Archeologische opgravingen aan de Heiligeweg te Krommenie, gemeente Zaanstad

Argo 21 deel 1: Sporen en structuren

ARCHEOLOGENBUREAU

ARGO

Opdrachtgever:	Dreef Beheer B.V.
Bevoegd gezag:	Gemeente Zaanstad
Gemeente:	Zaanstad
Plaats:	Krommenie
Toponiem:	Heiligeweg
Onderzoeksmeldingsnr.:	46359
Coördinaten:	112.964/501.575 112.975/501.615 112.842/501.670 112.828/501.642
Veldteam:	J. Vaars, G. van den Berg, S. Gerritsen, A. Médard, M. Harsveld, E. Stuurman
Titel:	Archeologische opgravingen aan de Heiligeweg te Krommenie, gemeente Zaanstad
Rapportnr.:	Argo 21, deel 1: Sporen en structuren
Auteur(s):	J.P.L. Vaars, P. Kleij
Illustraties:	A. Médard, J.P.L. Vaars, R. de Boer, G. van den Berg
Fotografie:	A. Médard, J.P.L. Vaars (tenzij anders vermeld)
Opmaak:	J.P.L. Vaars
Dataverwerking:	J.P.L. Vaars
Datum uitgave:	Juli 2015
Versienummer:	1
Autorisatie:	A. Médard (Archeologenbureau Argo)
ISSN:	1879-7091

Eventuele vragen over dit rapport kunnen aan de auteur worden gesteld via onderstaand mailadres:
info@archeologenbureauargo.nl

Disclaimer:
Archeologenbureau Argo en de samensteller(s) van dit rapport kunnen niet aansprakelijk worden gesteld voor eventuele schade (direct of indirect danwel gevolgschade) voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.
Archeologenbureau Argo betracht de grootste zorgvuldigheid bij het uitvoeren van al haar onderzoeken. De aard van archeologisch onderzoek en in het bijzonder de steekproefsgewijze benadering die inherent is aan archeologisch vooronderzoek maakt het echter onmogelijk garanties te geven ten aanzien van de resultaten van dergelijk onderzoek.

© Archeologenbureau Argo

Postadres:	Bezoekadres:	Telefoon:
Postbus 1259	Studio 34	075-6314418
1500AG	Parkstraat 68-70	info@archeologenbureauargo.nl
Zaandam	Zaandam	www.archeologenbureauargo.nl

Inhoudsopgave

1. Inleiding.....4
2. Vooronderzoek en verwachting.....5
3. Geschiedenis.....6
4. Doelstelling en methoden.....8
5. Resultaten.....9
5.1 Geo(morfo)logie.....9
5.2 Sporen en structuren.....9
5.2.1 Fase 1.....9
5.2.2 Fase 2.....10
5.2.3 Fase 3.....14
5.2.4 Fase 4.....17
5.2.5 Fase 5.....18
6. Beantwoording onderzoeksvragen..... 19
7. Samenvatting en conclusies.....22
8. Literatuur.....23

Bijlagen
1: Allesporenkaart (op cd)
2: Coupe's en profielen (op cd)
3: Fasering (op cd)
4: Fase 2: 1600-1817 (op cd)
5: Fase 3: 1817-1899 (op cd)
6: Fase 4: 1899-1960 (op cd)
7: Fase 5: 1960-2008 (op cd)
8: Sporenlijst
9: Vondstenlijst
10: Afkortingenlijst

1. Inleiding

In de periode van 31 mei tot en met 1 juli 2011 is in opdracht van Dreef Beheer B.V. door Archeologenbureau Argo een archeologische opgraving verricht op een terrein aan de Heiligeweg tegenover de nummers 1-35 te Krommenie (afbeelding 1 en 2). Het onderzoeksgebied ligt in de dorpskern van Krommenie en wordt begrensd door de Heiligeweg in het zuiden, de Eikenlaan in het westen, het Durghorstplantsoen in het noorden en de Durgsloot in het oosten.
De aanleiding tot het onderzoek werd gevormd door de geplande bouw van een winkelcentrum en appartementencomplex met daaronder een parkeergarage waardoor de archeologische overblijfselen ter plaatse vernietigd zouden worden. Het terrein heeft afmetingen van 150 bij 45 meter en was tot enkele jaren geleden bebouwd met een kerk en een winkelcentrum.

In dit deel van het onderzoeksrapport worden de aangetroffen sporen en structuren beschreven. Deel 2 behandelt de keramiek, bouwkeramiek en kleipijpen. In deel 3 worden de glas- en metaalvondsten behandeld en deel 4 tenslotte gaat over de hout-, bot- en leervondsten en het bodemmicromorfologisch onderzoek. Ook wordt in deel 4 aandacht besteed aan gebuikssporenanalyse van enkele zogenaamde "robbotten".

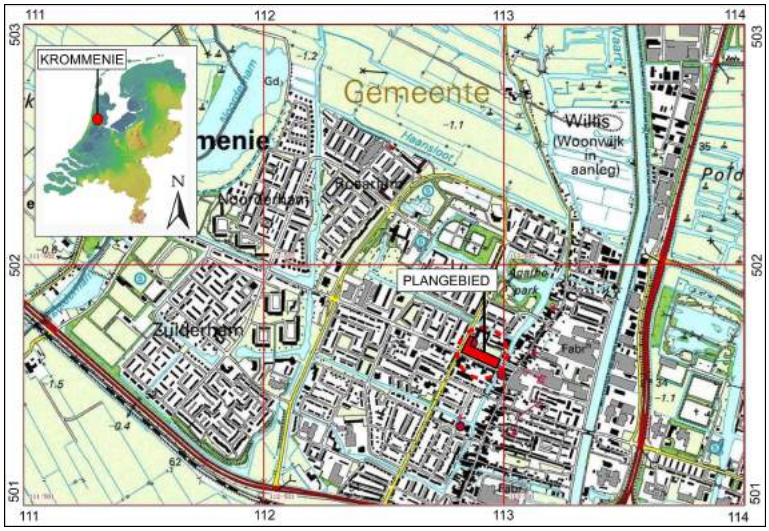

Afbeelding 1. Het plangebied (rood ingevuld) op een uitsnede van de moderne topografische kaart.

Afbeelding 2. Het plangebied bij aanvang van het onderzoek (foto richting noordwesten).

2. Vooronderzoek en verwachting

Het plangebied bevindt zich binnen een AMK-monument van hoge archeologische waarde, namelijk de historische dorpskern van Krommenie. Het belang van de locatie blijkt ook uit de tijdens het bureau-onderzoek geraadpleegde historische kaarten. De Zaanstreek, en dan met name het westelijk deel daarvan, waaronder Krommenie, is in de IJzertijd (voornamelijk de Late IJzertijd) en (vroege) Romeinse Tijd vrij intensief bewoond geweest. In de loop van de Romeinse Tijd werd de streek geleidelijk aan natter, waardoor de boeren vertrokken en zich in het hogergelegen duingebied vestigden. Er is dan ook tussen ca. 300 en 1000 na Chr. sprake van een hiaat in de bewoningsgeschiedenis van de Zaanstreek. Wel werd toen in dit gebied vermoedelijk nog gejaagd en gevist. Door de toegenomen bevolking in het duingebied en het daarmee gepaard gaande ruimtetekort zagen boeren zich genoodzaakt nieuwe grond te ontginnen. Deze ontginning vond vermoedelijk plaats in de 10e tot 12e eeuw, waarbij boerenkolonisten het Zaanse veenmoeras binnentrokken, het gebied ontwaterden en zich op de nieuwe grond vestigden. De strijd tegen het oprukkende water duurde voort. Door de ontwatering klonk het veen in, waardoor de bodem fors daalde en het land weer natter werd. Vanaf de 13e eeuw was de bouw van nieuwe dijken noodzakelijk. De bewoning verschoof en concentreerde zich in kenmerkende langgerekte bewoningslinten op de in onbruik geraakte oude dijken. De Noorderhoofdstraat, die naar het zuiden toe overgaat in de Zuiderhoofdstraat en vervolgens in de Dorpsstraat van Assendelft, is zo'n bewoningslint. De gehele Zaanstreek raakte door de toenemende vernatting langzaamaan ongeschikt voor akkerbouw. Bij gebrek aan andere inkomstenbronnen gingen vanaf het einde van de 15e eeuw steeds meer Zaankanters in de opbloeiende scheepvaartindustrie en aanverwante ambachten werken. Zodoende groeide de Zaanstreek met haar windmolens tussen de 16e en 18e eeuw uit tot het eerste grote industriegebied wereldwijd. In Krommenie zorgden vooral de zeildoekweverijen en de hennepklopperijen voor grote welvaart. Later werd een wederbloei ingezet door de linoleumfabriek en, zij het op kleinere schaal, de blikfabriek en de sigarenmakerijen.

Uit het bureauonderzoek (Van Eijk, 2008) is gebleken dat in het plangebied een kans bestaat op het aantreffen van archeologische resten uit voornamelijk de Nieuwe Tijd. Op een historische kaart van J. Dou uit 1683 is namelijk bebouwing (arbeidershuisjes) zichtbaar op een deel van de onderzoekslocatie. Deze bebouwing is mogelijk al ten tijde van de aanleg van de kerk aan het huidige Kerkplein in de 13e eeuw aangelegd. Ten tijde van de aanleg van de kerk en het winkelcentrum in de jaren ’50-’60 van de vorige eeuw zijn deze arbeidershuisjes waarschijnlijk gesloopt. Daarnaast zijn resten uit de IJzertijd en Romeinse Tijd (inheems) in principe ook mogelijk in het westelijk deel van het plangebied.

In 2010 is een Inventariserend Veldonderzoek in de vorm van proefsleuven uitgevoerd in het plangebied (Bouma, 2010). Verspreid over het gehele onderzoeksterrein zijn hierbij (water)kelders, muren/ funderingen, poeren, houten palen, waterputten en uitbraaksporen gevonden van bewoning en bebouwing uit de 17e tot en met 19e eeuw en werd een goede conservering van zowel de sporen als de anorganische en organische vondsten geconstateerd.

3. Geschiedenis

De hoofdweg van Krommenie wordt gevormd door de de Noorder- en Zuiderhoofdstraat. Langs deze hoofdweg woonden en werkten vooral de hogere sociaaleconomische klassen. De zijstraten, zoals de Heiligeweg, waren wat minder 'op stand'. Hier woonden vooral arbeiders en ambachtslieden. De allerarmsten woonden met name langs steegjes en op de achtererven van de beter gesitueerden.
Het plangebied ligt grotendeels binnen het verdwenen buurtje het Mad (of 't Mad, ook wel als Mat geschreven) (afbeelding 3 en 4). De huisjes lagen aan een doodlopend straatje, dat via een brug over de Kerksloot was verbonden met de Heiligeweg (zie bijlage 4 en 5, op afbeelding 3 is de brug nog zichtbaar). In 1955 werd de Kerksloot gedempt. Gezien vanaf de -toen nog- Nederlands Hervormde kerk, stond op het Mad als eerste pand de boerderij van de broers Booy met daarnaast een blokje van twee huizen en vervolgens een tiental houten woningen, de kolenloods van Goedhart en een aantal stenen huizen waar onder andere visboer Eenhoorn woonde. Op de hoek stond het huis van timmerman Klous. In 1962 werd op de plaats van het Mad het winkelcentrum gebouwd, dat in 2006 afbrandde. In 1966 werd op de plaats van het huis van Klous de Vredekerk gebouwd (bron: Historisch Genootschap Crommenie).

Afbeelding 3. Het Mad aan de Heiligeweg in 1960 (bron: http://archief.zaanstad.nl/).

Afbeelding 4. Links de Heiligeweg en rechts 't Mad in 1905. Opname vanaf de Madbrug. (bron: http://archief.zaanstad.nl/).

De oudste kaart waarop we daadwerkelijk bebouwing binnen het plangebied terugvinden, is die van Jan Jansz Dou uit 1680 (afbeelding 5). Uit historische bronnen kan echter afgeleid worden dat het plangebied in ieder geval in de vroege 17e eeuw bewoond was. Zo vermelden G.J. Boekenoogen en K. Woudt (1897, 126) het volgende: "Evenzo vindt men een Jan Claesz. van Saenen, wonende op het Mad te Krommenie (anno 1626) ook vermeld als Jan van 't Mat". Het plangebied lag dus niet aan de hoofdweg van Krommenie en zelfs niet aan een doorlopende zijstraat. De percelen waren echter over het algemeen redelijk ruim en alle percelen waren in de vroege 19e eeuw blijkens de Oorspronkelijke Aanwijzende Tafelen (OAT's) bij de Kadastrale Minuutplan (afbeelding 6) ingedeeld in de hoogste belastingklasse (zie ook tabel 1 in deel 2 van dit rapport). De bewoners van het Mad lijken deel te hebben uitgemaakt van de

(lagere) middenklasse, mensen die meestal wel hun woning in bezit hadden, maar geen al te hoog inkomen genoten. Gedacht kan worden aan arbeiders, ambachtslieden en boeren.

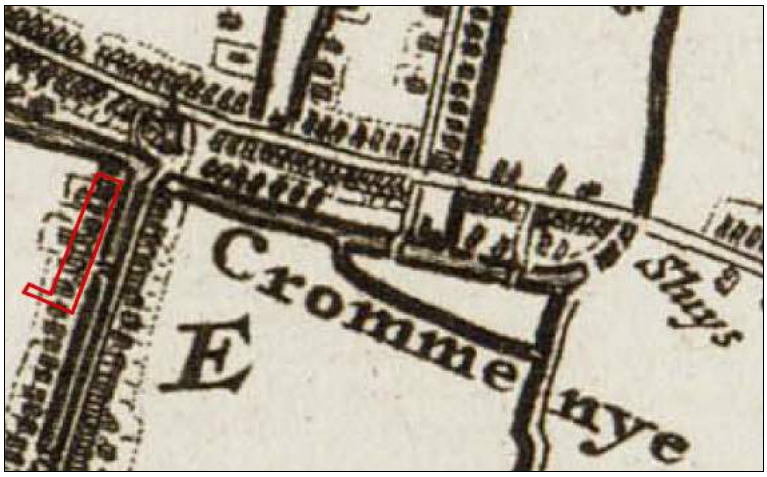

Afbeelding 5. Krommenie op een uitsnede van de kaart van Jan Jansz Dou uit 1680. Het plangebied is bij benadering weergegeven (rood omlijnd). Het noorden is links.

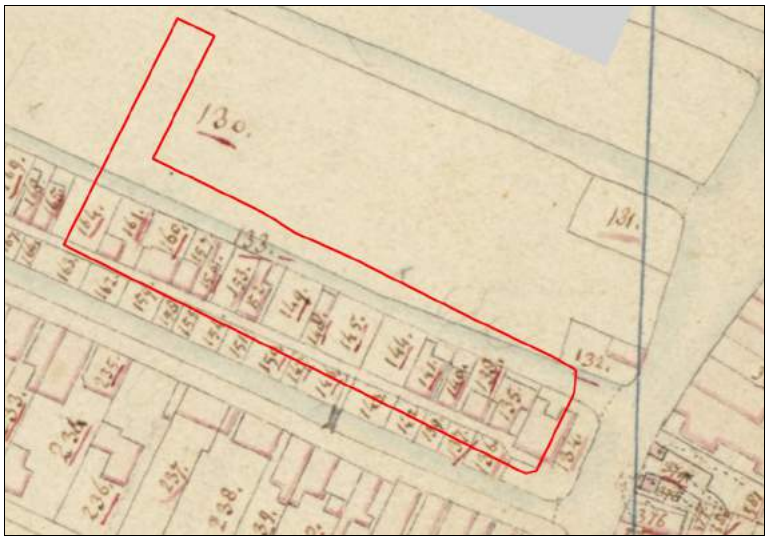

Afbeelding 6. Het plangebied (rood omlijnd) op een uitsnede van de Kadastrale Minuutplan van 1817. Het noorden is boven.

4. Doelstelling en methoden

"Het doel van opgraven is het documenteren van gegevens en het veiligstellen van materiaal van vindplaatsen om daarmee informatie te behouden die van belang is voor de kennisvorming over het verleden" (KNA 3.2, protocol 4004 opgraven). Wanneer een behoudenswaardige vindplaats niet kan worden beschermd (behoud in situ) is de partij die het terrein wil ontwikkelen verplicht een archeologische opgraving te laten uitvoeren (behoud ex situ). Hierbij wordt het terrein aan de hand van een goedgekeurd Programma van Eisen opgegraven en uitgewerkt waarbij alle vondsten worden geanalyseerd en gedocumenteerd. Alle sporen en artefacten die bij de opgraving zijn aangetroffen moeten worden geanalyseerd en gebundeld in een rapportage.

Rond het gehele bouwterrein waren damwanden geslagen waarbinnen de opgraving plaatsvond. Tevens was er bronbemaling aangebracht. Het terrein was vervuild. Twee zeer zware VOCL-vervuilingen met asbest bevonden zich in een klein gebied in het zuidelijke en het noordelijke deel van het terrein. Vanwege deze zeer zware vervuiling mochten deze twee delen van het terrein niet onderzocht worden en zijn zij tijdens het onderzoek zonder archeologische begeleiding gesaneerd. Drie andere locaties waren dusdanig vervuild met PAK en zware metalen dat hier de sanering leidend was. Voor deze locaties vond het onderzoek daarom plaats in de vorm van een begeleiding. De rest van het terrein was matig vervuild (klasse 3T). Tijdens het veldwerk moest dan ook gewerkt worden volgens de richtlijnen die gelden voor werken in grond met vervuilingsklasse 3T. Bij het onderzoek zijn 11 werkputten aangelegd, waarbij zoveel mogelijk de indeling uit het Programma van Eisen (Kleij, 2010) is aangehouden.

Tijdens het onderzoek werd gebruik gemaakt van een mobiele zeefinstallatie met maaswijdtes van vier, twee en één cm. Alle vondstrijke sporen van de opgraving zijn integraal op deze installatie gezeefd. Uitzondering hierop vormt sloot spoor 116. Dit spoor werd uitgezeefd in vakken, waarbij een groot deel van de vulling niet kon worden geborgen vanwege de aanwezigheid van milieukundige verontreinigingen. Bij het zeven werden grote hoeveelheden vondsten geborgen. Het gaat met name om gebruikskeramiek, kleipijpen, bouwkeramiek en metaal.

5. Resultaten

5.1 Geo(morfo)logie

In het Pleistoceen (ca. 3 miljoen jaar geleden tot ca. 10.000 jaar geleden) zijn zandlagen afgezet van honderden meters dikte. Deze liggen nu in de regio vanaf ca. 30 meter onder maaiveldniveau. Het landschap van de Zaanstreek, waar het hier onderzochte plangebied toe behoort, is echter grotendeels ontstaan in de daarop volgende periode, het Holoceen, dat ca. 10.000 jaar geleden begon en nog steeds voortduurt. Na het einde van de laatste ijstijd, het Weichselien, werd het klimaat steeds warmer. Hierdoor begonnen de ijskappen te smelten, met een snelle stijging van de zeespiegel als gevolg en een sterke kusterosie. Door de stijging van de zeespiegel steeg ook het niveau van het grondwater, waardoor achter de strandwallen 'wetlands' met moerassen en zoetwatermeren ontstonden waarin riet- en zeggeveen groeide (de Nieuwkoop formatie). Omdat de zee in perioden van hoogwater landinwaarts doordrong werden ook kleilagen afgezet. Ongeveer 5500 jaar geleden nam de invloed van de zee steeds meer af en groeide het hoogveen onbelemmerd. De eerste bewoningsgolf vond plaats in de IJzertijd en de Romeinse tijd. Tussen ca. 300 en 1000 na Chr. was het gebied vervolgens weer natter. Hierop volgde de Middeleeuwse ontginning van het gebied, waarbij niet meer de natuurlijke geologische processen maar de mens de meest invloedrijke factor op het landschap werd. Het plangebied is niet gekarteerd op de geomorfologische kaart. De wijde omgeving bestaat echter uit ontgonnen veenvlakten (code 1m46) en uit moerassige vlakten (code 1M30), al dan niet onder latere ophogingen van klei en zand. Op de bodemkaart is het plangebied ook niet gekarteerd maar ligt het op ca. 300 meter ten zuiden van een gebied van weideveengronden op zeggeveen, rietzeggeveen of (mesotroof) broekveen (code pvc, grondwatertrap II), en op ca. 400 meter ten zuidwesten van koopveengronden op mosveen (code pvc, grondwatertrap II).

Bij het onderzoek konden door de beperkte ontgravingsdiepte en de vervuiling geen grote en/of diepe profielen worden aangelegd. Het vlak is in principe aangelegd in de top van het natuurlijke Hollandveen. Hierop bevonden zich ophogingslagen van kleiig veen en/of venige klei (bijlage 2).

5.2 Sporen en structuren

Bij het onderzoek zijn in totaal 287 spoornummers en 244 vondstnummers uitgegeven (bijlage 8 en 9). Bijlage 1 toont een overzicht van alle gevonden sporen.
Op basis van de dateringen van met name het aardewerk (zie deel 2) kunnen vijf verschillende gebruiksfasen van het terrein worden onderscheiden:
Fase 1: voor ca. 1600
Fase 2: 1600-1817 (bijlage 4)
Fase 3: 1817-1899 (bijlage 5)
Fase 4: 1899-1960 (bijlage 6)
Fase 5: 1960-2008 (bijlage 7)

Bijlage 3 toont alle sporen onderscheiden naar periode. Fase 1 bestaat alleen uit ophogingslagen en wordt daarom niet apart in een kaart getoond.

Afbeelding 7. Bedrijvigheid en natte omstandigheden op het onderzoeksterrein (foto richting zuiden).

5.2.1 Fase 1 (omstreeks ca. 1600)

De natuurlijke ondergrond vormt, samen met de ophogingslagen die voorafgaand aan de bewoning werden opgebracht, de "terminus post quem" voor de oudste bewoning binnen het onderzoeksterrein. Op de kadastrale minuutplan van 1817 bestaat het grootste deel van het onderzoeksterrein uit een langgerekt stuk land met lintbebouwing met open delen (afbeelding 6). Vroeger stond dit zoals gezegd bekend onder de naam het Mad (perceelnummers 134 t/m 164). Aan de voorzijde bevindt zich de in september 1955 gedempte Kerksloot met daarnaast de Heiligeweg. Aan de achterzijde zijn de erven afgezet door een brede sloot die in 1817 in eigendom was van de gemeente Krommenie (perceelnummer 133; spoor 116 in

de opgravingsadministratie).
De looptijd van de vondsten uit de natuurlijke ondergrond begint in de 16de eeuw en loopt door tot omstreeks het midden van de 17e eeuw (zie ook tellijst 1 in deel 2). Opvallend is het zeer geringe aantal exemplaren. Dit vormt een aanwijzing dat de vondsten vanuit de bovengelegen ophogingslagen in de natuurlijke ondergrond zijn geraakt. Bewoning vóór circa 1600 binnen het plangebied is op grond hiervan zeer onwaarschijnlijk. Ter plaatse van het perceel ten noorden van het Mad (perceelnummer 130) werd in het geheel geen vondstmateriaal aangetroffen in de natuurlijke ondergrond, wat kan worden gezien als een bevestiging van deze stelling. Dit perceel was in het begin van de 19e eeuw leeg en vormde de uiterste begrenzing van het onderzoeksgebied.
Aan het einde van fase 1, omstreeks 1600, wordt de natuurlijke veenvlakte bestaande uit veen behorende tot het Hollandveen Laagpakket van de Formatie van Nieuwkoop (Berendsen, 2004) gereed gemaakt voor gebruik door middel van het aanbrengen van ophogingslagen. Deze ophogingen bestaan uit plaggen van kleiig veen en/of venige klei en hebben een dikte van 0,8 meter (bijlage 2). Op basis van de keramiek-vondsten kunnen de ophogingslagen worden gedateerd in de eerste helft van de 17e eeuw, wat aansluit bij de vroegst bekende historische datering van de bewoning ter plaatse (zie ook tellijst 2 in deel 2).
Kort na het aanbrengen van deze ophogingen is er iets zuidelijk van het midden van het terrein een oost-west lopende sloot (spoor 288) doorheen gegraven (bijlage 2, profiel 9). De sloot loopt bijna over de gehele lengte van het terrein. Deze sloot heeft een gelaagde vulling en vondsten ontbreken geheel. De onderste laag van de sloot bestaat uit donkerbruin mineraalarm veraard veen met brokjes. Volgens micromorfologisch onderzoek (zie de bijdrage van Exaltus in deel 4) is het brokkige karakter van deze laag door voedselzoekende waterdieren ontstaan. Ook werd hierin een visschub aangetroffen. Dit wijst er op dat er water in heeft gestaan. Het veraarde karakter is vermoedelijk veroorzaakt tijdens een periode waarin de sloot heeft drooggestaan. De volgende vullingslaag bevat kleibrokjes en mest. Dit lijkt een dempingslaag te betreffen. De volgende twee lagen bestaan uit siltige zeer humeuze klei. Gezien de onderliggende dempingslaag zullen ook deze lagen een zelfde functie hebben gehad. Tenslotte wordt de sloot weer afgedekt door ophogingslagen met een dikte van 0,3 meter. Vondsten zijn in de slootvulling niet aangetroffen. Al met al lijkt het een sloot te betreffen die slechts kort in gebruik is geweest. In deze fase of mogelijk in het begin van fase 2, wordt ook sloot spoor 116 (perceelnummer 133 in bijlage 4) aangelegd. Deze sloot wordt pas in 1955 gedempt.

5.2.2 Fase 2 (ca. 1600-1817, bijlage 4)
In het onderstaande worden de sporen die op basis van de keramiekdateringen aan deze fase kunnen worden toegeschreven, besproken. Hierbij wordt in het kort en voor zover van toepassing ook gebruik gemaakt van informatie van de OAT's behorende bij de Kadastrale Minuutplan van 1817. In deel 2 wordt hier dieper op ingegaan.
De meeste sporen uit deze fase bevinden zich aan de noordelijke kant van het plangebied en grenzen aan sloot spoor 116. Aan de zuidelijke kant, tegenover de bewoning, lagen vooral weilanden. De sloot achter de percelen op het Mad was blijkens de OAT's van de kadastrale minuutplan van 1817 eigendom van de gemeente Krommenie. Geen van de aanwonenden kon daarmee aanspraak maken op het recht om de sloot naar eigen goeddunken te gebruiken. In het verleden werden sloten echter door aanwonenden massaal gebruikt als stortplaats en open riool. In grotere steden leidde dit reeds aan het eind van de Late Middeleeuwen tot gemeentelijke keuren en verordeningen die dit gebruik aan banden legden. De inwoners werden hierdoor gedwongen hun toevlucht te zoeken tot een meer georganiseerde vorm van vuil-verwerking, maar ook tot de aanleg van beerputten om zich van de dagelijkse behoeften te kunnen ontdoen. In de kleinere dorpen werden sloten echter nog lang als open riool gebruikt, soms zelfs tot diep in de 20e eeuw. In het algemeen gaat dit ook op voor de historische woonkernen van de Zaanstreek, waar beerputten een zeldzaam fenomeen zijn. Hierdoor vormen vondstrijke ophogingslagen, aan-plempingen en vooral sloten lucratieve informatiebronnen omtrent de huisraad van de Zaankanter.

Afbeelding 8. Het uitgraven van sloot spoor 116. Foto richting oosten.

Het meest oostelijke en grootste perceel van het Mad, perceel 134, bestond in 1817 uit een groot huis en erf en was eigendom van Klaas Dirks Hekelaar, lid van een Nederlands-Gereformeerde familie van zeildoekfabrikeurs uit Krommenie. Ook Klaas was zeildoekfabrikeur. De sporen hier bestaan nog slechts uit wat losse muurrestanten en al dan niet uitgebroken poeren (S194, 195, 196, 198, 293, 306, 2017 en 2018). Opvallend is spoor 197, een inpandige waterput (afbeelding 9) met een diepte van ruim 2,0 meter onder het vlak. De vondsten uit de waterput kunnen worden gedateerd tussen circa 1675 en 1750.

Afbeelding 9.Waterput S197 in de coupe. Foto richting oosten.

Op hetzelfde perceel werd ook, op het eind van een doodlopend steegje, een houten afvalbak of sekreetkuil aangetroffen (spoor 206). De vondsten wijzen op een datering tussen circa 1700 en 1800.

Op perceel 135 zijn de funderingen van een huis aangetroffen die redelijk overeenkomen met de weergave op de Minuut (spoor 202, 203, 2005, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012 en 2013). Kadastraal perceel 135 bestond in 1817 uit een huis en erf en was in eigendom van Laurens (of Louris) Visser, een arbeider uit Krommenie.
Het aangetroffen muurwerk is gefundeerd op houten planken die op hun beurt rusten op houten paaltjes. De sporen 202, 2011 en 2012 zijn poertjes. De muur die gevormd wordt door de sporen 203, 2008, 2009 en 2010 is waarschijnlijk een binnenmuur. De zuidzijde van het huis is slechter bewaard, hier is alleen nog een rij palen (spoor 20) aanwezig. Het gaat hier om het verlengde van muur spoor 2007. Hier zijn echter de bakstenen funderingen en planken waar zij op rustten verdwenen. Nog slechts de funderingspaaltjes resteren hier. Iets oostelijk van het huis bevindt zich een bakstenen waterput (spoor 2016). Deze put is bij het vooronderzoek reeds onderzocht. Bouma (2010) vermeldt hierover: "Lijkt gefundeerd te zijn op een vierkante houten bekisting. Iets meer dan 70 cm in doorsnee".

Kadastraal perceel 138 bestond in 1817 uit een huis en erf en behoorde tot het eigendom van Jan Mol, een arbeider uit Krommenie. De sporen uit deze fase bestaan hier slechts uit enkele palenclusters (spoor 10, 11 en 15) en de onderkant van een rechthoekig keldertje (spoor 2) met aan de binnenzijde afmetingen van ca. 1,55 bij 1,10 meter. De vloer bestaat uit rode en groene plavuizen (afbeelding 10).

Perceel 140 was in 1817 eigendom van Klaas van Vliet. Klaas was fabrikeur van beroep en afkomstig uit Krommenie. Perceel 140 bestond uit een huis met erf. De sporen hier bestaan uit een uitgebroken kelder (spoor 212/2003), een uitgebroken poer (spoor 213) en twee uitbraakkuilen (spoor 48 en 49), wellicht van poertjes.

Afbeelding 10. De onderkant van kelder spoor 2.

In 1817 was perceel 141 in eigendom van Geertje Keijning, ook wel geschreven als Keyning. Het perceel bestond uit een huis en erf. Geertje Keijning werd geboren te Krommenie op 9 mei 1779 en overleed aldaar op 31 december 1829. Geertje bleef ongetrouwd en kinderloos. Vermoedelijk bewoonde zij het pand, aangezien ze geen ander grondbezit elders in Krommenie had. Het beroep van Geertje wordt niet vermeld maar op grond van de aangetroffen huisraad (zie deel 2) kan worden aangenomen dat zij tot de lagere middenklasse behoorde.
De sporen op dit perceel zijn matig bewaard gebleven maar er kan wel een huisplattegrond worden onderscheiden, al is van de noordelijke helft weinig overgebleven. Spoor 295, een muur met insteek, is de zuidgevel en geeft waarschijnlijk de breedte van het huis weer: 6,75 meter. Een andere mogelijkheid is dat de westgevel oorspronkelijk gevormd werd door de poeren met de spoornummers 66, 64, 73, 75 en 76 en dat spoor 95 een latere aanbouw vertegenwoordigt, waar ook poer spoor 62 bij hoort. De westelijke gevel wordt gevormd door een rij poeren (gedeeltelijk met een gemeenschappelijke insteek) bestaande uit de sporen 74, 75, 76, 81 en 82). De oostelijke gevel bestaat uit vier poeren met de spoornummers 66, 67, 68 en 69. De overige sporen zijn waarschijnlijk van muren binnen het huis. Het noordelijke einde van de palenrij van de sporen 150 en 137 geeft waarschijnlijk weer waar het noordelijke einde van het huis geweest moet zijn, wat de totale lengte waarschijnlijk brengt op ca. 16,85 meter. De sporen 134 en 135 vormen de onderkant van een inpandige waterkelder met afmetingen van 1,0 bij 1,65 meter.

Afbeelding 11. Uitsnede uit de kadastrale minuutplan van 1817 met daarop sloot spoor 117 en rood omlijnd de percelen 143 t/m 150 (afbeelding uit deel 2).

Tegenover de percelen 140 en 141 liggen, aan de zuidkant van het plangebied, de percelen met de kadastrale nummers 139 en 142. Nummer 139 was in eigendom van Klaas van Vliet (die we bij perceel 140 al tegenkwamen) en in gebruik als weiland. Nummer 142 was eveneens in gebruik als weiland en het eigendom van Geertje Keyning, de eigenaresse van perceel 141. Aan de noordrand van en doorlopend over beide percelen is een deel van een beschoeiing van een sloot aangetroffen (spoor 38, 39, 61).

De percelen 144 t/m 150 waren, met uitzondering van het smalle perceel 148, in 1817 onbebouwd. Dit blijkt uit de kadastrale minuutplan uit dat jaar (afbeelding 11). Vermoedelijk zijn de percelen niet veel later door de eigenaar Klaas Hekelaar herverkaveld en bebouwd met tien woningen (zie ook afbeelding 34 in deel 2).
Op perceel 145 was dwars op sloot spoor 116 een doodlopend slootje (spoor 117) aangelegd. Het dwarsslootje was beschoeid door middel van palen en planken. Halverwege de westelijke lange zijde bevond zich een houten schot. Het houten schot sluit een functie als insteekhaventje zo goed als uit. Een mogelijke verklaring voor de aanwezigheid van het tussenschot zou kunnen zijn dat het een duikersluisje betreft. Een dergelijke constructie kan worden verwacht bij (semi)industriële activiteiten waarbij grondstoffen gespoeld worden, waarna het water weer afgevoerd moet worden. Ook kan het schot gebruikt zijn om slib uit afvalwater op te vangen. Uit de houten bak is slechts een beperkt aantal voorwerpen van keramiek geborgen. Dit vormt een aanwijzing dat de bak niet als vuilbak werd gebruikt of regelmatig werd schoongemaakt of uitgebaggerd. Op basis van de kleipijpen in de vulling van de bak kan de sloot worden gedateerd tussen circa 1740 en 1800.

Op perceel 148 werd bij het vooronderzoek een noord-zuid lopende houten plank met een ca. 14 cm dik pakket schelpmateriaal aangetroffen (Bouma, 2011). Wellicht betreft het hier een zijgevel van een huis. Een tegenhanger is echter niet aangetroffen.

Perceel 152 was, net als perceel 151, in eigendom van IJsbrand D. De Jong, een arbeider uit Krommenie. Het perceel 151 bestond uit weiland. Perceel 152 werd gevormd door een huis met erf. Hier is alleen een palenrij aangetroffen (spoor 331). De palenrij heeft een lengte van 12 meter. Oorspronkelijk heeft op de palen waarschijnlijk een plank gelegen waarop de bakstenen fundering rustte. Vermoedelijk gaat het om de overblijfselen van de oostelijke gevel van een huis.

Perceel 153 was in 1817 een leeg erf. Het was eigendom van Barend Waijper, arbeider te Krommenie. Ook de aansluitende percelen 154 t/m 156 waren zijn eigendom. De percelen 153 t/m 155 stonden in 1817 te boek als weiland, terwijl op perceel 156 een huis stond. Het bezit van vier percelen lijkt veel voor een eenvoudige arbeider, maar feitelijk betreft het twee smalle percelen (153 en 156), met de bijbehorende 'overtuintjes' (de nummers 154 en 155). Gezamenlijk is het grondoppervlak vergelijkbaar met dat van een doorsnee perceel op het Mad. Barend Hendriks Waijper werd geboren op 12 april 1784 of 1785 en overleed op 23 mei 1847. Op 25 december 1814, eerste Kerstdag, huwde hij Catharina Jans Wittebrood. Zij was geboren rond 1790 in Marken-Binnen. Ze kregen één dochter, Guurtje Barends Waijper, geboren op 30 juli 1816. Vermoedelijk bezaten de Waijpers het huis op perceel 156 niet alleen, maar woonden zij er ook. Dochter Guurtje trouwde twee keer. Eerst in 1838, met Jan Pieters de Jong en in 1850 met Gerrit Jans Gerrits Orthuis. Van Gerrit wordt vermeld dat hij werkzaam was als arbeider en als fabrikeursknecht. Met hem kreeg ze drie kinderen, waarvan er twee worden vermeld in de nalatenschap van Gerrit Orthuis. In deze nalatenschap van 18 januari 1862 blijken de percelen 154, 155 en 156 te Krommenie nog steeds in haar bezit. Kennelijk is tussen 1817 en 1862 het lege perceel 153 verkocht door Barend of zijn dochter Guurtje. De overtuinen met perceelnummers 154 en 155 bleven echter minstens tot 1862 in handen van Guurtje.
Op perceel 153 is alleen een oost-west lopende palenrij aangetroffen (spoor 134). De functie hiervan is niet bekend. Tussen perceel 156 en 155, ter plaatse van de weg tussen de percelen op de Kadastrale Minuut, is een min of meer rechthoekige kuil aangetroffen (spoor 225). De functie hiervan is evenmin bekend. Op perceel 156, waar ooit het huis van Barend Waijper stond, zijn niet genoeg funderingen aangetroffen om een huis te kunnen reconstrueren. Naast enkele losse houten paaltjes gaat het om enkele poeren, wat brokken muur, het restant van de haard en een aspot (de sporen 222, 236, 237, 238, 239 en 242). Op basis van de poeren spoor 236 en spoor 242 kan wel de breedte van het huis gereconstrueerd worden: 4,5 meter. Op het noordelijke deel van het perceel is spoor 220 gelegen. Dit spoor vertoonde tijdens de opgraving een duidelijke scheiding tussen een oostelijk en een westelijk deel. Het oostelijke deel bleek na georectificatie aan te sluiten op een smal uitbouwtje aan de woning van Barend Waijper, gelegen op perceel 156. Het westelijke deel sluit aan op de oostelijke hoek van het achtererf van buurperceel 157 (zie ook deel 2). Vermoedelijk hebben de eigenaars van beide buurpercelen ooit gezamenlijk een dubbele plee met tussenwand opgetrokken. Het binnenste van de kuil onder dit hok was vermoedelijk ook voorzien van een tussenwand. Blijkens het vondstmateriaal is het sekreet gedurende bijna drie eeuwen in gebruik gebleven.

Perceel 157 was in 1817 in eigendom van Hendrik Dirks Daan en bestond uit een huis met erf. Hendrik Dirks Daan was ook eigenaar van de overtuin met kadastraal perceelnummer 158. In de OAT's bij de Kadastrale Minuutplan van 1817 staat als beroep 'arbeider' weergegeven. Hendrik Dirks Daan werd geboren in 1784 of 1785. In 1806 of 1807 trouwde hij met Trijntje Klaas Fortuin. Waarschijnlijk woonden ze ook op perceel 157, meer grondbezit elders in Krommenie is immers niet erg waarschijnlijk voor een arbeidersgezin. Van het huis is alleen een deel van de slieten teruggevonden. Palenrij spoor 339 vertegenwoordigt waarschijnlijk de voorgevel, met een breedte van 3,75 meter. Spoor 228 geeft waarschijnlijk weer waar ooit de oostgevel heeft gestaan. Palenrij spoor 341 is vermoedelijk incompleet

maar toont wel de locatie van de westelijke gevel. De locatie van de achtergevel blijft onduidelijk.
Zoals reeds vermeld bij perceel 156 ligt de westelijke helft van spoor 220, een sekreetkuil, op dit perceel. Daarnaast bevindt zich achter het huis, op het erf, een waterput (spoor 221).
De westelijke helft van spoor 220 lag in de onbebouwde oosthoek van perceel 157. De datering van de keramiekvondsten in de westelijke helft van spoor 220 ligt tussen het eind van de 17e eeuw en (de eerste helft van) de 19e eeuw. Waterput spoor 221 lag in 1817 op enkele meters ten noorden van de achtergevel van het pand op perceel 157. De datering van dit vondstcomplex ligt op grond van het aangetroffen vondstensemble tussen circa 1700 en 1800, een datering die deels samen valt met de westelijke kuil van sekreet spoor 220. Gezien het vele vondstmateriaal (zie deel 2) kreeg de waterput na het gebruik als waterbron een nieuwe functie als afvalput.

Perceel 160 was in 1817 eigendom van Jan Noordenburg, een boer uit Crommeniedijk. Het perceel bestond uit een huis met erf. Ook het tegenoverliggende perceel met nummer 159, een weiland, was zijn eigendom.
Op perceel 160 zijn diverse rijen slieten aangetroffen die aangeven waar zich ooit het opgaande muurwerk bevond. De slietenrij spoor 340 geeft de ligging van de voorgevel aan. De rij met het spoornummer 348 toont waarschijnlijk de locatie van de achtergevel. De westgevel onbreekt volledig maar deze zal van het westelijke einde van spoor 340 via het westelijke einde van spoor 345 naar het westelijke einde van spoor 348 hebben gelopen. De oostgevel moet waarschijnlijk worden gezocht op de lijn van de sporen 340, 346, 343, 346 en 347. De oost-zuid lopende rijen palen van de sporen 343 en 345 zijn waarschijnlijk restanten van de binnenverdeling van het huis dat vermoedelijk afmetingen had van 8,5 bij 3,75 meter.

Afbeelding 12. Tonput spoor 275.

Perceel 161 was in 1817 in eigendom van Gerrit Dekker, arbeider uit Crommenie. Het perceel bestond uit een huis met erf. Ook het tegenoverliggende perceel 162, een weiland, was in zijn eigendom. Op perceel 161 zijn twee sporen aangetroffen; een tonput (spoor 275, afbeelding 12) en een kelder (spoor 276). Beide sporen wijzen er op (net als de kadastrale minuut) dat hier ooit een huis stond maar daar zijn geen funderingen van aangetroffen.

Perceel 164 en het er tegenover gelegen perceel 163 waren in 1817 in gebruik als tuin en in eigendom van Dirk Haan, arbeider uit Crommenie. Ook de percelen 165 en 166 waren zijn eigendom, deze vallen echter buiten het onderzoeksgebied. Op perceel 164 zijn twee tonputten en een sekreetkuil aangetroffen (respectievelijk de sporen 273, 278 en 259). Dit laatste spoor, een rechthoekige sekreetkuil, bevindt zich nabij sloot spoor 116 achter het perceel. De locatie van de tonputten en de sekreetkuil op de Kadastrale Minuut van 1817 is merkwaardig, zo op het dan lege perceel 164. De gegeorectificeerde kadastrale minuutplan van 1899 biedt echter zicht op een logischere locatie (bijlage 5). Nu bevindt zich een klein pand op het achtererf van perceel 164 (inmiddels omgenummerd naar kadastraal perceel 996). De sekreetkuil ligt pal op de noordwesthoek van een uitbouwtje aan dit pand. Vermoedelijk was het uitbouwtje een bijkeukentje met plee en liep hiervandaan een afvoer naar de sekreetkuil. Vondsten uit de sekreetkuil dateren uit de periode tussen circa 1800 en 1900. De kuil moet om deze reden nog in gebruik zijn geweest ten tijde van het beeld op de Kadastrale Minuut van 1817. Waarom het pand niet is afgebeeld in deze kaart is dan ook een raadsel. Wellicht was het pand in 1817 nog wel aanwezig maar dermate vervallen dat het niet is opgenomen in het kaartbeeld teneinde een onredelijke belastingaanslag te voorkomen?

5.2.3 Fase 3 (ca. 1817-1899, bijlage 5)
Ook in deze fase bevinden de meeste sporen zich aan de noordelijke kant van het plangebied en grenzen de percelen aan sloot spoor 116 (perceelnummer 133 in bijlage 4, nummer 1367 in bijlage 5). Aan de zuidelijke kant, tegenover de bewoning, liggen nog steeds vooral weilanden en/of tuinen. Tussen de bewoning en de weilanden ligt ook nu nog een pad.

Het meest oostelijke perceel, nummer 1746, is op de Kadastrale Minuutplan uit 1899 bebouwd met een groot rechthoekig huis of boerderij. Hiervan is de zuidwestelijke hoek teruggevonden, bestaande uit de sporen 186, 187 en 188. Binnen het aangegeven huis bevinden zich verschillende muurrestanten en een poer (spoor 156, 157, 158, 165 en 163). Spoor 162 is een vleilaag waarop ooit een fundering rustte. Spoor 159 is de haardplaats. Direct zuidelijk van het huis ligt een kelder (spoor 193). De ligging van deze kelder, zo op het pad aan de voorkant, is natuurlijk uiterst merkwaardig. Wellicht dateert de kelder toch later of is hier sprake van een meet- of plotfout.

Op het volgende perceel staat op de Kadastrale Minuutplan uit 1899 een L-vormig huis afgebeeld. Tussen dit huis en dat op perceel 1746 lijkt een steegje aanwezig te zijn. De grootste lengte van het huis is 15,5 meter, de grootste breedte is 16,4 meter waarmee het één van de grootste huizen op het Mad is.
De rode en gele bakstenen van de fundering rusten op een houten plank die geplaatst is op ingeslagen palen (afbeelding 13). In de zuid-westelijke hoek van het huis bevindt zich een kelder van 2,65 bij 2,45 meter (spoor 6). De kelder was gefundeerd op liggende planken (afbeelding 14). Inpandig is een bakstenen waterput aanwezig met een diepte van ruim twee meter onder maaiveld (spoor 4, afbeelding 15).

Afbeelding 13. Muur spoor 1. Foto richting westen.

Afbeelding 14. Kelder spoor 6. Foto richting westen.

Afbeelding 15. Waterput spoor 4. Foto richting noorden.

Van het huis op het volgende perceel zijn de voorgevel en een klein deel van de westelijke gevel bewaard gebleven (de sporen 35, 36, 43, 44 en 45). De voorgevel sluit direct aan op die van het huis van het vorige perceel. Dit huis heeft een breedte van 6,85 meter. De lengte kan niet met zekerheid worden vastgesteld. Inpandig zijn er meer sporen bewaard gebleven. In het zuidelijke deel van het huis gaat het om de in een vierkant geplaatste poeren met de spoornummers 33, 34, 51 en 53. Noordelijk van dit vierkant bevinden zich twee langgerekte ingravingen met ingeslagen slieten (spoor 55 en 56). Waarschijnlijk hebben hier ooit binnenmuren gestaan. Westelijk van spoor 56 bevindt zich een vijfde poer (spoor 54). In het noordwestelijke deel van het huis bevindt zich een uit gele steentjes opgetrokken kelder (spoor 215).

Van het huis op perceel 1175, 1176, 1177, 1178 is alleen nog de locatie van de achtergevel te herleiden uit een palenrij (spoor 146). Op de Minuut lijken hier vier kleine huisjes aanwezig te zijn. De palenrij vertegenwoordigt dan de gedeelde achtergevel van de twee noordelijke huisjes. Aangrenzend aan deze palenrij liggen de sporen 133 en 2001, respectievelijk een uitbraakkuil van waarschijnlijk funderingen of een poer en spoor 2001, een uitbraakspoor van een voormalige (water)kelder van 1,0 x 1,0 meter. Het spoor is opgevuld met een pakket zand met puin. Ook de sporen 65 en 70 betreffen puinkuilen. Spoor 141, in het noordwesten van het pand op de Minuutplan, is interessanter. Dit is de locatie van de voormalige haard. De houten fundering hiervan heeft een dendrochronologische datering opgeleverd van het jaar 1830 (zie ook de bijdrage van Lange in deel 4 van deze rapportage).
De percelen 1159 t/m 1168 zijn, zoals we boven reeds hebben gezien, door de eigenaar Klaas Hekelaar bebouwd met tien kleine, smalle woningen. Dit gebeurde vermoedelijk kort na het opstellen van de Kadastrale Minuutplan in 1817. Van deze tien woningen is niet erg veel bewaard gebleven. De sporen bestaan voornamelijk uit de slieten van de funderingen en dan met name die van de zuidgevels (de sporen 113, 318 en 326) en de westgevel van het laatste perceel. Op de twee meest oostelijke percelen zijn twee noord-zuid gerichte funderingssleuven aanwezig (spoor 93 en 113) met in elk een rij van vijf bakstenen poertjes (spoor 94, 95, 96, 130, 131 en spoor 83, 84, 85, 86, 87). Het door deze sporen gevormde huis heeft waarschijnlijk afmetingen gehad van 7,5 bij 5,5 meter en komt om onbekende redenen niet overeen met de situatie op de Kadastrale Minuutplan uit 1899. Ook de (verstoorde) poeren met de spoornummers 89, 91, 92 en 94 kunnen tot deze constructie worden gerekend. Poer spoor 119 ligt westelijk van insteek spoor 93. Mogelijk is deze poer het restant van een aanbouw. Spoor 90 geeft vermoedelijk de locatie van de schoorsteen weer.
Perceel 1169 is een tuin of erf behorende bij deze tien woningen, wellicht een gemeenschappelijke tuin. In deze tuin bevinden zich drie grote waterputten (spoor 124, 1006 en 1008). Spoor 124 heeft een doorsnede van ca. 2,5 meter en een overloop (spoor 127/128) naar sloot spoor 116. Spoor 1006 heeft eveneens een doorsnede van ca. 2,5 meter. Aan de oostkant bevinden zich twee vergaarputten (spoor 1011 en 1012) en aan de westzijde een grespijp (spoor 1010). De vergaarputten zijn opgebouwd uit respectievelijk rode en oranje bakstenen en gefundeerd op houten planken. Spoor 1008 is het uitbraakspoor van een voormalige waterkelder. De afmetingen zijn 2,75 bij 2,75 meter. De grootte van deze putten, de ligging in de gemeenschappelijke (?) tuin en de locatie (één in het midden, ter hoogte van het vijfde perceel, één ter hoogte van het derde perceel vanaf het oosten en één bij het derde perceel

vanaf het westen) doet vermoeden dat het gaat om gemeenschappelijke waterputten.
De overtuinen hebben de perceelsnummers 1361 en 143. Deze laatste percelen worden van elkaar gescheiden door een pad dat naar een brug over de Heiligewegsloot loopt.

Vermoedelijk hoort spoor 301 (1005) bij perceel 152. Het betreft een inpandige waterkelder met afmetingen van 2,0 bij 1,4 meter.

Op de grens van perceel 908 met perceel 907 bevinden zich de sporen 243, 246 en 247. De laatste twee sporen zijn kuilen. Spoor 243 is de westelijke muur van een waterkelder met een breedte van 1,4 meter. De lengte van de kelder kan niet worden vastgesteld.

De sporen 248, 251, 252 en 253 zijn respectievelijk een funderingssleuf, twee funderingsplanken en een funderingsplank met resten van muurwerk. Spoor 248 en 253 vormen waarschijnlijk de noordgevel en zuidgevel van het op de Kadastrale Minuut afgebeelde gebouw. De funderingen spoor 251 en 252 zijn waarschijnlijk locaties van inpandig muurwerk. Van de zijgevels zijn geen overblijfselen aangetroffen. De afmetingen van het huisje bedroegen waarschijnlijk 7,4 bij minimaal 5,8 meter.

Op het volgende perceel, perceel 906, ligt spoor 1003, een inpandige bakstenen waterkelder met afmetingen van 1,6 bij 1,7 meter. Oostelijk van de kelder bevindt zich een deel van een straatje van op de kant geplaatste bakstenen (spoor 1004). Zuidelijk hiervan ligt spoor 233 (het perceelnummer is hier onleesbaar). Waarschijnlijk is dit spoor de funderingsplank van de noordgevel van het huisje dat hier ooit stond. Aansluitend aan spoor 233 bevindt zich een stukje noord-zuid lopend muurwerk (spoor 240). Dit lijkt van een inpandig muurtje te zijn. Mogelijk geeft het ook de locatie van een deur in de noordoost hoek weer.

Op het westelijke aangrenzende perceel met nummer 157 bevinden zich twee rijen van drie kuilen (spoor 244). Vermoedelijk stond hier ooit de dakdragende constructie van een gebouwtje. Het lijkt niet om een huis te gaan, de muren hiervan waren meestal gefundeerd op planken en slieten. Zuidelijk van de oostelijke rij bevindt zich nog een enkel bakstenen poertje (spoor 1001).

Op perceel 1247 is de fundering van een kelder aangetroffen, bestaande uit drie liggende houten planken (spoor 283). De kelder heeft afmetingen van ongeveer 2,0 bij 2,0 meter.

Op de percelen 1089 en 1090 is een aantal slieten aangetroffen dat waarschijnlijk de overblijfselen vormt van twee huisfunderingen. De zuidgevel wordt gevormd door palenrij spoor 351 en de noordgevel door de sporen 362 en 352. De huisjes hadden afmetingen van 6,3 bij 4,3 meter. Opvallend is dat bij het westelijke huisje de slietenrij van de achtergevel een onderbreking vertoont. Wellicht heeft dat te maken met een deur in de noordoost hoek van de gevel. Achter het huisje op perceel 1089 bevindt zich een uitbraakkuil van een kelder (spoor 279) met daarin nog een restant van een keldermuurtje (spoor 280).

Op perceel 996 ligt een tonput (spoor 277). Deze kwamen we in de vorige fase ook al tegen (spoor 278) en wordt blijkbaar in deze fase nog steeds gebruikt.

5.2.4 Fase 4 (ca. 1899-1960, bijlage 6)
Op een uitsnede van de Kadastrale Minuutplan uit 1910 (door H.J.M. Schoo) is te zien dat de situatie op het Mad nog sterk lijkt op die uit de vorige fase. Wederom vanuit het oosten gezien zijn de eerste sporen een deel van een straatje en een betonnen goot (spoor 171 en 170, afbeelding 16). Westelijk daarvan en ter plaatse van een klein gebouw op de Kadastrale Minuut zijn enkele fragmentarische resten van muurwerk aanwezig (spoor 172). Wellicht hebben deze een relatie met het op de Minuut afgebeelde gebouw.

Afbeelding 16. Straatje spoor 171 en, voor de jalon, betonnen goot spoor 170. Foto richting zuiden.

Spoor 2002 is een waterkelder met afmetingen van 1,0 x 1,0 meter. De kelder ligt op een perceel dat ten tijde van het vervaardigen van de Kadastrale Minuutplan blijkbaar onbebouwd was. Gezien de ligging lijkt het te gaan om de kelder met spoornummer 215 uit de vorige fase.

Bij de tien door Klaas Hekelaar neergezette woningen treffen we weer de twee grote waterputten aan (de sporen 124 en 1006). Blijkbaar zijn deze nu nog steeds in gebruik.

Verder westelijk bevindt zich spoor 301/1005, een uit rode en oranje bakstenen opgetrokken vierkante waterkelder met afmetingen van 2,0 bij 1,4 meter. Gezien de ligging is de kelder inpandig. Deze kelder kwamen we reeds bij de vorige fase tegen.

Twee percelen verder in westelijke richting ligt spoor 1003, een uitgebroken waterkelder met afmetingen van 1,0 bij 1,0 meter.

Het laatste spoor uit deze fase (spoor 274) wordt gevormd door een rechthoekige kuil met afmetingen van 0,7 bij 0,5 meter en een diepte van 0,3 meter. De functie is onbekend.

5.2.5 Fase 5 (ca. 1960-2011, bijlage 7)
De sporen uit deze fase zijn, volledigheidshalve, geplot op een uitsnede van de Kadastrale Minuut uit 1967. Gezien het recente karakter worden deze sporen echter niet verder besproken.

6. Beantwoording onderzoeksvragen

In het onderstaande zijn de vragen uit het Programma van Eisen (Kleij, 2010) in cursief weergegeven. De beantwoording is in reguliere letters.

1. Van wat voor soort gebouwen zijn de aangetroffen muurresten, funderingen, kelders en waterputten afkomstig?
De gevonden muurresten zijn afkomstig van huisjes, gezien de grootte gaat het vooral om arbeiders-woningen. In een enkel geval, zoals het wat grotere huis in het oosten van het terrein, betreft het mogelijk een boerderij.

2. Wat is de grootte en de plattegrond van deze gebouwen?
De overblijfselen zijn veelal niet erg compleet door vergravingen t.b.v. de subrecente bebouwing waardoor de indeling van de huizen vaak onzeker blijft. Over het algemeen betreft het echter kleine (arbeiders)-huisjes. Op het meest oostelijke deel (het dichtst bij de kerk) zijn twee grotere huizen aanwezig, mogelijk betreft het hier boerderijen.

3. Zijn deze gebouwen in één keer neergezet of zijn ze in verschillende fasen neergezet?
Het terrein lijkt in de eerste helft van de 17e eeuw in een keer geschikt gemaakt te zijn voor gebruik. Hierbij is waarschijnlijk het hele terrein opgehoogd. Na de ophoging is er een sloot gegraven, deze is echter na korte tijd weer gedempt. Vervolgens zijn er huizen neergezet met aan de voorzijde (de zuidkant) een pad. Aan de andere kant van het pad bevonden zich de zogenaamde overtuinen. Zuidelijk van de overtuinen bevond zich de bij de Heiligeweg horende sloot (de Kerksloot). Of deze sloot in dezelfde fase gegraven is is onbekend (deze sloot viel buiten het onderzoeksgebied), aannemelijk is het echter wel. Ook noordelijk van de huizen werd een sloot gegraven; spoor 116. Er zijn op dat moment echter nog wel braakliggende percelen op het Mad.

4. Wanneer zijn de gebouwen gebouwd, wanneer zijn ze afgebroken en, wanneer er verschillende fasen zijn, wat is daarvan de begin- en einddatering?
Omdat er relatief weinig van de gebouwtjes is overgebleven (vaak gaat het slechts om wat slieten), is het lastig exacte begin- en einddateringen te geven. In grote lijnen kan gesteld worden dat de bebouwing op het terrein in de eerste helft van de 17e eeuw begint en het terrein sindsdien voortdurend in gebruik is gebleven.

5. Wat is de functie van de gebouwen, in het bijzonder van het gebouw met de grote waterput?
Er zijn drie grote waterputten aangetroffen. Deze horen bij een blok van tien woningen dat waarschijnlijk kort na 1817 is neergezet door Klaas Hekelaar en verhuurd zal zijn aan arbeiders.

6. Zijn er sporen of artefacten van vóór 1600 op het terrein aanwezig en zo ja, beschrijf en dateer ze?
De looptijd van de vondsten uit de natuurlijke ondergrond begint in de 16e eeuw en loopt door tot rond het midden van de 17e eeuw. Wat opvalt is het zeer geringe aantal exemplaren. Dit vormt een aanwijzing dat de vondsten vanuit de bovengelegen ophogingslagen in de natuurlijke ondergrond zijn geraakt. Bewoning vóór circa 1600 is op grond van deze informatie zeer onwaarschijnlijk binnen het plangebied. Oudere sporen zijn dan ook niet aangetroffen.

7. De noord-zuid lopende beschoeiing in het westen van put 1 kan de walkant van een sloot zijn. Wanneer dit zo is, hoe is deze geconstrueerd en wat is de samenstelling van eventueel botanisch materiaal van de vulling van de bodems van de kuilen en zijkanten/oevers van de sloten?
Er is één grote sloot aangetroffen met een houten beschoeiing; sloot spoor 116. Deze sloot heeft een oost-west oriëntatie. Een kleine zijsloot (spoor 117) van deze sloot spoor 116 is ook voorzien van beschoeiingen. De zijsloot was beschoeid door middel van palen en planken. Halverwege de westelijke lange zijde bevond zich een houten schot. Het houten schot sluit een functie als insteekhaventje zo goed als uit. Een mogelijke verklaring voor de aanwezigheid van het tussenschot zou kunnen zijn dat het een duikersluisje betrof. Een dergelijke constructie mag men verwachten bij (semi)industriële activiteiten waarbij grondstoffen gespoeld moeten worden, waarna men het water weer af wil kunnen voeren. Ook kan het schot gebruikt zijn om slib uit afvalwater op te vangen. Helaas was bemonstering van de bagger in de dwarssloot niet mogelijk in verband met ernstige vervuiling. Hierdoor viel specialistisch onderzoek van de bagger af als mogelijk hulpmiddel om de functie van het dwarsslootje te verklaren.

8. Welke vondsten komen uit deze sloot (aard, aantal, fragmentatiegraad, datering etc. geven)?
Uit dwarssloot spoor 117 is slechts een gering aantal vondsten afkomstig, blijkbaar werd dit slootje niet gebruikt om afval in te deponeren ofwel regelmatig uitgebaggerd. In sloot spoor 116 daarentegen zijn de keramiekfragmenten met een MAE van 2966 stuks geborgen. Ook is een grote hoeveelheid kleipijpen geborgen, in totaal minimaal 591 stuks. Daarnaast zijn een honderdtal fragmenten van bouwkeramiek en fragmenten van een handvol pijpaarden beeldjes gevonden. Ook zijn grote hoeveelheden leer en metaal uit de sloot geborgen.

9. Hoe is de samenstelling en de herkomst van de overige archeologische vondsten van het terrein?
De overige vondsten bestaan voornamelijk uit leer, keramiek, glas en metaal. De herkomst lijkt vooral lokaal te zijn. Twee bakenloden, één uit 1678 uit het Rijnland en één uit 1827 uit Middelburg (?) kunnen een aanwijzing zijn voor een op het Mad woonachtig schippertje of varensgezel. Andere aanwijzingen voor

contacten met verderweg gelegen regio's worden gevormd door een Engels lakenlood uit de 17e eeuw en een eveneens 17e eeuwse rekenpenning uit Neurenberg.

10. Tot welk(e) complextype(s) behoren de archeologische resten?
Alle gevonden overblijfselen kunnen worden toegeschreven aan de dorpsbewoning op het Mad.

11. Zijn op het terrein ophogingslagen te zien en vormen deze mogelijk één of meerdere terpen?
Voorafgaande aan de huizenbouw op het terrein zijn er ophogingslagen opgebracht. Deze vormen echter geen terp(en).

12. Zo ja, wat is de datering van het veen direct onder de terp(en) en van de onderste terplaag of terplagen?
Deze vraag kan niet beantwoord worden aangezien er geen terp is aangetroffen.

13. Wat is de omvang (lengte x breedte x hoogte) van de terp(en)?
Deze vraag is niet van toepassing; er is geen terp aangetroffen.

14. Kunnen aparte vindplaatsen onderscheiden worden en zo ja wat is hun begrenzing?
Er zijn geen aparte vindplaatsen. Het plangebied is een enkele grote vindplaats.

15. Wat is de ruimtelijke spreiding van sporen en structuren zowel horizontaal als verticaal?
Er is verticaal sprake van een enkel niveau. In het gehele plangebied zijn archeologische sporen aangetroffen, alleen in het westelijke deel van het terrein zijn minder sporen aangetroffen. Hier zijn echter ook de meeste verstoringen waardoor niet duidelijk is of dit een vertekend beeld is. Het zou op zich, gezien de grotere afstand van de kerk, echter wel logisch zijn.

16. Is er sprake van clustering van sporen en structuren binnen een vindplaats?
Nee, er is geen clustering van sporen.

17. Kunnen meerdere gebruiksfasen onderscheiden worden, zo ja in welke mate zijn deze aaneensluitend?
In de eerste helft van de 17e eeuw wordt het terrein gebruiksklaar gemaakt d.m.v. het aanbrengen van ophogingslagen en het graven van sloten. Vervolgens worden er huizen neegezet, een pad aangelegd en tuintjes aangelegd. Er zijn dan nog wel open plekken tussen de huizen. Langzaamaan worden deze opgevuld.

18. Wat is de datering of looptijd van de archeologische vondsten en tot welke vondsttypen of vondstcategorieën behoren zij?
De aangetroffen vondstcategorieën bestaan met name uit keramiek, hout, leer, metaal en dierlijk bot. Het oudste vondstmateriaal dateert van kort voor 1600. Het meest recente materiaal kan in de jaren 60 of 70 van de vorige eeuw geplaatst worden.

19. Bevat de site overblijfselen die duiden op de aanwezigheid van vroegere gebouwen?
Vóór de 17e eeuw is er geen sprake van bebouwing ter plaatse.

20. Hoe verhoudt de site zich ten opzichte van analoge vindplaatsen uit dezelfde periode in de regio?
In de regio zijn nog geen vergelijkbare vindplaatsen onderzocht.

21. Wat is de relatie van de site met de rest van de omgeving?
De site maakt deel uit van de historische kern van Krommenie. Er is hier echter nog geen vindplaats uit dezelfde periode opgegraven.

22. Zijn er aanwijzingen voor zeildoekweverijen bijvoorbeeld in de vorm van rob-botten (afgesleten botten van de poten van runderen) en textielloodjes met de naam 'Krommenie'(of een variant daarvan) erop? Andere aanwijzingen zijn resten van ziedhuizen (kookhuizen), lijnpalen of hennepresten.
Er zijn geen concrete aanwijzingen gevonden voor de aanwezigheid van zeildoekweverijen ter plaatse. Vondstnummers 55-1 en 188-1 zijn *metapodia* van runderen met een opvallende, vergaande slijtage: het oppervlak is grotendeels glad gepolijst. In eerste instantie werd gedacht dat het om zogenaamde 'robbotten' ging, botten die gebruikt werden bij het robben, het gladwrijven van naden en plooien in zeildoek. Vermeldenswaardig is het feit dat V55-1 is aangetroffen in spoor S167, een waterput die op perceel 134 is gelegen op de Kadastrale Minuutplan uit 1817 (zie deelrapport 2). Hoewel het vondstmateriaal uit deze waterput uit 1675-1750 dateert is het interessant dat dit perceel in 1817 eigendom was van Klaas Hekelaar, lid van een familie van zeildoekfabriqueurs. De naam Hekelaar verwijst ook naar een van de (lagere) beroepen die aan de zeildoekindustrie verbonden waren; mogelijk was dit het beroep van een van de voorouders van Klaas Hekelaar. Botartefacten als beide hier beschreven artefacten worden vaker in de Zaanstreek gevonden en in het bijzonder in Krommenie. De vondst van deze twee exemplaren was de aanleiding om nader onderzoek te laten uitvoeren door een gebruikssporenspecialist, waarbij ook eerder aangetroffen robbotten zijn onderzocht. In totaal zijn acht robbotten bekeken door A. Verbaas (zie hoofdstuk 5 van deel 4). Ook heeft zij experimenten uitgevoerd met verschillende contactmaterialen om het gebruik na te bootsen

en de hierdoor ontstane sporen microscopisch te vergelijken. Het gebruik als robbot kon echter slechts voor twee exemplaren worden bevestigd. Voor de overige zes artefacten, waaronder V55-1 en V188-1, was dit niet het geval. Wat de functie van deze werktuigen dan wel is geweest is onbekend gebleven. Omdat buiten de Zaanstreek vooralsnog geen vergelijkbare artefacten zijn aangetroffen blijft het aannemelijk dat dit specifiek gereedschap betreft dat bij een lokaal ambacht werd gebruikt, waardoor men toch al gauw denkt aan de zeildoekindustrie en de hennepklopperij.

23. Uit welke periode dateert de top van het ongestoorde veen?
Deze vraag kan niet beantwoord worden; de top van het veen is, in overleg met de gemeentelijk archeoloog, niet bemonsterd.

24. Geef na overleg met de gemeentelijk archeoloog, eventueel een reconstructie van het landschap, gebaseerd op de top van het veen.
Deze vraag kan niet beantwoord worden; de top van het veen is, in overleg met de gemeentelijk archeoloog, niet bemonsterd.

7. Samenvatting en conclusies

In 2011 is langs de Heiligeweg in Krommenie een archeologisch onderzoek uitgevoerd door Archeologenbureau Argo. Sporen van oude bebouwing, een pad, een sloot en veel vondsten van aardewerk, glas en metaal waren onder meer het resultaat. Hoewel meestal wordt aangenomen dat de Zaanse dorpen vroeger groeiden zonder dat er strenge regels waren of ontwerpen gemaakt werden, bleek dit op de Heiligeweg niet het geval te zijn. De huizen op het Mad, zoals dit stukje van Krommenie heette, werden grotendeels in ongeveer dezelfde periode gebouwd (begin 17e eeuw), waren ongeveer even groot waren, hadden dezelfde opzet (een rechthoekig gebouw) en stonden op één lijn. De percelen waren ongeveer even groot. De huizen stonden aan een pad. Aan de overkant van het pad had elk huis een stukje grond, het zogenaamde 'overtuintje', dat grensde aan de sloot langs de Heiligeweg; de Kerksloot. Aan de achterzijde van de huizen lag een tuin met daarachter weer een sloot. In deze sloot werden grote hoeveelheden door de bewoners gebruikte artefacten aangetroffen.
In feite leek de opzet van het Mad op die van een straat uit een moderne nieuwbouwwijk: de huizen hebben ongeveer dezelfde vorm, staan in één lijn, met een tuintje voor en een tuintje achter terwijl de straat is mee ontworpen. Waarschijnlijk was dit stukje Krommenie ook in zijn geheel in één keer ontworpen, inclusief de openbare ruimte (het pad).

De periode waarin het Mad gebouwd werd, de eerste helft van de 17e eeuw, was een tijd van grote economische bloei voor de Zaanstreek. In Krommenie bloeide de zeildoekweverij waar duizenden mensen werk in vonden. Uit alle delen van Holland, en ver daarbuiten, trokken mensen naar de Zaanstreek en naar Krommenie om werk te vinden. Waarschijnlijk is de nieuwbouwwijk langs de Heiligeweg toen gebouwd om deze mensen te huisvesten. Zeker voor wat betreft de tien door de fabriqueur Klaas Hekelaar neergezette woningen is dit goed denkbaar.

Uit de vondsten bleek dat de bewoners van het Mad niet tot de rijkste Krommeniërs behoorden. Het waren waarschijnlijk voornamelijk arbeiders, ambachtslieden en een enkele boer. Eén van deze ambachtslieden was op het eind van de 17e of in het begin van de 18e eeuw mogelijk een glaszetter. Uit het leeronderzoek komt met de aanwezigheid van een schoenhersteller ofwel een schoenlapper die oude schoenen oplapte een vergelijkbaar beeld naar voren. Twee bakenloden, één uit 1678 uit het Rijnland en één uit 1827 uit Middelburg (?) kunnen een aanwijzing zijn voor een op het Mad woonachtig schippertje of varensgezel. Andere aanwijzingen voor contacten met verder weg gelegen regio's worden gevormd door een Engels lakenlood uit de 17e eeuw en een eveneens 17e eeuwse rekenpenning uit Neurenberg.
De (goedkopere) tinnen huwelijkslepel past goed in het beeld dat van het Mad gevormd werd naar aanleiding van het archeologische onderzoek: een buurt niet voor de rijkste Krommeniërs, maar meer voor middengroepen (ambachtslieden) en armen (arbeiders). De rijkversierde tinnen huwelijkslepel van het Mad kan dus niet gezien worden als een teken van onverwachte rijkdom aan het Mad, maar eerder als het tegendeel: de mensen aan het Mad hadden niet genoeg geld om een zilveren huwelijkslepel te kopen, maar wilden wel de gewoonten van de rijkere Krommeniërs overnemen, was het niet in zilver, dan maar in tin.

Binnen het buurtje het Mad zelf heeft nog wel enige sociaaleconomische differentiatie opgetreden, waarbij het formaat van de kavel en opstallen alsook de afstand tot de historische kern van Krommenie kunnen worden beschouwd als indicatoren van welstand. Zo bleek het vondstmateriaal van een relatief klein en ver van de kern van Krommenie verwijderd perceel te behoren tot de armoedigste ensembles van 't Mad. Opmerkelijk genoeg ligt de globale datering van de meeste vondstcomplexen in de periode tussen het eind van de 17de eeuw tot circa 1900. Dit terwijl de bewoning van 't Mad op historische gronden terug zou moeten gaan tot minimaal het begin van de 17e eeuw. Een sluitende verklaring hiervoor heeft zich nog niet aangediend. Mogelijk waren er op 't Mad in Krommenie aanvankelijk nog grotere open stukken waarbij later – door verkoop en verdichting van de bebouwing – het patroon dat we kennen uit de kadastrale kaarten van de 19e en 20ste eeuw tot stand kwam.
Het aangetroffen vondstmateriaal reflecteert in grote mate de sociaaleconomische profielschets van de bewoners van het verdwenen buurtje het Mad. Wellicht kan nader onderzoek naar de bewoners in historisch archiefmateriaal nog leiden tot de koppeling van vondsten aan individuele bewoners, gezinnen of families.

8. Literatuur en bronnen

Berendsen, H.J.A., 2004. *De vorming van het land, Inleiding in de geologie en de geomorfologie.* Koninklijke Van Gorcum, Assen.

Berg, G.T.C. van den, 2013. Archeologische opgravingen aan de Heiligeweg te Krommenie, gemeente Zaanstad. *Argo 21 deel 2*: Keramiek, kleipijpen en pijpaarden beeldjes van het verdwenen *buurtje 't Mad te Krommenie.*

Boekenoogen, G.J. & Woudt, K., 1897. *De Zaanse volkstaal: Bijdrage tot kennis van de woordenschat in Noord-Holland,* Volume 1, J. Heijnis Tsz.

Bouma, N., 2011 (red.). Zeventiende-eeuwse erven aan de Heiligeweg in Krommenie, gemeente Zaanstad. Een Inventariserend Veldonderzoek in de vorm van proefsleuven. *ADC Rapport 2497.*

Eijk, C. van, 2008. Krommenie-Heiligeweg. Archeologisch bureauonderzoek. *Past2Present rapportage* 532.

Kleij, P. 2010. *Programma van Eisen aangepast aan milieusanering Heiligeweg tegenover 1-35 (DEKA-markt).*

Vaars, J.P.L., 2014. Archeologische opgravingen aan de Heiligeweg te Krommenie, gemeente Zaanstad. *Argo 21 deel 3: Glas en metaal.*

Vaars, J.P.L., 2015 (redactie). Archeologische opgravingen aan de Heiligeweg te Krommenie, gemeente Zaanstad. *Argo 21 deel 4: Het organische vondstmateriaal*.

Internet:

http://archief.zaanstad.nl/

BIJLAGE 8. Sporenlijst
De relevante sporen uit het proefsleuvenonderzoek uit 2010 zijn omgewerkt en in de sporenlijst opgenomen als 1000 en 2000 nummers.

Spoor-nummer	WP	Vlak	Definitie	Vondst	Gelijk aan	Associatie met	Fase	Opmerking
1	3	1	muur, gefundeerd op planken en palen	4, 8, 83			3	
2	3	1	vleilaag onderzijde kelder	3,9			2c	
3	3	1	insteek?				3	
4	3	1	waterput	5		28	3	
5	3	1	mogelijke paalgaten trap				3	
6	3	1	kelder				3	
7	3	1	houten plank				3	
8	3	1	ophogingslaag	12,13	71, 109, 191		1	
9	3	1	palencluster				3	
10	3	1	palencluster				2c	
11	3	1	palencluster				2c	
12	3	1	palencluster				2c	
13	3	1	palencluster				2c	
14	3	1	palencluster				2c	
15	3	1	palencluster				2c	
16	3	1	palencluster				3	
17	3	1	palencluster				3	
18	3	1	palencluster				3	
19	2	1	palencluster				2c	
20	2	1	palencluster				2	
21	3	1	paal			116	?	
22	3	1	paal			116	?	
23	3	1	paal			116	?	
24	3	1	paal			116	?	
25	3	1	paal				?	
26	3	1	palencluster				3	
27	3	1	palencluster				?	
28	3	1	paal, recent				3	
29	3	1	palencluster				2	
30	3	1	palencluster				?	
31	3	1	palencluster				?	
32	3	1	palencluster					
33	3	1	poer + palencluster				3	
34	3	1	poer + palencluster				3	
35	3	1	muur	10			3	
36	3	1	plank	11			3	
37	3	1	leidingsleuf				5	

38	3	1	insteek beschoeiing				2a	
39	3	1	beschoeiing sloot				2a	
40	3	1	palencluster				?	
41	3	1	sloot? Andere fase?				1	
42	3	1	sloot? Andere fase?				1	
43	3	1	muur				3	
44	3	1	insteek van S 43. grijs Zs1				3	
45	3	1	puin, paaltjes	6			3	
46	3	1	puin				2	
47	3	1	tonputje				2	
48	3	1	uitbraak?				2	
49	3	1	uitbraak?				2	
50	3	1	palencluster				3	
51	3	1	poer				3	
52	3	1	palen				3	
53	3	1	poer				3	
54	3	1	poer + palencluster				3	
55	3	1	plavuis, puin, paaltjes				3	
56	3	1	puin en paaltjes				3	
57	3	1	kuil				?	
58	3	1	restant muur?				3	
59	3	1	palencluster				3	
60	3	1	palencluster				?	
61	3	1	slootkant	7			2a	
62	4	1	poer met insteek	14			2c	
63	4	1	muur/schoor-steenfundering	M30			2c	Dendro: 1752
64	4	1	poer				2c	
65	4	1	puinkuil				3	
66	4	1	poer				2c	
67	4	1	poer				2c	
68	4	1	poer			105	2c	
69	4	1	poer				2c	
70	4	1	uitbraakkuil				3	
71	4	1	oeverzone	15,16, 53,54	8, 109, 191?		1	
72	4	1	ophogingslaag		101		2a	
73	4	1	poer				2c	
74	4	1	poer				2c	
75	4	1	poer				2c	
76	4	1	poer				2c	
77	4	1	palencluster				2c	
78	4	1	muurrestant langs oorspronkelijke				2c	

			slootkant					
79	4	1	poer				2c	
80	4	1	poer				2c	
81	4	1	poer				2c	
82	4	1	poer				2c	
83	4	1	poer				3	
84	4	1	poer				3	
85	4	1	poer				3	
86	4	1	poer				3	
87	4	1	verstoorde poer				3	
88	4	1	vervalt					
89	4	1	poer				3	
90	4	1	schoorsteen-fundering?			107	3	
91	4	1	verstoorde poer	17			3	
92	4	1	verstoorde poer	18			3	
93			insteek poerenrij	19,33			3	
94			verstoorde poer				3	
95			poer				3	
96			poer				3	
97			poer				3	
98			bk sloot					
99			randzone sloot					
100	5	1	ophogingslaag	1, 2, 50		102, 175, 176, 180, 205, 286		
101	5		onderste laag ophogingslaag	M29	72		2a	
102	5		natuurlijk veen			100, 175, 176, 180, 205, 286	0	
103	5		insteek poer	22			3	
104	5		insteek poer	23	113		3	
105	5		insteek poer	24			3	
106	5		ophogingslaag	25			2a	
107	5		verstoring	26		90	3	Insteek S90
108	5		ophogingslaag	27			2a	
109	5		ophogingslaag	28	8, 71, 191		2a	
110	5		insteek				2c	
111	5		verstoring door heiactiviteit				2c	
112	5		insteek poerenrij				2c	
113	5		insteek poerenrij		104		3	
114	5		Waarschijnlijk insteek verstoorde poerenrij				3	
115	5	1	insteek poer			68	2c	
116	4,5	1	sloot	38, 31,			1	

				35, 40, 41, 43, 47, 48, 80, 87, 91, 92, 93, 94, 95, 49, 51, 52, 56, 59, 63, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 38, 78, 77, 134, 133, 130, 121, 153, 152, 150, 144, 145, 146, 147, 148, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 177, 179, 180, 154, 155, 158, 159, 160				
117	5	1	sloot dwars op S 116	34,44			2c	
118	5	1	poer	37			3	
119	5	1	poer	39			3	
120	5	1	houten beschoeiing				2c	
121	5	1	houten beschoeiing				2c	
122	5	1	houten beschoeiing				2c	
123	5	1	houten beschoeiing				2c	
124	5	1	waterput				3	
125	5	1	insteek waterput				3	
126	5	1	uitbraak/ opvullingkuil voorloper S 124				5	
127	5	1	overloop				3	
128	5	1	overloop				3	
129	5	1	kuil				?	
130	5	1	poer				3	
131	5	1	poer				3	
132	4	1	askuil				?	
133	4	1	uitbraakkuil				3	

134	4	1	waterkelder	42			2c	
135	4	1	onderkant poer/ keldervloer				2c	
136	4	1	palencluster				?	
137	4	1	palencluster				?	
138	4	1	palencluster				?	
139	4	1	palencluster				?	
140	4	1	palencluster				?	
141	4	1	haardfundering	46			3	Dendro: 1830
142	4	1	poer				2c	
143	4	1	houten beschoeiing				?	
144	4	1	(beton-) mortel baan				5	
145	4	1	palencluster				?	
146	4	1	palencluster				3	
147	4	1	palencluster				3	
148	4	1	palencluster				2c	
149	4	1	palenrij onderdeel beschoeiing				?	
150	4	1	palencluster				2	
151	4	1	palencluster				3	
152	4	1	palencluster				?	
153	4	1	palencluster				?	
154	4	1	palencluster				?	
155	1	1	ophogingslaag	45			2c	
156	1	1	muur				3	
157	1	1	muur				3	
158	1	1	muur				3	
159	1	1	haard				3	
160	1	1	restant vloer?/ fundering haard?				?	
161	1	1	restant vloer fundering haard?				3	
162	1	1	vlijlaag				3	
163	1	1	insteek poer				3	
164	1	1	insteek muur			165	3	
165	1	1	muur			164	3	
166	1	1	opvulling binnen muren, waarschijnlijk onder vloer			164, 165	5	
167	1	1	put	55,57			2a	
168	1	1	kuil					
169	1	1	poer				3	
170	2	1	betonnen goot				4	
171	2	1	straatje				4	
172	2	1	muurwerk/achter-gevel?				4	

173	2	1	poer	58			4	
174	2	1	kuil/uitbraak?					
175	2	1	donkerbruin veraard veen			100, 102, 176, 180, 205, 286	0	
176	2	1	natuurlijk veen		286	100, 102, 175, 180, 205, 286	0	
177	2	1	kuil/uitbraak				?	
178	2	1	palencluster					
179	2	1	palencluster					
180	2,3		veenstroompje/ natuurlijke depressie	68		100, 102, 175, 176, 205, 286	1	
181	1	1	kuil				?	
182	1	1	kuil	60			?	
183	1	1	kuil				?	
184	1	1	kuil				?	
185	1	1	uitbraak sleuf				5	
186	1	1	Uitbraak sleuf/ funderingsleuf		187		3	
187	1	1	uitbraak sleuf/ funderingsleuf		186		3	
188	1	1	muur, restant				3	
189	1	1	leidingsleuf					
190	1	1	oeverzone sloot				1	
191	1	1	oeverzone sloot	62, 81, 82, 84, 85, 86, 88, 89, 90, 97, 98, 99, 102, 103, 104, 106, 107, 108, 109, 113, 114	8, 71, 109		1	
192	1	1	muurwerk kelder					
193	1	1	insteek kelder				3?	
194	1	1	poer				2?	
195	1	1	haardfundering?					
196	1	1	haardfundering				2?	
197	1	1	uitgebroken poer					
198	1	1	poer					
199	1	1	uitbraak sleuf/ funderingssleuf				3	
200	1	1	uitgebroken poer					
201	1	1	uitgebroken poer					
202	1	1	poer				2	

203	1	1	palencluster					
204	1	1	palencluster					
205	1	1	natuurlijk veen			102, 102, 175, 176, 180, 286		
206	1	1	houten bekisting	61, 66, 65, 67, 79			2b	
207	1	1	oeverzone sloot	64				
208	1	2	rietveen	69			0	
209	2	1	palencluster					
210	3	1	palencluster voorgevel					
211	3	1	kuil					
212	2	1	uitgebroken kelder	96		29, 30, 31		
213	3	1	uitgebroken poer?				2	
214	3	1	kuil uitgebroken put?				?	
215	3	1	kelder, helder gele steentjes					
216	3	1	greppel, dichtgegooid met plaggen				1	
217	5	1	mestkuil of vlek binnen sloot	110	191		1	
218	4	1	recente uitbraak?	111,11				
219	8	1	plavuizenvloer	123				
220	8	1	dwarsslootje	120			2b	
221	8	1	putje	122,14			2b	
222	8	1	aspot	124				
223	8	1	slooppuin, mortel	125			5	
224	8	1	vloerniveau	126			2a	
225	8	1	kuil	128			2?	
226	8	1	randzone sloot	127		256,26	1	
227	8	1	ophogingslaag	129	260			
228	8	1	rij palenclusters				2?	
229	8	1	rij palenclusters				2?	
230	8	1	rij palen				?	
231	8	1	rij palen				?	
232	8	1	rij palen				?	
233	8	1	haardfundering				3?	
234	8	1	vloertje				2?	
235	8	1	muurwerk mogelijk onderzijde trappetje				2?	
236	8	1	poer			237	2?	
237	8	1	poer			236	2?	
238	8	1	muurwerk				2?	
239	8	1	haard				2?	

240	8	0-1	muur				3?	
241	8	1	restant vloertje, tegen haard aan				2?	
242	8	1	uitgebroken poer				2?	
243	8	1	(water)keldertje				3?	
244	9	1	funderingskuilen poeren				3?	
245	9	1	funderingshout poeren				3?	
246	9	1	kuil	161			3	
247	9	1	kuil	156			3	
248	9	1	funderingssleuf	162			3	
249	9	1	ophogingslaag	163			1	
250	9	1	ophogingslaag	166, 167, 168			3	
251	9	1	funderingshout				3?	
252	9	1	funderingshout				3?	
253	9	1	funderingshout / muur				3?	
254	6,7	1	aanplemping 'moestuintjes''					
255	6,7	1	ophogingslaag	169,17				
256	6,7	1	randzone sloot	171, 172, 173		226, 257	1	
257	7	2	randzone sloot	176		226,26	1	
258	7	2	kuil	174,18			3	
259	10	2	kuil	181, 184, 186			2c	
260	10	1	vullingslaag aanplemping	237, 238, 239		227	1	
261	10	1	natuurlijk veen?				0	
262	8,9	2	randzone sloot?				1	
263	8	2	dwars beschoeiing op erfgrens				2b	
264	8,9	2	vullingslaag sloot					
265	8,9	2	vullingslaag sloot					
266	5	2	beschoeiing in onderzijde coupe				2b	noordzijde sloot
267	9, 10	2	depressie				2c	
268	9	2	beerkuil				2c	
269	9	2	beerkuil				2c	
270	9	2	slootvulling randzone				2b	
271	10	2	veraarde baan				0	
272	10	2	tonput				2?	
273	10	2	insteek tonput					

274	10	2	kuil				4	
275	10	2	tonput				2	
276	10	2	insteek kelder				2	
277	10	2	vulling tonput				2c/3	
278	10	2	insteek tonput				2?	
279	10	2	uitbraak kelder				3?	
280	10	2	kelder				3?	
281	9	2	kuil				?	
282	9	2	vullingslaag	236, 237, 238			1	
283	9	2	kelderfundering				3?	
284	9	2	insteek				3?	
285	11	2	sloot				2c	
286	11	2	natuurlijk veen			100, 102, 175, 176, 180, 205	0	
287	11	2	recente verstoring				5	
288		0	sloot				2a	coupe 9
289		0	kuil				3	coupe 9
290		0	grondverbetering woonerven				1	coupe 9
291	1	1	ophogingslaag				1	
292	1	1	muur				2	
293	1	1	muur			294	2	
294	1	1	muur			306	2	
295	4	1	muur			296	2c	
296	4	1	insteek			295	2c	
297	4	1	muur				3?	
298	5	1	grespijp			124	5	
299	5	1	overloop/goot			124	4	
300	5	1	insteek			117	2c	
301	9	1	vierkante waterkelder met halfsteens klamp inwendig		1005	302	2?	
302	9	1	muur			301	2?	
303	10	1	plank fundering			274	?	
304	8	1	uitbraakkuil				?	
305	4	1	palenrij fundering				?	
306	1	1	muur			294	3?	
307	4	1	palencluster				?	
308	1	1	ophogingslaag				1	
309	9	1	recente uitbraak			299	5	
310	1	1	kuil			182	?	
311	5	1	palencluster				3?	
312	4	1	palenrij				3?	
313	4	1	palencluster				3?	

314	4	1	palencluster				3?	
315	4	1	palencluster				3?	
316	4	1	palenrij				3?	
317	4	1	palencluster				3?	
318	5	1	palenrij fundering				3?	
319	5	1	palencluster				3?	
320	5	1	palenrij fundering				3?	
321	5	1	palencluster				3?	inpandig vertrek?: ligt in verlengde van S 117!
322	5	1	palencluster				3?	
323	7	1	palenrij fundering				3?	
324	7	1	palenrij fundering			325	3?	
325	7	1	palencluster			324	3?	
326	7	1	palenrij fundering				3?	spoor 326 en 327 zijn respectievelijk oorspronkelijke fundering en herstelling
327	7	1	palenrij fundering				3?	spoor 326 en 327 zijn respectievelijk oorspronkelijke fundering en herstelling
328	7	1	palenrij fundering				3?	
329	7	1	palenrij fundering				3?	
330	7	1	palenrij fundering				3?	
331	8	1	palenrij fundering				2?	
332	8	1	palenrij fundering				3?	
333	8	1	palencluster				?	
334	8	1	palenrij fundering				2?	
335	8	1	palenrij fundering				?	
336	8	1	palenrij fundering				?	
337	8	1	palencluster				2?	
338	8	1	palenrij fundering				?	
339	8	1	palenrij fundering				2?	
340	9	1	palenrij fundering				2?	
341	9	1	palenrij fundering				2?	
342	9	1	palenrij fundering				2?	
343	9	1	palenrij fundering				2?	
344	9	1	palenrij fundering				2?	
345	9	1	palenrij fundering				2?	
346	9	1	palencluster				2?	
347	9	1	palenrij fundering				2?	
348	9	1	palenrij fundering				2?	
349	9	1	palencluster				?	
350	9	1	palencluster				?	
351	9, 10	1	palenrij fundering				3?	
352	9, 10	1	palenrij fundering					

353	9, 10	1	palenrij fundering					
354	9, 10	1	palenrij fundering					
355	9, 10	1	palencluster					
356	9, 10	1	palenrij fundering					
357	9, 10	1	palenrij fundering					
358	9, 10	1	losse paaltjes					
359	10	1	palenrij					
360	10	1	palenrij					
361	10	1	losse paaltjes					
362	9	1	losse paaltjes					
363			kuil				3	coupe 9
364			plaggen				2	coupe 9
365			paal			1000	3	alle palen zonder veldspoornummer. Spoor 1000 is spoornummer houten palen in proefsleuf ADC
366			betonconstructie				5	
367			recente verstoring		287		4	
1000	1,2	1	paal			365		palen zonder aanwijsbare functie of associatie; aangetroffen tijdens vooronderzoek 2010
1001	1	1	bakstenen poer			245		
1002	1	1	bakstenen poer			1013		"bs poer van oranje bakstenen."
1003	1	1	(water)kelder					"bs (water) kelder.
1004	1	1	vloer- of straatniveau					"vloer of straatniveau direct naast kelder S3. In westelijke richting verzakt."
1005	1	1	(water)kelder		301	302		"Vu 1: aan de westkant bestaat de kelder uit een N-Z lopende muur ro en or bs.”
1006	1	1	bakstenen waterput					"Ronde bakstenen waterput van gele stenen.”
1007	1	1	funderingshout					"noord zuid lopende houten plank met een ca. 14 cm dik pakket schelpmateriaal.”
1008	1	1	uitbraak kelder					"Uitbraakspoor van een voormalige (water)kelder.”
1009	1	1	muur					
1010	1	1	grespijp					"gresbuis"

1011	11	1	vergaarput bij waterput					"loosput van rode bakstenen voor de gresbuis. Gefundeerd op een houten plank."
1012	1	1	vergaarput bij waterput					"Loosput van oranje bakstenen voor de gresbuis. Minimaal 30 bij 46 cm. Gefundeerd op een houten plank van 3 cm dik."
1013	1	1	palenrij fundering achtergevel kadastraal nummer 156			1002		aangetroffen tijdens vooronderzoek 2010, geadministreerd als S 900 (paal)
2001	2	1	uitbraak kelder					"Uitbraakspoor van een voormalige (water)kelder van ca. 1 x 1 m. Opgevuld met een pakket zand met puin”
2002	2	1	waterkelder					"(water)kelder van ca. 1 m x 1 m.”
2003	2	1	waterkelder					"(water)kelder.”
2004	2	1	muurrestant met resten van plaveisel					"Muur van een vierkant of rechthoekig gebouw
2005	2	1	muurrestant met resten van plaveisel					"Deel van een muur met een hoek in het zuidwesten. Gedeeltelijk verzakt. Sluit wsl aan op S7. Aan noordzijde van de muur bevindt zich een rollaag van gele en oranje bakstenen van hetzelfde formaat."
2006	2	1	restant plaveisel					"Restant van een vloer of straat (rollaag)."
2007	2	1	muur					"Noord-zuid lopende muur die wsl aansluit op S5. Gele bs met schelpkalkspecie. Gefundeerd op houten plank. Aan binnenzijde zijn houten palen geslagen. Strekverband."
2008	2	1	muur					"Deel van een muur of mogelijk een restant van een (water)kelder."
2009	2	1	muur					"oost-west muur lineair. Gefundeerd op houten plank met daaronder houten palen. Ook paaltjes tegen binnenkant muurwerk. Schelpkalkspecie. Kop-strek verband. Muur is ca. 38 cm breed."
2010	2	1	bakstenen poer					"Bakstenen poer direct ten oosten van muur S9. Ligt op 1 lijn met poeren 11 en 12. Ca. 55x55 cm groot. Gefundeerd op

								houten planken met daaronder houten palen. Strekverband tot 6 steenlagen hoog. Zelfde bs als voor muur S9."
2011	2	1	houten poer					"houten poer van planken. Ligt tussen S10 en S12 in. De houten planken liggen op in het veen geslagen houten palen. Oorspronkelijke vorm was vierkant met afmetingen rond de 50 cm."
2012	2	1	houten poer					
2013	2	1	muur					"Lineaire muur met oost-west oriëntatie. In ernstige mate verzakt. 6 steenlagen hoog bewaard gebleven en gefundeerd op houten planken."
2014	2	1	betonnen heipalen					"4 dicht op elkaar geslagen houten funderingspalen met beton ertussen. Recent."
2015	2	1	betonnen heipalen					"5 dicht op elkaar geslagen houten funderingspalen met beton ertussen. Recent"
2016	2	1	bakstenen waterput					"Lijkt gefundeerd te zijn op een vierkante houten bekisting. Iets meer dan 70 cm in doorsnee."
2017	2	1	muur					"Bs constructie die iets weg lijkt te hebben van een haard. 14 steenlagen hoog bewaard gebleven. Gefundeerd op houten planken. Geen specie zichtbaar."
2018	2	1	muur					"In zuidwesthoek ligt een bs poer
2019	2	1	waterput					Spoor 19 is een ronde bakstenen waterput met een doorsnee van ca. 1 m. De put is opgebouwd uit licht oranje bakstenen. De bovenkant van de put ligt op 1,35 m –NAP. De onderkant van de put put is aangetroffen op 2,11 m –NAP. De put is gefundeerd op een houten plank. Of er sprake was van een houten bekisting kon niet worden vastgesteld. In de top van de puinvulling van de put is een fragment industrieel wit aardewerk gevonden uit de 19e eeuw. Dit

								houdt in dat ergens in de 19e eeuw deze waterput buiten gebruik is geraakt en is volgestort met zand en puin.

BIJLAGE 9. Vondstenlijst

Vondst-nummer	Werk-put	Spoor-nummer	Materiaal	Soort vondst	Opmerkingen
1		100	ker	awg	Uit bouwvoor "vlek oost"
2		100	mxx		
3	2,3	1	xxx	ma	Uit insteek kelder "vlek oost"
4	2,3	1	ker	div.	Rondom S100. aanleg
5	2,3	4	ker	plavuis	
6	3	45	ker	baksteen	
7	3	61	ker	awg	
8	3	1	ker	awg	Onder S1
9	2,3	2	ker	faience	Uit vulling
10	3	35	ker	pijp	Bij muur S35
11	3	36	ker	awg	Uit insteek S36
12	3	8	ker	awg	Uit vlak (S8)
13	3	8	ker	awg	Uit vlak (S8)
14	3	62	ker	awg	Uit sloot S62
15	3	71	ker	awg	Uit sloot S71
16	3	71	mxx		Uit sloot S71
17	4	91	ker	awg	Uit S91
18	4	92	ker	awg	Uit S92
19	4	93	ker	awg	Uit S93
20	5		mpol	mpol	Onderste bak
21	5		mpol	mpol	Onderste bak
22	5	103	ker	awg	Uit S103 coupe
23	5	194	ker	awg	Uit S194
24	5	105	ker	awg	Uit S105
25	5	106	ker	awg	Uit S106
26	5	107	ker	awg	Uit S107
27	5	108	ker	awg	Uit S108
28	5	109	ker	awg	
29	5	101	oxx	ma	
30	4	63	oph	md	
31	4	116-1	mxx		
32	4		mxx		Aanleg vlak 1
33	5	93	ker	awg	insteek
34	5	117	ker	awg	Aanleg vlak
35	5	116-1	mix		Aanleg vlak
36	5	116	mix		Alle lagen
37	5	116	ker	pijpekop	Tegen poer
38	4	116-1	ker	awg	
39	5	119	ker	awg	
40	5	116-1	mxx	divers	
41	5	116-1	mxx	divers	

42	5	134	ker	awg	
43	5	116-1	ker	awg	Aanleg vlak
44	5	117	mxx	mxx	detector
45	5	155	ker	awg	Aanleg vlak
46	4	141	mht	divers	Afwerken
47	5	116-1	mix	zeefmonster	Zeef
48	5	116-1	ker	awg	Coupe 1
49	5	116-1	ker	awg	Coupe 1
50					vervalt
51	5	116-1	ker	awg	Coupe 1
52	4	116-1	mix	zeefmonster	Zeef
53	1	71	ker	awg	Laag 1 (bovenin)
54	1	71	ker	awg	Laag 2
55	1	167	mix	mix/odl	Coupe 1
56	1	116-1	ker	awg	Vak 2
57	1	167	mbot	mbot	Monster uit op een na onderste laag, zie foto
58	2	173	md	md	
59	2	116-1	ker	awg	Vak 2
60					vervalt
61	1	206	ker	awg	
62	1	191	ker	awg	
63	1	116-1	ker	awg	Bij verdiepen
64	1	207	ker	awg	afwerken
65	1	206	ker	awg	afwerken
66	1	206	mix		
67	1	206	odl	schoeisel	
68	1	180	ker	awg	Bij verdiepen
69	1	208	ker	awg	Bij verdiepen
70	2	116	ker	awg	Uit vak 3
71	2	116	ker	awg	Uit vak 4
72	2,3	116	ker	awg	
73	3	116	ker	awg	
74	3	116	ma	ma	
75	3	116	mxx	mxx	detector
76	3	116	mfe	kogel	
77	3	116	sxx	molensteen	
78	3	116	mxx	mxx	detector
79	1	206	mxx	gesp	
80	1	116	mix	mix	
81	1	191	ker	awg	
82	1	191	ker	awg	coupe
83	1	191	mxx	bel	coupe
84	2	191	ker	awg	
85	2	191	ker	awg	Aanleg vlak
86	3	191	ker	awg	Aanleg vlak

87	1	116	mxx	munt	Aanleg vlak
88	4	191	ker	awg	
89	3	191	ker	awg	Aanleg vlak
90	3	191	ker	awg	Aanleg vlak
91	4	116	ker	awg	Aanleg vlak
92	4	116	ker	zalfpotje	Uitgraven sloot
93	4	116	ker	awg	Uitgraven sloot
94	4	116	ker	awg	Uitgraven sloot
95	4	116	ma	ma	Uit donkere onderste laag
96	2	212	ker	tegels	
97	3	191	ker	awg	Laag 1
98	3	191	ker	awg	Laag 3
99	3	191	ker	awg	Laag 5
100	3		mp	mp	Coupe S191
101	3		mp	mp	Coupe S191
102	3	191	mxx	mxx	Laag 5
103	3	191	mxx	md	Laag 5
104	4	191	ker	awg	Laag 5
105	1	116	mxx	mxx	
106	4	191	odl	zool	
107	4	191	mix	mix	
108	4	191	mxx	vingerhoedje	
109	4	191	ker	awg	
110	4	217	ker	awg	
111	4	218	ker	awg	
112	4	218	mag	Zilveren munt	
113	4	191	ker	awg	
114	4	191	ker	awg	
115	4	191	ker	awg	
116	4	191	ker	awg	Aanleg vlak 2
117	4	191	ker	awg	
118	4	191	ker	awg	
119	5	191	mxx	mxx	
120	8	220	mix	mix	Uit dwarssloot
121	8	116	mix	mix	
122	8	221	mix	mix	
123	8	219	ker	awg	Uit laag die S219 afdekt
124	8	222	ker	aspot	Aspot in situ
125	8	223	ker	awg	aanleg
126	8	224	ker	awg	
127	8	226	ker	awg	
128	8	225	ker	awg	
129	8	227	mxx	musketkogel	
130	4,5	116	mxx	mxx	aanleg
131	8	220	mix	mix	Oostelijk deel

132	8	220	mix	mix	Oostelijk deel
133	8	116	mix	mix	Sanering achtersloot
134	8	116	mix	mix	Sanering achtersloot
135	8	116	mix	mix	
136	8	116	mpb	gewicht	Detector na sanering
137	8	116	mxx	Tinnen lepel	En bordje. Detector na sanering
138	8	116	mxx	Tinnen lepel	Detector na sanering
139	8	116	mxx	gesp	Detector na sanering
140	8	116	mcu	beker	Detector na sanering
141	9	221	mix	mix	coupe
142	8,9	220	ker	awg	Westelijke deel van spoor
143	5	117	mix	mix	
144	5,6	116	mix	mix	
145	5,6	116	mix	mix	Uit donkere laag
146	6	116	mxx	mxx	
147	6	116	mxx	mxx	
148	6	116	mxx	mxx	
149	8	220	mbot	mbot	Westelijke deel van spoor
150	6	116	mxx	Tinnen lepel	
151	8	223	mxx	mxx	
152		116	ker	awg	Waarschijnlijk uit S116, stortvondst
153	4,5	116	mxx	mxx	detector
154	6	116	ker	awg	
155	6	116	mxx	mxx	
156	8	247	ker	awg	
157	7,8		mpb	mpb	Uit profiel 9, boven
158	7,8		mpb	mpb	Uit profiel 9, onder
159	1	116	mix	mix	Bij verdiepen, 10-20 meter
160	1	116	mix	mix	Bij verdiepen, 0-10 meter
161	8	246	ker	awg	
162	8	248	ker	awg	
163	8	249	ker	awg	
164	7		mmic	mmic	Monster micromorfologie profiel 9
165	7		mmic	mmic	Monster micromorfologie profiel 9
166	7	250	ker	awg	
167	7		mmic	mmic	
168	7		mmic	mmic	
169	7	255	ker	awg	
170	7	255	ker	awg	in coupe 10 S258
171	7	255	ker	awg	in coupe 10 S258
172	7	256	ker	awg	
173	7	256	mxx	mxx	
174	7	258	ker	awg	aanleg
175	7	258	ker	awg	
176	7	257	ker	awg	Resten schatgravers

177	10	116	ker	awg	aanleg
178	10	116	ker	awg	aanleg
179	10	116	mxx	mxx	
180	10	116	ker	awg	
181	10	259	ker	awg	
182	10		ker	awg	
183	10	260	ker	awg	
184	10	259	ma	ma	Monster uit sekreetkuil
185	10	261	ker	awg	
186	10	259	mxx	mxx	
187	11	116	mmic	mmic	
188	8,9	264	ker	awg	
189	8,9	264	ker	awg	
190	9	265	ker	awg	
191	8	265	mxx	mxx	
192	8	265	mxx	mxx	
193	8	264	mxx	mxx	
194	8	264	mxx	mxx	
195	8	262	mxx	mxx	
196	8	265	mxx	mxx	
197	5	266	mix	mix	Aanleg vlak
198					vervalt
199	5	116	ker	awg	Onderste lagen sloot
200	5	116	mix	mix	
201	5	116	glas	glas	
202	5	116	ker	awg	Coupe 11
203	5	116	ker	awg	Coupe 11
204	9,1	264	mix	mix	aanleg
205	9,1	267	mix	mix	aanleg
206	9,1	264	mix	mix	aanleg
207	9,1	270	mix	mix	aanleg
208	9,1	268	mix	mix	aanleg
209	9	269	mix	mix	
210	10	267	mix	mix	
211	10	116	mix	mix	
212	8	116	mix	mix	sanering
213	9	116	mix	mix	sanering
214	7	116	mix	mix	sanering
215	6	116	mix	mix	sanering
216	7	116	mxx	mxx	sanering
217	5	116	mix	mix	sanering
218	4	116	mix	mix	sanering
219	3	116	mix	mix	
220	8	116	ker	awg	Uit insteek beschoeiing
221	2	116	ker	awg	sanering

222	1	116	ker	awg	sanering
223	2	116	hout	hout	Onderdeel molen?
224	10	274	ker	awg	aanleg
225	10	116	mxx	mxx	detector
226	10	276	mxx	mxx	
227	10				vervalt
228	10	274	ker	awg	Uit coupe
229	10	275	ker	awg	Uit coupe
230	10	275	mix	mix	Uit coupe
231	10	116	mxx	mxx	
232	10	271	mxx	mxx	detector
233	10	279	ker	awg	
234	10	277	ker	awg	
235	10		ker	tegel	Stortvondst, complete tegel
236	9	282	ker	awg	
237	9	282/260	mp	mp	Bovenste pollenbak
238	9	282/260	mp	mp	Onderste pollenbak
239	9	260	ker	awg	Tijdens couperen
240	9	282/260	ker	awg	Coupe 17
241	9	284	ker	awg	aanleg
242	11	285	ker	awg	aanleg

BIJLAGE 10. Afkortingenlijst

AMK Archeologische Monumenten Kaart

Archis ARCheologisch InformatieSysteem: Geografisch InformatieSysteem met archeologische databank van de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed (RCE). Bevat veelheid aan gegevens omtrent eerder verricht onderzoek en vondstmeldingen in het onderzoeksgebied.

ASB Archeologische Standaard Boorbeschrijving.

C14 Koolstof (radioactieve isotoop), gebruikt voor datering.

CAA Centraal Archeologisch Archief.

CHS Cultuurhistorische Hoofdstructuur.

CIS Centraal Informatie Systeem.

CMA Centraal Monumenten Archief.

GIS Geografische InformatieSystemen.

GPS Global Positioning System.

IKAW Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden.

IVO Inventariserend Veld Onderzoek.

KICH Kennis Infrastructuur CultuurHistorie. Geografisch InformatieSysteem met cultuurhistorische databank met gegevens van drie kennisinstituten op het gebied van cultuurhistorie. Dit zijn de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, de Directie Kennis van het ministerie van LNV en Alterra (Wageningen Universiteit en Research centrum).

KLIC Kabel- en Leidingen InformatieCentrum.

KNA Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie. Op basis van het Verdrag van Malta (Valletta) moet ook in Nederland archeologisch onderzoek aan kwaliteitscriteria voldoen. Net als bij het milieuhygiënische bodembeheer werkt de archeologische sector met een erkenningensysteem (vergunningverlening) en met een op private leest geschoeide kwaliteitsborging, de KNA maakt daar onderdeel van uit.

NAP Normaal Amsterdams Peil (=officieel peilmerk).

NOAA Nationale Onderzoeks Agenda Archeologie.

PvA Plan van Aanpak.

PvE Programma van Eisen.

RCE Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed.

WAMZ Wet op de Archeologische MonumentenZorg.

BIJLAGE 1: ALLESPORENKAART KNHDK 2011
VAKNUMMERS SLOOT S116
SPOORNUMMER*
VONDSTNUMMER
COUPENUMMER
COUPELIJNEN
POLLENBAKKEN
N
LEGENDA
NATUURLIJKE ONDERGROND (HOLLANDVEEN)
VERAARD HOLLANDVEEN/GRONDVERBETERING WOONERVEN
OVERSTROMINGSLAAGJE, INGESCHAKELD IN HOLLANDVEEN
OPHOGINGSLAAG
CONSOLIDERING OPHOGING (STROMAT)
SLOOT
PLAGGEN
INSTEEK
VLIJLAAG
VERTICAAL HOUT
HORIZONTAAL HOUT
UITGETROKKEN PAAL
BAKSTEEN
VOEG (METSELSPECIE)
PLAVEISEL
KLEIVLOER
ASPOT
VULLING WATERKELDER OF -PUT
OVERLOOP/GOOT
GRESPIJP
UITBRAAK
KUIL
NAZAK
RECENTE VERSTORING/BETONCONSTRUCTIE
* Spoornummers vanaf 1000 zijn het resultaat van het proefsleuf-onderzoek door het ADC in 2010 (omgewerkt naar de administratie van de opgraving in 2011)
ONDERLIGGER TOPOGRAFIE: TOP10NL (Bron: Kadaster, 2012)
CONTOUREN HUIDIGE BEBOUWING (Bron: BAG, Kadaster 2012)
Formaat: B0 (1000x1414 mm)
CARTOGRAFIE/GIS: G. VAN DEN BERG 2013
HEILIGEWEG
0
25
50 m
112900
501700
112950
113000
501650
113050
501700
112850
501650
501550
113050
501600
113000
501600
112850
112900
501550
112950

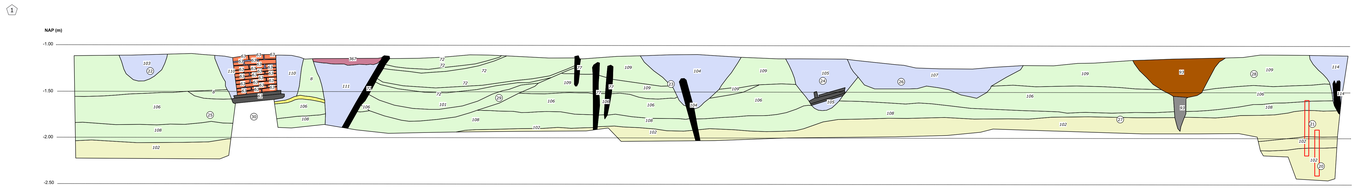

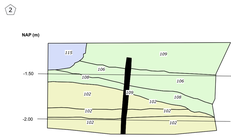

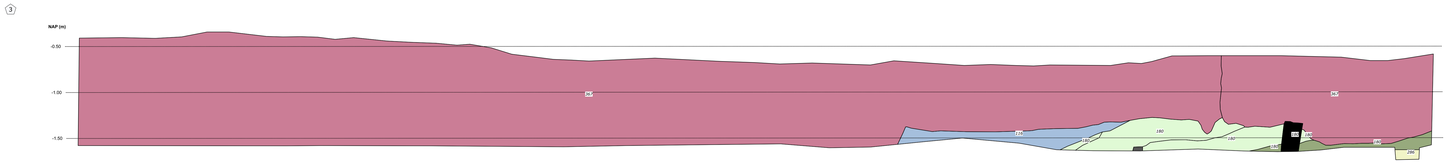

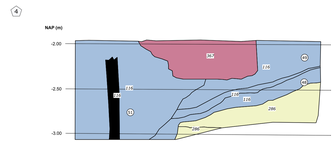

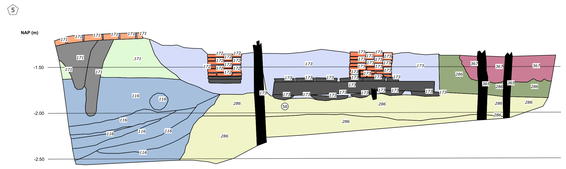

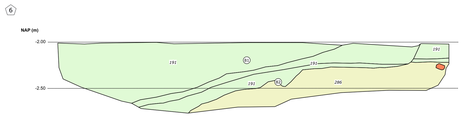

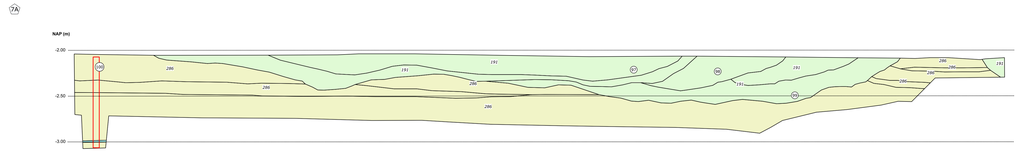

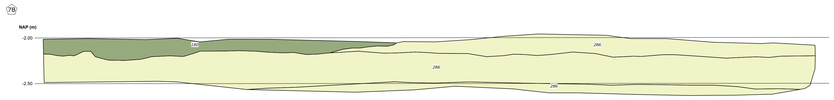

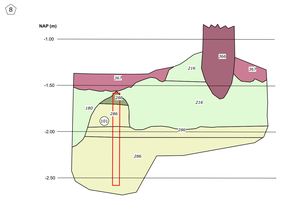

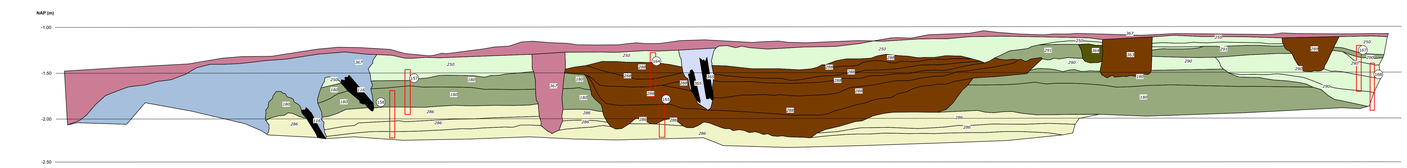

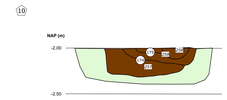

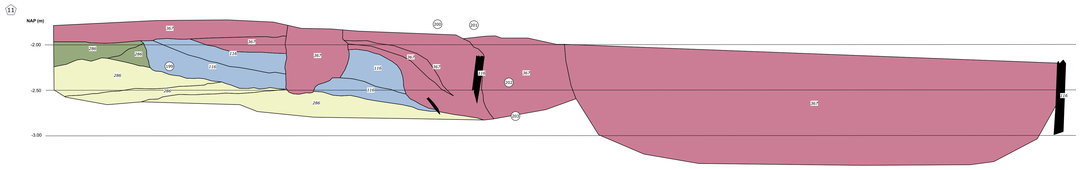

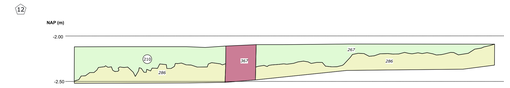

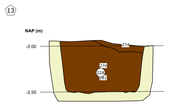

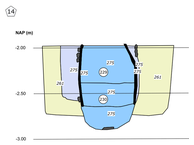

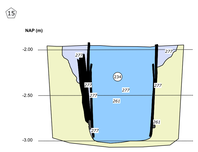

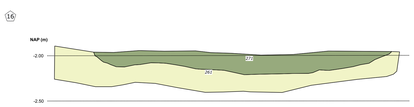

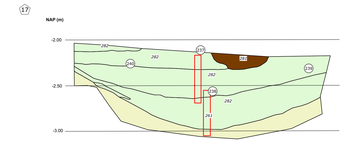

BIJLAGE 2: COUPES EN PROFIELEN KNHDK 2011

304 SPOORNUMMER*

139 VONDSTNUMMER

3 COUPENUMMER

POLLENBAKKEN

LEGENDA

- NATUURLIJKE ONDERGROND (HOLLANDVEEN)
- VERAARD HOLLANDVEEN/GRONDVERBETERING WOONERVEN
- OVERSTROMINGSLAAGJE, INGESCHAKELD IN HOLLANDVEEN
- OPHOGINGSLAAG
- CONSOLIDERING OPHOGING (STROMAT)
- SLOOT
- PLAGGEN
- INSTEEK
- VLIJLLAAG
- VERTICAAL HOUT
- HORIZONTAAL HOUT
- UITGETROKKEN PAAL
- BAKSTEEN
- VOEG (METSELSPECIE)
- PLAVEISEL
- KLEIVLOER
- ASPOT
- VULLING WATERKELDER OF -PUT
- OVERLOOP/GOOT
- GRESPIJP
- UITBRAAK
- KUIL
- NAZAK
- RECENTE VERSTORING/BETONCONSTRUCTIE

* Spoornummers vanaf 1000 zijn het resultaat van het proefsleuf-onderzoek door het ADC in 2010 (omgewerkt naar de administratie van de opgraving in 2011)

ONDERLIGGER TOPOGRAFIE: TOP10NL (Bron: Kadaster, 2012)

CONTOUREN HUIDIGE BEBOUWING (Bron: BAG, Kadaster 2012)

Formaat: B0 (1000x1414 mm)

CARTOGRAFIE/GIS: G. VAN DEN BERG 2013

0 2 4 6 8 10 m

BIJLAGE 3: FASERING KNHDK 2011
VAKNUMMERS SLOOT S116
SPOORNUMMER*
VONDSTNUMMER
COUPENUMMER
COUPELIJNEN
N
LEGENDA
0 (natuurlijke ondergrond)
1 (circa 1600)
2 (circa 1600 - 1817)
2? (vermoeden datering fase 2)
2a (circa 1600 - 1675)
2b (circa 1675 - 1750)
2c (circa 1750 - 1817)
3 (circa 1817 - 1899)
3? (vermoeden datering fase 3)
4 (circa 1899 - 1960)
5 (circa 1960 - 2008)
indet
* Spoornummers vanaf 1000 zijn het resultaat van het proefsleuf-onderzoek door het ADC in 2010 (omgewerkt naar de administratie van de opgraving in 2011)
ONDERLIGGER TOPOGRAFIE: TOP10NL (Bron: Kadaster, 2012)
CONTOUREN HUIDIGE BEBOUWING (Bron: BAG, Kadaster 2012)
Formaat: B0 (1000x1414 mm)
CARTOGRAFIE/GIS: G. VAN DEN BERG 2013
HEILIGEWEG
0
25
50 m
112900
501700
112950
113000
501650
113050
112850
501600
501550

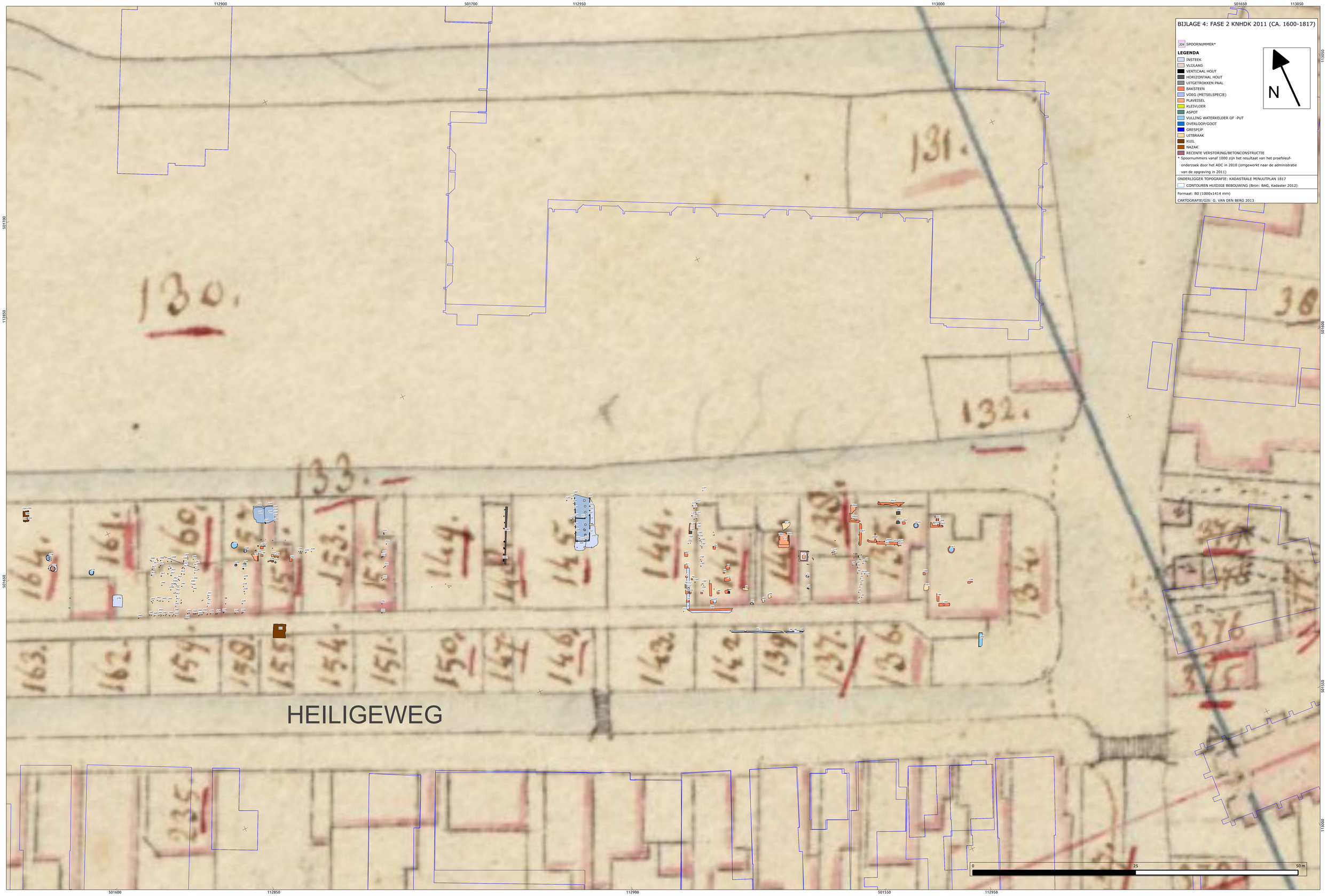
BIJLAGE 4: FASE 2 KNHDK 2011 (CA. 1600-1817)
304 SPOORNUMMER*
LEGENDA
INSTEEK
VLIJLAAG
VERTICAAL HOUT
HORIZONTAAL HOUT
UITGETROKKEN PAAL
BAKSTEEN
VOEG (METSELSPECIE)
PLAVEISEL
KLEIVLOER
ASPOT
VULLING WATERKELDER OF -PUT
OVERLOOP/GOOT
GRESPIJP
UITBRAAK
KUIL
NAZAK
RECENTE VERSTORING/BETONCONSTRUCTIE
* Spoornummers vanaf 1000 zijn het resultaat van het proefsleuf-onderzoek door het ADC in 2010 (omgewerkt naar de administratie van de opgraving in 2011)
ONDERLIGGER TOPOGRAFIE: KADASTRALE MINUUTPLAN 1817
CONTOUREN HUIDIGE BEBOUWING (Bron: BAG, Kadaster 2012)
Formaat: B0 (1000x1414 mm)
CARTOGRAFIE/GIS: G. VAN DEN BERG 2013
N
HEILIGEWEG
0
25
50 m
112900
501700
112950
113000
501650
113050
501700
112850
501600
501650
501550
113000
501600
112850
112900
501550
112950

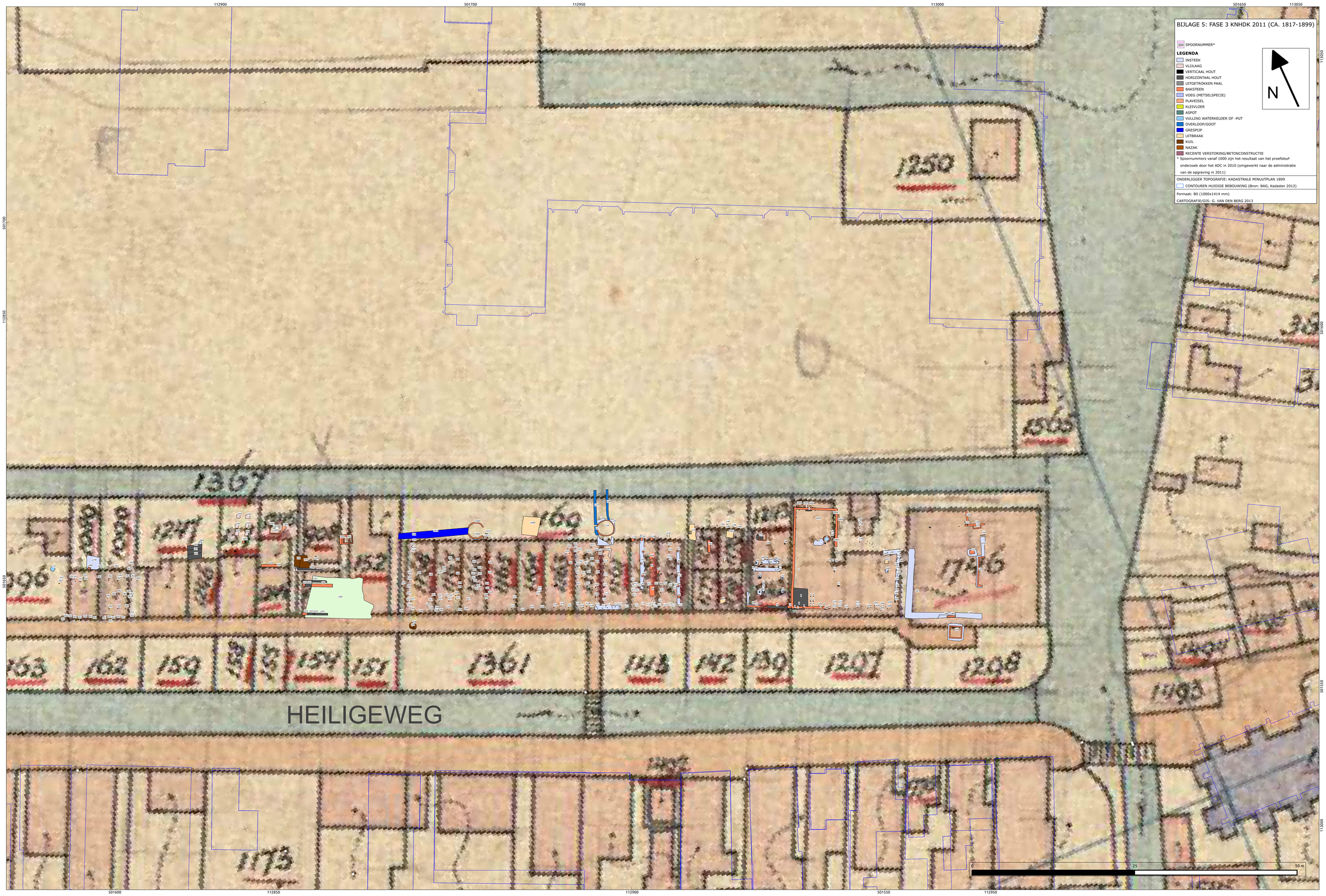
BIJLAGE 5: FASE 3 KNHDK 2011 (CA. 1817-1899)
304 SPOORNUMMER*
LEGENDA
INSTEEK
VLIJLAAG
VERTICAAL HOUT
HORIZONTAAL HOUT
UITGETROKKEN PAAL
BAKSTEEN
VOEG (METSELSPECIE)
PLAVEISEL
KLEIVLOER
ASPOT
VULLING WATERKELDER OF -PUT
OVERLOOP/GOOT
GRESPIJP
UITBRAAK
KUIL
NAZAK
RECENTE VERSTORING/BETONCONSTRUCTIE
* Spoornummers vanaf 1000 zijn het resultaat van het proefsleuf-onderzoek door het ADC in 2010 (omgewerkt naar de administratie van de opgraving in 2011)
ONDERLIGGER TOPOGRAFIE: KADASTRALE MINUUTPLAN 1899
CONTOUREN HUIDIGE BEBOUWING (Bron: BAG, Kadaster 2012)
Formaat: 80 (1000x1414 mm)
CARTOGRAFIE/GIS: G. VAN DEN BERG 2013
N
HEILIGEWEG
0
25
50 m
112900
501700
112950
113000
501650
113050
501700
112850
501650
501550
113050
501600
112850
112900
501550
112950

BIJLAGE 6: FASE 4 KNHDK 2011 (CA. 1899-1960)
304 SPOORNUMMER*
LEGENDA
INSTEEK
VLIJLAAG
VERTICAAL HOUT
HORIZONTAAL HOUT
UITGETROKKEN PAAL
BAKSTEEN
VOEG (METSELSPECIE)
PLAVEISEL
KLEIVLOER
ASPOT
VULLING WATERKELDER OF -PUT
OVERLOOP/GOOT
GREEPIJP
UITBRAAK
KUIL
NAZAK
RECENTE VERSTORING/BETONCONSTRUCTIE
* Spoornummers vanaf 1000 zijn het resultaat van het proefsleuf-
onderzoek door het ADC in 2010 (omgewerkt naar de administratie
van de opgraving in 2011)
ONDERLIGGER TOPOGRAFIE: KADASTRALE MINUUTPLAN 1910 (door H.J.M. Schoo)
CONTOUREN HUIDIGE BEBOUWING (Bron: BAG, Kadaster 2012)
Formaat: B0 (1000x1414 mm)
CARTOGRAFIE/GIS: G. VAN DEN BERG 2013
N
112900
501700
112950
113000
501650
113050
501700
112850
501650
501600
113050
501550
113000
SLOOT
HEILIGEWEG
H.V.
0
50 m
501600
112850
112900
501550
112950

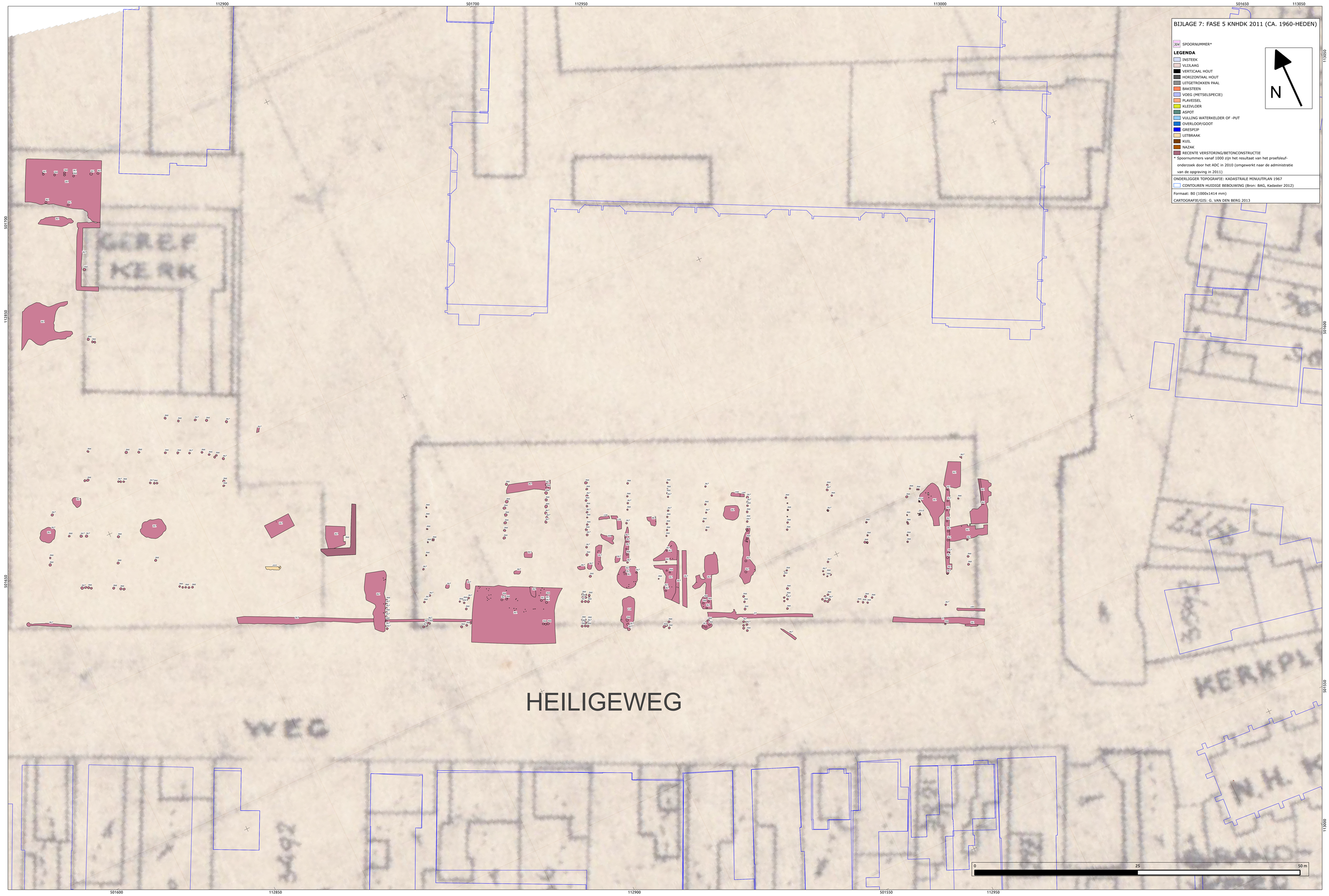
BIJLAGE 7: FASE 5 KNHDK 2011 (CA. 1960-HEDEN)
304 SPOORNUMMER*
LEGENDA
INSTEEK
VLIJLAAG
VERTICAAL HOUT
HORIZONTAAL HOUT
UITGETROKKEN PAAL
BAKSTEEN
VOEG (METSELSPECIE)
PLAVEISEL
KLEIVLOER
ASPOT
VULLING WATERKELDER OF -PUT
OVERLOOP/GOOT
GRESPIJP
UITBRAAK
KUIL
NAZAK
RECENTE VERSTORING/BETONCONSTRUCTIE
* Spoornummers vanaf 1000 zijn het resultaat van het proefsleuf-onderzoek door het ADC in 2010 (omgewerkt naar de administratie van de opgraving in 2011)
ONDERLIGGER TOPOGRAFIE: KADASTRALE MINUUTPLAN 1967
CONTOUREN HUIDIGE BEBOUWING (Bron: BAG, Kadaster 2012)
Formaat: B0 (1000x1414 mm)
CARTOGRAFIE/GIS: G. VAN DEN BERG 2013
N
HEILIGEWEG
GREF
KERK
WEG
KERKPL
N.H. K
0
25
50 m
112900
501700
112950
113000
501650
113050
501700
112850
501600
501650
113050
501600
501500
113000
501600
112850
112900
501550
112950

Archeologische opgravingen aan de Heiligeweg te Krommenie, gemeente Zaanstad

Argo 21 (deelrapport 2)

Keramiek, kleipijpen en pijpaarden beeldjes van het verdwenen buurtje 't Mad te Krommenie

ARCHEOLOGENBUREAU

ARGO

Opdrachtgever:	Dreef Beheer B.V.
Gemeente:	Zaanstad
Plaats:	Krommenie
Toponiem:	Heiligeweg
Onderzoeks-meldingsnr.:	48421
Gemeentelijke projectcode:	KNHDK2011
Coördinaten:	-112.964/501.575 -112.975/501,615 -112.842/501.670 -112.828/501.642
Veldteam:	J. Vaars, G. van den Berg, S. Gerritsen, A. Médard, M. Harsveld, E. Stuurman
Titel:	Archeologische opgravingen aan de Heiligeweg te Krommenie, gemeente Zaanstad. Argo 21 (deelrapport 2): Keramiek, kleipijpen en pijpaarden beeldjes van het verdwenen buurtje 't Mad te Krommenie
Auteur:	G. van den Berg
Illustraties:	G. van den Berg
Fotografie:	G. van den Berg
Opmaak:	G. van den Berg
Dataverwerking:	G. van den Berg
Datum uitgave:	2014
Autorisatie:	J. Vaars
ISSN:	1879-7091

Disclaimer:
Archeologenbureau Argo en de samensteller(s) van dit rapport kunnen niet aansprakelijk worden gesteld voor eventuele schade (direct of indirect dan wel gevolgschade) voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.
Archeologenbureau Argo betracht de grootste zorgvuldigheid bij het uitvoeren van al haar onderzoeken. De aard van archeologisch onderzoek en in het bijzonder de steekproefsgewijze benadering die inherent is aan archeologisch vooronderzoek maakt het echter onmogelijk garanties te geven ten aanzien van de resultaten van dergelijk onderzoek.

© Archeologenbureau Argo

Postadres:	Bezoekadres:	Telefoon:
Postbus 1259 1500AG Zaandam	Studio 34 Parkstraat 68-70 Zaandam	075-6314418
Email: info@archeologenbureauargo.nl	Website: archeologenbureauargo.nl	Facebook Archeologenbureau Argo

Inhoudsopgave

1	Inleiding	4
1.1	Korte schets van de geschiedenis en de sociaaleconomische positie van de bewoners van het plangebied	4
1.2	Doelstellingen en mogelijkheden van het onderzoek van archeologisch vondstmateriaal	5
1.3	Inzamelingswijze van het vondstmateriaal	6
1.4	Onderzoeksmethoden en selectieprocedure	6
2	De vondstcomplexen	
2.1	Vondsten uit de natuurlijke ondergrond (Hollandveen) en de daaropvolgende ophogingslagen	9
2.2	Koppeling van vondsten aan historische percelen	15
2.2.1	Vondsten bij kadastraal perceel 134	16
2.2.2	Vondsten bij kadastraal perceel 135	22
2.2.3	Vondsten bij kadastraal perceel 138	30
2.2.4	Vondsten bij kadastraal perceel 141	40
2.2.5	Vondsten bij kadastraal perceel 144 tot en met 150	48
2.2.6	Vondsten bij kadastraal perceel 153 t/m 156	55
2.2.7	Vondsten bij kadastraal perceel 157	66
2.2.8	Vondsten bij kadastraal perceel 164	71
3	Samenvatting en conclusie	75
Literatuur		76
Internetbronnen		77
Afkortingenlijst		78
Catalogus van keramiekvondsten		

Bijlagen

1. Determinatielijst keramiek
2. Determinatielijst kleipijpen
3. Determinatielijst overige vondstgroepen deelrapport 2

1. Inleiding

In het voorgaande deel heeft de lezer zich kunnen verdiepen in de datering en interpretatie van de archeologische sporen van de opgraving. Deel 2 in deze reeks gaat dieper in op de anorganische vondsten van de opgraving. In deze groep vinden we de klassieke vondsten bestaande uit keramiek (voornamelijk serviesgoed), maar ook kleipijpen (rookgerei) en bouwkeramiek (bijvoorbeeld wandtegels of plavuizen). Ook enkele stuks pijpaarden beeldjes passeren de revue in dit deel. Aan metaal- en glasvondsten en organische vondsten worden andere delen in deze rapportage gewijd.

Afbeelding 1. Medewerker M. Harsveld is bezig met het verplaatsen van vondstrijke grond naar de mobiele zeefinstallatie op de rand van de werkput.

1.1 Korte schets van de geschiedenis en de sociaaleconomische positie van de bewoners van het plangebied

Krommenie vormde vanaf de Gouden Eeuw het centrum van de zeildoekweverij in Nederland en zou deze positie behouden tot diep in de 19de eeuw.[1] De hogere posities in deze tak van nijverheid werden ingenomen door de 'rolreders' of 'fabrikeurs'. Deze kochten de ruwe grondstoffen in en leverden deze aan een grote groep van 'vrije zelfstandigen' die de ruwe grondstoffen veelal in hun woning bewerkten, waarna de rolreders het afgewerkte product weer afnamen. De hoofdweg van Krommenie is de Noorder- en Zuiderhoofdstraat. Langs deze hoofdweg woonden en werkten in de regel de hogere sociaaleconomische klassen. In Krommenie hoorde hiertoe onder meer de relatief bemiddelde groep van de rolreders. De zijstraten – zoals de Heiligeweg - waren wat minder 'op stand'. Hier moet men de woon- en werkplekken van de middenklasse in de regel zoeken. Hierbij dient te worden opgemerkt dat de nabijheid van centrumfuncties, zoals kerken, markten en raadhuizen ook bijdroegen aan de waarde en daarmee de sociaaleconomische status van een perceel. De allerarmsten behoorden niet tot de grondbezittende klasse en woonden in de regel langs steegjes en op de achtererven van de beter gesitueerden. Het plangebied ligt grotendeels binnen het verdwenen buurtje 't Mad. De huisjes lagen aan een doodlopend straatje, dat via een brug over de Kerksloot was verbonden met de Heiligeweg. Naar aanleiding van het bovenstaande kan het plangebied in sociaaleconomische zin worden gekenmerkt als woongebied voor de groepen van de allerarmsten tot de middenklasse.
De oudste kaart waarop we daadwerkelijk bebouwing binnen het plangebied terugvinden, is die van Jan Jansz Dou (1680).[2] Uit historische bronnen kunnen we echter afleiden dat het plangebied in ieder geval in de vroege 17de eeuw bewoond was. Zo vermeld G.J. Boekenoogen (1971, 126) het volgende : "Evenzo vindt men een Jan Claesz. van Saenen, wonende op *het Mad* te *Krommenie* (anno 1626) ook vermeld als Jan van 't Mat".
Het plangebied lag dus niet aan de hoofdweg van Krommenie en zelfs niet aan een doorlopende zijstraat. De percelen waren echter in de regel redelijk ruim en alle percelen waren in de vroege 19de eeuw blijkens de Oorspronkelijke Aanwijzende Tafelen (OAT's) bij de Kadastrale Minuutplan toch nog ingedeeld in de hoogste belastingklasse.[3] Dit alles in aanmerking genomen ontstaat het vermoeden dat we hier te maken hebben met de (lagere) middenklasse. Mensen die meestal wel hun woning in bezit hadden, maar geen al te hoog inkomen genoten. Gedacht kan worden aan

1 bron: http://nl.wikipedia.org/wiki/Krommenie
2 Zie afbeelding 2.
3 Zie afbeelding 3 en tabel 1.

arbeiders, ambachtslieden en boeren. Binnen de grenzen van het buurtje zelf kan vermoedelijk ook nog wel enige sociaaleconomische differentiatie hebben opgetreden, waarbij het formaat van de kavel en opstallen alsook de afstand tot de historische kern van Krommenie worden beschouwd als indicatoren van welstand. Deze analyse stemt in grote lijnen overeen met de eigendomsgegevens in de OAT's. Enkel het grote perceel aan de uiterste oostzijde van het plangebied (perceelnummer 134) was in handen van een industrieel uit een invloedrijke Krommenieër familie, Klaas Hekelaar. Hij bezat in de vroege 19de eeuw tevens een aantal – op dat moment onbebouwde – percelen binnen het plangebied.

Afbeelding 2. Krommenie in een uitsnede van de kaart van Jan Jansz Dou (1680). Het plangebied is bij benadering weergegeven (rood omlijnd). Het noorden is links.

1.2 Doelstellingen en mogelijkheden van het onderzoek van archeologisch vondstmateriaal

De hier beschreven vondsten kunnen in de eerste plaats inzicht bieden in de datering en fasering van sporen en associaties. Ondanks de groeiende beschikbaarheid van natuurwetenschappelijke dateringen, vormen typochronologische dateringen van archeologische artefacten nog steeds veruit de belangrijkste hulpmiddelen voor datering en fasering.

In de tweede plaats biedt analyse van het vondstmateriaal zicht op de functie(s) van een voorwerp. Het totaalbeeld van de functies binnen het vondstenspectrum vormt een belangrijke bron van informatie bij de archeologische interpretatie van het gebruik van een erf, pand of zelfs de indeling binnen een pand. Een probleem bij de functiebepaling is de omstandigheid dat veel voorwerpen multifunctioneel gebruikt kunnen zijn. Een voorbeeld is de grape (een kookpot op pootjes), die een secundaire functie als pispot krijgt. Of de tuitpot, waarin sauzen konden worden bereid. De gekozen kleur van het glazuur en de afwerking van de tuit wijzen echter wellicht tevens op een functie om het gerecht op te dienen. De functie is dus mogelijk tweeledig: voedselbereiding en tafelgerei. Of de tuitpot uiteindelijk ook daadwerkelijk op tafel verscheen zal mede hebben afgehangen van de smaak van de eigenaren en van het overige beschikbare serviesgoed.

In de derde plaats biedt onderzoek aan archeologisch vondstmateriaal een blik op de materiële cultuur van de bewoners van de vindplaats en daarmee de mogelijkheid tot vergelijking van archeologische vindplaatsen met historische gegevens omtrent de sociaaleconomische opbouw van dorpen en steden.[4] De mogelijkheden van het onderzoek naar de sociaaleconomische status van de eigenaren/gebruikers van objecten zijn echter zeker niet onbeperkt. Zo vormt de tendens dat aanvankelijk dure en zeldzame voorwerpen doorgaans binnen één of enkele generaties sterk in waarde dalen door bijvoorbeeld betere productiemethoden of betere toegankelijkheid tot grondstoffen een probleem. Een dergelijke toegankelijkheid tot producten kan ook nog eens per regio verschillen. Verder kan het archeologisch vondstmateriaal niet gezien worden als een representatief beeld van de totale inboedel van een huishouden. Veel voorwerpen belandden namelijk niet in de bodem, maar werden (eventueel na bewerking) hergebruikt. Vanzelfsprekend was men extra zuinig op de eigendommen die om de één of andere reden van groter belang werden geacht, zoals bijvoorbeeld erfstukken of zaken waar men om een andere reden trots op was, identiteit aan ontleende of die men gewoon erg mooi vond.

Tot slot biedt determinatie van de vondsten de kans tot onderzoek naar handelsstromen, daar van veel vondsten de herkomst kan worden herleid tot op regionaal en soms zelfs lokaal niveau.[5]

4 Zie hierover onder meer: S. Ostkamp et al 2009, 485-491. Het ligt helaas buiten de mogelijkheden van dit onderzoek om een diepgravende analyse van de sociaaleconomische geschiedenis van Krommenie te geven, al zijn algemene lijnen wel te schetsen. Een korte schets wordt gegeven in hoofdstuk 1.1 van dit deelrapport.

5 Vaak moet men de toewijzing tot een specifieke plaats echter met een korreltje zout nemen en gaat het om een binnen het vakgebied historisch gegroeide plaatsbepaling, waarbij men feitelijk meer moet denken aan de (wijdere) regio rondom de genoemde plaats (Ibid., 491-492). Dergelijke onzekerheden zijn nu eenmaal inherent aan de onderzoeksdynamiek met betrekking tot de herkomst van keramieksoorten en -vormen.

1.3 Inzamelingswijze van het vondstmateriaal

Tijdens de opgraving werd gebruik gemaakt van een mobiele zeefinstallatie met maaswijdtes van vier, twee en één cm.[6] Alle vondstrijke sporen van de opgraving zijn integraal op deze installatie gezeefd.[7] Hierbij werden grote hoeveelheden vondsten geborgen. Het gaat met name om gebruikskeramiek, kleipijpen en bouwkeramiek, naast andere vondstgroepen welke niet in dit deel worden behandeld. In totaal zijn de fragmenten van een grote berg keramiek met een MAE[8] van 2966 stuks geborgen. Ook is een grote hoeveelheid kleipijpen geborgen, in totaal minimaal 591 stuks. Daarnaast een honderdtal fragmenten van bouwkeramiek en fragmenten van een handvol pijpaarden beeldjes. Vondsten met een begindatering na circa 1900 zijn in overleg met dhr. Piet Kleij, gemeentelijk archeoloog van Zaanstad, verwijderd en afgevoerd.

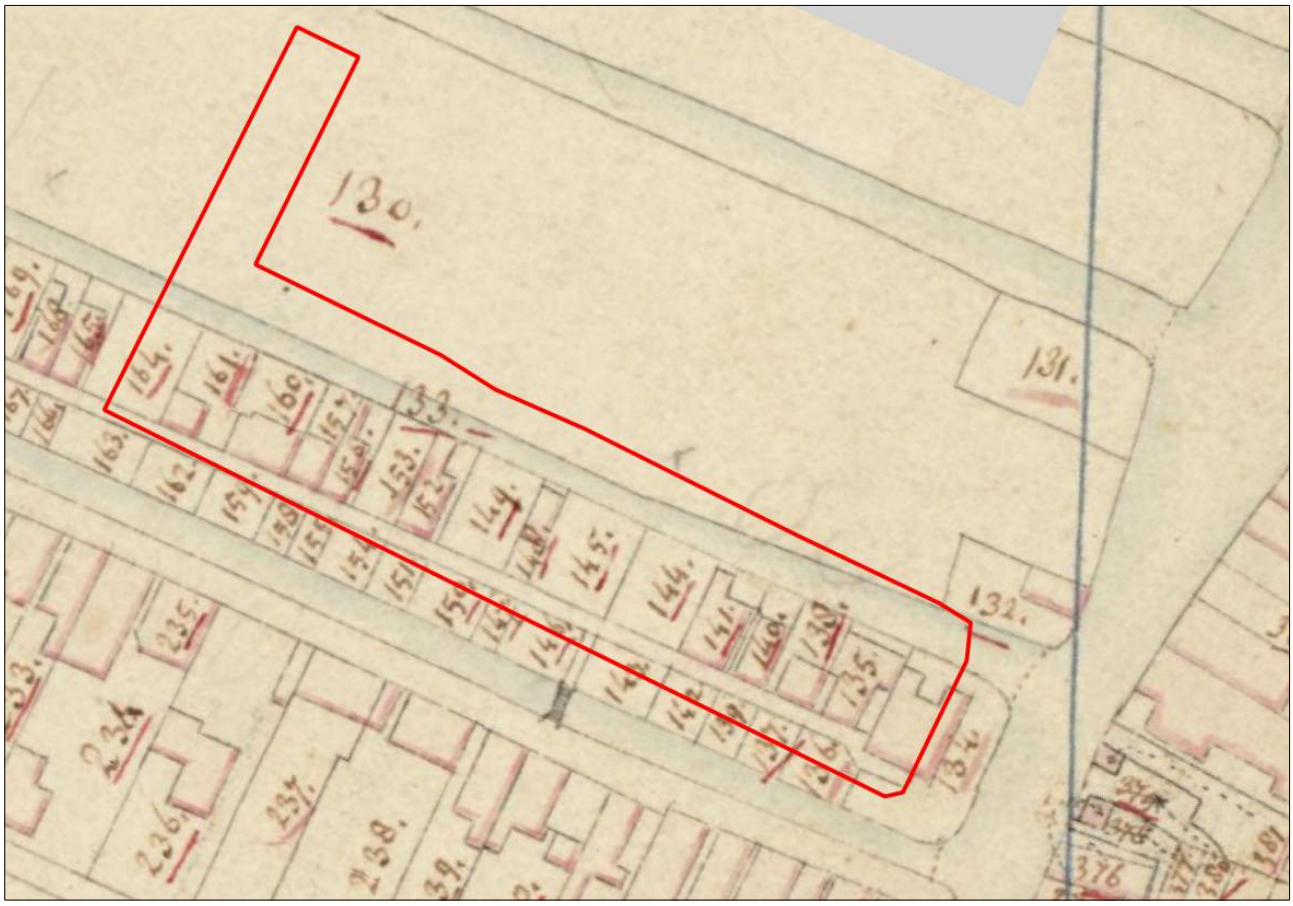

Afbeelding 3. Het plangebied (rood omlijnd) op een uitsnede van de Kadastrale Minuutplan van 1817. Het noorden is boven.

1.4 Onderzoeksmethoden en selectieprocedure

De keramiekvondsten zijn beschreven volgens de richtlijnen van het classificatiesysteem voor laat- en postmiddeleeuws aardewerk en glas. In het onderstaande zullen vermeldingen van dit systeem worden afgekort tot het 'Deventer systeem', naar de gemeente waar deze methode voor het eerst werd gebruikt. Kort samengevat worden keramische vondsten beschreven naar achtereenvolgens materiaalsoort, de hoofdvorm en een vervolgcode.
De materiaalsoort wordt in principe aangeduid d.m.v. de beginletter(s) van de materiaalsoort. Zo wordt roodbakkend aardewerk aangeduid met 'r' en wordt industrieel vervaardigd roodbakkend aardewerk aangeduid met 'ir'. In het geval van differentiatie binnen een materiaalsoort wordt een cijfer toegevoegd, bijvoorbeeld 's2' voor steengoed met oppervlaktebehandeling. Van de hoofdvorm worden in principe de eerste drie letters gebruikt, tenzij deze code reeds in gebruik is voor een andere hoofdvorm. Een bakpan van roodbakkend aardewerk wordt aldus aangeduid met 'r-bak'.
De vervolgcode wordt gebruikt om onderscheid te kunnen maken tussen verschillende vormvariaties binnen de hoofdvorm. Deze vervolgcode maakt vergelijkend onderzoek mogelijk op het schaalniveau van een vondstcomplex, een wijk, een gemeente, een regio, etc. Voor vormvariaties die nog niet eerder in het classificatiesysteem zijn opgenomen wordt een nieuw volgnummer uitgegeven. Het Deventer systeem is daarmee een dynamisch systeem. Het groeit zolang er nieuwe vondstcomplexen worden gedetermineerd binnen de specificaties van het systeem. Van de keramiekvondsten is, conform de eisen in het Programma van Eisen het Minimum Aantal Exemplaren (MAE) bepaald.[9]
De kleipijpen van de opgraving zijn beschreven volgens de richtlijnen zoals deze zijn opgesteld door D. Duco (Duco 1987), dé autoriteit op dit gebied in Nederland. Veel kleipijpen van de opgraving zijn tijdens de fabricage gemerkt. Een aanzienlijk deel van de kleipijpen van de opgraving kon op grond van deze merken worden toegeschreven aan Goudse pijpmakers. Door de gedegen merkregistratie van het Goudse pijpmakersgilde vormen deze gemerkte pijpen vaak een uitstekende informatiebron omtrent de datering van archeologische sporen. Een overzicht van deze merken verscheen

6 Steekproefsgewijs is ook gezeefd op maaswijdte 0,5 cm. Dit leverde echter geen nieuwe vondstcategorieën op.
7 Met uitzondering van de inhoud van sloot S 116. Dit spoor werd uitgezeefd in vakken (zie afbeelding 4), waarbij een groot deel van de vulling niet kon worden geborgen door aanwezigheid van milieukundige verontreinigingen.
8 Minimum Aantal Exemplaren.
9 Kortweg PvE (Kleij 2010, 13).

in 2003 van de hand van dezelfde auteur (Duco 2003). Een vergelijkbaar overzicht verscheen in datzelfde jaar van de hand van J. van der Meulen (Van der Meulen 2003).
Voor de overige vondstgroepen in dit deelrapport bestaat (nog) geen algemeen aanvaard classificatiesysteem. Het valt buiten de intenties van dit rapport om hiertoe ook maar een aanzet te geven. Wel kunnen veel kenmerken van objecten worden omschreven binnen algemeen aanvaarde termen, waaraan de enigszins in archeologisch vondstmateriaal ingewijde lezer nauwelijks aanstoot zal kunnen nemen.

Beerputten vormen één van de voornaamste vondstcomplexen voor het onderzoek van archeologisch vondstmateriaal. Ze vormden de voorlopers van onze huidige wc's. Naast de dagelijkse behoefte werd vaak echter ook een deel van het huishoudelijk afval in de beerput gedumpt. Hiermee biedt dit afval ons een blik op een deel van de materiële cultuur van de bewoners van individuele erven. Helaas maakte men in de Zaanstreek hoegenaamd geen gebruik van beerputten. Sloten waren in dit waterrijke gebied ruimschoots voorhanden en men bleef deze gebruiken als open riool en afvalbak, vaak zelfs tot diep in de twintigste eeuw. Voor de bewoners van 't Mad te Krommenie was de situatie niet anders. Verreweg het meeste afval werd gevonden in de sloot ten noorden van de erven.[10] De koppeling van slootvondsten aan individuele erven en hun bewoners is vaak niet mogelijk, onder meer omdat vaak meerdere erven intensief hun afval dumpten in hetzelfde slootsegment. In het geval van de sloot achter de erven van 't Mad bleek deze koppeling echter wel mogelijk. Hier werd de sloot over de volle lengte slechts langs één zijde bewoond, waardoor we er van uit kunnen gaan dat de mate van vermenging van afval minimaal is. Door een combinatie van vaksgewijs inzamelen in het veld en georectificatie van kadastraal kaartmateriaal konden groepen vondsten met een relatief hoge mate van zekerheid worden gekoppeld aan percelen, hetgeen uitzonderlijk kan worden genoemd in de Zaanstreek.

Voor dit rapport is een selectie gemaakt van vondstcomplexen. Het betreft de inhoud van een dertiental uitgezeefde zones in de sloot achter de woonerven binnen de opgraving (sloot S 116), alsmede de inhoud van een aantal vondstrijke kuilen en waterputten. Uitgangspunt bij deze selectie vormde de noodzaak van voldoende, liefst goed dateerbaar vondstmateriaal. Bij de selectie kon echter geen gebruik worden gemaakt van kengetallen. Soms werden in een kuil bijvoorbeeld relatief weinig fragmenten keramiek aangetroffen, maar wel relatief veel kleipijpen met een scherpe datering. Ook het omgekeerde was vaak het geval. Enkele vondstcomplexen bevatten relatief weinig vondstmateriaal, doch zijn cruciaal voor een beter inzicht van de datering en fasering van de archeologische resten op het terrein. Het vondstmateriaal zal in het onderstaande worden besproken in relatie tot de context en op volgorde van de datering van de archeologische sporen. Zo mogelijk zijn de vondstcomplexen gekoppeld aan de perceelnummers in de kadastrale minuutplan van 1817. Dit is de eerste enigszins betrouwbare weergave van de plattegrond van Krommenie. Een uitsnede ervan is weergegeven in afbeelding 3 en 4. De koppeling met de perceelnummers in deze kaart biedt de mogelijkheid om ook oudere én jongere historische gegevens omtrent de bewoners en het gebruik van de opgegraven panden terug te vinden. Dit valt helaas buiten de doelstellingen van dit rapport en de mogelijkheden van de auteur.[11] De opgegraven resten zijn in ieder geval ontsloten voor eventueel vervolgonderzoek.

10 Spoor 116.
11 Al wordt in een enkel geval wel een klein 'uitstapje' gemaakt, als 'appetizer' voor vorsers met meer mogelijkheden voor het uitvoeren van uitgebreid archiefonderzoek.

kadastraal nummer 1817	eigenaar 1817	gebruik 1817	beroep eigenaar 1817	Woonplaats	Klasse
134	**Klaas Hekelaar**	**Huis & Erf**	**Fabrikeur**	**Crommenie**	**1**
135	**Laurens Visser**	**Huis & Erf**	**Arbeider**	**Crommenie**	**1**
136	Laurens Visser	Weiland	Arbeider	Crommenie	1
137	Jan Mol	Weiland	Arbeider	Crommenie	1
138	**Jan Mol**	**Huis & Erf**	**Arbeider**	**Crommenie**	**1**
139	Klaas van Vliet	Weiland	Fabrikeur	Crommenie	1
140	Klaas van Vliet	Huis & Erf	Fabrikeur	Crommenie	1
141	**Geertje Keyning**	**Huis & Erf**	**--**	**Crommenie**	**1**
142	Geertje Keyning	Weiland	--	Crommenie	1
143	Klaas Hekelaar	Weiland met boomen	Fabrikeur	Crommenie	1
144	**Klaas Hekelaar**	**10 woningen onder één dak**	**Fabrikeur**	**Crommenie**	**1**
145	**--**	**--**	**--**	**Crommenie**	**1**
146	--	--	--	Crommenie	1
147	--	--	--	Crommenie	1
148	**Klaas Hekelaar**	**Weiland met boomen**	**Fabrikeur**	**Crommenie**	**1**
149	**Klaas Hekelaar**	**Weiland**	**Fabrikeur**	**Crommenie**	**1**
150	Klaas Hekelaar	Weiland	Fabrikeur	Crommenie	1
151	IJsbrand D. De Jong	Weiland	Arbeider	Crommenie	1
152	IJsbrand D. De Jong	Huis & Erf	Arbeider	Crommenie	1
153	**Barend Wayper**	**Weiland**	**Arbeider**	**Crommenie**	**1**
154	Barend Wayper	Weiland	Arbeider	Crommenie	1
155	Barend Wayper	Weiland	Arbeider	Crommenie	1
156	**Barend Wayper**	**Huis & Erf**	**Arbeider**	**Crommenie**	**1**
157	**Hendrik Daan**	**Huis & Erf**	**Arbeider**	**Crommenie**	**1**
158	Hendrik Daan	Weiland	Arbeider	Crommenie	1
159	Jan Noordenburg	Weiland	Boer	Crommeniedijk	1
160	Jan Noordenburg	Huis & Erf	Boer	Crommeniedijk	1
161	Gerrit Dekker	Huis & Erf	Arbeider	Crommenie	1
162	Gerrit Dekker	Weiland	Arbeider	Crommenie	1
163	Dirk Haan	Tuin	Arbeider	Crommenie	1
164	**Dirk Haan**	**Tuin**	**Arbeider**	**Crommenie**	**1**

Tabel 1. Eigendomsgegevens van de in het onderzoek betrokken percelen, volgens de Oorspronkelijke Aanwijzende Tafelen (OAT's) bij de Kadastrale Minuutplan (Crommenie en Crommeniedijk, sectie B, blad 1) van 1817. Van de vetgedrukte rijen worden één of meer vondstcomplexen behandeld in dit deelrapport.

2 De vondstcomplexen

2.1 Vondsten uit de natuurlijke ondergrond (Hollandveen) en de daaropvolgende ophogingslagen

De natuurlijke ondergrond vormt, samen met de ophogingslagen welke voorafgaand aan de bewoning werden opgebracht, de terminus post quem voor de oudste bewoning binnen het onderzoeksterrein. Op de kadastrale minuutplan van 1817 bestaat het grootste deel van het onderzoeksterrein uit een langgerekt stuk land met lintbebouwing met open delen, vroeger bekend onder de naam het Mad of 't Mad (perceelnummers 134 t/m 164). Aan de voorzijde vinden we de in september 1955 gedempte Kerksloot en de Heiligeweg. Aan de achterzijde zijn de erven afgezet door een brede sloot welke in 1817 in eigendom was van de gemeente Krommenie (perceel-nummer 133; S 116 in de opgravingsadministratie).

KADASTRAAL PERCEEL 134 t/m 164: KERAMIEKVONDSTEN NATUURLIJKE ONDERGROND (S 175/176/208/261/286)

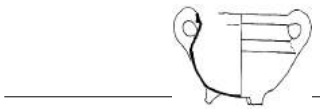

TYPE			MAE
r-			1
r-	bor-		1
r-	gra-	34	1
s2-			1
TOTAAL			**4**

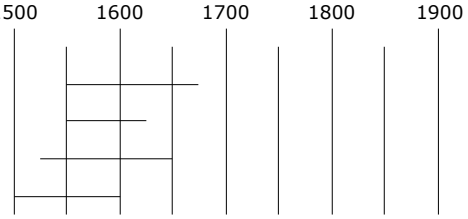

Tellijst 1 (datering vondstcomplex: ná ca. 1600, datering vondstgroep: ca. 1550-1600).

In tellijst 1 zien we een overzicht van de looptijd van de keramiekvondsten uit de natuurlijke ondergrond, bestaande uit afzettingen van het Hollandveen Laagpakket van de Formatie van Nieuwkoop.[12] De looptijd van de vondsten begint in de 16de eeuw en loopt door tot rond het midden van de 17de eeuw. Wat direct opvalt is het zeer geringe aantal exemplaren. Dit vormt een aanwijzing dat de vondsten vanuit de bovengelegen ophogingslagen in de natuurlijke ondergrond zijn geraakt. Bewoning vóór circa 1600 is op grond van deze informatie zeer onwaarschijnlijk binnen het plangebied. Ter plaatse van het perceel ten noorden van 't Mad (perceelnummer 130) werd in het geheel geen vondstmateriaal aangetroffen in de natuurlijke ondergrond, hetgeen kan worden gezien als een bevestiging van deze stelling. Dit perceel was in het begin van de 19de eeuw leeg en vormde de uiterste begrenzing van het onderzoeksgebied.

Tellijst 2 toont een overzicht van de looptijd van de keramiekvondsten uit de ophogingslagen van 't Mad. Direct valt op dat de vondsten een veel grotere spreiding qua looptijd laten zien. De uitersten liggen tussen circa 1450 en 1950. Al dient daarbij te worden aangetekend dat slechts 25 exemplaren duidelijk pas in de tweede helft van de 17de eeuw of later in omloop zijn gekomen, op een totaal van 189 exemplaren in de steekproef.[13] Naar het zich laat aanzien zijn de jongere exemplaren door ingrepen vanuit het bovengelegen leefniveau in de ophogingslagen terecht gekomen. Een blik op de verdeling van de keramieksoorten (grafiek 1) uit de ophogingslagen toont verder dat typische soorten uit de 17de eeuw en later goeddeels ontbreken. Hierbij moet men denken aan Aziatisch porselein en faïence voor de 17de eeuw, aangevuld met industrieel vervaardigde baksels uit de 18de en 19de eeuw. Ook ontbreken zogenaamde 'gidsfossielen' uit de eerste helft van de 16de eeuw, waarbij gedacht kan worden aan geknepen standringen op steengoed uit Raeren en omgeving, alsmede versierd steengoed met appliques van eiken- en/of acanthusloof en vroege 'baardmankruiken'. De ophogingslagen van 't Mad kunnen op grond van de keramiekvondsten worden gedateerd in de eerste helft van de 17de eeuw.[14] De voortgaande civilisatie van de samenleving leidde in de loop van de Late Middeleeuwen en – bovenal – de Nieuwe Tijd tot een immer groeiende mate van differentiatie in de geproduceerde keramiek-vormen. Steeds meer specifieke functies kregen hun eigen keramiekvorm en steeds weer nieuwe functies kwamen tot ontwikkeling. Een ontwikkeling die in de regel ontstaat in de hoogste klassen van de samenleving en na verloop van tijd wordt overgenomen tot zelfs in de onderste regionen

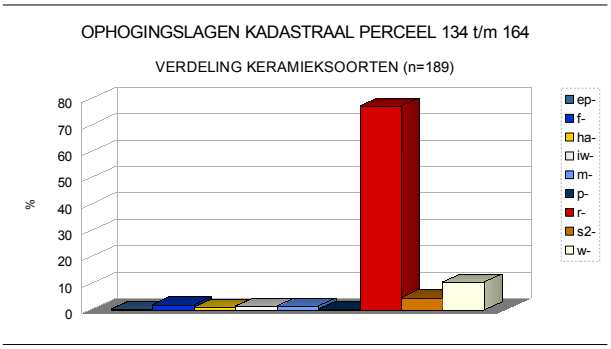

Grafiek 1 (datering vondstcomplex: ná ca. 1600, datering vondstgroep: ca. 1550-1600).

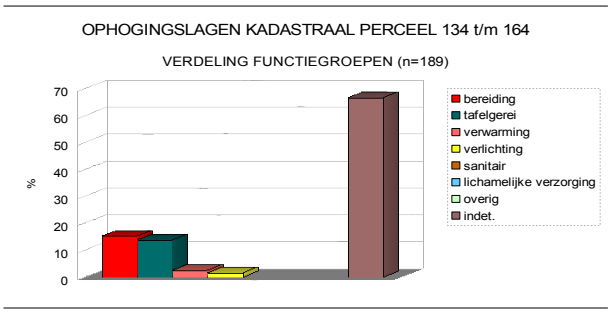

Grafiek 2 (datering vondstcomplex: ná ca. 1600, datering vondstgroep: ca. 1550-1600).

12 Berendsen 2004, 251-253.

13 De ophogingslagen zijn niet integraal gezeefd. Het vondstmateriaal is zoveel mogelijk 'aselectief' ingezameld waarbij uitsluitend gebruik werd gemaakt van visuele waarneming. Het vormt om die reden een steekproef van de werkelijke 'populatie'. Het relatief hoge aantal exemplaren in de steekproef vormt een belangrijke aanwijzing voor de representativiteit ervan.

14 Bij vondsten uit ophogingen moeten we rekening houden met een vertekening in de dateringen. Het vondstmateriaal in ophogingen is doorgaans namelijk wat ouder dan het vondstcomplex zelf. Dit komt doordat ophogingsmateriaal van elders is aangevoerd. Hetzij van een (nabijgelegen) terrein, hetzij van een centraal inzamelingspunt. Bij het laatste kan gedacht worden aan stortplaatsen voor huishoudelijk afval, slootaarde en as. Als we een veilige marge van 50 jaar nemen komen we op een datering van de ophogingsactiviteiten in de eerste helft van de 17de eeuw hetgeen aansluit bij de vroegst bekende historische datering van de bewoning. Om deze reden wordt in dit rapport zo nodig onderscheid gemaakt tussen de datering van vondstcomplexen en de datering van vondstgroepen. Dit zien we ook terug bij de onderschriften van de tellijsten en grafieken in dit rapport.

KADASTRAAL PERCEEL 134 T/M 164: KERAMIEKVONDSTEN UIT OPHOGINGSLAGEN (S 8/41/42/71/72/101/106/108/109/171/188/190/191/207/216/226/250/254/255/256/257/260/282/290)

TYPE			MAE
ep-	bor-		1
f-	bor-	7	1
f-	bor-		1
f-	bor-		2
ha-			2
iw-	bor-		1
iw-	bor-		2
m-	bor-		1
m-	bor-		1
m-	bor-		1
p-	kop-	1	1
r-			3
r-			11
r-			7
r-			1
r-			27
r-			31
r-			16
r-			3
r-			1
r-			2
r-			4
r-			1
r-			2
r-	asl-		1
r-	bak-		2
r-	bak-		1
r-	bor-	6	2
r-	bor-	7	1
r-	bor-		2
r-	bor-		1
r-	bor-		1
r-	bor-		1
r-	dek-		1
r-	gra-	8	3
r-	gra-		1
r-	gra-		1
r-	gra-		1
r-	gra-		1
r-	gra-		6
r-	gra-		1
r-	kom-		1
r-	kop-		1
r-	kop-		1
r-	lek-		1
r-	oli-	4	1
r-	oli-		1
r-	tes-	5	1

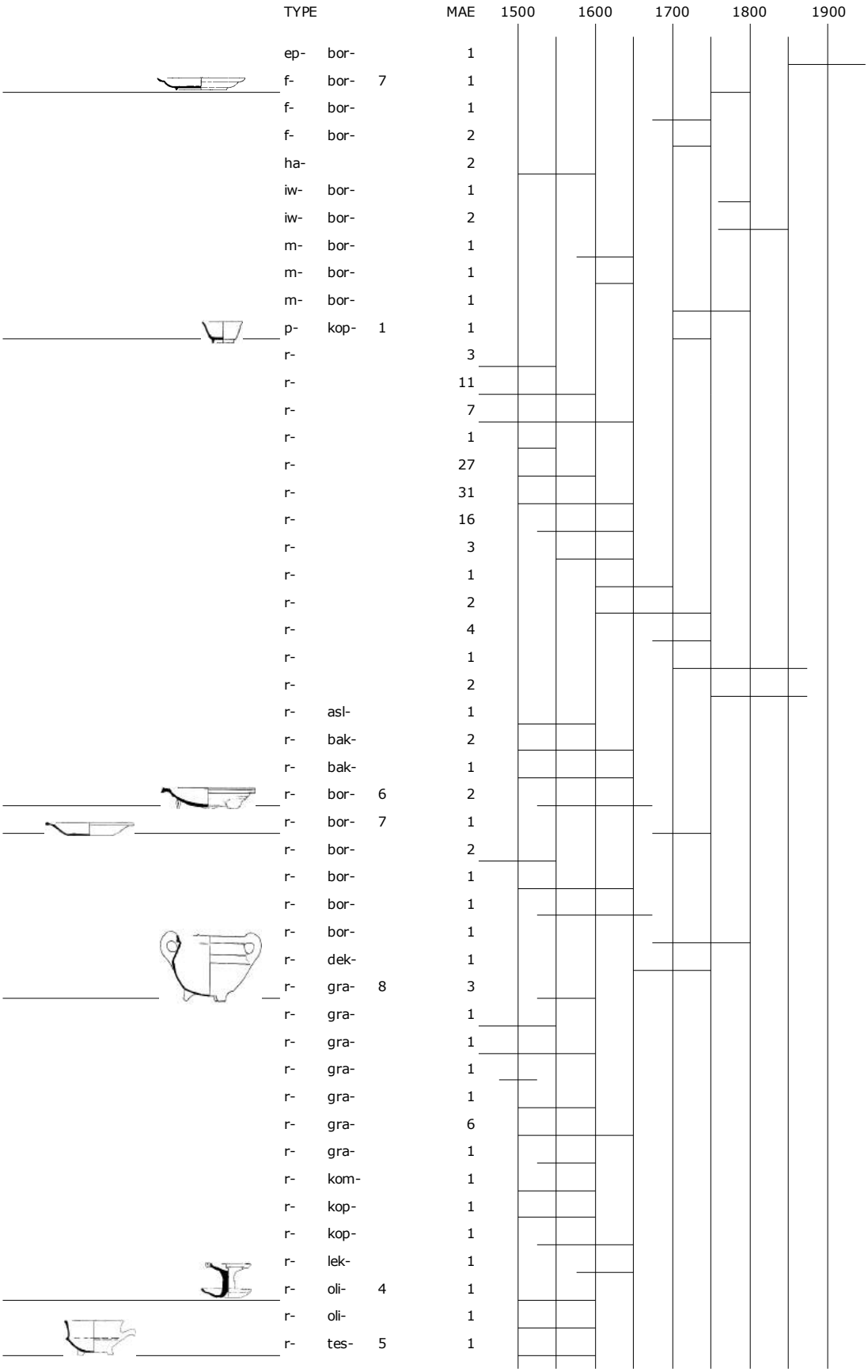

Tellijst 2 (datering vondstcomplex: ná ca. 1600, datering vondstgroep: ca. 1550-1600).

KADASTRAAL PERCEEL 134 T/M 164: KERAMIEKVONDSTEN UIT OPHOGINGSLAGEN (S 8/41/42/71/72/101/106/108/109/171/188/190/191/207/216/226/250/254/255/256/257/260/282/290)

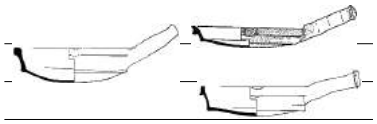

TYPE			MAE
r-	tes-		3
s2-			1
s2-			2
s2-			1
s2-			1
s2-			1
s2-	fle-		1
s2-	kan-		1
s2-	kan-		1
w-			1
w-			4
w-			1
w-			1
w-			2
w-	bak-	3	1
w-	bak-	4	1
w-	bak-	5	4
w-	bak-		1
w-	bak-		1
w-	gra-		1
w-	gra-		1
w-	kdl-		1
TOTAAL			**189**

Vervolg tellijst 2.

van de samenleving.[15] Een blik op de functiegroepen (grafiek 2) leert ons dat de functie van het gros van de exemplaren niet kon worden bepaald. Dit mag geen verbazing wekken, gezien het feit dat de vondsten meerdere malen verplaatst zijn tussen het moment van afdanken en de definitieve herbestemming als bijmengsel van een ophogingspakket. De weinige herkenbare functiegroepen worden gedomineerd door die van bereiding en tafelgerei. De overige groepen zijn afwezig of dermate gering in aantal, dat hieraan geen conclusies aangaande de sociaaleconomische positie van de gebruikers kunnen worden verbonden.
Uit de ophogingslagen van 't Mad zijn verder vier kleipijpen geborgen (tellijst 3). Het nagenoeg ontbreken van kleipijpen stemt overeen met de datering van het vondstmateriaal in de tweede helft van de 16de eeuw. De verslavende gewoonte van het roken ontstond in onze regionen pas in de late 16de eeuw, om algemene aanvaarding te vinden in de loop van de 17de eeuw. Alle vier de kleipijpen dateren zonder twijfel in de 17de, 18de of 19de eeuw. Verontreiniging van de ophogingslagen met vondstmateriaal uit jongere lagen ligt in dit geval voor de hand.

KADASTRAAL PERCEEL 134 t/m 164: KLEIPIJPEN UIT OPHOGINGSLAGEN (S 8/41/42/71/72/101/106/108/109/171/188/190/191/207/216/226/250/254/255/256/257/260/282/290)

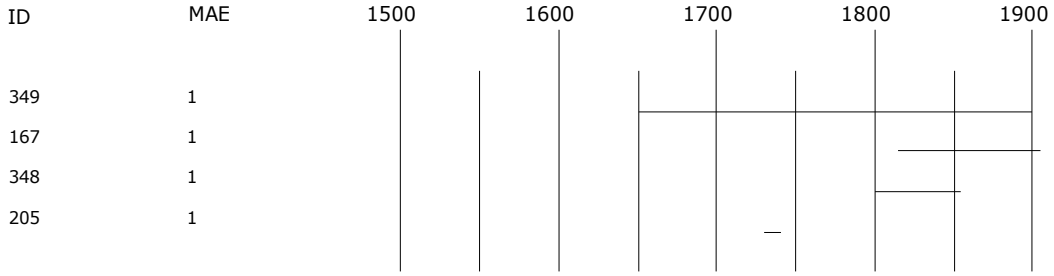

ID	MAE
349	1
167	1
348	1
205	1
TOTAAL	**4**

Tellijst 3 (datering vondstcomplex: ca. 1550-1600, datering ophogingslagen: ná ca. 1600).

15 Een tendens die we overigens ook kunnen waarnemen in de totale materiële cultuur. Denk bijvoorbeeld aan de ontwikkeling van de vele soorten vorken, messen en lepels voor hoofdgerecht, dessert, vis- en vleesgerechten, etc. Een boeiend traktaat over deze ontwikkeling en de achterliggende mechanismen vindt u in Norbert Elias' verhandeling "Über den Prozeß der Zivilisation: soziogenetische und psychogenetische Untersuchungen" (1939). In 1982 verscheen hiervan een vertaling in het Nederlands: "Het Civilisatieproces".

KADASTRAAL PERCEEL 130: KERAMIEKVONDSTEN UIT OPHOGINGSLAGEN (S262/264/265/267/270/285)

TYPE			MAE
f-			2
f-	bor-	1	3
f-	bor-	2	1
f-	bor-	5	3
f-	bor-	8	1
f-	bor-		8
f-	bor-		1
f-	bor-		2
f-	kop-	1	1
f-	kop-		1
i-			1
iw-			1
iw-			1
iw-	kop-		1
m-	bor-	11	1
m-	bor-		5
m-	bor-		7
p-			1
p-	bor-	5	1
p-	bor-		1
p-	kom-	8	1
p-	kop-		1
r-			1
r-			2
r-			11
r-			1
r-			13
r-			1
r-			11
r-			8
r-			4
r-			3
r-	bak-	6	6
r-	bor-	3	1
r-	bor-		1
r-	bor-		6
r-	bor-		2
r-	gra-	51	2
r-	gra-		1
r-	kmf-		3

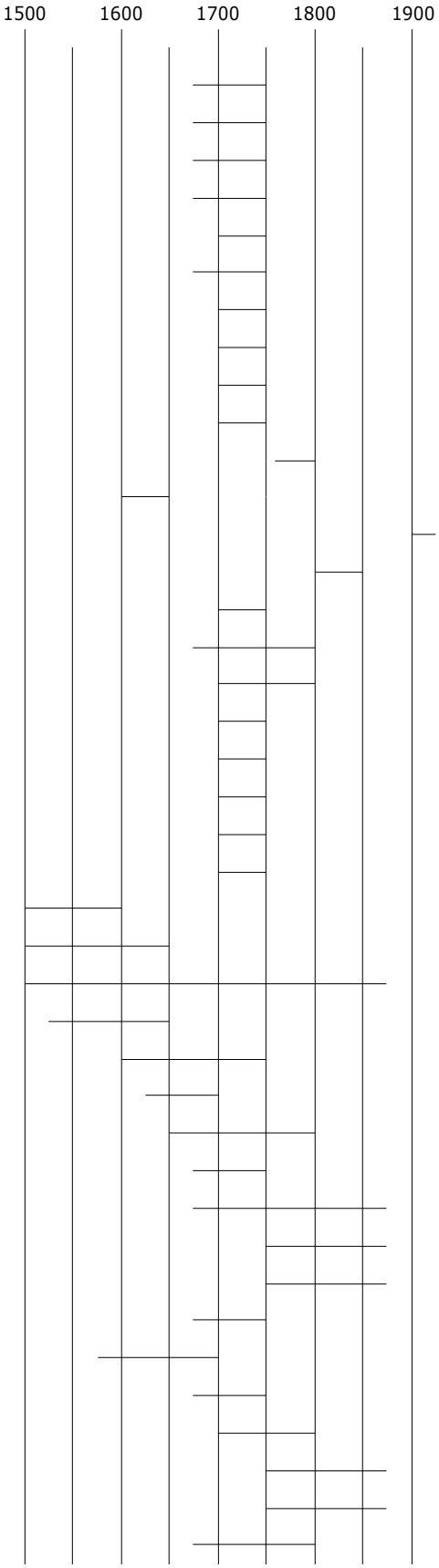

Tellijst 4 (datering vondstcomplex: ca. 1675-1750, datering ophogingslagen: ná ca. 1750).

KADASTRAAL PERCEEL 130: KERAMIEKVONDSTEN UIT OPHOGINGSLAGEN (S262/264/265/267/270/285)

TYPE		MAE
r-	lek-	1
r-	lek-	1
r-	pis-	2
r-	pis-	1
r-	stk-	2
r-	tes-	1
r-	tes-	4
s2-		1
s2-	fle-	1
w-		2
w-		7
w-		1
w-		2
w-	bak-	1
w-	kdl-	1
w-	kdl-	1
we-		1
TOTAAL		**152**

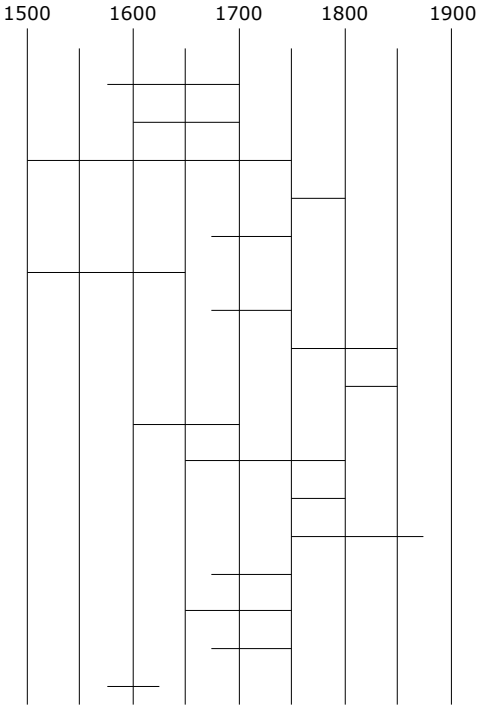

Vervolg tellijst 4.

In het bovenstaande hebben we kunnen zien dat de archeologische vondsten uit de ophogingslagen van het verdwenen buurtje 't Mad wijzen op een aanvang van de bewoning rond het jaar 1600. Het is interessant om een uitstapje te maken naar de vondsten uit de ophogingslagen van het perceel noordelijk van 't Mad. Dit perceel (kadastraal nummer 130) was blijkens de kadastrale minuutplan onbebouwd in 1817 (afb. 3). Tot het midden van de 20ste eeuw zou dit beeld in grote lijnen niet wijzigen. Men zou binnen dit perceel dan ook weinig tot geen vondsten vóór circa 1950 verwachten. In werkelijkheid echter werden fragmenten van ruim 150 exemplaren keramiek geborgen uit de ophogingslagen van dit perceel (tellijst 4). Dat is relatief veel, gezien de geringe oppervlakte van het opgegraven deel van dit perceel.[16] Opvallend is het relatief grote aandeel vondsten met een datering vanaf (de tweede helft van) de 16de eeuw en vóór circa 1750. Dezelfde tendens zien we in nóg sterkere mate terug bij de kleipijpen uit de ophogingslagen van dit perceel (tellijst 5). Het zijn er substantieel meer dan in de ophogingslagen van 't Mad en ze dateren vrijwel geheel vóór 1750. De meeste zelfs vóór 1739, het jaar waarin het Goudse pijpmakersgilde exclusief octrooi kreeg op het voeren van een bijmerk met het wapen van de stad Gouda.[17] Er zijn vrijwel uitsluitend trechtervormige en enkele ovoïde kleipijpen binnen de steekproef, hetgeen de datering van de vondsten uit deze ophogingslagen zelfs nog aanscherpt, van het laatste kwart van de 17de eeuw tot en met de eerste helft van de 18de eeuw. Wellicht is het perceel rond het midden van de 18de eeuw opgehoogd, waarna het langere tijd niet intensief gebruikt werd. Desondanks blijven de hoge aantallen vondsten in combinatie met de geringe onderzochte oppervlakte in het oog springen. Een goede verklaring hiervoor kan op grond van de verzamelde historische gegevens over het perceel niet worden gevonden.[18]

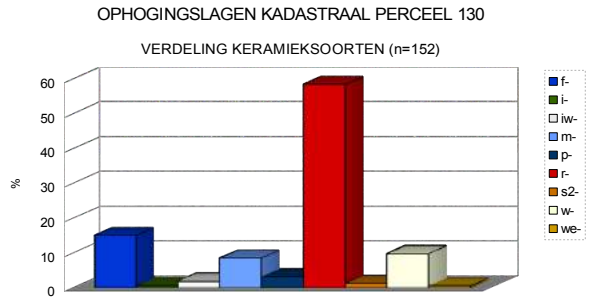

Grafiek 3 (datering vondstcomplex: ca. 1675-1750, datering ophogingslagen: ná ca. 1750).

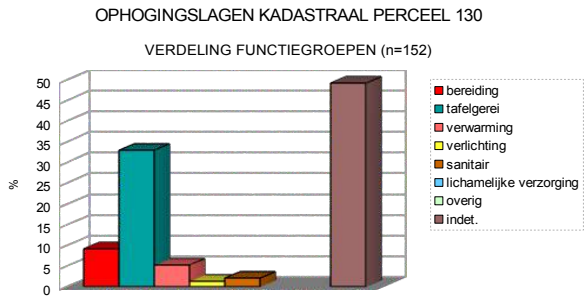

Grafiek 4 (datering vondstcomplex: ca. 1675-1750, datering ophogingslagen: ná ca. 1750).

16 Van kadastraal perceel 130 werd circa 1000 m2 opgegraven, terwijl van kadastraal perceel 134-164 (verdwenen buurtje 't Mad) bijna 3500 m2 werd opgegraven.
17 Duco 1987, 77.
18 Overigens was niet slechts het aantal vondsten onverwacht hoog op dit perceel, ook werden er direct ten noorden van de sloot achter de erven van 't Mad diverse schoeiingen en bekistingen gevonden, die wel eens zouden kunnen wijzen op onvermoede activiteiten op dit perceel. Wellicht kunnen deze activiteiten in verband worden gebracht met het pand op kadastraal perceel 132. Dit perceel viel buiten de grenzen van onderhavig onderzoek. In 1817 hoorden perceel 130 en 132 tot het bezit van Klaas Huybertsz Reijne, boer te Krommenie.

De aangetroffen keramieksoorten en functiegroepen tonen reeds aanmerkelijk meer differentiatie dan de ophogingslagen van 't Mad.[19] Toch voert de groep van roodbakkend aardewerk nog steeds verreweg de boventoon, waarbij vooral faïence en majolica in bescheiden mate zijn toegevoegd aan het spectrum. Wanneer we echter kijken naar de functiegroepen, dan zien we dat de functiegroep van tafelgerei aanzienlijk is gegroeid, van iets meer dan 10% naar meer dan 30%. Deze groei kan vrijwel één op één worden gekoppeld aan de opkomst van faïence en majolica in het keramiekspectrum. De spectra van de aangetroffen keramieksoorten en -vormen uit de ophogingslagen passen ook voor deze periode in het regionale beeld. Opmerkelijk kan wederom het nagenoeg ontbreken van echt 'luxe' goed uit de 17de en 18de eeuw worden genoemd, waarbij gedacht kan worden aan bijvoorbeeld Aziatisch porselein (p-) en tinglazuuraardewerk uit het Middellandse Zeegebied (i-, po-, sp-, fr-, in-). De keramieksoorten en -vormen uit de ophogingslagen van kadastraal perceel 130 te Krommenie geven het beeld van tamelijk sobere huisraad uit de late 17de en eerste helft 18de eeuw, behorend tot de lagere regionen van de middenklasse. De gemiddelde eigenaar van de voorwerpen uit de steekproef kon wel aansluiting vinden bij algemene trends in het keramisch serviesgoed, maar had – vermoedelijk bij gebrek aan voldoende financiële middelen – in de regel niet de beschikking over de modernste en daarmee de duurdere keramieksoorten en -vormen die er te koop waren.

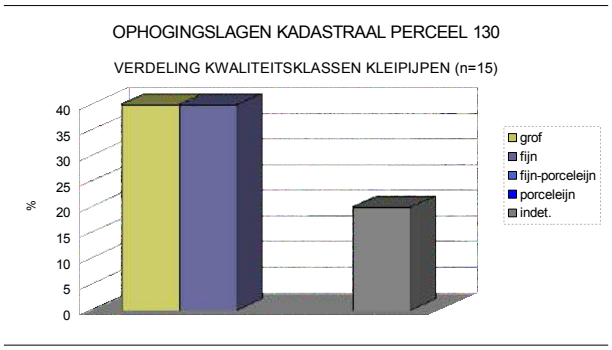

Grafiek 5 (datering vondstcomplex: ca. 1675-1750, datering ophogingslagen: ná ca. 1750).

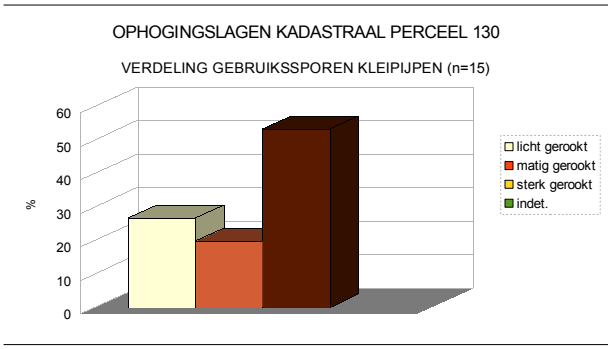

Grafiek 6 (datering vondstcomplex: ca. 1675-1750, datering ophogingslagen: ná ca. 1750).

Bij de kleipijpen vinden we een zelfde tendens terug (grafieken 5 en 6). Grove en fijne kwaliteit waren in gelijke mate aanwezig, terwijl de fijne-porceleijne en de porceleijne kwaliteit niet werden aangetroffen.[20] Een laatste aanwijzing omtrent de sociaaleconomische klasse van de gebruikersgroep vormt de mate waarin de kleipijpen gerookt zijn, alvorens ze werden afgedankt. Kleipijpen zijn een vroeg voorbeeld van een klassiek wegwerpproduct. Anders dan bij houten, meerschuimen en maïskolfpijpen, waren de onderhoudsmogelijkheden van kleipijpen gering. De rook wordt daardoor redelijk snel scherp van smaak. Bijna driekwart van de exemplaren uit de ophogingslagen van kadastraal perceel 130 is matig tot sterk gerookt. Wel waren alle kleipijpen terug te voeren tot Goudse pijpmakers. Een teken dat kwalitatief goed rookgerei onder de gebruikers zeker niet van ondergeschikt belang werd geacht. Eenmaal aangeschaft bleef men een kleipijp echter wel zo lang mogelijk gebruiken, ook als de smaak er al enige tijd onder geleden moet hebben. Dit beeld lijkt aan te sluiten bij eerdere constateringen omtrent de sociaaleconomische positie van de gebruikers.

KADASTRAAL PERCEEL 130: KLEIPIJPEN UIT OPHOGINGSLAGEN (S 262/264/265/267/270/285)

ID	MAE
399	1
383	1
382	1
391	1
397	1
392	1
381	1
398	3
389	1
390	2
379	1
380	1
TOTAAL	**15**

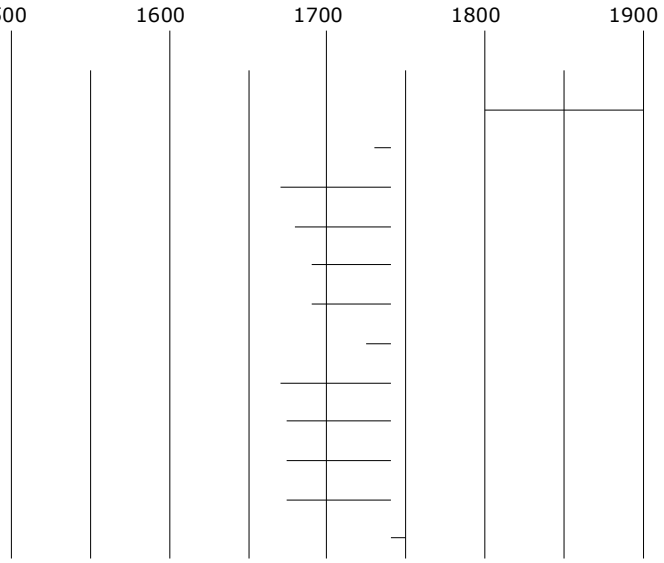

Tellijst 5 (datering vondstcomplex: ca. 1675-1750, datering ophogingslagen: ná ca. 1750).

19 Vergelijk grafieken 1 en 2 met grafieken 3 en 4.
20 Hierbij dient men overigens de geringe steekproefpopulatie van 15 stukS in aanmerking te nemen.

2.2 Koppeling van vondsten aan historische percelen

De sloot achter de percelen op 't Mad was blijkens de OAT's van de kadastrale minuutplan van 1817 eigendom van de gemeente Krommenie (kadastraal perceelnummer 133, S 116). Geen van de aanwonenden kon daarmee aanspraak maken op het recht om de sloot naar eigen goeddunken te gebruiken. De ervaring leert echter dat sloten in het verleden door de aanwonenden massaal gebruikt werden als stortplaats en open riool. In grotere steden leidde dit reeds aan het eind van de late middeleeuwen tot gemeentelijke keuren en verordeningen die dit gebruik aan banden legden. De inwoners werden hierdoor gedwongen hun toevlucht te zoeken tot een meer georganiseerde vorm van vuilverwerking, maar ook tot de aanleg van beerputten om zich van de dagelijkse behoeften te kunnen ontdoen.
In dorpser omstandigheden bleef dit gebruik echter nog lang in stand, soms zelfs tot diep in de 20ste eeuw. In het algemeen gaat dit ook op voor de historische woonkernen van de Zaanstreek, waar beerputten een zeldzaam fenomeen zijn. Hierdoor vormen vondstrijke ophogingslagen en aanplempingen, maar vooral ook slootkanten één van de weinige informatiebronnen omtrent de huisraad van de Zaankanter. Om deze reden is de gemeente Zaanstad dan ook erg alert op de mogelijke aanwezigheid van deze vondstrijke pakketten. Tijdens de opgraving konden in overleg met dhr. Kleij (gemeentelijk archeoloog) en de milieukundig saneerders een dertiental vakken worden uitgegraven, welke ter plekke integraal werden gezeefd. De rest van de sloot bleek in milieukundig opzicht dermate vervuild, dat slechts een steekproef van het vondstmateriaal kon worden geraapt, tijdens de verwijdering en afvoer van de vervuilde grond. Desalniettemin heeft de gezeefde grond een ongekende veelheid aan vondstmateriaal opgeleverd. De uitgezeefde vakken zijn ter plekke ingemeten en konden door georectificatie van de kadastrale minuutplan van 1817 worden gekoppeld aan een vijftal perceelnummers, te weten perceel 135, 136, 141, 144, 153 en 156.[21] Hiermee werd een sociaaleconomische analyse van de archeologisch aangetroffen huisraad mogelijk.[22] Ook behoort vergelijking van de huisraad van de betrokken percelen tot de mogelijkheden, dankzij de schaal van het onderzochte terrein. Naast de vondsten afkomstig uit de sloot, werd uit een handvol archeologische sporen eveneens vrij veel vondstmateriaal geborgen. Deze konden worden geanalyseerd ter controle van en aanvulling op de vondsten uit de sloot achter de percelen van 't Mad. In het onderstaande wordt een selectie van de vondsten van keramiek, pijpaarde en bouwkeramiek behandeld per perceel, van oost naar west.

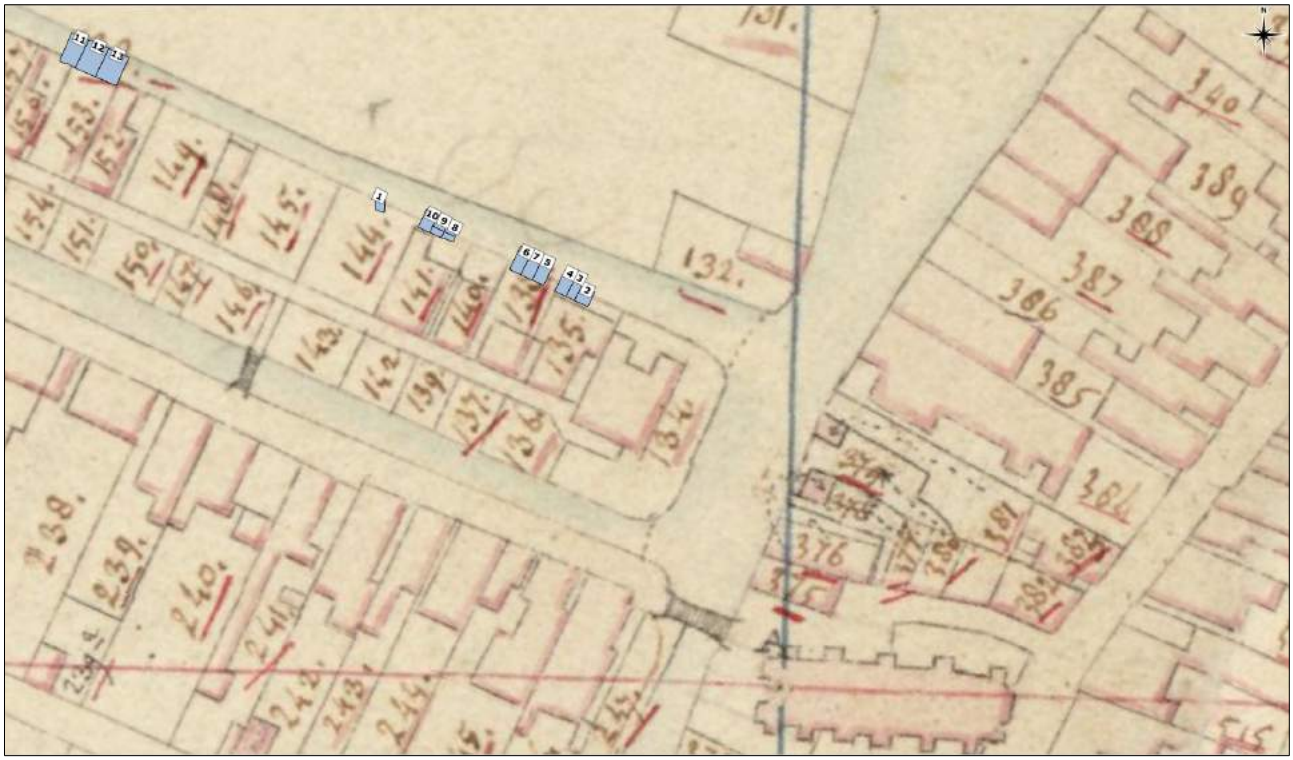

Afbeelding 4. Uitsnede uit de Kadastrale Minuutplan van 1817 met een projectie van de uitgezeefde vakken.

21 De betrouwbaarheid van georectificaties hangt vanzelfsprekend af van de betrouwbaarheid van het gebruikte bronmateriaal, alsook de vaardigheden en keuzes van de persoon die de georectificatie uitvoert. Doorgaans kan het kaartmateriaal vanaf de 19de eeuw naar de bevindingen van de auteur worden gekwalificeerd als goed tot zelfs uitstekend. In vergelijking tot eerder door hem uitgevoerd werk in bijvoorbeeld Alkmaar, Haarlem en Monster, is het kadastraal kaartmateriaal van de Zaanstreek vaak echter relatief slecht. Dit is vermoedelijk te wijten aan de 'kamstructuur' van de historische bebouwing van de dorpen aldaar. Deze kamstructuur vinden we terug in de hoofdstraten, bestaande uit langgerekte linten, met haaks daarop – als bij een kam – de zijstraten. Meetfouten bij het opmeten van de bebouwing langs de hoofdstraten en de zijstraten hebben geleid tot grote vertekeningen, waarbij de meetfouten vaak dermate groot zijn dat teruggrijpen op duidelijk herkenbare, nog aanwezige bebouwing of onderbrekingen in de linten in de vorm van pleintjes, steegjes en opvallende percelen, etc. niet kan leiden tot een volledige correctie. Er zit dan simpelweg op de ene plaats teveel ruimte tussen bekende punten in de kaart en op een andere plek juist te weinig. Ook de weinige oude bebouwing in de wijdere omgeving was veelal niet accuraat weergegeven in het historisch kadastraal kaartmateriaal. Daar het buurtje 't Mad ten tijde van de opgraving al een halve eeuw was verdwenen, kon evenmin worden teruggevallen op moderne inmetingen van oude bebouwing ter plaatse. De auteur is echter van mening dat de toegevoegde waarde van de toewijzing aan percelen van groter belang is, dan de onzekerheden omtrent de betrouwbaarheid van het kaartmateriaal. Deze beperkingen zijn nu immers bekend. De mogelijkheden van grootschalig onderzoek van keramiek uit slootcontexten tot op perceelniveau zijn bij lange na nog niet afdoende onderzocht en rechtvaardigen om deze reden enige mate van onnauwkeurigheid betreffende de koppeling tussen vondstmateriaal en individuele percelen. Overigens is de auteur in geen van de uitgevoerde georectificaties een onderling verschil groter dan 2 meter tegengekomen. Dit maximale verschil leidt slechts in het geval van S 220-westzijde (interpretatie: sekreetkuil op grens tussen perceel 153 en 156) tot een mogelijke toewijzing aan verschillende perceelnummers: perceel 153 respectievelijk perceel 156. Aangezien er een duidelijke scheiding tussen een oostelijk en westelijk segment van S 220 werd waargenomen in het veld, is er veel voor te zeggen dat deze scheiding op deze perceelgrens lag en het oostelijke segment bij perceel 153 hoorde en het westelijke segment bij perceel 156.

22 Eén van de vragen bij de lezer van dit rapport zal zijn óf slootvondsten aan een perceel kunnen worden gekoppeld. Vondsten kunnen door baggeren of zelfs door het gebruik van de vaarboom worden verplaatst en bij de buren terecht zijn gekomen. In de meeste gevallen echter zijn er meerdere vakken per perceel gezeefd, hetgeen een 'dempend' effect zal hebben gehad op hierdoor mogelijk ontstane vertekeningen. Belangrijker echter is de indruk van de auteur dat vondsten uit de verschillende vakken niet bij elkaar passen. Steekproefsgewijs is gekeken of vondsten uit naastgelegen vakken aan elkaar zouden passen. Dit bleek echter zelden of nooit het geval. Zelfs niet bij aansluitende vakken binnen hetzelfde perceel.

2.2.1 Vondsten bij kadastraal perceel 134

Kadastraal perceel 134 (afb. 5) bestond in 1817 uit een huis en erf en behoorde tot het eigendom van Klaas Dirks Hekelaar, lid van een Nederlands Gereformeerde familie van zeildoekfabrikeurs uit Krommenie.[23] Klaas Hekelaar leefde van 29 november 1769 tot 29 April 1845 en was getrouwd met Maria Roelina Hendriks van der Poel (14 juni 1767 – 27 maart 1807) uit Krommeniedijk. Zij kregen één dochter, Trijntje Klaas Hekelaar (3 januari 1796 – 16 februari 1859).[24] Ook Klaas was zeildoekfabrikeur.[25] Kennelijk was de familie Hekelaar in goeden doen. Dit kunnen we afleiden uit het feit dat we te maken hebben met een lid van een familie van fabrikeurs. Maar er zijn meer aanwijzingen. Klaas Hekelaar was bijvoorbeeld eigenaar van het grootste perceel op 't Mad. Op het perceel staat een groot pand – het grootste van de panden op 't Mad. Vermoedelijk betreft het een stolpboerderij met aanbouwtjes. Maar – belangrijker nog – Klaas liep als 'Oranjeklant' mee in de Oranjegezinde optocht van 8 maart 1788 ter gelegenheid van de 40ste verjaardag van Prins Willem de Vijfde. Hij was toen 18 jaar oud als lid van het '3de gelid schutters'. Ook zijn achterneven Maarten en Dirk Hekelaar liepen mee, als leden van 'De heeren fabriqueurs van ’t zeyldoek'. Ter herinnering werd de optocht vastgelegd in een gravure. Hiermee hebben we ons enigszins een beeld kunnen vormen van één der eigenaars van perceel 134 en zijn gezin. Van dit perceel zijn twee sporen geselecteerd voor verdere analyse, een waterput (S 167) en een houten afvalbak of sekreetkuil (S 206). De waterput bevindt zich in de Kadastrale Minuutplan van 1817 binnen het pand van perceel 184. De houten bak lag zo ongeveer op de kop van het doodlopend steegje langs de voorzijde van 't Mad.

Afbeelding 5: Uitsnede uit de Kadastrale Minuutplan van 1817 met een projectie van de geselecteerde sporen. Perceel 134 is rood omlijnd.

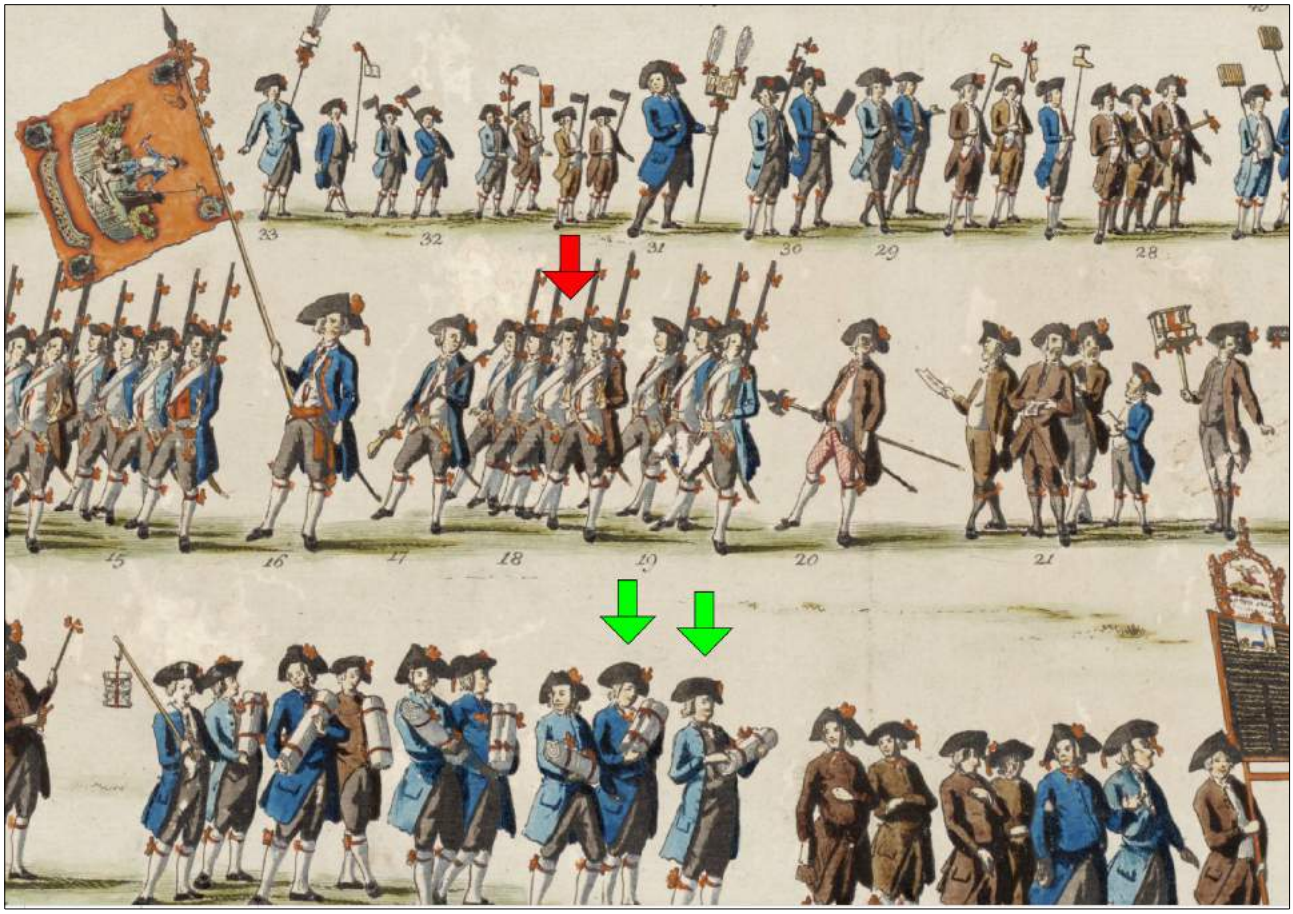

Afbeelding 6. Uitsnede uit een gravure met de 'Optogt van 8 maart 1788'. De jonge Klaas Hekelaar bevindt zich onder de rode pijl. Zijn achterneven staan onder de groene pijlen.

23 Een fabrikeur was een persoon die grondstoffen of halffabricaten verkocht aan particulieren om deze daarna weer op te kopen, nadat dezen daaraan een of meer bewerkingen hadden uitgevoerd middels huisnijverheid. Het uiteindelijke, afgewerkte, product was voor de markt bestemd, hetgeen aanvankelijk letterlijk de plaatselijke markt was. De fabrikeur kwam voort uit de koopman, maar hield het midden tussen een koopman en een industrieel. Fabrikeurs traden op vanaf de zestiende tot het begin van de negentiende eeuw, waarna ze geleidelijk ertoe over gingen om manufacturen en later fabrieken op te richten. Doordat zij vermogend waren, bleken ze ook in staat tot de benodigde investeringen. Het gebruik van de term fabrikeur is vanaf 1654 bekend, en wel in Leiden (bron: http://nl.wikipedia.org/wiki/Fabrikeur)

24 bron: http://www.katerstede.nl/krommenietotaal/f5210.htm#f1261

25 http://www.genealogieonline.nl/stamboom-walig/I596.php

KADASTRAAL PERCEEL 134: KERAMIEKVONDSTEN UIT VULLING WATERPUT S 167

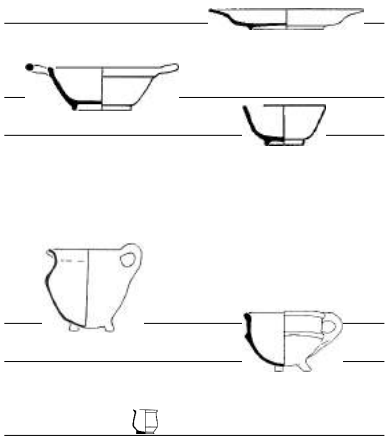

TYPE			MAE
f-			2
f-	bor-	10	1
f-	bor-		2
f-	kom-	9	1
f-	kop-	1	1
m-	bor-		1
r-			7
r-			1
r-	bak-		1
r-	gra-	87	1
r-	tes-	2	4
r-	tes-		2
r-	zal-	3	1
w-			1
TOTAAL			**26**

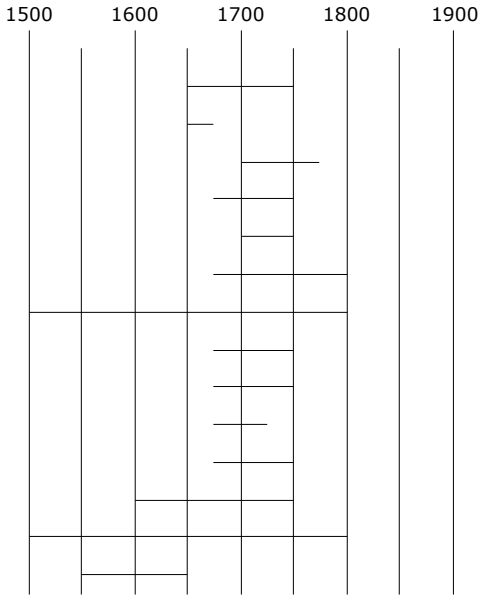

Tellijst 6 (datering vondstcomplex en vondstgroep: ca. 1675-1750).

De vondsten in waterput S 167 kunnen als groep worden gedateerd tussen circa 1675 en 1750 (tellijst 6). Hiermee kunnen we de demping van de waterput dateren rond het midden van de 18de eeuw. De vondsten zijn daarmee niet uit de tijd van Klaas Hekelaar, maar eerder uit de tijd van zijn vader en grootvader, ofschoon het beperkte historisch onderzoek bij dit rapport niet heeft uit kunnen wijzen of Klaas en zijn voorouders ook daadwerkelijk dit perceel bewoonden. Het is natuurlijk ook mogelijk dat zij het slechts in bezit hadden en het verhuurden aan derden. De waterput bevatte minimaal 26 voorwerpen van keramiek.
Wanneer we kijken naar de verdeling van de keramieksoorten (grafiek 7), valt op dat het roodbakkend aardewerk veruit in de meerderheid is. Toch vormt het vrij hoge percentage faïence ten opzichte van majolica wellicht een indicatie voor de smaak en draagkracht van de eigenaren, al moet daarbij direct vermeld worden dat de steekproef wel erg klein is om hier dergelijke conclusies aan te kunnen verbinden. Noemenswaardig is een vrijwel compleet bordje van faïence (**cat. 56**). De stijl van schilderen is wat grof, maar toch ook krachtig te noemen. De afbeelding is een imitatie van afbeeldingen op porselein uit de late 16de en eerste helft van de 17de eeuw.
Ook de florale motieven op een kopje van faïence verraden een ontwikkeld gevoel voor esthetiek (**cat. 62**). Beide voorwerpen zouden niet hebben misstaan als onderdeel van het tafelservies van de middenklasse. Bij de verdeling van de functiegroepen springt het relatief hoge percentage van de groep 'verwarming' in het oog (grafiek 8). Zes vuurtesten op een totaal van 26 vondsten van keramiek is dan ook met recht een hoge score. We kunnen er uit opmaken dat er behoefte was aan mobiele hittebronnen. Vuurtesten waren multifunctioneel. We vinden ze in voorstellingen van oude meesters terug als verwarming van houten stoofjes (afb. 7), maar ook als onderdeel van het rookritueel of als rechaud om gerechten op warm te houden. Vuurtesten werden zelfs wel meegenomen naar de kerk.[26]
Uit de vulling van de waterput is een verhoudingsgewijs groot aantal fragmenten van pijpaarden tabakspijpjes geborgen (tellijst 7). Biconische kleipijpen uit de periode circa 1620-1670 (basismodel 1) ontbreken hierbij geheel, waarmee we deze vondstgroep vanaf circa 1670 kunnen dateren.[27] Van de 59 exemplaren zijn er slechts 5 van het ovoïde type (basismodel 3, datering circa 1730 tot 1900). De overige exemplaren zijn allen voorzien van een trechtervormige ketel (basismodel 2, datering circa 1670 tot 1740). Hiermee ligt een deductieve datering tussen het einde van de 17de en de eerste helft van de 18de eeuw voor de hand. Deze datering wordt bevestigd door het geheel ontbreken van het Goudse bijmerk, vanaf 1739 gevoerd ter onderscheiding van (goedkopere) namaak uit andere productiecentra.[28] Het Goudse merk 'Moriaanshoofd' (afb. 8) is opvallend vaak aanwezig binnen de vondstgroep van

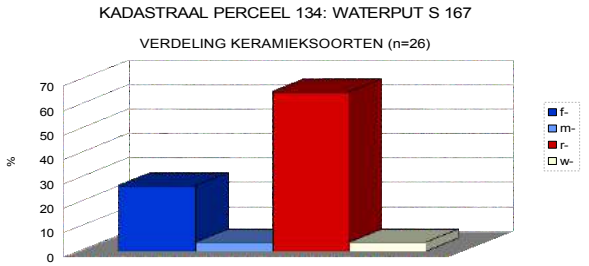

Grafiek 7 (datering vondstcomplex en vondstgroep: ca. 1675-1750).

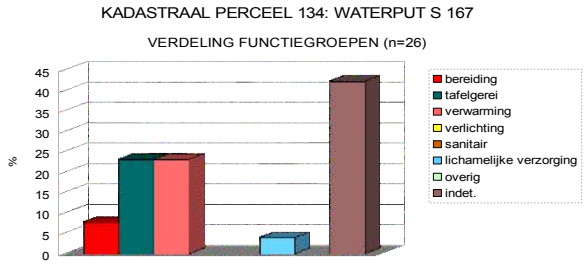

Grafiek 8 (datering vondstcomplexen vondstgroep: ca. 1675-1750).

26 Mededeling P. Kleij (gemeentelijk archeoloog Zaanstad).
27 Duco 1987, 33-38.
28 Duco 1987, 77.

KADASTRAAL PERCEEL 134: KLEIPIJPEN UIT VULLING WATERPUT S167

ID	MAE
211	6
213	5
41	1
209	8
210	2
216	1
208	1
206	16
38	2
220	1
215	1
207	1
217	1
40	1
214	1
219	1
212	4
223	1
222	1
39	1
221	2
218	1
TOTAAL	**59**

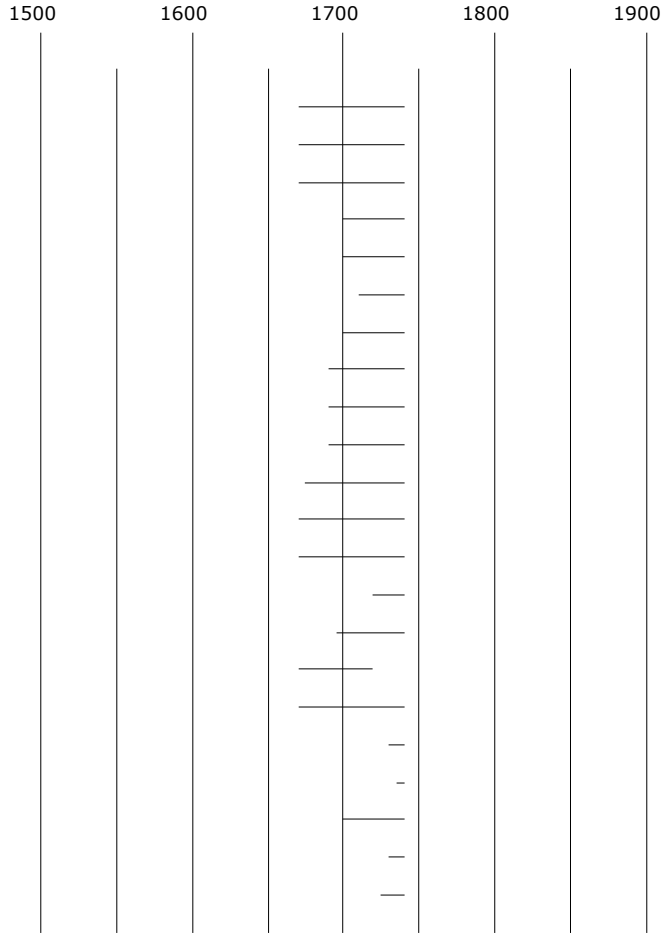

Tellijst 7 (datering vondstcomplex en vondstgroep: ca. 1675-1750).

kleipijpen van het Krommenieër buurtje 't Mad. De vulling van waterput S 167 vormt hierop geen uitzondering. Maar liefst achttien tabakspijpjes met dit merk werden hier geborgen (afb. 8).
Een fraai voorbeeld van een kleipijp met trechtervormige ketel uit Gouda is van het merk 'Fortuin' (afb. 9). Het is het enige exemplaar van dit merk in de waterput. In totaal zijn er slechts drie exemplaren van dit merk gevonden, waarvan de overige twee in de oostelijke helft van spoor 220 op perceel 156. Dit exemplaar is niet of nauwelijks gebruikt, alvorens het in de waterput belandde. Een zogenaamde 'reliëfpijp' hoorde ondanks de versieringen tot de grove pijpen, de goedkoopste soort op de markt. Een desondanks mooi exemplaar van het merk 'PvR' hoorde bij de geborgen vondsten (afb. 10). Het exemplaar is duidelijk sterk gerookt door de toenmalige eigenaar. Een laatste kleipijp met trechtervormige ketel was voorzien van het merk 'HWV-monogram' (afb. 11). Ook deze pijp was vrij stevig gerookt.

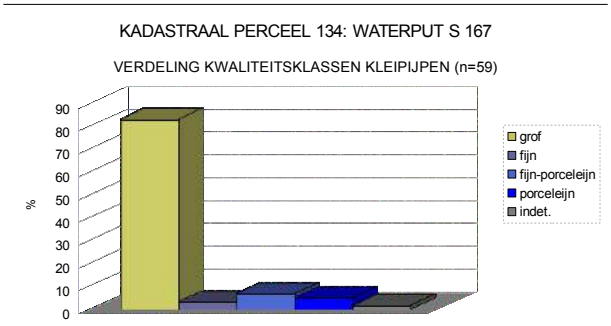

Grafiek 9 (datering vondstcomplex en vondstgroep: ca. 1675-1750).

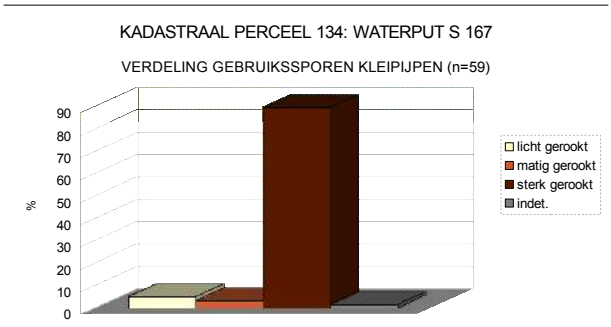

Grafiek 10 (datering vondstcomplex en vondstgroep: ca. 1675-1750).

Wanneer we een blik werpen op de verdeling van de kwaliteitsklassen (grafiek 9), valt direct het grote aantal grove pijpen op. In zeer vergelijkbare mate zijn de pijpen sterk gerookt (grafiek 10). De grote mate aan grove, sterk gerookte pijpen vormt een mogelijke indicatie voor armoede. Ofschoon dit ook gedeeltelijk zou kunnen worden verklaard vanuit persoonlijke voorkeuren alsook aan prioriteiten van de rokers aangaande uiterlijk vertoon versus

rookgenot, kunnen we niet anders dan constateren dat de kwaliteit van de voorwerpen van keramiek en de kleipijpen, alsook de aangetroffen gebruikssporen passen bij de financiële draagkracht van de lagere middenklasse. We mogen daarbij niet uit het oog verliezen dat het zeer wel mogelijk is dat de gebruikers zich vanuit – in sommige religieuze kringen welhaast ingebakken – motieven als de afkeer van uiterlijk vertoon en opsmuk geen al te sterke uitingen van financiële armslag konden veroorloven.

Afbeelding 7. Het Melkmeisje (circa 1660) van Johannes Vermeer. Rechtsonder zien we een vuurtest in een houten stoofje geschoven.

Afbeelding 8. Trechtervormige kleipijp (id. 206) van het 'Moriaanshoofd', werkplaats onbekend, Gouda (datering: 1692-1739).

Afbeelding 9. Trechtervormige kleip (id. 207) van het Goudse merk 'Fortuin', werkplaats onbekend, Gouda (datering: 1671-1739).

Afbeelding 10. Trechtervormige 'reliëfpijp' (id. 208) van het lettermerk PvR, onbekende werkplaats, vermoedelijk te Gouda (datering: ca. 1700-1739). De linkerzijde van de ketel toont een molenaar. De rechterzijde van de ketel een molen en het merk 'PvR'.

Afbeelding 11. Trechtervormige kleipijp (id. 216) van het merk 'HWV-monogram', werkplaats Hendrik van Wijmen te Gouda (datering: 1709-1739).

De vondsten uit de kuil met houten bekisting (S 206) aan de zuidzijde van perceel 134 wijzen op een datering van de inhoud tussen circa 1700 en 1800 (tellijst 8). Waarschijnlijk gaat het om een ondergrondse afvalkuil of sekreetkuil. De inhoud is in dat geval in de loop der jaren in de kuil geraakt, waardoor de contextdatering min of meer gelijk kan worden geschakeld aan de gezamenlijke datering van de vondsten. Een deel van de vondsten heeft een looptijd die duidelijk binnen het leven van Klaas Hekelaar valt. Een korte blik op de keramiekvondsten leert ons dat het soortenspectrum relatief groot is. Het soortenspectrum past goed bij een gebruikersgroep in relatief goeden doen, al blijven de echt luxe soorten en vormen achterwege (grafiek 11). Het vormenspectrum biedt dezelfde indruk (grafiek 12). Weliswaar was er ruimte voor enige luxe – qua tafelservies in de vorm van vrij grote hoeveelheden faïence en industrieel witbakkend aardewerk – toch ontbreken dé gidsfossielen voor daadwerkelijke luxe in de vorm van de meer exotische keramieksoorten en -vormen. Het blijft bij vrij eenvoudige borden en theeservies en Aziatisch porselein is vrijwel afwezig, terwijl dit in de 18de eeuw erg populair en in ruime mate beschikbaar was op de markt voor serviesgoed.
In vergelijking tot de eerder getoonde verdelingen is de groep van tafelgerei opvallend sterk vertegenwoordigd.[29] In deze groep vinden we ook veruit de meeste vormdifferentiatie. Een voorbeeld hiervan is een dekseltje (van een theepot?) van witbakkend aardewerk met een glazuurlaag van loodglazuur met koperoxide (**cat. 36**). De overige groepen zijn niet of slechts marginaal aanwezig. Dit beeld wordt in de 18de eeuw echter in de wijdere regio wijdverbreid aangetroffen in alle sociaaleconomische groepen die – bij wijze van spreken – een min of meer modaal

KADASTRAAL PERCEEL 134: KERAMIEKVONDSTEN UIT VULLING KUIL MET HOUTEN BEKISTING S 206

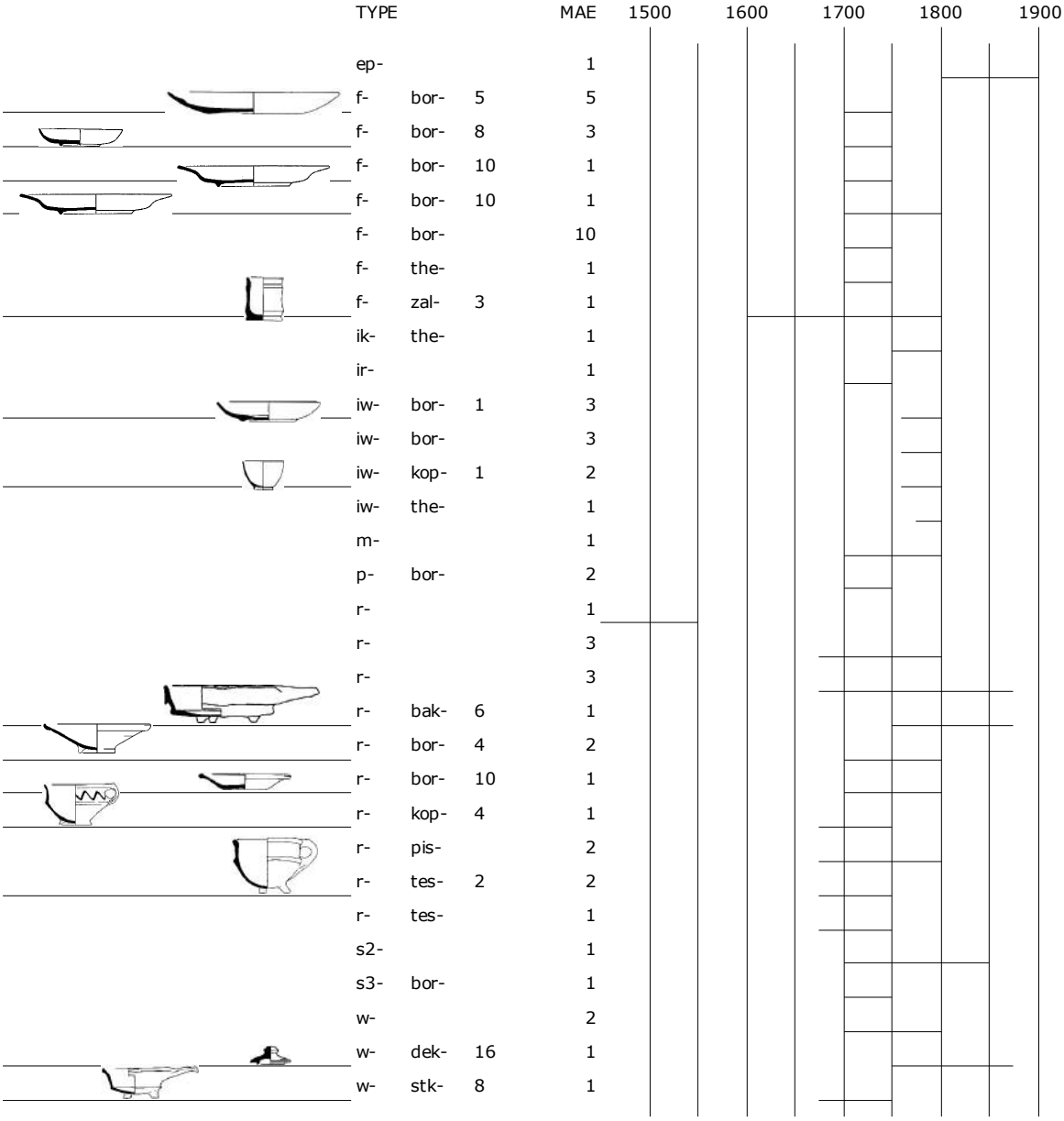

TYPE			MAE
ep-			1
f-	bor-	5	5
f-	bor-	8	3
f-	bor-	10	1
f-	bor-	10	1
f-	bor-		10
f-	the-		1
f-	zal-	3	1
ik-	the-		1
ir-			1
iw-	bor-	1	3
iw-	bor-		3
iw-	kop-	1	2
iw-	the-		1
m-			1
p-	bor-		2
r-			1
r-			3
r-			3
r-	bak-	6	1
r-	bor-	4	2
r-	bor-	10	1
r-	kop-	4	1
r-	pis-		2
r-	tes-	2	2
r-	tes-		1
s2-			1
s3-	bor-		1
w-			2
w-	dek-	16	1
w-	stk-	8	1
TOTAAL			**60**

Tellijst 8 (datering vondstcomplex: ca. 1700-1800).

29 Wat betreft complete en archeologisch complete vondsten is de functiegroep van tafelgerei veruit in de meerderheid. We dienen er echter rekenschap van te geven dat voorwerpen in deze groep in de regel compacter zijn – en daardoor beter herkenbaar in gebroken en incomplete toestand, zoals de voorwerpen in de regel worden aangetroffen in de bodem.

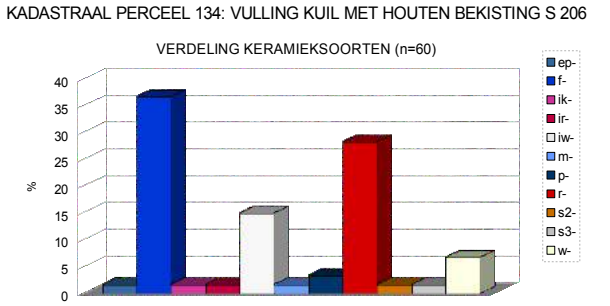

Grafiek 11 (datering vondstcomplex en vondstgroep: ca. 1700-1800).

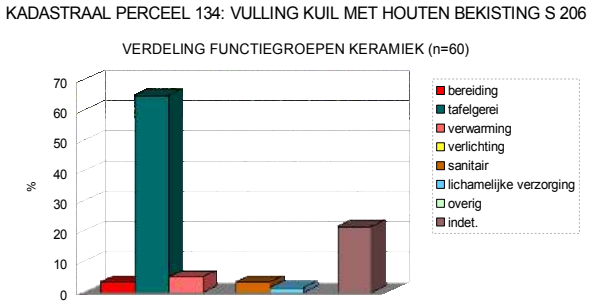

Grafiek 12 (datering vondstcomplex en vondstgroep: ca. 1700-1800).

inkomen genoten. Van de lagere regionen van de middenklasse tot in de hoogste regionen. Toch springt het zeer geringe aandeel van de groep 'bereiding' direct in het oog. In de regel worden in de Zaanstreek juist in de 18de en 19de eeuw nog vrij grote hoeveelheden keramisch kookgerei gevonden, waarbij gedacht kan worden aan grote, hoge braadpannen (r-bak-6) en hoge kookpotten op pootjes (r-gra-51). Wellicht een teken dat de gebruikers zich kookgerei van ijzer en koper konden veroorloven? In dat geval kijken we hier naar Zaanse maatstaven wellicht alsnog naar een verdeling die aansluit bij de huisraad van de middelste tot hogere regionen van de middenklasse. De einddatering van de kleipijpen uit spoor 206 ligt zonder uitzondering in of na 1740 (tellijst 9). De einddatering van deze vondstgroep ligt rond het einde van de 18de of het begin van de 19de eeuw. De kleipijpen uit de kuil wijzen mogelijk op een begindatering van het gehele vondstcomplex na 1740. Het kan – bij gebrek aan een directe koppeling van de kuil aan een historisch overgeleverde datering – helaas niet worden uitgesloten of deze begindatering het vondstcomplex dateert, dan wel de komst van een roker in de groep gebruikers van het vondstcomplex. De verdeling van kwaliteitsklassen en gebruikssporen wordt hier geheel achterwege gelaten. Een totaal van 8 exemplaren is te weinig om statistisch relevante conclusies aan te kunnen verbinden.

KADASTRAAL PERCEEL 134: KLEIPIJPEN UIT KUIL MET HOUTEN BEKISTING S 206

ID	MAE
230	1
227	1
226	1
225	1
229	2
224	1
228	1
TOTAAL	**8**

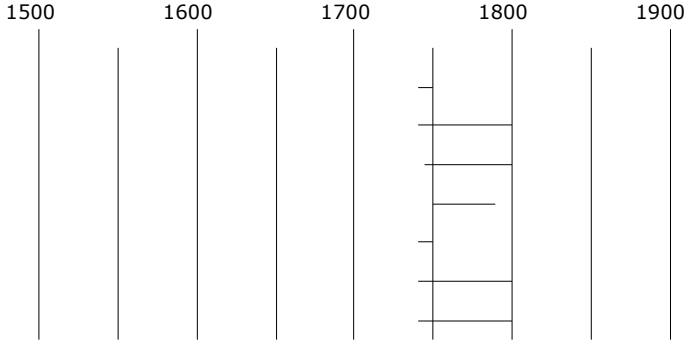

Tellijst 9 (datering vondstcomplex: ca. 1700-1800; datering vondstgroep ca. 1740-1800).

Resumerend sluiten de vondsten van perceel 134 redelijk aan bij de verwachting op grond van de eerder beschreven historische schets van 't Mad. Toch past het beeld ter plaatse van dit specifieke perceel niet geheel bij de grotere oppervlakte en de ligging nabij de kerk.[30] Hier werden toch mensen uit de wat hogere regionen van de middenklasse verwacht, hetgeen nog eens leek te worden bevestigd door het feit dat één van de eigenaren de fabrikeur Klaas Hekelaar was. Hoe we deze ogenschijnlijke tegenstelling moeten interpreteren zal wellicht nog kunnen worden opgehelderd door toekomstig onderzoek in historische archieven aangaande de eigenaren en bewoners. Het is bijvoorbeeld zeer wel mogelijk dat dhr. Hekelaar wel de eigenaar, maar niet de bewoner van het perceel was.
Ook is het mogelijk dat de vondstcomplexen niet door de huiseigenaar en zijn gezin werden gebruikt maar door hun personeel en bedienden. Tot slot kon op grond van het vondstmateriaal niet worden uitgesloten dat er wellicht sprake was van een zekere welstand, maar dat de bewoners dit op grond van hun karakter en/of religieuze/maatschappelijke overwegingen niet in onbeperkte mate konden uiten door middel van een 'rijkere' materiële cultuur.

30 Hoofdstuk 1.

2.2.2 Vondsten bij kadastraal perceel 135

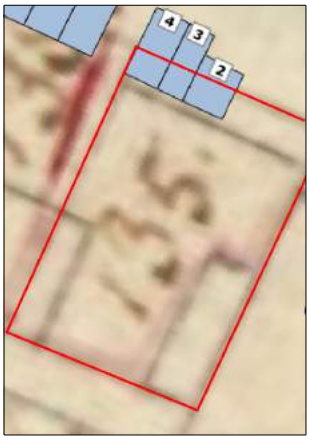

Afbeelding 12. Uitsnede van perceel 135 uit de Kadastrale Minuutplan van 1817 met een projectie van de betreffende zeefvakken.

Kadastraal perceel 135 (afb. 12) bestond in 1817 uit een huis en erf en behoorde tot het eigendom van Laurens (of Louris) Visser, een arbeider uit Krommenie. Visser is een veel voorkomende achternaam in de historische archieven van Krommenie.[31] Gelukkig komt er maar één kandidaat in aanmerking, die in 1817 eigenaar kon zijn van dit huis en erf. Dat is Louris Cornelis Visser, geboren 11 April 1765 te Krommenie. Hij trouwde in 1792 met Maartje Pieters Ooms, geboren rond 1772. Het paar kreeg vier kinderen – drie jongens en één meisje – waarvan de oudste twee jongens de eerste vijf jaar niet haalden. Louris stierf op 30 juli 1827, amper 62 jaar oud. Zijn vrouw was al ruim twintig jaar eerder overleden, op 10 augustus 1806. Twee jaar na zijn dood, werd het pand zeer waarschijnlijk bewoond door zijn enige zoon. Dit kunnen we opmaken uit informatie van de volkstelling van 1829.[32] In dat jaar woonden Cornelis Visser (leeftijd: 29 jaar, beroep: wever) en zijn echtgenote Guurtje Booij (leeftijd 24) op 't Mat 277.[33] Tevens woonden daar de 27-jarige weduwe Grietje Room(?), een spinster afkomstig van Wormerveer en Klaas Bakker (leeftijd: 5 jaar) en Jan Bakker, allen protestant. Volgens de bijgeleverde informatie was Lourens op enig ogenblik koopman.[34] Zijn zoon komt uit de historische informatie naar voren als iemand die de eindjes wat lastig aan elkaar kon knopen. Als beroep wordt bij hem arbeider, veehouder en wever vermeld.[35] In het algemeen geldt dat wevers zeer arm waren. Het betrof veelal huisarbeid, waarbij het weefgetouw een groot deel van de woonruimte in beslag nam.[36] Hoe het de gezinnen van Laurens Cornelis Visser en zijn zoon in materieel opzicht verging, vertelt het verhaal niet. Wellicht kunnen de vondsten uit de uitgezeefde vakken van de sloot achter zijn erf hier meer licht op werpen. Het gaat om de vaknummers 2, 3 en 4 van sloot S 116. Uit de sloot is ter plekke van perceel 135 een Minimum Aantal Exemplaren (MAE) van 310 stuks keramiekvondsten geborgen (tellijst 10). Daarnaast zijn in de uitgezeefde vakken nog resten van 54 weggeworpen aardewerken tabakspijpen aangetroffen (tellijst 11).
Een blik op de looptijd van de verschillende vondsten leert ons dat de hele periode van circa 1600 tot 1955 is teruggevonden (tellijst 10). Vooral de periode tussen circa 1675 en 1900 is sterk vertegenwoordigd. Bij de kleipijpen is zelfs sprake van een scherpe begrenzing van de meeste exemplaren tussen circa 1675 en 1800 (tellijst 11). Deze laatste vondstgroep dateert daarmee hoofdzakelijk vóór de periode dat het gezin van Cornelis Visser hier woonde. Nader onderzoek in historische archieven zou zeer waarschijnlijk meer informatie kunnen opleveren over de eigenaren en bewoners in eerdere en latere perioden, maar valt – zoals in het voorgaande reeds vermeld werd – buiten de mogelijkheden van dit onderzoek.

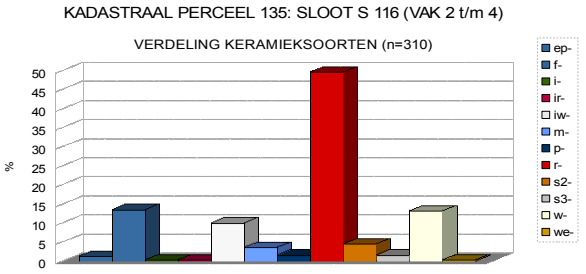

Grafiek 13 (datering vondstcomplex: ca. 1600-1955, datering vondstgroep ca. 1675-1900).

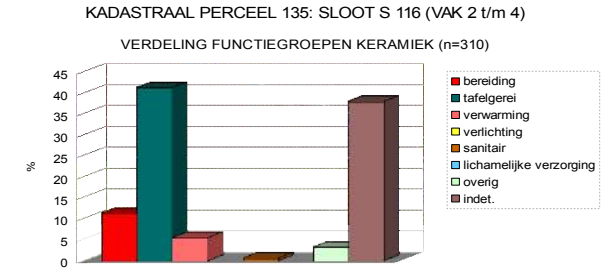

Grafiek 14 (datering vondstcomplex: ca. 1600-1955, datering vondstgroep ca. 1675-1900).

Binnen de vondstgroep van keramiek zien we een tamelijk grote mate van differentiatie in soorten (grafiek 13). In het oog springend zijn de groepen van faïence, industrieel wit en wit aardewerk, waar een groot deel van het tafelservies uit bestond. Een deel van deze voorwerpen kon na een puzzle-actie worden gereconstrueerd tot archeologisch complete voorwerpen. Binnen de groep van faïence vinden we bijvoorbeeld een soep- of papkom (**cat. 59**), maar ook een bordje met een voorstelling van een geketende hond (**cat. 54**). In de late 18de eeuw woedde er in Nederland een serieuze richtingenstrijd tussen de Patriotten en de Orangisten. De Orangisten stonden kort gezegd achter het bestaande bestuur door Stadhouder en regenten. De Patriotten wilden de bestaande situatie veranderen. Zij zagen een grotere rol voor democratische vertegenwoordiging, al was dat idealiter nog vooral een indirecte vertegenwoordiging door beroepsbestuurders, op meer lokaal niveau geholpen door een schutterij met een hernieuwd politiek elan.[37] De gewone bevolking was in de regel redelijk gelijk verdeeld tussen beide kampen.[38] Beide partijen hadden een soort van mascotte. De Orangisten een mopshond, naar het favoriete huisdier van de Stadhouder. De Patriotten een keeshond. Het is verleidelijk de hond op het faïence bordje te zien als een uiting van Orangistische gevoelens, in de vorm van een geketende Keeshond.[39] Helaas wordt dit type bord (f-bor-2) in de regel aangetroffen in vondstcomplexen uit de late 17de en vroege 18de eeuw. De strijd tussen beide kampen dateert minstens een halve eeuw later. Het is natuurlijk ook mogelijk dat de schilder en de koper het gewoon een mooi landelijk tafereeltje vonden en er verder geen politieke of maatschappelijke mening mee uit wilden drukken.

31 Bron: www.katerstede.nl, een site met zeer uitgebreide archiefinformatie aangaande Zaanse familienamen.
32 http://www.genealogieonline.nl/parenteel-hop-booij/I54.php
33 't Mat 277 zal naar alle waarschijnlijkheid een foutieve weergave of verschrijving zijn, logischer als adres is 't Mat 2, gezien er in de vroege 19de eeuw maar 27 bewoonbare percelen waren op 't Mat. De overige percelen zijn overtuintjes aan de zijde van de Kerksloot. In de OAT's bij de Kadastrale Minuutplan van 1817, komt de familienaam Visser op geen van de andere percelen van 't Mat voor. Hiermee is het wel zeer aannemelijk dat Laurens en zijn zoon op perceel 135 woonden. Perceel 135 was het tweede bewoonbare perceel wanneer men van oost naar west begint te tellen.
34 http://www.genealogieonline.nl/parenteel-hop-booij/I55.php
35 http://www.genealogieonline.nl/parenteel-hop-booij/I54.php en http://www.watwaswaar.nl
36 Kleij 2008, 53-54.
37 http://nl.wikipedia.org/wiki/Patriotten, zie ook afbeelding 6.
38 Al wordt door sommigen beweerd dat in Krommenie de balans doorsloeg in het voordeel van de Orangisten (http://www.wintersteijn.nl/optogt.htm).
39 De voorstelling toont een hond met een spitse neus. De mopshond wordt daarentegen gekenmerkt door een stompe neus.

Thee was in de 17de eeuw nog een zeer dure drank. In de loop van de 18de eeuw werd het drinken van thee gemeengoed. Eén van de uitingen in de materiële cultuur van dit fenomeen, is de opkomst van het theeservies. Aanvankelijk voornamelijk in kostbaar Aziatisch porselein, maar in de late 17de en vooral de 18de eeuw ook in de vorm van het betaalbaarder faïence (**cat. 61**), al werd ook Aziatisch porselein in de 18de eeuw bereikbaar voor bredere bevolkingsgroepen (**cat. 45**). Ook de groep van industrieel wit aardewerk uit de late 18de en de 19de eeuw is sterk vertegenwoordigd onder de groep van het tafelgerei. Enkele voorbeelden uit de tweede helft van de 19de eeuw zijn een theekopje met een verfijnd drukwerk van hangende wilgentakjes (**cat. 73**). Een theekopje met een gefacetteerde wand is naar voorbeeld van Aziatisch porselein gedecoreerd met een vakverdeling met bloemen (**cat. 76**). De vorm van het kopje is daarentegen weer zeer Europees en heeft niets van doen met de oorspronkelijke vormtaal van Aziatisch porselein. Een vrij bijzondere vondst is een bijkans complete soeplepel (**cat. 77**). Dergelijke lepels zijn zeker niet alledaags. Wellicht werden dergelijke lepels te kwetsbaar geacht en koos men in de regel liever

Afbeelding 13. Trechtervormige kleipijp (id. 63) van het merk 'PVH' (datering: 1696-1739), afkomstig uit Gouda.

voor metalen exemplaren. Het feit dat iemand desondanks koos voor een soeplepel van keramiek, zou kunnen worden opgevat als teken van enige welstand. De functiegroep bereiding is naar verhouding nogal klein binnen de totale groep van keramiekvondsten uit vak 2 t/m 4 van sloot S 116. Eén van de beter bewaarde voorbeelden is een steelkom van witbakkend aardewerk (**cat. 42**). Wellicht konden de bewoners van perceel 135 zich een weliswaar duurdere, maar ook duurzamere ijzeren pannenset veroorloven. Zoals reeds vermeld bij perceel 134, wordt in de Zaanstreek vaak juist relatief veel keramisch kookgerei gevonden, met dateringen tot aan het eind van de 19de eeuw. Ook op en bij andere percelen van 't Mat zijn deze voorwerpen in vrij grote hoeveelheden aangetroffen. Toch leert een blik in tellijst 10 dat ook bij perceel 135 nog best veel grapen en bakpannen van rood aardewerk zijn gevonden, waaronder tien exemplaren van het type r-bak-6 en vier exemplaren van het type r-gra-51, typisch jongere vormen binnen de groep van het keukengerei. Enkele voorwerpen die de lezer niet konden worden onthouden zijn twee bekers, uitgegeven door het Nederlands Zuivelbureau in Den Haag (**cat. 68 en 69**), al zijn ze dan nog zo jong dat het in de ogen van de gemiddelde archeoloog "bijna gelijk staat aan science fiction".[40] De bekers dateren uit de jaren veertig van de vorige eeuw en behoren tot de jongste weggeworpen vondsten in de slootvulling.

40 Met dank aan dr. H. Hiddink voor deze fraaie vergelijking, ere wie ere toekomt.

KADASTRAAL PERCEEL 135: KERAMIEKVONDSTEN UIT VULLING SLOOT S 116 (VAK 2, 3 en 4)

TYPE			MAE
ep-	bor-	5	1
ep-	bor-		1
ep-	kop-		1
ep-	kop-		1
f-			1
f-	bor-	2	4
f-	bor-	2	1
f-	bor-	4	1
f-	bor-	5	3
f-	bor-	5	9
f-	bor-	5	2
f-	bor-	6	1
f-	bor-	7	1
f-	bor-	7	5
f-	bor-	8	1
f-	bor-	19	1
f-	bor-	22	1
f-	bor-		2
f-	bor-		2
f-	kom-	2	1
f-	kop-	1	2
f-	kop-	1	1
f-	kop-		1
f-	plo-		1
i-	plo-		1
fr-	zal	1	1
ir-			1
iw-			5
iw-			1
iw-	bek-	1	2
iw-	bor-	1	1
iw-	bor-	1	2
iw-	bor-	1	1
iw-	bor-	5	1
iw-	bor-	11	1
iw-	bor-	16	1
iw-	bor-		1
iw-	bor-		1
iw-	kom-		1
iw-	kop-	1	1
iw-	kop-	1	1
iw-	kop-	2	2
iw-	kop-	2	1
iw-	kop-	6	1
iw-	kop-	13	1
iw-	kop-	31	1

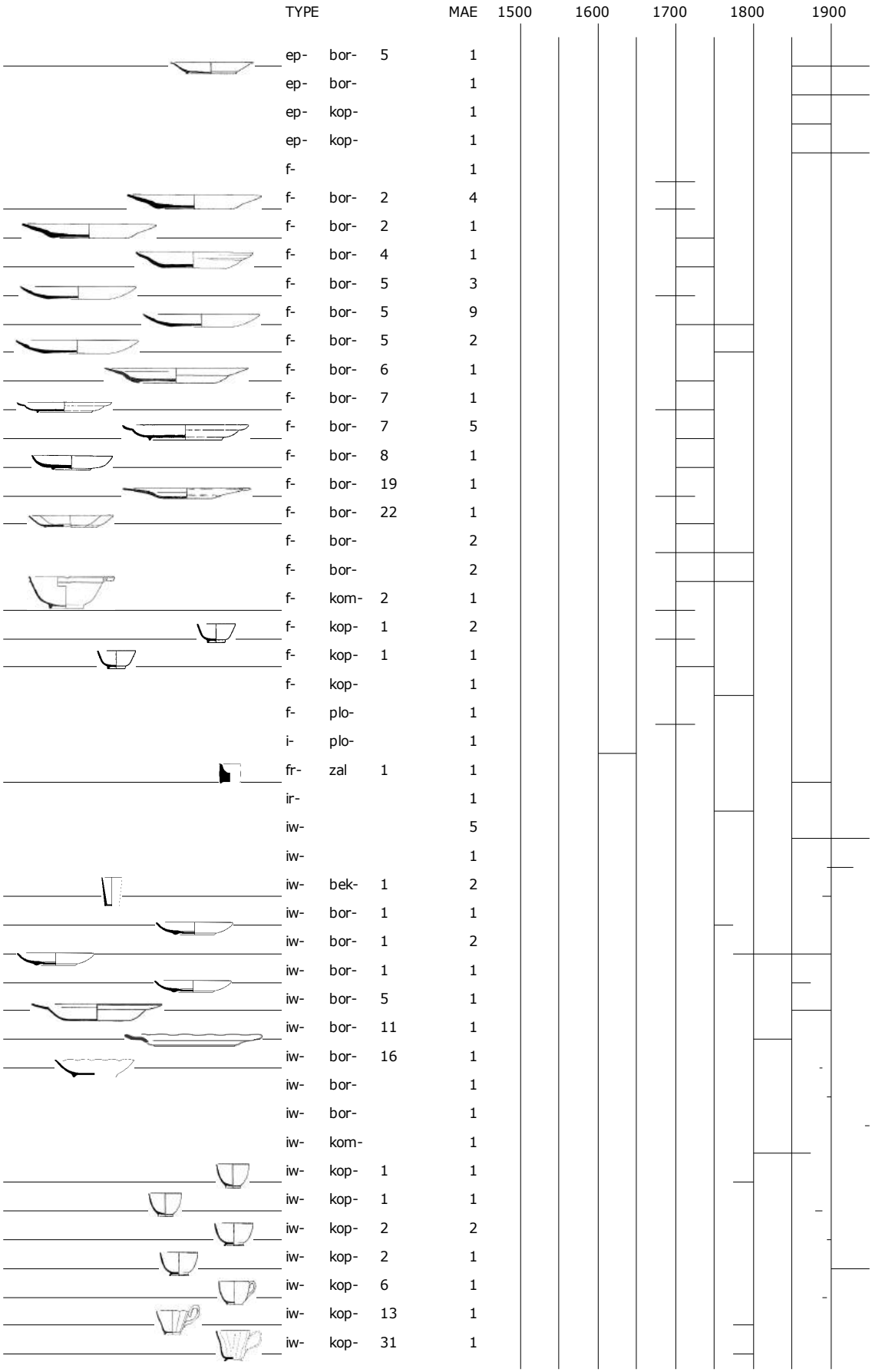

Tellijst 10 (datering vondstcomplex: ca. 1600-1955, datering vondstgroep ca. 1675-1900).

KADASTRAAL PERCEEL 135: KERAMIEKVONDSTEN UIT VULLING SLOOT S 116 (VAK 2, 3 en 4)

TYPE			MAE
iw-	kop-		1
iw-	kop-		1
iw-	kop-		1
iw-	kop-		1
iw-	lep-	1	1
m-	bor-		1
m-	bor-		1
m-	bor-		1
m-	bor-		4
m-	bor-		4
p-			2
p-	bor-		1
p-	bor-		1
p-	kop-	1	1
r-			1
r-			11
r-			8
r-			10
r-			5
r-			3
r-			39
r-	bak-	6	10
r-	bak-	12	1
r-	bak-		1
r-	blo-	9	1
r-	blo-		1
r-	bor-	3	2
r-	bor-	4	1
r-	bor-	41	1
r-	bor-	47	2
r-	bor-	14	1
r-	bor-		1
r-	bor-		2
r-	bor-		5
r-	bor-		5
r-	bor-		1
r-	bor-		1
r-	bor-		2
r-	dek-		1
r-	gra-	34	2
r-	gra-	51	4
r-	gra-		3
r-	kap-		1
r-	kmf-		2
r-	kmf-		1
r-	kmf-		1

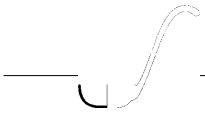

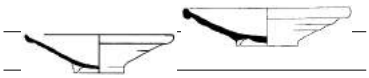

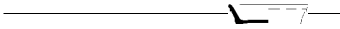
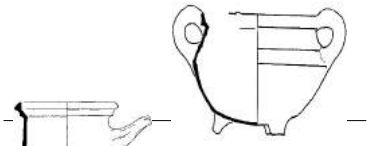

Vervolg tellijst 10.

KADASTRAAL PERCEEL 135: KERAMIEKVONDSTEN UIT VULLING SLOOT S 116 (VAK 2, 3 en 4)

TYPE			MAE
r-	kom-		1
r-	kom-		6
r-	kop-	4	1
r-	kop-		1
r-	lek-		1
r-	lek-		2
r-	min-		1
r-	pis-		1
r-	tes-	2	4
r-	tes-	12	1
r-	tes-		2
r-	tes-		3
s2-			1
s2-			1
s2-			1
s2-	fle-		3
s2-	fle-		4
s2-	kni-	1	3
s2-	kni-		1
s3-	bor-	1	2
s3-	bor-	1	1
s3-	bor-	2	1
s3-	fle-	2	1
w-			3
w-			1
w-			5
w-			22
w-	dek-		1
w-	gra-		1
w-	kap-		1
w-	kmf-		3
w-	lek-		1
w-	min-		1
w-	pis-		1
w-	stk-	8	1
we-	bor-		1
totaal			**310**

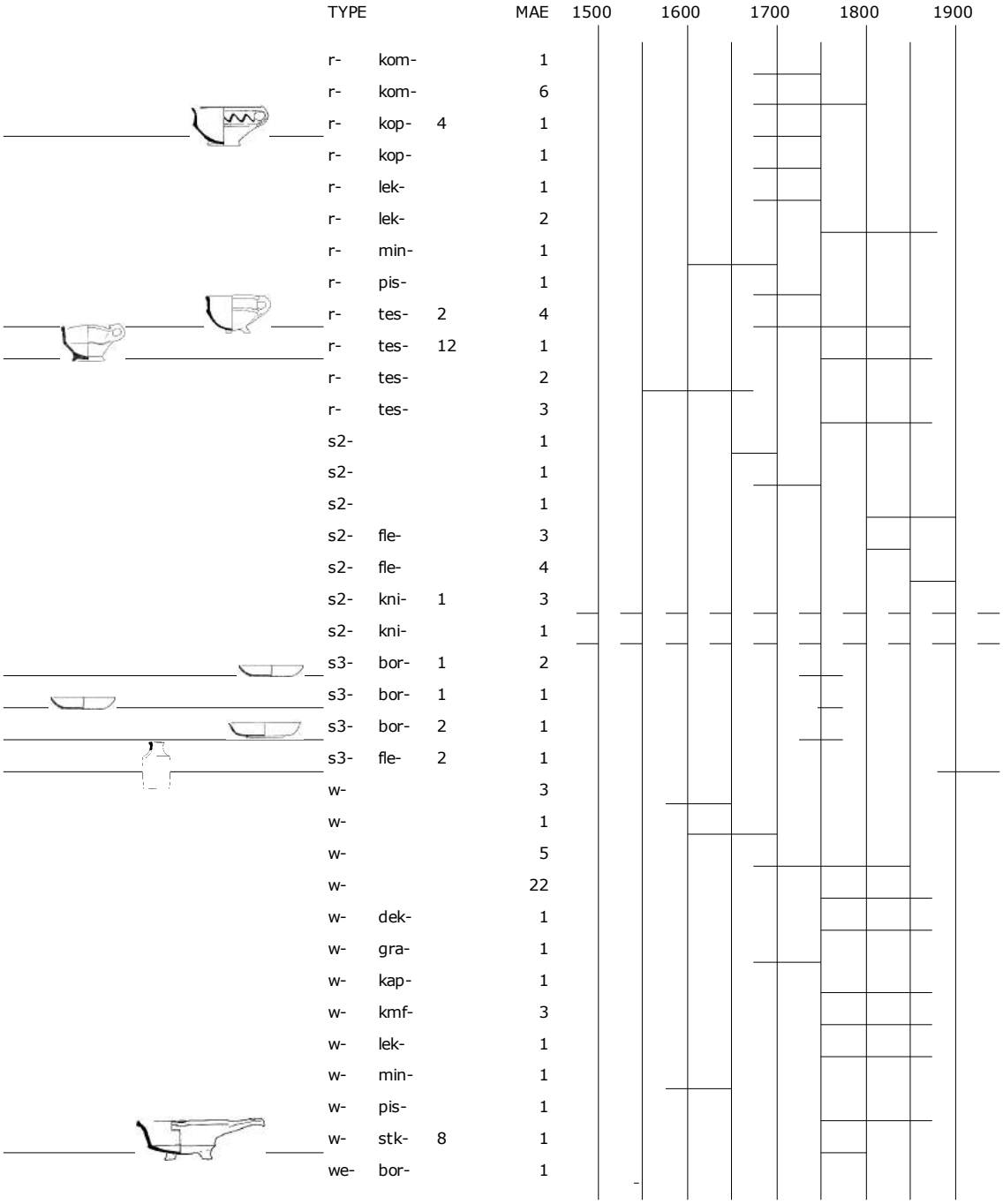

Vervolg tellijst 10.

De tabakspijpen zijn qua datering scherper begrensd dan de keramiekvondsten (tellijst 11, grafiek 15 en 16). Pijpen van vóór 1675 en exemplaren met een datering ná 1800 zijn zeldzaam binnen deze groep. Een relatief vroeg exemplaar heeft een trechtervormige ketel en is vervaardigd in het atelier met het merk PVH (afb. 13). De ketel is niet voorzien van het Goudse bijmerk, hetgeen de pijp dateert vóór of in 1739. De pijp is sterk gerookt, maar is wel voorzien van een radering en is na de persing geglaasd. De pijp kan worden gerekend tot de fijne-porceleijne kwaliteit.[41] In kwalitatief opzicht is het één van de betere van de in totaal 54 exemplaren uit de sloot achter

KADASTRAAL PERCEEL 135: KLEIPIJPEN UIT VULLING SLOOT S 116 (VAK 2 t/m 4)

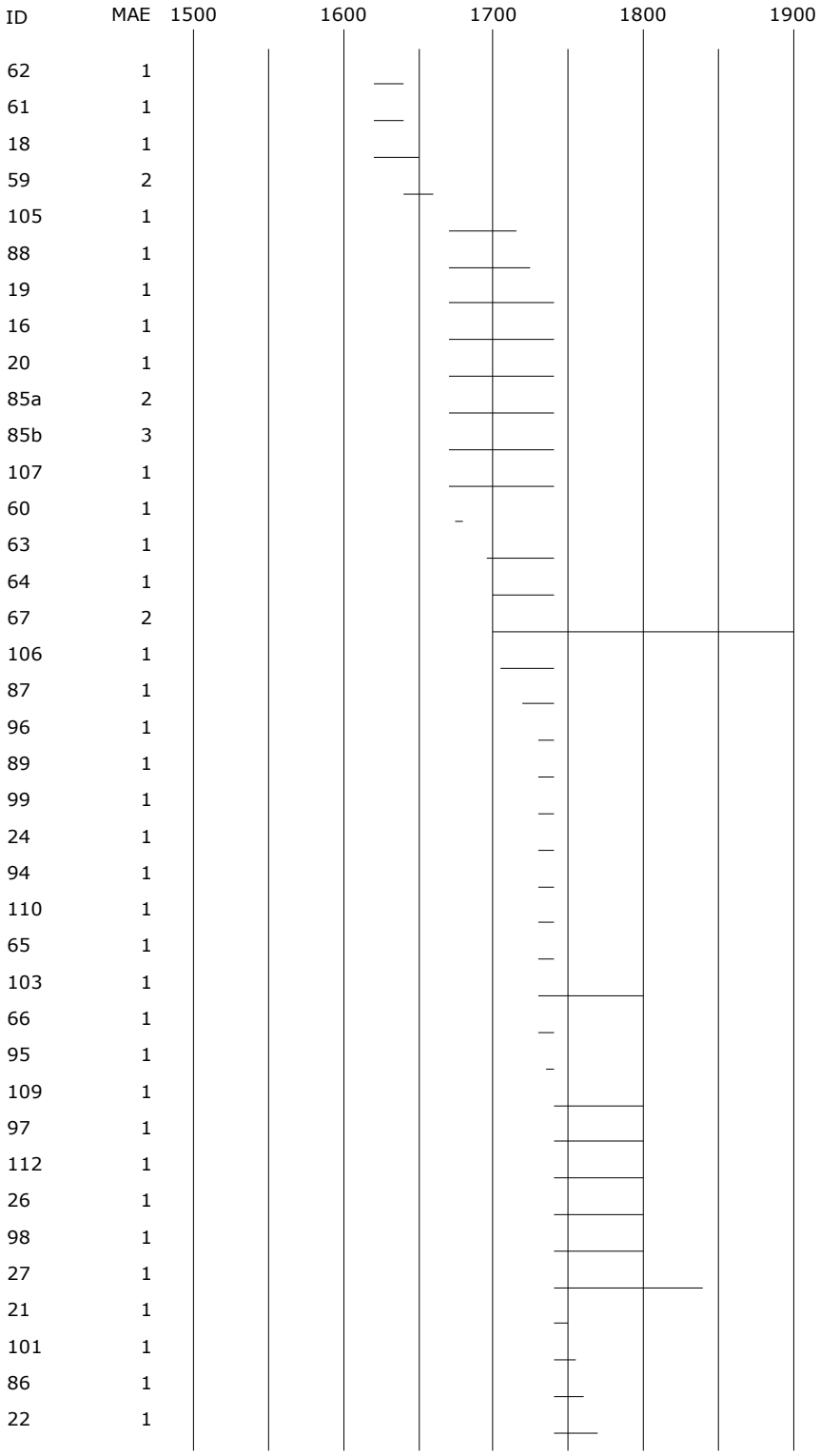

Tellijst 11 (datering vondstcomplex: ca. 1600-1955, datering vondstgroep ca. 1675-1800).

41 Deze klasse - tussen kleipijpen van fijne en van porceleijne kwaliteit in – is van zichzelf geen echte klasse, maar wordt gebruikt wanneer niet voldoende duidelijk is tot welke kwaliteitsgroep de kleipijp in kwestie heeft behoord. Een vergelijkbare 'tussenklasse' is grove-fijne kwaliteit. De auteur van dit rapport heeft overigens gemeend deze klasse niet nodig te hebben gehad bij de determinatie van het materiaal. Meer over determinatie van kleipijpen kan de lezer vinden in het internet-artikel 'Richtlijnen voor het verwerken van pijpvondsten' van de hand van D. Duco (bron: http://www.pijpenkabinet.nl/Pijpenkabinet/00%20frame.html).

KADASTRAAL PERCEEL 135: KLEIPIJPEN UIT VULLING SLOOT S 116 (VAK 2 t/m 4)

ID	MAE
90	1
111	1
108	1
102	1
100	1
93	1
92	2
91	1
23	1
25	1
TOTAAL	**54**

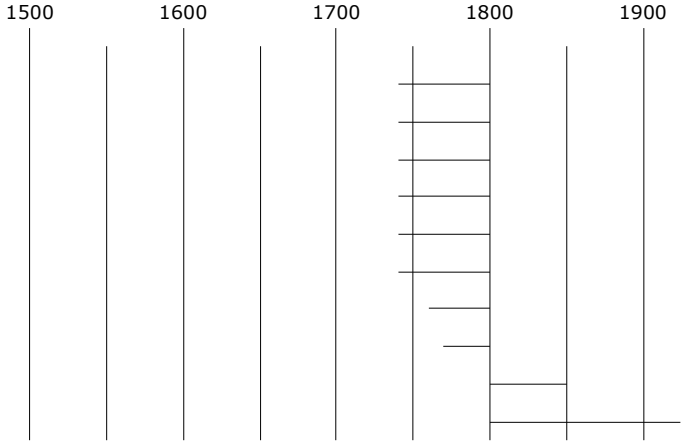

Vervolg tellijst 11.

perceel 135. De betere pijpen uit deze specifieke context dateren overigens voor een groot deel in het tweede kwart van de 18de eeuw en markeren de overgang van de trechtervormige pijp naar de vroege ovoïde modellen. Het zijn zeer goed gevormde pijpen met een relatief klein, maar verfijnd ketelmodel. Een pijp van het merk 'Theetafel' hoort eveneens bij de betere kwaliteit van de pijpen van perceel 135 (afb. 14). Drie kleipijpen met zijmerken (afb. 15 tot en met 17) horen tot de grove kwaliteit. Pijpen met zijmerken konden na de persing sowieso niet meer nabewerkt worden, waardoor deze groep altijd tot de grove pijpen moet worden gerekend, ongeacht de soms grote esthetische waarde van de zijmerken. Alle drie zijn ze sterk gerookt, net als meer dan de helft van de kleipijpen uit de sloot achter perceel 135.

Afbeelding 14. Trechtervormige kleipijp (id. 64) van het merk 'theetafel' (datering: ca. 1700-1739), Gouda.

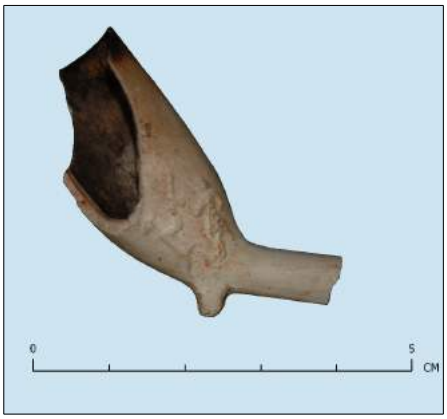

Afbeelding 15. Trechtervormige kleipijp (id.106) van het merk 'Twee scherm-meesters' . Werkplaats van Jan Jacobsz. Hartendonck te Gouda (datering: 1705-1739).

Afbeelding 16. Trechtervormige kleipijp (id.101) van het merk 'Twee schoppen gekroond', op zijkant van de hiel bijmerk Gouda + S (datering: 1740-1755).

Afbeelding 17. Trechtervormige kleipijp (id. 98) van het merk 'VP gekroond', op zijkant van de hiel bijmerk Gouda (datering: 1739-ca. 1800). Werkplaats en productieplaats onbekend.

Een laatste vondst uit de uitgezeefde vakken 2 t/m 4 betreft een fragment van een pijpaarden beeldje (afb. 18). Het fragment bestaat uit een deel van een vogel (duif?). Wellicht maakte het deel uit van de figuurtjes van een kerststalletje, als symbool voor de heilige geest. Een wereldser verklaring is dat het eenvoudigweg om speelgoed of een verzamelobject gaat. Dat valt op basis van dit restant niet te achterhalen. Vergelijkbare figuurtjes worden met enige regelmaat aangetroffen, in de ervaring van de auteur veelal in contexten uit de 18de en 19de eeuw.
Resumerend lijken de vondsten van perceel 135 redelijk aan te sluiten bij de beperkte historische reconstructie van de sociaaleconomische positie van de eigenaren/bewoners. De huisraad sloot aan bij algemene trends, al zien we ook geen luxueuze uitschieters. De gebruikssporen van de kleipijpen lijken eveneens te wijzen op een diep ingesleten gewoonte om spullen geheel op te gebruiken alvorens ze konden worden weggegooid. Opvallend is het grote aandeel van aardewerken kookgerei in de laatste periode van het vondstcomplex. Vermoedelijk kan deze piek worden verklaard door het gebruik van metalen kookgerei in de perioden daarvoor. Dat was weliswaar een stuk duurder, maar ging langer mee en werd veel minder vaak weggegooid met het oog op de mogelijkheden van hergebruik. Wellicht vormt de piek in keramisch kookgerei een weerspiegeling van het zwaarder economisch tij waarin Cornelis Visser, de zoon van Laurens Visser, op grond van de verzamelde historische gegevens leek te verkeren?[42]

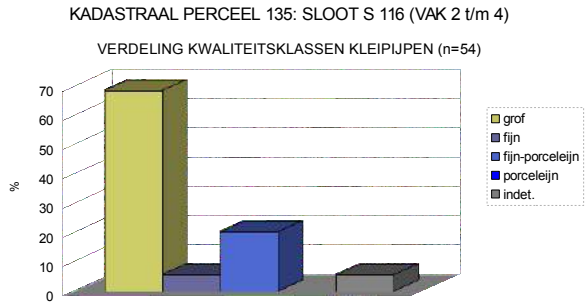

Grafiek 15 (datering vondstcomplex: ca. 1600-1955, datering vondstgroep ca. 1675-1800).

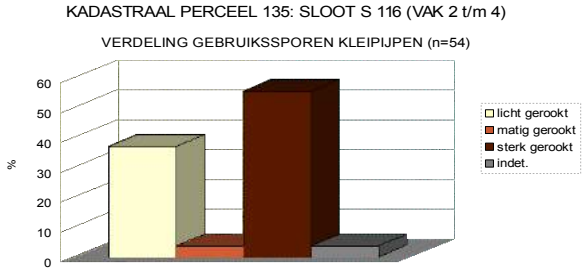

Grafiek 16 (datering vondstcomplex: ca. 1600-1955, datering vondstgroep ca. 1675-1800).

Afbeelding 18. Fragment van een pijpaarden beeldje van een vogel (duif?), gevonden in de sloot achter perceel 135. Datering: ca. 1700-1900.

42 Overigens wordt deze groep tussen circa 1750 en 1900 in de Zaanstreek sowieso veel aangetroffen in verhouding tot meer verstedelijkte woonkernen boven het IJ, zoals Alkmaar, Hoorn en Enkhuizen.

2.2.3 Vondsten bij kadastraal perceel 138

Kadastraal perceel 138 (afb. 19) bestond in 1817 uit een huis en erf en behoorde tot het eigendom van Jan Mol, een arbeider uit Krommenie. Ook Mol is een veel voorkomende achternaam in de historische archieven van Krommenie. Er komen twee kandidaten in aanmerking, Jan Gerrits Mol (geboren in Krommenie op 9 januari 1767 en aldaar gestorven op 18 juni 1833) en Jan Arends Mol (geboren in Krommenie op 29 oktober 1799 en aldaar overleden op 10 november 1846. Helaas boden de beperkte mogelijkheden tot historisch onderzoek bij dit rapport geen mogelijkheden om één (meest waarschijnlijke) kandidaat te benoemen. De gebruikers van de in het onderstaande gepresenteerde vondsten blijven voorlopig dan ook nog wel even naamloos. Dat is jammer, want juist uit de sloot achter dit perceel werd veruit het grootste aantal exemplaren keramiek (minimaal 500 exemplaren, tellijst 12) en kleipijpen (minimaal 90 exemplaren, tellijst 13) geborgen. De looptijd van deze vondsten beslaat de volledige periode waarin langs de sloot gewoond werd tot aan de demping (circa 1600 tot 1955), al kan men ook hier een temporele concentratie van vondsten vanaf circa 1675 zien. Naar de betekenis van deze schijnbare concentratie kan vooralsnog slechts worden gegist. In vergelijking tot de eerder besproken vondstcomplexen zijn de vondsten iets gelijkmatiger verdeeld over de verschillende functiegroepen, al blijven de groepen van tafelgerei en kookgerei veruit oververtegenwoordigd (grafiek 18). De verdeling over de verschillende keramiekgroepen (grafiek 17) vertoont een vergelijkbaar beeld: iets meer differentiatie, maar dan vooral in aantallen keramiekgroepen en juist minder differentiatie in aantallen per keramiekgroep. Rood aardewerk en in mindere mate faïence, industrieel wit aardewerk en majolica vormen de hoofdmoot.

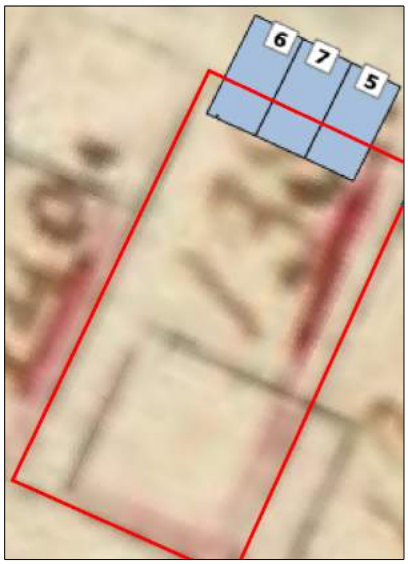

Afbeelding 19. Uitsnede van perceel 138 uit de kadastrale minuutplan met een projectie van de betreffende zeefvakken. Perceel 138 is rood omlijnd.

In de groep van bereiding vinden we onder meer een wit aardewerken deksel (**cat. 35**). Deze vondst illustreert overigens op fraaie wijze de beperkingen van een functionele indeling van vormen. Het deksel kan hebben behoord bij een kookpotje of -kannetje, maar kan evengoed zijn gebruikt als afsluiter van een theepot. Deze laatste vorm wordt doorgaans echter als tafelwaar getypeerd. Het dekseltje is aan de buitenzijde voorzien van loodglazuur met koperoxide, waardoor het een glanzend groen oppervlak heeft. Aan de binnenzijde is de witte klei slechts voorzien van loodglazuur, met als resultaat een glanzend geel oppervlak. Deze wijze van glazuren wordt relatief vaak aangetroffen op wit aardewerk uit de periode tussen circa 1550 en 1900. Een helle kleur, het dikke glazuur en/of lagere baktemperaturen (zich uitend in zachtere baksels en slechte hechting van het glazuur) vormen binnen deze groep – naast de vorm van het object – het onderscheid tussen het vroegere werk tot circa eind 17de eeuw en het latere werk van ca. 1750 tot 1900, waarbij de genoemde karakteristieken gelden voor deze laatste subgroep. De periode tussen het eind van de 17de eeuw en circa 1750 wordt gekenmerkt door overgangsvormen tussen deze beide periodes.

In de functiegroep van tafelwaar werd een grote groep toonbaar materiaal geborgen. Typerend voor de overgang van de 17de naar de 18de eeuw is kwalitatief hoogwaardige faïence, met of zonder beschildering. Een voorbeeld zonder beschildering is een diep bordje (f-bor-11, **cat. 57**). Het tinglazuur heeft een mooie glans en bevat niet of nauwelijks ingebrande verontreinigingen of belletjes. In deze periode bereikte de branche der plateelbakkers in technisch opzicht haar hoogtepunt. In de loop van de 18de eeuw zou deze keramieksoort vrij spoedig terrein verliezen door massa-import van Aziatisch porselein en de concurrentie van geheel nieuwe keramieksoorten als industrieel geproduceerde keramiek, waarvan een dekseltje van industrieel rood aardewerk (**cat. 83**) een voorbeeld is. Uiteindelijk leidde deze concurrentieslag in de loop van de tweede helft van de 18de eeuw tot de ondergang van faïence als massaproduct. Slechts het goedkoper te produceren majolica bleef nog lange tijd in productie als betaalbaar alternatief voor de duurdere keramieksoorten. Een voorbeeld hiervan is een bord waarvan slechts de bodem bewaard is gebleven (**cat. 48**). Dit gedateerde exemplaar toont ons een grof uitgevoerde schildering van een fantasiewapen in blauwe verf. Dergelijke kloeke borden konden ook de minder rijk gedekte tafel nog een vorstelijk aanzien geven. Ook werden dergelijke grote borden vaak ter verlevendiging opgehangen aan de wanden binnenshuis.

Een grote kop (**cat. 23**) van roodbakkend aardewerk zal hebben gediend als soepkom of voor de pap. De kop is geheel voorzien van loodglazuur, waarbij de binnenzijde is voorzien van een witte engobe in de zo genoemde 'doorloop-techniek'. Deze stijl van glazuren, waartoe ook voorwerpen met een egaal witte bodem kunnen worden gerekend, wordt aangetroffen op voorwerpen vanaf de late 17de eeuw tot rond 1900. Veel vormen worden zelfs gedurende deze hele periode gebruikt. Ook bij deze groep onderscheiden de voorwerpen na ca. 1750 zich – naast de vorm van het object – echter door een hellere kleur, dik glazuur en/of lagere baktemperaturen. Deze kop behoort tot de vroegst te dateren subgroep, zo tussen circa 1675 en 1750. Ook een kopje met een horizontaal oor behoort tot deze subgroep (**cat. 26**).

De kennis van de verschillende keramieksoorten en -dateringen neemt nog elke dag toe. De keramiekstudie kan met enig inlevingsvermogen wel worden vergeleken met de sport van het bergbeklimmen. Men wil een steile, vrijwel verticale wand beklimmen. Her en der zijn er uitstulpinkjes en spleten die wat houvast bieden, maar de wand is zo hoog en onoverzichtelijk dat het lang niet altijd duidelijk is of een gekozen route begaanbaar blijft of doodloopt. Gelukkig zijn er altijd wel enkele punten die zodanig in het oog vallen dat de klimmer deze graag zou gebruiken om even tot rust te komen en zich te oriënteren op het vervolg van zijn of haar poging om de wand te bedwingen. Dergelijke punten zijn voor de archeoloog de voorwerpen die voorzien zijn van een datering. Een lage kop met een 'ringeloorversiering' wordt onder kenners gerekend tot het Noord-Hollands slibversierd aardewerk (**cat. 25**). Een vorm van decoratie die wordt gevonden op een deel van het roodbakkend aardewerk tussen circa 1575 en 1650.[43] De kop is gedateerd in het jaar 1632. Nog ouder is een klein kannetje van steengoed uit het Rijnland, dat compleet werd aangetroffen (**cat. 5**). Dit type wordt vaker aangetroffen in contexten uit de 16de eeuw. Het behoort daarmee tot de vroegst dateerbare vondsten van het terrein. Met het oog op de geringe afmetingen en de vorm werd het vermoedelijk gebruikt voor het bewaren en schenken van olie.

43 In Akersloot werd Noord-Hollands slibversierd aardewerk aangetroffen met ongebruikelijk late dateringen in 1701 en 1709 (Kleij 2007, 152)

Een betrekkelijk recent vervaardigd bordje van Europees porselein is voorzien van een versiering in transferdruk (**cat. 89**). Bij deze techniek wordt kleurstof met olie in een gegraveerde koperen plaat gewreven. De plaat is kort daarvoor verwarmd, zodat het olie-kleurstofmengsel lekker vloeibaar wordt en goed in alle hoekjes en gaatjes van de gravure komt. De plaat wordt daarna afgeschraapt en afgeklopt, waarbij de kleurstof achterblijft in de gravure. Vervolgens wordt de afbeelding afgedrukt op een dun vel papier. De kleurstof zit nu op het papier en de afbeelding kan door middel van een kwast worden overgebracht op het voorwerp van keramiek. Wanneer de afbeelding goed is overgebracht wordt het papier gespoeld met koud water, waardoor de kleurstofhoudende olie stolt en het papier los kan laten, zonder de kleurstof mee te nemen of uit te smeren. Het voorwerp wordt daarna gebakken op een temperatuur waarbij de kleurstof uit kan harden. Daarna is de afbeelding klaar voor een eventuele laatste bakronde, waarbij deze wordt afgedekt door een beschermende laag transparant loodglazuur. Het bordje is helaas niet compleet, maar lijkt een moraliserend voorbeeld uit te beelden van een kind (meisje?) in een leunstoel met een tabakspijpje, ondersteund door een tekst waarvan slechts het woord 'grandfather' ons nog rest. De hier uitgebeelde moraal lijkt aan te sluiten op het Nederlandse gezegde 'Als de kat van huis is...'. Ook een kopje van Europees porselein werd uit de sloot achter perceel 138 geborgen (**cat. 90**). Dit kopje is niet beschilderd, maar voorzien van een subtiele malgevormde decoratie van bloemen onder de rand. Net zo verfijnd is de vorm van een strooier, uitgevoerd in industrieel wit aardewerk (**cat. 79**). Dit voorwerp werd gebruikt voor bijvoorbeeld kruiden en specerijen en kon worden bijgevuld via een opening in de onderzijde. De opening was afsluitbaar met behulp van een kurkje.
Uitingen van lichamelijke verzorging zijn twee zalfpotjes, uitgevoerd in industrieel wit aardewerk (**cat. 82**) en in steengoed (**cat. 7**). Het eerstgenoemde is van de onderzijde voorzien van een beeldmerk van de Maastrichter keramiekfabriek Société Céramique en kan worden gedateerd in de eerste helft van de 20ste eeuw. Het laatstgenoemde is een ouder voorbeeld van dezelfde functie en is vervaardigd in de Westerwaldregio in het huidige Duitsland. Deze zalfpot kan worden gedateerd in de 18de tot eerste helft 19de eeuw.
In de functiegroep 'overige' vinden we onder meer een miniatuur-kookpotje (**cat. 28**) met een datering in de tweede helft van de 18de tot en met de 19de eeuw. De functie is moeilijk te bepalen. Het is goed mogelijk dat het siergoed was, of als speelgoed werd gebruikt. Het was echter zeker ook bruikbaar als onderdeel van het tafelservies, bijvoorbeeld als bijzetbakje voor het één of ander. Iets vergelijkbaars zien we heden ten dage bijvoorbeeld nog bij de populaire tapas-gerechten, waarin kleine porties van lekkernijen worden opgediend op miniatuurversies van het gebruikelijke tafelservies. Een beeldje van Europees porselein (**cat. 90**) werd wellicht geschonken ter gelegenheid van een huwelijk. Het beeldje stelt een herderinnetje voor in quasi landelijke klederdracht. In de loop der voorbije eeuwen was het herderinnetje uitgegroeid tot icoon van landelijke eenvoud en zinnelijkheid. Het herderinnetje droeg op haar rechterschouder een voorwerp, vermoedelijk een vogelkooitje. Het vogelkooitje werd in het verleden veel gebruikt als symbool voor de vrouwelijke maagdelijkheid en de bereidheid van de vrouw deze al dan niet te offeren.[44] Was het kooitje gesloten, dan was ze niet ontvankelijk. Was het daarentegen open, dan stond niets haar aanbidder in de weg om zijn 'vogeltje' in de kooi te doen. Het beeldje dateert op basis van het gebruikte materiaal en de kleding in de 19de eeuw, maar deze zinnebeelden zijn reeds veel ouder. Een gravure van Cornelis Troost uit het midden van de 18de eeuw met de titel 'Vryagie van Reinier Adriaansz bij Saartje Jansz.' heeft bijvoorbeeld als bijschrift:

Afbeelding 20. Uitsnede uit de 'Vryagie van Reijnier Adriaansz bij Saartje Jansz' (C. Troost, 1754).

Hoe zou een geestig Meisje een lompen Uil beminnen?
Neen; zie hoe dart'le Saartje uw zotte taal belacht:
Reijnier! bedwing uw vleesch: gij zult haar gunst nooit winnen
Men weet dat ze in haar kooitje een andere vogel wacht[45]

44 Zoek op internet bijvoorbeeld op afbeeldingen met trefwoorden 'shepherdess birdcage' of 'herderin vogelkooi'.
45 De vogelkooi op de achtergrond is dan ook potdicht en blijft gesloten voor de bronstige jongeheer.

KADASTRAAL PERCEEL 138: KERAMIEKVONDSTEN UIT VULLING SLOOT S 116 (VAK 5, 6 en 7)

TYPE			MAE
ep-	bee-		1
ep-	bor-	1	1
ep-	bor-	1	1
ep-	bor-	5	1
ep-	bor-	8	1
ep-	bor-		2
ep-	kop-	2	2
f-			1
f-			2
f-			4
f-			2
f-	bor-	2	2
f-	bor-	2	2
f-	bor-	2	1
f-	bor-	2	3
f-	bor-	3	2
f-	bor-	3	2
f-	bor-	5	3
f-	bor-	5	1
f-	bor-	5	3
f-	bor-	5	1
f-	bor-	6	2
f-	bor-	7	1
f-	bor-	7	1
f-	bor-	8	4
f-	bor-	8	1
f-	bor-	10	1
f-	bor-	10	1
f-	bor-	11	1
f-	bor-	11	1
f-	bor-	18	1
f-	bor-	21	1
f-	bor-		1
f-	bor-		2
f-	bor-		1
f-	bor-		10
f-	bor-		7
f-	kdl-		1
f-	kom-	2	1
f-	kop-		1
f-	kop-		1
f-	lek-		1
f-	plo-		1
f-	plo-		1
f-	sbe-	1	1
i-			1
i-	kan-		1
ir-			1
ir-	dek-	1	1
ir-	dek-		1

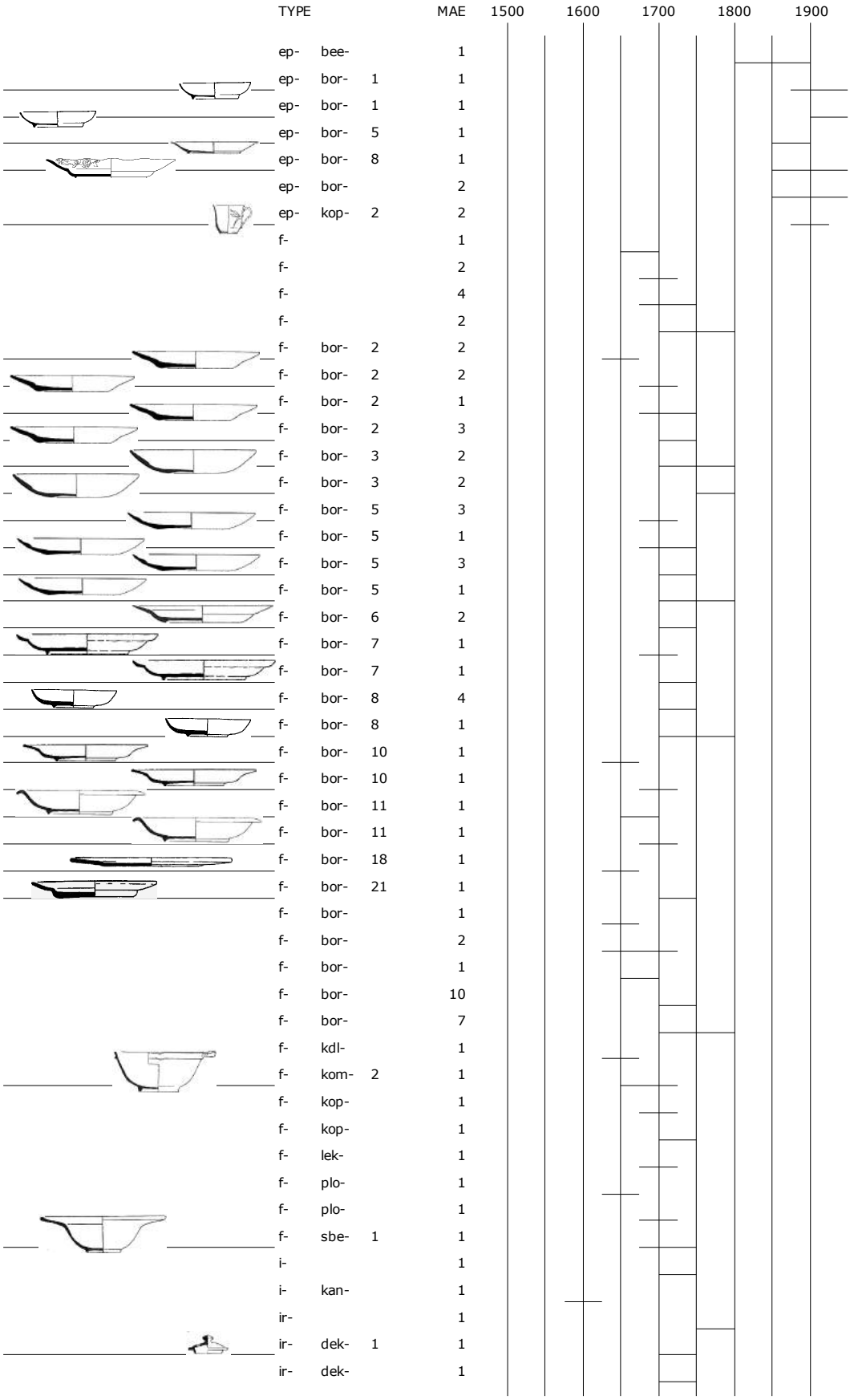

Tellijst 12 (datering vondstcomplex: ca. 1600-1955, datering vondstgroep ca. 1675-1900).

KADASTRAAL PERCEEL 138: KERAMIEKVONDSTEN UIT VULLING SLOOT S 116 (VAK 5, 6 en 7)

TYPE			MAE
ir-	the-		1
iw-			1
iw-			1
iw-			2
iw-	bor-	1	1
iw-	bor-	1	1
iw-	bor-	2	1
iw-	bor-	3	1
iw-	bor-	3	1
iw-	bor-	6	1
iw-	bor-	8	1
iw-	bor-		1
iw-	dek-		1
iw-	kom-	1	1
iw-	kop-	1	1
iw-	kop-	1	1
iw-	kop-	1	1
iw-	kop-	2	1
iw-	kop-	2	1
iw-	kop-	2	1
iw-	kop-	16	1
iw-	kop-		1
iw-	kop-		2
iw-	kop-		1
iw-	kop-		1
iw-	lep-	1	1
iw-	min-		1
iw-	pis-		1
iw-	zal-	1	1
m-			2
m-	bor-	5	1
m-	bor-	5	1
m-	bor-		5
m-	bor-		4
m-	bor-		2
m-	bor-		3
m-	bor-		3
m-	bor-		7
m-	bor-		3
p-			1
p-	bor-	1	1
p-	bor-	6	2
p-	bor-		1
p-	dek-		1
p-	kom-	1	1
p-	kom-	3	1
p-	kop-	1	1
p-	kop-		1
r-			7

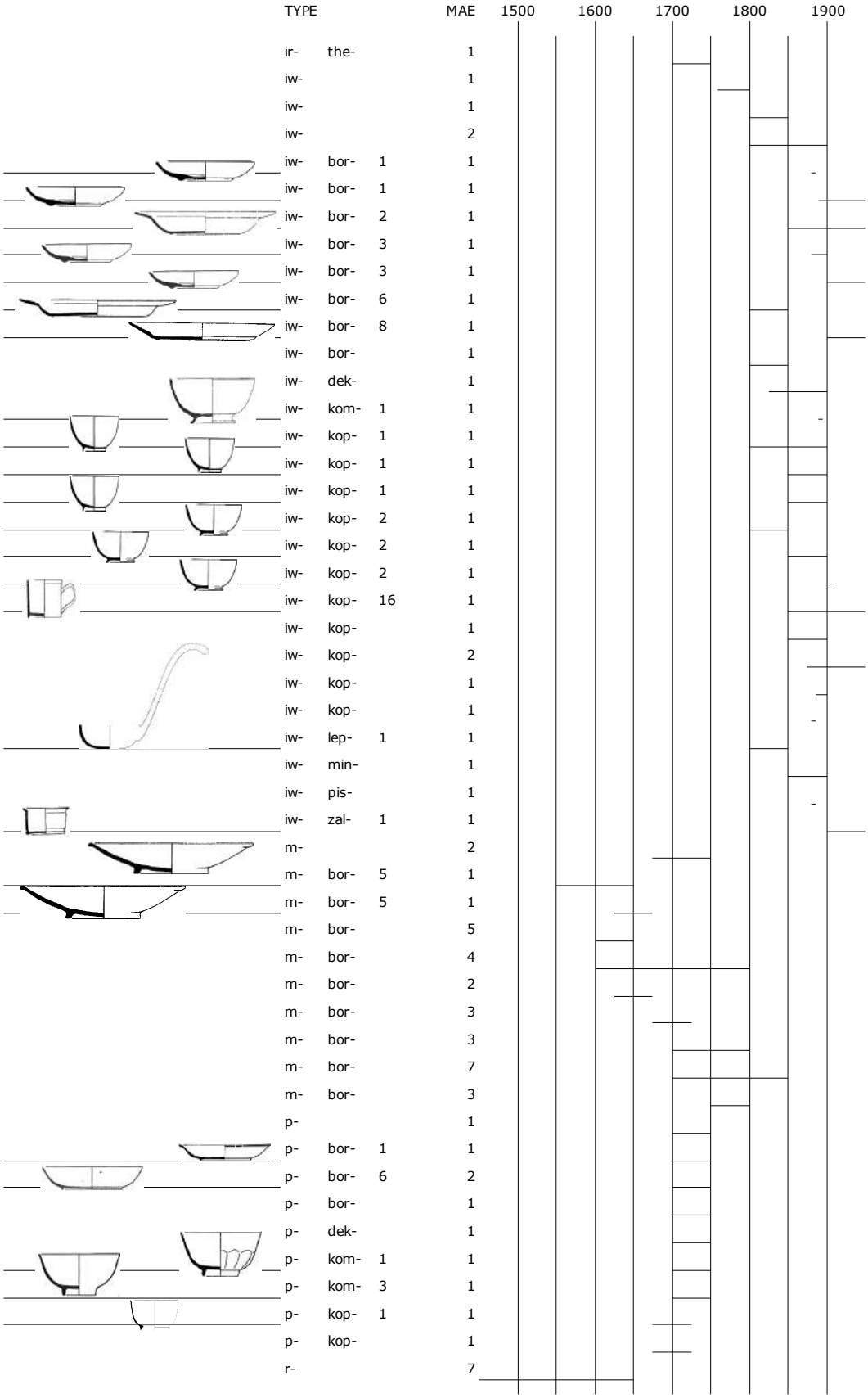

Vervolg tellijst 12.

KADASTRAAL PERCEEL 138: KERAMIEKVONDSTEN UIT VULLING SLOOT S 116 (VAK 5, 6 en 7)

TYPE			MAE
r-			6
r-			1
r-			7
r-			7
r-			8
r-			14
r-			5
r-			12
r-			4
r-			11
r-	asl-		1
r-	bak-	6	14
r-	bak-	12	2
r-	bak-	29	2
r-	bak-		1
r-	blo-	8	1
r-	blo-	9	2
r-	blo-		2
r-	bor-	6	4
r-	bor-	10	1
r-	bor-	10	1
r-	bor-	47	1
r-	bor-	56	1
r-	bor-		3
r-	bor-		1
r-	bor-		1
r-	bor-		12
r-	bor-		7
r-	bor-		2
r-	bor-		3
r-	bor-		4
r-	dek-		1
r-	dek-		4
r-	dek-		1
r-	gra-	19	1
r-	gra-	51	5
r-	gra-		2
r-	gra-		14
r-	gra-		1
r-	kan-		2
r-	kap-		3
r-	kmf-		3
r-	kmf-		2
r-	kom-		1
r-	kom-		2
r-	kop-	2	2
r-	kop-	4	1

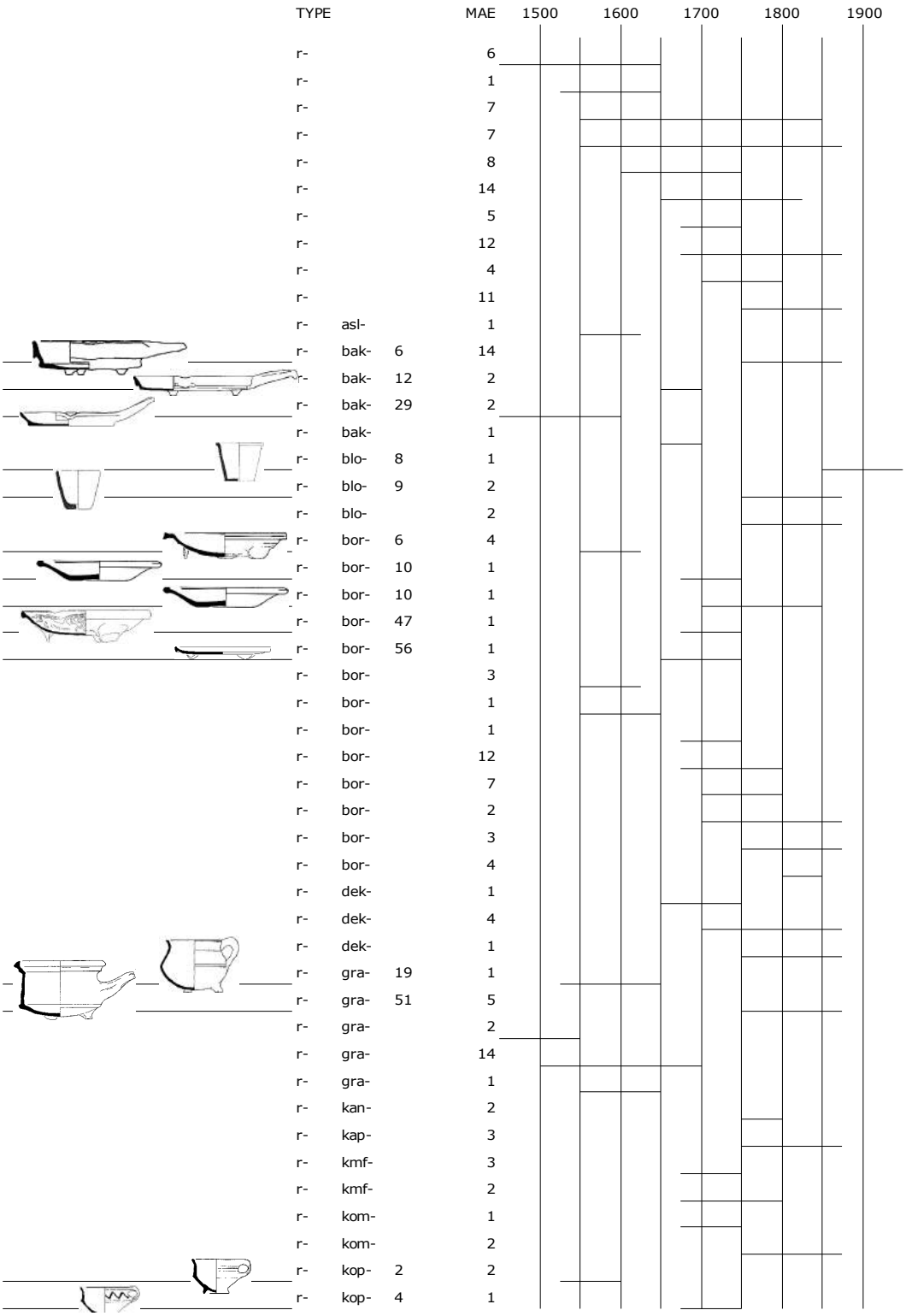

Vervolg tellijst 12.

KADASTRAAL PERCEEL 138: KERAMIEKVONDSTEN UIT VULLING SLOOT S 116 (VAK 5, 6 en 7)

TYPE			MAE
r-	kop-	4	1
r-	kop-	11	1
r-	kop-	16	1
r-	kop-	26	1
r-	kop-		2
r-	kop-		1
r-	kop-		1
r-	lek-		1
r-	lek-		1
r-	lek-		1
r-	min-		1
r-	oli-		1
r-	oli-		1
r-	oli-		1
r-	pis-		3
r-	pis-		2
r-	pot-		2
r-	pot-		10
r-	stk-		3
r-	stk-		1
r-	tes-	1	1
r-	tes-	5	1
r-	tes-		1
r-	tes-		3
r-	tes-		2
r-	tes-		1
r-	tes-		7
r-	tes-		6
r-	tes-		1
r-	ver-		2
r-	vst-		1
r-	zal-	3	1
s2-			3
s2-			5
s2-			1
s2-			1
s2-	fle-	4	1
s2-	fle-		3
s2-	kan-	14	1
s2-	kan-		2
s2-	kan-		1
s2-	zal-	6	1
s3-	dek-	7	1
s3-	fle-		1
w-			2
w-			1
w-			1
w-			3
w-			5
w-			5

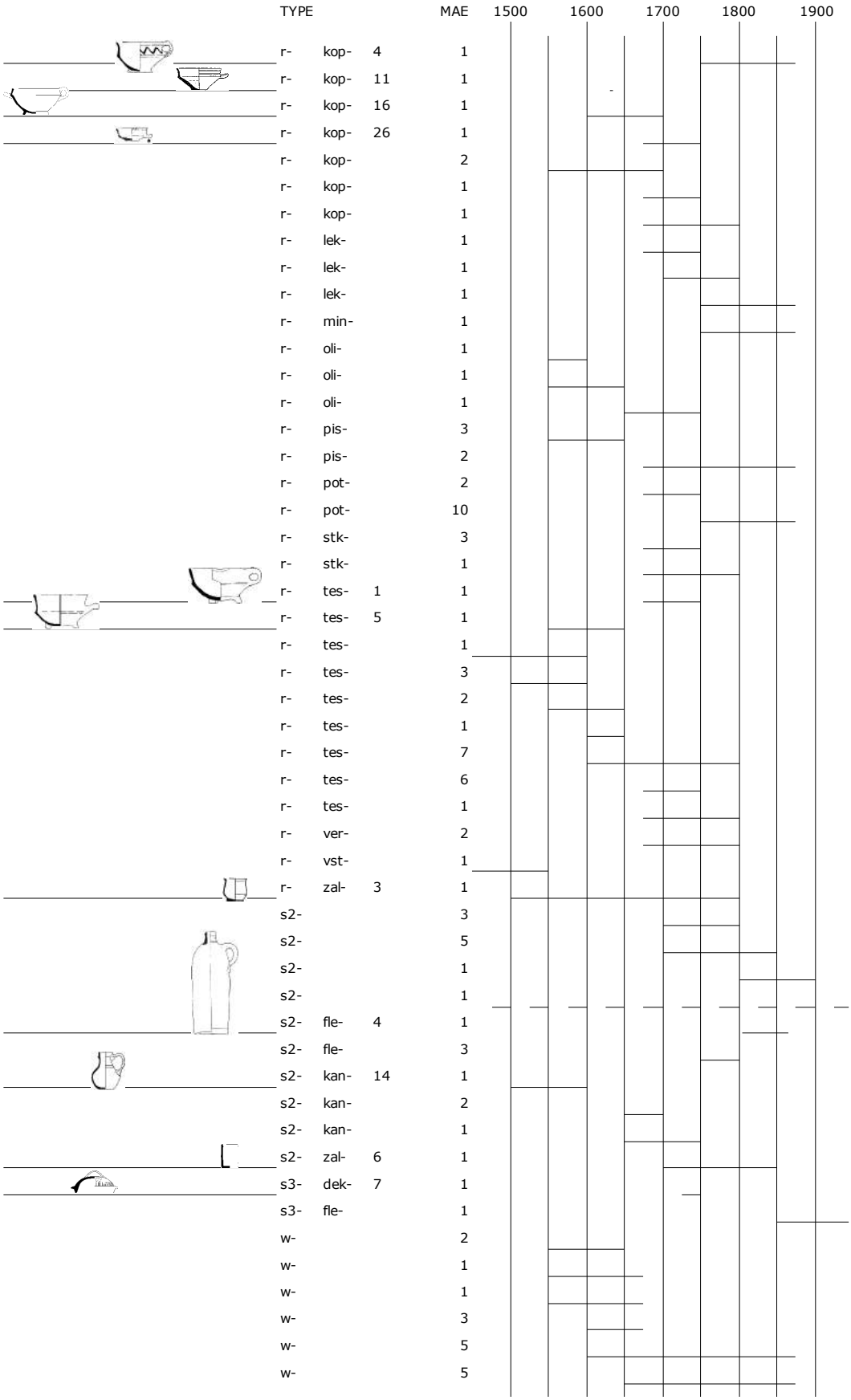

Vervolg tellijst 12.

KADASTRAAL PERCEEL 138: KERAMIEKVONDSTEN UIT VULLING SLOOT S 116 (VAK 5, 6 en 7)

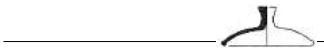

TYPE			MAE
w-			1
w-			1
w-			23
w-	bak-		1
w-	bla-		1
w-	dek-	11	1
w-	dek-		1
w-	gra-		2
w-	lek-		1
w-	lek-		7
w-	lek-		1
w-	lek-		1
w-	oli-		1
w-	oli-		1
w-	ond-		1
w-	pis-		3
totaal			**500**

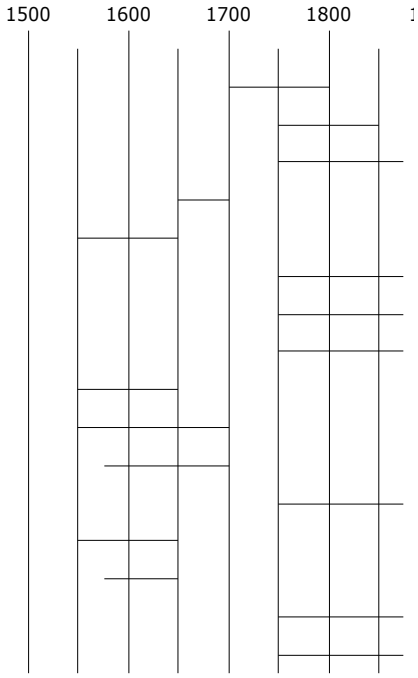

Vervolg tellijst 12.

Uit de zeefvakken in de sloot achter kadastraal perceel 138 zijn de resten van minimaal 90 kleipijpen geborgen (tellijst 13). Ruim de helft van de pijpen is van grove kwaliteit (grafiek 19). De percentages voor fijne en fijn-porceleijne kwaliteit zijn licht verhoogd te noemen binnen dit deel van de opgraving. Vergelijkbare percentages werden ook op andere locaties binnen de opgraving aangetroffen.[46] Meer dan 40% van de kleipijpen uit dit vondstcomplex zijn licht gerookt (grafiek 20). De gerelateerde vondsten van keramiek lijken een aanwijzing te vormen dat dergelijke percentages typisch zijn voor het keramisch rookgerei van de (lagere) middenklasse. Op vondstniveau zijn er namelijk geen directe aanwijzingen voor de 'upper class' aangetroffen. Ook naar aanleiding van de korte historische verkenning in het begin van dit deelrapport werd niet verwacht dat de gemiddelde bewoner van 't Mad tot deze groep zou behoren. Op lokaal en regionaal niveau (Zaanstreek en directe omgeving) zijn nog te weinig complexen met kleipijpen gepubliceerd om vergelijkingen van sociaaleconomische aard te rechtvaardigen.[47]

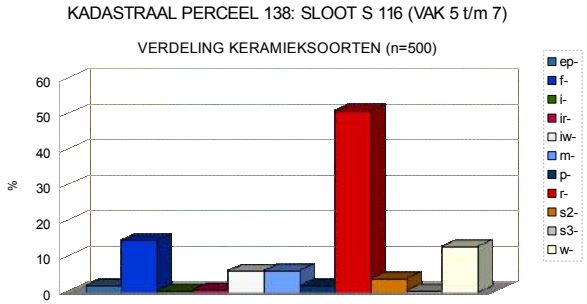

Grafiek 17 (datering vondstcomplex: ca. 1600-1955, datering vondstgroep ca. 1675-1900).

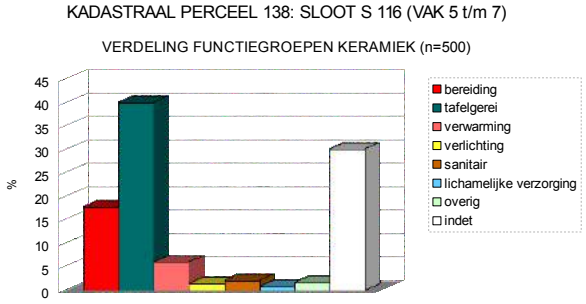

Grafiek 18 (datering vondstcomplex: ca. 1600-1955, datering vondstgroep ca. 1675-1900 1675-1900).

Een kleipijp met trechtervormige ketel uit de sloot achter kadastraal perceel 138 is voorzien van een reliëfmerk op de ketel. Het gaat om een letter N onder een parelkroon, waarboven de initialen GVD zijn gegraveerd (afb. 21). Het voorwerp is niet herkenbaar voorzien van een bijmerk. Uit literatuuronderzoek blijkt dit merk te horen bij de werkplaats van Gerrit van Duuren. Hij produceerde tussen 1764 en 1791 en was vooral actief in Schoonhoven, op zo'n 10 kilometer ten zuidoosten van Gouda.[48] Het pijpje is trechtervormig. In de betreffende periode was bijna iedere pijpmaker al over-gestapt op het ovoïde basismodel. Waarschijnlijk betreft het een vroege productie van deze pijpmaker. Het is niet ondenkbaar dat hij een oude mal heeft gekocht waarna hij deze heeft laten bijwerken met zijn eigen initialen. Deze hypothese wordt des te waarschijnlijker, wanneer men bedenkt dat ook kleipijpen van dit merk voorkomen zonder de initialen GVD.

46 Kadastraal perceel 135 (S 116, vak 2 t/m 4), Kadastraal perceel 141 (S 116, vak 8 t/m 10), Kadastraal perceel 156 en 157 (S 220, oostzijde en westzijde), Kadastraal perceel 164 (S 259)
47 Dergelijk onderzoek hoort thuis bij de archeologische kenniscentra, zoals universiteiten en gemeentelijke archeologische diensten en valt buiten de mogelijkheden van de archeologische standaardrapportage.
48 bron: www.kleipijp.nl

Een trechtervormige kleipijp met aan beide zijden een reliëfmerk, 'Duif en Doffer' werd vermoedelijk vervaardigd te Gouda in de eerste helft van de 18de eeuw (afb. 22). De pijpmaker is vooralsnog onbekend.[49] De pijp is niet voorzien van een bijmerk. Een productie na 1739 is om deze reden onwaarschijnlijk. In dat jaar werd immers het Goudse bijmerk geïntroduceerd.

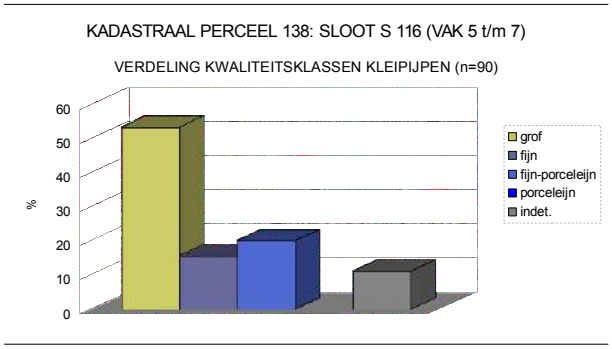

Grafiek 19 (datering vondstcomplex: ca. 1600-1955, datering vondstgroep ca. 1675-1900).

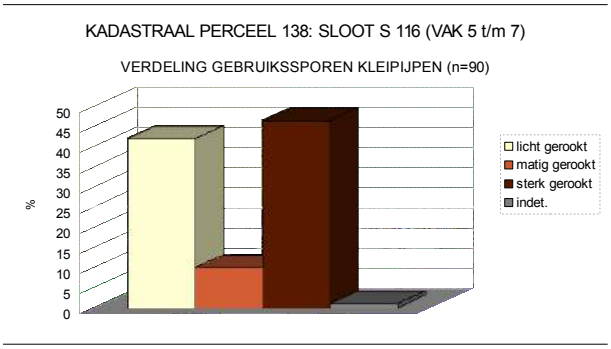

Grafiek 20 (datering vondstcomplex: ca. 1600-1955, datering vondstgroep ca. 1675-1900).

Overige interessante vondsten uit de sloot achter perceel 138 waren een kalkei (afb. 23) en een fragment van een grote molensteen van tefriet (afb. 24). Het kalkei wordt nog steeds wel gebruikt door kippenhouders wanneer de broedkippen hun eieren te goed verstoppen. Door het kalkei in de leefruimte van de kippen te plaatsen, gaan de kippen er zelf eieren bij leggen. De kippenhouder moet dan natuurlijk wel onthouden waar hij het kalkei neergelegd heeft. Ook worden kalkeieren wel gebruikt om nesteldrang van vogels tegen te gaan. Men wisselt dan de eieren in het nest om voor de kalkeieren, waardoor het moederdier zonder resultaat zal blijven broeden op het nest.
Molenstenen van tefriet werden in het verleden gebruikt voor het malen van grondstoffen zoals tarwe. Wellicht kan nader historisch onderzoek naar de bewoners van 't Mad nog licht werpen op de reden voor de aanwezigheid van dit voorwerp.
Net als de buren van perceel 135 konden ook de bewoners van perceel 138 zich enige luxe wel veroorloven, hetgeen valt af te leiden uit het feit dat de keramiekvondsten aansluiten bij algemene trends. De vondstgroep van kleipijpen weerspreekt dit beeld niet. Men kon zich schijnbaar met regelmaat een nieuwe, kwalitatief goede pijp veroorloven. Echt luxe uitschieters vinden we ook in het geval van perceel 138 niet in de aangetroffen huisraad. Daarmee sluit het beeld op grond van de archeologische vondsten aan bij de beperkte historische schets aan het begin van dit deelrapport. Bestudering van alle vondstgroepen uit de sloot achter perceel 138 leidt tot de conclusie dat de aangetroffen voorwerpen naar alle waarschijnlijkheid werden gebruikt door mensen uit de (lagere) middenklasse. De klasse van kleine zelfstandigen, ambachtslieden en administratieve beroepen.

Afbeelding 21. Trechtervormige kleipijp (id. 127) van het merk 'N gekroond met daarboven initialen GVD'', werkplaats Gerrit van Duuren te Schoonhoven (datering: 1764-1775).

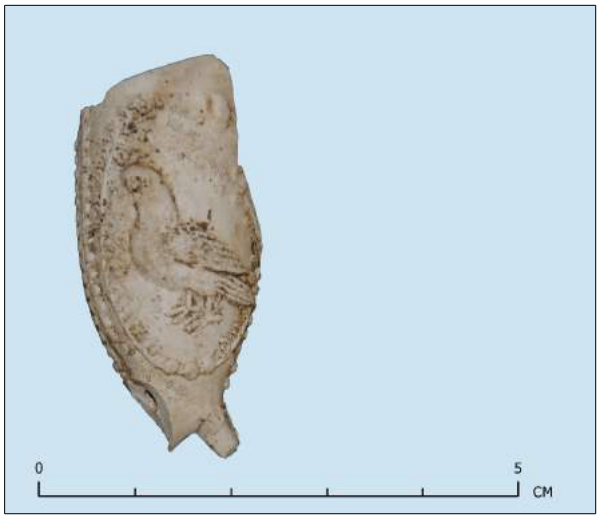

Afbeelding 22. Trechtervormige kleipijp (id. 132). Reliëfmerk 'Duif en Doffer' aan belde zijden ketel. Werkplaats onbekend, vermoedelijk Goudse productie (datering: ca. 1700-1739).

49 bron: http://www.claypipes.nl/18e-eeuw/zijmerken-dieren-natuur/

KADASTRAAL PERCEEL 138: KLEIPIJPEN UIT VULLING SLOOT S 116 (VAK 5 t/m 7)

ID	MAE
234	1
247	1
235	3
248	2
113	1
249	3
236	3
240	1
123	4
132	1
124	3
239	1
125	8
114	1
129	1
237	1
238	1
119	1
75	7
126	1
115	1
128	1
251	1
130	1
131	1
245	1
120b	2
120a	2
144	3
143	5
142	1
116	1
244	1
133	1
134	1
250	1
141	1
118	1
127	1

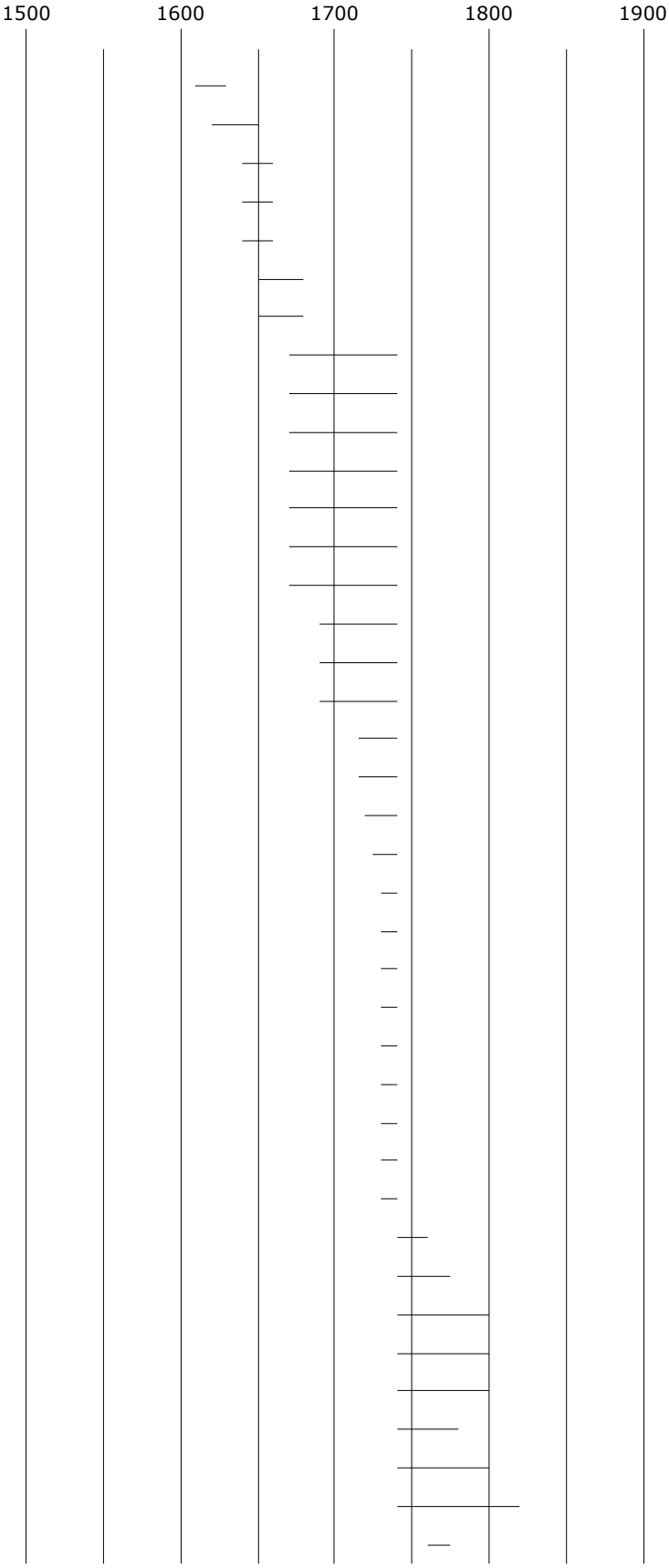

Tellijst 13 (datering vondstcomplex: ca. 1600-1955, datering vondstgroep ca. 1675-1900).

KADASTRAAL PERCEEL 138: KLEIPIJPEN UIT VULLING SLOOT S 116 (VAK 5 t/m 7)

ID	MAE
140	1
117	1
139	1
243	1
136	1
138	1
76	7
145a	1
246	1
242	1
137	1
241	1
TOTAAL	**90**

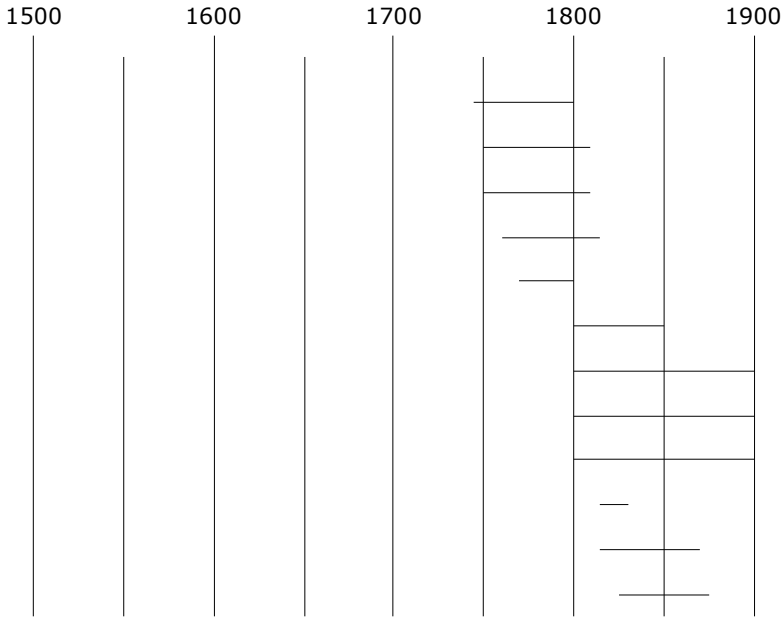

Vervolg tellijst 13.

Afbeelding 23. Kalkei uit één van de zeefvakken in de sloot achter kadastraal perceel 138.

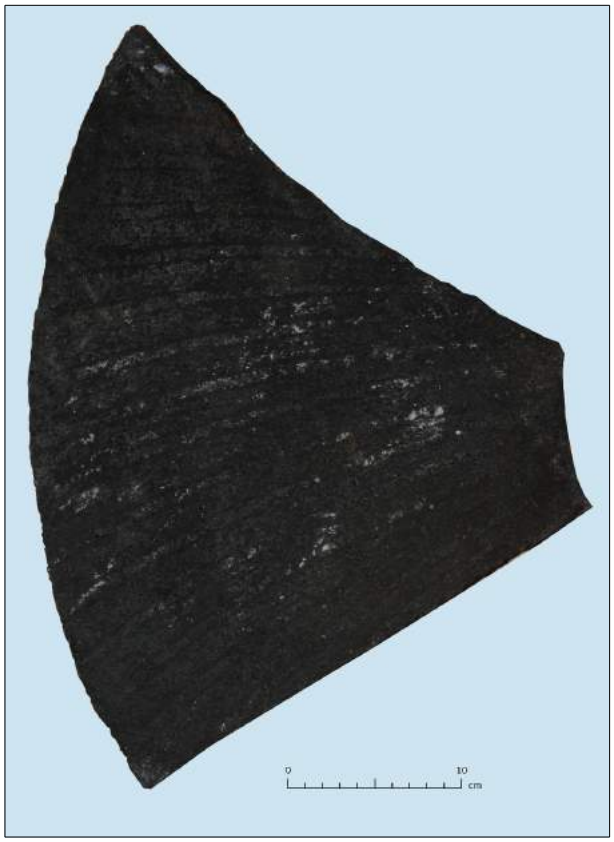

Afbeelding 24. Fragment van een molensteen van tefriet uit zeefvak 6 in de sloot achter kadastraal perceel 138 (id. 252).

2.2.4 Vondsten bij kadastraal perceel 141

In 1817, het jaar van opname van de oudste kadastrale minuutplan van het plangebied, was perceel 141 (afb. 25) in eigendom van Geertje Keijning, ook wel geschreven als Keyning. Geertje Keijning werd Nederlands Gereformeerd gedoopt. Zij werd te Krommenie geboren op 9 mei 1779 en overleed aldaar op 31 december 1829. Geertje bleef ongetrouwd en kinderloos.[50] Vermoedelijk bewoonde zij het pand, aangezien ze geen ander grondbezit elders in Krommenie had. We weten niet wat ze voor de kost deed. Eigenaren en bewoners van het pand vóór en ná Geertje Keijning blijven vooralsnog geheel naamloos.

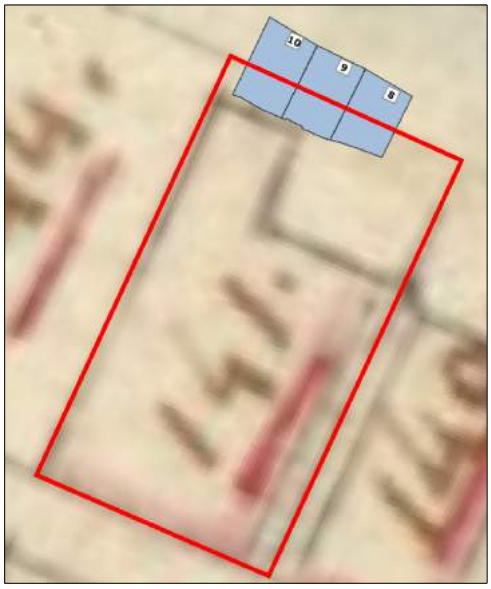

Afbeelding 25. Uitsnede van perceel 141 uit de kadastrale minuutplan met een projectie van de betreffende zeefvakken. Perceel 141 is rood omlijnd.

Een blik op de tellijst van keramiekvondsten (tellijst 14) bij dit perceel biedt een snel overzicht op het totale vormenspectrum en de bijbehorende dateringen. Ook hier kan men weer zien dat de nadruk ligt op de periode vanaf het eind van de 17de eeuw tot circa 1900. Bij de kleipijpen (tellijst 15) kunnen we zelfs constateren dat het overgrote deel vanaf het tweede kwart van de 18de eeuw kan worden gedateerd. Deze discrepantie tussen beide vondstgroepen kan meerdere oorzaken hebben. Zo is het natuurlijk mogelijk dat geen van de bewoners tussen het eind van de 17de eeuw en het begin van de 18de eeuw een roker was. We dienen echter ook rekening te houden met het feit dat kleipijpen doorgaans scherper kunnen worden gedateerd dan keramiek. Hierdoor is een strakkere datering bij kleipijpen mogelijk. Met inachtneming van de nodige voorzichtigheid lijken we te kunnen concluderen dat dit erf mogelijk pas ruim een eeuw na de eerste bewoning op 't Mad werd bewoond. Of dit werkelijk het geval is, kan wellicht blijken uit eventueel toekomstig archiefonderzoek.

De verdeling van de keramiekvondsten over de onderscheiden functiegroepen (grafiek 22) vertoont veel overeenkomst met eerder besproken vondstcomplexen in het plangebied. Opvallend is het hoge percentage niet-determineerbare exemplaren. Wellicht dient de oorzaak hiervoor te worden gezocht in het tussentijds baggeren van de sloot door de bewoners. Dit zou logischerwijze moeten leiden tot een hogere mate van fragmentatie van de objecten. Andere mogelijke oorzaken kunnen echter niet uitgesloten worden. Wat namelijk tevens opvalt is het relatief lage percentage in de functiegroep van bereiding. Wellicht hangt dit samen met het relatief hoge percentage in de groep van indetermineerbare objecten.[51] Het is echter evenmin uitgesloten dat de bewoners van perceel 141 zich iets meer luxe konden permitteren en de beschikking hadden over een relatief groot percentage kookgerei van metaal. Metalen kookgerei was duurder, maar ook minder gevoelig voor slijtage en breuk. Bij onherstelbare schade werd het bovendien vaak niet weggegooid, maar gerecycled. Daarom is deze groep huisraad sterk ondervertegenwoordigd in het archeologisch bodemarchief.

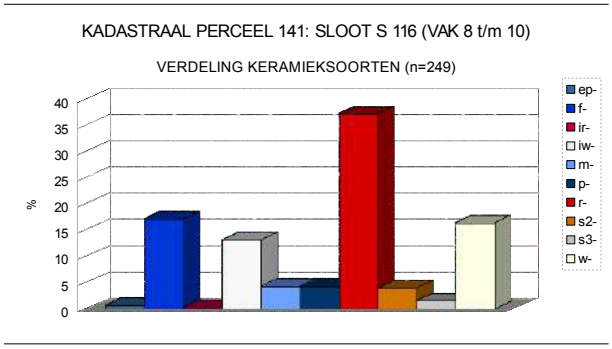

Grafiek 21 (datering vondstcomplex: ca. 1600-1955, datering vondstgroep ca. 1675-1900).

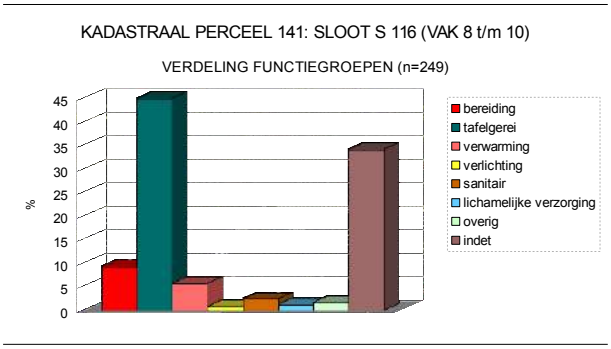

Grafiek 22 (datering vondstcomplex: ca. 1600-1955, datering vondstgroep ca. 1675-1900).

Bij de verdeling van de aangetroffen keramieksoorten (grafiek 21) springen de groepen van witbakkend aardewerk en industrieel wit aardewerk met dateringen vanaf de tweede helft van de 18de eeuw enigszins in het oog. Dit lijkt aan te sluiten op de hierboven geconstateerde discrepantie tussen de dateringen van de keramiek- en de pijpvondsten. Een jongere begindatering van de bewoning van dit erf – vanaf het midden van de 18de eeuw – zou logischerwijze moeten leiden tot een groter aandeel van jonger te dateren soorten.[52] Een bijzonder mooie vondst uit de sloot achter kadastraal perceel 141 is de bodem van een 'spreukbord' (**cat. 52**). De spreuk luidt: 'Rijken landen steden dorpen zijn verandering onderworpen'. De spreuk verwijst kennelijk naar de onontkoombaarheid van verandering in een welvarend tijdperk, maar laat in het midden of de eigenaar hier al dan niet blij mee was. Dergelijke borden waren vaak in series verkrijgbaar. Een deel van zulke series bestond uit borden met individuele spreuken, maar er waren er ook met

50 http://www.katerstede.nl/krommenietotaal/f5897.htm#i31311
51 In de groep van bereiding vinden we relatief veel vormen met een groot volume. De fragmentatiegraad van objecten in deze groep is dan ook hoger. Om deze reden is de determinatie van bijvoorbeeld koffie- en theeservies veel vaker mogelijk dan de determinatie van grapen en voorraadpotten, waar we vaak niet verder komen dan de hoofdvorm of zelfs alleen maar de bakselgroep. Een probleem bij deze mogelijke verklaring blijft echter dat andere vondstcomplexen uit de opgraving een veel lager percentage indetermineerbare voorwerpen vertoont.
52 Goedkoop geproduceerd wit aardewerk beleefde rond het midden van de 18de eeuw een productiepiek die voortduurde tot het eind van de 19de eeuw en behoorde tot de jongste subgroep binnen het wit aardewerk, zoals beschreven op pagina 35. Industrieel geproduceerd aardewerk kwam sowieso pas vanaf circa 1750 op de markt en werd in de navolgende eeuwen een dominante factor.

KADASTRAAL PERCEEL 141: KERAMIEKVONDSTEN UIT VULLING SLOOT S 116 (VAK 8, 9 en 10)

TYPE			MAE
ep-	kop-		1
ep-	min-		1
f-			1
f-			2
f-	bor-	2	1
f-	bor-	3	3
f-	bor-	5	2
f-	bor-	5	3
f-	bor-	5	3
f-	bor-	5	2
f-	bor-	6	1
f-	bor-	6	1
f-	bor-	7	3
f-	bor-	8	4
f-	bor-	8	1
f-	bor-	10	1
f-	bor-	10	2
f-	bor-	26	1
f-	bor-		3
f-	kdl-		1
f-	kom-	5	1
f-	kom-		1
f-	kom-		1
f-	kop-	1	1
f-	kop-		1
f-	kwi-		1
f-	pis-	2	1
f-	zal-	3	1
ir-	the-		1
iw-	bor-	2	1
iw-	bor-	3	1
iw-	bor-	8	1
iw-	bor-	11	1
iw-	bor-		3
iw-	bor-		1
iw-	bor-		1
iw-	bor-		2
iw-	dek-	9	1
iw-	kof-		1
iw-	kop-	2	3
iw-	kop-	2	1
iw-	kop-	2	1
iw-	kop-	12	1

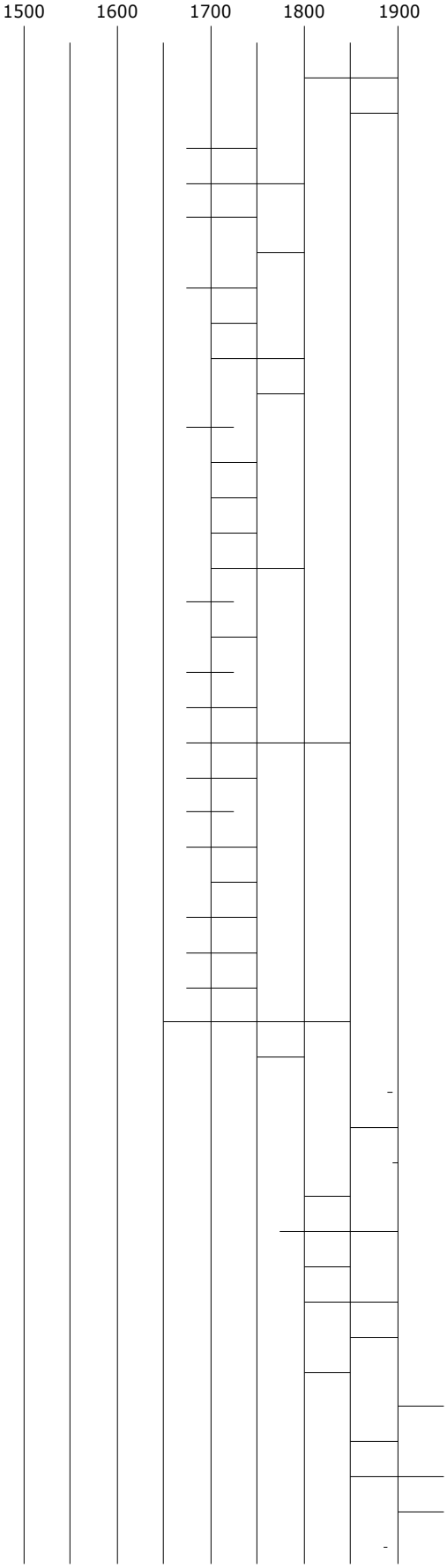

Tellijst 14 (datering vondstcomplex: ca. 1600-1955, datering vondstgroep ca. 1675-1900).

KADASTRAAL PERCEEL 141: KERAMIEKVONDSTEN UIT VULLING SLOOT S 116 (VAK 8, 9 en 10)

TYPE			MAE	1500	1600	1700	1800	1900
iw-	kop-		1					
iw-	kop-		2					
iw-	kop-		5					
iw-	kwi-		1					
iw-	pis-		1					
iw-	pis-		1					
iw-	pis-		1					
iw-	soi-	2	1					
iw-	zal-	1	1					
m-			1					
m-	bor-		9					
m-	bor-		1					
p-			2					
p-	bor-	1	3					
p-	bor-	6	1					
p-	bor-		1					
p-	bor-		1					
p-	dek-	7	1					
p-	kop-	1	1					
p-	kop-		1					
r-			2					
r-			5					
r-			3					
r-			8					
r-			10					
r-			14					
r-	bak-	6	8					
r-	bak-	6	1					
r-	bor-	3	1					
r-	bor-	7	1					
	bor-	12	1					
r-	bor-		2					
r-	bor-		3					
r-	bor-		1					
r-	bor-		2					
r-	dek-	6	1					
r-	dek-		1					
r-	dek-		1					
r-	gra-	51	1					
r-	gra-	49	1					
r-	gra-		1					
r-	gra-		1					
r-	kap-		1					
r-	kmf-	2	1					
r-	kmf-		2					

Vervolg tellijst 14.

KADASTRAAL PERCEEL 141: KERAMIEKVONDSTEN UIT VULLING SLOOT S 116 (VAK 8, 9 en 10)

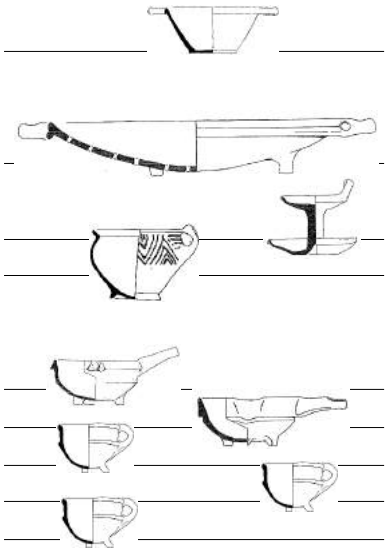

TYPE			MAE
r-	kom-	10	1
r-	kom-		1
r-	kop-		1
r-	lek-	1	1
r-	lek-		1
r-	oli-	2	1
r-	pis-	16	1
r-	pis-		1
r-	min-		1
r-	stk-	2	1
r-	stk-	3	1
r-	tes-	2	3
r-	tes-	2	1
r-	tes-	2	1
r-	tes-		1
r-	tes-		2
r-	tes-		1
s2-			1
s2-			2
s2-			1
s2-	fle-		1
s2-	kom-		2
s2-	kom-		1
s2-	min-		1
s2-	pot-		1
s3-			1
s3-			1
s3-			1
s3-	kop-		1
w-			2
w-			4
w-			2
w-			3
w-			20
w-	kap-	1	1
w-	kap-	2	1
w-	kmf-		2
w-	kop-	16	2
w-	kop-	24	1
w-	kop-		1
w-	kop-		1
w-	zal-	1	1
totaal			**249**

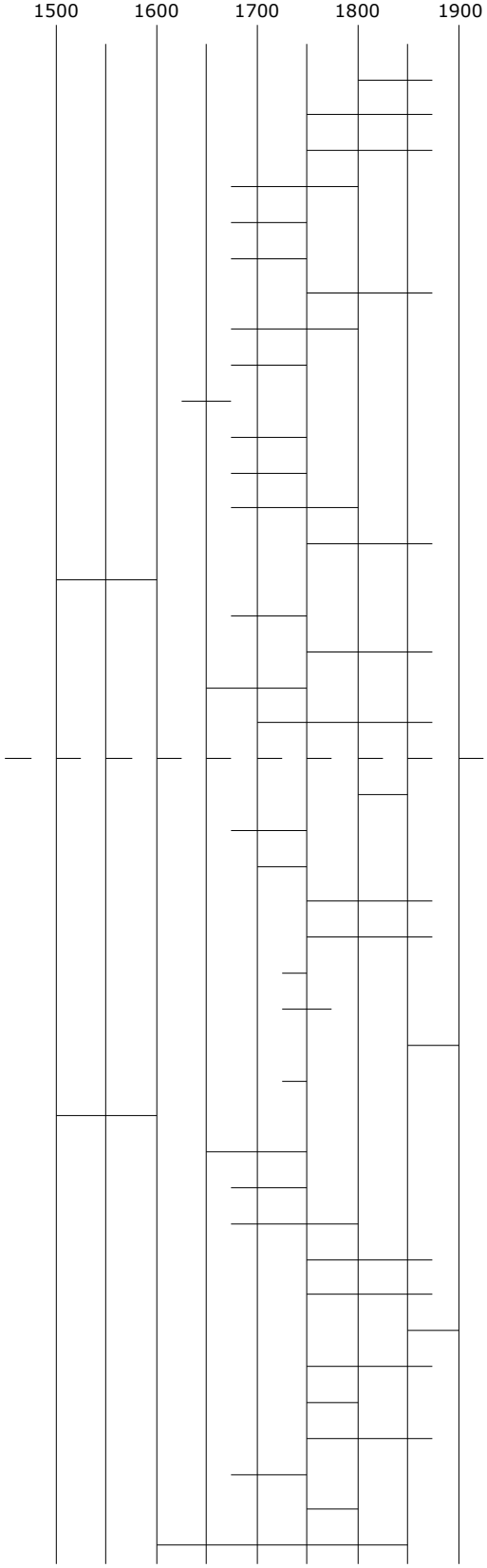

Vervolg tellijst 14.

spreukfragmenten, waarbij men pas bij een compleet servies een spreuk compleet had. Spreukborden waren erg populair in Holland en Friesland in de 19de eeuw. Zo ook op 't Mad in Krommenie.[53]
Een porseleinen deksel hoorde bij een zogeheten 'gemberpot' en werd geproduceerd in China (**cat. 44**). De bijbehorende pot werd helaas niet aangetroffen. Gemberpotten zijn in China traditioneel een nieuwjaarsgeschenk. De potten konden zijn gevuld met gember, maar ook met andere lekkernijen, zoals gekonfijt fruit of thee.[54] Of het deksel (en de pot) Nederland met deze inhoud bereikt hebben kan niet meer worden opgehelderd. Het is immers ook mogelijk dat de pot – nadat men de inhoud had verorberd – reeds in China verkocht is aan een importeur in gebruikte snuisterijen.
Een wijdgerande kom werd op het laatst nog gebruikt tijdens een metselklus (**cat. 22**). De mortel raakte echter voortijdig uitgehard en dat betekende het einde: de kom werd zo in de sloot geknikkerd. Van deze kom in roodbakkend aardewerk werden vergelijkbare exemplaren aangetroffen in een schip dat rond 1875 op de Zuiderzee is vergaan nabij het huidige Lelystad.[55] Het schip vervoerde onder meer vetkolen.[56] Maar uit de grote hoeveelheden keramiek, kan worden afgeleid dat ook keramiek tot de meegevoerde handelswaar behoorde.[57] Naast deze kommen bestond de lading van het schip namelijk uit grote hoeveelheden van andere keramiekvormen en -baksels. Dit vormt een duidelijk bewijs dat er op het eind van de 19de eeuw nog steeds vrij grote partijen van het ietwat 'grove' rood- en witbakkend aardewerk op de markt kwamen. De inventaris van contemporaine wrakken, waarvan de datum van schip-breuk tot op de dag is overgeleverd, bevestigd dit beeld.[58] Ook voor een witbakkend dekseltje van een suikerpotje werd een parallel gevonden in de inventaris van het rond 1875 gezonken schip, tezamen met ander bruin geglazuurd aardewerk.[59] Het dekseltje is voorzien van een gevlekt bruin loodglazuur met ijzeroxide (**cat. 72**).
Een beeldmerk van de 'Société Céramique Maestricht' siert de onderzijde van een kopje in industrieel wit aardewerk (**cat. 75**). Het merk kan worden gedateerd tussen 1900 en 1957. We sluiten de beschrijving van het tafelgerei af met een miniatuur-tuitpotje in roodbakkend aardewerk (**cat. 30**). Dit type potjes wordt geassocieerd met het opdienen en schenken van room en sauzen. Het valt daarmee tussen de functiegroepen van bereiding en tafelwaar in.
Binnen de functiegroep lichamelijke verzorging werden twee zalfpotjes teruggevonden in presentabele staat. Het eerste is uitgevoerd in faïence (**cat. 65**), het tweede in industrieel wit aardewerk (**cat. 81**). De laatste was voorzien van het reeds eerder besproken beeldmerk van de 'Société Céramique Maestricht' en dateert tussen 1900 en 1957.
Een miniatuur-schenkkannetje van europees porselein diende wellicht ooit ter verlevendiging van het interieur (**cat. 91**), bijvoorbeeld op of in een pronkkastje. De vorm en afmetingen lenen zich overigens nog wel voor een iets actiever gebruik, bijvoorbeeld als roomkannetje voor bij de thee en/of koffie.

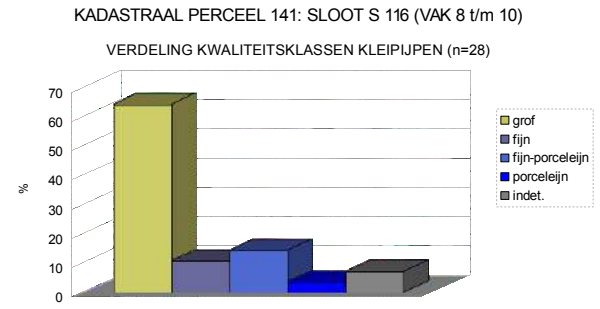

Grafiek 23 (datering vondstcomplex: ca. 1600-1955, datering vondstgroep ca. 1725-1900).

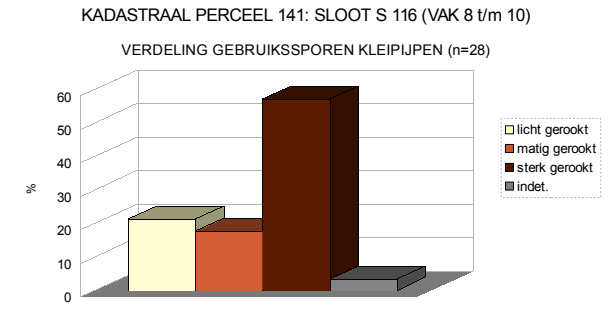

Grafiek 24 (datering vondstcomplex: ca. 1600-1955, datering vondstgroep ca. 1725-1900).

Het aantal aangetroffen kleipijpen is opvallend laag. Er is slechts een minimum aantal exemplaren van 28 stuks geborgen uit drie zeefvakken (tellijst 15). Grove pijpen zijn veruit in de meerderheid (grafiek 23). Van de pijpen is ongeveer driekwart matig tot sterk gerookt (grafiek 24). Men kon zich dus zo nu en dan wel een pijpje tabak veroorloven, maar was zuinig op zijn of haar pijp. Kleipijpen werden op dit perceel kennelijk in de regel niet weggegooid vooraleer ze door lang en intensief gebruik onbruikbaar waren geworden. Al met al zou men hieruit kunnen afleiden dat de bewoners zich niet erg veel luxe konden veroorloven. De enig bekende eigenaar en vermoedelijk ook bewoner van het pand, Geertje Keijning, kon wel eens een karig en eenzaam leven geleid hebben. Hopelijk vond ze in dat geval af en toe wat verstrooiing in het genot van een pijpje 'toebak'. Het is natuurlijk ook mogelijk dat bijvoorbeeld haar broer Cornelis haar regelmatig bezocht en dan af en toe zijn gebroken of opgebruikte pijp weggooide. Hij was in 1817 eigenaar van een huis met erf (kadastraal perceel 595) aan de Evenwichtlaan, op enige honderden meters ten zuidoosten van perceel 141. Cornelis staat in de OAT's bij de kadastrale minuutplan te boek als arbeider en behoorde daarmee vrijwel zeker tot de lagere middenklasse. Ofschoon bij Geertje geen beroep vermeld is, kunnen we op grond van de aangetroffen huisraad gevoeglijk aannemen dat ook zij tot de lagere middenklasse behoorde.

53 Er zijn meerdere exemplaren gevonden in de opgraving, waarvan de meest complete exemplaren zijn afgebeeld in de catalogus bij dit deelrapport.
54 http://www.museumkennis.nl/lp.rmv/museumkennis/i000982.html
55 http://www.geheugenvannederland.nl/?/nl/items/NISA01:1030/&st=kachelpan&sc=format%20all%20%22kachelpan%22&singleitem=true. Het voorwerp wordt hier overigens als kachelpan betiteld, terwijl het in het Deventer-systeem is gedefinieerd als kom. De vorm biedt overigens mogelijkheden voor meerdere doeleinden (denk aan beslagkom, saladeschotel, soepterrine, etc.). 'Kom' is mijns inziens dan ook de betere definitie.
56 Gijsbers et al 2010, 69. Overigens wordt op de website www.geheugenvannederland.nl gesteld dat het schip een praam betrof, terwijl Gijsbers et al stellen dat het een onbekend type vrachtschip betrof. Het schip is opgegraven in 1973 maar bleef tot op heden ongepubliceerd.
57 Dit kan men eenvoudig nagaan door binnen de website www.geheugenvannederland.nl te zoeken op het trefwoord "kavel D 2", het perceel bij Lelystad waar het wrak werd aangetroffen.
58 Zie bijvoorbeeld Zwiers & Vlierman 1988, 43, te downloaden op http://www.cultureelerfgoed.nl/sites/default/files/u4/De%20Lutina.pdf
59 http://www.geheugenvannederland.nl/?/nl/items/NISA01:1027/&p=1&i=20&t=120&st=%2522kavel%20D%202%2522&sc=%28%22kavel%20D%202%22%29/&wst=%22kavel%20D%202%22

KADASTRAAL PERCEEL 141: KLEIPIJPEN UIT VULLING SLOOT S 116 (VAK 8 t/m 10)

ID	MAE
188	1
145b	1
255	1
146	1
253	1
155	1
254	1
189	1
149	2
160	1
154	1
151	1
152	1
156	1
260	1
153	1
147	1
150	1
148	1
190	1
191	1
194	1
192	1
193	1
256	1
157	1
158	1
TOTAAL	**28**

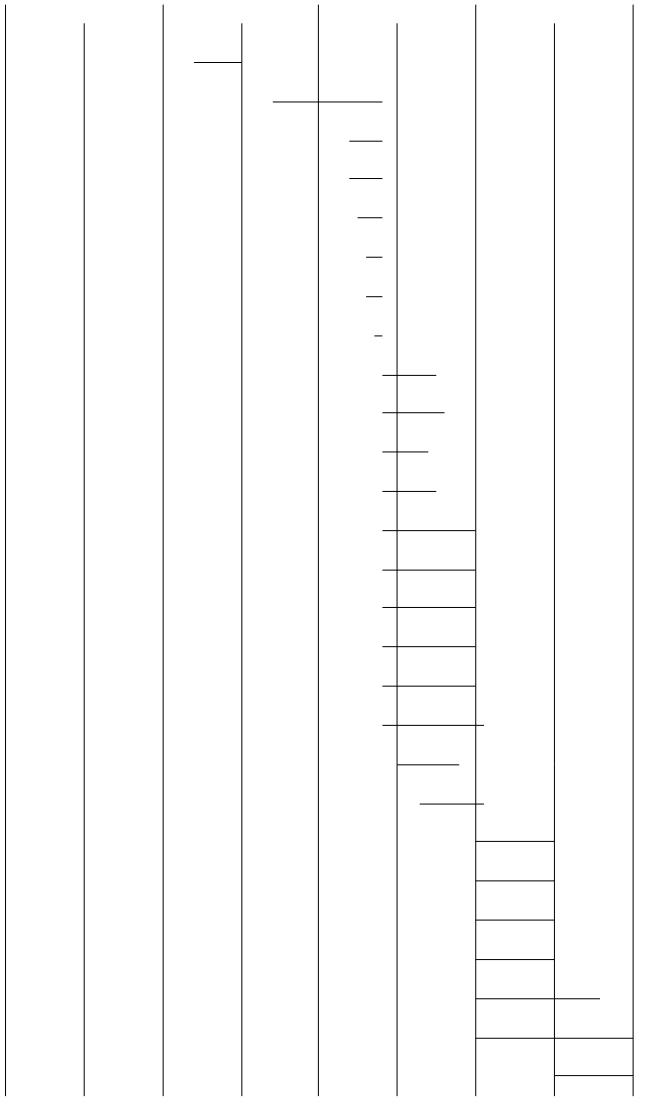

Tellijst 15 (datering vondstcomplex: ca. 1600-1955, datering vondstgroep ca. 1725-1900).

Zoals in het voorgaande reeds kort werd vermeld, begint de datering van de kleipijpen nogal laat in verhouding tot de groep van keramiekvondsten. In de sloot achter perceel 141 werden enkele relatief late pijpmodellen aangetroffen. Enkele voorbeelden hiervan zijn kleipijpen waarvan het ketelmodel 'rondbodem' wordt genoemd (afb. 26 en 27). De beide pijpen kunnen worden gedateerd in de (loop van de) 19de eeuw. De pijp van afbeelding 26 is qua vorm nog relatief goed in evenwicht. Het formaat van de ketel sluit aan bij de dikte van de steel. Aan de onderzijde van de ketel is deze pijp voorzien van het lettermerk CVR. De werkplaats van dit merk is nog onbekend. Bij de pijp van afbeelding 27 is deze balans doorgeslagen in het voordeel van een grotere ketel bij een dunnere steel. In algemene lijnen is dit overigens een ontwikkeling die we kunnen waarnemen in de ontwikkeling van de kleipijp. De ketel wordt geleidelijk groter en de steel dunner. In het algemeen volgt deze ontwikkeling het groeiend tabaksaanbod op de markt, maar vermoedelijk ook de groeiende lichamelijke gewenning aan de werkzame bestanddelen van tabak en de hieraan gerelateerde neiging onder rokers om als gevolg daarvan meer en meer te gaan gebruiken.
Het merk 'GN gekroond' werd tussen 1768 en 1803 gevoerd op producten uit de werkplaats van Gerrit Nobel te Gouda (afb. 28).[60] De kleipijp is aan de zijkant van de hiel voorzien van het bijmerk van het Goudse pijpmakersgilde.
Een kleipijp van het merk 'WS gekroond' kon worden teruggevoerd tot de werkplaats van Arent Willemsz. Bremmert. Deze pijpmaker produceerde vanaf 1709 met gebruik van dit merk (afb. 29).[61] Kleipijpen met een ovoïde ketel worden gedateerd vanaf circa 1730.[62] Het Goudse bijmerk is nog niet aanwezig op dit exemplaar, waarmee we het voorwerp kunnen dateren tussen ca. 1730 en 1739 (afb. 30).
Het trechtervormige basismodel werd als reeds hierboven vermeld rond 1730 vervangen door het ovoïde basismodel. In de periode tot circa 1750 kwamen beide modellen naast elkaar voor. De kleipijpen uit afbeelding 29 en 30 zijn hiervan een fraai voorbeeld. De trechtervormige kleipijp van afbeelding 30 kan worden gedateerd vanaf 1739 en is daarmee zelfs jonger dan de perfect ovoïde gevormde kleipijp van afbeelding 29.

60 Zie ook: http://www.goudapipes.nl/books/Meulen/catalog/lettermerken.php#G.
61 Zie ook: http://www.goudapipes.nl/books/Meulen/catalog/lettermerken.php#W
62 Zie http://www.goudapipes.nl/books/Meulen/catalog/shapes/index.php voor een overzicht van de vormontwikkeling van Goudse kleipijpen.

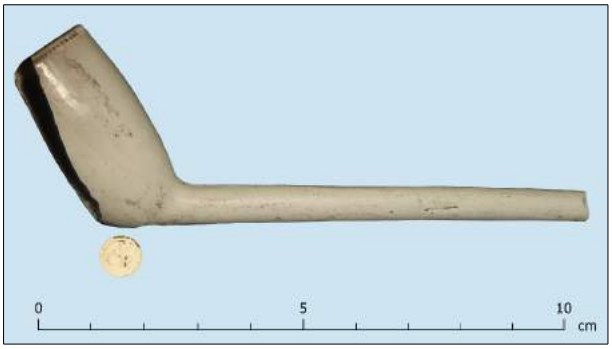

Afbeelding 26. 'Rondbodem' (id. 157). Hielmerk CVR. Werkplaats onbekend, vermoedelijk Goudse productie (datering: ca. 1800 - ca. 1900).

Afbeelding 27. 'Rondbodem' (id. 158) met onleesbaar hielmerk. Werk- en productieplaats onbekend (datering: ca. 1850 - ca. 1900).

Afbeelding 28. Kleipijp met ovoïde ketelvorm (id. 190). Hielmerk 'GN gekroond', bijmerk Gouda. Werkplaats van Gerrit Nobel te Gouda (datering: 1768 – 1803).

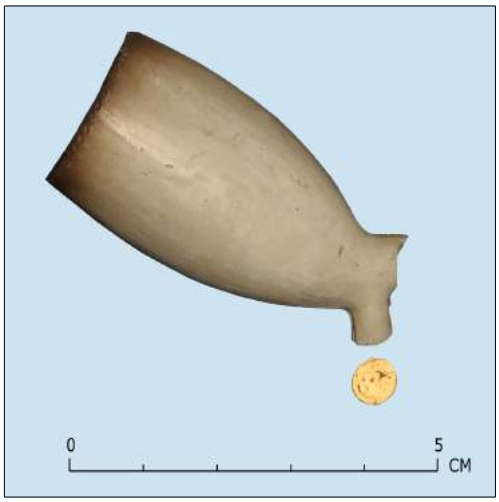

Afbeelding 29. Kleipijp met ovoïde ketelvorm (id. 254). Hielmerk 'WS gekroond'. Werkplaats Arent Willemsz. Bremmert te Gouda (datering: ca. 1730 – 1739).

Afbeelding 30. Kleipijp met trechtervormige ketel (id. 255). Hielmerk onleesbaar, bijmerk Gouda, werkplaats onbekend (datering: 1739 – ca. 1750).

De vondst van een pijpaarden beeldje van een zeemeermin biedt ons een aardig inkijkje in de belevingswereld van de bewoners (afb. 31). Mythische wezens worden al vele duizenden jaren beschreven door de mens. Het verhaal van de zeemeermin is één van deze wezens. Soms blijken ze de mens gunstig gezind, maar er zijn ook vele voorbeelden waarbij ze de zeereiziger proberen te verlokken met hun betoverend gezang, om ze vervolgens op de klippen te laten lopen. Ook binnen onze landsgrenzen kennen we enkele mooie verhalen van 'waarnemingen'. Zo zou in het jaar 1403 een zeemeermin zijn gevangen in het Purmermeer en meegevoerd naar Edam. Later zou ze naar Haarlem zijn gebracht, alwaar ze haar leerden werken aan het spinnewiel. Ofschoon ze verzot was op het eten der mensen, bleef ze nog vaak hunkeren naar het spel van de wind en de golven. Men gaf haar daar na haar dood een christelijke begrafenis.[63] Ook in latere perioden bleven zeemeerminnen tot de verbeelding spreken, waarbij angst en verwondering of zelfs begeerte om voorrang streden. Zo zijn meerminnen en andere zeewezen vaak gebruikt als decoratie van wandtegels. Soms zijn ze engelachtig weergegeven, andere keren hebben ze meer weg van een zeemonster (afb. 32). De zeemeermin werd gezien als ongetemd en ongeremd en had juist daarom ook een ongeëvenaarde aantrekkingskracht op de mens, die zich slechts met moeite wist te beheersen dankzij de immer ingeprente waarschuwingen van de Kerk voor het gevaar van de verleiding.[64] Het is niet eenvoudig het beeldje goed te dateren. Gezien de datering van het totale vondstenspectrum uit de sloot achter perceel 141 ligt een datering in de 18de eeuw het meest voor de hand.

Afbeelding 31. Fragment van een pijpaarden beeldje van een zeemeermin. De afbeelding toont beide lange zijden van hetzelfde voorwerp. Het beeldje werd aangetroffen in zeefvak 10 in de sloot achter kadastraal perceel 141 (datering: 18de-19de eeuw?).

Op grond van de aangetroffen vondsten in de zeefvakken 8 t/m 10 konden de bewoners van het pand op perceel 141 in financieel opzicht redelijk rondkomen. De keramieksoorten en -vormen weerspiegelen de mode binnen de lagere middenklasse in de 18de en 19de eeuw. Kleipijpen werden weinig aangetroffen en zijn relatief sterk opgebruikt alvorens ze werden afgedankt. In dit opzicht is het beeld duidelijk wat armoediger dan de eerder besproken vondstcomplexen. Een duidelijke reden hiervoor kan op grond van de beschikbare informatie niet worden aangevoerd. Als geheel sluiten de vondsten aan bij de historische schets aan het begin van het rapport. Er zijn helaas geen vondsten aangetroffen die met zekerheid aan een individuele bewoner of een specifieke groep van bewoners (bijvoorbeeld een gezin) kunnen worden toegeschreven.

Afbeelding 32. Tableau van vier tegels uit de collectie van het Nederlands Tegelmuseum te Otterlo. De tegels zijn gedecoreerd met zeemeerminnen (datering: tweede helft 17de eeuw).

63 Zie bijvoorbeeld http://nl.wikipedia.org/wiki/Zeemeermin#cite_note-2 voor een algemeen overzicht van zeemeerminsagen en waarnemingen. De website http://www.beleven.org/verhaal/de_zeemeermin_van_edam gaat dieper in op het verhaal van de zeemeermin van Edam.

64 Ook heden ten dage spreekt de zeemeermin nog zeer tot de verbeelding, wat wel blijkt uit de kijkcijfers van de 'documentaire' van Animal Planet: 'Mermaids: The Body Found' (2012) en de opvolger 'Mermaids: The New Evidence' (2013). De zender had niet eerder zulke hoge kijkcijfers behaald.

2.2.5 Vondsten bij kadastraal perceel 144 tot en met 150

Perceel 144 t/m 150 waren in 1817 onbebouwd met uitzondering van het opvallend smalle perceel 148. Dit kunnen we afleiden uit het kaartbeeld in de kadastrale minuutplan uit dat jaar (afb. 33). Vermoedelijk zijn ze niet lang daarna door de eigenaar Klaas Hekelaar herverkaveld en bebouwd met 10 woningen.[65] Zo valt te lezen in de OAT's bij deze minuutplan.[66] De 10 woningen zijn duidelijk te onderscheiden in de kadastrale minuutplan van 1899. Een uitsnede hiervan wordt weergegeven in afbeelding 34.
Wanneer we de kaart van Jan Jansz. Dou bestuderen, zien we een doorlopende bebouwing op dit deel van 't Mad.[67] Het is echter zeker niet uitgesloten dat generalisering van de bebouwing – wat veel voorkomt in historisch kaartmateriaal – heeft geleid tot een niet-representatief beeld van de bebouwing. Het gegeven dat Klaas Hekelaar alle percelen kon bemachtigen vormt een indicatie dat de erven vermoedelijk ook voordien al onbewoond en in handen van één of hooguit twee eigenaren waren. Hoe meer eigenaren en/of bewoners, des te moeilijker immers het wordt om aanééngesloten erven te bemachtigen.
De hier besproken vondstcomplexen vangen aan in de periode vóór de samenvoeging en de bouw van de 10 woningen door Klaas Hekelaar. Het gaat om de uitgezeefde inhoud van een deel van sloot S 116 (vak 1) en een van beschoeiing voorziene dwarssloot (S 117) op voornoemde sloot S 116. De functie van deze vondstcomplexen kan echter niet worden verklaard aan de hand van de inrichting van dit deel van het terrein als getoond in oud kaartmateriaal. Evenmin bieden de opgegraven resten houvast daaromtrent. Om deze reden worden de vondstcomplexen van deze percelen gezamenlijk gepresenteerd, ofschoon ze niet binnen dezelfde perceelnummers van de kadastrale minuutplan vallen.
Een korte blik op de keramiekvondsten uit vak 1 van sloot S 116 leert ons dat de dateringen zich concentreren binnen de periode tussen circa 1600 en het begin van de 19de eeuw (tellijst 16). Er werden vrij veel verschillende soorten keramiek aangetroffen tijdens het zeefwerk. Perceel 144 was in 1817 onbebouwd, maar had naar verhouding veel keramiek uit de tweede helft van de 16de tot de eerste helft van de 17de eeuw wanneer we de verdeling vergelijken met de bewoonde percelen van 't Mad. Mogelijk kan de verklaring hiervoor worden gevonden in de aanwezigheid van bewoning in de vroege 17de eeuw. Evenmin kan worden uitgesloten dat 't Mad voorafgaand aan de bouw in de eerste helft van de 17e eeuw opgehoogd is met dorpsafval, dat bij de percelen die lange tijd onbebouwd bleven een groter aandeel heeft dan bij de reeds eerder bebouwde percelen. Bij deze laatste groep kwam er immers in later tijden meer materiaal bij. Helaas blijven eventuele verklaringen binnen de mogelijkheden van dit onderzoek strikt hypothetisch en moeten deze – zo mogelijk – worden getoetst met behulp van historisch onderzoek naar de bewoning vóór 1817. De kaarten vóór die periode zijn in kwalitatief opzicht helaas niet goed genoeg.

Afbeelding 33. Uitsnede uit de kadastrale minuutplan van 1817. De betrokken percelen zijn rood omlijnd.

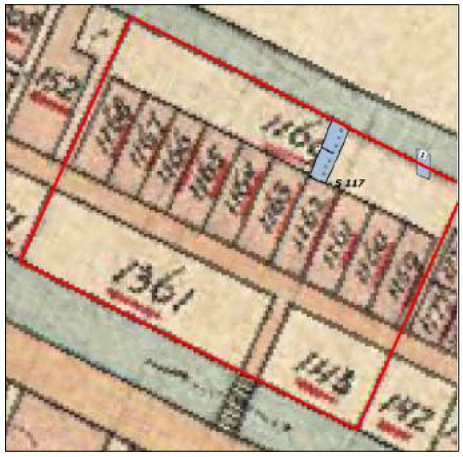

Afbeelding 34. Uitsnede uit de kadastrale minuutplan van 1899. De betrokken percelen zijn rood omlijnd. De percelen 144, 145, 148 en149 zijn inmiddels samengevoegd tot de nieuwe nummers 1159 t/m 1169. De overtuinen bij deze percelen staan nu bekend als 1361 en 143.

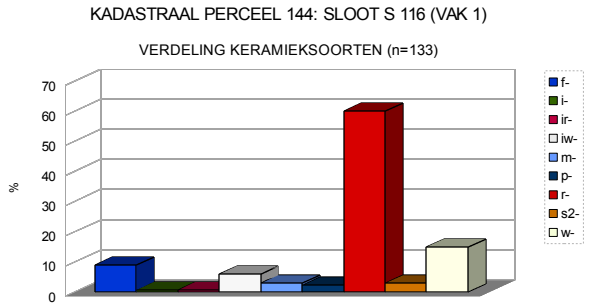

Grafiek 25 (datering vondstcomplex: ca. 1600-1955, datering vondstgroep ca. 1600-1800).

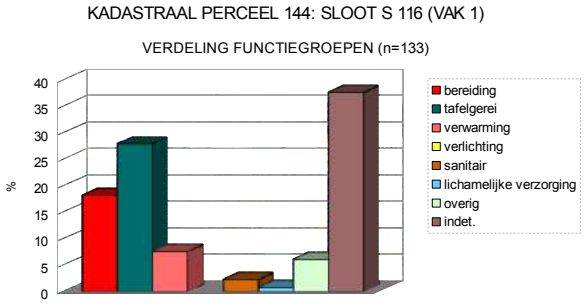

Grafiek 26 (datering vondstcomplex: ca. 1600-1955, datering vondstgroep ca. 1600-1800).

65 Klaas Hekelaar was tevens eigenaar van het meest oostelijke perceel van 't Mad met kadastraal perceelnummer 134. Dit perceel en de persoon van Klaas Hekelaar zijn in het bovenstaande reeds uitvoerig behandeld.
66 Vergelijk afbeelding 3 en tabel 1. Hier zien we een duidelijke discrepantie tussen de OAT's en het kaartbeeld. Het is evident dat de OAT's pas enige tijd na het vervaardigen van het kaartbeeld gereed zijn gekomen. Naar de omvang van dit 'dateringsgat' kan slechts worden gegist. Vermoedelijk gaat het om hooguit enkele decennia, daar de genoemde eigenaren ook in 1817 qua leeftijd in aanmerking kwamen als eigenaar. Alle genoemde eigenaren waren in 1817 ouder dan 30. Overigens is het gebruik van perceel 148 en 149 aanwijsbaar verkeerd weergegeven ('weiland met boomen', respectievelijk 'weiland'). Vergelijking van de gegeorectificeerde kadastrale minuutplan van 1817 en die van 1899 leert dat ook deze laatste percelen deel uitmaakten van de grond onder de reeds vermelde 10 woningen.1 Vermoedelijk berust deze fout op het voormalig grondgebruik van voor de herverkaveling en heeft men verzuimd het grondgebruik bij deze percelen aan te passen.
67 Afbeelding 2.

KADASTRAAL PERCEEL 144: KERAMIEKVONDSTEN UIT VULLING SLOOT S 116 (VAK 1)

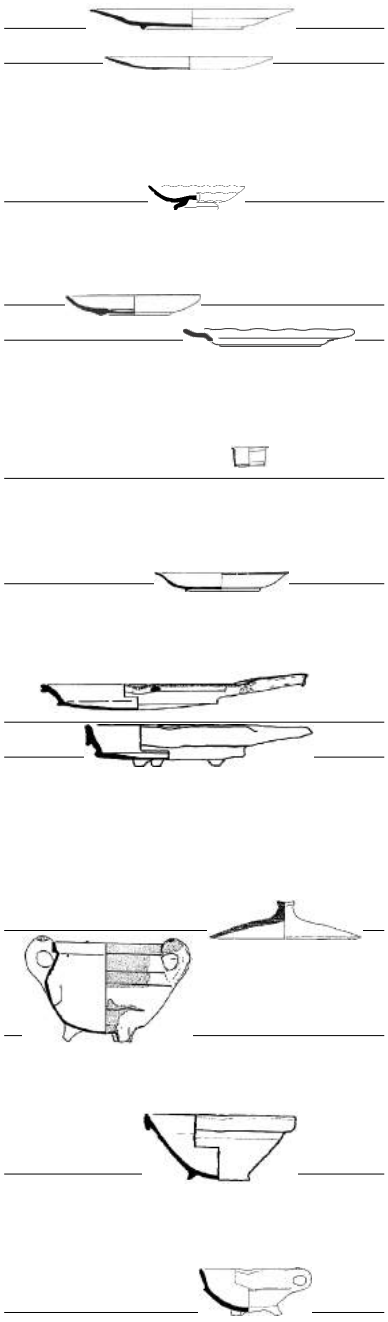

TYPE			MAE
f-			1
f-	bor-	1	1
f-	bor-	3	1
f-	bor-		2
f-	bor-		6
f-	plo-		1
i-	plo-	3	1
ir-	the-		1
iw-			2
iw-	bor-	3	1
iw-	bor-	11	1
iw-	bor-		1
iw-	dek-		1
iw-	kop-		1
iw-	zal-	1	1
m-	kom-		1
m-	bor-		3
p-	bor-	1	1
p-	bor-		2
r-			5
r-			23
r-	bak-	4	2
r-	bak-	6	2
r-	bor-		3
r-	bor-		1
r-	bor-		1
r-	bor-		1
r-	dek-	1	1
r-	dek-		2
r-	dek-		1
r-	gra-	34	2
r-	gra-		8
r-	kmf-		2
r-	kni-	1	8
r-	kom-	74	1
r-	kop-		4
r-	lek-		2
r-	pis-		3
r-	tes-	1	1
r-	tes-		4
r-	tes-		3
s2-			1
s2-			1
s2-	pot-		1
s2-	pot-		1
w-			9
w-			3

Tellijst 16 (datering vondstcomplex ca. 1600-1955, datering vondstgroep ca. 1600-1800).

KADASTRAAL PERCEEL 144: KERAMIEKVONDSTEN UIT VULLING SLOOT S 116 (VAK 1)

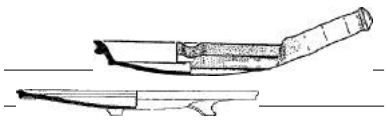

TYPE			MAE
w-			1
w-			4
w-	bak-	3	1
w-	bor-	18	1
w-	kop-		1
totaal			**133**

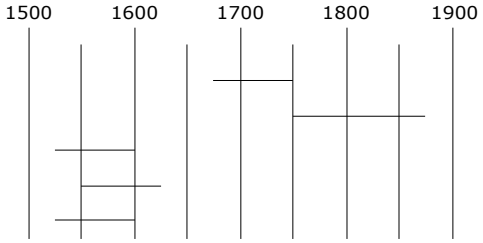

Vervolg tellijst 16.

Het zal zeker een tijdrovend karwei blijken maar een historicus moet er haast wel uit kunnen komen – gesteld dat er voldoende historische gegevens zijn in de vorm van bijvoorbeeld koop-, rouw- en trouwacten en verpondingscohiers – daar het Mad nogal geïsoleerd ligt en het ook nog eens lintbebouwing betreft.
Procentueel gezien voeren rood- en witbakkend aardewerk, alsook faïence echter de boventoon (grafiek 25). De verdeling vertoont veel overeenkomsten met de overige vondstcomplexen van 't Mad. Ook de verdeling van de functiegroepen vertoont geen uitschieters van belang (grafiek 26).
Een dekseltje van industrieel wit aardewerk behoort tot de jongere vondsten uit zeefvak 1 (**cat. 71**). Aan de bovenzijde is het door middel van de transferprint-techniek gedecoreerd. De versiering bestaat uit bloemen en vogels in onderglazuur blauw. Het maakte deel uit van een 19de-eeuws theeservies.

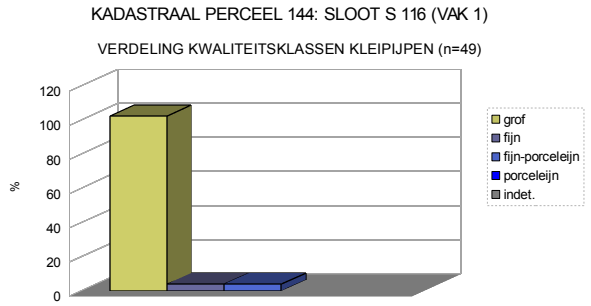

Grafiek 27 (datering vondstcomplex ca. 1600-1955, datering vondstgroep ca. 1625-1750/1800).

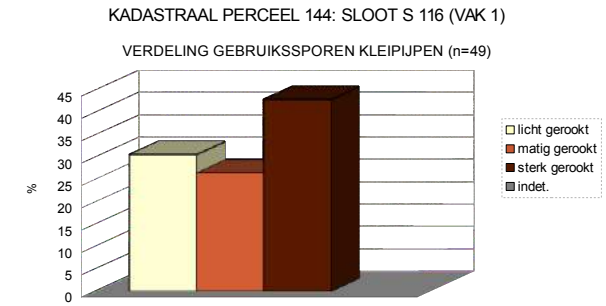

Grafiek 28 (datering vondstcomplex ca. 1600-1955, datering vondstgroep ca. 1625-1750/1800).

In totaal werden 49 kleipijpen geborgen tijdens het zeven van de grond uit vak 1. Een naar verhouding groot deel kan worden gedateerd vanaf de vroege 17de eeuw tot het midden van de 18de eeuw. Slechts acht exemplaren kunnen ook uit de navolgende halve eeuw dateren (tellijst 17). In de regel zien we eerder een omgekeerde verdeling: naarmate de tijd verstrijkt worden pijpen talrijker. Dit komt door de immer groeiende acceptatie van het roken en de voortschrijdende beschikbaarheid van tabak. Verder springt het geheel ontbreken van pijpen met een einddatering na circa 1800 in het oog. Deze dateringen sluiten overigens vrijwel naadloos aan op die van de keramiekvondsten. Een mogelijke verklaring voor deze verdelingen kan worden gevonden in een periode van bewoning van perceel 141 vanaf de vroege 17de eeuw tot het midden van de 18de eeuw, ruim vóór de leegstand als getoond in de kadastrale minuutplan van 1817 dus. Dit zou ook een verklaring vormen voor de relatief grote hoeveelheden vondstmateriaal in vak 1. Wellicht kan nader historisch onderzoek naar de eigenaren en bewoners van dit perceel nog leiden tot een koppeling van vondsten aan personen of groepen mensen zoals gezinnen.
Wat ook opvalt is het zeer hoge percentage kleipijpen dat in de grove kwaliteitsklasse valt, meer dan 90% (grafiek 27). Vermoedelijk hangt dit samen met de relatief vroege datering van een groot deel van de objecten binnen deze vondstgroep. Pas in de loop van de tweede helft van de 17de eeuw werd Gouda toonaangevend als productiecentrum van betaalbare en kwalitatief goede kleipijpen en werden deze producten maatgevend voor de gehele sector. De gebruikssporen vertonen binnen de vondstcomplexen van de opgraving geen grote uitschieters (grafiek 28)
De vormontwikkeling van kleipijpen in het tweede en derde kwart van de 17de eeuw kan worden geïllustreerd aan de hand van afbeelding 35 tot en met 37. In afbeelding 35 zien we zes exemplaren met 'gedrongen biconische' ketel. Deze groep behoort tot de oudste min of meer gestandaardiseerde Nederlandse kleipijpmodellen en kan worden geplaatst in de periode tussen circa 1620 en 1650. In de voorafgaande drie decennia – de periode waarin het roken van tabak haar intrede deed in onze contreien – werd nog gezocht naar het meest geschikte pijpmodel, wat leidde tot allerhande experimenten met de verhoudingen tussen ketel en steel, de één meer geslaagd dan de ander. Deze groep wordt aangeduid met de term "eerste-generatie pijpen".[68]
Rond het midden van de 17de eeuw wordt de groter wordende behoefte aan nicotine vertaald in een iets langgerekter, maar vooral ook massiever pijpmodel. Afbeelding 36 toont hiervan een handvol voorbeelden. Deze pijpen zijn allemaal voorzien van een reliëfmerk in de vorm van een puntroos op de zijkant van de ketel. Het reliëfmerk van de puntroos was een populaire stijlvorm in de tweede helft van de 17de en de eerste helft van de 18de eeuw en komt voor op zowel biconische als trechtervormige ketels. De puntroos werd door meerdere werkplaatsen op hun producten

68 Zie hierover onder meer een artikel van de hand van D. Duco (2008) op de website van het Amsterdam Pipe Museum: "Over smaak valt niet te twisten, twee zeventiende eeuwse vondstgroepen vergeleken"

aangebracht en kan daardoor niet worden herleid tot een specifieke werkplaats. Ook deze pijpen zijn van grove kwaliteit. De nadagen van de biconische ketelvorm worden gekenmerkt door langgerekte ketels, die reeds de overgang naar de trechtervormige ketel aankondigen. Enkele voorbeelden hiervan vinden we in afbeelding 37. Deze 'langgerekt biconische' kleipijpen kunnen worden gedateerd in de periode tussen circa 1650 en 1680. Ook deze voorbeelden zijn van grove kwaliteit en kunnen niet worden toegeschreven aan een plaats, laat staan aan een specifieke werkplaats.

KADASTRAAL PERCEEL 144: KLEIPIJPEN UIT VULLING SLOOT S 116 (VAK 1)

ID	MAE
43	9
44a	2
44b	4
45a	3
45b	4
45c	1
46a	2
46b	6
47a	2
47b	4
69	2
50	1
51	1
55	1
49	1
53	1
54	1
52	1
48	1
70	1
71	1
TOTAAL	**49**

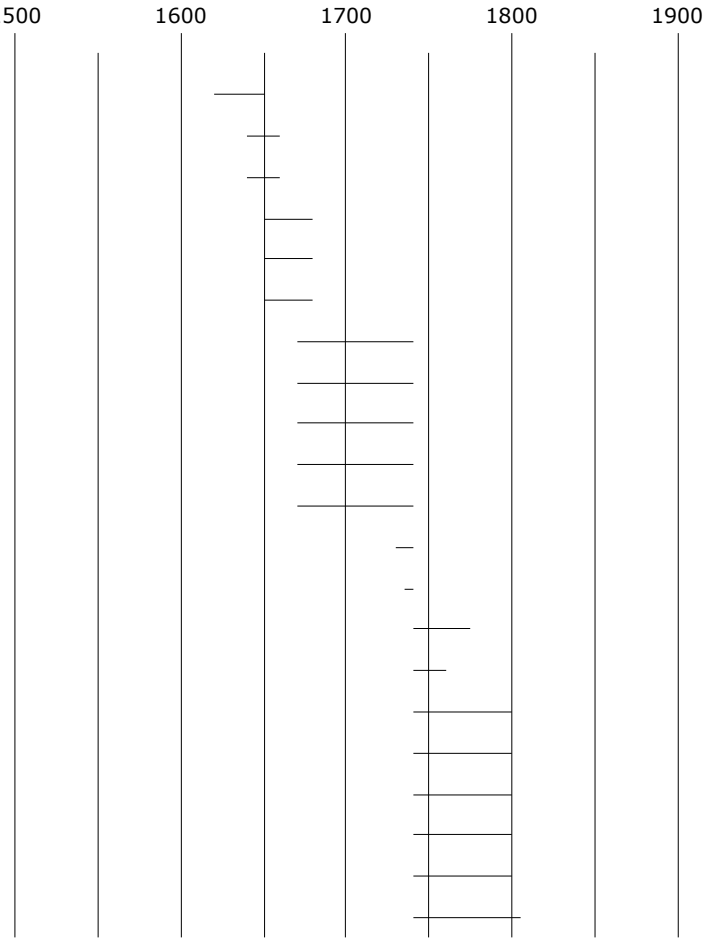

Tellijst 17 (datering vondstccomplex ca. 1600-1955, datering vondstgroep ca. 1625-1750/1800).

Een bijzondere vondst is een fragment van een schilderij op faïence. Schilderingen op faïence platen werden in Delft reeds vervaardigd in de 17de eeuw.[69] Men bleef dat daar doen tot de Delftse productie instortte onder druk van de massaproductie en -import van betaalbaar porselein uit Azië en industrieel geproduceerde waren uit Engeland. Naast Delft bestond er onder meer in Friesland een bloeiende keramiekproductie. Ook hier werden in de 18de eeuw bij gelegenheid faïence schilderijen vervaardigd. Dit gebeurde echter hoogst zelden en ze werden naar alle waarschijnlijkheid uitsluitend besteld voor speciale gelegenheden, zoals huwelijk en jubilea. Eerst vanaf ongeveer 1870 werd het 'faïence schilderij' in Friesland verder ontwikkeld tot massaproduct.[70] Hierbij beschilderde men de platen naar voorbeeld van populaire prenten, etsen en later ook foto's, vaak van dorps- en stadsgezichten.[71] Logischerwijze zouden we er van uit moeten kunnen gaan dat het hier besproken faïence schilderijtje één van de resultaten van deze 'massaproductie' is. Voordien ging het om een relatief prijzig product hetgeen binnen het plangebied niet direct tot de verwachtingen behoort. Het fragment van 't Mad te Krommenie is in het algemeen grof geschilderd. Met enige moeite kunnen we een man herkennen die uitrust tegen een boom. Naast hem staat een vrouw(?). Zij draagt iets op haar hoofd. Dit landelijk tafereeltje kent een complete parallel, gedateerd in de 19de eeuw.[72] Hier gaat het om een man die rust tegen een steen. De vrouw draagt een fruitmand op haar hoofd. De oorspronkelijke prent waar het voorwerp op is gebaseerd is (nog) niet geïdentificeerd. Overigens kenmerkt het exemplaar uit zeefvak 1 zich door het feit dat de schildering gedurende het bakproces is uitgelopen, waardoor deze vaag is geworden. Het schilderij was daardoor niet van de gebruikelijke kwaliteit en zal om deze reden voor een navenante prijs van de hand zijn gegaan. Hiermee vormt het een indicatie voor de draagkracht van de koper. Deze wilde graag mee in de trend van deze volkskunst, maar kon zich kennelijk niet de gebruikelijke, betere kwaliteit veroorloven.

69 Tichelaar & Polder 1998, 14.
70 Ibid, 14-15.
71 Ibid, 47.
72 Ibid, 92.

Afbeelding 35. Kleipijpen met 'gedrongen biconische ketel' (id. 43) uit zeefvak 1 in sloot S 116. Datering: ca. 1620-1650.

Afbeelding 36. Kleipijpen met 'massief gedrongen biconische ketel (id. 44) uit zeefvak 1 in sloot S 116. Datering: ca. 1640-1660.

Op het grondgebied van perceel 145 was dwars op sloot S 116 een doodlopend slootje (S 117) aangelegd. Het dwarsslootje was beschoeid door middel van palen en planken. Halverwege de westelijke lange zijde bevond zich een houten schot. Bestudering van de ligging ten opzichte van historisch kaartmateriaal heeft niet geleid tot een evidente functionele verklaring. Het houten schot sluit een functie als insteekhaventje zo goed als uit. Een mogelijke verklaring voor de aanwezigheid van het tussenschot zou kunnen zijn dat het een duikersluisje betrof. Een dergelijke constructie kan men verwachten bij (semi)industriële activiteiten waarbij grondstoffen gespoeld moeten worden, waarna men het water weer af wil kunnen voeren. Ook kan het schot gebruikt zijn om slib uit afvalwater op te vangen. Helaas was bemonstering van de bagger in de dwarssloot niet mogelijk in verband met ernstige vervuiling. Hierdoor viel specialistisch onderzoek van de bagger af als mogelijk hulpmiddel om de functie van het dwarsslootje te verklaren. Uit de houten bak is slechts een beperkt aantal voorwerpen van keramiek geborgen (tellijst 18). Dit vormt een aanwijzing dat de bak niet als vuilbak werd gebruikt dan wel regelmatig werd schoongemaakt of uitgebaggerd. Dateringen lopen uiteen van het eind van de 17de tot het eind van de 18de eeuw. Wanneer we echter de uitschieters weglaten en vooral kijken naar de voorwerpen waarvan niet alleen de hoofdvorm maar ook het typenummer konden worden bepaald, dan ligt de datering van de vondstgroep keramiek eerder tussen circa 1700 en 1800. De kleipijpen in de vulling van de houten bak vertonen zelfs een nog scherper datering, tussen circa 1740 en 1800 (tellijst 19).[73]

KADASTRAAL PERCEEL 145: KERAMIEKVONDSTEN UIT VULLING HOUTEN BAK S 117

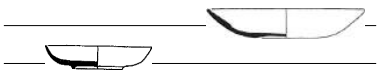

TYPE			MAE
f-			2
f-	bor-	3	1
f-	bor-	8	1
f-	bor-		1
f-	bor-		1
m-			1
m-			1
p-	kop-	1	1
r-			5
r-			4
r-	bak-		1
r-	pis-		1
r-	tes-		2
s2-			1
s3-	fle-		1
w-			2
w-			2
TOTAAL			**28**

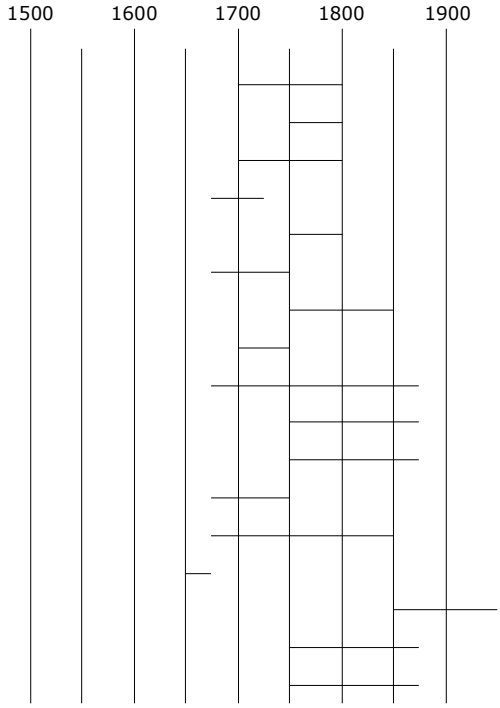

Tellijst 18 (datering vondstcomplex ca. 1740-1800, datering vondstgroep ca. 1700-1800).

73 In verband met het zeer lage aantal kleipijpen uit S 116 zijn er geen grafieken van deze vondstgroep vervaardigd.

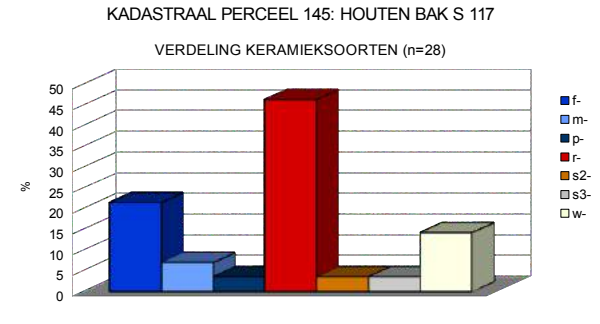

Grafiek 29 (datering vondstcomplex ca. 1740-1800, datering vondstgroep ca. 1700-1800).

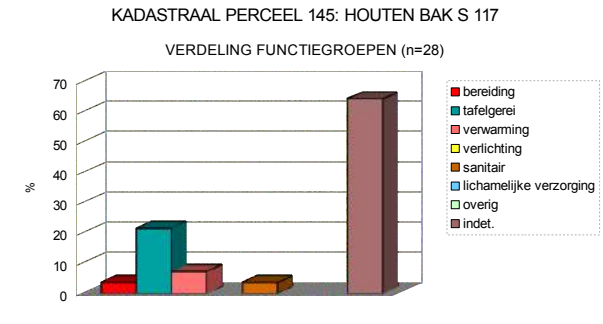

Grafiek 30 (datering vondstcomplex ca. 1740-1800, datering vondstgroep ca. 1700-1800).

De aangetroffen keramieksoorten wijken qua verdeling niet wezenlijk af van de overige 18de-eeuwse vondstcomplexen van 't Mad in Krommenie (grafiek 29). Wel vinden we bij de functiegroepen een verhoudingsgewijs groot aandeel terug als indeterminabel (grafiek 30). Een mogelijke verklaring voor deze verdeling kan worden gevonden in de reeds hierboven geopperde mogelijkheid dat de houten bak regelmatig werd schoongemaakt of gebaggerd. Voor het overige vertonen ook de functiegroepen geen wezenlijk afwijkende verdeling ten opzichte van gelijktijdige vondstcomplexen binnen het opgravingsterrein. De datering van de houten bak op perceel 145 kon worden bepaald in de periode tussen circa 1740 en 1800 dankzij het feit dat de kleipijpen – op één uitzondering na – waren voorzien van het Goudse bijmerk op de zijkant van de hiel. Het Goudse bijmerk werd ingevoerd in 1739. In 1740 werd ook de toevoeging 'S' ingevoerd, om pijpen van 'slegte' ofwel grove kwaliteit te onderscheiden van de betere kwaliteiten.

Vermoedelijk zijn de vondsten tijdens de gebruiksfase in de houten bak verzeild geraakt en niet pas tijdens de demping. Hiervoor zijn meerdere aanwijzingen beschikbaar. Zo zijn de vondstgroepen qua datering relatief strak begrensd en sluiten deze goed op elkaar aan. In het geval van demping vinden we in de regel een grotere spreiding in de datering, zowel binnen als tussen vondstgroepen. Ook is er het feit van het relatief lage aantal vondsten dat gedaan werd in de houten bak.

Afbeelding 37. Kleipijpen met 'biconisch langgerekte ketel' (id. 45) uit zeefvak 1 in sloot S 116. Datering: ca. 1650-1680.

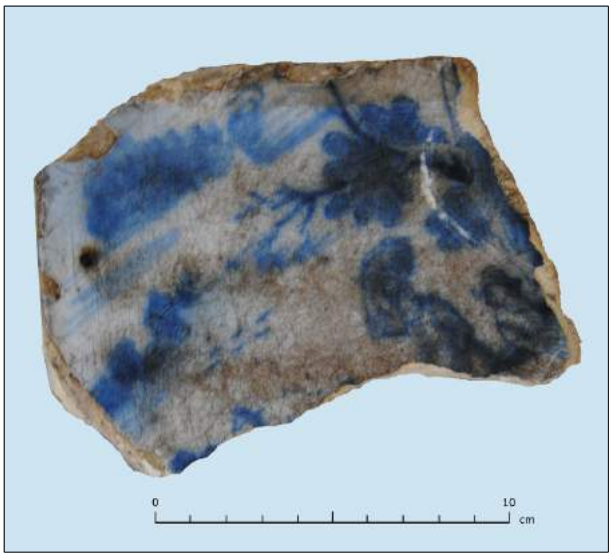

Afbeelding 38. Fragment van een 'faïence schilderij' uit zeefvak 1 in sloot S 116. Datering: ca. 1870-1930.

KADASTRAAL PERCEEL 145: KLEIPIJPEN UIT VULLING HOUTEN BAK S 117

ID	MAE
334	1
335	1
34	1
337	2
35	1
336	1
333	1
TOTAAL	**8**

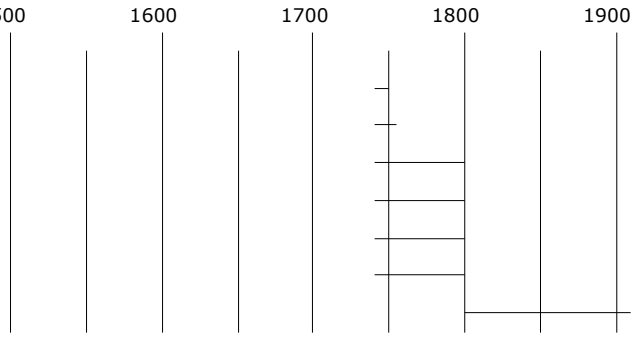

Tellijst 19 (datering vondstcomplex én vondstgroep ca. 1740-1800).

De vondsten van kadastraal perceel 144 t/m 150 dateren in hoofdzaak vanaf de vroege 17de eeuw tot rond het midden van de 18de eeuw. De einddatering van deze vondsten ligt daarmee ruim vóór 1817, het jaar waarin het kaartbeeld van de oudste kadastrale minuutplan werd vastgelegd. Hiermee ontberen wij het zicht op de percelering en inrichting van het terrein ten tijde van de vondsten. De vondsten passen evenwel in het algemene beeld van de huisraad en rookwaar van de (lagere) middenklasse en voldoen daarmee aan de verwachting op basis van de beperkte historische schets in het begin van dit deelrapport.

2.2.6 Vondsten bij kadastraal perceel 153 t/m 156

Perceel 153 was in 1817 een leeg erf. Het was indertijd eigendom van Barend Waijper, arbeider te Krommenie. Ook de aansluitende percelen 154 t/m 156 behoorden tot zijn eigendom. De percelen 153 t/m 155 stonden in 1817 te boek als weiland, terwijl op perceel 156 een huis stond. Nu lijkt het bezit van vier percelen op het eerste gezicht nogal veel voor een eenvoudige arbeider, maar het gaat feitelijk om twee smalle percelen (153 en 156), met de bijbehorende 'overtuintjes' (154 en 155). Tezamen is het grondoppervlak vergelijkbaar met dat van het doorsnee perceel op 't Mad. Barend Hendriks Waijper werd geboren op 12 april 1784 of 1785 en overleed op 23 mei 1847.[74] Net als veel andere Waijpers in Krommenie was Barend Hendriks Rooms-Katholiek gedoopt te Krommeniedijk. Op 25 december 1814, eerste Kerstdag, huwde hij Catharina Jans Wittebrood. Zij was geboren rond 1790 in Marken-Binnen. Zij kregen één dochter, Guurtje Barends Waijper, geboren op 30 juli 1816. Vermoedelijk bezaten de Waijpers het huis op perceel 156 niet alleen, maar woonden zij er ook. Een eenvoudige arbeider mocht zich toch al verheugen als hij eigenaar was van zijn eigen woning. Arbeiders met meerdere woningen in hun bezit waren ronduit zeldzaam. Dochter Guurtje trouwde twee keer. Eerst in 1838, met Jan Pieters de Jong. In 1850 hertrouwde zij kinderloos met Gerrit Jans Gerrits Orthuis.[75] Van Gerrit wordt vermeld dat hij werkzaam was als arbeider en als fabrikeursknecht.[76] Met hem kreeg ze drie kinderen, waarvan er twee worden vermeld in de nalatenschap van Gerrit Oorthuis.[77] In deze nalatenschap van 18 januari 1862 blijken de percelen 154, 155 en 156 te Krommenie nog steeds in haar bezit. Kennelijk is tussen 1817 en 1862 het lege perceel 153 verkocht door Barend of zijn dochter Guurtje.

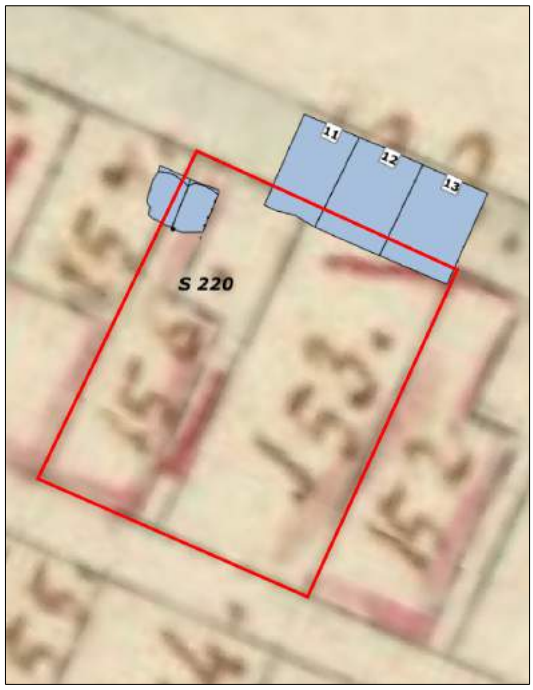

Afbeelding 39. Uitsnede uit de kadastrale minuutplan van 1817. De percelen 153 en 156 zijn rood omlijnd.

De overtuinen met perceelnummers 154 en 155 bleven echter minstens tot 1862 in handen van Guurtje. Binnen het grondbezit van Barend en zijn dochter Guurtje Waijper zijn drie zeefvakken (S 116, zeefvak 11 tot en met 13) en een kuil (S 220, oostzijde) geselecteerd voor verdere vondstanalyse. De zeefvakken lagen goeddeels langs de achterzijde van kadastraal perceel 153, in 1817 een leeg deel van het grondbezit van Barend Waijper. De kuil S 220 vertoonde in het veld een duidelijke scheiding tussen een oostelijk en een westelijk deel. Het oostelijke deel bleek na georectificatie vrijwel naadloos aan te sluiten op een smal uitbouwtje aan de woning van Barend Waijper, gelegen op perceel 156. Het westelijke deel sluit aan op de oostelijke hoek van het achtererf van buurperceel 157. Vermoedelijk hebben de eigenaars van beide buurpercelen ooit gezamenlijk een dubbele latrine met tussenwand opgetrokken.[78] Het binnenste van de kuil onder dit hokje heeft men vermoedelijk ook voorzien van een tussenwand.[79] Ter plaatse van perceel 156 zijn zeer veel vondsten geborgen uit de kuil (MAE van 360 stuks keramiekvondsten en 54 stuks kleipijpen). De westelijke helft van S 220 lag in de onbebouwde oosthoek van perceel 157. Hier zijn veel minder vondsten uit geborgen (MAE van 67 stuks keramiek en 20 kleipijpen). De grote hoeveelheid afval in de kuilhelft op perceel 156 kan zeer waarschijnlijk worden verklaard vanuit de ligging binnen het pand. Wanneer de bewoners iets weg wilden gooien was het gat in de pleezitting altijd handig dichtbij en men bleef droog, ook tijdens snertweer. Voor de bewoners van perceel 157 was het een stukje verder lopen en men moest naar buiten. Mogelijk ontdeden de bewoners van perceel 157 zich doorgaans op een andere plek binnen het perceel van hun afval.
Deze theoretische koppeling tussen groeiende afstand tot de woning en een dalend aantal voorwerpen lijkt tevens op te gaan voor de zeefvakken in sloot S 116. Uit zeefvak 13 werd een MAE van 22 stuks keramiek en 2 kleipijpen geborgen. Zeefvak 12 leverde 23 stuks keramiek en 3 kleipijpen op en uit het dichtst bij de woning gelegen zeefvak 12 werden 41 stuks keramiek en 2 kleipijpen geborgen.

Na beschouwing van de keramiekvondsten uit de zeefvakken van sloot S 116 kunnen we concluderen dat de algemene datering in grote lijnen overeenkomt met de datering van de sloot, tussen ca. 1600 en de demping in 1955 (tellijst 20). Wel valt op dat de complete profielen hoofdzakelijk kunnen worden gedateerd in de periode vanaf het einde van de 17de eeuw. In de verdeling van de functiegroepen vinden we geen opvallende uitschieters terug in verhouding tot de overige zeefvakken (grafiek 32). Wat wel opvalt is het geringe aandeel tafelgerei in de vorm van faïence, majolica en industrieel wit aardewerk. Deze functiegroep is meer verdeeld onder het roodbakkend aardewerk in de vorm van vooral borden en koppen. Ook vinden we tafelgerei terug in witbakkend aardewerk en steengoed met oppervlaktebehandeling. Opmerkelijk is de datering van deze producten, grotendeels in de 18de eeuw. In deze periode was tafelwaar van faïence, majolica, industrieel aardewerk en zelfs porselein een stuk betaalbaarder geworden, onder meer door massa-import en nieuwe productiemethodes. Zodanig zelfs dat de lagere middenklasse zich niet meer slechts een paar siervoorwerpen kon veroorloven, maar vaak ook een compleet tafelservies tot de beschikking had. Dat dit ook het geval was voor de bewoners van perceel 153/156 zal nog blijken in het onderstaande.

---

74 Als geboortejaar van Barend Hendriks Waijper zien we zowel 1784 als 1785, overigens wel beiden op 12 april. Bron: http://katerstede.nl/krommenietotaal/f8690.htm#f1282
75 http://katerstede.nl/krommenietotaal/f8690.htm#f1282
76 http://www.genealogieonline.nl/kwartierstaat-van-kampen/I1659.php
77 http://www.genealogieonline.nl/kwartierstaat-van-kampen/I1659.php. Als ondertekenaar verklaarde Guurtje dat zij niet kon schrijven en dus voldeed met een kruisje bij haar naam. Dit vormt eens te meer een aanwijzing dat we hier vermoedelijk niet te maken hebben met de hogere middenklasse, maar met een lid van de lagere middenklasse.
78 De latrine was aan de Noordzijde direct verbonden met de sloot (S116), vermoedelijk ter afvloeiing van de drijfmest. Een dergelijke latrine is tot op heden nog maar zeer weinig aangetroffen in de Zaanstreek (mededeling P. Kleij).
79 Deze werd echter niet teruggevonden tijdens de opgraving. Vermoedelijk heeft men de constructie bij de sloop grondig opgeruimd en ook ondergrondse delen hiervan uitgetrokken. De scheiding tussen beide helften was herkenbaar aan de hand van de bodemverkleuringen die duidelijk aan het licht traden bij aanleg van het archeologisch vlak.

KADASTRAAL PERCEEL 153: KERAMIEKVONDSTEN UIT VULLING SLOOT S 116 (VAK 11, 12 en 13)

TYPE			MAE
f-			1
f-			1
f-			2
f-	bor-	3	2
f-	bor-	5	2
f-	bor-		1
f-	bor-		1
iw-	bor-	15	1
m-	bor-		5
m-	bor-		1
p-			1
r-			1
r-			1
r-			3
r-			13
r-			1
r-	bak-	6	2
r-	bak-		1
r-	bor-	3	1
r-	bor-		1
r-	bor-		2
r-	bor-		2
r-	gra-	51	1
r-	kmf-		1
r-	kop-	2	1
r-	kop-	4	1
r-	kop-		1
r-	lek-		1
r-	pis-		1
r-	pis-		2
r-	pis-		1
r-	tes-		2
r-	tes-		2
r-	tes-		1
r-	zal-		1
s2-	fle-	5	1
s2-	fle-		4
w-			1
w-			9
w-	bor-		1
w-	dek-		1
w-	gra-		1

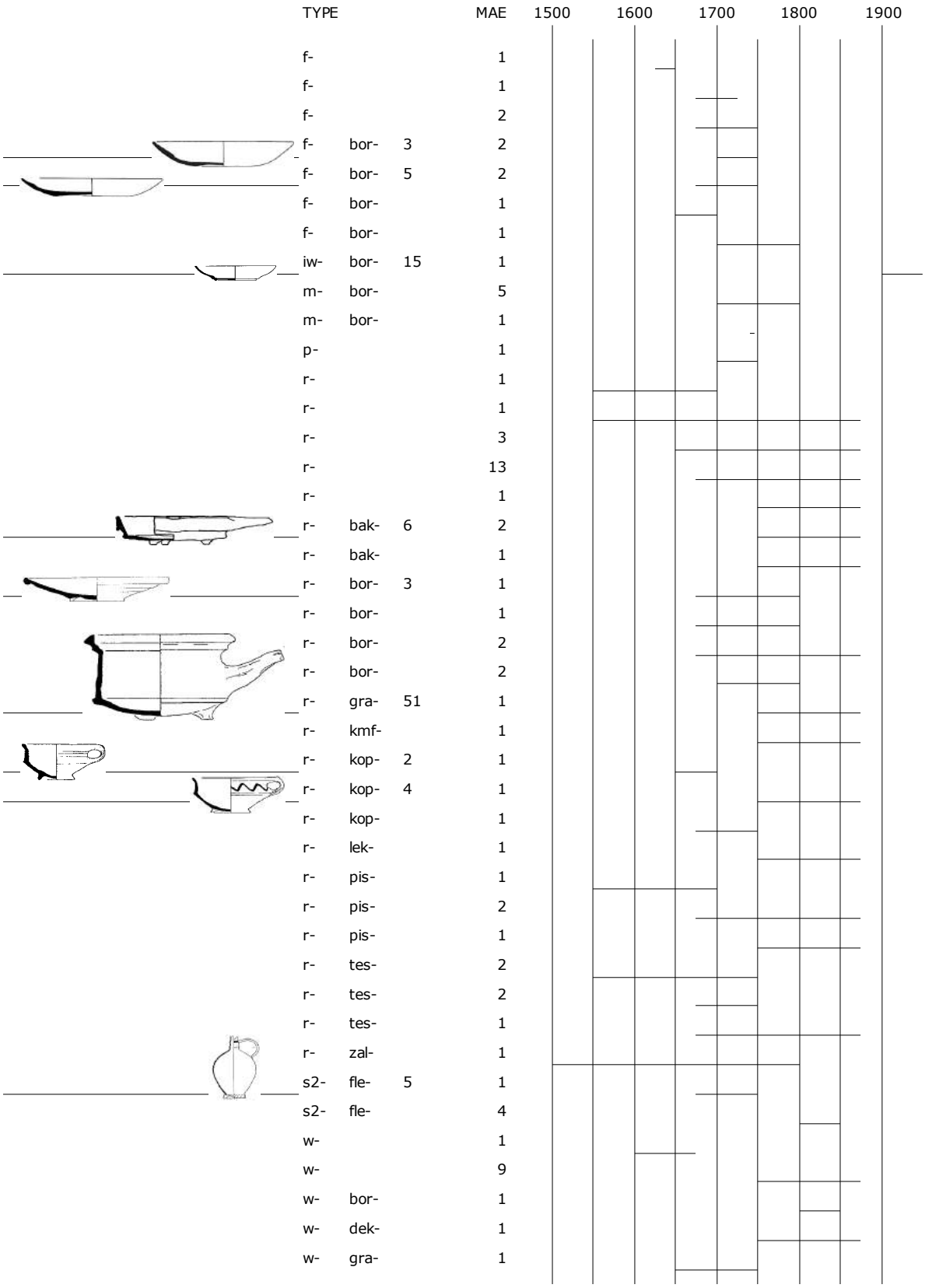

Tellijst 20 (datering vondstcomplex ca. 1600-1955, datering vondstgroep ca. 1675-1900).

KADASTRAAL PERCEEL 153: KERAMIEKVONDSTEN UIT VULLING SLOOT S 116 (VAK 11, 12 en 13)

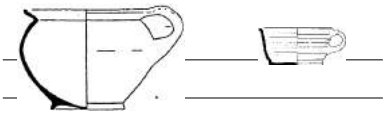

TYPE			MAE
w-	kmf-		1
w-	kop-	3	1
w-	pis-	7	1
w-	ver-		1
w-	zal-		1
wf-			1
TOTAAL			**86**

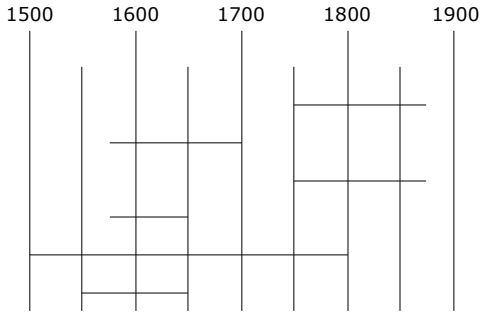

Vervolg tellijst 20.

Een voorwerp dat typisch voorkomt in de periode vanaf het einde van de 17de eeuw tot aan het eind van de 19de eeuw is een grote kop van roodbakkend aardewerk (**cat. 24**). Dit type kop (r-kop-4) wordt rond het laatste kwart van de 17de eeuw geïntroduceerd, maar dit exemplaar kan door enkele specifieke kenmerken van het glazuur en details aangaande de vorm worden gedateerd vanaf de tweede helft van de 18de eeuw.[80]
Een fles van steengoed met zoutglazuur (**cat. 4**) kan worden gedateerd in het laatste kwart van de 17de tot en met de eerste helft van de 18de eeuw. De fles – onder kenners ook wel 'P-kruik' genoemd – is bijna compleet teruggevonden in de bagger van de sloot achter perceel 153. De benaming 'P-kruik' verwijst naar de in blauw kobaltoxide op de buik aangebrachte letter 'P'.

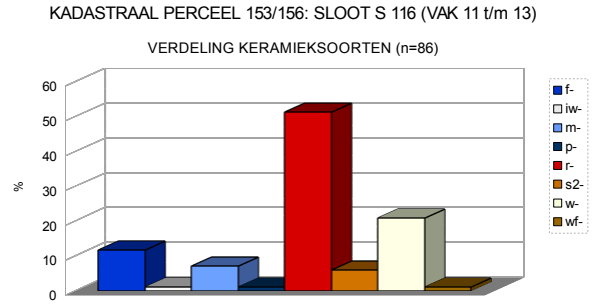

Grafiek 31 (datering vondstcomplex ca. 1600-1955, datering vondstgroep ca. 1675-1900).

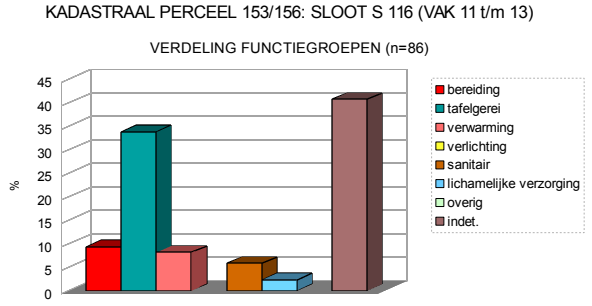

Grafiek 32 (datering vondstcomplex ca. 1600-1955, datering vondstgroep ca. 1675-1900).

De looptijd van sloot S 116 (circa 1600 tot 1955) is behoorlijk evenredig vertegenwoordigd binnen de groep van de kleipijpen uit zeefvak 11 tot en met 13 (tellijst 21). Het aantal kleipijpen is te laag voor een zinvolle kwalificering naar afwerking of de mate waarin de pijpen gerookt zijn.
Was de oogst na het zeven van de zeefvakken 11 t/m 13 maar karig geweest, dit werd ruimschoots gecompenseerd door de hoeveelheid vondsten uit de oostelijke helft van S 220. Het betreft de kuil onder een dubbele plee op de scheiding tussen de percelen 156 en 157, zoals in het bovenstaande reeds werd beredeneerd. Het aantal aangetroffen keramieksoorten is vrij groot, maar gelet op de kleine hoeveelheden van veel van deze soorten, is het totaalbeeld niet wezenlijk anders dan dat van de meeste andere vondstcomplexen van 't Mad (tellijst 22, grafiek 33). Ook de verdeling van de functiegroepen past in het lokale en regionale plaatje (grafiek 34). De keramiekvondsten laten zich als groep dateren tussen circa 1675 en 1950.

KADASTRAAL PERCEEL 153: KLEIPIJPEN UIT VULLING SLOOT S 116 (VAK 11 t/m 13)

ID	MAE
306	1
307	1
311	1
310	1
309	2
308	1
TOTAAL	**7**

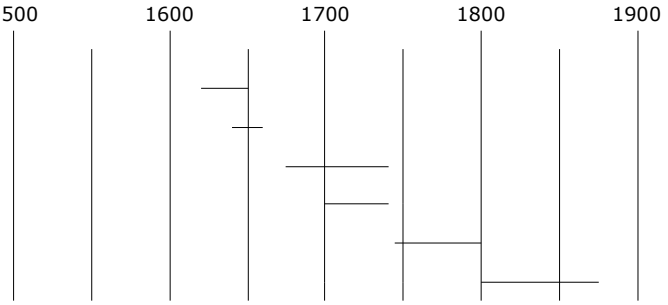

Tellijst 21 (datering vondstcomplex ca. 1600-1955, datering vondstgroep ca. 1620-1875).

80 De kop is geheel voorzien van een dikke laag loodglazuur, dat echter niet al te goed gehecht is. Dit laatste blijkt ook wel uit het feit dat het glazuur op meerdere plekken heeft losgelaten. Ook de hoge, wat plompe vorm van dit exemplaar wordt in de ervaring van de auteur in de regel niet bij de oudere vormen van dit type aangetroffen. Tot slot wijkt de vorm van het oor af van duidelijk vroegere exemplaren. De samengeknepen bovenzijde is veel geprononceerder dan bij vroegere exemplaren.

Afbeelding 40. Een dwarsdoorsnede van het terrein (coupe nr. 9) wordt ingetekend. Geheel links zien we naar onder duikende lagen van sloot S 116 ter hoogte van zeefvak 13. Op de achtergrond schept de graafmachine schoon stortzand in de reeds gesaneerde delen van de sloot. Foto richting noordoosten. Ter hoogte van de boom staat de zeefopstelling, alwaar de inhoud van archeologische sporen ter plaatse gezeefd kon worden.

Vondsten die aantoonbaar ouder zijn werden vrijwel niet aangetroffen. De spreekwoordelijke uitzondering op de regel bestaat uit een pot in roodbakkend aardewerk (r-pot-7, **cat. 31**). Deze pot vertoont sterke gelijkenis met een type kookpot uit de 16de eeuw (r-gra-8, voor een voorbeeld zie **cat. 17**). De rand en schouder zijn vrijwel identiek, slechts de bodems verschillen wezenlijk. Bij de grape is de bodem afgewerkt met pootjes. De pot heeft in plaats daarvan een gedraaide standring. De pot is evenwel beroet en daarom naar alle waarschijnlijkheid ook gebruikt als kookpot op een open vuurtje. De variant met standring is zeldzaam, maar wordt zo nu en dan wel eens aangetroffen in de wijdere regio. Zo is er een vergelijkbare pot gevonden in het pottenbakkersafval van de Wortelsteeg in Alkmaar, dat op grond van historische gegevens kan worden gedateerd tussen 1574 en 1620.[81]
De overgang van koken op een open vuur naar koken op een kachelfornuis wordt geïllustreerd door de overgang naar 'kachelpannen' (**cat. 20/21**). Deze kookpotten hebben een vlakke bodem en lijken al veel op de huidige kookpannen.

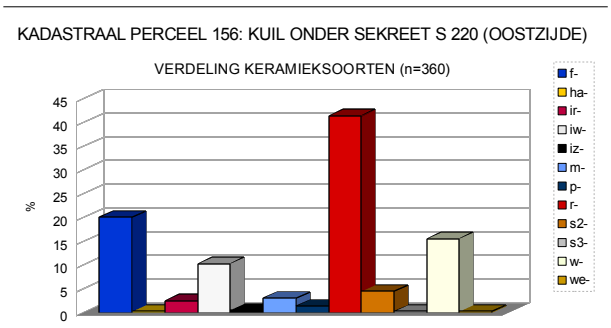

Grafiek 33 (datering vondstcomplex ca. 1600-1955, datering vondstgroep ca. 1675-1950).

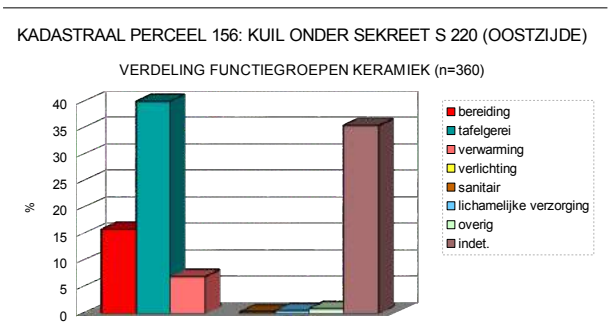

Grafiek 34 (datering vondstcomplex ca. 1600-1955), datering vondstgroep ca. 1675-1950).

81 Bitter 1995.

KADASTRAAL PERCEEL 156: KERAMIEKVONDSTEN UIT VULLING SEKREET S 220 (OOSTZIJDE)

TYPE			MAE
f-			2
f-			1
f-			2
f-			4
f-	bor-	1	1
f-	bor-	1	1
f-	bor-	3	1
f-	bor-	3	1
f-	bor-	3	8
f-	bor-	3	1
f-	bor-	7	1
f-	bor-	10	2
f-	bor-		6
f-	bor-		35
f-	bor-		1
f-	bor-		3
f-	dek-	9	1
f-	zal-		1
ha-			1
ir-			3
ir-	dek-		2
ir-	kop-	1	1
ir-	kop-		1
ir-	the-		2
iw-			2
iw-			1
iw-			1
iw-			1
iw-	bor-	1	1
iw-	bor-	3	2
iw-	bor-	4	1
iw-	bor-	5	2
iw-	bor-		7
iw-	bor-		2
iw-	kop-	1	1
iw-	kop-	1	1
iw-	kop-	1	1
iw-	kop-	1	1
iw-	kop-	2	2
iw-	kop-	17	2
iw-	kop-		6
iw-	kop-		1

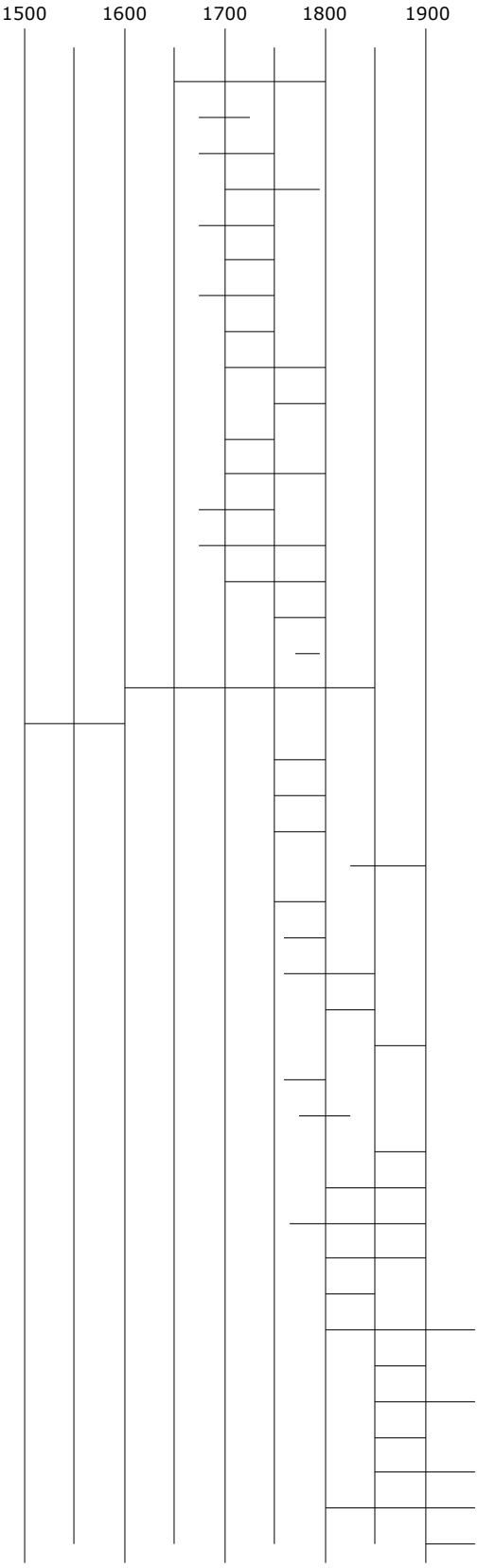

Tellijst 22: (datering vondstcomplex en vondstgroep ca. 1675-1950).

KADASTRAAL PERCEEL 156: KERAMIEKVONDSTEN UIT VULLING SEKREET S 220 (OOSTZIJDE)

TYPE			MAE
iw-	min-		1
iw-	zal-		1
iz-			1
iz-	the-		1
m-			2
m-	bor-	3	1
m-	bor-		6
m-	bor-		1
m-	bor-		1
p-			1
p-	bor-	1	1
p-	bor-	9	1
p-	kop-		2
r-			1
r-			5
r-			3
r-			20
r-			31
r-	bak-	6	10
r-	bor-	10	1
r-	bor-	13	1
r-	bor-	17	1
r-	bor-		1
r-	bor-		2
r-	bor-		8
r-	bor-		2
r-	bor-		4
r-	dek-	5	2
r-	dek-	6	1
r-	dek-	27	1
r-	dek-		3
r-	gra-	51	3
r-	gra-		9
r-	kap-	2	9
r-	kap-		2
r-	kmf-		6
r-	kmf-		1
r-	kom-		2
r-	kop-	4	1
r-	lek-	2	1
r-	lek-		1
r-	pis-		1
r-	pot-	7	1

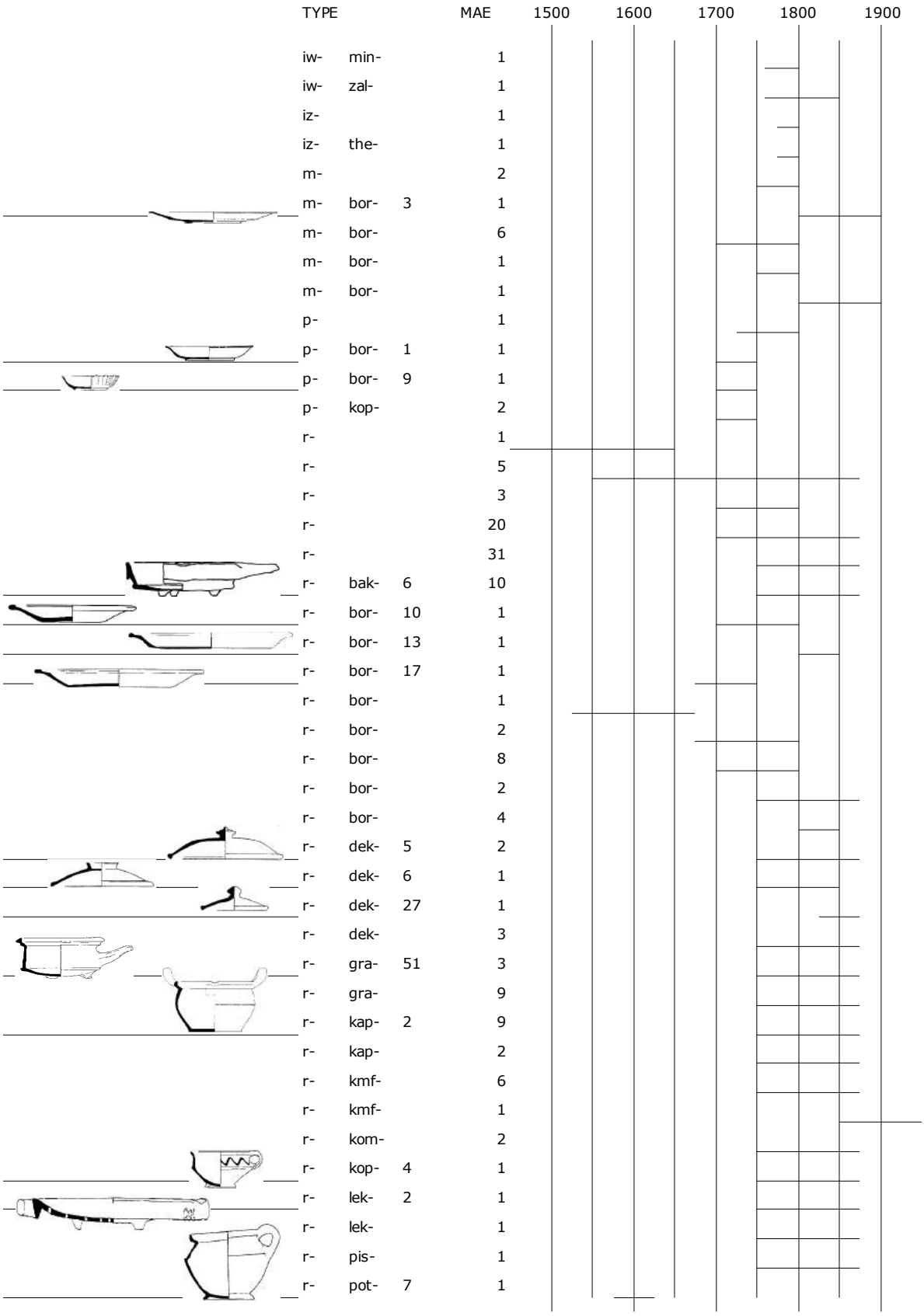

Vervolg tellijst 22.

KADASTRAAL PERCEEL 156: KERAMIEKVONDSTEN UIT VULLING SEKREET S 220 (OOSTZIJDE)

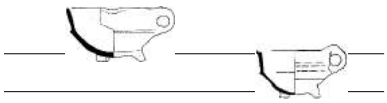

TYPE			MAE
r-	pot-		2
r-	tes-	1	2
r-	tes-	3	1
r-	tes-		1
r-	tes-		9
s2-			2
s2-			1
s2-			4
s2-			1
s2-	fle-		6
s2-	kni-	1	2
s3-			1
w-			2
w-			1
w-			33
w-	bor-		1
w-	bor-		1
w-	dek-	16	1
w-	dek-		1
w-	gra-		1
w-	kap-		4
w-	kmf-		4
w-	lek-		2
w-	pot-		2
w-	tes-		1
w-	the-		1
w-	ver-		1
we-			1
TOTAAL			**360**

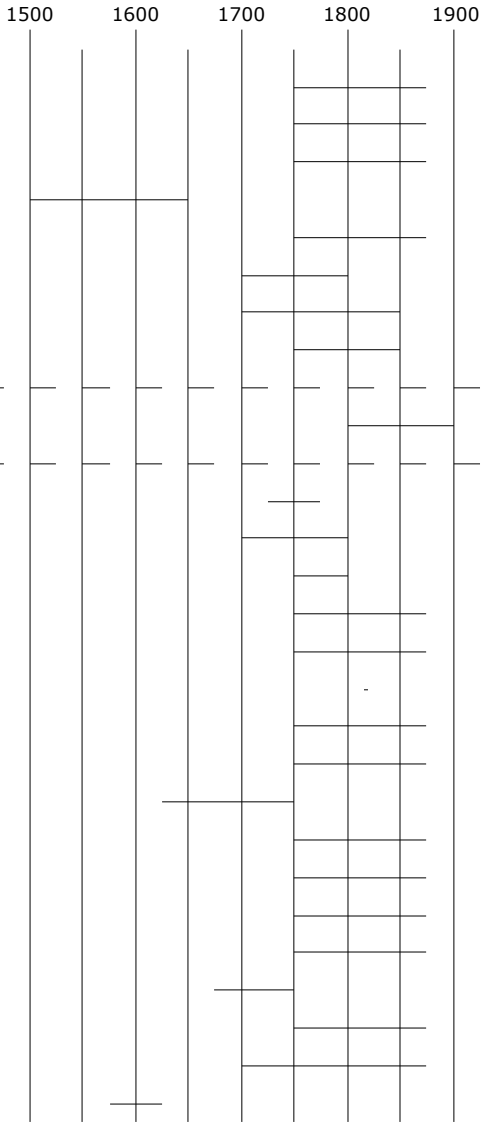

Vervolg tellijst 22.

Enkele voorwerpen bieden meer inzicht in de belevingswereld van de bewoners van perceel 156. Het gaat om gedeeltelijk bewaard gebleven majolica spreukborden, vermoedelijk vervaardigd in Friesland. Helaas zijn ook de spreuken zelf niet aan de tand des tijds ontkomen. Wel valt met zekerheid te zeggen dat het om moraliserende spreuken gaat welke de lezer oproepen zich te matigen in zijn of haar eet- en drinkgedrag. Op het ene bord kunnen we nog lezen "[...] gaat de wijsheid uit" (**cat 47**). Het andere exemplaar heeft als lijfspreuk: "Eet met smaak en ook met [m]ate". Spreuken in de trant van 'Is de drank in de man, dan is de wijsheid in de kan' of 'Koud bier maakt warm bloed'. Dit soort vermanende spreuken was erg populair onder het 'gewone volk' in de 19de eeuw. Niet omdat deze mensen in die tijd als halve heiligen door het leven gingen, maar juist omdat de verlokkingen van een kortstondige vergetelheid in drank of een copieuze maaltijd groot waren in een tijd dat velen maar moeilijk de eindjes aan elkaar konden knopen. In de 19de en vroege 20ste eeuw waren er dan ook velerlei initiatieven onder alle 'zuilen' van de Nederlandse samenleving om de burger te behoeden voor deze gevaren.
Een deksel van faïence (**cat. 58**) diende vermoedelijk als sluiting van een theepot. Het dekseltje was voorzien van nokjes, zoals veel theepotten dat ook nu nog hebben. Het dient ter voorkoming van ongevallen bij het inschenken van de hete drank. Het dekseltje is waarschijnlijk gemaakt door Jan van den Briel, werkzaam bij de Grieksche A in Delft. Centraal op het dekseltje is een A geschilderd, hetgeen een verwijzing lijkt te vormen naar deze meesterschilder, tussen 1768 en 1796 werkzaam bij deze pottenbakkerij. Het merkteken kan vanzelfsprekend ook slechts een vervalsing zijn van een minder hoog in aanzien staande concurrent. Vaak probeerde men de omzet wat op te krikken door mee te liften op het succes van een ander. We kunnen dan ook wel constateren dat het gezegde 'beter goed gejat dan slecht verzonnen' ook in de voorbije eeuwen reeds van toepassing was op een deel van de producenten.

KADASTRAAL PERCEEL 156: KLEIPIJPEN UIT VULLING SEKREETKUIL S 220 (OOSTZIJDE)

ID	MAE
8	1
280	1
265	1
266	1
284	1
9	1
283	1
281	3
7	1
302a	1
288	1
292	1
282	1
295	1
290	1
304	1
285	1
3	1
302b	6
267	1
303	7
294	1
287	3
286	1
298	1
291	1
300	3
299	4
297	1
289	1
296	1
293	1
301	1
277	1
TOTAAL	**54**

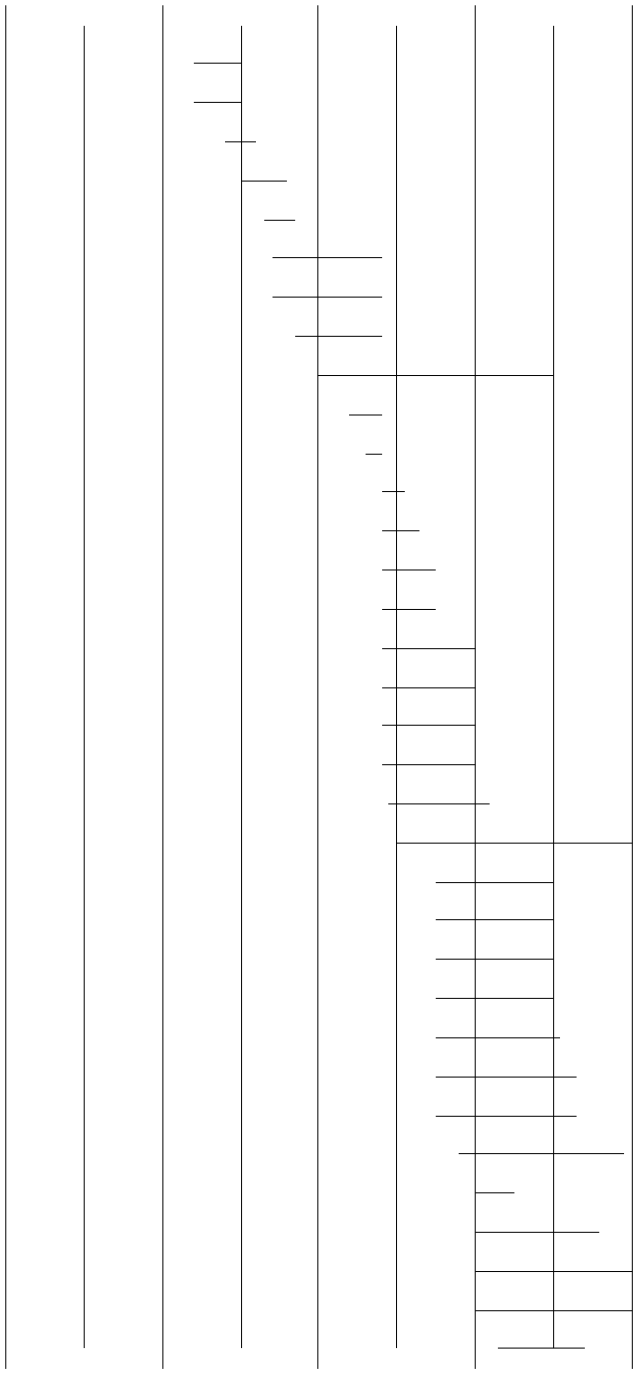

Tellijst 23 (datering vondstcomplex ca. 1675-1955, datering vondstgroep ca.1620-1900).

De kleipijpen vertonen dateringen tussen het tweede kwart van de 17de eeuw en het eind van de 19de eeuw (tellijst 23). Het zwaartepunt ligt bij deze vondstgroep echter duidelijk in de periode vanaf het midden van de 18de eeuw. De kwaliteit is merendeels grof, waarbij aangetekend moet worden dat de betere pijpen vrijwel allemaal in de 18de en 19de eeuw kunnen worden gedateerd (grafiek 35). Kwalitatief hoogwaardig afgewerkte kleipijpen met biconische ketel (basismodel 1) ontbreken overigens in alle vondstcomplexen van de opgraving. Een teken dat de bewoners zich in de 17de eeuw zonder uitzondering– al dan niet gedwongen door de financiële realiteit – tevreden stelde met exemplaren van minder hoge kwaliteit. Enkele voorbeelden van kleipijpen uit de oostelijke kuil van sekreet S 220 zijn in het onderstaande afgebeeld. Afbeelding 41 en 42 tonen enkele typische pijpen van rond het midden van de 17de eeuw. De makers van deze exemplaren zijn anoniem gebleven.[82]

82 Sowieso zijn er tot het eind van de 17de eeuw geen gemerkte exemplaren bekend van 't Mad, uitgezonderd het veel aangetroffen reliëfmerk van de puntroos. Dit is echter een algemeen gebruikte versiering en kan niet worden gekoppeld aan een productie- of werkplaats, laat staan aan een pijpmaker.

Afbeelding 41. Kleipijp met 'massief biconische ketel' (id. 265) uit de oostelijke kuil van sekreet S 220. Productie- en werkplaats onbekend. Datering: ca. 1640-1660.

Afbeelding 42. Kleipijp met 'langgerekt biconische ketel' (id. 266) uit de oostelijke kuil van sekreet S 220. Zijmerk puntroos. Productie- en werkplaats onbekend. Datering: ca. 1650-1680.

Afbeelding 43. Kleipijp met 'ovoïde ketel' (id. 290) uit de oostelijke kuil van sekreet S 220. Hielmerk VH gekroond, bijmerk Gouda + S. Werkplaats Matthijs van der Helm. Datering: ca. 1740-1775.

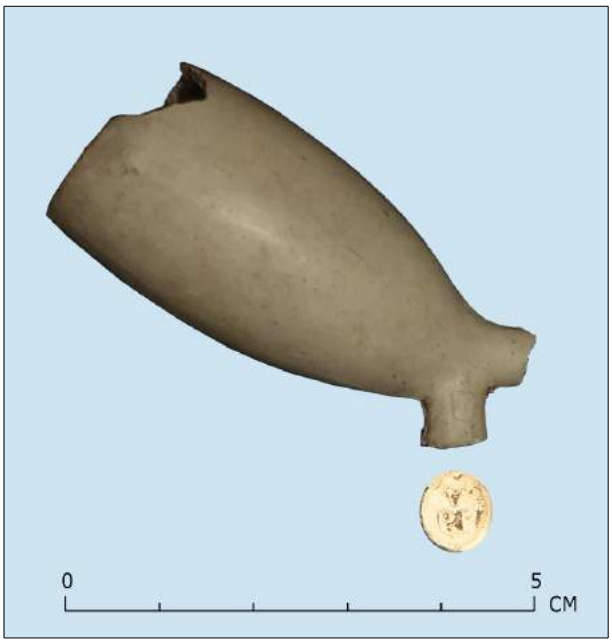

Afbeelding 44. Kleipijp met 'ovoïde ketel' (id. 290) uit de oostelijke kuil van sekreet S 220. Hielmerk PVP, bijmerk Gouda + S. Werkplaats onbekend. Datering: 1745-1810.

Een kleipijp met hielmerk 'VH gekroond' kan worden gedateerd in de periode tussen ca. 1740 en 1775 (afb 43). Deze kleipijp heeft een wat overdreven verbrede ketel. Het smeulende oppervlak van de tabak is daardoor relatief groter, waardoor de roker waarschijnlijk zonder al te veel moeite een stevige dosis tabaksrook tot zich kon nemen. De relatieve ondiepte van dit model betekende dat de onderliggende tabak minder lang werd blootgesteld aan verbrandings-producten uit de rook. Door deze eigenschappen zou de smaak van de tabak gedurende één gang meer gelijkmatig moeten blijven dan bij langgerekter modellen. Meer traditioneel is de vorm van de ongeveer gelijktijdige pijp van afbeelding 44. Overigens kunnen we aan de kwaliteit van de pijpen met het Goudse bijmerk zien hoe goed de afwerking van het product geacht werd te zijn. De ketels van afbeelding 44 tot en met 46 zijn duidelijk glad gepolijst. Dit is een extra handeling na het persen in de mal, hetgeen bijdroeg aan de kwalitatieve waardering voor het eindproduct. Het oppervlak van de pijp gaat er mooi van glanzen. Toch dragen ze allen de toevoeging S bij het bijmerk

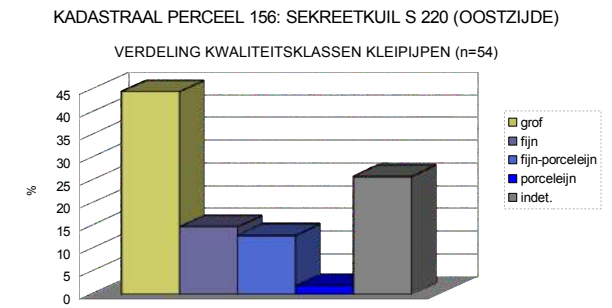

Grafiek 35 (datering vondstcomplex ca. 1675-1955, datering vondstgroep ca. 1620-1900).

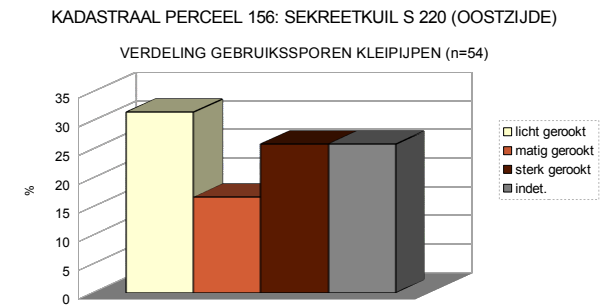

Grafiek 36 (datering vondstcomplex ca. 1675-1955, datering vondstgroep ca. 1620-1900).

van de stad Gouda, een aanduiding van de 'slegte' kwaliteit, welke kon worden onderscheiden van de 'fijne' en de 'porceleijne' kwaliteit.

Afbeelding 45. Kleipijp met 'ovoïde ketel' (id. 287) uit de oostelijke kuil van sekreet S 220. Hielmerk BOW, bijmerk Gouda + S. Werkplaats onbekend. Datering: ca. 1800-1850.

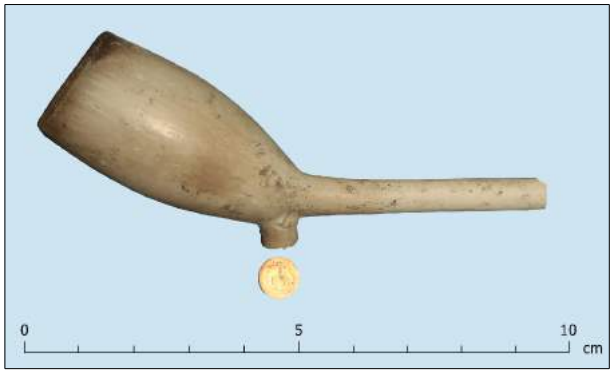

Afbeelding 46. Kleipijp met 'ovoïde ketel' (id. 286) uit de oostelijke kuil van sekreet S 220. Hielmerk PIB, bijmerk Gouda + S. Werkplaats (wed.) Andries Belonje of zoon Gerardus Belonje. Datering: ca. 1781-1850.

Afbeelding 47. Kleipijp met 'ovoïde ketel' (id. 277). Zijkant reliëf gewijd aan de opbloeiende 19de-eeuwse handel: Mercurius gezeten op baal, met zeilschip op achtergrond. Hielmerk 12 gekroond. Bijmerk Gouda + S. Werkplaats onbekend. Datering: 1814-1870.

Een reliëfpijp vormt een mooi symbool van (de hoop op) een opbloeiende 19de-eeuwse handel (afb. 47). We zien Mercurius (de god van de handel) gezeten op een baal handelswaar. Op de achtergrond zien we een zeilschip. De keerzijde van de ketel ontbreekt. Hier stond waarschijnlijk Neptunus (de god van de zee) op afgebeeld met als 'buit' de vruchten van de zee. Dit thema was zeer populair in de 19de eeuw en werd door meerdere werkplaatsen gebruikt.[83]

Een laatste vondst die hier niet onbesproken kan blijven is een pijpaarden beeldje van een leeuw (afb. 48). Aan de leeuw is een sterke symboliek verbonden. De leeuw staat symbool voor natuurlijke autoriteit, ijdelheid en genialiteit. Het dier had een grote aantrekkingskracht op de adel. Men kan zijn beeltenis dan ook terug vinden op menig familiewapen. Ook opkomende staten maakten graag gebruik van de machtige uitstraling van de leeuw.
In het Christendom stond de leeuw symbool voor de koninklijke macht van de stam Juda. Jezus was lid van deze stam. Door de verbinding van de leeuw aan Jezus werd zijn koninklijke macht nog eens extra onderstreept.[84] Het is niet mogelijk uitspraken te doen over de symboliek van één beeldje waarvan we de eigenaar niet kennen. Het hebben en tonen van beeldjes werd door puriteinen onder de protestanten gezien als afgoderij. Dit was zo sterk dat zelfs kerststalletjes lange tijd algemeen afkeuring genoten. Rooms-katholiek gezinden waren van oudsher gewend zich te omringen met afbeeldingen en beeldjes van heiligen en hun attributen. Zeker is dat de leden van de familie Waijper in ieder geval Rooms-Katholiek waren. Wellicht maakte het deel uit van hun interieur. Het dier is in het algemeen kernachtig weergegeven, met aan de achterzijde stippen op de plaats van de manen. Het had generlei artistieke waarde en kan derhalve worden gekenmerkt als eigentijdse 'kitsch', vermoedelijk uit de 18de eeuw.
Al met al bieden de vondsten een sterke aanwijzing dat het sekreet van perceel 156 gedurende bijna drie eeuwen in gebruik is gebleven. Het serviesgoed, de kleipijpen en het pijpaarden beeldje zouden niet uit de toon vallen in de huishoudens van arbeiders en/of kleine zelfstandigen. De aangetroffen ensembles passen daarmee in de sociaaleconomische reconstructie aan het begin van dit deelrapport.

Afbeelding 48. Pijpaarden leeuwtje uit de oostelijke kuil van sekreet S 220. Datering: ca. 1700-1800.

83 Zie bijvoorbeeld http://www.claypipes.nl/19e-eeuw/geheel-versierd-ovoide/ (zoek naar 'Neptunus en Mercurius'). We zien hierin hoezeer men economische voorspoed nog verbond met de zeehandel en visvangst. Uiteindelijk zou de 19de eeuw vooral bekend raken als de periode van industrialisering, al bracht dit nieuwe tijdperk aanvankelijk slechts welvaartsstijging voor degenen die toch al niet arm genoemd konden worden, de bazen en de investeerders. De arbeidersklasse had het nakijken, nu bijna al dat handwerk goedkoper kon worden gedaan door machines. Pas in de loop van de 20ste eeuw zou ook hun welvaartsniveau gaan stijgen. Ze hadden nog een lange weg te gaan vooraleer de idealen van het 'arbeidersparadijs' bereikt zouden zijn.
84 http://www.heiligen.net/wb/symboolleeuw.php

2.2.7 Vondsten bij kadastraal perceel 157

Perceel 157 was in 1817 in eigendom van Hendrik Dirks Daan (afb. 49). Het stond toen bekend als 'huis en erf'. Hendrik Dirks Daan was ook eigenaar van de overtuin met kadastraal perceelnummer 158. Het perceel valt op omdat het relatief smal is ten opzichte van het grondbezit van de directe buren. In de OAT's bij de kadastrale minuutplan van 1817 staat als beroep 'arbeider' weergegeven. Hendrik Dirks Daan werd geboren in 1784 of 1785.[85] In 1806 of 1807 trouwde hij met Trijntje Klaas Fortuin.[86] Zeer waarschijnlijk woonden ze op perceel 157, aangezien meer grondbezit elders in Krommenie niet erg waarschijnlijk is voor een arbeidersgezin. Het gezin was Nederlands gereformeerd en kreeg zeven kinderen, zes dochters en één zoon. Trijntje Klaas Fortuin overleed in 1842, Hendrik stierf in 1856. Het huwelijk moet getekend zijn geweest door harde klappen. De enige zoon en een dochtertje waren nog maar zuigelingen bij hun overlijden. Slechts twee kinderen werden ouder dan 30 jaar. Het echtpaar heeft samen vier kinderen naar hun laatste rustplaats moeten brengen. Een jaar na Trijntjes dood, stierf nog een dochter. Een hard lot dat helaas wel meer gezinnen trof in die tijden. Slechte hygiënische omstandigheden, gebrekkige huisvesting, voeding en medische hulpverlening waren hieraan mede debet.

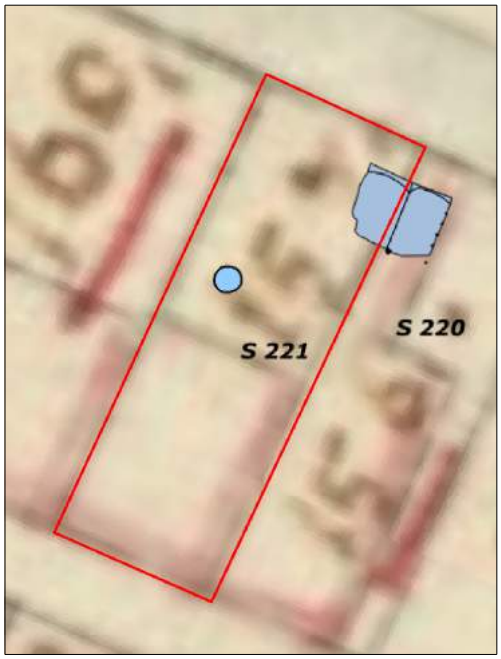

Afbeelding 49. Uitsnede uit de kadastrale minuutplan van 1817. Perceel 157 is rood omlijnd.

Binnen perceel 157 zijn twee vondstcomplexen geselecteerd voor verdere analyse. Het gaat om de westelijke helft van een sekreetkuil (S 220). De kuil hoorde zeer waarschijnlijk bij een dubbel sekreet ter hoogte van de perceelscheiding tussen perceelnummers 156 en 157. Het tweede vondstcomplex betreft de vulling van een waterput (S 221). Deze lag op het achtererf, niet ver van de achtergevel van het pand op perceel 157.

De ligging en verschijning van S 220 is in het bovenstaande verklaard vanuit de functie van kuil onder een sekreet.[87] De kuil bleek te zijn opgedeeld in twee helften. De oostelijke lag als gezegd onder een uitbouwtje van het pand op perceel 156. Hier zijn zeer veel vondsten uit geborgen (MAE van 360 stuks keramiekvondsten en 54 stuks kleipijpen). De westelijke helft van S 220 lag in de onbebouwde oosthoek van perceel 157. Hier zijn veel minder vondsten uit geborgen (MAE van 67 stuks keramiek en 20 kleipijpen). Dit kon helaas niet worden gestaafd door het aantreffen van een uitzonderlijk grote hoeveelheid vondstmateriaal binnen dit perceel. Er zijn vele mogelijke verklaringen denkbaar voor het ontbreken van een groot vondstcomplex op perceel 157. Zo is het mogelijk dat de bewoners zuiniger waren op hun spullen. Ook kan niet worden uitgesloten dat zij het sekreet vaker baggerden. Zelfs schatgraverij kan niet worden uitgesloten, gezien het feit dat het terrein jarenlang braak heeft gelegen na de brand die het winkelcentrum in 2007 in de as legde.

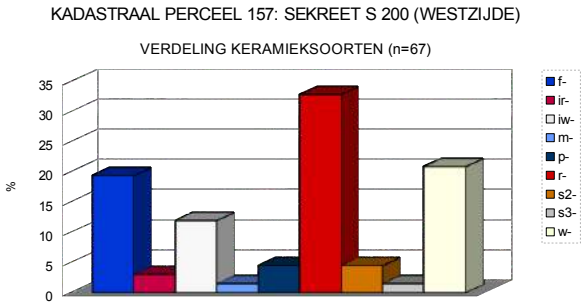

Grafiek 37 (datering vondstcomplex en vondstgroep ca. 1675-1850/1900).

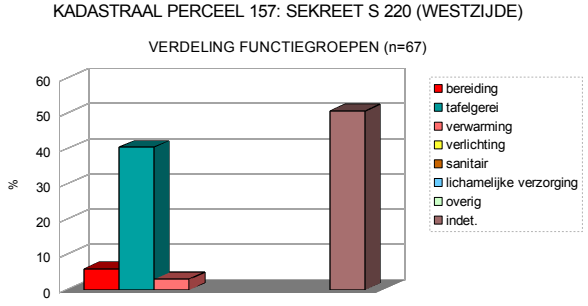

Grafiek 38 (datering vondstcomplex en vondstgroep ca. 1675-1850/1900).

De datering van de keramiekvondsten in de westelijke helft van S 220 ligt tussen het eind van de 17de eeuw en (de eerste helft van) de 19de eeuw (tellijst 24). De verdeling van keramieksoorten en functiegroepen vertoont geen opvallende uitschieters (grafiek 37 en 38). Bij de kleipijpen kan het gros van de vondsten worden gedateerd tussen de tweede helft van de 18de en (de eerste helft van) de 19de eeuw (tellijst 25). Daarmee is er toch wel sprake van een substantiële discrepantie tussen de beide vondstgroepen. Opvallend is de hoge mate van fragmentatie bij de keramiekvondsten. Een tussentijdse baggeractie lijkt echter geen goede verklaring, aangezien ook de kleine pijpenkoppen makkelijk door de baggerbeugel kunnen vallen. Wellicht werden kleipijpen in de periode tussen circa 1675 en 1750 op een andere plaats weggegooid. Het is evenmin uitgesloten dat er in deze periode helemaal niet gerookt werd door de bewoners van perceel 157.[88]

85 Hierover verschilt men van mening. Op de website van 'Het Krommeniese gezin 1620-1950' (http://www.katerstede.nl/krommenietotaal/f4378.htm#f5864) wordt als geboortedatum 25 februari 1785 gegeven en als geboorteplaats Akersloterwoude. Op de website http://www.genealogieonline.nl komt men eensgezind op geboortejaar 1784 en geboorteplaats Krommenie. Dat het om dezelfde Hendrik Dirks Daan gaat, blijkt uit het feit dat de persoon in kwestie in beide gevallen dezelfde vrouw trouwt.

86 Ook het jaar van trouwen lijkt voor problemen te zorgen. De website van 'Het Krommeniese gezin 1620-1950' (ibid.) vermeldt een huwelijkstoestemming op 30 mei 1807, terwijl men op de website http://www.genealogieonline.nl/ uitgaat van 1806.

87 Meer hierover in §2.2.6.

88 Ook het nagenoeg ontbreken van kleipijpvondsten in waterput S 221 vormt hiervoor een mogelijke aanwijzing.

KADASTRAAL PERCEEL 157: KERAMIEKVONDSTEN UIT VULLING SEKREET S 220 (WESTZIJDE) OP SLOOT S 116

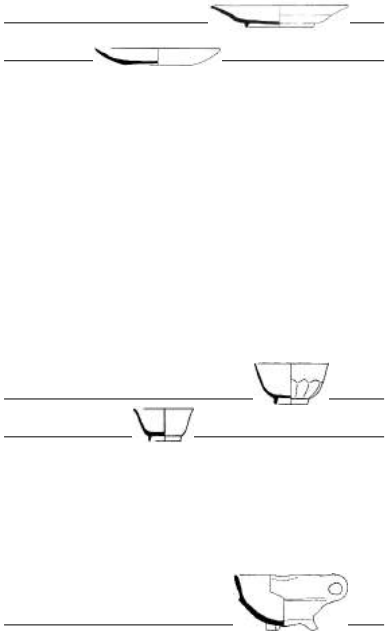

TYPE			MAE
f-			3
f-	bor-	1	2
f-	bor-	5	2
f-	bor-		1
f-	bor-		5
ir-			2
iw-	bor-		4
iw-	kop-		3
iw-	kop-		1
m-			1
p-			1
p-	kom-	1	1
p-	kop-	1	1
r-			16
r-			1
r-	bor-		2
r-	kap-		2
r-	tes-	1	1
s2-			1
s2-	fle-		1
s2-	kan-		1
s3-	bor-		1
w-			8
w-			1
w-	bor-		2
w-	dek-		1
w-	kap-		1
w-	kmf-		1
TOTAAL			**67**

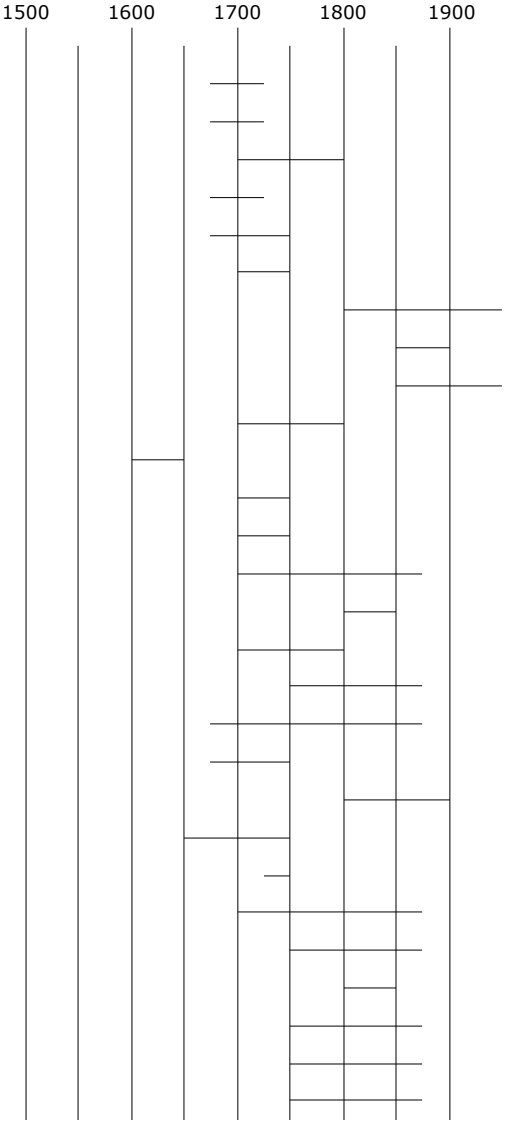

Tellijst 24 (datering vondstcomplex en vondstgroep ca. 1675-1850/1900).

De kwaliteit van afwerking van de kleipijpen wijkt niet wezenlijk af van de meeste andere vondstcomplexen van 't Mad (grafiek 39). Wel kunnen we duidelijk zien dat het percentage pijpen dat sterk gerookt is, met bijna 80% behoorlijk hoog is (grafiek 40). Ter vergelijking: bij de andere grotere vondstcomplexen van 't Mad ligt het percentage doorgaans tussen de 40 en de 60 procent.[89] Dit hoge percentage wekt toch wel sterk de indruk van een krap huishoudbudget, waarbij het rookgerei pas werd vervangen als het helemaal op was. Qua datering past het merendeel van de kleipijpen binnen het leven van Hendrik Daan, maar dat is niet alles. Ook aangaande het langdurig gebruik passen de pijpen prima binnen het sociaaleconomische profiel dat in het bovenstaande geschetst is van deze eigenaar van perceel 157. Geen van de keramiekvondsten was in voldoende mate bewaard gebleven om af te beelden in de keramiekcatalogus bij dit deelrapport. Enkele kleipijpen waren hiervoor wel geschikt. Afbeeldingen 50 en 51 tonen respectievelijk een kleipijp van fijne tot porceleijne kwaliteit en een exemplaar van grove of 'slegte' kwaliteit. Door ze naast elkaar te tonen kan men goed waarnemen dat het kwaliteitsverschil voornamelijk in de afwerking schuilt. De linker pijp is extra mooi gemaakt door ze na de persing nog eens goed na te poetsen ('glazen') met een polijststeentje. Hierdoor krijgt de pijp een glanzend en verfijnd voorkomen. De rechter pijp is qua model identiek aan de linker, maar oogt minder verfijnd door het ontbreken van deze polijsting.

89 Uitzondering op deze regel is waterput S 167, alwaar bijna 90 procent van de pijpen sterk gerookt was.

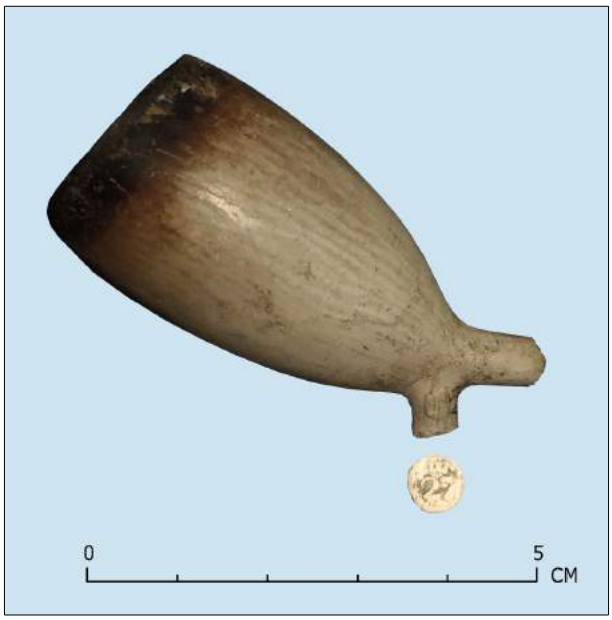

Afbeelding 50. Kleipijp met 'ovoïde ketel (id. 318)'. Hielmerk 27 gekroond. Bijmerk Gouda. Werkplaats onbekend. Datering: ca. 1775-1850.

Afbeelding 51. Kleipijp met 'ovoïde ketel' (id. 317). Hielmerk 25 gekroond, bijmerk Gouda + S. Werkplaats onbekend. Datering: ca. 1800-1860.

Waterput S 221 lag in 1817 op enkele meters ten noorden van de achtergevel van het pand op perceel 157. De datering van dit vondstcomplex ligt op grond van het aangetroffen ensemble van vondsten tussen circa 1700 en 1800.[90] Deze datering valt gedeeltelijk samen met de westelijke kuil van sekreet S 220. Een opvolging in tijd is daarmee uitgesloten. De inhoud van de put is ter plaatse gezeefd. Hierbij kwamen fragmenten van minimaal 31 stuks keramiek tevoorschijn (tellijst 26). Dit aantal mag dan relatief laag zijn. Het aantal (archeologisch) complete voorwerpen viel echter allerminst tegen. Het lijkt er op dat de put na het gebruik als waterbron open is gebleven en een nieuwe functie als vuilnisvat kreeg.

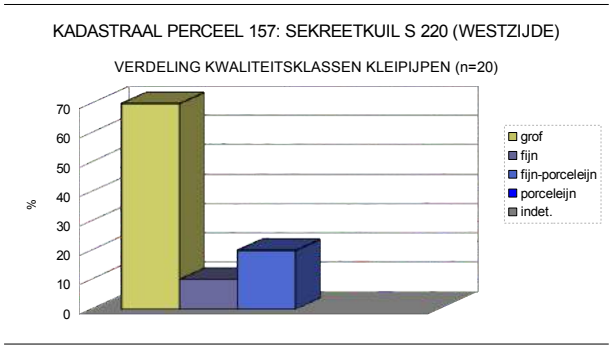

Grafiek 39 (datering vondstcomplex ca. 1675-1850, datering vondstgroep ca. 1750-1850).

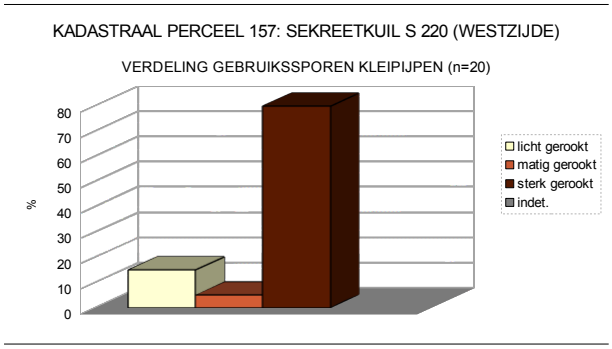

Grafiek 40 (datering vondstcomplex ca. 1675-1850, datering vondstgroep ca. 1750-1850).

Binnen de functiegroep 'bereiding' vinden we een groot formaat grape van roodbakkend aardewerk (**cat. 19**). De grape in kwestie was inwendig voorzien van een witte kleipap en geglazuurd met een mengsel van lood- en koperoxide, waardoor het een glanzend groen oppervlak kreeg. Roetsporen op de buitenzijde verraden dat de kookpot werd gebruikt in een open vuurtje. In de loop van de 18de en de 19de eeuw worden dergelijke kookpotten geleidelijk vervangen door kookgerei met een vlakke bodem. Hierbij kan men bijvoorbeeld denken aan de kachelpan.[91] Deze overgang hangt samen met de overgang van het koken op een open vuur naar het gebruik van een kachelfornuis in de keuken.
Een klein kannetje van witbakkend aardewerk was geheel voorzien van loodglazuur, aan de buitenzijde met vlekken ijzeroxide (**cat. 37**). Het diende wellicht om kleine hoeveelheden vloeistof op te dienen. Men kan dan denken aan melk of room voor de thee of koffie. Vermoedelijk vond de eigenaar van het kannetje deze stijl van decoratie wel aantrekkelijk. Er zijn in ieder geval meer voorbeelden van gevonden in de vulling van deze waterput.

90 De einddatum zou gezien het ontbreken van typische keramieksoorten uit de late 18de en 19de eeuw wellicht zelfs in het derde kwart van de 18de eeuw kunnen worden gesteld. Vanaf het derde kwart van de 18de eeuw vinden we in de regel een vrij groot aandeel van industrieel vervaardigde keramiek in de vondstcomplexen. Zo ook in de meeste vondstcomplexen van 't Mad te Krommenie.
91 Hiervan zijn geen exemplaren aangetroffen in de vulling van waterput S 221. Voorbeelden uit dezelfde opgraving zijn twee kachelpannen uit de oostelijke kuil van sekreet S 220 (**cat. 20 en 21**).

KADASTRAAL PERCEEL 157: KLEIPIJPEN UIT VULLING SEKREETKUIL S 220 (WESTZIJDE)

ID	MAE
327	1
321	1
325	4
316	1
318	1
319	1
324	2
317	1
322	2
326	4
320	1
323	1
TOTAAL	**20**

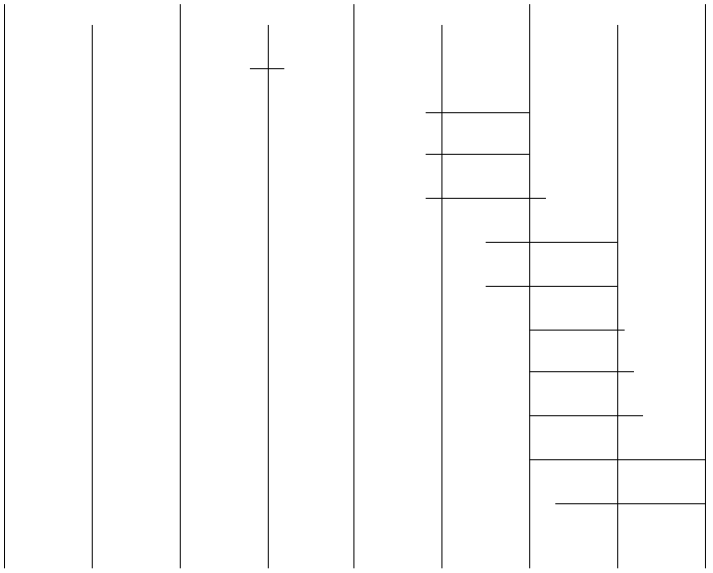

Tellijst 25 (datering vondstcomplex ca. 1675-1850/1900, datering vondstgroep ca. 1750-1850/1900).

Zo vonden we een groot formaat kom van witbakkend aardewerk met dezelfde wijze van versiering (**cat. 38**). De kom zal zijn gebruikt als deel van het tafelservies, vermoedelijk om warm eten zoals soep of pap op te dienen. De kom had een dekselgeul en kon daarom goed worden afgesloten met een deksel.
Een grote, diepe kom van majolica zal eerder zijn gebruikt om koude gerechten op te dienen, zoals salades of fruit (**cat. 53**). De bodem van de kom is voorzien van een blauwe schildering van een landschapje met drie torens. Ofschoon de schildering met enkele snelle halen is vervaardigd, is het tafereeltje best aardig getroffen door de schilder. Het is om deze reden geenszins uitgesloten dat de kom werd beschouwd als sierobject en daarom geen actieve rol was toebedeeld in het tafelservies.
Ook twee pispotten waren geheel voorzien van loodglazuur met uitwendig vlekken ijzeroxide (**cat. 40 en 41**). Om het sekreet (S 220-westzijde) te bereiken moest men naar buiten. Kennelijk had men daar zo nu en dan geen zin in en deed de behoefte op de pispot. Om deze reden wordt de pispot ook wel aangeduid met de term 'nachtspiegel'. Zeker 's nachts was de weerstand om naar buiten te gaan waarschijnlijk groter, omdat het vaak niet erg aanlokkelijk zal zijn geweest om de warme sponde te verlaten. Zeker niet bij stromende regen of ijzige koude.

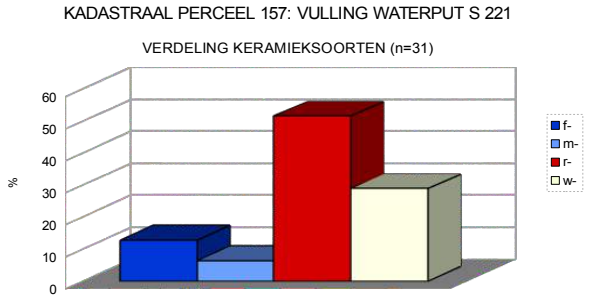

Grafiek 41 (datering vondstcomplex en vondstgroep ca. 1700-1800).

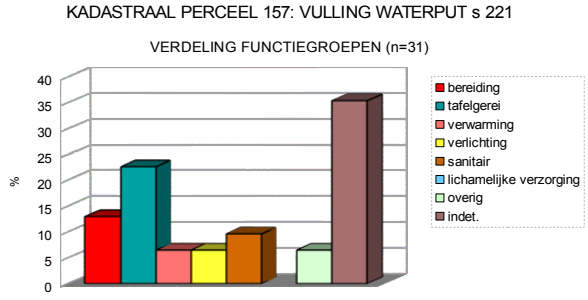

Grafiek 42 (datering vondstcomplex en vondstgroep ca. 1700-1800).

Het grote formaat van de kookpot (**cat. 19**) en de kom van witbakkend aardewerk (**cat. 38**) past binnen de schetsmatige reconstructie van de sociaaleconomische positie ten huize van de familie Hendrik Dirks Daan. Een arm, maar groot gezin kon zich niet veel luxe veroorloven en kon nog wel wat beknibbelen door de bereiding van grote éénpansgerechten. De datering van het vondstcomplex ligt evenwel niet in de eerste helft van de 19de eeuw, doch in de 18de eeuw. Ook Hendriks ouders hadden een groot gezin. Hendrik was de oudste jongen van in totaal 10 kinderen.[92] Wellicht bewoonde Hendrik het pand al sinds zijn geboorte. Hendriks vader – Dirk Maartens Daan – leefde nog in 1817 (het jaar van opname van de kadastrale minuutplan). Echter, de OAT's bij deze kaartopname zijn aantoonbaar enige tijd later vervaardigd.[93] Het is zeer wel mogelijk dat Hendrik als oudste en enige zoon in de tussentijd de woning op perceel 157 van zijn vader heeft geërfd.
De aangetroffen keramiekvondsten bestaan uitsluitend uit de betaalbaarder soorten met een sterke concentratie op rood- en witbakkend aardewerk (grafiek 41). Wanneer we kijken naar de functiegroepen zien we een tamelijk gelijkmatige verdeling (grafiek 42). Bijna alle functiegroepen zijn aanwezig. Dit is nog niet eerder in deze mate

92 Bron: http://www.katerstede.nl/krommenietotaal/f4370.htm#f5399.
93 Zie hierover ook de beschrijving van de vondstcomplexen van perceel 144 t/m 150 (§2.2.5).

waargenomen. Een mogelijke verklaring is dat de bewoners van perceel 157 door financiële beperkingen meer aardewerk gebruiksvoorwerpen hadden, daar waar de overige huishoudens van 't Mad zich een deel van deze voorwerpen in een duurzamer en daardoor duurder materiaal konden veroorloven. Zo kan men denken aan ijzeren kookgerei, koperen pispotten en olielampen. Deze materialen waren zeer goed herbruikbaar en worden om deze reden vrijwel niet aangetroffen in archeologische context.
Ook in het geval van de kleipijpen past de sterke mate waarin de pijpen gerookt zijn bij het sociaaleconomische profiel van de bewoners. Deze behoorden op grond van de historische schets én de archeologische vondsten vermoedelijk tot de lagere middenklasse.

KADASTRAAL PERCEEL 157: KERAMIEKVONDSTEN UIT VULLING WATERPUT S 221

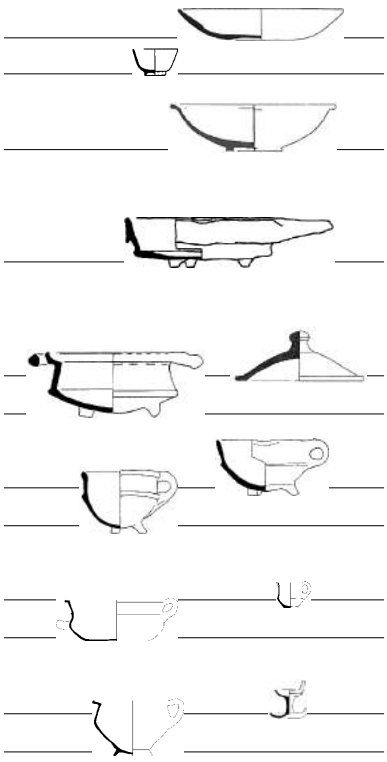

TYPE			MAE
f-			1
f-	bor-	3	2
f-	kop-	1	1
m-	bor-		1
m-	kom-	6	1
r-			7
r-			1
r-	bak-	6	1
r-	blo-		1
r-	bor-		1
r-	dek-	38	1
r-	gra-	53	1
r-	oli-		1
r-	tes-	1	1
r-	tes-	2	1
w-			2
w-	kan-	28	1
w-	kom-	36	1
w-	min-		1
w-	oli-	2	1
w-	pis-	7	2
w-	pis-		1
TOTAAL			**31**

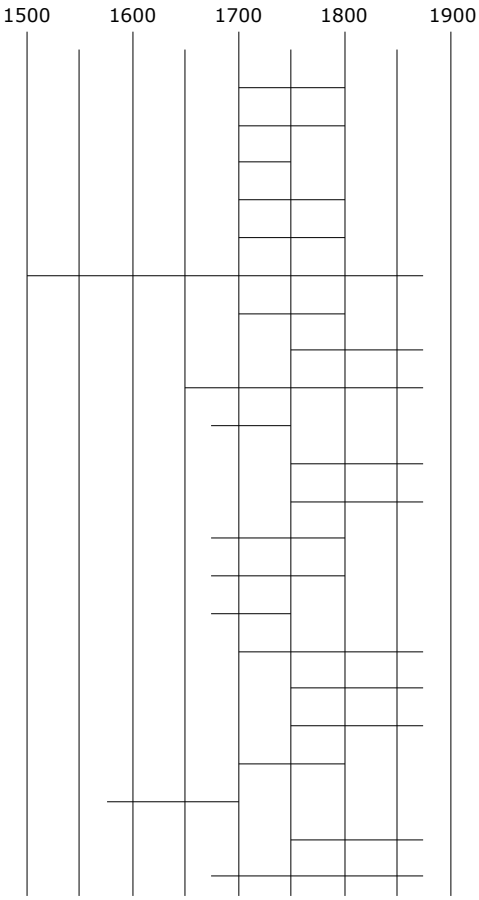

Tellijst 26 (datering vondstcomplex en vondstgroep ca. 1700-1800).

Kleipijpen werden verrassend genoeg in het geheel niet aangetroffen, behoudens enkele steelfragmentjes. Kennelijk werden deze bij voorkeur weggegooid in het sekreet aan de oostzijde van het perceel (S 220-westzijde). Wellicht rookten de bewoners bij voorkeur op het pleetje en is dat de oorzaak voor dit opvallende fenomeen. Hiervoor kunnen legio redenen zijn geweest. Zo moet de lucht in het kleine pandje van perceel 157 ook zonder tabaksrook al erg snel bedompt zijn geweest. Een andere reden om niet binnen te roken kan bijvoorbeeld zijn dat men rekening hield met de gevoelige luchtwegen van één of meerdere familieleden.

2.2.8 Vondsten bij kadastraal perceel 164

Dirk Haan stond in de OAT's bij de kadastrale minuutplan van 1817 te boek als eigenaar van kadastraal perceelnummer 163 tot en met 166 (afb. 52). In de namenlijst van de webpagina 'Het Krommeniese gezin 1620-1950' komen drie mogelijke kandidaten voor met de achternaam Haan:[94]
-Dirk Jans Haan (geboren 16 april 1762 te Krommenie, overleden 2 februari 1832 te Krommenie), en;
-Dirk Klaas Haan (geboren 21 april 1805 te Assendelft, overleden 28 januari 1885 te Krommenie,[95] en;
-Dirk Willems (de) Haan (geboren 1794? te Westknollendam, overlijdensdatum onbekend).
Een beredeneerde keuze voor één van deze kandidaten kan op basis van deze informatie niet worden gemaakt. Wellicht leidt toekomstig archiefonderzoek nog tot de juiste kandidaat.
Perceel 164 was onbebouwd ten tijde van de optekening in de kadastrale minuutplan van 1817. In de directe nabijheid van de sloot achter het perceel werd een rechthoekige sekreetkuil aangetroffen (S 259).

Afbeelding 52. Uitsnede uit de kadastrale minuutplan van 1817. Perceel 164 is rood omlijnd.

KADASTRAAL PERCEEL 164: KERAMIEKVONDSTEN UIT VULLING SEKREETKUIL S 259

TYPE			MAE	1500	1600	1700	1800	1900
f-			3					
f-	bor-		6					
f-	bor-		3					
f-	zal-	3	1					
iw-			3					
iw-	bor-	1	1					
iw-	bor-	3	1					
iw-	bor-	4	1					
iw-	bor-	6	2					
iw-	bor-		3					
iw-	kom-	6	1					
iw-	kop-	1	1					
iw-	kop-	2	3					
iw-	kop-	17	1					
iw-	kop-		9					
m-	bor-		1					
p-	kop-		1					
r-			15					
r-			1					
r-			5					
r-	bak-		1					
r-	bak-		1					
r-	blo-		1					
r-	bor-	12	1					
r-	bor-		3					
r-	dek-	6	2					

Tellijst 27 (datering vondstcomplex en vondstgroep ca. 1750-1900).

94 http://www.katerstede.nl/krommenietotaal/namen117.htm#haan.
95 Dirk Klaas Haan was in 1817 pas twaalf jaar oud. Maar aangezien de OAT's bij de kadastrale minuutplan overtuigend van jonger datum blijken te zijn, is het niet onmogelijk dat hij inmiddels het pand en de bijbehorende percelen heeft verkregen door koop of erfenis.

KADASTRAAL PERCEEL 164: KERAMIEKVONDSTEN UIT VULLING SEKREETKUIL S 259

	TYPE			MAE	1500	1600	1700	1800	1900
	r-	dek-		3					
	r-	kap-		4					
	r-	kop-		1					
	r-	min-		1					
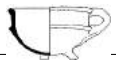	r-	tes-	2	2					
	r-	tes-		1					
	r-	tes-		4					
	r-	zal-	3	1					
	s2-			2					
	s2-	pot-		1					
	s3-	dek-	2	1					
	w-			14					
	w-	bor-		1					
	w-	dek-		2					
	w-	kmf-		1					
	w-	kom-		2					
	w-	tes-		1					
TOTAAL				**113**					

Vervolg tellijst 27 (datering vondstcomplex en vondstgroep ca. 1750-1900).

De locatie van de sekreetkuil op de minuutplan van 1817 is niet erg logisch, zo midden langs de achterzijde van het – in die tijd lege – perceel 164. Een blik op de gegeorectificeerde kadastrale minuutplan van 1899 biedt ons echter zicht op een veel logischer locatie (afb. 53). Nu zien we een klein pand op het achtererf van perceel 164, dat inmiddels is omgenummerd naar kadastraal perceel 996. De sekreetkuil ligt pal op de noordwesthoek van een uitbouwtje aan dit pand. Vermoedelijk was het uitbouwtje een bijkeukentje met latrine en liep hiervandaan een afvoer naar de sekreetkuil. Vondsten uit de sekreetkuil dateren uit de periode tussen circa 1800 en 1900. De kuil moet om deze reden nog in gebruik zijn geweest ten tijde van het beeld in de kadastrale minuutplan van 1817. Waarom het pand niet is afgebeeld in deze kaart is een raadsel. Wellicht was het pand in 1817 nog wel aanwezig maar dermate vervallen dat het niet is opgenomen in het kaartbeeld teneinde een onredelijke belastingaanslag te voorkomen?
De rol van het tafelgerei is in dit vondstcomplex vrijwel volledig overgenomen door industrieel aardwerk (grafiek 43). Dit ging ten koste van de eerder nog zo talrijk aangetroffen voorwerpen van faïence en majolica. Het gebrek aan complete grotere voorwerpen is erg opvallend. De toonbare exemplaren bestaan uit een miniatuurtje van een kachelpan (**cat. 29**) en een zalfpotje (**cat. 33**) van roodbakkend aardewerk en een dekseltje van industrieel steengoed (**cat. 85**). De genoemde voorwerpen zijn verre van representatief voor de verdelingen naar keramieksoort of functiegroep (zie grafiek 43 en 44). Vermoedelijk kan dit worden verklaard vanuit het formaat van de voorwerpen. De catalogusvoorwerpen uit sekreetkuil S 259 zijn allen klein van stuk. De kans op breuk en fragmentatie is daardoor navenant kleiner. Grotere voorwerpen daarentegen, breken doorgaans in meer stukken waardoor een grotere mate van fragmentatie plaats heeft. Tijdens het opruimen van de resten kon relatief meer materiaal versprokkeld raken doordat men bijvoorbeeld aanvankelijk een deel van de scherven niet kon bereiken. Denk bijvoorbeeld aan lastige hoekjes of de kier onder een kast. Deze 'achtergebleven' scherven konden zo eenvoudig verspreid raken over meerdere afvalstortplaatsen binnen en langs het erf.

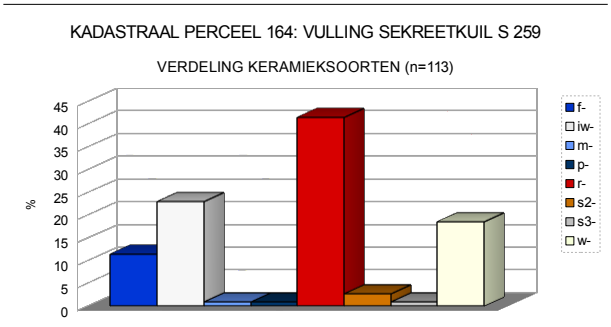

Grafiek 43 (datering vondstcomplex en vondstgroep ca. 1750-1900).

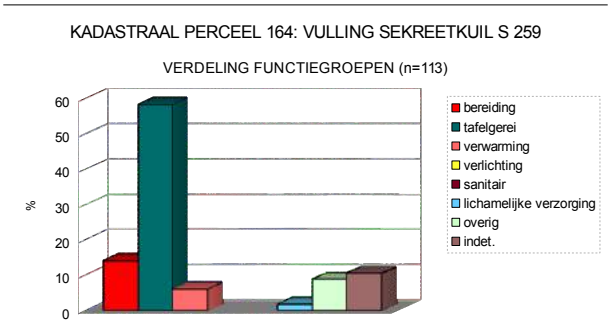

Grafiek 44 (datering vondstcomplex en vondstgroep ca. 1750-1900).

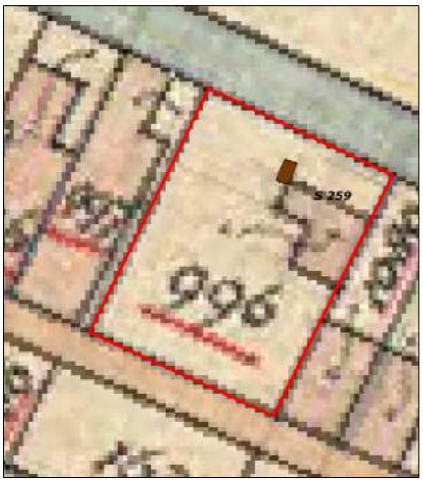

Afbeelding 53. Uitsnede uit de kadastrale minuutplan van 1899. Kadastraal perceel 164 is rood omlijnd.

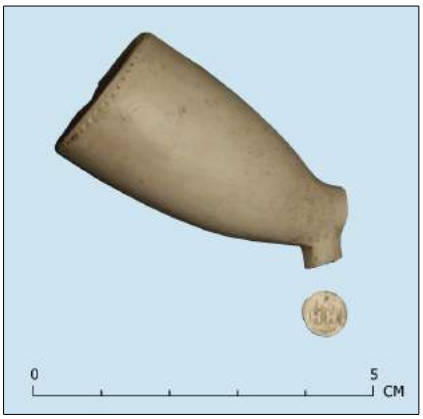

Afbeelding 54. Kleipijp met trechtervormige ketel (id. 360) uit sekreetkuil S 259. Hielmerk HKH, werkplaats Huijbert Kramer. Datering: 1723-1739.

Afbeelding 55. Kleipijp met ovoïde ketel (id. 362) uit sekreetkuil S 259. Hielmerk DS gekroond, bijmerk Gouda, werkplaats onbekend. Datering: 1789-1873.

De datering van de kleipijpen lijkt sterk op die van de vondstgroep van keramiek. De oudste pijp uit het vondstcomplex is van het Goudse merk HKH en is nog niet voorzien van het bijmerk dat vanaf 1739 werd gevoerd op kleipijpen uit Gouda (afb. 54).[96] De pijp kan op basis van deze karakteristieken worden toegeschreven aan de werkplaats van ene Huybert Kramer in Gouda. De overige kleipijpen zijn wel voorzien van dit bijmerk. Het is dan ook zeker niet uitgesloten dat de pijp van het merk HKH als opspit in het vondstcomplex terecht is gekomen.
Een pijp van het merk 'DS gekroond' is wel voorzien van het Goudse bijmerk (afb. 55). De pijp met ovoïde ketelvorm is behoorlijk net afgewerkt, hetgeen tot uiting komt in het 'geglaasde' oppervlak en natuurlijk het bijmerk, waar geen letter S aan is toegevoegd. Het merk is sinds 1699 in omloop geweest. De pijp kan op grond van de vorm en het formaat worden gedateerd vanaf circa 1800 tot en met het 1873, het laatste jaar waarin het merk geregistreerd was. In deze periode wisselde het merk vijf maal van eigenaar.
In dezelfde kwaliteitsklasse vinden we een pijp van het merk 'GDH' (afb. 56). Op grond van dit merk en de uiterlijke verschijningsvorm kan de pijp worden gedateerd tussen 1797 en 1847. De pijp is geglaasd. De afwerking oogt evenwel minder geslaagd dan het hierboven beschreven exemplaar. Toch is het bijmerk niet voorzien van de letter S voor 'Slegte' kwaliteit. Wellicht gaat het om een foute persing die (onbedoeld) door de selectie is geglipt? De pijp heeft er kennelijk niet minder om gerookt, gezien de sterke rooksporen in en op de ketel.
Het laatste exemplaar dat hier beschreven zal worden is een pijp met het hielmerk '30 gekroond' (afb. 57). Dit merk was in gebruik van de vroege 18de eeuw tot het eind van de 19de eeuw.[97] Het bijmerk vormt een aanwijzing dat het gaat om een pijp in de betere kwaliteitsklassen, maar is zelf echter sterk weggesleten. Vermoedelijk door veelvuldig gebruik van de mal. Om deze reden is het exemplaar gedateerd tussen ca. 1850 en 1873, het jaar waarin dit merk voor het laatst werd gebruikt.

KADASTRAAL PERCEEL 164: KLEIPIJPEN UIT VULLING SEKREETKUIL S259

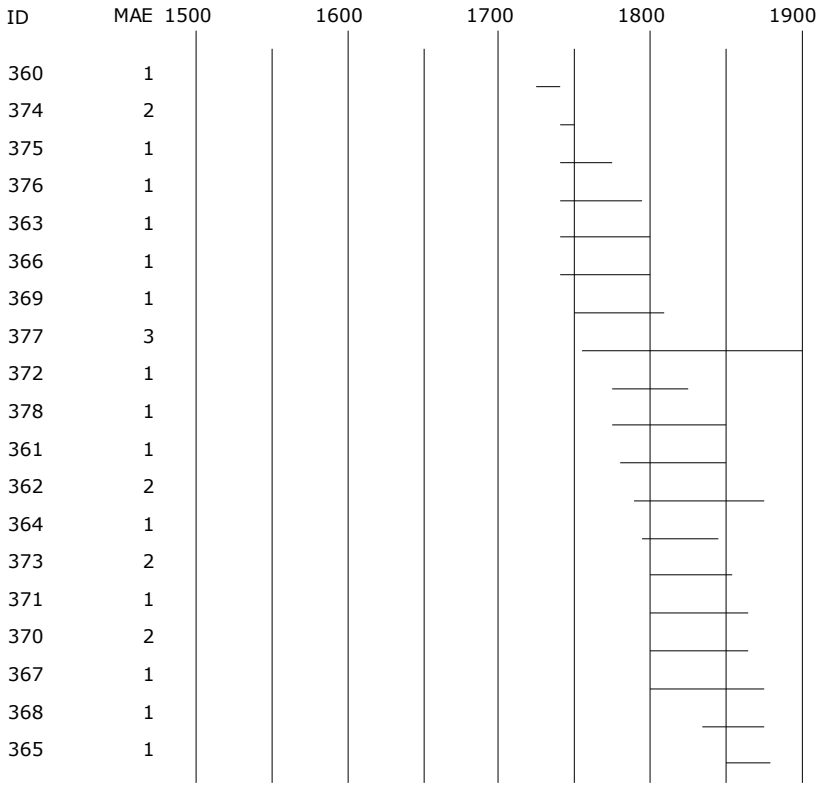

TOTAAL 25

Tellijst 28 (datering vondstcomplex en vondstgroep ca. 1750-1900).

96 http://www.goudapipes.nl/books/Meulen/catalog/lettermerken.php voor identificatie werkplaats en begindatering. Einddatering: Duco 1987, 77.
97 Duco 2003, 190 (968).

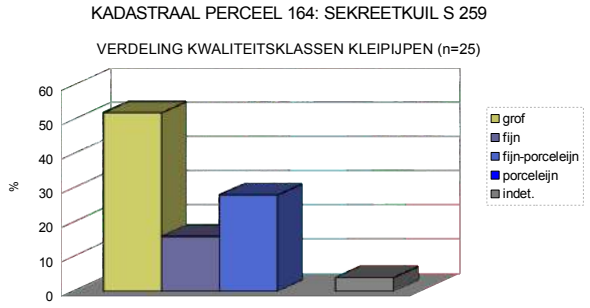

Grafiek 45 (datering vondstcomplex en vondstgroep ca. 1750-1900).

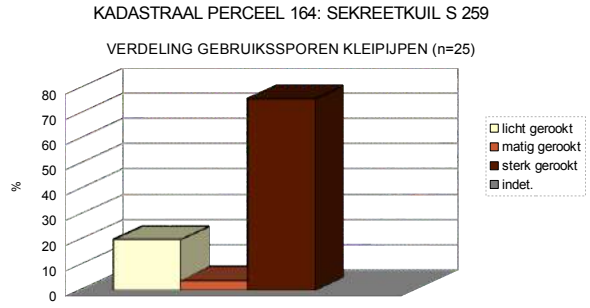

Grafiek 46 (datering vondstcomplex en vondstgroep ca. 1750-1900).

Afbeelding 56. Kleipijp met ovoïde ketel (id. 364) uit sekreetkuil S 259. Hielmerk GDH, bijmerk Gouda, werkplaats

Afbeelding 57. Kleipijp met ovoïde ketel (id. 365) uit sekreetkuil S 259. Hielmerk 30 gekroond, bijmerk Gouda, werkplaats onbekend. Datering: ca. 1850-1873.

Afbeelding 58. Complete Martavaan uit het Zeeuws Maritiem Muzeeum (invent.nr. 2659).

De kleipijpen uit sekreetkuil S 259 waren voor meer dan de helft van grove kwaliteit (grafiek 45). Ook bleek een zeer hoog percentage sterk te zijn gerookt (grafiek 46). Toch zijn er betreft kwaliteit van de kleipijpen niet louter aanwijzingen voor een armoedig huishouden. De resterende groep bestaat uit pijpen van fijne en fijne-porceleijne kwaliteit. Een betere indicatie voor de draagkracht van de bewoners van kadastraal perceel 164 lijken de gebruikssporen te zijn. Driekwart van de pijpen uit S 259 was sterk gerookt. Juist de kleipijpen van betere kwaliteit vielen zonder uitzondering in deze groep.

Het vondstmateriaal uit S 259 biedt in het algemeen een nogal povere indruk. Het ensemble past overigens prima in de sociaal-economische profielschets op basis van de ligging van het plangebied binnen de oude kern van Krommenie. Zowel de vondstgroep van keramiek als die van de kleipijpen past bij mensen uit de lagere middenklasse. Men kon redelijk meekomen in de algemene trends qua huisraad en rookgerei maar had toch duidelijk geen budget voor daadwerkelijke luxe.

Ter hoogte van perceel 164 werd in de achtersloot (S 116) een bijzondere vondst aangetroffen (**cat. 10**). Het betreft een groot fragment van een grote voorraadpot. Van deze voorraadpot werden de schouderpartij en rand teruggevonden. De pot is van steengoed en is afkomstig uit China. Op de schouder is de pot voorzien van vier verticale oortjes. Deze dienden ter bevestiging van een lederen afsluiter. Dergelijke potten worden ook wel 'martavanen genoemd', naar de plaats Martaban in het district Rangoon in het huidige Myanmar (v.h. Birma). Ondanks de suggestieve benaming werden deze voorraadpotten aanvankelijk niet in Martaban vervaardigd, maar in China.[98] Ze werden voor verschillende doeleinden gebruikt, onder meer voor de opslag van gekonfijte vruchten en water, maar ook wel als laatste onderkomen van overledenen. Een sterk gelijkend, compleet exemplaar staat in het Zeeuws Maritiem Muzeeum te Vlissingen (afb. 58). Hierbij wordt vermeld dat deze martavanen voornamelijk werden gebruikt op schepen.[99] Dit vloekt geenszins met de sterk op de scheepvaart georiënteerde werkgelegenheid in Krommenie in de 17de tot en met de 19de eeuw. Ook ter hoogte van perceel 144 werd een wandfragment van een vergelijkbare martavaan gevonden in de achtersloot.[100] Een duidelijke relatie met een historisch bekende eigenaar/bewoner werd in beide gevallen echter niet aangetroffen.

98 Op de website http://www.nusapenida.nl/index.php/culture/martavan-blahbatu zijn een aantal webartikelen te vinden over martavanen.
99 http://www.maritiemdigitaal.nl/index.cfm?event=search.getdetail&id=110000628
100 s7-?-?; Bijlage 1 (S 116, V 199, id. 1439)

3. Samenvatting en conclusie

In de voorgaande hoofdstukken hebben we kennis gemaakt met het verdwenen buurtje 't Mad te Krommenie. Dit verdwenen buurtje viel grotendeels binnen een terrein aan de Heiligeweg, dat in 2011 werd opgegraven door Archeologenbureau Argo. De aanleiding voor de opgraving bestond uit plannen voor de bouw van een filiaal van de supermarktketen 'Dekamarkt' ter plaatse.
In het eerste hoofdstuk is kort ingegaan op de geschiedenis van het terrein en de sociaaleconomische positie van de bewoners. Hieruit blijkt dat de bewoning van het verdwenen buurtje op historische gronden bij benadering kan worden gedateerd vanaf het begin van de 17de eeuw. Op grond van de ligging van 't Mad ten opzichte van de overige historische bebouwing van Krommenie kon een verwachting worden geschetst van de sociaaleconomische positie van de bewoners van het verdwenen buurtje. Volgens deze verwachting behoorden de bewoners tot de (lagere) middenklasse, de groep van arbeiders en kleine zelfstandigen. Binnen dit buurtje zelf kan vermoedelijk ook nog wel enige sociaaleconomische differentiatie hebben opgetreden, waarbij het formaat van de kavel en opstallen alsook de afstand tot de historische kern van Krommenie kunnen worden beschouwd als indicatoren van welstand.
Door georectificatie van de oudste enigszins betrouwbare kaartweergave van het gebied – de kadastrale minuutplan van 1817 – konden de archeologische resten van de opgraving worden gekoppeld aan historische perceelnummers. Een selectie van de vondstcomplexen van het terrein werd behandeld in hoofdstuk 2. Een belangrijk deel van het vondstmateriaal is aangetroffen in de slootkanten achter de percelen van 't Mad. Daarnaast werden nog een handvol andere vondstcomplexen aangetroffen waarvan de hoeveelheid vondstmateriaal geschikt bleek voor verdere analyse. De algemene indruk van de behandelde vondstcomplexen past goed in het beeld op grond van de sociaaleconomische profielschets van de bewoners.[101] De vondsten van perceelnummer 157 kunnen worden gezien als een bevestiging van de stelling dat sociaaleconomische differentiatie binnen het plangebied mede kan worden afgelezen aan het formaat van de kavel en opstallen alsook de afstand tot de historische kern van Krommenie. Het vondstmateriaal van dit relatief kleine en ver van de kern van Krommenie verwijderde perceel behoorde tot de armoedigste ensembles van 't Mad.
Een bijzondere positie nemen de vondsten van perceel 134 in. Hier past het aangetroffen vondstenspectrum niet geheel bij de grotere oppervlakte en de ligging nabij de kerk. Naar aanleiding van deze kenmerken werden mensen uit de wat hogere regionen van de middenklasse verwacht, hetgeen nog eens leek te worden bevestigd door het feit dat één van de eigenaren de fabrikeur Klaas Hekelaar was. Hoe we deze ogenschijnlijke tegenstelling moeten interpreteren zal wellicht nog kunnen worden opgehelderd door toekomstig onderzoek in historische archieven aangaande de eigenaren en bewoners. Het is bijvoorbeeld zeer wel mogelijk dat dhr. Hekelaar wel één van de eigenaren was, maar nooit op het perceel gewoond heeft. Ook is het mogelijk dat de vondstcomplexen niet door de huiseigenaar en zijn gezin werden gebruikt maar door hun personeel en bedienden. Tot slot kon op grond van het vondstmateriaal niet worden uitgesloten dat er wellicht sprake was van een zekere welstand, maar dat de bewoners dit op grond van hun karakter en/of religieuze en maatschappelijke overwegingen niet in onbeperkte mate konden uiten door middel van een 'rijkere' materiële cultuur.
Opmerkelijk genoeg ligt de globale datering van de meeste vondstcomplexen in de periode tussen het eind van de 17de eeuw tot circa 1900. Dit terwijl de bewoning van 't Mad op historische gronden terug zou moeten gaan tot minimaal het begin van de 17de eeuw. Een sluitende verklaring hiervoor heeft zich nog niet aangediend. Mogelijk waren er op 't Mad in Krommenie aanvankelijk nog grotere open stukken waarbij later – door verkoop en verdichting van de bebouwing – het patroon dat we kennen uit de kadastrale kaarten van de 19de en 20ste eeuw tot stand kwam. De vondsten uit zeefvak 1 bij perceel 144 zijn in dit licht interessant. Hier werden relatief veel vondsten uit de late 16de en vroege 17de eeuw aangetroffen in de sloot achter het perceel. In 1817 was het perceel echter onbebouwd. Wellicht maakte het afval deel uit van de weggeworpen huisraad van zo'n ouder erf op 't Mad. Ook is het mogelijk dat de aangetroffen concentratie van vondstmateriaal vanaf het eind van de 17de eeuw voor een deel kan worden verklaard vanuit het eroderende effect van een grootscheepse baggeractie rond het jaar 1700. Tot slot kan niet worden uitgesloten dat 't Mad voorafgaand aan de bouw in de eerste helft van de 17e eeuw opgehoogd is met dorpsafval, dat bij de percelen die lange tijd onbebouwd bleven een groter aandeel heeft dan bij de reeds eerder bebouwde percelen. Helaas blijven eventuele verklaringen binnen de mogelijkheden van dit onderzoek strikt hypothetisch en moeten deze – zo mogelijk – worden getoetst met behulp van historisch onderzoek naar de bewoning vóór 1817.
De uitgezeefde vulling van de vakken 1 tot en met 13 in de sloot achter de percelen van 't Mad vertoont duidelijk de nodige ruimtelijke differentiatie. In wisselende mate kan deze differentiatie worden opgemerkt in de hoeveelheid, datering, functieverdeling en gebruikssporen van de vondsten. Een enkele keer konden mogelijke verklaringen hiervoor reeds worden gevonden in de beschikbare informatie aangaande de indeling van het erf. Dit was bijvoorbeeld het geval bij een dubbele latrine op de scheiding tussen de percelen 156 en 157.[102] Vaak ook echter was de context van de vondsten hiervoor niet geschikt. Desondanks past het aangetroffen vondstmateriaal in grote mate in de sociaaleconomische profielschets van de bewoners van het verdwenen buurtje 't Mad. Wellicht kan nader onderzoek naar de bewoners in historisch archiefmateriaal nog leiden tot de koppeling van vondsten aan individuele bewoners, gezinnen of families. Gaandeweg kunnen we wel voorzichtig concluderen dat zeefonderzoek van sloten onder bepaalde voorwaarden nog veel informatie op kan leveren over de inrichting van erven en de organisatie van afvalstromen binnen de erven. Hierdoor kon in het geval van 't Mad te Krommenie een groot deel van de vondsten alsnog met een grote mate van waarschijnlijkheid worden gekoppeld aan specifieke panden en hun bewoners! De genoemde voorwaarden bestaan erin dat het beste resultaat wordt verkregen indien de percelen aan de overzijde van de sloot niet nabij een woning of veelgebruikt pand liggen en de sloot niet volledig gedempt is met breed dateerbaar materiaal. Het verdient aanbeveling de zeefvakken zo mogelijk van te voren zorgvuldig te selecteren door middel van georectificatie van historisch kaartmateriaal. Hiermee kan kostbaar onnodig zeefwerk vooraf tot een minimum worden beperkt. Men dient zich hierbij steeds te vergewissen van het gevaar dat archeologisch onderzoek mogelijkerwijs nog slechts wordt ingezet ter bevestiging van historisch kaartmateriaal, waardoor informatie die niet in kaart is gebracht wordt gemist.

101 Zie hoofdstuk 1.
102 Hoofdstuk 2.2.6 en 2.2.7.

Literatuur:

Bartels, M. (red.)., 1999: *Steden in scherven; Vondsten uit beerputten in Deventer, Dordrecht, Nijmegen en Tiel (1250-1900)*, Zwolle/Amersfoort (2 dln.).

Berendsen, H.J.A., 2004: *De vorming van het land, Inleiding in de geologie en de geomorfologie*, Koninklijke Van Gorcum, Assen.

Bitter, P., 1995: *Geworteld in de Bodem. Archeologisch en bouwhistorisch onderzoek van een pottenbakkerij bij de Wortelsteeg in Alkmaar*, Stichting Promotie Archeologie, Zwolle.

Bitter, P., J. Dijkstra, R. Roedema en R.P. van Wilgen, 1997: *Wonen op Niveau; archeologisch, bouwhistorisch en historisch onderzoek van twee percelen aan de Langestraat*, Rapporten over de Alkmaarse Monumentenzorg en Archeologie 5 en 5A.

Boekenoogen, G.J, 1971: *De Zaanse volkstaal: Bijdrage tot kennis van de woordenschaft in Noord-Holland* (proefschrift 1897 Met aanvullingen door G.J. Boekenoogen en K. Woudt en een voorwoord door Jo Daan). Zaandijk: Drukkerij J. Heijnis Tsz., 2 dln..

Böing, A. e.a. (red.), 2000, *Töpfer-Kramer-Pottenbakkers. Keramik zwischen IJssel und Berkel, keramiek tussen IJssel en Berkel,* Borken.

Duco, D., 1987: *De Nederlandse Kleipijp. Handboek voor dateren en determineren*, Stichting Pijpenkabinet, Leiden.

Duco, D., 2003: *Merken en merkenrecht van de pijpenmakers in Gouda,* Stichting Pijpenkabinet, Amsterdam.

Duco, D. 2008: *Over smaak valt niet te twisten, twee zeventiende eeuwse vondstgroepen vergeleken*, Stichting Pijpenkabinet, Amsterdam.

Elias, N., 1939*: Über den Prozeß der Zivilisation: soziogenetische und psychogenetische Untersuchungen,* in de Nederlandse vertaling uit 1982: Het civilisatieproces. Sociogenetische en psychogenetische onderzoekingen,

Gijsbers, W., L. Koehler, J. Morel, 2010: *'Licht aan boord' . Verlichtingsobjecten uit het Nationaal Scheepsarcheologisch Depot in Lelystad*, Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Amersfoort

Groothedde, M. en M. Bartels, 2000: Taminiau in Zutphen: archeologie, geschiedenis en producten van een 19de-eeuwse pottenbakkerij, in: A. Böing e.a. (red.), 2000, *Töpfer-Kramer-Pottenbakkers. Keramik zwischen IJssel und Berkel, keramiek tussen IJssel en Berkel,* Borken, 173-236.

Jaspers, N.L., 2007: Schoon en werkelijk aangenaam. Italiaanse importkeramiek uit de 16de en 17de eeuw in Nederlandse bodem. Doctoraalscriptie Universiteit van Amsterdam.

Kleij, P., 2007: *Archeologie van het platteland. Zeventiende- en achttiende-eeuwse vondsten van de Buurtweg te Akersloot*, Zwolle.

Kleij, P., 2008: The story of a few lead bale seals, in: Green, J. & M. Stanbury, 2008: *Bulletin of the Australasian Institute for Maritime Archaeology (2008), volume 32.*

Kleij, P., 2010: *Programma van Eisen Zaanstad, Krommenie, Heiligeweg tegenover 1-35*, versie 3 september 2010.

Klinge, E., 1996: *Duits Steengoed/German Stoneware*, Rijksmuseum, Amsterdam.

Korf, D., 1981: *Majolica*, Van Dishoeck, Bussum.

Lenting, J.J.,H van Gangelen, H van Westing (red.), 1993: *Schans op de grens. Bourtanger bodemvondsten 1580-1850*, Stichting Vesting Bourtange, Sellingen.

Meulen, J. van der, 2003: *Goudse pijpenmakers en hun merken*, Pijpelogische Kring Nederland, Leiden.

Ostkamp, S., P. Bitter, R. Roedema en R. van Wilgen, 1998: *Afval van gorters, brouwers en een hospitaal*, Rapporten over de Alkmaarse Monumentenzorg en Archeologie 6.

Ostkamp, D.H. Duco, J.F.P. Kottman en C. Nooijen, 2009: Vijfhonderd jaar materiële cultuur aan de Venlose Maasboulevard . De keramiek, het glas, de kleipijpen en het metaal uit de opgraving, in: H.M. van der Velde, S.

Ostkamp, H.A.P. Veldman en S. Wyns (red.) 2009: *Venlo aan de Maas: van vicus tot stad . Sporen van een Romeinse nederzetting en stadsontwikkeling uit de Middeleeuwen en Nieuwe tijd in het plangebied Maasboulevard* , ADC Monografie 7, Amersfoort. 485-516.

Polling, A., 2006: Maastrichtse ceramiek. Merken en dateringen, Lochem (7de druk).

Thijssen, J.R.A.M. (red.), 1991: *Tot de bodem uitgezocht; Glas en ceramiek uit een beerput van de 'Hof van Batenburg' te Nijmegen 1375-1850*, Nijmegen.

Tichelaar, P.J. & C. Polder, 1998: *Gebakken schilderijen. Friese keramische platen 1870-1930*, Leiden, C. Polder i.s.m. Primavera Pers.

Velde, H.M. van der, S. Ostkamp, H.A.P. Veldman en S. Wyns (red.) 2009: *Venlo aan de Maas: van vicus tot stad . Sporen van een Romeinse nederzetting en stadsontwikkeling uit de Middeleeuwen en Nieuwe tijd in het plangebied Maasboulevard* , ADC Monografie 7, Amersfoort.

Zwiers, P.B. & K. Vlierman, 1988: *De 'Lutina', een Overijssels vrachtschip vergaan in 1888*, Flevobericht 292, Lelystad.

Internetbronnen

http://archis2.archis.nl/archisii/html/index.html

http://collectie.museumrotterdam.nl/

http://gotheborg.com/index.htm

http://nl.wikipedia.org/

http://www.atlasleefomgeving.nl/

http://www.aziatischekeramiek.nl/

http://www.beeldbank-nh.nl/

http://www.claypipes.nl/

http://www.flickr.com/photos/john_wiersma/

http://www.geheugenvannederland.nl/

http://www.genealogieonline.nl

http://www.goudapipes.nl/

http://www.katerstede.nl

http://www.kleipijp.nl/

http://www.noord-hollandsarchief.nl/

http://www.pijpenkabinet.nl/Pijpenkabinet/00%20frame.html

http://www.toepfereimuseum.org/nl_NL/

http://www.rheinische-keramik.de/

http://www.watwaswaar.nl

http://zaanstad.pictura-dp.nl/

Afkortingenlijst

AMK	Archeologische Monumenten Kaart
Archis	ARCheologisch InformatieSysteem: Geografisch InformatieSysteem met archeologische databank van de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed (RCE). Bevat veelheid aan gegevens omtrent eerder verricht onderzoek en vondstmeldingen in het onderzoeksgebied.
ASB	Archeologische Standaard Boorbeschrijving.
C14	Koolstof 14 (radioactieve isotoop), gebruikt voor datering.
CAA	Centraal Archeologisch Archief.
CHS	Cultuurhistorische Hoofdstructuur.
CMA	Centraal Monumenten Archief.
GIS	Geografische InformatieSystemen.
GPS	Global Positioning System.
IKAW	Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden.
IVO	Inventariserend Veld Onderzoek.
KLIC	Kabel en Leidingen InformatieCentrum.
KNA	Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie. Op basis van het Verdrag van Malta (Valletta) moet ook in Nederland archeologisch onderzoek aan kwaliteitscriteria voldoen. Net als bij het milieuhygiënische bodembeheer werkt de archeologische sector met een erkenningensysteem (vergunningverlening) en met een op private leest geschoeide kwaliteitsborging, de KNA maakt daar onderdeel van uit.
MAE	Minimum Aantal Exemplaren
NAP	Normaal Amsterdams Peil (=officieel peilmerk).
NOAA	Nationale Onderzoeks Agenda Archeologie.
OAT's	Oorspronkelijke Aanwijzende Tafelen bij de Kadastrale Minuutplan
PvA	Plan van Aanpak.
PvE	Programma van Eisen.
RCE	Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed.
WAMZ	Wet op de Archeologische MonumentenZorg.

Steengoed met oppervlaktebehandeling

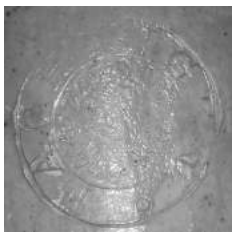

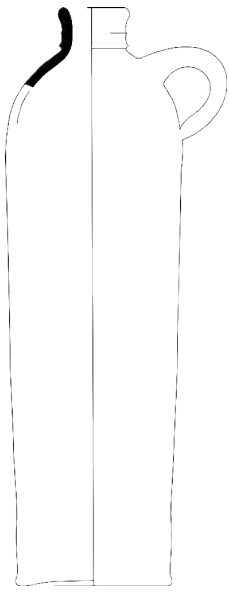

Toelichting catalogus

1a	Objectidentificatie
1b	contextbeschrijving (verwijzing spoor en vondstnummer: datering context)
2	code van het voorwerp volgens het 'Deventer-systeem'
3	datering object
4a	afmetingen: breedte/hoogte
4b	beschrijving voorwerp
5a	materiaalsoort
5b	beschrijving glazuur
5c	beschrijving decoratie
5d	beschrijving gebruikssporen/slijtage
6a	beschrijving bodem
6b	beschrijving oor/steel
6c	mate van fragmentatie/compleetheid
7	beschrijving functie
8	land, regio, plaats van productie
9	literatuurverwijzing

Schaal afbeeldingen 1:4 tenzij anders vermeld

1

1a	KNHDK2011_id101
1b	vulling/demping sloot (S 116, V 187 (vak6): ca. 1675-1750)
2	s2-fle-4
3	1806-1866
4a	30,6/9,4
4b	cilindrische fles met afgeronde schouder, korte nek, verdikte lip, platte/holle bodem
5a	steengoed met oppervlaktebehandeling
5b	geheel zoutglazuur met ijzeroxide
5c	Rondschrift: "FACHINGEN", middenveld: naar links klauwende leeuw. Onder oor: Hs Num 31
5d	
6a	standvlak
6b	één verticaal lintoor
6c	compleet
7	fles
8	Duitsland, Hilscheid (Westerwaldgebied)
9	http://collectie.museumrotterdam.nl/objecten/6018-19

2

1a	KNHDK2011_id1510
1b	vulling/demping sloot (S 116, V 211: ca. 1600-1955)
2	s2-fle-4
3	1879-1900
4a	8,8/29,5
4b	zie catalogusnummer 71
5a	steengoed met oppervlaktebehandeling
5b	geheel zoutglazuur met ijzeroxide
5c	"APOLLINARIS BRUINNEN-M-W", daaronder tekst: "GEORG KREUZBERG AHRWEILER RHEINPREUSSEN", onder oor: No. 5
5d	
6a	standvlak
6b	één verticaal lintoor
6c	compleet
7	fles
8	Duitsland (Westerwaldgebied)
9	http://www.flickr.com/photos/john_wiersma/6802709008/

schaal 1:2

schaal 1:2

3

1a	KNHDK2011_id1511
1b	vulling/demping sloot (S 116, V 211: ca. 1600-1955)
2	s2-fle-4
3	1866-1879
4a	8,4/29,5
4b	zie catalogusnummer 71
5a	steengoed met oppervlaktebehandeling
5b	geheel zoutglazuur met ijzeroxide
5c	rondstempel met centrale 'N' (=Nassau), daaromheen tekst: "EMSER KRAENCHES-WASSER", onder oor: "Hs" en "Num. 20"
5d	
6a	standvlak
6b	één verticaal lintoor
6c	compleet
7	fles
8	Duitsland, Hilscheid (Westerwaldgebied)
9	http://www.flickr.com/photos/ john_wiersma/6803100064/

4

1a	KNHDK2011_id1155
1b	vulling/demping sloot (S 116, V 135 (vak 13): ca. 1600-1955)
2	s2-fle-5
3	1675-1750
4a	15,5/ca. 30,0
4b	
5a	steengoed met oppervlaktebehandeling
5b	geheel zoutglazuur
5c	letter 'P' in kobaltoxide op schouder
5d	
6a	standring (geknepen)
6b	één verticaal lintoor (ontbreekt)
6c	rand en oor niet compleet
7	fles
8	Duitsland (Westerwaldgebied)
9	

5

1a	KNHDK2011_id1678
1b	vulling/demping sloot (S 116, V 72 (vak 5): ca. 1600-1955)
2	s2-kan-14
3	1500-1600
4a	6,5/9,6
4b	klein bol kannetje met schouder overgaand in hals, kraagrand, standvlak
5a	steengoed met oppervlaktebehandeling
5b	geheel zoutglazuur met ijzeroxide
5c	
5d	
6a	standvlak
6b	één verticaal lintoor
6c	compleet
7	kan
8	België/Duitsland, Raeren/Aken
9	

foto's niet op schaal!

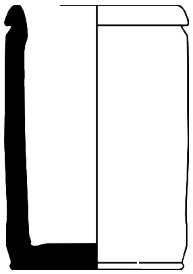

schaal 1:2

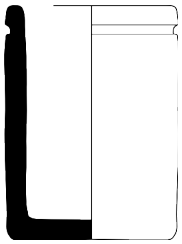

schaal 1:2

6

1a	KNHDK2011_id1512
1b	vulling/demping sloot
	(S 116, V 211: ca. 1600-1955)
2	s2-kan-32
3	1700-1750
4a	../..
4b	
5a	steengoed met oppervlaktebehandeling
5b	uitwendig zoutglazuur met ijzeroxide
5c	eenvoudige baardman tegenover oor
5d	
6a	
6b	één verticaal lintoor
6c	incompleet
7	kan
8	Duitsland, Keulen/Frechen
9	

7

1a	KNHDK2011_id414
1b	vulling/demping sloot
	(S 116, V 187 (vak 6): ca. 1600-1955)
2	s2-zal-6
3	1800-1900
4a	5,0/7,0
4b	cilindrische zalfpot met kraagrandje, standvlak
5a	steengoed met oppervlaktebehandeling
5b	geheel zoutglazuur
5c	
5d	
6a	standvlak
6b	
6c	compleet
7	zalfpot
8	Duitsland (Westerwaldgebied)
9	

8

1a	KNHDK2011_id1311
1b	vulling/demping sloot
	(S 116, V 177: ca. 1600-1955)
2	s2-zal-6
3	1800-1900
4a	4,7/6,2
4b	cilindrische zalfpot met manchetrandje, op standvlak
5a	steengoed met oppervlaktebehandeling
5b	geheel zoutglazuur
5c	onderzijde maatstempel: 60
5d	
6a	standvlak
6b	
6c	compleet
7	zalfpot
8	Duitsland (Westerwaldgebied)
9	

Steengoed uit Azië

Roodbakkend aardewerk

schaal 1:2

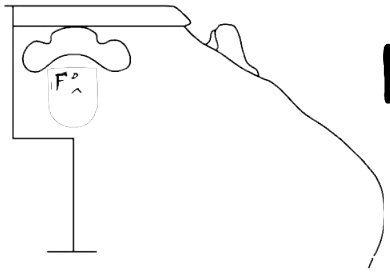

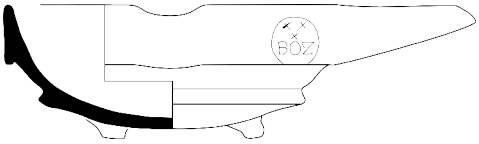

9

1a	KNHDK2011_id1312
1b	vulling/demping sloot (S 116, V 177: ca. 1600-1955)
2	s2-zal-6
3	1800-1900
4a	3,7/5,2
4b	cilindrische zalfpot met manchetrandje, op standvlak
5a	steengoed met oppervlaktebehandeling
5b	geheel zoutglazuur
5c	onderzijde maatstempel: 30
5d	
6a	standvlak
6b	
6c	compleet
7	zalfpot
8	Duitsland (Westerwaldgebied)
9	

10

1a	KNHDK2011_id1332
1b	vulling/demping sloot (S 116, V 180: ca. 1600-1955)
2	s7-pot-3
3	1662-1722
4a	33,3/..
4b	
5a	steengoed uit Azië
5b	geheel zoutglazuur over ijzerhoudende engobe
5c	keizerlijk karakterstempel (Kangxi?, regeer-periode 1662-1722) onder één van de oortjes
5d	
6a	
6b	vier verticale oortjes rond rand
6c	incompleet
7	voorraadpot of waterkruik ('Martavaan')
8	China
9	

11

1a	KNHDK2011_id1270
1b	vulling/demping sloot (S 116, V 152: ca. 1600-1955)
2	r-bak-6
3	1798-1875
4a	18,7/7,0
4b	bakpan met hoge zijwand en hoge kraagrand
5a	roodbakkend aardewerk
5b	loodglazuur bovenzijde en op rand
5c	rondstempel BOZ op wand (datering stempel: ≥1798)
5d	pootje gesleten, onderzijde beroet
6a	drie pootjes (twee ontbreken)
6b	één massieve, horizontale steel
6c	archeologisch compleet
7	bakpan
8	Nederland (Bergen op Zoom)
9	

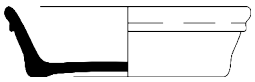

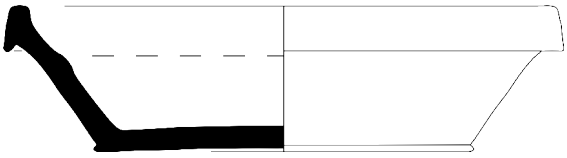

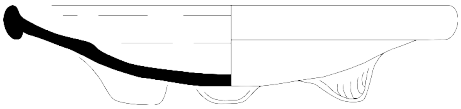

12

1a	KNHDK2011_id1654
1b	vulling/demping waterput (S 277, V 234: ca. 1750-1850)
2	r-bor-12
3	1800-1850
4a	29,5/7,5
4b	diep bord op standvlak, steile wand en schuin opstaande vlakke vlag en kraagrand
5a	roodbakkend aardewerk
5b	loodglazuur bovenzijde
5c	witte engobe bovenzijde . en op rand, lijntje koperoxide (groen) op rand en overgang spiegel/ vlag, golflijntje ijzeroxide (rood) op vlag
5d	onderzijde beroet
6a	standvlak
6b	
6c	archeologisch compleet
7	bord
8	Duitsland (Frechen)
9	

13

1a	KNHDK2011_id313
1b	vulling/demping sloot (S 116, V 187 (vak 2): ca. 1600-1955)
2	r-bor-14
3	1900-1955
4a	ca. 13/3,4
4b	bord met vlakke spiegel met conische wand en manchetrand, scherpe knik op overgang spiegel en wand
5a	roodbakkend aardewerk
5b	loodglazuur m.u.v. onderzijde
5c	
5d	
6a	standvlak (concaaf)
6b	
6c	profiel compleet
7	bloempot-onderzetter
8	Nederland
9	

14

1a	KNHDK2011_id61/1337
1b	vulling/demping sloot (S 116, V 187 (vak 3): ca. 1600-1955)
2	r-bor-47
3	1675-1750
4a	ca. 24/5,3
4b	diep bord met licht uitgebogen vlag en afgeronde kraagrand, op lobvoeten
5a	roodbakkend aardewerk
5b	loodglazuur bovenzijde
5c	bovenzijde rode en witte engobe in doorlooptechniek
5d	bovenzijde krassen
6a	drie standlobben
6b	
6c	profiel compleet (fragmenten uit twee vondstnummers bleken passend)
7	bord
8	Nederland
9	Kleij 2007 (catalogusnummer 12)

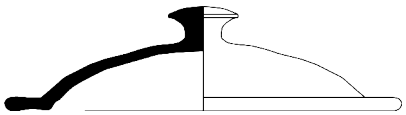

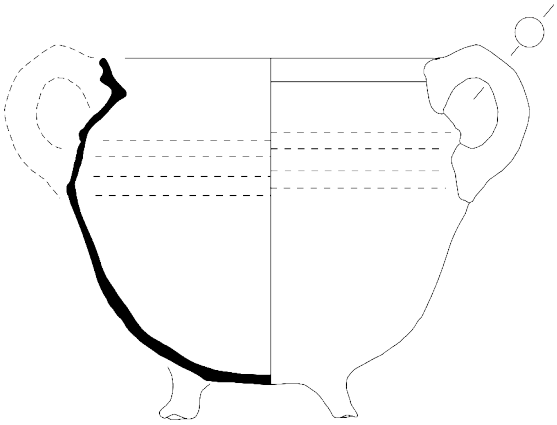

15

1a	KNHDK2011_id801a
1b	vulling/demping sloot (S 116, V 73 (vak 6): ca. 1600-1955)
2	r-bor-56
3	1650-1750
4a	15,5/2,1
4b	ondiep bordje met vlakke vlag, zonder scherpe overgangen, met kraagrand en lobvoeten
5a	roodbakkend aardewerk
5b	loodglazuur bovenzijde en op rand
5c	
5d	lobvoetjes gesleten
6a	drie lobvoetjes
6b	
6c	profiel compleet
7	bord
8	Nederland
9	

16

1a	KNHDK2011_id1175
1b	vulling/demping waterput (S 221, V 122/141: ca. 1700-1800)
2	r-dek-38
3	1750-1875
4a	21,0/4,5
4b	bol deksel met uitgebogen, iets verdikte rand
5a	roodbakkend aardewerk
5b	loodglazuur bovenzijde, onderzijde strepen loodglazuur
5c	
5d	
6a	drie standlobben
6b	
6c	archeologisch compleet
7	deksel
8	Nederland
9	

17

1a	KNHDK2011_id954
1b	ophogingslaag (S 191, V 114: vóór ca. 1600)
2	r-gra-8
3	1525-1575
4a	24,0/21,0
4b	grape met afgeronde buikknik en kraagrand met dekselgeul
5a	roodbakkend aardewerk
5b	loodglazuur inwendig en op rand/schouder
5c	
5d	onderzijde beroet, pootjes licht gesleten
6a	drie pootjes
6b	twee verticale worstoren
6c	archeologisch compleet
7	grape
8	Nederland
9	

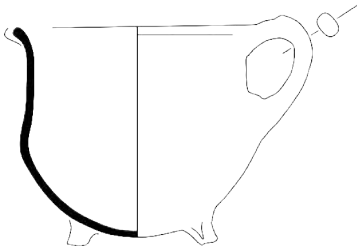

18

1a	KNHDK2011_id898
1b	vulling/demping sloot (S 116, V 93 (vak 9): ca. 1600-1955)
2	r-gra-49
3	1675-1750
4a	12,0/10,0
4b	wijdmondige grape met afgeronde buikknik of ronde buik, vrijwel verticale wand en licht uitgebogen rand
5a	roodbakkend aardewerk
5b	geheel loodglazuur
5c	inwendig witte engobe op bodem (geel)
5d	pootjes licht gesleten
6a	drie pootjes
6b	schenksneb tegenover verticaal worstoor
6c	archeologisch compleet
7	grape
8	Nederland
9	

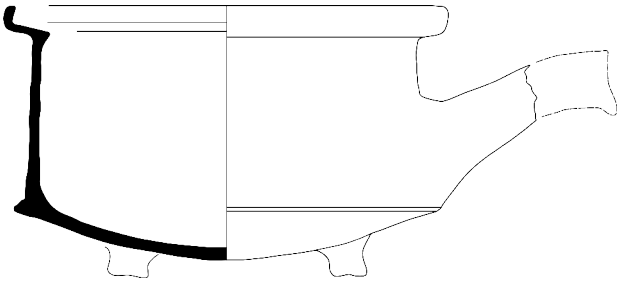

19

1a	KNHDK2011_id1176
1b	vulling/demping waterput (S 221, V 122/141: ca. 1700-1800)
2	r-gra-53
3	1750-1875
4a	23,5/14,5
4b	wijde grape/sluitpan met scherpe knik van bodem naar verticale wand, afgeronde kraagrand met dekselgeul
5a	roodbakkend aardewerk
5b	loodglazuur bovenzijde en op rand
5c	inwendig witte engobe met loodglazuur en koperoxide (groen)
5d	pootjes gesleten
6a	drie pootjes
6b	1 massieve steel (ontbreekt deels)
6c	archeologisch compleet
7	grape
8	Nederland
9	

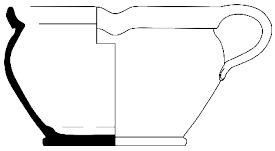

20

1a	KNHDK2011_id1039
1b	vulling/demping sekreetkuil (S 220-oostzijde, V 131: ca. 1675-1850)
2	r-kap-2
3	1750-1875
4a	11,0/7,4
4b	bolle kachelpan op standvlak, afgeronde kraagrand met dekselgeul
5a	roodbakkend aardewerk
5b	geheel loodglazuur m.u.v. standvlak
5c	
5d	onderzijde beroet
6a	standvlak
6b	één verticaal lintoor, schenksneb op 90 graden ten opzichte van oor
6c	profiel compleet
7	kachelpan
8	Nederland
9	

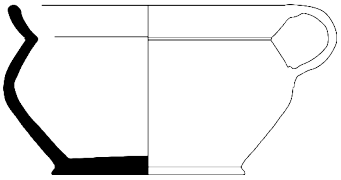

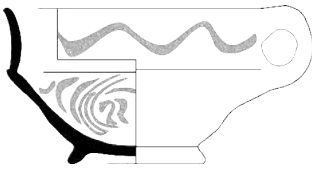

21

1a	KNHDK2011_id1679
1b	vulling/demping sekreetkuil (S 220-oostzijde, V 132: ca. 1675-1850)
2	r-kap-2
3	1750-1875
4a	14,5/9,0
4b	bolle kachelpan op standvlak, afgeronde kraagrand met dekselgeul
5a	roodbakkend aardewerk
5b	geheel loodglazuur m.u.v. standvlak
5c	
5d	
6a	standvlak
6b	één verticaal lintoor, schenksneb op 90 graden t.o.v. oor
6c	compleet
7	kachelpan
8	Nederland
9	

22

1a	KNHDK2011_id552
1b	vulling/demping sloot (S 116, V 187 (vak 9): ca. 1600-1955)
2	r-kom-10
3	1800-1875
4a	22,0/10,5
4b	conische kom op standvlak, met afgeronde kraagrand
5a	roodbakkend aardewerk
5b	geheel loodglazuur
5c	inwendig witte engobe op bodem (geel)
5d	secundair gebruikt als metselkuip (inwendig plak uitgeharde mortel)
6a	standvlak
6b	één horizontaal worstoor
6c	archeologisch compleet
7	kom
8	Nederland
9	http://www.geheugenvannederland.nl/?/nl/items/NISA01:1030

23

1a	KNHDK2011_id87
1b	vulling/demping sloot (S 116, V 187 (vak 5): ca. 1600-1955)
2	r-kop-4
3	1675-1750
4a	11,0/7,4
4b	kop met scherpe knik bodem-wand, hoge wand, op standring
5a	roodbakkend aardewerk
5b	geheel loodglazuur
5c	inwendig rode/witte slib in doorloop-techniek, uitwendig ringeloor op rand
5d	inwendig veel krassen, standring gesleten
6a	standvlak
6b	één verticaal lintoor (bovenzijde samengeknepen)
6c	archeologisch compleet
7	kop
8	Nederland
9	

foto niet op schaal!

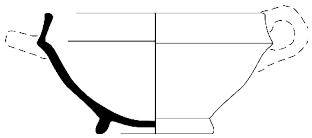

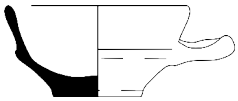

24

1a	KNHDK2011_id1677
1b	vulling/demping sloot (S 116, V 134 (vak 12): ca. 1600-1955)
2	r-kop-4
3	1750-1875
4a	13,0/9,2
4b	kop met scherpe knik bodem-wand, hoge wand, op standring
5a	roodbakkend aardewerk
5b	geheel loodglazuur
5c	uitwendig ringeloor op rand
5d	inwendig sterk bekrast
6a	standring
6b	één verticaal lintoor (bovenzijde samen-geknepen)
6c	compleet
7	kop
8	Nederland
9	

25

1a	KNHDK2011_id408b
1b	vulling/demping sloot (S 116, V 187 (vak 5): ca. 1600-1955)
2	r-kop-11
3	1632
4a	ca. 12,0/6,3
4b	kop met scherpe knik bodem/wand en lage uitgebogen rand, op standring
5a	roodbakkend aardewerk
5b	geheel loodglazuur
5c	'Noord-Holland slibware', inwendig ringeloordecor: vogel?; gedateerd: 1632
5d	standring licht gesleten
6a	standring
6b	één horizontaal en één verticaal worstoor
6c	profiel compleet
7	kop
8	Nederland
9	

26

1a	KNHDK2011_id413
1b	vulling/demping sloot (S 116, V 187 (vak 6): ca. 1600-1955)
2	r-kop-16
3	1675-1750
4a	11,0/4,8
4b	kop met scherpe knik bodem/wand en platte bodem
5a	roodbakkend aardewerk
5b	geheel loodglazuur
5c	inwendig witte engobe op bodem
5d	
6a	standvlak
6b	één horizontaal lintoor
6c	profiel compleet
7	kop
8	Nederland
9	

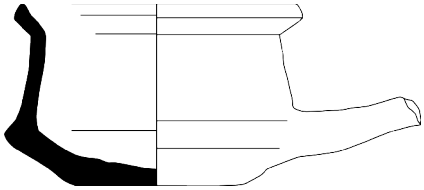

schaal 1:2

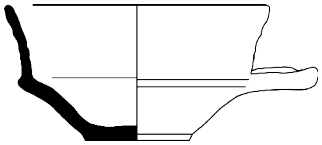

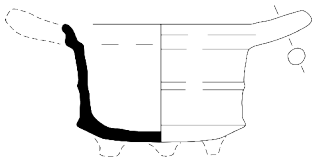

schaal 1:2

27

1a	KNHDK2011_id1675
1b	vulling/demping sloot
	(S 116, V 211: ca. 1600-1955)
2	r-kop-16
3	1675-1750
4a	10,0/3,6
4b	kop met scherpe knik bodem/wand en
	platte bodem
5a	roodbakkend aardewerk
5b	loodglazuur inwendig en op rand
5c	inwendig witte engobe op bodem
5d	
6a	standvlak
6b	één horizontaal lintoor
6c	compleet
7	kop
8	Nederland
9	

28

1a	KNHDK2011_id411
1b	vulling/demping sloot
	(S 116, V 187 (vak 5): ca. 1600-1955)
2	r-min-
3	1750-1875
4a	ca. 7,2/4,0
4b	miniatuurversie van r-gra-51
5a	roodbakkend aardewerk
5b	bovenzijde loodglazuur
5c	'
5d	onberoet
6a	drie pootjes (ontbreken allen)
6b	twee verticale nokoren
6c	profiel compleet
7	miniatuurgoed
8	Nederland
9	

29

1a	KNHDK2011_id1365
1b	vulling sekreetkuil
	(S 259, V 181: ca. 1750-1900)
2	r-min-
3	1750-1875
4a	7,2/4,7
4b	miniatuurversie van r-kap-1
5a	roodbakkend aardewerk
5b	bovenzijde loodglazuur
5c	'
5d	onberoet
6a	standvlak
6b	één verticaal worstoor
6c	profiel compleet
7	miniatuurgoed
8	Nederland
9	

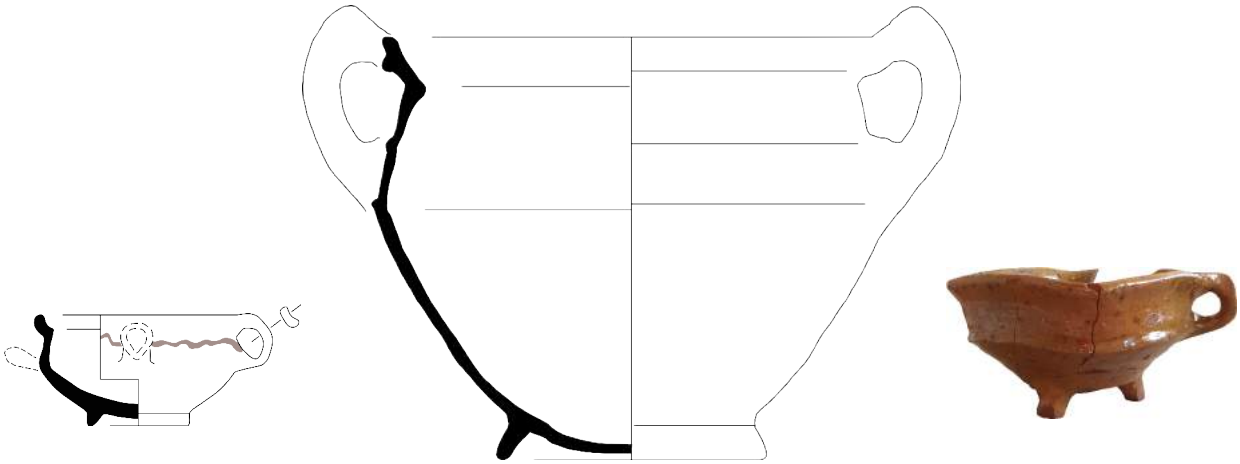

30

1a	KNHDK2011_id912
1b	vulling/demping sloot (S 116, V 94 (vak 10): ca. 1600-1955)
2	r-min-
3	1675-1750
4a	10,9/5,9
4b	miniatuur strooppot
5a	roodbakkend aardewerk
5b	loodglazuur inwendig en op schouder
5c	ringeloorversiering in witte engobe op schouder
5d	
6a	standring
6b	één verticaal lintoor; één horizontaal worstoor (ontbreekt)
6c	archeologisch compleet
7	miniatuurgoed
8	Nederland
9	

31

1a	KNHDK2011_id1054
1b	vulling/demping sekreetkuil (S 220-oostzijde, V 131: ca. 1675-1850)
2	r-pot-7
3	1575-1625
4a	26,0/21,5
4b	pot met afgeronde buikknik met ribbel en kraagrand met dekselgeul, op standring
5a	roodbakkend aardewerk
5b	loodglazuur inwendig en op rand, uitwendig vlekken loodglazuur
5c	
5d	onderzijde beroet
6a	standring
6b	2 verticale worstoren (1 aanwezig)
6c	profiel compleet
7	pot
8	Nederland
9	

32

1a	KNHDK2011_id691
1b	vulling/demping waterput (S 167, V 55: ca. 1675-1750)
2	r-tes-2
3	1675-1750
4a	13,0/7,6
4b	vierkante vuurtest met scherpe knik bodem/ wand en afgeronde verdikte rand, met standring of poten
5a	roodbakkend aardewerk
5b	geheel loodglazuur
5c	
5d	inwendig asaanslag, pootjes gesleten
6a	standvlak
6b	één verticaal worstoor op hoek
6c	profiel compleet
7	vuurtest
8	Nederland
9	

Witbakkend aardewerk

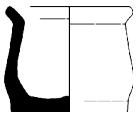

schaal 1:2

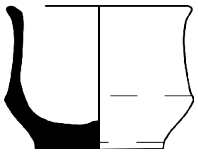

schaal 1:2

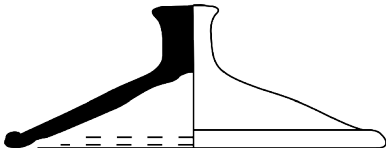

schaal 1:2

33

1a	KNHDK2011_id1682
1b	vulling sekreetkuil
	(S 259, V 181: ca. 1750-1900)
2	r-zal-3
3	1500-1850
4a	3,6/2,9
4b	licht conisch versmallend zalfpotje met naar buiten gebogen rand op standvlak
5a	roodbakkend aardewerk
5b	loodglazuur inwendig en op rand
5c	
5d	
6a	standvlak
6b	
6c	compleet
7	zalfpot
8	Nederland
9	

34

1a	KNHDK2011_id1683
1b	vulling/demping sloot
	(S 116, V 153: ca. 1600-1955)
2	r-zal-3
3	1500-1850
4a	5,0/3,8
4b	licht conisch versmallend zalfpotje met naar buiten gebogen rand op standvlak
5a	roodbakkend aardewerk
5b	loodglazuur inwendig en op schouder
5c	
5d	
6a	standvlak
6b	
6c	compleet
7	zalfpot
8	Nederland
9	

35

1a	KNHDK2011_id456
1b	vulling/demping sloot
	(S 116, V 187 (vak 6): ca. 1600-1955)
2	w-dek-11
3	1750-1875
4a	10,1/3,3
4b	deksel met opstaande lip en oor/knop
5a	witbakkend aardewerk
5b	geheel loodglazuur
5c	bovenzijde loodglazuur met koperoxide (groen)
5d	
6a	
6b	knop
6c	compleet
7	deksel
8	Nederland
9	

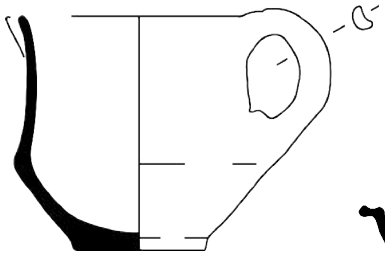

schaal 1:2

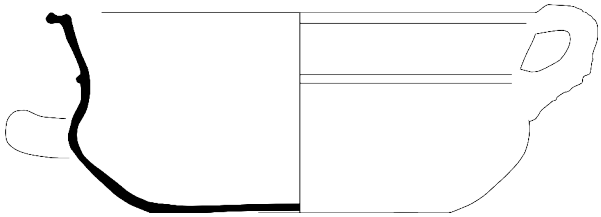

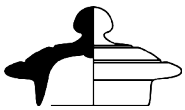

schaal 1:2

36

1a	KNHDK2011_id748
1b	vulling sekreetkuil (S 206, V 66: ca. 1700-1800)
2	w-dek-16
3	1750-1875
4a	4,7/2,7
4b	gedrongen deksel, rand met binnenring en knop
5a	witbakkend aardewerk
5b	geheel loodglazuur
5c	bovenzijde vlekken loodglazuur met koperoxide (groen)
5d	
6a	
6b	knop
6c	compleet
7	deksel
8	Nederland
9	

37

1a	KNHDK2011_id1182
1b	vulling/demping waterput (S 221, V 122/141: ca. 1700-1800)
2	w-kan-28
3	1750-1875
4a	6,5/5,8
4b	wijde kan, afgeronde buikknik zonder hals, met naar buiten geknikte rand, op standvlak
5a	witbakkend aardewerk
5b	geheel loodglazuur
5c	uitwendig vlekken loodglazuur met ijzeroxide (bruin)
5d	
6a	standvlak
6b	één verticaal lintoor, schenksneb op 180º ten opzichte van oor
6c	compleet
7	kan
8	Nederland
9	

38

1a	KNHDK2011_id1172
1b	vulling/demping waterput (S 221, V 122/141: ca. 1700-1800)
2	w-kom-36
3	1750-1875
4a	26,5/10,5
4b	kom met afgeronde buikknik en conische schouder en naar buiten geknikte, verdikte rand, ribbel op schouder
5a	witbakkend aardewerk
5b	geheel loodglazuur
5c	uitwendig spatjes loodglazuur met ijzeroxide (bruin)
5d	
6a	standvlak
6b	één verticaal worstoor met vingerindrukken, één horizontaal worstoor
6c	archeologisch compleet
7	kom
8	Nederland
9	

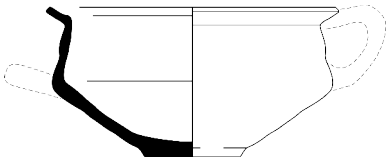

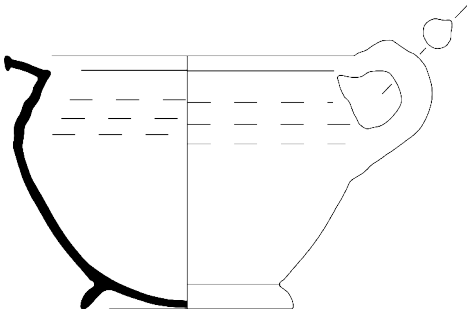

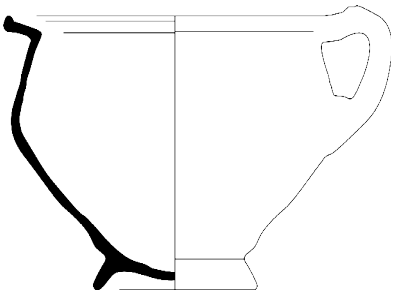

39

1a KNHDK2011_id534
1b vulling/demping sloot
(S 116, V 187 (vak 9): ca. 1600-1955)
2 w-kop-24
3 1750-1875
4a 15,0/7,8
4b kop met schouder en scherpe schouder-knik, met naar buiten geknikte rand, op standvlak
5a witbakkend aardewerk
5b geheel loodglazuur
5c uitwendig loodglazuur met koperoxide (groen)
5d
6a standvlak
6b één verticaal worstoor en één horizontaal worstoor
6c archeologisch compleet
7 kop
8 Nederland
9

40

1a KNHDK2011_id1173
1b vulling/demping waterput
(S 221, V 122/141: ca. 1700-1800)
2 w-pis-7
3 1750-1875
4a 21,5/14,2
4b bolle pispot met naar buiten geknikte rand, op standring
5a witbakkend aardewerk
5b geheel loodglazuur
5c uitwendig loodglazuur met vlekken ijzeroxide (bruin)
5d inwendig lichte kalkaanslag
6a standring
6b één verticaal worstoor
6c archeologisch compleet
7 pispot
8 Nederland
9

41

1a KNHDK2011_id1174
1b vulling/demping waterput
(S 221, V 122/141: ca. 1700-1800)
2 w-pis-7
3 1750-1875
4a 21,5/14,8
4b bolle pispot met naar buiten geknikte rand, op standring
5a witbakkend aardewerk
5b geheel loodglazuur
5c uitwendig loodglazuur met vlekken en spatjes ijzeroxide (bruin)
5d inwendig lichte kalkaanslag
6a standring
6b één verticaal worstoor
6c archeologisch compleet
7 pispot
8 Nederland
9

Porselein uit Azië

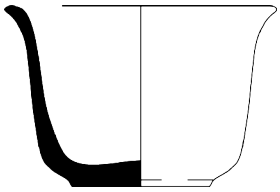

schaal 1:2

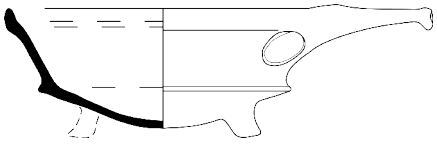

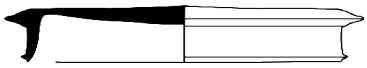

schaal 1:2

42

1a	KNHDK2011_id324
1b	vulling/demping sloot (S 116, V 187 (vak 2): ca. 1600-1955)
2	w-stk-8
3	1750-1875
4a	ca. 16/6,5
4b	steelkom met scherpe knik bodem-wand en driehoekige verdikte rand
5a	witbakkend aardewerk
5b	geheel loodglazuur
5c	uitwendig loodglazuur met vlekken koperoxide (groen)
5d	onderzijde licht beroet, pootjes gesleten
6a	standring
6b	één horizontale, massieve steel met duimindrukken aan de onderzijde
6c	archeologisch compleet
7	steelkom
8	Nederland
9	

43

1a	KNHDK2011_id1576
1b	vulling/demping sloot (S 116, V 214: ca. 1700-1800)
2	w-zal-1
3	1750-1875
4a	6,7/4,8
4b	conisch zalfpotje met uitgebogen rand, standvlak
5a	witbakkend aardewerk
5b	inwendig loodglazuur
5c	
5d	
6a	standvlak
6b	
6c	compleet
7	zalfpot
8	Nederland
9	

44

1a	KNHDK2011_id497
1b	vulling/demping sloot (S 116, V 187 (vak 8): ca. 1600-1955)
2	p-dek-7
3	1780-1850
4a	9,5/1,5
4b	deksel met geknikte rand met ribbel op knik
5a	Aziatisch porselein
5b	veldspaatglazuur
5c	onderglazuur groen: 'V', onderzijde ongeglazuurd
5d	
6a	
6b	
6c	compleet
7	deksel van gemberpot
8	China
9	Jaspers 2008 (catalogusnummer 2, N.B. foutievelijk vermeld als p-dek-6)

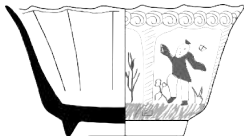

schaal 1:2

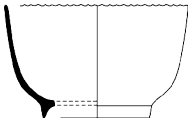

schaal 1:2

45

1a	KNHDK2011_id158
1b	vulling/demping sloot (S 116, V 187 (vak 3): ca. 1600-1955)
2	p-kop-1
3	1700-1725
4a	ca. 5/3,1
4b	kop met iets uitgebogen rand, op standring, zonder oor
5a	Aziatisch porselein
5b	veldspaatglazuur
5c	Kangxi-periode, onderglazuur blauw: bloemen (anjer?) en symbolen
5d	
6a	standring
6b	
6c	profiel compleet
7	kop
8	China
9	

46

1a	KNHDK2011_id649
1b	vulling insteek bij insteekhaven S 117 (S 155, V 45: ca. 1740-1800)
2	p-kop-9
3	1700-1725
4a	6,3/3,4
4b	in mal gevormde kop met plooiwand en uitgebogen rand, op standring, zonder oor
5a	Aziatisch porselein
5b	veldspaatglazuur
5c	Kangxi-periode, onderglazuur blauw: uitwendig panelen met dansende 'zotjes' in tuin; inwendig 'zotje' op bodem
5d	
6a	standring
6b	
6c	profiel compleet
7	kop
8	China
9	Bitter et al 1997 (catalogusnummer 103)

47

1a	KNHDK2011_id1091
1b	vulling/demping sekreetkuil (S 220-oostzijde, V 131: ca. 1675-1850)
2	m-bor-3
3	1800-1900
4a	ca. 29/6,3
4b	bord met vlakke spiegel, knik spiegel-vlag en uitgebogen rand, op standring
5a	majolica uit de Nederlanden
5b	bovenzijde. tinglazuur, onderzijde vervuild loodglazuur
5c	bovenzijde donkerblauw op wit: imitatie van wandtegel, tekst: "... gaat de wijsheid uit"
5d	
6a	standring
6b	
6c	profiel compleet
7	bord
8	Nederland
9	

niet op schaal!

niet op schaal!

niet op schaal!

48

1a	KNHDK2011_id392
1b	vulling/demping sloot (S 116, V 187 (vak 5): ca. 1600-1955)
2	m-bor-
3	1750-1759
4a	../..
4b	
5a	majolica uit de Nederlanden
5b	bovenzijde tinglazuur, onderzijde vervuild loodglazuur
5c	blauw op wit: fantasiewapen en datering: 175(..)
5d	
6a	standring
6b	
6c	rand ontbreekt
7	bord
8	Nederland
9	

49

1a	KNHDK2011_id992
1b	vulling/demping sekreetkuil (S 220-oostzijde, V 131: ca. 1675-1850)
2	m-bor-
3	1800-1900
4a	../..
4b	
5a	majolica uit de Nederlanden
5b	bovenzijde tinglazuur, onderzijde vervuild loodglazuur
5c	blauw op wit (spreuk): 'Eet met smaak en ook met [m]ate'
5d	
6a	standring
6b	
6c	rand ontbreekt
7	bord
8	Nederland
9	

50

1a	KNHDK2011_id1560
1b	vulling/demping sloot (S 116, V 213: ca. 1600-1955)
2	m-bor-
3	1650-1700
4a	../..
4b	
5a	majolica uit de Nederlanden
5b	bovenzijde tinglazuur, onderzijde vervuild loodglazuur
5c	blauw op wit: putto met spiegel? (of speelgoed?)
5d	
6a	standring
6b	
6c	rand ontbreekt
7	bord
8	Nederland
9	

niet op schaal!

foto licht geretoucheerd!

niet op schaal!

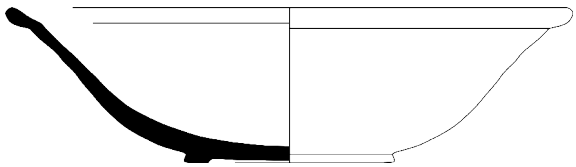

51

1a	KNHDK2011_id1578
1b	vulling/demping sloot (S 116, V 214: ca. 1600-1955)
2	m-bor-
3	1600-1650
4a	../..
4b	rossig baksel
5a	majolica uit de Nederlanden
5b	bovenzijde tinglazuur, onderzijde vervuild loodglazuur
5c	blauw op wit: imitatie van Chinese voorstelling: vogel in rotstuin, omzoomd door cirkels en ranken
5d	
6a	standring, bodem met 'ziel'
6b	
6c	rand ontbreekt
7	bord
8	Nederland
9	

52

1a	KNHDK2011_id1676
1b	vulling/demping sekreetkuil (S 116, V 187 (vak 8): ca. 1600-1955)
2	m-bor-
3	1800-1900
4a	../..
4b	
5a	majolica uit de Nederlanden
5b	bovenzijde tinglazuur, onderzijde vervuild loodglazuur
5c	donkerblauw/paars op wit: concentrische cirkels, waarbinnen tekst (paars): "Rijken landen steden dorpen, zijn verandering onderworpen"
5d	
6a	standring
6b	
6c	rand ontbreekt
7	bord
8	Nederland
9	

53

1a	KNHDK2011_id1180
1b	vulling/demping waterput (S 221, V 122/141: ca. 1700-1800)
2	m-kom-6
3	1700-1800
4a	30,0/8,4
4b	kom met uitgebogen rand op standring
5a	majolica uit de Nederlanden
5b	bovenzijde tinglazuur, onderzijde vervuild loodglazuur
5c	blauw op wit: landschap met drie torens (grove, doch goed getroffen streek)
5d	
6a	standring
6b	
6c	archeologisch compleet
7	kom
8	Nederland
9	

Faïence uit de Nederlanden

schaal 1:2

54

1a	KNHDK2011_id1674
1b	vulling/demping sloot (S 116, V 38 (vak 3): ca. 1600-1955)
2	f-bor-2
3	1675-1725
4a	20,8/2,6
4b	plat bord met platte spiegel, platte vlag inwendig met knik afgezet
5a	faïence uit de Nederlanden
5b	tinglazuur
5c	spiegel blauw op wit: dubbele cirkel, waarbinnen jankende hond aan de ketting
5d	krassen op spiegel en vlag
6a	standvlak
6b	
6c	archeologisch compleet
7	bord
8	Nederland
9	

55

1a	KNHDK2011_id1179
1b	vulling/demping waterput (S 221, V 122/141: ca. 1700-1800)
2	f-bor-3
3	1700-1800
4a	23,1/3,0
4b	afgerond bord op standvlak en met smalle vlag
5a	faïence uit de Nederlanden
5b	tinglazuur
5c	blauw op wit: centrale rozet, streep op vlag
5d	
6a	standvlak
6b	
6c	archeologisch compleet
7	bord
8	Nederland
9	

56

1a	KNHDK2011_id702
1b	vulling/demping waterput (S 167, V 55: ca. 1675-1750)
2	f-bor-7
3	1675-1750
4a	16,1/2,6
4b	bord met spiegel overgaand in uitgebogen vlag, op standring
5a	faïence uit de Nederlanden
5b	tinglazuur
5c	donkerblauw op wit: watervogel in tuin op spiegel, ranken en netwerkmotieven op vlag
5d	
6a	standring
6b	
6c	archeologisch compleet
7	bord
8	Nederland
9	

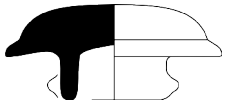

schaal 1:2

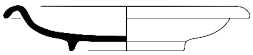

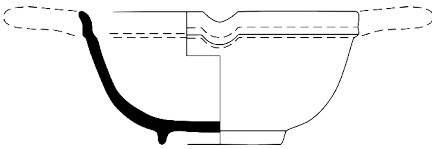

57

1a	KNHDK2011_id94
1b	vulling/demping sloot
	(S 116, V 187 (vak 5): ca. 1600-1955)
2	f-bor-11
3	1675-1725
4a	13,0/2,4
4b	diep afgerond bord zonder vlag met ver uitgebogen rand, op standring
5a	faïence uit de Nederlanden
5b	tinglazuur
5c	geheel wit tinglazuur
5d	
6a	standring
6b	
6c	archeologisch compleet
7	bord
8	Nederland
9	

58

1a	KNHDK2011_id1080
1b	vulling/demping sekreetkuil
	(S 220-oostzijde, V 131: ca. 1675-1850)
2	f-dek-9
3	1768-1796
4a	5,7/2,5
4b	deksel zonder knop, met twee sluitnokjes
5a	faïence uit de Nederlanden
5b	tinglazuur
5c	blauw op wit: dubbele cirkel om letter A, daaromheen ranken en vlinder
5d	
6a	
6b	
6c	compleet
7	deksel
8	Nederland, Delft? (Grieksche A; meester Jan van den Briel of vervalsing van dit merk)
9	-nl.wikipedia.org/wiki/De_Grieksche_A
	-delftsaardewerk.nl/keys/view/a_1/1

59

1a	KNHDK2011_id282
1b	vulling/demping sloot
	(S 116, V 187 (vak 2): ca. 1600-1955)
2	f-kom-2
3	1675-1725
4a	12,7/5,8
4b	afgeronde kom met kraagrand op standring
5a	faïence uit de Nederlanden
5b	tinglazuur
5c	geheel wit tinglazuur
5d	
6a	standring
6b	twee horizontale worstoren (ontbreken)
6c	archeologisch compleet
7	kom
8	Nederland
9	

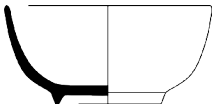

schaal 1:2

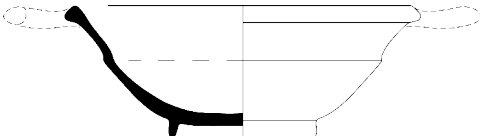

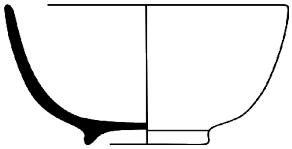

schaal 1:2

60

1a	KNHDK2011_id15
1b	vulling/demping sloot (S 116, V 187 (vak 8): ca. 1600-1955)
2	f-kom-5
3	1675-1750
4a	25,1/9,2
4b	grote afgeronde kom met klein kraagrandje en groef op de wand, op standring
5a	faïence uit de Nederlanden
5b	tinglazuur
5c	geheel wit tinglazuur
5d	
6a	standring
6b	
6c	profiel compleet
7	kom
8	Nederland
9	

61

1a	KNHDK2011_id159
1b	vulling/demping sloot (S 116, V 187 (vak 3): ca. 1600-1955)
2	f-kop-1
3	1700-1750
4a	5,5/2,6
4b	licht afgeronde kop met rechte rand, op standring
5a	faïence uit de Nederlanden
5b	tinglazuur
5c	blauw op wit: impressie van dampen?
5d	
6a	standring
6b	
6c	profiel compleet
7	kop
8	Nederland
9	

62

1a	KNHDK2011_id701
1b	vulling/demping waterput (S 167, V 55: ca. 1675-1750)
2	f-kop-1
3	1700-1750
4a	7,5/3,7
4b	licht afgeronde kop met rechte rand, op standring
5a	faïence uit de Nederlanden
5b	tinglazuur
5c	blauw/rood/groen/geel op wit: bloementuin op buitenzijde wand, inwendig bloem op bodem en schakelpatroon (rood) op rand
5d	
6a	standring
6b	
6c	profiel compleet
7	kop
8	Nederland
9	

schaal 1:2

Schaal 1:2

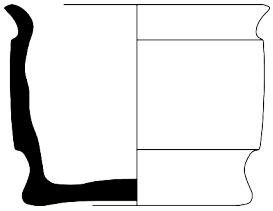

schaal 1:2

63

1a	KNHDK2011_id134
1b	vulling/demping sloot (S 116, V 130: ca. 1600-1955)
2	f-kwi-2
3	1700-1750
4a	11,0/8,6
4b	bolle kwispedoor met uitgebogen opvang-rand,op standvoet
5a	faïence uit de Nederlanden
5b	tinglazuur
5c	blauw op wit: bloemstukjes op buik, vakverdeling met repeterend decor van pagodes op bovenzijde rand
5d	
6a	standvlak (bodem concaaf)
6b	
6c	profiel compleet
7	kwispedoor
8	Nederland
9	Bitter et al 1997 (catalogusnummer 46-47)

64

1a	KNHDK2011_id1680
1b	vulling/demping sloot (S 116, V 211: ca. 1600-1955)
2	f-the-3
3	1700-1750
4a	8,5/13,2
4b	theekan met lage schouder en dekselgeul met nokgat(en), op standvlak
5a	faïence uit de Nederlanden
5b	tinglazuur
5c	blauw op wit: bloemen en vlinders
5d	glazuur verweerd door bodemzuren
6a	standvlak (bodem concaaf)
6b	1 verticaal lintoor, tuit 180 graden t.o.v. oor
6c	compleet
7	kannetje voor bijvoorbeeld thee, olie of azijn
8	Nederland
9	Van der Velde et al 2009 (catalogus-nummer 357)

65

1a	KNHDK2011_id515
1b	vulling/demping sloot (S 116, V 187 (vak 8): ca. 1600-1955)
2	f-zal-3
3	1650-1850
4a	7,0/5,3
4b	smalle zalfpot met (vrijwel) cilindrische buik, ingesnoerde bodem en hals met uitgebogen rand
5a	faïence uit de Nederlanden
5b	tinglazuur
5c	geheel wit tinglazuur
5d	verweerd glazuur door bodemzuren
6a	standvlak
6b	
6c	compleet
7	zalfpot
8	Nederland
9	

Faïence uit Italië

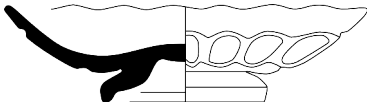

Schaal 1:2

Faïence uit Frankrijk

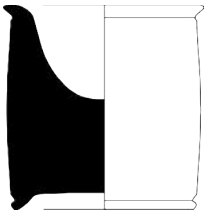

schaal 1:2

Industrieel wit aardewerk

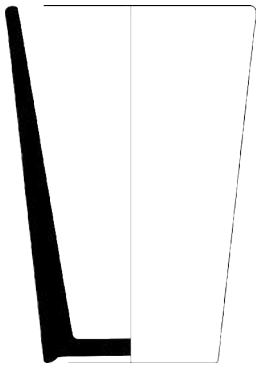

schaal 1:2

66

1a KNHDK2011_id248
1b vulling/demping sloot
(S 116, V 187 (vak 1): ca. 1600-1955)
2 i-plo-3
3 1600-1650
4a 9,6/2,6
4b plooibord met vloeiende overgang spiegel/vlag, op standring, vlag en buitenrand spiegel geplooid
5a faïence uit Italië
5b tinglazuur
5c bovenzijde polychroom: cherubijntje
5d
6a standring
6b
6c profiel compleet
7 plooischoteltje
8 Italië
9

67

1a KNHDK2011_id312
1b vulling/demping sloot
(S 116, V 187 (vak 2): ca. 1600-1955)
2 fr-zal-1
3 1850-1900
4a 5,3/5,4
4b cilindrisch zalfpotje met uitgebogen rand
5a faïence uit Frankrijk
5b tinglazuur
5c uitwendig tinglazuur met koperoxide (lichtgroen), inwendig wit tinglazuur
5d
6a standring
6b
6c archeologisch compleet
7 zalfpot
8 Frankrijk
9

68

1a KNHDK2011_id129
1b vulling/demping sloot
(S 116, V 187 (vak 4): ca. 1600-1955)
2 iw-bek-1
3 1900-1950
4a 7,3/9,8
4b licht conische beker, op standring
5a industrieel wit aardewerk
5b loodglazuur
5c onderglazuur groen op wit: gestileerd landweggetje met haantjes, daarboven tekst: 'DE BESTE [MEDICIJN] VOOR E[LK] IS EN BLIJFT EE[N BEKER] MELK'.
5d
6a standring
6b
6c archeologisch compleet
7 beker
8 Nederland
9

foto niet op schaal!

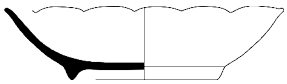

Schaal 1:2

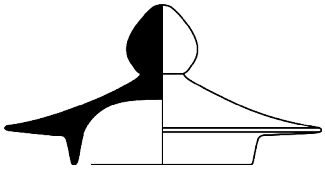

schaal 1:2

69

1a	KNHDK2011_id300
1b	vulling/demping sloot (S 116, V 187 (vak 2): ca. 1600-1955)
2	iw-bek-1
3	1900-1950
4a	7,3/9,8
4b	licht conische beker, op standring
5a	industrieel wit aardewerk
5b	loodglazuur
5c	uitwendig bovenglazuur groen: gestileerde bloem, daarboven fries met tekst: 'MELK IS GOED VOOR [ELK]'
5d	
6a	standring
6b	
6c	archeologisch compleet
7	beker
8	Nederland
9	

70

1a	KNHDK2011_id305
1b	vulling/demping sloot (S 116, V 187 (vak 2): ca. 1600-1955)
2	iw-bor-16
3	1888
4a	14,4/3,8
4b	afgerond bord met licht uitgebogen gegolfde rand, op standring
5a	industrieel wit aardewerk
5b	loodglazuur
5c	accoladerand, geheel wit loodglazuur; onderzijde beeldmerk: P.REGOUT & Co MAASTRICHT
5d	
6a	standring
6b	
6c	archeologisch compleet
7	bord
8	Nederland
9	Polling 2006, 15 (beeldmerk type 76)

71

1a	KNHDK2011_id249
1b	vulling/demping sloot (S 116, V 187 (vak 1): ca. 1600-1955)
2	iw-dek-1
3	1800-1850
4a	8,4/4,2
4b	deksel met sluitrand en knop
5a	industrieel wit aardewerk
5b	loodglazuur
5c	onderglazuur blauw op wit (transferprint: bloemen en vogels
5d	
6a	
6b	knop (uivormig)
6c	archeologisch compleet
7	deksel
8	Engeland (Staffordshire)?
9	

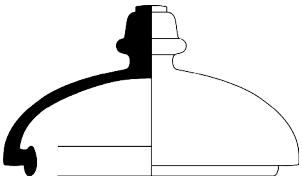

schaal 1:2

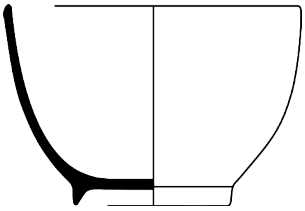

schaal 1:2

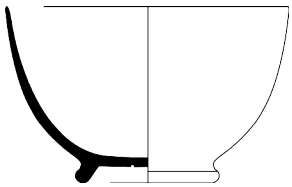

schaal 1:2

72

1a KNHDK2011_id17
1b vulling/demping sloot
(S 116, V 187 (vak 8): ca. 1600-1955)
2 iw-dek-9
3 1850-1900
4a 7,8/4,5
4b bol deksel met naar binnen staande, verdikte sluitrand
5a industrieel wit aardewerk
5b loodglazuur
5c geheel loodglazuur met ijzeroxide in doorlooptechniek
5d
6a
6b knop met drie facetten
6c compleet
7 deksel
8
9

73

1a KNHDK2011_id299
1b vulling/demping sloot
(S 116, V 187 (vak 2): ca. 1600-1955)
2 iw-kop-1
3 1850-1900
4a 7,9/5,3
4b bolle kop met rechte rand op standring
5a industrieel wit aardewerk
5b loodglazuur
5c transferprint blauw op wit: fijne schildering van hangende takken (decor 'Fibre')
5d
6a standring
6b
6c profiel compleet
7 kop
8 Nederland (Maastricht)
9 Bogaers 1992, 84 (afb. 117)

74

1a KNHDK2011_id58
1b vulling/demping sekreetkuil
(S 220-oostzijde, V 131: ca. 1675-1850)
2 iw-kop-2
3 1850-1900
4a 7,5/4,7
4b bolle kop met rechte rand op breed uitstaande standring
5a industrieel wit aardewerk
5b loodglazuur
5c 'boerenbont', groen/rood/blauw/zwart op wit: bladerranken uitwendig, inwendig blauw/rood op wit: rozet
5d
6a standring
6b
6c profiel compleet
7 kop
8 Nederland?
9

niet op schaal!

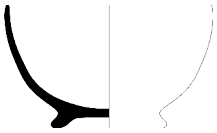

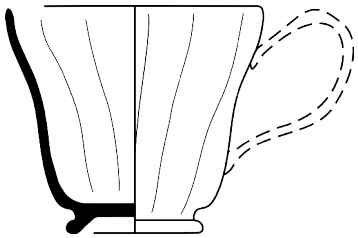

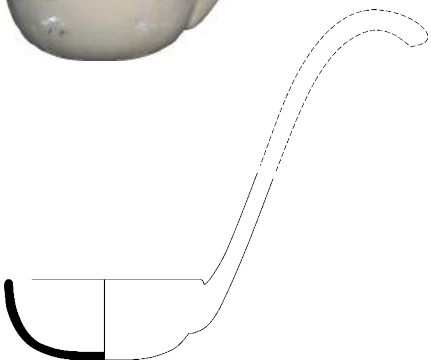

schaal 1:2

75

1a	KNHDK2011_id540
1b	vulling/demping sloot (S 116, V 187 (vak 9): ca. 1600-1955)
2	iw-kop-2
3	1900-1957
4a	11,0/6,5
4b	bolle kop met rechte rand op breed uitstaande standring
5a	industrieel wit aardewerk
5b	loodglazuur
5c	beeldmerk 'SOCIÉTÉ CÉRAMIQUE MAESTRICHT MADE IN HOLLAND' binnen standring
5d	
6a	standring
6b	
6c	compleet
7	kop
8	Nederland (Maastricht)
9	Polling 2006, 98 (beeldmerk 550)

76

1a	KNHDK2011_id296
1b	vulling/demping sloot (S 116, V 187 (vak 2): ca. 1600-1955)
2	iw-kop-31
3	1869-1900
4a	6,8/6,1
4b	kop met gefacetteerde wand en uitgebogen rand, op standring
5a	industrieel wit aardewerk
5b	loodglazuur
5c	uitwendig transferprint blauw op wit: decor Taikoen (vakken met theeboompjes)
5d	
6a	standring
6b	vermoedelijk met oor (ontbreekt echter)
6c	profiel compleet
7	kop
8	Nederland (Maastricht), Petrus Regout
9	http://www.geheugenvannederland.nl/?/nl/items/SHCL01:01256

77

1a	KNHDK2011_id309
1b	vulling/demping sloot (S 116, V 187 (vak 2): ca. 1600-1955)
2	iw-lep-1
3	1800-1900
4a	10,5/18,5
4b	lepel met komvormige bak en gebogen steel
5a	industrieel wit aardewerk
5b	loodglazuur
5c	
5d	
6a	
6b	worstvormige steel (ontbreekt goeddeels)
6c	profiel compleet
7	lepel
8	
9	

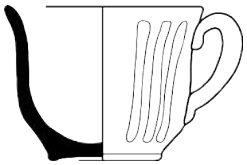

schaal 1:2

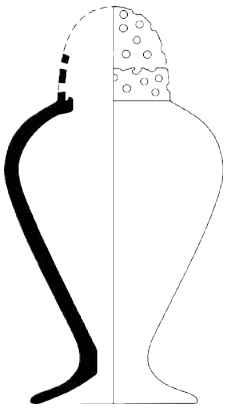

schaal 1:2

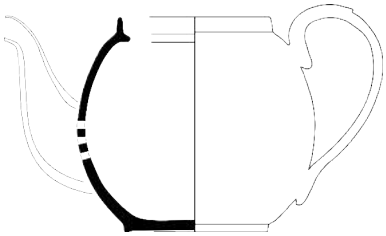

78

1a	KNHDK2011_id446
1b	vulling/demping sloot (S 116, V 187 (vak 6): ca. 1600-1955)
2	iw-min-
3	1850-1900
4a	5,2/4,1
4b	miniatuurkopje (of pispot)
5a	industrieel wit aardewerk
5b	loodglazuur
5c	vier sets van drie verticale ribvormige indrukken op buitenzijde wand, groen/zwart op wit: gestileerd bladwerk met bloem
5d	
6a	standvlak (concaaf)
6b	één horizontaal worstoor
6c	archeologisch compleet
7	miniatuurgoed
8	Nederland?
9	

79

1a	KNHDK2011_id921
1b	vulling/demping sloot (S 116, V 187 (vak 6): ca. 1600-1955)
2	iw-soi-2
3	1850-1900
4a	6,8/6,1
4b	strooier met hoge schouder en 'wespentaille', op lage brede voet
5a	industrieel wit aardewerk
5b	loodglazuur
5c	
5d	
6a	verhoogde standvoet met vulopening
6b	
6c	profiel vrijwel compleet
7	strooier
8	
9	

80

11a	KNHDK2011_id1643
1b	vulling/demping sloot (S 116, V 121: ca. 1600-1955)
2	iw-the-2
3	1902 (breukdatering)
4a	11,0/11,0
4b	lampionvormige theepot met rechtopstaande rand met dekselgeul, op standring
5a	industrieel wit aardewerk
5b	loodglazuur
5c	Sphinx met tekst “PETRUS REGOUT & Co MAASTRICHT MADE IN HOLLAND”
5d	
6a	standring
6b	één verticaal lintoor, tuit op 90 graden t.o.v. oor
6c	compleet
7	theepot
8	Nederland (Maastricht)
9	Polling 2006, 36 (beeldmerk 80b)

Industrieel rood aardewerk

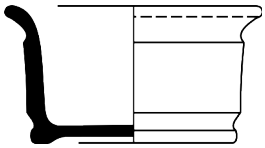

schaal 1:2

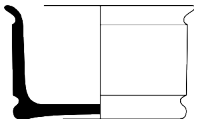

schaal 1:2

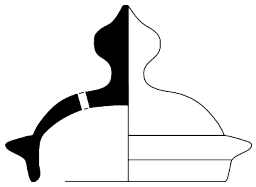

schaal 1:2

81

1a	KNHDK2011_id19
1b	vulling/demping sloot (S 116, V 187 (vak 8): ca. 1600-1955)
2	iw-zal-1
3	1900-1957
4a	6,8/3,7
4b	brede zalfpot met cilindrische buik, inge- snoerde bodem en hals met uitgebogen rand
5a	industrieel wit aardewerk
5b	loodglazuur
5c	beeldmerk 'SOCIÉTÉ CÉRAMIQUE MAESTRICHT MADE IN HOLLAND' binnen standvlak
5d	
6a	standvlak (concaaf)
6b	
6c	compleet
7	zalfpot
8	Nederland (Maastricht)
9	Polling 2006, 98 (beeldmerk 550)

82

1a	KNHDK2011_id278
1b	vulling/demping sloot (S 116, V 187 (vak 7): ca. 1600-1955)
2	iw-zal-1
3	1900-1957
4a	5,0/2,8
4b	brede zalfpot met cilindrische buik, inge- snoerde bodem en hals met uitgebogen rand
5a	industrieel wit aardewerk
5b	loodglazuur
5c	beeldmerk 'SOCIÉTÉ CÉRAMIQUE MAESTRICHT MADE IN HOLLAND' binnen standvlak
5d	
6a	standvlak (concaaf)
6b	
6c	compleet
7	zalfpot
8	Nederland (Maastricht)
9	Polling 2006, 98 (beeldmerk 550)

83

1a	KNHDK2011_id386
1b	vulling/demping sloot (S 116, V 187 (vak 5): ca. 1600-1955)
2	ir-dek-1
3	1700-1750
4a	6,5/4,0
4b	deksel met sluitrand en knop
5a	industrieel rood aardewerk
5b	loodglazuur
5c	bovenzijde (ijzerhoudende) engobe in doorlooptechniek
5d	
6a	
6b	knop (uivormig)
6c	compleet
7	deksel
8	Nederland
9	Bult 1996 (catalogusnummer 45)

Industrieel steengoed

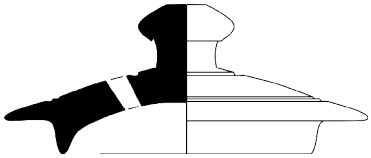

schaal 1:2

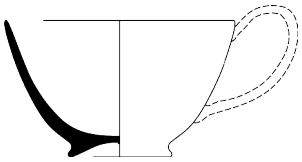

schaal 1:2

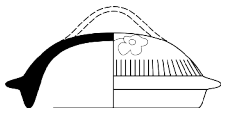

schaal 1:2

84

1a	KNHDK2011_id1116
1b	vulling/demping sekreetkuil
	(S 220-oostzijde, V 131: ca. 1675-1850)
2	ir-kop-1
3	1750-1800
4a	6,2/3,4
4b	bolle kop met rechte rand op standring
5a	industrieel rood aardewerk
5b	loodglazuur
5c	
5d	
6a	
6b	1 verticaal lintoor (ontbreekt goeddeels)
6c	profiel compleet
7	kop
8	Nederland
9	

85

1a	KNHDK2011_id1354
1b	vulling sekreetkuil
	(S 259, V 181: ca. 1750-1900)
2	s3-dek-2
3	1850-1900
4a	9,5/3,7
4b	afgerond deksel, rand met binnenring en knop
5a	industrieel steengoed
5b	geheel zoutglazuur over ijzerhoudende engobe
5c	
5d	
6a	
6b	knop
6c	archeologisch compleet
7	deksel
8	Duitsland?
9	Bartels 1999 (catalogusnummer 317)

86

1a	KNHDK2011_id97
1b	vulling/demping sloot
	(S 116, V 187 (vak 5): ca. 1600-1955)
2	s3-dek-7
3	1725-1750
4a	5,7/1,9
4b	bol deksel,uitstaande rand met binnenring en greep
5a	industrieel steengoed
5b	geheel zoutglazuur
5c	gestempelde versieringen bovenzijde: streepjes boven rand, tak en bloem naast greepje
5d	
6a	
6b	greep
6c	archeologisch compleet
7	deksel
8	Engeland?
9	

Europees porselein

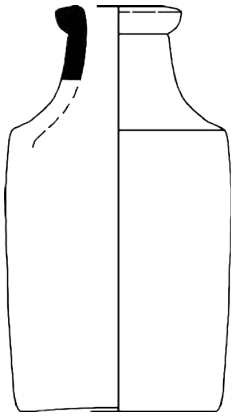

schaal 1:2

niet op schaal

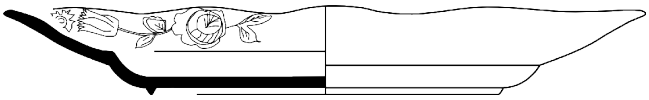

schaal 1:2

87

1a	KNHDK2011_id364
1b	vulling/demping sloot (S 116, V 187 (vak 3): ca. 1600-1955)
2	s3-fle-2
3	1880-1955
4a	6,0/11,2
4b	cilindrische fles met scherp afgebakende schouder/halspartij en verdikte lip, platte/holle bodem
5a	industrieel steengoed
5b	geheel zoutglazuur
5c	
5d	
6a	standvlak
6b	
6c	compleet
7	(inkt?)fles
8	Duitsland (Westerwaldgebied)
9	

88

1a	KNHDK2011_id100
1b	vulling/demping sloot (S 116, V 187 (vak 5): ca. 1600-1955)
2	ep-bee-
3	1800-1900
4a	../..
4b	herderinnetje met vogelkooi(?) op rechterschouder (ontbreekt goeddeels)
5a	europees porselein
5b	ongeglazuurd
5c	jurk met blauwe accenten, heupband met gouden bies, steel van staf(?) lichtbruin
5d	
6a	
6b	
6c	hoofd- en bodempartij ontbreken
7	beeldje
8	
9	

89

1a	KNHDK2011_id114
1b	vulling/demping sloot (S 116, V 187 (vak 6): ca. 1600-1955)
2	ep-bor-8
3	1850-1900
4a	20,1/3,0
4b	in mal gevormd bord, knik spiegel/vlag
5a	europees porselein
5b	veldspaatglazuur
5c	gietdecor van bloemen op vlag, spiegel: transferprint rood op wit: meisje met kleipijpje op gemakkelijke stoel, waaronder opschrift '...GRANDFATHER'.
5d	
6a	standring
6b	
6c	profiel compleet
7	bord
8	Engeland
9	

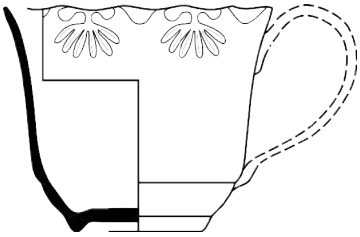

schaal 1:2

schaal 1:1

90

1a	KNHDK2011_id115
1b	vulling/demping sloot
	(S 116, V 187 (vak 6): ca. 1600-1955)
2	ep-kop-2
3	1875-1925
4a	7,2/6,0
4b	steilwandige kop met lage buikknik,
	rechte rand en standring
5a	europees porselein
5b	veldspaatglazuur
5c	gietdecor van guirlandes onder rand
5d	
6a	standring
6b	
6c	oor ontbreekt
7	kopje
8	
9	

91

1a	KNHDK2011_id639
1b	vulling/demping sloot
	(S 116, V 38 (vak 9): ca. 1600-1955)
2	ep-min-
3	1850-1900
4a	3,8/7,2
4b	miniatuur-schenkkan
5a	europees porselein
5b	veldspaatglazuur
5c	bovenglazuur groen/rood/goud/zwart:
	bloemstuk op buik, gouden lijntje langs
	bodem
5d	
6a	standvlak
6b	
6c	oor ontbreekt
7	miniatuurgoed
8	
9	

Bijlage 1: Determinatielijst keramiek Krommenie Heiligeweg/Dekamarktterein 2011 (OMN: 48421)												
spoor	vondst	MAE	kera-miek-groep	hoofd vorm	nr	beschrijving	vak	begin	eind	fragmentatie	functiegroep	id.
1	1	1	m-	bor-	?	blauw op wit: stippen en concentrische cirkels	--	1725	1775	wand	tafelgerei	559
1	1	2	r-	?-	?	vermoedelijk r-gra-?; spaarzaam loodglazuur	--	1450	1550	rand/bodem	indet.	557
1	1	1	r-	?-	?	--	--	1550	1675	rand	indet.	558
1	1	2	r-	bor-	?	Noord-Holland slibware	--	1550	1625	rand	tafelgerei	555
1	1	1	r-	bor-	?	groen fond	--	1550	1625	rand	tafelgerei	556
1	4	1	f-	bor-	?	--	--	1700	1750	bodem	tafelgerei	562
1	4	1	r-	?-	?	vermoedelijk r-pot-?; grote vorm; slecht gehecht loodglazuur	--	1750	1875	rand	indet.	561
1	4	1	r-	bor-	?	Nederrijnse waar	--	1675	1800	rand	tafelgerei	560
1	8	1	w-	kop-	?	klavervormig nokoortje; loodglazuur met koperoxide (groen) op bovenzijde en op rand	--	1550	1600	rand/oor	tafelgerei	565
2	9	1	f-	bor-	?	blauw op wit: onherkenbaar	--	1700	1750	rand	tafelgerei	566
8	12	3	r-	?-	?	inwendig loodglazuur	--	1450	1600	rand/wand/bodem/oor	indet.	569
8	12	1	r-	bor-	?	bovenzijde loodglazuur	--	1500	1650	rand	tafelgerei	568
8	12	1	w-	?-	?	vermoedelijk w-bak-?; bovenzijde loodglazuur met koperoxide	--	1550	1650	rand	indet.	570
8	13	1	w-	bak-	?	NB: past niet bij id. 570; bovenzijde loodglazuur met koperoxide	--	1550	1650	rand/wand	bereiding	571
36	11	1	p-	kop-	1	uitwendig onderglazuur ijzeroxide (bruin); inwendig onderglazuur blauw: landschapje met pagode	--	1700	1750	profiel compleet	tafelgerei	567
61	7	1	ha-	?-	?	braamnop-appliqué; Hafner-waar?	--	1550	1650	rand	indet.	564
61	7	3	r-	?-	?	--	--	1500	1650	rand/wand/bodem	indet.	563
62	14	1	iw-	?-	?	blauw op wit: feather-edge versiering?	--	1800	1850	rand	indet.	572
71	15	1	f-	bor-	?	blauw op wit: bloemen	--	1700	1750	bodem	tafelgerei	576
71	15	1	m-	bor-	?	blauw op wit: fantasie-wapen?	--	1700	1800	bodem	tafelgerei	575
71	15	1	s2-	?-	?	--	--	--	--	wand	indet.	573
71	15	1	w-	?-	?	geheel loodglazuur met koperoxide (groen)	--	1750	1875	oor	indet.	574
71	53	1	f-	bor-	?	--	--	1700	1750	rand	tafelgerei	682
71	53	2	iw-	bor-	?	1 exemplaar creamware	--	1760	1850	rand/bodem	tafelgerei	683
71	53	14	r-	?-	?	--	--	1525	1650	rand/wand/bodem/oor	indet.	677
71	53	1	r-	?-	?	grote (voorraad?)vorm; vermoedelijk pot; geheel loodglazuur	--	1750	1875	rand/oor	indet.	678
71	53	1	r-	bor-	7	bovenzijde concentrische cirkels van witte engobe; in koperoxide een zigzaglijn; daarboven loodglazuur; Nederrijnse waar	--	1675	1750	profiel compleet	tafelgerei	673
71	53	1	r-	bor-	?	gele slib op spiegel; gele stippen op vlag; onderzijde ongeglazuurd; Nederrijnse waar	--	1675	1800	rand	tafelgerei	674

spoor	vondst	MAE	kera-miek-groep	hoofd vorm	nr	beschrijving	vak	begin	eind	fragmentatie	functiegroep	id.
71	53	1	r-	dek-	?	geheel loodglazuur	--	1650	1750	rand	bereiding	675
71	53	1	r-	lek-	?	bovenzijde loodglazuur	--	1575	1650	rand	bereiding	676
71	53	1	s2-	?-	?	deel van appliqué uitwendig; wittig lichtgrijs baksel; uitwendig zoutglazuur	--	1650	1700	wand	indet.	672
71	53	1	s2-	fle-	?	--	--	1800	1850	wand/oor	tafelgerei	671
71	53	1	w-	?-	?	--	--	1650	1700	rand	indet.	680
71	53	1	w-	?-	?	--	--	1750	1875	bodem	indet.	681
71	53	1	w-	kdl-	?	geheel loodglazuur met zwarte, ingebrande pitten in het glazuur	--	1650	1700	rand	verlichting	679
71	54	3	r-	?-	?	--	--	1450	1650	rand/wand/bodem	indet.	688
71	54	1	r-	?-	?	vermoedelijk grape of pot; inwendig loodglazuur; uitwendig spatjes loodglazuur	--	1500	1650	rand/wand/oor	indet.	687
71	54	2	r-	?-	?	vermoedelijk r-gra-34 of r-pot-9; inwendig loodglazuur; uitwendig vlekken loodglazuur	--	1525	1650	rand/wand/oor	indet.	686
71	54	1	s2-	?-	?	Raeren/Aken, België/Duitsland; appliqué (onherkenbaar)	--	1525	1575	wand	indet.	684
71	54	1	s2-	?-	?	Keulen/Frechen, Duitsland; standvoet; appliqués met acanthusloof	--	1525	1575	bodem/wand	indet.	685
71	54	1	w-	bak-	5	bovenzijde loodglazuur (geel); onderzijde sterk beroet; holle steel	--	1550	1625	profiel compleet	bereiding	689
91	17	1	iw-	kop-	?	creamware; geheel loodglazuur	--	1760	1800	bodem	tafelgerei	577
92	18	1	s2-	?-	?	Westerwald, Duitsland	--	1700	1850	bodem/wand	indet.	578
93	19	1	r-	?-	?	geheel loodglazuur	--	1675	1875	rand	indet.	579
93	33	1	iw-	kop-	?	vermoedelijk boerenbonte beschildering	--	1850	1900	bodem	tafelgerei	590
103	22	1	r-	lek-	?	bovenzijde loodglazuur	--	1550	1675	bodem	bereiding	580
104	23	1	r-	?-	?	--	--	1675	1750	rand	indet.	169
104	23	1	s2-	?-	?	grote (inmaak)pot; Keulen/Frechen; uitwendig zoutglazuur met ijzeroxide (bruin)	--	1750	1850	bodem	indet.	168
105	24	1	f-	bor-	?	blauw op wit: gestileerd blad op vlag	--	1750	1800	rand	tafelgerei	582
105	24	2	r-	?-	?	bovenzijde loodglazuur	--	1500	1675	bodem	indet.	581
106	25	1	r-	?-	?	vermoedelijk r-gra-?; inwendig loodglazuur; uitwendig beroet	--	1500	1650	wand	indet.	583
107	26	1	f-	bor-	?	standvlak; blauw/paars op wit: ranken op spiegel; fijne streek	--	1675	1750	bodem	tafelgerei	585
107	26	1	w-	?-	?	inwendig loodglazuur met koperoxide	--	1550	1650	bodem	indet.	584
108	27	1	ha-	?-	?	uitwendig loodglazuur met koperoxide; inwendig ongeglazuurd (Hafner-waar?)	--	1500	1600	wand	indet.	587
108	27	1	r-	?-	?	inwendig loodglazuur; uitwendig deels loodglazuur	--	1500	1650	wand	indet.	586
109	28	1	w-	bak-	5	inwendig loodglazuur met koperoxide (groen)	--	1550	1625	rand/wand	bereiding	589
116	35	1	f-	?-	?	geheel wit tinglazuur; groot model	--	1675	1725	wand	indet.	608

spoor	vondst	MAE	kera-miek-groep	hoofd vorm	nr	beschrijving	vak	begin	eind	fragmentatie	functiegroep	id.
116	35	1	f-	bor-	7	blauw op wit: eenvoudige florale decoratie	--	1700	1750	profiel compleet	tafelgerei	604
116	35	1	f-	bor-	10	blauw op wit: eenvoudige florale decoratie	--	1675	1750	profiel compleet	tafelgerei	605
116	35	1	f-	bor-	?	vermoedelijk f-bor-3	--	1700	1800	rand	tafelgerei	606
116	35	1	f-	plo-	?	geheel wit tinglazuur; groot model	--	1675	1725	rand	tafelgerei	607
116	35	1	ir-	the-	?	fries op buit met ingedrukte diagonale invulling en opengewerkte ruiten, waarop appliqué van vogel in tuin (witte engobe); geheel loodglazuur	--	1775	1825	wand	tafelgerei	603
116	35	1	iw-	bor-	?	transferprint: onherkenbaar	--	1800	1850	rand	tafelgerei	600
116	35	2	iw-	kop-	?	--	--	1760	1850	rand/oor	tafelgerei	599
116	35	1	iw-	sch-	?	achthoekige schaal; creamware	--	1800	1850	bodem/wand	tafelgerei	601
116	35	1	iw-	zal-	?	creamware; geheel loodglazuur	--	1760	1850	bodem/rand	lichamelijke verzorging	602
116	35	5	r-	?-	?	--	--	1600	1800	bodem/wand /oor	indet.	596
116	35	1	r-	kap-	?	Frankfurter waar	--	1750	1875	rand/oor	bereiding	592
116	35	1	r-	pis-	?	uitwendig ringeloorversiering	--	1750	1875	rand/wand	sanitair	594
116	35	1	r-	pot-	?	grote inmaak- of voorraadpot	--	1750	1875	rand/wand/b odem	bereiding	593
116	35	2	r-	tes-	?	geheel loodglazuur	--	1675	1875	rand/oor	verwarming	595
116	35	1	s2-	fle-	?	bodem van mineraalwaterfles	--	1800	1850	bodem		591
116	35	3	w-	?-	?	--	--	1750	1875	rand/wand/b odem	indet.	598
116	35	1	w-	bor-	?	blauw op wit: onherkenbaar	--	1700	1800	bodem	tafelgerei	609
116	35	1	w-	kap-	?	Frankfurter waar; inwendig loodglazuur; uitwendig beroet	--	1750	1875	rand/wand	bereiding	597
116	36	1	f-	bor-	?	--	--	1750	1800	bodem	tafelgerei	616
116	36	1	iw-	pis-	?	--	--	1850	1900	bodem	sanitair	617
116	36	3	m-	bor-	?	--	--	1600	1800	bodem	tafelgerei	615
116	36	7	r-	?-	?	--	--	1450	1875	rand/wand/b odem	indet.	610
116	36	1	r-	bor-	?	bovenzijde rode/witte engobe in doorlooptechniek	--	1675	1750	rand	tafelgerei	611
116	36	1	r-	oli-	?	fragment van stam/voet	--	1550	1650	stam/voet	verlichting	612
116	36	2	w-	?-	?	--	--	1750	1875	rand/wand	indet.	614
116	36	1	w-	min-	?	inwendig loodglazuur; uitwendig loodglazuur met koperoxide (groen)	--	1750	1875	bodem	overig	613
116	38	1	ep-	kop-	?	--	9	1800	1900	rand	tafelgerei	640
116	38	1	ep-	min-	?	Ø 3,8 / h. 7,2 cm; miniatuur-karafje; bovenglazuur groen/rood/goud/zwart: bloemstuk op buik; gouden lijntje langs bodem	9	1850	1900	oor ontbreekt	overig	639

spoor	vondst	MAE	kera-miek-groep	hoofd vorm	nr	beschrijving	vak	begin	eind	fragmentatie	functiegroep	id.
116	38	1	f-	bor-	5	decoratie onherkenbaar	9	1675	1750	rand/wand/bodem	tafelgerei	630
116	38	1	f-	bor-	7	blauw op wit: netwerkmotief op rand; onherkenbare afbeelding op spiegel	9	1700	1750	profiel compleet	tafelgerei	628
116	38	1	f-	bor-	8	blauw op wit: panelen met asters	9	1700	1750	profiel compleet	tafelgerei	629
116	38	1	f-	kop-	1	blauw op wit: uitwendig fruit of bloemen	9	1700	1750	bodem/rand	tafelgerei	631
116	38	1	iw-	kop-	12	blauw op wit: rankenwerk uitwendig op binnenzijde rand; onderzijde beeldmerk PETRUS REGOUT & CO MAASTRICHT; Polling 2006, 32 (beeldmerk 70b)	9	1886	1886	rand/wand/bodem	tafelgerei	636
116	38	2	iw-	kop-	?	--	9	1800	1900	rand	tafelgerei	637
116	38	1	iw-	pis-	?	geheel wit; loodglazuur	9	1800	1900	rand	sanitair	638
116	38	1	p-	bor-	1	onderglazuur blauw: wolkvormige paneeltjes met oosterse landschapjes; daartussen asters	9	1700	1750	profiel compleet	tafelgerei	632
116	38	1	p-	bor-	1	onderglazuur blauw: centraal rozet, daaromheen oosters hofleven	9	1700	1750	rand/wand/bodem	tafelgerei	633
116	38	1	p-	bor-	?	uitwendig onderglazuur bruin: bovenzijde onderglazuur blauw (decoratie onherkenbaar)	9	1700	1750	rand	tafelgerei	634
116	38	1	p-	kop-	1	onderglazuur blauw: personen in (hof)tuin; inwendig arceringen op rand	9	1700	1750	profiel compleet	tafelgerei	635
116	38	6	r-	?-	?	--	9	1675	1750	rand/wand/bodem/oor	indet.	624
116	38	1	r-	bor-	?	Nederrijnse waar	9	1675	1750	wand	tafelgerei	619
116	38	1	r-	bor-	?	bovenzijde rode/witte engobe in doorlooptechniek	9	1675	1750	rand	tafelgerei	621
116	38	1	r-	bor-	?	Frechen, Duitsland; klein fragment: onderspit?)	9	1800	1850	wand	tafelgerei	620
116	38	1	r-	lek-	?	geheel loodglazuur	9	1675	1750	wand	bereiding	623
116	38	2	r-	tes-	?	vermoedelijk r-tes-2; geheel loodglazuur	9	1675	1750	rand/wand/bodem	verwarming	622
116	38	1	s2-	kom-	?	uitwendig zoutglazuur met kobaltoxide (blauw); met uitgespaarde ranken op wand	9	1675	1750	wand	tafelgerei	618
116	38	3	w-	?-	?	--	9	1675	1800	rand/wand	indet.	627
116	38	1	w-	kmf-	?	inwendig loodglazuur; uitwendig loodglazuur met koperoxide (groen); onderspit?	9	1750	1875	rand	verwarming	626
116	38	1	w-	kop-	?	w-kop-24?; inwendig loodglazuur; uitwendig loodglazuur met koperoxide (groen)	9	1675	1750	rand/wand/bodem	tafelgerei	625
116	43	1	iw-	kop-	1	Ø 5,5 / h. 3,0 cm; uitwendig ijzeroxide (bruin) met openwerkte panelen, waarin blauwe bloempjes; inwendig blauw bloempje; 'bone China'?	--	1750	1775	profiel compleet	tafelgerei	647
116	43	1	m-	?-	?	blauw op wit: grove ornamentale beschildering	--	1700	1800	wand	indet.	645
116	43	1	p-	bor-	?	onderzijde onderglazuur bruin); bovenzijde onderglazuur blauw: tuintje	--	1700	1750	bodem	tafelgerei	646
116	43	1	r-	?-	?	inwendig witte engobe met loodglazuur	--	1475	1550	wand	indet.	642

spoor	vondst	MAE	kera-miek-groep	hoofd vorm	nr	beschrijving	vak	begin	eind	fragmentatie	functiegroep	id.
116	43	1	r-	?-	?	geheel loodglazuur (slecht gehecht, dik loodglazuur)	--	1700	1875	wand	indet.	641
116	43	1	w-	kop-	?	standvoet; inwendig loodglazuur; uitwendig loodglazuur met koperoxide (groen)	--	1750	1875	bodem/wand	tafelgerei	644
116	43	1	w-	lek-	?	geheel loodglazuur met koperoxide (groen)	--	1750	1875	wand	bereiding	643
116	47	2	f-	?-	?	--	--	1700	1750	rand	indet.	659
116	47	1	f-	bor-	7	bovenzijde blauw op wit: strooibloemen (grove streek)	--	1700	1750	profiel compleet	tafelgerei	657
116	47	7	f-	bor-	?	--	--	1675	1750	rand	tafelgerei	658
116	47	1	iw-	?-	?	--	--	1850	1950	wand	indet.	663
116	47	1	iw-	bor-	?	schoteltje; onderzijde bruin; bovenzijde blauw op wit: fijn netwerkmotief op rand; 'bone china'	--	1750	1775	rand	tafelgerei	661
116	47	1	iw-	kop-	?	boerenbonte beschildering	--	1850	1950	rand	tafelgerei	662
116	47	2	p-	?-	?	--	--	1700	1750	rand/wand	indet.	660
116	47	9	r-	?-	?	--	--	1600	1750	wand/rand/bodem/oor	indet.	655
116	47	1	r-	lek-	?	geheel loodglazuur	--	1675	1750	wand	bereiding	654
116	47	1	s2-	?-	?	zoutglazuur (grijs)	--	1675	1750	bodem	indet.	653
116	47	2	w-	?-	?	--	--	1750	1875	rand/wand	indet.	656
116	48	1	r-	?-	?	inwendig loodglazuur (donkerbruin); uitwendig beroet	--	1475	1550	bodem	indet.	665
116	48	1	r-	gra-	?	inwendig loodglazuur	--	1450	1550	bodem	bereiding	664
116	49	1	r-	?-	?	vermoedelijk r-gra-34; inwendig loodglazuur (gelig bruin); uitwendig loodglazuur met vlekken koperoxide (groen)	--	1525	1550	rand/wand	indet.	666
116	49	1	r-	vst-	?	ongeglazuurd; waarschijnlijk r-vst-1	--	1500	1600	rand	verwarming	667
116	51	3	r-	?-	?	--	--	1500	1650	bodem/wand/rand	indet.	669
116	51	1	r-	bor-	?	bovenzijde loodglazuur	--	1500	1600	rand	tafelgerei	668
116	52	1	f-	?-	?	--	1	1750	1800	bodem	indet.	180
116	52	1	f-	bor-	1	blauw op wit: landschapje op spiegel	1	1700	1750	rand/wand/bodem	tafelgerei	177
116	52	1	f-	bor-	3	--	1	1750	1800	rand/wand/bodem	tafelgerei	178
116	52	6	f-	bor-	?	--	1	1700	1800	rand/wand/bodem	tafelgerei	179
116	52	1	ir-	the-	?	tuitfragmentje; geheel loodglazuur	1	1750	1800	tuit	tafelgerei	187
116	52	1	iw-	bor-	3	blauw op wit: grof geschilderd landschapje	1	1760	1800	profiel compleet	tafelgerei	184
116	52	1	iw-	bor-	?	geheel wit	1	1775	1825	rand	tafelgerei	185
116	52	1	iw-	kop-	?	zwart/groen op wit: bladranken uitwendig	1	1800	1850	rand	tafelgerei	186

spoor	vondst	MAE	kera-miek-groep	hoofd vorm	nr	beschrijving	vak	begin	eind	fragmentatie	functiegroep	id.
116	52	1	m-	bor-	811	Ø 10,7 / h. 3,0 cm; bodem met ziel; standring; vlakke rand; blauw op wit: centrale rozet op bodem; standring en rand sterk gesleten	1	1600	1650	archeologisch compleet	tafelgerei	670
116	52	2	m-	bor-	?	--	1	1600	1650	rand/bodem	tafelgerei	181
116	52	1	p-	bor-	1	schoteltje; onderzijde onderglazuur bruin; bovenzijde blauw/rood/bruin op wit: bloementuin	1	1700	1750	profiel compleet	tafelgerei	182
116	52	2	p-	bor-	?	schoteltjes	1	1700	1750	bodem/wand	tafelgerei	183
116	52	5	r-	?-	?	--	1	1500	1850	rand/wand/bodem/oor/steel	indet.	210
116	52	2	r-	bak-	4	loodglazuur op bovenzijde en op rand; onderzijde beroet	1	1550	1675	rand/bodem/steel	bereiding	205
116	52	1	r-	bak-	6	loodglazuur op bovenzijde en op rand; onderzijde beroet	1	1750	1875	rand/bodem/steel	bereiding	206
116	52	2	r-	bor-	?	Noord-Holland slibware	1	1550	1625	rand/bodem	tafelgerei	194
116	52	1	r-	bor-	?	bovenzijde ringeloorversiering/sgrafitto: man of vrouw	1	1550	1625	bodem	tafelgerei	195
116	52	1	r-	bor-	?	bovenzijde loodglazuur	1	1650	1850	rand	tafelgerei	196
116	52	1	r-	bor-	?	Nederrijnse waar	1	1675	1800	rand	tafelgerei	197
116	52	1	r-	dek-	?	geheel loodglazuur	1	1750	1875	rand	bereiding	198
116	52	2	r-	gra-	34	inwendig geheel loodglazuur; uitwendig vlekken; uitwendig beroet	1	1525	1650	rand/wand/oor	bereiding	207
116	52	8	r-	gra-	?	inwendig geheel loodglazuur; uitwendig vlekken; uitwendig beroet	1	1500	1650	rand/wand/oor/bodem	bereiding	208
116	52	2	r-	kmf-	?	vermoedelijk 1 ex. r-kmf-2; uitwendig loodglazuur met mangaanoxide (donkerpaars-donkerbruin)	1	1700	1875	rand/wand/oor	verwarming	203
116	52	8	r-	kni-	1	knikkers; sterk gesleten; roodbakkend	1	1500	1850	compleet	overig	211
116	52	1	r-	kom-	74	geheel loodglazuur; parallel: 05mid1	1	1800	1900	rand/wand/bodem	bereiding	209
116	52	4	r-	kop-	?	bovenzijde loodglazuur	1	1550	1650	rand/wand	tafelgerei	199
116	52	2	r-	lek-	?	geheel loodglazuur	1	1650	1800	rand	bereiding	200
116	52	3	r-	pis-	?	--	1	1650	1850	rand/bodem	sanitair	204
116	52	4	r-	tes-	?	ongeglazuurd; zware asaanslag	1	1500	1650	rand/wand/steel	verwarming	201
116	52	3	r-	tes-	?	loodglazuur	1	1650	1875	rand	verwarming	202
116	52	1	s2-	?-	?	Raeren/Aken; medaillon met tekstband (onleesbaar)	1	1550	1600	wand	indet.	175
116	52	1	s2-	?-	?	--	1	--	--	wand	indet.	176
116	52	1	s2-	pot-	?	Westerwald	1	1750	1850	rand/oor	bereiding	174
116	52	1	s2-	pot-	?	groot model	1	1750	1900	rand/wand	bereiding	173
116	52	9	w-	?-	?	--	1	1525	1650	rand/wand/steel/oor	indet.	191

spoor	vondst	MAE	kera-miek-groep	hoofd vorm	nr	beschrijving	vak	begin	eind	fragmentatie	functiegroep	id.
116	52	1	w-	?-	?	vermoedelijk w-pot-5; inwendig loodglazuur; uitwendig loodglazuur met koperoxide	1	1750	1875	rand/tuit	indet.	192
116	52	2	w-	?-	?	--	1	1750	1875	rand/bodem	indet.	193
116	52	1	w-	bak-	3	loodglazuur met koperoxide op bovenzijde en op rand; onderzijde beroet	1	1525	1650	profiel compleet	bereiding	189
116	52	1	w-	bor-	18	Ø ca. 20 / h 4,0 cm; bovenzijde loodglazuur; sterk verweerd	1	1550	1625	profiel compleet	tafelgerei	188
116	52	1	w-	kop-	?	geheel loodglazuur m.u.v. onderzijde	1	1525	1650	rand/wand/oor	tafelgerei	190
116	56	1	f-	?-	?	--	2	1700	1775	wand	indet.	707
116	56	1	iw-	?-	?	grote standring; vermoedelijk van pispot	2	1850	1950	bodem	indet.	709
116	56	1	iw-	bor-	1	geheel loodglazuur; onderzijde blindmerk PET[RUS REGOUT] MA[ASTRICHT] binnen dubbel ovaal; Polling 2006, 20 (blindmerk 5b)	2	1850	1870	profiel compleet	tafelgerei	708
116	56	5	r-	?-	?	--	2	1675	1750	rand/wand/bodem	indet.	705
116	56	1	r-	lek-	?	geheel loodglazuur	2	1675	1750	rand	bereiding	704
116	56	1	w-	?-	?	geheel loodglazuur met koperoxide (groen)	2	1600	1700	wand	indet.	706
116	59	1	r-	bor-	?	lobvoeten; bovenzijde witte slib met koperoxide (groen); sgrafitto-versieirngen bovenzijde (onherkenbaar)	2	1450	1550	bodem/wand	tafelgerei	710
116	63	1	r-	?-	?	geheel loodglazuur met vlekken vervuiling koperoxide (bruin/groen)	--	1575	1650	wand	indet.	725
116	63	1	s2-	?-	?	Westerwald, Duitsland; panelen met ingedrukt geometrische/florale motieven	--	1575	1600	wand	indet.	724
116	70	1	r-	?-	?	vermoedelijk grape; manchetrand; inwendig loodglazuur; uitwendig deels loodglazuur; onderzijde beroet	3	1450	1550	rand/wand/oor	indet.	770
116	70	1	r-	min-	?	miniatuur-lekschaal?; bovenzijde witte engobe; geheel loodglazuur	3	1600	1700	rand	overig	771
116	71	1	r-	?-	?	vermoedelijk grote (voorraad)pot; geheel loodglazuur	4	1750	1875	wand	indet.	772
116	71	1	we-	bor-	?	geheel verkleurd loodglazuur (zwart); ringeloorversiering met jaartal: [15]91	4	1591	1591	rand	tafelgerei	773
116	72	1	f-	bor-	3	rood/paars op wit: gestileerde blaadjes op vlag	5	1750	1800	rand	tafelgerei	793
116	72	1	f-	bor-	5	oranje op wit: loof op vlag (bovenglazuur)	5	1700	1750	rand	tafelgerei	794
116	72	1	f-	bor-	8	--	5	1700	1800	rand	tafelgerei	795
116	72	2	iw-	?-	?	--	5	1800	1900	rand/wand	indet.	797
116	72	1	iw-	kop-	1	geheel loodglazuur	5	1800	1900	profiel compleet	tafelgerei	796
116	72	2	m-	bor-	?	#WAARDE!	5	1700	1800	rand	tafelgerei	789
116	72	1	p-	bor-	?	bloemranken op vlag	5	1700	1750	rand/wand	tafelgerei	792
116	72	2	r-	?-	?	vermoedelijk r-kom-?; geheel loodglazuur; uitwendig met ringeloor op rand	5	1750	1875	rand/oor	indet.	785
116	72	2	r-	bak-	6	loodglazuur bovenzijde en op rand; onderzijde beroet	5	1750	1875	rand/bodem	bereiding	777
116	72	1	r-	bor-	?	geheel loodglazuur; standring gesleten	5	1700	1800	bodem	tafelgerei	788

spoor	vondst	MAE	kera-miek-groep	hoofd vorm	nr	beschrijving	vak	begin	eind	fragmentatie	functiegroep	id.
116	72	2	r-	bor-	?	bovenzijde rode/witte engobe in doorlooptechniek	5	1750	1875	rand/wand	tafelgerei	778
116	72	1	r-	bor-	?	Frechen, Duitsland	5	1800	1850	rand	tafelgerei	779
116	72	2	r-	gra-	51	loodglazuur bovenzijde en op rand; onderzijde beroet	5	1750	1875	rand/wand	bereiding	780
116	72	1	r-	gra-	?	inwendig loodglazuur en ijzeroxide (bruin/donkerbruin vlekkerig)	5	1450	1550	bodem	bereiding	781
116	72	1	r-	gra-	?	inwendig loodglazuur en ijzeroxide (bruin/donkerbruin vlekkerig)	5	1450	1550	rand/wand	bereiding	782
116	72	1	r-	kmf-	?	uitwendig loodglazuur; inwendig deels loodglazuur; inwendig asaanslag	5	1675	1750	bodem/oor	verwarming	783
116	72	1	r-	oli-	?	stamfragment; loodglazuur bovenzijde en deels op stam	5	1650	1750	stam/schaal	verlichting	787
116	72	2	r-	pot-	?	geheel loodglazuur m.u.v. bodem	5	1675	1750	rand/bodem	bereiding	786
116	72	2	r-	tes-	?	geheel loodglazuur; vermoedelijk r-tes-2	5	1675	1750	rand/oor	verwarming	784
116	72	1	s2-	?-	?	Westerwald, Duitsland	5	1700	1850	wand	indet.	776
116	72	1	s2-	fle-	?	mineraalwaterfles	5	1800	1850	bodem	tafelgerei	775
116	72	1	s2-	kan-	14	Ø 6,5 / h. 9,6 cm; Raeren/Aken (België/Duitsland); geheel zoutglazuur met ijzeroxide	5	1500	1600	compleet	tafelgerei	1678
116	72	1	s2-	kan-	?	uitwendig zoutglazuur	5	1650	1750	wand	tafelgerei	774
116	72	1	w-	?-	?	bovenzijde loodglazuur met koperoxide (groen)	5	1550	1675	bodem	indet.	791
116	72	1	w-	?-	?	inwendig loodglazuur; uitwendig koperoxide	5	1750	1875	bodem	indet.	790
116	73	1	ep-	bor-	1	geheel wit	6	1875	1950	rand/bodem	tafelgerei	841
116	73	1	f-	bor-	2	Ø 15,5 / h. 2,1 cm; blauw op wit: mannen in landschap op spiegel; fries van gestileerde bloemen op rand (landschapsafbeelding grove streek); Bitter et al 1997	6	1625	1675	profiel compleet	tafelgerei	828
116	73	1	f-	bor-	2	blauw op wit: mannen in landschap op spiegel; fries van gestileerde bloemen op rand (landschapsafbeelding grove streek)	6	1625	1675	profiel compleet	tafelgerei	829
116	73	1	f-	bor-	2	blauw op wit: onherkenbaar (fantasie?)wapen	6	1700	1750	profiel compleet	tafelgerei	830
116	73	1	f-	bor-	2	blauw op wit: laurierkrans	6	1700	1750	profiel compleet	tafelgerei	831
116	73	1	f-	bor-	10	blauw op wit: fries met gestileerde bloemen op vlag	6	1625	1675	profiel compleet	tafelgerei	832
116	73	1	f-	bor-	18	blauw op wit: landschap met gestileerde bloemen op spiegel; gestileerde bloemen op vlag	6	1625	1675	profiel compleet	tafelgerei	833
116	73	1	f-	bor-	21	blauw/donkerblauw op wit: (fantasie)wapen: druiven op schild (fijne streek)	6	1700	1750	profiel compleet	tafelgerei	827
116	73	2	f-	bor-	?	--	6	1625	1725	rand	tafelgerei	834
116	73	1	i-	?-	?	geel/oranje/blauw op wit: aigrette-versiering; mogelijk Ligurië	6	1600	1650	wand	indet.	825
116	73	1	i-	kan-	?	geleed oor, bestaande uit twee dunne kleirolletjes; groen/blauw op wit: deel van voorstelling (vleugels?); toont gelijkenis met Jaspers 2009, 25 (43); mogelijk Faenza	6	1575	1625	wand/oor	tafelgerei	826

spoor	vondst	MAE	kera-miek-groep	hoofd vorm	nr	beschrijving	vak	begin	eind	fragmentatie	functiegroep	id.
116	73	1	iw-	bor-	8	transferprint zwart op wit: tafereeltje met zeilbootjes; bloemen en geometrische motieven op vlag	6	1900	1950	profiel compleet	tafelgerei	840
116	73	1	m-	bor-	5	blauw op wit: gestileerde bloem; glazuur sterk verweerd; rossig baksel	6	1625	1675	profiel compleet	tafelgerei	838
116	73	1	m-	bor-	?	bovenzijde blauw/geel/oranje op wit: aigrette op spiegel en op rand; rossig baksel	6	1600	1650	rand	tafelgerei	835
116	73	4	m-	bor-	?	--	6	1600	1800	rand/wand/bodem	tafelgerei	839
116	73	2	m-	bor-	?	blauw op wit: repeterende boogjes op rand; Korf 1981; 52-53 (afb. 102, nr. 58); rossig baksel	6	1625	1675	rand	tafelgerei	837
116	73	1	m-	bor-	?	bovenzijde blauw op wit: grote bloemen (grove streek); rossig baksel	6	1700	1800	bodem	tafelgerei	836
116	73	1	p-	?-	?	vermoedelijk p-bor-?	6	1700	1750	rand	indet.	824
116	73	1	p-	bor-	1	onderglazuur blauw/donkerblauw op wit: Chinese tuin	6	1700	1750	profiel compleet	tafelgerei	822
116	73	1	p-	kom-	1	onderglazuur blauw/donkerblauw op wit: huiselijke voorwerpen ('honderd antiquiteiten')	6	1700	1750	profiel compleet	tafelgerei	823
116	73	8	r-	?-	?	--	6	1600	1750	rand/wand/bodem	indet.	818
116	73	1	r-	?-	?	grote komfoor of vuurstolp; uitwendig dik loodglazuur; inwendig sterk beroet	6	1675	1750	wand/oor	indet.	809
116	73	2	r-	?-	?	vermoedelijk grote sluitpannen	6	1750	1875	rand/wand	indet.	804
116	73	2	r-	bak-	12	1 exemplaar beroet; 1 exemplaar onberoet; loodglazuur bovenzijde en op rand	6	1650	1700	rand/wand	bereiding	800
116	73	4	r-	bor-	6	Noord-Holland slibware	6	1550	1625	profiel compleet	tafelgerei	798
116	73	1	r-	bor-	901	Ø 15,5 / h. 2,1 cm; ondiep bordje zonder scherpe overgangen; kraagrand; lobvoeten; loodglazuur bovenzijde en op rand; lobvoeten gesleten	6	1650	1750	profiel compleet	tafelgerei	801a
116	73	1	r-	bor-	?	vermoedelijk r-bor-47; witte en rode engobe in doorloop-techniek; bovenzijde loodglazuur	6	1675	1750	rand/wand/bodem	tafelgerei	799
116	73	1	r-	dek-	?	--	6	1650	1750	rand/knop	bereiding	814
116	73	1	r-	gra-	19	loodglazuur inwendig en op rand; uitwendig spaarzaam loodglazuur; onberoet; pootjes licht gesleten; Bitter 1995	6	1525	1650	profiel compleet	bereiding	801b
116	73	14	r-	gra-	?	--	6	1500	1700	rand/wand/bodem/oor	bereiding	802
116	73	1	r-	kap-	?	Frankfurter waar; bovenzijde loodglazuur; onderzijde beroet	6	1750	1875	bodem	bereiding	803
116	73	1	r-	kmf-	?	loodglazuur uitwendig en op rand; inwendig asaanslag	6	1675	1750	rand/wand	verwarming	808
116	73	2	r-	kom-	?	inwendig rode en witte engobe in doorloop-techniek	6	1750	1875	rand	tafelgerei	812
116	73	1	r-	kop-	26	inwendig witte engobe op bodem; loodglazuur bovenzijde en op rand	6	1600	1700	profiel compleet	tafelgerei	815
116	73	2	r-	kop-	?	loodglazuur bovenzijde en op rand	6	1550	1700	rand/wand/bodem	tafelgerei	816
116	73	1	r-	oli-	?	loodglazuur op schaaltjes	6	1550	1650	stam/bodem	verlichting	813

spoor	vondst	MAE	kera-miek-groep	hoofd vorm	nr	beschrijving	vak	begin	eind	fragmentatie	functiegroep	id.
116	73	3	r-	pis-	?	loodglazuur inwendig en op rand/oor; uitwendig spaarzaam loodglazuur	6	1550	1650	rand/oor	sanitair	811
116	73	1	r-	tes-	1	geheel loodglazuur	6	1675	1750	profiel compleet	verwarming	806
116	73	1	r-	tes-	5	ongeglazuurd; inwendig asaanslag; pootjes gesleten; Bitter 1995	6	1550	1650	profiel compleet	verwarming	805
116	73	1	r-	tes-	?	vermoedelijk r-tes-3; ongeglazuurd; inwendig asaanslag	6	1600	1650	rand	verwarming	807
116	73	2	r-	tes-	?	geheel loodglazuur	6	1675	1750	rand/wand/bodem	verwarming	810
116	73	1	w-	?-	?	waarschijnlijk w-oli-?	6	1550	1675	stam	indet.	821
116	73	7	w-	lek-	?	waarschijnlijk voedselbereiding	6	1550	1700	rand/wand/bodem/oor	bereiding	820
116	73	1	w-	lek-	?	geheel loodglazuur met koperoxide (groen)	6	1575	1700	rand/bodem	bereiding	819
116	73	1	w-	oli-	?	bovenzijde loodglazuur met koperoxide (groen)	6	1575	1650	rand/oor	verlichting	1681
116	74	1	f-	bor-	?	lichtblauw op wit: fries met gestileerde bloemen	6	1625	1675	rand/bodem	tafelgerei	854
116	74	1	f-	plo-	?	--	6	1625	1675	rand	tafelgerei	855
116	74	4	m-	bor-	?	--	6	1600	1650	rand/bodem	tafelgerei	853
116	74	7	r-	?-	?	--	6	1400	1650	rand/wand/bodem	indet.	850
116	74	6	r-	?-	?	vermoedelijk r-gra-?	6	1450	1650	rand/wand/oor/bodem	indet.	844
116	74	2	r-	bak-	29	loodglazuur bovenzijde en op rand; onderzijde beroet	6	1450	1600	profiel compleet	bereiding	842
116	74	1	r-	bor-	?	Noord-Holland slibware; vermoedelijk r-bor-6	6	1550	1625	rand	tafelgerei	845
116	74	1	r-	gra-	?	vermoedelijk r-gra-91; witte engobe en koperoxide (groen) op bodem; loodglazuur inwendig en op rand; onberoet	6	1550	1650	rand/oor/wand	bereiding	843
116	74	1	r-	kop-	2	inwendig loodglazuur met ijzeroxide (donkerbruin)	6	1525	1600	rand/wand	tafelgerei	848
116	74	1	r-	tes-	?	ongeglazuurd; inwendig asaanslag	6	1450	1600	bodem	verwarming	846
116	74	1	r-	vst-	?	ongeglazuurd; inwendig sterk beroet	6	1400	1550	wand	verwarming	849
116	74	1	r-	zal-	3	inwendig loodglazuur	6	1500	1800	profiel compleet	lichamelijke verzorging	847
116	74	2	w-	?-	?	grapen of potten; geheel loodglazuur met koperoxide (donkergroen)	6	1550	1650	rand/wand/oor	indet.	851
116	74	1	w-	oli-	?	lekschaalfragment; geheel loodglazuur met koperoxide (donkergroen)	6	1550	1650	bodem	verlichting	852
116	91	1	f-	?-	?	kan of kwispedoor	8	1675	1750	bodem	indet.	894
116	91	1	iw-	pis-	?	geheel loodglazuur; onderzijde beeldmerk 'PR'; Polling 2006, 29 (beeldmerk 52)	8	1875	1885	bodem	sanitair	895
116	91	1	iw-	pis-	?	geheel loodglazuur; onderzijde beeldmerk: PETRUS REGOUT & Co MAASTRICHT, Polling 2006, 14 (beeldmerk 70b)	8	1883	1883	bodem	sanitair	896
116	91	2	r-	?-	?	--	8	1500	1750	bodem/wand	indet.	892

spoor	vondst	MAE	kera-miek-groep	hoofd vorm	nr	beschrijving	vak	begin	eind	fragmentatie	functiegroep	id.
116	91	1	r-	bak-	6	loodglazuur op bovenzijde en op rand; onderzijde beroet	8	1750	1875	profiel compleet	bereiding	887
116	91	2	r-	bor-	?	Nederrijnse waar	8	1700	1800	bodem	tafelgerei	888
116	91	1	r-	dek-	?	deksel van sluitpan; bovenzijde loodglazuur; onderzijde beroet	8	1675	1750	rand	bereiding	889
116	91	1	r-	tes-	2	geheel loodglazuur	8	1675	1750	rand/oor/wand	verwarming	890
116	91	1	r-	tes-	?	vermoedelijk r-tes-5; ongeglazuurd; inwendig asaanslag	8	1500	1600	rand	verwarming	891
116	91	1	s2-	pot-	?	Westerwald, Duitsland	8	1750	1875	rand	tafelgerei	886
116	91	1	w-	?-	?	standring; inwendig loodglazuur; uitwendig loodglazuur met koperoxide (groen)	8	1750	1875	bodem	indet.	893
116	93	2	f-	bor-	5	--	9	1700	1750	profiel compleet	tafelgerei	903
116	93	1	f-	bor-	10	blauw op wit: tuin op spiegel; fries met bloemen op vlag (fijne streek)	9	1675	1725	profiel compleet	tafelgerei	904
116	93	1	iw-	bor-	11	golfrand; reliëf met kobaltoxide op rand: feather-edge	9	1800	1850	profiel compleet	tafelgerei	906
116	93	3	iw-	bor-	?	--	9	1775	1900	rand	tafelgerei	907
116	93	5	r-	?-	?	--	9	1600	1800	wand/rand/bodem	indet.	901
116	93	1	r-	gra-	812	Ø 12,0 / h. 10,0 cm; inwendig witte engobe op bodem; geheel loodglazuur; pootjes licht gesleten; schenksneb tegenover verticaal worstoor (uiterlijk van r-kan-5, maar dan op pootjes)	9	1675	1750	profiel compleet	bereiding	898
116	93	1	r-	kom-	?	geheel loodglazuur; ringeloordecoratie in repeterend S-patroon op bovenzijde rand	9	1750	1875	rand	tafelgerei	899
116	93	1	r-	pis-	16	uitwendig ringeloor; golflijntjes	9	1750	1875	profiel compleet	sanitair	897
116	93	1	r-	tes-	2	geheel loodglazuur	9	1675	1750	rand/wand	verwarming	900
116	93	1	s2-	kom-	?	vermoedelijk s2-kom-2; Westerwald, Duitsland	9	1700	1750	rand	tafelgerei	905
116	93	1	w-	?-	?	--	9	1675	1750	rand	indet.	902
116	94	2	f-	bor-	8	1 exemplaar glazuur te sterk aangetast om afbeelding te onderscheiden; 1 exemplaar imitatie Japanse tuin met man met waaier (grof schilderwerk); schoteltjes	10	1700	1750	profiel compleet	tafelgerei	916
116	94	1	iw-	bor-	?	geheel wit; loodglazuur	10	1800	1900	rand	tafelgerei	919
116	94	1	iw-	kwi-	?	geheel wit; loodglazuur; onderzijde beeldmerk PETRUS REGOUT & Co MAASTRICHT; Polling 2006, 14 (beeldmerk 70a)	10	1886	1886	bodem/wand	overig	920
116	94	1	iw-	soi-	814	Ø 5,5 / h. ca. 10,5 cm; geheel wit loodglazuur; strooikop ontbreekt goeddeels	10	1850	1900	strooikop ontbreekt	tafelgerei	921
116	94	3	r-	?-	?	--	10	1650	1800	bodem/wand/rand	indet.	914
116	94	2	r-	bak-	6	loodglazuur bovenzijde en op rand; onderzijde beroet	10	1750	1875	rand/wand/steel	bereiding	910

spoor	vondst	MAE	kera-miek-groep	hoofd vorm	nr	beschrijving	vak	begin	eind	fragmentatie	functiegroep	id.
116	94	1	r-	gra-	51	loodglazuur bovenzijde en op rand; onderzijde beroet	10	1750	1875	rand/wand/steel	bereiding	911
116	94	1	r-	pot-	813	Ø 10,9 / h. 5,9 cm; standring; 1 verticaal lintoor; 1 horizontaal worstoor; tuitje tussen 2 oren; dekselgeul; loodglazuur inwendig en op schouder; ringeloorversiering in witte engobe op schouder	10	1675	1750	profiel compleet	tafelgerei	912
116	94	1	r-	tes-	2	geheel loodglazuur	10	1675	1750	profiel compleet	verwarming	913
116	94	1	s2-	?-	?	vermoedelijk s2-kan-?; ingestempelde ranken rond appliqué met persoon (alleen been en deel broek aanwezig)	10	1650	1750	wand	tafelgerei	909
116	94	1	s2-	kom-	?	vermoedelijk s2-kom-2; Westerwald, Duitsland	10	1675	1750	rand/oor	tafelgerei	908
116	94	1	s3-	?-	?	geheel wit; zoutglazuur	10	1725	1750	wand	indet.	918
116	94	1	s3-	kop-	?	geheel wit; zoutglazuur	10	1725	1750	rand	tafelgerei	917
116	94	4	w-	?-	?	2 exemplaren loodglazuur met ijzeroxide (geel/bruin gevlekt); 2 exemplaren inwendig loodglazuur/uitwendig loodglazuur met koperoxide (groen)	10	1650	1750	rand/wand/bodem/oor	indet.	915
116	95	1	f-	bor-	3	blauw op wit: centraal rozet; gestileerde bloemen op vlag	10	1750	1800	profiel compleet	tafelgerei	932
116	95	1	f-	bor-	8	schoteltje; glazuur te sterk aangetast om afbeelding te herkennen	10	1700	1750	profiel compleet	tafelgerei	933
116	95	1	iw-	bor-	?	--	10	1850	1900	rand	tafelgerei	936
116	95	1	iw-	kop-	2	boerenbont-achtige beschildering	10	1850	1900	profiel compleet	tafelgerei	935
116	95	1	iw-	kop-	?	boerenbont-achtige beschildering	10	1850	1900	bodem/wand	tafelgerei	934
116	95	1	m-	bor-	?	blauw op wit: landschap in sponstechniek/grove penseelstreek	10	1700	1800	bodem/wand	tafelgerei	931
116	95	1	p-	bor-	1	schoteltje; onderzijde onderglazuur bruin op rand; bovenzijde onderglazuur blauw: centraal tuintje binnen cirkel	10	1700	1750	profiel compleet	tafelgerei	930
116	95	1	r-	?-	?	--	10	1675	1750	rand/wand	indet.	926
116	95	1	r-	?-	?	inwendig witte engobe met koperoxide; geheel loodglazuur	10	1675	1750	wand	indet.	927
116	95	1	r-	bak-	6	rondstempel BOZ (Bergen op Zoom); op bovenzijde rand; loodglazuur op bovenzijde en op rand; onderzijde beroet; Groeneweg 1991,	10	1798	1875	profiel compleet	bereiding	922
116	95	1	r-	bor-	?	Nederrijnse waar; dubbel gearceerd patroon op spiegel	10	1700	1800	bodem	tafelgerei	923
116	95	1	r-	kmf-	?	uitwendig geheel loodglazuur; inwendig ongeglazuurd; inwendig asaanslag	10	1750	1875	bodem/wand	verwarming	924
116	95	1	r-	tes-	?	--	10	1750	1875	rand	verwarming	925
116	95	2	w-	?-	?	geheel loodglazuur met koperoxide (groen)	10	1500	1600	rand/wand	indet.	928
116	95	2	w-	?-	?	inwendig loodglazuur; uitwendig loodglazuur met koperoxide (groen)	10	1750	1875	wand/rand	indet.	929
116	121	1	f-	bor-	5	blauw op wit: strooibloemen op spiegel; vakken met netwerk op vlag	--	1700	1750	profiel compleet	tafelgerei	1012 b
116	121	1	f-	bor-	10	blauw op wit: strooibloemen op spiegel en vlag	--	1675	1750	profiel compleet	tafelgerei	1012 a
116	121	1	f-	bor-	11	geheel wit tinglazuur	--	1675	1725	profiel compleet	tafelgerei	1011

spoor	vondst	MAE	kera-miek-groep	hoofd vorm	nr	beschrijving	vak	begin	eind	fragmentatie	functiegroep	id.
116	121	3	f-	bor-	?	--	--	1700	1800	rand/wand/bodem	tafelgerei	1013
116	121	1	f-	kom-	?	geheel wit tinglazuur	--	1675	1725	rand	tafelgerei	1014
116	121	2	iw-	?-	?	geheel loodglazuur	--	1800	1950	bodem/rand	indet.	1019
116	121	1	iw-	?-	?	geheel wit loodglazuur; mogelijk bord of scheerbekken	--	1850	1900	rand	indet.	1016
116	121	1	iw-	bor-	1	bovenzijde groen/paars/zwart op wit: druivenranken (goed getroffen, zwierige streek)	--	1800	1850	profiel compleet	tafelgerei	1015
116	121	1	iw-	kop-	2	paars/groen/blauw op wit: uitwendig 'boerenbonte' beschildering	--	1850	1950	profiel compleet	tafelgerei	1017
116	121	1	iw-	kop-	?	blauw op wit (transferprint): bloemen uitwendig; inwendig fries met bloemen	--	1850	1900	rand	tafelgerei	1018
116	121	2	m-	?-	?	grove streek: onherkenbaar (blauw op wit)	--	1750	1800	wand	indet.	1010
116	121	3	m-	bor-	?	bovenzijde geheel wit	--	1675	1725	bodem	tafelgerei	1009
116	121	1	m-	bor-	?	blauw op wit: Hollands dorpsgezichtje (grove streek)	--	1750	1800	bodem	tafelgerei	1008
116	121	1	p-	fle-	?	onderglazuur blauw: bamboe(?)-loof op buik; fries met ranken op schouder; bloem op hals; wolkjes op oor; Kangxi	--	1700	1750	oor/wand	tafelgerei	1006
116	121	1	p-	kop-	1	onderglazuur blauw: uitwendig 'zotjes' (hoofdjes in onderglazuur rood)	--	1725	1750	profiel compleet	tafelgerei	1007
116	121	1	r-	?-	?	inwendig loodglazuur; uitwendig ongeglazuurd	--	1650	1800	wand	indet.	1003
116	121	1	r-	?-	?	grote (melk)teil met groot nokoor en schenklip; loodglazuur bovenzijde en op rand	--	1675	1800	rand/wand	indet.	999
116	121	2	r-	?-	?	geheel loodglazuur; slecht gehecht glazuur met zacht baksel	--	1700	1875	rand/wand	indet.	996
116	121	1	r-	bak-	6	loodglazuur bovenzijde en op rand; onderzijde beroet	--	1750	1875	rand	bereiding	994
116	121	1	r-	bor-	4	Ø 22,0 / h. 5,2 cm; bovenzijde rode/witte engobe in doorlooptechniek, hier en daar gemengd met koperoxide (groen); onderzijde ongeglazuurd; standring licht gesleten	--	1675	1800	profiel compleet	tafelgerei	995
116	121	2	r-	gra-	51	geheel loodglazuur m.u.v. bodem; 1 exemplaar beroet	--	1750	1875	rand/wand/bodem/oor	bereiding	998
116	121	1	r-	kmf-	?	geheel loodglazuur	--	1675	1750	rand/nok	verwarming	997
116	121	1	r-	kom-	?	inwendig rode en witte engobe in doorloop-techniek; uitwendig ringeloor op rand	--	1675	1800	rand/wand	tafelgerei	1000
116	121	1	r-	kop-	?	standvoet; bovenzijde witte engobe en loodglazuur (geel)	--	1675	1800	bodem/wand	tafelgerei	1002
116	121	1	r-	pis-	?	uitwendig geometrische motieven in ringeloor-engobe	--	1750	1875	rand	sanitair	1001
116	121	3	w-	?-	?	--	--	1750	1875	rand/wand/bodem	indet.	1005
116	121	1	w-	tes-	?	vermoedelijk vierkante bak; standring; loodglazuur inwendig; uitwendig loodglazuur met koperoxide (groen)	--	1750	1875	rand/wand/bodem	verwarming	1004
116	130	1	f-	?-	?	--	--	1700	1750	wand	indet.	135
116	130	1	f-	?-	?	uitwendig blauw op wit: compositie met bladeren	--	1700	1750	wand	tafelgerei	1031

spoor	vondst	MAE	kera-miek-groep	hoofd vorm	nr	beschrijving	vak	begin	eind	fragmentatie	functiegroep	id.
116	130	1	f-	kwi-	2	blauw op wit: bloemstukjes op buik; vakverdeling met repeterend decor van oosterse tuintjes met pagode op bovenzijde rand; Ø 11,0 / h. 8,6 cm; Bitter et al 1997	--	1700	1750	archeologisch compleet	overig	134
116	130	1	p-	bor-	?	schoteltje; blauw op wit: persoon in tuin wordt koelte toegewuifd door personeel	--	1700	1750	bodem	tafelgerei	136
116	130	1	p-	bor-	?	onderglazuur blauw: adellijk heerschap met bediende in tuin; schoteltje; Kangxi	--	1700	1750	bodem	tafelgerei	1030
116	133	1	f-	?-	?	donkerblauw op lichtblauw: galopperend paard tussen ranken	11	1675	1725	bodem	indet.	1122
116	133	1	f-	bor-	5	geheel wit tinglazuur	11	1675	1750	profiel compleet	tafelgerei	1121
116	133	1	iw-	bor-	15	polychroom: gestileerde bloemetjes op spiegel en vlag; schoteltje	11	1900	1960	profiel compleet	tafelgerei	1124
116	133	3	m-	bor-	?	--	11	1700	1800	rand/wand/bodem	tafelgerei	1123
116	133	13	r-	?-	?	--	11	1675	1875	bodem/rand/wand	indet.	1141
116	133	1	r-	bor-	3	bovenzijde rode en witte engobe in doorlooptechniek; bovenzijde loodglazuur; standring gesleten; onderzijde beroet	11	1675	1800	profiel compleet	tafelgerei	1134
116	133	1	r-	bor-	?	bovenzijde rode en witte engobe in doorlooptechniek; geheel loodglazuur	11	1675	1800	rand	tafelgerei	1133
116	133	1	r-	bor-	?	Nederrijnse waar	11	1700	1800	rand/wand	tafelgerei	1132
116	133	1	r-	gra-	51	loodglazuur bovenzijde en op rand; onderzijde beroet	11	1750	1875	rand/wand/bodem	bereiding	1139
116	133	1	r-	lek-	?	bovenzijde loodglazuur	11	1750	1875	rand	bereiding	1137
116	133	2	r-	pis-	?	--	11	1675	1875	rand	sanitair	1136
116	133	1	r-	pis-	?	vermoedelijk r-pis-16; buitenzijde ringeloorversiering (witte engobe); patroon van arceringen op buik/schouder; inwendig kalkaanslag; zwarte spikkels in glazuur	11	1750	1875	rand/wand/oor	sanitair	1135
116	133	1	r-	tes-	?	vermoedelijk r-tes-2; geheel loodglazuur	11	1675	1875	rand/wand	verwarming	1140
116	133	1	r-	zal-	?	inwendig loodglazuur	11	1500	1800	bodem	lichamelijke verzorging	1138
116	133	1	s2-	fle-	?	mineraalwaterfles	11	1800	1850	wand	tafelgerei	1120
116	133	5	w-	?-	?	--	11	1750	1875	rand/wand/bodem	indet.	1131
116	133	1	w-	bor-	?	Frechen, Duitsland; bovenzijde groene bies op overgang spiegel/vlag en op rand; daartussen bruine slinger; geheel loodglazuur	11	1800	1850	rand/wand	tafelgerei	1128
116	133	1	w-	kop-	3	Ø 13,5 / h. 7,1 cm; inwendig loodglazuur; uitwendig loodglazuur met koperoxide (groen)	11	1575	1700	profiel compleet	tafelgerei	1127
116	133	1	w-	pis-	7	inwendig loodglazuur; uitwendig loodglazuur met koperoxide (groen)	11	1750	1875	profiel compleet	sanitair	1126
116	133	1	w-	ver-	?	geheel loodglazuur	11	1575	1650	rand/oor/wand	bereiding	1129
116	133	1	w-	zal-	?	inwendig loodglazuur	11	1500	1800	rand	lichamelijke verzorging	1130

spoor	vondst	MAE	kera-miek-groep	hoofd vorm	nr	beschrijving	vak	begin	eind	fragmentatie	functiegroep	id.
116	133	1	wf-	?-	?	Frans witbakkend?; braamnop-applique op wand; geheel loodglazuur met vlekken ijzeroxide	11	1550	1650	rand	indet.	1125
116	134	2	f-	?-	?	--	12	1675	1750	rand/bodem	indet.	1154
116	134	1	f-	bor-	5	geheel wit tinglazuur	12	1675	1750	profiel compleet	tafelgerei	1153 b
116	134	1	f-	bor-	?	vermoedelijk f-bor-7; blauw op wit: vakverdeling op vlag, met imitatie-Chinese symbolen in vakken; onderzijde losse cirkels op vlag	12	1650	1700	rand/wand	tafelgerei	1153 a
116	134	1	r-	?-	?	vermoedelijk r-bak-? of r-stk-?; loodglazuur bovenzijde; onderzijde beroet; veel krassen in glazuur	12	1550	1700	rand/wand/bodem	indet.	1143
116	134	1	r-	?-	?	bakpan of grape; loodglazuur op bovenzijde en op wand; onderzijde beroet	12	1550	1875	wand/bodem	indet.	1148
116	134	1	r-	?-	?	vermoedelijk r-kan-5; inwendig witte engobe op bodem; geheel loodglazuur	12	1750	1875	rand/wand/oor	indet.	1147
116	134	1	r-	bak-	?	vermoedelijk r-bak-6; loodglazuur bovenzijde; onderzijde beroet	12	1750	1875	rand/wand	bereiding	1144
116	134	2	r-	bor-	?	bovenzijde rode en witte engobe in doorlooptechniek; 1 exemplaar bovenzijde loodglazuur; 1 exemplaar geheel loodglazuur	12	1675	1875	rand/wand	tafelgerei	1142
116	134	1	r-	kmf-	?	loodglazuur uitwendig en op rand	12	1750	1875	rand	verwarming	1145
116	134	1	r-	kop-	4	Ø 13,0 / h. 9,2 cm; witte ringeloor op buitenzijde rand; geheel loodglazuur; inwendig sterk bekrast/gesleten	12	1750	1875	compleet	tafelgerei	1677
116	134	2	r-	tes-	?	1 exemplaar geheel loodglazuur; 1 exemplaar ongeglazuurd	12	1550	1750	rand/wand	verwarming	1146
116	134	3	s2-	fle-	?	mineraalwaterflessen	12	1800	1900	bodem/wand	tafelgerei	1149
116	134	4	w-	?-	?	bovenzijde loodglazuur; onderzijde loodglazuur met koperoxide (groen)	12	1750	1875	bodem/wand	indet.	1152
116	134	1	w-	gra-	?	vermoedelijk w-gra-36; bovenzijde loodglazuur met koperoxide (groen); onderzijde beroet	12	1650	1750	rand/wand/bodem	bereiding	1150
116	134	1	w-	kmf-	?	Friesland?; radstempel onder ventilatiegaten; bovenzijde loodglazuur; onderzijde loodglazuur met koperoxide (groen)	12	1750	1875	bodem/wand	verwarming	1151
116	135	1	f-	?-	?	vermoedelijk f-plo-?; geheel wit tinglazuur	13	1625	1650	bodem	indet.	1165
116	135	2	f-	bor-	3	blauw op wit: lijntjes op rand en overgang spiegel/vlag; gestileerde bloem centraal	13	1700	1750	profiel compleet	tafelgerei	1166
116	135	1	f-	bor-	?	blauw op wit: dubbele lijn op overgang spiegel/vlag	13	1700	1800	rand	tafelgerei	1167
116	135	1	m-	bor-	?	blauw op wit: dorpsgezicht met kerk en huizen (grove streek)	13	1700	1800	bodem	tafelgerei	1169
116	135	1	m-	bor-	?	blauw op wit: onherkenbaar door bodemzuren	13	1700	1800	bodem	tafelgerei	1170
116	135	1	m-	bor-	?	blauw op wit (datering): [1]741	13	1741	1741	rand	tafelgerei	1168
116	135	1	p-	?-	?	schoteltje?; decor onherkenbaar	13	1700	1750	rand	indet.	1171
116	135	3	r-	?-	?	--	13	1650	1875	rand/wand/bodem/oor	indet.	1162
116	135	2	r-	bak-	6	loodglazuur bovenzijde en op rand; onderzijde beroet	13	1750	1875	rand/wand/bodem	bereiding	1158
116	135	1	r-	bor-	?	Nederrijnse waar	13	1700	1800	rand	tafelgerei	1161

spoor	vondst	MAE	kera-miek-groep	hoofd vorm	nr	beschrijving	vak	begin	eind	fragmentatie	functiegroep	id.
116	135	1	r-	kop-	2	inwendig witte engobe op bodem; geheel loodglazuur; 1 horizontaal worstoor	13	1650	1700	profiel compleet	tafelgerei	1156
116	135	1	r-	kop-	?	vermoedelijk r-kop-4; inwendig witte engobe op bodem; geheel loodglazuur; uitwendig slinger van witte engobe (ringeloorversiering)	13	1675	1750	rand/wand	tafelgerei	1157
116	135	1	r-	pis-	?	loodglazuur inwendig en op rand	13	1550	1700	rand/oor	sanitair	1159
116	135	2	r-	tes-	?	geheel loodglazuur	13	1675	1750	rand/wand/oor	verwarming	1160
116	135	1	s2-	fle-	?	Westerwald, Duitsland; kobaltoxide: 'P' op buik; rand en oor ontbreken	13	1675	1750	rand/oor ontbreekt	tafelgerei	1155
116	135	1	w-	?-	?	geheel loodglazuur met koperoxide (groen)	13	1600	1675	bodem/wand	indet.	1164
116	135	1	w-	dek-	?	knop ontbreekt; ovenzijde loodglazuur met koperoxide; onderzijde loodglazuur	13	1750	1875	rand/wand	bereiding	1163
116	144	2	ep-	bor-	1	gouden lijntjes op rand; schoteltjes	--	1850	1950	profiel compleet	tafelgerei	1269
116	144	1	f-	bor-	2	bovenzijde blauw op wit: eenvoudig landschap op spiegel	--	1675	1750	profiel compleet	tafelgerei	1263
116	144	1	f-	bor-	3	geheel wit tinglazuur	--	1700	1750	profiel compleet	tafelgerei	1261
116	144	1	f-	bor-	?	“WanLi-rand”	--	1650	1700	rand	tafelgerei	1264
116	144	1	f-	bor-	?	vermoedelijk f-bor-5; geheel wit tinglazuur	--	1675	1750	rand	tafelgerei	1262
116	144	1	f-	bor-	?	geheel wit tinglazuur	--	1675	1750	rand	tafelgerei	1265 a
116	144	1	f-	kop-	1	polychroom: uitwendig ranken	--	1700	1750	profiel compleet	tafelgerei	1265 b
116	144	1	ir-	dek-	?	geheel loodglazuur; bovenzijde witte engobe: geometrisch fries om knop	--	1850	1900	knop ontbreekt	tafelgerei	1266
116	144	1	iw-	bor-	6	transferprint bruin op wit: neo-klassieke geometrische motieven	--	1850	1900	profiel compleet	tafelgerei	1267
116	144	1	iw-	kop-	2	blauw op wit: sponswerk op rand en wand (in- en uitwendig)	--	1850	1900	profiel compleet	tafelgerei	1268
116	144	1	m-	?-	?	bovenzijde wit tinglazuur	--	1675	1750	rand	indet.	1260
116	144	1	m-	bor-	?	polychroom: bladranken om centrale fruitschaal met druiven	--	1600	1625	bodem	tafelgerei	1259
116	144	2	m-	bor-	?	blauw op wit (onherkenbaar door inwerking bodemzuren)	--	1600	1650	rand/bodem	tafelgerei	1258
116	144	2	p-	bor-	?	--	--	1700	1750	rand/bodem	tafelgerei	1257
116	144	1	p-	kop-	1	Japan?; strijder te voet (in achtervolging?) uitwendig; inwendig fries onder rand met geometrische motieven	--	1700	1750	profiel compleet	tafelgerei	1255
116	144	2	p-	kop-	?	--	--	1700	1750	bodem	tafelgerei	1256
116	144	7	r-	?-	?	--	--	1675	1875	rand/bodem/oor	indet.	1253
116	144	1	r-	bor-	?	bovenzijde witte engobe met koperoxide (groen) op spiegel; ringeloordecor op vlag	--	1550	1625	rand/wand	tafelgerei	1239
116	144	1	r-	bor-	?	Nederrijnse waar	--	1700	1800	rand	tafelgerei	1241

spoor	vondst	MAE	kera-miek-groep	hoofd vorm	nr	beschrijving	vak	begin	eind	fragmentatie	functiegroep	id.
116	144	1	r-	dek-	?	bovenzijde loodglazuur	--	1650	1900	rand	bereiding	1240
116	144	2	r-	gra-	?	loodglazuur inwendig en op steel/rand; onderzijde beroet	--	1500	1650	rand/wand/oor	bereiding	1247
116	144	2	r-	kom-	?	bovenzijde rode en witte engobe in doorlooptechniek; geheel loodglazuur	--	1750	1875	rand/wand	tafelgerei	1248
116	144	2	r-	kop-	?	--	--	1700	1875	rand/wand	tafelgerei	1244
116	144	1	r-	lek-	?	bovenzijde loodglazuur; onderzijde strepen loodglazuur	--	1675	1875	rand/wand/oor	bereiding	1249
116	144	1	r-	stk-	?	vermoedelijk r-stk-3; geheel loodglazuur	--	1700	1800	rand	bereiding	1246
116	144	1	r-	tes-	2	geheel loodglazuur	--	1675	1750	rand/oor	verwarming	1252
116	144	1	r-	tes-	?	spaarzaam loodglazuur; inwendig asaanslag; zeer hard baksel	--	1500	1650	bodem/wand	verwarming	1250
116	144	1	r-	zal-	?	inwendig loodglazuur	--	1500	1800	bodem	lichamelijke verzorging	1251
116	144	1	s2-	?-	?	Westerwald, Duitsland	--	1675	1800	bodem	indet.	1245
116	144	1	s2-	fle-	?	Westerwald, Duitsland	--	1750	1800	rand/oor	tafelgerei	1242
116	144	1	s2-	kni-	1	Ø 3,5 cm	--	1600	1850	profiel compleet	overig	1243
116	144	4	w-	?-	?	--	--	1750	1875	bodem/wand/rand	indet.	1254
116	152	1	r-	bak-	6	Ø 18,7 / h. 7,0 cm; loodglazuur bovenzijde en op rand; onderzijde beroet; rondstempel BOZ op wand; pootje gesleten	--	1798	1875	archeologisch compleet	bereiding	1270
116	153	1	r-	zal-	3	Ø 5,0 / h. 3,8 cm; loodglazuur inwendig en op rand	--	1500	1850	compleet	lichamelijke verzorging	1683
116	155	1	iw-	bor-	?	malgevormd fries van bloemranken op vlag; geheel loodglazuur	--	1850	1950	rand	tafelgerei	1275
116	155	6	r-	?-	?	--	--	1750	1875	rand/wand/bodem	indet.	1273
116	155	3	r-	bak-	6	loodglazuur bovenzijde en op rand; onderzijde beroet	--	1750	1875	rand/wand/bodem	bereiding	1272
116	155	1	r-	bor-	?	Nederrijnse waar	--	1700	1800	rand	tafelgerei	1271
116	155	2	w-	?-	?	--	--	1750	1875	bodem/wand	indet.	1274
116	159	1	f-	bor-	2	blauw/donkerblauw op wit: landschapje met boerenhoeve op spiegel; witte vlag	--	1675	1750	profiel compleet	tafelgerei	1284
116	159	1	f-	bor-	?	--	--	1700	1800	rand	tafelgerei	1285
116	159	5	r-	?-	?	--	--	1700	1875	bodem/wand/rand	indet.	1282
116	159	1	r-	?-	?	vermoedelijk r-gra-51; loodglazuur op bovenzijde en op rand; onderzijde beroet; rondstempel BOZ op wand	--	1798	1875	rand/wand	indet.	1280
116	159	1	r-	bak-	?	vermoedelijk r-bak-6; loodglazuur bovenzijde en op rand; onderzijde beroet	--	1750	1875	rand/wand	bereiding	1279
116	159	1	r-	kop-	26	inwendig witte engobe op bodem; loodglazuur inwendig en op rand	--	1675	1800	profiel compleet	tafelgerei	1281

spoor	vondst	MAE	kera-miek-groep	hoofd vorm	nr	beschrijving	vak	begin	eind	fragmentatie	functiegroep	id.
116	159	1	w-	?-	?	--	--	1750	1875	wand/oor	indet.	1283
116	160	1	ep-	bor-	?	schoteltje	--	1850	1950	rand/wand	tafelgerei	1288
116	160	1	r-	?-	?	vermoedelijk r-kap-?; geheel loodglazuur	--	1750	1875	rand	indet.	1286
116	160	1	w-	?-	?	inwendig loodglazuur; uitwendig loodglazuur met koperoxide (groen)	--	1750	1875	bodem/wand	indet.	1287
116	177	1	ep-	bor-	1	polychroom: klein bloempje op vlag; schoteltje	--	1850	1950	profiel compleet	tafelgerei	1327
116	177	1	ep-	bor-	5	geel/groen/blauw/bruin op wit: ranken en bloemen onder rand	--	1950	1960	profiel compleet	tafelgerei	150
116	177	1	f-	?-	?	geheel wit tinglazuur	--	1675	1725	rand	indet.	1320
116	177	4	f-	?-	?	--	--	1700	1750	rand/wand/bodem/oor	indet.	149
116	177	1	f-	bor-	2	blauw op wit: rustiek landschapje op spiegel	--	1700	1750	profiel compleet	tafelgerei	148
116	177	1	f-	bor-	5	geheel wit tinglazuur	--	1675	1750	profiel compleet	tafelgerei	1319
116	177	2	f-	bor-	?	--	--	1700	1750	rand	tafelgerei	1321
116	177	1	f-	lek-	?	geheel wit tinglazuur; lomp uiterlijk; pootje gesleten	--	1700	1750	bodem	bereiding	1322
116	177	1	f-	pis-	?	blauw op wit: uitwendig uitbundige bloemen op buik; golflijntjes en streepjes onder rand	--	1700	1750	bodem/wand	sanitair	1325
116	177	1	iw-	?-	?	geheel wit loodglazuur	--	1800	1900	rand/wand	indet.	1326
116	177	1	m-	?-	?	geheel wit tinglazuur op bovenzijde; onderzijde vervuild loodglazuur	--	1675	1750	rand	indet.	147
116	177	1	m-	bor-	?	vakverdeling op vlag (o.a. met asters); glazuur sterk aangetast door bodemzuren	--	1625	1675	rand	tafelgerei	1318
116	177	1	m-	bor-	?	blauw op wit: landschapje met kerk en gesponste bloemen	--	1700	1800	bodem	tafelgerei	1317
116	177	1	p-	bor-	?	onderzijde onderglazuur bruin (kapucijnerwaar); bovenzijde onderglazuur blauw: krekel en vlinder in tuin; schoteltje	--	1700	1750	bodem	tafelgerei	1316
116	177	5	r-	?-	?	--	--	1675	1800	wand/bodem/rand	indet.	1310
116	177	6	r-	?-	?	--	--	1750	1875	rand/wand/bodem	indet.	145
116	177	1	r-	bak-	6	loodglazuur op bovenzijde en op rand; onderzijde beroet	--	1750	1875	rand/wand/oor	bereiding	144
116	177	1	r-	bak-	6	loodglazuur bovenzijde en op rand; onderzijde beroet	--	1750	1875	profiel compleet	bereiding	1306
116	177	1	r-	gra-	48	geheel loodglazuur	--	1775	1850	rand/wand/bodem	bereiding	143
116	177	1	r-	kmf-	?	loodglazuur uitwendig en op rand; inwendig asaanslag	--	1750	1875	rand/wand	verwarming	1307
116	177	1	r-	stk-	?	geheel loodglazuur	--	1675	1750	rand	bereiding	1309
116	177	1	r-	tes-	2	geheel loodglazuur	--	1675	1750	rand/wand	verwarming	1308

spoor	vondst	MAE	kera-miek-groep	hoofd vorm	nr	beschrijving	vak	begin	eind	fragmentatie	functiegroep	id.
116	177	4	s2-	?-	?	--	--	1700	1850	rand/bodem/wand	indet.	142
116	177	1	s2-	?-	?	Westerwald, Duitsland	--	1800	1900	rand	indet.	1315
116	177	1	s2-	zal-	12	Ø 4,7 / h. 6,2 cm; geheel zoutglazuur; 12AMS	--	1850	1900	compleet	lichamelijke verzorging	1311
116	177	1	s2-	zal-	12	Ø 3,7 / h. 5,2 cm; geheel zoutglazuur; 12AMS	--	1850	1900	compleet	lichamelijke verzorging	1312
116	177	3	w-	?-	?	--	--	1750	1875	rand/wand/bodem/oor	indet.	146
116	177	2	w-	?-	?	--	--	1750	1875	bodem/wand	indet.	1314
116	177	1	w-	lek-	?	geheel loodglazuur	--	1750	1875	bodem/wand	bereiding	1313
116	180	1	f-	?-	?	geheel wit tinglazuur	--	1675	1750	bodem	indet.	1351
116	180	1	f-	bor-	1	blauw op wit: vlag met vakverdeling waarbinnen Chinese symbolen (WanLi-stijl imitatie); bloemen op spiegel	--	1650	1700	profiel compleet	tafelgerei	1347
116	180	3	f-	bor-	5	geheel wit tinglazuur	--	1675	1750	profiel compleet	tafelgerei	1348
116	180	1	f-	bor-	?	imitatie van Italisaanse faience; met aigretterand (blauw)	--	1625	1650	rand	tafelgerei	1349
116	180	1	f-	kom-	1	geheel wit tinglazuur	--	1675	1750	profiel compleet	tafelgerei	1350
116	180	1	m-	bor-	3	bovenzijde geheel wit tinglazuur	--	1675	1750	profiel compleet	tafelgerei	1341
116	180	1	m-	bor-	5	geheel wit tinglazuur op bovenzijde	--	1675	1750	profiel compleet	tafelgerei	1342
116	180	1	m-	bor-	?	blauw op wit: kabelrand	--	1600	1650	rand/bodem	tafelgerei	1344
116	180	1	m-	bor-	?	noppen op vlag; polychrome versiering (onherkenbaar); rossig baksel	--	1650	1700	rand	tafelgerei	1346
116	180	1	m-	bor-	?	vermoedelijk m-bor-3; geheel wit tinglazuur op bovenzijde	--	1675	1750	rand/bodem	tafelgerei	1343
116	180	1	m-	bor-	?	geel/paars op wit: fries op vlag	--	1700	1800	rand	tafelgerei	1345
116	180	1	r-	?-	?	lekschaal of vergiet; geheel loodglazuur met koperoxide (groen)	--	1650	1750	wand	indet.	1339
116	180	2	r-	?-	?	--	--	1675	1750	rand	indet.	1338
116	180	1	r-	bor-	47	Ø ca. 24 / h. 6,0 cm; bovenzijde rode en witte engobe in doorlooptechniek; bovenzijde loodglazuur; past aan fragment id.61	--	1675	1750	profiel compleet	tafelgerei	1337
116	180	2	r-	bor-	?	versiering witte engobe	--	1675	1750	rand	tafelgerei	1336
116	180	2	r-	bor-	?	Nederrijnse waar	--	1700	1800	rand	tafelgerei	1335
116	180	1	s2-	?-	?	vermoedelijk s2-kan-?	--	1650	1750	rand	indet.	1334
116	180	2	s2-	?-	?	grote pot, kan of fles	--	1700	1800	bodem	indet.	1333
116	180	1	s7-	pot-	?	grote voorraadpot met vier oortjes rond rand; keizerlijk karakterstempel Kangxi? onder één van de oortjes (regeerperiode 1662-1722)	--	1662?	1722?	rand/wand/bodem	bereiding	1332
116	180	2	w-	?-	?	inwendig loodglazuur; uitwendig loodglazuur met koperoxide (groen)	--	1750	1875	rand/wand	indet.	1340

spoor	vondst	MAE	kera-miek-groep	hoofd vorm	nr	beschrijving	vak	begin	eind	fragmentatie	functiegroep	id.
116	182	1	r-	?-	?	geheel loodglazuur	--	1750	1875	rand/wand	indet.	1398
116	187	1	ep-	bee-	?	beeldje van herderin (veelgebruikt thema in de Romantiek); vogelkooi(?) op rechterschouder; blauwe accenten op jurk; heupband met gouden bies; hoofd en onderkant ontbreken	5	1800	1900	fragment	overig	100
116	187	1	ep-	bor-	1	Ø 10,5 / h. 1,5; geheel wit	5	1900	1960	compleet	tafelgerei	99
116	187	1	ep-	bor-	5	geheel wit; schoteltjes	2	1850	1950	profiel compleet	tafelgerei	310
116	187	1	ep-	bor-	5	oranje/goud: dunne lijnen langs rand en verdiepte spiegel	6	1850	1950	profiel compleet	tafelgerei	452
116	187	1	ep-	bor-	802	knik spiegel/vlag; gietdecor van bloemen op vlag; spiegel: transferprint rood op wit: persoon met kleipijpje op gemakkelijke stoel, waaronder opschrift '...GRANDFATHER'.	6	1850	1900	profiel compleet	tafelgerei	114
116	187	1	ep-	bor-	?	--	2	1850	1950	bodem	tafelgerei	311
116	187	2	ep-	bor-	?	--	6	1850	1950	rand/bodem	tafelgerei	78
116	187	2	ep-	kop-	2	geheel wit; gietdecor van guirlandes onder rand; oor ontbreekt	6	1875	1925	profiel compleet	tafelgerei	115
116	187	1	ep-	kop-	?	transferprint blauw op wit: boerenlandschap binnen accoladerand	3	1850	1900	wand	tafelgerei	161
116	187	1	ep-	kop-	?	--	4	1850	1950	rand	tafelgerei	132
116	187	1	f-	?-	?	blauw op wit: vakverdeling met asters	6	1650	1700	rand	indet.	113
116	187	1	f-	?-	?	grote (pot?)vorm; uitwendig blauw op wit: ranken en druiven	2	1675	1725	rand	indet.	291
116	187	1	f-	?-	?	vermoedelijk f-bor-?; geheel wit tinglazuur; bolle ziel	5	1675	1725	bodem/wand	indet.	96
116	187	1	f-	?-	?	geheel tinglazuur; uitwendig blauw op wit: asters?	7	1675	1725	bodem/wand	indet.	268
116	187	4	f-	?-	?	--	6	1675	1750	bodem/rand	indet.	76
116	187	2	f-	?-	?	--	8	1675	1800	rand	indet.	519
116	187	2	f-	?-	?	--	6	1700	1800	rand/wand	indet.	471
116	187	1	f-	bor-	2	geheel wit tinglazuur	3	1675	1725	profiel compleet	tafelgerei	371
116	187	1	f-	bor-	2	blauw op wit: (Hollands?) landschap aan het water op spiegel	3	1675	1725	profiel compleet	tafelgerei	375
116	187	1	f-	bor-	2	geheel wit tinglazuur; Ø ca 19 / h. 2,5 cm	4	1675	1725	profiel compleet	tafelgerei	126
116	187	1	f-	bor-	2	geheel wit tinglazuur	4	1675	1725	profiel compleet	tafelgerei	226
116	187	1	f-	bor-	2	geheel wit tinglazuur	6	1675	1725	profiel compleet	tafelgerei	111
116	187	1	f-	bor-	2	blauw op wit: compositie onherkenbaar	7	1675	1725	rand/wand	tafelgerei	267
116	187	1	f-	bor-	2	geheel wit tinglazuur	6	1675	1750	rand/wand	tafelgerei	70
116	187	1	f-	bor-	2	blauw op wit (sterk verkleurd glazuur): vermoedelijk landschapje aan het water met bloemen op vlag	9	1675	1750	profiel compleet	tafelgerei	529

spoor	vondst	MAE	kera-miek-groep	hoofd vorm	nr	beschrijving	vak	begin	eind	fragmentatie	functiegroep	id.
116	187	1	f-	bor-	2	Ø 20,8 / h. 2,6 cm; spiegel blauw op wit: dubbele cirkel, waarbinnen jankende hond aan de ketting	3	1700	1750	profiel compleet	tafelgerei	1674
116	187	1	f-	bor-	2	blauw op wit: grof gestileerd tafereel (aan het water?)	6	1700	1750	profiel compleet	tafelgerei	463
116	187	2	f-	bor-	3	--	6	1700	1800	profiel compleet	tafelgerei	464
116	187	1	f-	bor-	3	paars op wit: accoladelijn op rand; centrale bloem	5	1750	1800	rand/bodem	tafelgerei	394
116	187	1	f-	bor-	3	blauw op wit: eenvoudige gestileerde blaadjes op vlag	8	1750	1800	profiel compleet	tafelgerei	11
116	187	1	f-	bor-	3	blauw op wit: band op vlag; rozet op spiegel	8	1750	1800	profiel compleet	tafelgerei	509
116	187	1	f-	bor-	4	baluw op wit: centrale rozet; blauwe bies op rand	3	1700	1750	profiel compleet	tafelgerei	374
116	187	2	f-	bor-	5	geheel wit tinglazuur	3	1675	1725	profiel compleet	tafelgerei	372
116	187	1	f-	bor-	5	geheel wit tinglazuur	4	1675	1725	profiel compleet	tafelgerei	227
116	187	2	f-	bor-	5	geheel wit tinglazuur	5	1675	1725	profiel compleet (1 exemplaar)	tafelgerei	395
116	187	1	f-	bor-	5	bovenzijde blauw op wit: fijne florale motieven	5	1675	1725	profiel compleet	tafelgerei	396
116	187	1	f-	bor-	5	geheel wit tinglazuur	6	1675	1750	profiel compleet	tafelgerei	71
116	187	1	f-	bor-	5	blauw op wit: landschapje op spiegel; bloemen op vlag	9	1675	1750	profiel compleet	tafelgerei	526
116	187	1	f-	bor-	5	blauw op wit: centrale gestileerde bloem; blaadjes op vlag	5	1700	1750	profiel compleet	tafelgerei	93
116	187	1	f-	bor-	5	--	6	1700	1750	profiel compleet	tafelgerei	465
116	187	1	f-	bor-	5	blauw op wit: strooibloemen op spiegel; vakverdeling met tulpen en asters(?) op vlag	8	1700	1750	profiel compleet	tafelgerei	511
116	187	7	f-	bor-	5	blauw op wit: diverse eenvoudige beschilderingen	2	1700	1800	profiel compleet	tafelgerei	285
116	187	1	f-	bor-	5	blauw op wit: centrale bloem; ranken op vlag	3	1700	1800	profiel compleet	tafelgerei	373
116	187	1	f-	bor-	5	blauw op wit: rozet op spiegel; brede blauwe cirkel op vlag	4	1700	1800	profiel compleet	tafelgerei	127
116	187	1	f-	bor-	5	blauw op wit: fries met gestileerde blaadjes op rand	6	1700	1800	profiel compleet	tafelgerei	112
116	187	3	f-	bor-	5	2 exemplaren blauw op wit: eenvoudige gestileerde blaadjes op vlag; 1 exemplaar druk strooibloemendecor	8	1700	1800	profiel compleet	tafelgerei	12
116	187	2	f-	bor-	5	--	3	1750	1800	profiel compleet	tafelgerei	160

spoor	vondst	MAE	kera-miek-groep	hoofd vorm	nr	beschrijving	vak	begin	eind	fragmentatie	functiegroep	id.
116	187	1	f-	bor-	5	blauw op wit: band op vlag; rozet op spiegel	8	1750	1800	profiel compleet	tafelgerei	510
116	187	1	f-	bor-	5	baluwe band op vlag; centrale rozet op spiegel	9	1750	1800	profiel compleet	tafelgerei	525
116	187	1	f-	bor-	6	blauw/zwart/groen/geel/oranje op wit: centraal bloemstukje; paars rankwerk en blauwe concentrische banden op vlag	9	1675	1725	profiel compleet	tafelgerei	528
116	187	1	f-	bor-	6	blauw op wit: bloemen op spiegel en vlag	2	1700	1750	profiel compleet	tafelgerei	284
116	187	2	f-	bor-	6	--	6	1700	1750	profiel compleet	tafelgerei	466
116	187	1	f-	bor-	6	blauw op wit: vakverdeling met bloemen en ruiten op vlag	9	1700	1750	rand/bodem	tafelgerei	527
116	187	1	f-	bor-	7	blauw op wit: onherkenbaar door bodemzuren	5	1675	1725	profiel compleet	tafelgerei	397
116	187	1	f-	bor-	7	blauw op wit: centraal bloemstukje; kabelrand op vlag	3	1675	1750	profiel compleet	tafelgerei	376
116	187	1	f-	bor-	7	druk floraal decor (sterk vervuild door bodemzuren)	2	1700	1750	profiel compleet	tafelgerei	286
116	187	2	f-	bor-	7	blauw op wit: centraal bloemstukje; stippen en ranken op vlag	3	1700	1750	profiel compleet	tafelgerei	377
116	187	1	f-	bor-	7	polychroom: strooibloemen	3	1700	1750	profiel compleet	tafelgerei	378
116	187	1	f-	bor-	7	blauw op wit: spiegel: bloemenvaas binnen dubbele cirkel; knorren op vlag; onleesbaar merk op onderzijde; standring licht gesleten	4	1700	1750	profiel compleet	tafelgerei	225
116	187	1	f-	bor-	7	--	6	1700	1750	profiel compleet	tafelgerei	467
116	187	2	f-	bor-	7	blauw op wit: centraal bloemstuk op spiegel; ranken op vlag	8	1700	1750	profiel compleet	tafelgerei	512
116	187	1	f-	bor-	8	blauw op wit: centrale bloem binnen cirkel; daaromheen vakverdeling met netwerkmotief	4	1700	1750	profiel compleet	tafelgerei	128
116	187	1	f-	bor-	8	bovenglazuur geel/rood: geometrische motieven	5	1700	1750	profiel compleet	tafelgerei	399
116	187	3	f-	bor-	8	--	6	1700	1750	profiel compleet	tafelgerei	468
116	187	1	f-	bor-	8	glazuur sterk aangetast	8	1700	1800	profiel compleet	tafelgerei	513
116	187	1	f-	bor-	10	blauw op wit: druivenranken op rand	5	1675	1725	profiel compleet	tafelgerei	398
116	187	1	f-	bor-	10	blauw op wit: ranken en strooibloemen	8	1700	1750	profiel compleet	tafelgerei	13
116	187	1	f-	bor-	10	blauw op wit: asters op vlag; onherkenbare centrale voorstelling	9	1700	1750	profiel compleet	tafelgerei	530
116	187	1	f-	bor-	11	blauw op wit: centraal landschapje met ruïne; daaromheen bladerranken	7	1650	1700	profiel compleet	tafelgerei	265
116	187	1	f-	bor-	11	zeer klein exemplaar (Ø 13,0 / 2,4 cm); geheel wit tinglazuur	5	1675	1725	profiel compleet	tafelgerei	94

spoor	vondst	MAE	kera-miek-groep	hoofd vorm	nr	beschrijving	vak	begin	eind	fragmentatie	functiegroep	id.
116	187	1	f-	bor-	19	Ø ca. 21 / h. 2,6 cm; geheel wit tinglazuur	2	1675	1725	profiel compleet	tafelgerei	283
116	187	1	f-	bor-	22	veelhoekig schaaltje op standring; blauw op wit: strooibloemen	2	1700	1750	profiel compleet	tafelgerei	287
116	187	1	f-	bor-	26	blauw op wit: centraal stilleven met theepot op tafel; daaromheen vakverdeling met bloemstukjes en tulpen; 'groffe streek van schilderen'; putjes in glazuur; onderzijde blauwe streepjes op rand	8	1675	1725	profiel compleet	tafelgerei	14
116	187	1	f-	bor-	?	blauw op wit: fries met rankenwerk op vlag	6	1650	1700	rand	tafelgerei	72
116	187	2	f-	bor-	?	--	1	1675	1750	bodem	tafelgerei	246
116	187	3	f-	bor-	?	--	9	1675	1750	rand	tafelgerei	531
116	187	2	f-	bor-	?	--	2	1675	1800	rand/wand	tafelgerei	289
116	187	10	f-	bor-	?	--	6	1700	1750	rand/wand/bodem	tafelgerei	469
116	187	2	f-	bor-	?	--	4	1700	1800	rand	tafelgerei	228
116	187	7	f-	bor-	?	--	5	1700	1800	bodem	tafelgerei	400
116	187	1	f-	ink-	807	cilindrisch inktpotje met uitgebogen rand; uitwendig tinglazuur met koperoxide (lichtgroen); reservoir met wit tinglazuur -->school?/boekhouder?	2	1850	1900	compleet	overig	312
116	187	1	f-	kdl-	?	vermoedelijk f-kdl-2; geheel wit tinglazuur; kaarshouder ontbreekt; 05DEL2	5	1625	1675	bovenzijde ontbreekt	verlichting	391
116	187	1	f-	kdl-	?	geheel wit tinglazuur; veel vervuiling in glazuur	8	1675	1850	bodem	verlichting	516
116	187	1	f-	kom-	2	geheel wit tinglazuur	6	1650	1725	profiel compleet	tafelgerei	73
116	187	1	f-	kom-	2	Ø 12,7 / h. 5,8 cm; schenksneb 90 graden t.o.v. horizontaal worstoor; geheel wit tinglazuur; standring sterk gesleten.	2	1675	1725	archeologisch compleet	tafelgerei	282
116	187	1	f-	kom-	5	geheel wit tinglazuur; standring	8	1675	1750	profiel compleet	tafelgerei	15
116	187	1	f-	kom-	?	geheel wit tinglazuur; vermoedelijk f-kom-9	8	1675	1725	rand	tafelgerei	514
116	187	1	f-	kom-	?	geheel wit tinglazuur	8	1675	1750	rand/oor	tafelgerei	16
116	187	2	f-	kop-	1	blauw op wit; uitwendig: netwerkmotief	2	1675	1725	profiel compleet	tafelgerei	290
116	187	1	f-	kop-	1	blauw op wit: Ø 5,5 / h. 2,6 cm	3	1700	1750	profiel compleet	tafelgerei	159
116	187	1	f-	kop-	?	blauw op wit: uitwendig strooibloemen (asters?); inwendig blaadje; onderzijde merkje: 9 of 6	6	1675	1725	bodem	tafelgerei	74
116	187	1	f-	kop-	?	blauw op wit: decor met 'knorren'	8	1675	1750	rand	tafelgerei	517
116	187	1	f-	kop-	?	--	6	1700	1750	rand	tafelgerei	470
116	187	1	f-	kop-	?	blauw op wit: bloemen en ranken	4	1750	1800	rand/wand	tafelgerei	229
116	187	1	f-	kwi-	?	blauw op wit: bloemen en vlinders	8	1675	1750	bodem/wand	overig	518
116	187	1	f-	lek-	?	veelhoekige vorm op kegelvormige pootjes; geheel tinglazuur (blauwe waas); blauw op lichtblauw: florale motieven	7	1675	1725	bodem/wand	bereiding	266

spoor	vondst	MAE	kera-miek-groep	hoofd vorm	nr	beschrijving	vak	begin	eind	fragmentatie	functiegroep	id.
116	187	1	f-	pis-	2	geheel wit tinglazuur	8	1675	1750	rand/wand/bodem	sanitair	508
116	187	1	f-	plo-	?	geheel wit tinglazuur	2	1675	1725	bodem	tafelgerei	288
116	187	1	f-	plo-	?	vermoedelijk f-plo-3; bovenzijde blauw op wit: persoon in bloementuin op vlag; grove streek	5	1675	1725	rand/wand	tafelgerei	95
116	187	1	f-	plo-	?	blauw op wit: ranken op rand	1	1700	1750	rand	tafelgerei	247
116	187	1	f-	sbe-	1	geheel wit tinglazuur; 2 gaatjes in vlag	6	1675	1750	profiel compleet	lichamelijke verzorging	75
116	187	1	f-	zal-	3	Ø 7,0 / h. 5,3 cm; geheel wit tinglazuur	8	1650	1850	profiel compleet	lichamelijke verzorging	515
116	187	1	gl-	?-	?	melkglas, vermoedelijk van olielamp	3	1850	1950	wand	indet.	162
116	187	1	gl-	fle-	?	ui-vormige fles	2	1700	1800	wand	tafelgerei	319
116	187	1	i-	plo-	804	zeer klein plooibordje (of zoutvaatje?) op smalle standring; bovenzijde polychroom: cherubijntje	1	1600	1650	profiel compleet	tafelgerei	248
116	187	1	i-	plo-	?	blauw/geel op wit: aigretterand	3	1600	1650	rand	tafelgerei	361
116	187	1	ir-	?-	?	geheel loodglazuur	3	1750	1800	bodem	indet.	365
116	187	1	ir-	?-	?	--	6	1750	1800	oor	indet.	80
116	187	1	ir-	dek-	1	Ø 6,5 / h. 4,0; bovenzijde (ijzerhoudende) engobe in doorlooptechniek; geheel loodglazuur; vergelijk 96DEL, catnr. 45	5	1700	1750	compleet	tafelgerei	386
116	187	1	ir-	dek-	?	knop ontbreekt; dunne cirkellijnen in witte engobe op bovenzijde; geheel loodglazuur	6	1700	1750	knop ontbreekt	tafelgerei	453
116	187	1	ir-	the-	?	--	5	1700	1750	rand	tafelgerei	387
116	187	1	ir-	the-	?	malgevormd; verticale ribben op buik; geheel loodglazuur	8	1750	1800	bodem/wand	tafelgerei	491
116	187	2	iw-	?-	?	creamware	1	1760	1800	bodem	indet.	252
116	187	1	iw-	?-	?	--	6	1760	1800	wand	indet.	79
116	187	1	iw-	?-	?	transferprint blauw op wit: boerenlandschapje met 2 runderen	7	1800	1850	rand	indet.	277
116	187	5	iw-	?-	?	--	2	1850	1950	wand/rand/bodem	indet.	308
116	187	1	iw-	?-	?	vermoedelijk iw-zal-?; onderzijde beeldmerk: PETRUS REGOUT & Co MAASTRICHT; Polling 2006, 38 (beeldmerk 90B)	4	1896	1930	bodem	indet.	234
116	187	1	iw-	bek-	803	vorm identiek aan id 129; Ø7,3 / h. 9,8 cm; uitwendig bovenglazuur groen: gestileerde bloem, daarboven fries met tekst: 'MELK IS GOED VOOR [ELK]'	2	1940	1950	archeologisch compleet	tafelgerei	300
116	187	1	iw-	bek-	803	onderglazuur groen op wit: gestileerd landweggetje met haantjes, daarboven tekst: 'DE BESTE [MEDICIJN] VOOR E[LK] IS EN BLIJFT EE[N BEKER] MELK'.	4	1940	1950	profiel compleet	tafelgerei	129
116	187	1	iw-	bor-	1	'bone China'; bovenzijde imitatie Oosters landschapje	3	1750	1775	profiel compleet	tafelgerei	367
116	187	2	iw-	bor-	1	schoteltjes; geheel loodglazuur	3	1775	1900	profiel compleet	tafelgerei	366

spoor	vondst	MAE	kera-miek-groep	hoofd vorm	nr	beschrijving	vak	begin	eind	fragmentatie	functiegroep	id.
116	187	1	iw-	bor-	1	geheel loodglazuur; onderzijde beeldmerk: dubbel ovaal waarin centraal A° 1836; daaromheen tekstband: P. REGOUT MAASTRICHT; Polling 2006, 29 (beeldmerk 60b)	6	1881	1881	profiel compleet	tafelgerei	440
116	187	1	iw-	bor-	1	geheel wit loodglazuur; onderzijde beeldmerk 'PETRUS REGOUT & Co MADE IN HOLLAND, met toevoeging van deze tekst in het Javaans; Polling 2006, 37 (beeldmerk 82).	7	1890	1958	compleet	tafelgerei	271
116	187	1	iw-	bor-	2	geheel loodglazuur; onderzijde beeldmerk Petrus Regout; hierdoorheen is een blindmerk gedrukt waardoor beide niet goed dateerbaar	6	1850	1950	profiel compleet	tafelgerei	438
116	187	1	iw-	bor-	2	geheel loodglazuur; onderzijde beeldmerk: PETRUS REGOUT & CO MAASTRICHT MADE IN HOLLAND; Polling 2006, 36 (beeldmerk 80b)	8	1890	1893	profiel compleet	tafelgerei	498
116	187	1	iw-	bor-	3	geheel loodglazuur; bovenzijde blauw op wit (transferprint): romantisch landschapje	8	1850	1900	rand/wand/bodem	tafelgerei	499
116	187	1	iw-	bor-	3	geheel loodglazuur; bovenzijde rood/groen/geel/blauw op wit: 'Decor Vlinder'; onderzijde beeldmerk 71a (Polling 2006, 34) met toevoeging decornaam 'Vlinder'	6	1883	1900	profiel compleet	tafelgerei	441
116	187	1	iw-	bor-	3	polychroom: boerenbonte versiering; onderzijde beeldmerk '3' en blindmerk 'SOCIÉTÉ CÉRAMIQUE MAESTRICHT MADE IN HOLLAND'; Polling 2006, 98 (beeldmerk 550)	7	1900	1957	profiel compleet	tafelgerei	270
116	187	1	iw-	bor-	5	geheel wit loodglazuur	2	1850	1900	profiel compleet	tafelgerei	304
116	187	1	iw-	bor-	6	geheel loodglazuur; malgevormd bieswerk op rand; creamware	6	1800	1850	profiel compleet	tafelgerei	439
116	187	1	iw-	bor-	8	geheel loodglazuur; onderzijde beeldmerk PETRUS REGOUT & CO MAASTRICHT; Polling 2006, 38 (beeldmerk 90)	9	1899	1899	profiel compleet	tafelgerei	543
116	187	1	iw-	bor-	11	creamware	1	1760	1800	profiel compleet	tafelgerei	250
116	187	1	iw-	bor-	11	blauw op wit (transferprint): rozenranken op vlag; onderzijde blindmerk (onherkenbaar)	2	1800	1850	profiel compleet	tafelgerei	306
116	187	1	iw-	bor-	16	accoladerand; geheel wit loodglazuur; onderzijde beeldmerk: P.REGOUT & Co MAASTRICHT; Polling 2006, 15 (beeldmerk type 76)	2	1888	1888	profiel compleet	tafelgerei	305
116	187	1	iw-	bor-	?	'feather-edge'-versiering op rand; geheel loodglazuur	6	1800	1850	rand	tafelgerei	442
116	187	1	iw-	bor-	?	blauw op wit: centraal tuintje (gestileerd); netwerkversiering op vlag	9	1800	1850	profiel compleet	tafelgerei	539
116	187	1	iw-	bor-	?	geheel loodglazuur; bovenzijde blauw op wit (transferprint): bloemwerk	8	1850	1900	rand	tafelgerei	500
116	187	1	iw-	bor-	?	onderzijde beeldmerk: PETRUS REGOUT & Co MAASTRICHT MADE IN HOLLAND; Polling 2006, 38 (beeldmerk 90); tevens kleine blindmerkjes: '81/2' en '20'	2	1897	1897	bodem	tafelgerei	307
116	187	1	iw-	bor-	?	transferprint blauw: bloemstukjes op witte achtergrond	4	1950	1960	profiel compleet	tafelgerei	130
116	187	1	iw-	dek-	1	Ø 8,4 / 4,2 cm; blauw op wit transferprint: bloemen en vogels	1	1800	1850	archeologisch compleet	tafelgerei	249
116	187	1	iw-	dek-	801	geheel loodglazuur met ijzeroxide	8	1800	1850	compleet	tafelgerei	17
116	187	1	iw-	dek-	?	vermoedelijk iw-dek-9; blauw op wit: drukke florale transferprint bovenzijde	5	1825	1900	rand/wand	tafelgerei	98
116	187	1	iw-	kof-	?	wandfragment; transferprint groen: gestileerde bloem	9	1900	1950	wand	tafelgerei	544

spoor	vondst	MAE	kera-miek-groep	hoofd vorm	nr	beschrijving	vak	begin	eind	fragmentatie	functiegroep	id.
116	187	1	iw-	kom-	1	blauw en donkerbruin op wit: cirkels op buitenzijde; onderzijde beeldmerk 'PETRUS REGOUT EN Co MAASTRICHT'; Polling 2006, 32-33 (beeldmerk 70d)	7	1890	1890	profiel compleet	tafelgerei	272
116	187	1	iw-	kom-	?	geheel loodglazuur met vlekkerig mangaanoxide (paarsig bruin)	3	1800	1875	rand	tafelgerei	368
116	187	1	iw-	kop-	1	blauw op wit: fijne schildering van hangende takken; pearlware	2	1775	1800	profiel compleet	tafelgerei	299
116	187	1	iw-	kop-	1	groen/blauw/[aars op wit: klavertjes	6	1850	1900	profiel compleet	tafelgerei	443
116	187	1	iw-	kop-	1	zwart/geel/oranje/blauw/groen op wit: romantisch tafereeltje (transferprint)	6	1850	1900	profiel compleet	tafelgerei	444
116	187	1	iw-	kop-	1	geheel loodglazuur; onderzijde beeldmerk P.REGOUT & Co MAASTRICHT; Polling 2006, 14 (beeldmerk 70)	4	1880	1890	profiel compleet	tafelgerei	131
116	187	1	iw-	kop-	2	transferprint blauw op wit: romantisch tafereel met kasteel en Engelse tuin	7	1800	1850	profiel compleet	tafelgerei	275
116	187	1	iw-	kop-	2	blauw op wit: gestileerde bomen en struiken	6	1850	1900	profiel compleet	tafelgerei	445
116	187	2	iw-	kop-	2	geheel loodglazuur; uitwendig blauw op wit (transferprint): romantisch landschapje	8	1850	1900	profiel compleet	tafelgerei	501
116	187	1	iw-	kop-	2	geheel loodglazuur; paars/groen/zwart op wit: bloempjes op wand en bodem	9	1850	1950	profiel compleet	tafelgerei	541
116	187	2	iw-	kop-	2	geheel wit; onderzijde beeldmerk: 'PETRUS REGOUT & Co MAASTRICHT'; Polling 2006, 16.	2	1899	1899	profiel compleet	tafelgerei	294
116	187	1	iw-	kop-	2	geheel wit; onderzijde beeldmerk (rondmerk om staande leeuw): 'SOCIÉTÉ CÉRAMIQUE MAESTRICHT MADE IN HOLLAND DIV.[II]'; Polling 2006, 99 (beeldmerk 551d).	2	1900	1957	profiel compleet	tafelgerei	295
116	187	1	iw-	kop-	2	geheel loodglazuur; beeldmerk SOCIÉTÉ CÉRAMIQUE MAESTRICHT MADE IN HOLLAND; Polling 2006, 98 (beeldmerk 550)	9	1900	1957	compleet	tafelgerei	540
116	187	1	iw-	kop-	2	rood/blauw/goud op wit: bloemranken uitwendig; onderzijde beeldmerk 'PETRUS REGOUT EN Co MAASTRICHT'; Polling 2006, 38 (beeldmerk 90a)	7	1906	1906	profiel compleet	tafelgerei	273
116	187	1	iw-	kop-	6	uitwendig bovenglazuur donkergroen op wit: horizontale banden; onderzijde beeldmerk: 'PETRUS REGOUT & Co MAASTRICHT MADE IN HOLLAND'; Polling 2006, 16	2	1893	1893	profiel compleet	tafelgerei	297
116	187	1	iw-	kop-	13	veelhoekige wand/rand; uitwendig blauw op wit: panelen met bloemen; inwendig: asters op rand en op bodem	2	1775	1800	profiel compleet	tafelgerei	298
116	187	1	iw-	kop-	16	uitwendig blauwgrijs glazuur met uitgespaarde bloemen/ranken onder rand; onderzijde beeldmerk 'OPAQUE DE SARREGUEMINES', www.sarreguemines-museum.com (beeldmerk nr. 5)	7	1850	1950	profiel compleet	tafelgerei	274
116	187	1	iw-	kop-	806	vermoedelijk met oor (ontbreekt echter); uitwendig blauw op wit: panelen met bloemen	2	1775	1800	profiel compleet	tafelgerei	296
116	187	1	iw-	kop-	?	transferprint blauw op wit: gezin in tuin (naar Chinees voorbeeld)	2	1775	1800	bodem	tafelgerei	303
116	187	1	iw-	kop-	?	blauw op wit: geheel gesponsd	8	1800	1850	rand	tafelgerei	18
116	187	1	iw-	kop-	?	geheel loodglazuur	3	1800	1900	rand	tafelgerei	369
116	187	1	iw-	kop-	?	transferprint blauw op wit: druk decor met zeer kleine strooibloemen	7	1850	1900	rand/oor	tafelgerei	276
116	187	3	iw-	kop-	?	eenvoudige blauwe beschilderingen	8	1850	1900	rand/wand/bodem	tafelgerei	502

spoor	vondst	MAE	kera-miek-groep	hoofd vorm	nr	beschrijving	vak	begin	eind	fragmentatie	functiegroep	id.
116	187	1	iw-	kop-	?	transferprints	9	1850	1900	rand	tafelgerei	542
116	187	2	iw-	kop-	?	--	6	1875	1950	rand	tafelgerei	449
116	187	1	iw-	kop-	?	onderzijde beeldmerk (ovaal): 'P. REGOUT MAASTRICHT' rond 'Ao 1836'; pOLLING 2006, 13	2	1883	1883	bodem	tafelgerei	301
116	187	1	iw-	kop-	?	beeldmerk PETRUS REGOUT op onderzijde; Polling 2006, 34 (beeldmerk 71a); met toevoeging 'PADYHALE'	6	1883	1900	bodem	tafelgerei	448
116	187	1	iw-	kop-	?	beeldmerk PETRUS REGOUT op onderzijde; Polling 2006, 34 (beeldmerk 70a)	6	1886	1886	bodem	tafelgerei	447
116	187	1	iw-	kop-	?	onderzijde beeldmerk (rondmerk om staande leeuw): 'SOCIÉTÉ CÉRAMIQUE MAESTRICHT MADE IN HOLLAND'; Polling 2006, 98 (beeldmerk 550).	2	1900	1957	bodem	tafelgerei	302
116	187	1	iw-	lep-	1	soeplepel/opscheplepel; Ø bak 10,5 / h. 4,0 cm; geheel wit loodglazuur; 91NYM	2	1800	1850	steel ontbreekt gedeeltelijk	tafelgerei	309
116	187	1	iw-	lep-	1	steel ontbreekt; onderzijde blindmerk 'S'; jus- of sauslepel	6	1800	1850	steel ontbreekt	tafelgerei	451
116	187	1	iw-	min-	?	miniatuurkopje of pispot; 4 sets van 3 verticale ribvormige indrukken op buitenzijde wand; groen/zwart op wit: gestileerd bladwerk met bloem	6	1850	1900	archeologisch compleet	overig	446
116	187	1	iw-	pis-	?	geheel loodglazuur; ovaal beeldmerk PETRUS REGOUT; Polling 2006, 28-29 (beeldmerk 60b)	6	1881	1881	bodem	sanitair	450
116	187	1	iw-	zal-	1	creamware	1	1760	1800	profiel compleet	lichamelijke verzorging	251
116	187	1	iw-	zal-	1	Ø 5,0 / h. 2,8 cm; onderzijde beeldmerk (rondmerk om staande leeuw): 'SOCIÉTÉ CÉRAMIQUE MAESTRICHT MADE IN HOLLAND'; Polling 2006, 98 (beeldmerk 550).	7	1900	1957	compleet	lichamelijke verzorging	278
116	187	1	iw-	zal-	1	geheel loodglazuur	8	1900	1957	compleet	lichamelijke verzorging	19
116	187	2	m-	?-	?	bovenzijde wit tinglazuur; onderzijde loodglazuur (vervuild)	5	1675	1750	bodem/wand	indet.	92
116	187	1	m-	?-	?	sterk aangetast glazuur	9	1700	1800	bodem	indet.	524
116	187	1	m-	bor-	5	sterk verweerd glazuur	6	1550	1650	profiel compleet	tafelgerei	436
116	187	1	m-	bor-	?	polychroom: afbeelding onleesbaar door vervuiling van het glazuur met bodemzuren	1	1600	1650	bodem	tafelgerei	242
116	187	1	m-	bor-	?	polychroom: tulp (glazuur sterk verweerd door bodemzuren); oranje-rood baksel	4	1625	1650	bodem	tafelgerei	231
116	187	1	m-	bor-	?	blauw op wit: 'WanLi-rand'; grove streek; witgeel baksel	4	1650	1700	rand	tafelgerei	230
116	187	3	m-	bor-	?	bovenzijde geheel wit tinglazuur	5	1675	1725	rand/bodem	tafelgerei	393
116	187	1	m-	bor-	?	--	2	1700	1800	profiel compleet	tafelgerei	279
116	187	3	m-	bor-	?	blauw op wit: onleesbaar vervuild glazuur	3	1700	1800	bodem	tafelgerei	157
116	187	1	m-	bor-	?	--	3	1700	1800	wand	tafelgerei	379
116	187	2	m-	bor-	?	--	8	1700	1800	rand	tafelgerei	10
116	187	1	m-	bor-	?	blauw op wit: fantasie-wapen	8	1700	1800	bodem	tafelgerei	506

spoor	vondst	MAE	kera-miek-groep	hoofd vorm	nr	beschrijving	vak	begin	eind	fragmentatie	functiegroep	id.
116	187	4	m-	bor-	?	--	8	1700	1800	rand	tafelgerei	507
116	187	1	m-	bor-	?	blauw op wit: landschapje met dorpsgezicht	9	1700	1800	bodem	tafelgerei	523
116	187	7	m-	bor-	?	--	6	1700	1850	rand/wand/bodem	tafelgerei	437
116	187	3	m-	bor-	?	blauw op wit (1 exemplaar met wat gele velden): fantasiewapens; 1 exemplaar gedateerd 175..	5	1750	1800	bodem	tafelgerei	392
116	187	3	m-	bor-	?	eenvoudig blauw en paars sponswerk	2	1750	1850	rand/bodem	tafelgerei	280
116	187	1	m-	bor-	?	blauw/geel op wit: landschapje	2	1750	1850	bodem	tafelgerei	281
116	187	1	m-	bor-	?	donkerblauw/paars op wit: concentrische cirkels, waarbinnen tekst (paars): “Rijken landen steden dorpen, zijn verandering onderworpen”	8	1800	1900	bodem	tafelgerei	1676
116	187	1	p-	?-	?	grote (pot?)vorm; uitwendig blauw op wit: tafereeltje aan het water	2	1700	1750	bodem	indet.	293
116	187	1	p-	?-	?	onderglazuur blauw: Kangxi; hoog standvoetje	3	1700	1750	bodem	indet.	370
116	187	1	p-	?-	?	vermoedelijk p-kom-?; onderglazuur blauw/bovenglazuur zwart/goud: uitwendig bloemranken; inwendig bloemstukje	8	1700	1750	bodem/wand	indet.	9
116	187	1	p-	?-	?	--	9	1700	1750	rand	indet.	538
116	187	1	p-	bor-	6	schoteltje; onderglazuur blauw: onherkenbaar; Kangxi	5	1700	1750	profiel compleet	tafelgerei	384
116	187	1	p-	bor-	6	ijzeroxide op rand (bruin); onderglazuur blauw: tuin?; netwerkversiering op rand; Kangxi	6	1700	1750	profiel compleet	tafelgerei	454
116	187	1	p-	bor-	6	onderzijde vlag met ijzeroxide (bruin); bovenzijde onderglazuur blauw: tuin	8	1725	1750	profiel compleet	tafelgerei	494
116	187	1	p-	bor-	?	knik spiegel/vlag; blauw op wit: netwerkmotief op overgang spiegel/vlag; centraal landschapje	2	1700	1750	bodem/wand	tafelgerei	292
116	187	1	p-	bor-	?	schoteltje; blauw op wit: vakverdeling met bloemen en 'Lange Lijzen'	4	1725	1750	rand	tafelgerei	232
116	187	1	p-	bor-	?	onderglazuur blauw: tuin	8	1725	1750	bodem	tafelgerei	495
116	187	1	p-	dek-	7	Ø 9,5 / h. 1,5 cm; onderglazuur groen: 'V'; onderzijde ongeglazuurd; parallel: 07MOE1 (foutievelijk als p-dek-6 vermeld)	8	1780	1850	compleet	tafelgerei	497
116	187	1	p-	dek-	?	--	6	1700	1750	rand	tafelgerei	455
116	187	1	p-	kom-	3	uitwendig onderglazuur ijzeroxide; inwendig onderglazuur blauw; draak en band van repeterende zeshoeken onder rand; Kangxi	5	1700	1750	profiel compleet	tafelgerei	385
116	187	1	p-	kop-	1	uitwendig repeterende florale motieven (blauw)	7	1675	1725	profiel compleet	tafelgerei	269
116	187	1	p-	kop-	1	blauw op wit: anjer? en symbolen; Ø ca. 5 / h. 3,1 cm	3	1700	1725	profiel compleet	tafelgerei	158
116	187	1	p-	kop-	?	inwendig rood/geel op wit: vogel en bloemen	6	1675	1750	rand	tafelgerei	77
116	187	1	p-	kop-	?	uitwendig ijzeroxide (bruin): inwendig onderglazuur blauw: netwerkmotief van asters op rand	8	1725	1750	rand	tafelgerei	496
116	187	3	r-	?-	?	vermoedelijk grapen; kleine tot middelgrote modellen; sterk gefragmenteerd	3	1500	1650	rand/wand/bodem/oor	bereiding	359
116	187	8	r-	?-	?	waarschijnlijk grapen	4	1500	1650	rand/wand/oor	indet.	219

spoor	vondst	MAE	kera-miek-groep	hoofd vorm	nr	beschrijving	vak	begin	eind	fragmentatie	functiegroep	id.
116	187	1	r-	?-	?	vermoedelijk r-gra-34 (bodem ontbreekt); inwendig loodglazuur; uitwendig vlekken; onderzijde beroet	6	1525	1650	rand/wand/oor	indet.	64
116	187	8	r-	?-	?	--	4	1550	1750	rand/bodem/wand	indet.	222
116	187	7	r-	?-	?	--	5	1550	1850	rand/bodem	indet.	90
116	187	7	r-	?-	?	--	5	1550	1875	rand/wand/bodem/oor	indet.	412
116	187	23	r-	?-	?	--	1	1600	1875	rand/wand/bodem/oor	indet.	241
116	187	14	r-	?-	?	--	6	1650	1875	rand/wand/bodem/oor	indet.	67
116	187	10	r-	?-	?	--	4	1650	1900	rand/wand/bodem/oor/steel	indet.	123
116	187	1	r-	?-	?	bovenzijde loodglazuur met eenvoudig ringeloordecoratie op vlag	5	1675	1750	rand	indet.	86
116	187	1	r-	?-	?	sluitpan of -grape	6	1675	1750	rand	bereiding	432
116	187	1	r-	?-	?	bovenzijde witte en rode engobe in doorlooptechniek; geheel loodglazuur	7	1675	1750	wand	indet.	261
116	187	1	r-	?-	?	vermoedelijk r-kan-?; geometrische ringeloorversiering op hals en bovenzijde buik; geheel loodglazuur	7	1675	1750	bodem/wand	indet.	264
116	187	1	r-	?-	?	vermoedelijk r-stk-?	2	1675	1800	rand/wand/steel	indet.	338
116	187	2	r-	?-	?	vermoedelijk r-dek-?	2	1675	1800	rand	indet.	343
116	187	12	r-	?-	?	--	6	1675	1875	rand/wand/bodem	indet.	477
116	187	10	r-	?-	?	--	8	1675	1875	rand/wand/bodem/oor	indet.	4
116	187	4	r-	?-	?	--	6	1700	1800	rand/bodem	indet.	108
116	187	4	r-	?-	?	fragmenten van grote, open vormen; vermoedelijk (melk)teilen; 1 ex. met bovenzijde witte engobe; geheel loodglazuur	2	1750	1875	rand	indet.	329
116	187	4	r-	?-	?	waarschijnlijk r-pot-? (grote inmaakpotten/voorraadpotten)	2	1750	1875	rand/wand/bodem/oor	indet.	346
116	187	3	r-	?-	?	waarschijnlijk r-pot-? (middelgrote inmaakpotten/voorraadpotten)	2	1750	1875	rand/wand/oor/bodem	indet.	347
116	187	10	r-	?-	?	--	2	1750	1875	rand/wand/bodem	indet.	348
116	187	5	r-	?-	?	--	3	1750	1875	rand/wand/oor/bodem	indet.	155
116	187	5	r-	?-	?	waarschijnlijk r-pot-? (grote inmaakpotten/voorraadpotten)	3	1750	1875	rand/wand/oor	indet.	351
116	187	2	r-	?-	?	waarschijnlijk r-pot-? (middelgrote inmaakpotten/voorraadpotten)	3	1750	1875	rand/wand/oor	indet.	352
116	187	1	r-	?-	?	vermoedelijk r-dek-?; geheel loodglazuur	3	1750	1875	rand	indet.	358

spoor	vondst	MAE	kera-miek-groep	hoofd vorm	nr	beschrijving	vak	begin	eind	fragmentatie	functiegroep	id.
116	187	4	r-	?-	?	--	3	1750	1875	rand/wand/bodem	indet.	360
116	187	7	r-	?-	?	vermoedelijk grote (voorraad?)potten en/of grapen	6	1750	1875	rand/wand/bodem/oor	indet.	472
116	187	7	r-	?-	?	--	8	1750	1875	bodem/rand/wand	indet.	490
116	187	7	r-	?-	?	--	9	1750	1875	rand/wand/oor	indet.	554
116	187	1	r-	asl-	?	ongeglazuurd; inwendig asaanslag	6	1550	1625	rand/wand/bodem	verwarming	435
116	187	1	r-	bak-	6	loodglazuur bovenzijde en op rand; onderzijde beroet	1	1750	1875	profiel compleet	bereiding	236
116	187	4	r-	bak-	6	loodglazuur op bovenzijde en op rand; onderzijde beroet	2	1750	1875	profiel compleet	bereiding	334
116	187	6	r-	bak-	6	loodglazuur op bovenzijde en op rand; onderzijde beroet	3	1750	1875	profiel compleet	bereiding	151
116	187	2	r-	bak-	6	1 groot en 1 klein exemplaar; bovenzijde loodglazuur; onderzijde beroet	5	1750	1875	profiel compleet	bereiding	84
116	187	4	r-	bak-	6	loodglazuur bovenzijde en op rand; onderzijde beroet	5	1750	1875	profiel compleet	bereiding	401
116	187	1	r-	bak-	6	bovenzijde loodglazuur; onderzijde beroet; Ø 27,8 / h. 7,0 cm; pootje gesleten; inwendig bekrast	6	1750	1875	profiel compleet	bereiding	59
116	187	1	r-	bak-	6	loodglazuur op bovenzijde en op rand; onderzijde beroet	6	1750	1875	profiel compleet	bereiding	103
116	187	3	r-	bak-	6	loodglazuur op bovenzijde en op rand; onderzijde beroet	6	1750	1875	profiel compleet	bereiding	429
116	187	1	r-	bak-	6	loodglazuur op bovenzijde en op rand; onderzijde beroet	7	1750	1875	profiel compleet	bereiding	256
116	187	4	r-	bak-	6	loodglazuur op bovenzijde en op rand; onderzijde beroet	8	1750	1875	rand/wand	bereiding	478
116	187	1	r-	bak-	6	inwendig loodglazuur; uitwendig beroet	9	1750	1875	profiel compleet	bereiding	546
116	187	1	r-	bak-	12	loodglazuur op bovenzijde en op rand; onderzijde beroet; bovenzijde sterk bekrast	4	1750	1875	rand/wand	bereiding	120
116	187	1	r-	bak-	?	bovenzijde loodglazuur; onderzijde beroet	4	1600	1700	rand/wand	bereiding	217
116	187	1	r-	bak-	?	vermoedelijk r-bak-12; loodglazuur bovenzijde en op rand; onderzijde beroet	6	1650	1700	rand/wand	bereiding	104
116	187	1	r-	blo-	8	Ø 15,3 / h. 12,8 cm; ongeglazuurd	6	1850	1950	profiel compleet	overig	105
116	187	2	r-	blo-	9	Ø 8,0 / h. 6,8 cm; ongeglazuurd	6	1750	1875	1 ex. compleet; 1 ex. profiel compleet	overig	427
116	187	1	r-	blo-	9	ongeglazuurd	4	1850	1950	profiel compleet	overig	216
116	187	2	r-	blo-	?	--	6	1750	1875	rand/bodem	overig	428

spoor	vondst	MAE	kera-miek-groep	hoofd vorm	nr	beschrijving	vak	begin	eind	fragmentatie	functiegroep	id.
116	187	1	r-	blo-	?	ongeglazuurd	4	--	--	rand	overig	119
116	187	1	r-	bor-	3	bovenzijde rode/witte slib in doorlooptechniek op bovenzijde; geheel loodglazuur	4	1700	1875	profiel compleet	tafelgerei	117
116	187	1	r-	bor-	3	bovenzijde rode/witte engobe in doorlooptechniek; geheel loodglazuur; bovenzijde sterk bekrast; standring gesleten	4	1700	1875	profiel compleet	tafelgerei	214
116	187	1	r-	bor-	3	bovenzijde witte en rode engobe in doorlooptechniek; geheel loodglazuur	8	1750	1875	profiel compleet	tafelgerei	479
116	187	1	r-	bor-	4	bovenzijde witte slib: cirkels en zigzaglijnen; Clevis/Smit 1990, 46)	2	1675	1800	profiel compleet	tafelgerei	339
116	187	1	r-	bor-	7	Nederrijnse waar; concentrische cirkels in witte engobe op bovenzijde en op rand; loodglazuur op bovenzijde	8	1750	1875	profiel compleet	tafelgerei	481
116	187	1	r-	bor-	10	bovenzijde witte slib in doorlooptechniek; bovenzijde loodglazuur; Nederrijnse waar; parallel 05AKS (cat. 9)	6	1675	1750	profiel compleet	tafelgerei	60
116	187		r-	bor-	10	Ø ca. 20 / h. 2,5; bovenzijde witte slib (ringeloor); in netwerkmotief; Nederrijnse waar	5	1700	1850	profiel compleet	tafelgerei	409b
116	187	1	r-	bor-	12	loodglazuur bovenzijde en op rand; golfband van koperoxide op vlag	9	1800	1850	profiel compleet	tafelgerei	547
116	187	1	r-	bor-	41	bovenzijde loodglazuur	3	1750	1800	profiel compleet	tafelgerei	152
116	187	2	r-	bor-	47	bovenzijde loodglazuur en rode/witte slib in doorlooptechniek	2	1675	1750	profiel compleet	tafelgerei	340
116	187	1	r-	bor-	47	bovenzijde witte slib in doorlooptechniek; bovenzijde loodglazuur; standlobben; parallel 05AKS (cat. 12)	6	1675	1750	profiel compleet	tafelgerei	61
116	187	1	r-	bor-	808	bakje (dient waarschijnlijk als onderzetter voor bloempot); Ø ca. 13 / h. 3,4 cm; loodglazuur m.u.v. onderzijde; kraagrand en standvlak	2	1900	1960	profiel compleet	tafelgerei	313
116	187	2	r-	bor-	?	Noord-Holland slibware	6	1550	1625	rand	tafelgerei	419
116	187	2	r-	bor-	?	groen fond; lobvoeten	2	1550	1650	bodem	tafelgerei	345
116	187	1	r-	bor-	?	wit fond; ringeloorecoratie op vlag; grote lobvoeten; groot model (opdien)bord	7	1550	1650	rand/wand/bodem	tafelgerei	257
116	187	1	r-	bor-	?	rode en witte engobe in doorlooptechniek op bovenzijde; bovenzijde loodglazuur; onderzijde beroet; lobvoeten	1	1675	1750	bodem	tafelgerei	237
116	187	4	r-	bor-	?	bovenzijde loodglazuur en rode/witte slib in doorlooptechniek	2	1675	1750	rand	tafelgerei	341
116	187	1	r-	bor-	?	loodglazuur; rode en witte engobe in doorlooptechniek	3	1675	1750	wand	tafelgerei	356
116	187	2	r-	bor-	?	Nederrijnse waar	2	1675	1800	rand	tafelgerei	342
116	187	1	r-	bor-	?	Nederrijnse waar	3	1675	1800	rand	tafelgerei	355
116	187	2	r-	bor-	?	--	3	1675	1800	rand	tafelgerei	357
116	187	5	r-	bor-	?	bovenzijde rode/witte engobe in doorlooptechniek; bovenzijde loodglazuur	6	1675	1800	rand/bodem	tafelgerei	418
116	187	7	r-	bor-	?	Nederrijnse waar	6	1675	1800	rand/wand/bodem	tafelgerei	420
116	187	1	r-	bor-	?	Nederrijnse waar	4	1700	1800	rand	tafelgerei	118
116	187	2	r-	bor-	?	Nederrijnse waar	5	1700	1800	rand	tafelgerei	85

spoor	vondst	MAE	kera-miek-groep	hoofd vorm	nr	beschrijving	vak	begin	eind	fragmentatie	functiegroep	id.
116	187	1	r-	bor-	?	Nederrijnse waar	6	1700	1800	rand	tafelgerei	62
116	187	1	r-	bor-	?	witte slib op spiegel	6	1700	1800	rand	tafelgerei	63
116	187	2	r-	bor-	?	--	6	1700	1800	wand/bodem	tafelgerei	107
116	187	1	r-	bor-	?	bovenzijde rode/witte engobe in doorlooptechniek; geheel loodglazuur; bovenzijde sterk bekrast; standring gesleten	4	1700	1875	rand	tafelgerei	215
116	187	2	r-	bor-	?	bovenzijde rode/witte engobe in doorlooptechniek; geheel loodglazuur	5	1700	1875	rand	tafelgerei	410
116	187	1	r-	bor-	?	bovenzijde rode/witte engobe in doorlooptechniek; geheel loodglazuur; standring licht gesleten	6	1750	1875	profiel compleet	tafelgerei	417
116	187	1	r-	bor-	?	bovenzijde witte en rode engobe in doorlooptechniek; geheel loodglazuur	9	1750	1875	rand	tafelgerei	548
116	187	2	r-	bor-	?	Frechen, Duitsland	2	1800	1850	rand	tafelgerei	344
116	187	3	r-	bor-	?	Frechen, Duitsland	6	1800	1850	rand	tafelgerei	421
116	187	1	r-	bor-	?	Frechen, Duitsland	8	1800	1850	rand	tafelgerei	480
116	187	1	r-	dek-	1	geheel loodglazuur (uitwendig met ijzeroxide: donkerbruin)	1	1675	1800	profiel compleet	bereiding	239
116	187	1	r-	dek-	6	geheel loodglazuur; ingekrast kruis in greep	8	1750	1875	profiel compleet	bereiding	483
116	187	1	r-	dek-	?	bovenzijde loodglazuur	4	1650	1800	rand	bereiding	121
116	187	2	r-	dek-	?	--	1	1675	1800	rand	bereiding	240
116	187	4	r-	dek-	?	--	6	1700	1875	rand	bereiding	422
116	187	1	r-	dek-	?	geheel loodglazuur	5	1750	1875	rand	bereiding	407
116	187	1	r-	dek-	?	geheel loodglazuur	9	1800	1900	rand	bereiding	549
116	187	2	r-	gra-	34	loodglazuur inwendig en op rand/schouder	4	1525	1650	rand/wand/oor	bereiding	218
116	187	2	r-	gra-	51	geheel loodglazuur m.u.v. onderzijde	2	1750	1875	profiel compleet	bereiding	336
116	187	2	r-	gra-	51	loodglazuur bovenzijde; 1 ex. onderzijde beroet	3	1750	1875	rand/wand/steel/bodem	bereiding	349
116	187	1	r-	gra-	51	loodglazuur bovenzijde en op rand; onderzijde beroet	5	1750	1875	profiel compleet	bereiding	402
116	187	2	r-	gra-	51	loodglazuur op bovenzijde en op rand; onderzijde beroet	6	1750	1875	bodem ontbreekt	bereiding	430
116	187	1	r-	gra-	?	inwendig loodglazuur; uitwendig beroet	8	1500	1600	bodem	bereiding	488
116	187	3	r-	gra-	?	--	2	1500	1675	rand/wand/bodem/oor	bereiding	326
116	187	1	r-	gra-	?	vermoedelijk r-gra-51	9	1750	1875	rand/oor	bereiding	550
116	187	2	r-	kan-	?	uitwendig loodglazuur met ijzeroxide (donkerbruin); inwendig witte slib met loodglazuur (geel); melkkannetjes	6	1750	1800	rand/wand/oor	tafelgerei	474
116	187	1	r-	kap-	?	inwendig loodglazuur; uitwendig beroet; 'Frankfurter Waar'	5	1750	1875	bodem	bereiding	408a

spoor	vondst	MAE	kera-miek-groep	hoofd vorm	nr	beschrijving	vak	begin	eind	fragmentatie	functiegroep	id.
116	187	1	r-	kap-	?	inwendig witte engobe met loodglazuur (geel); uitwendig beroet	6	1750	1875	bodem	bereiding	476
116	187	1	r-	kap-	?	“Frankfurter Waar”; inwendig loodglazuur; uitwendig beroet	8	1750	1875	rand	bereiding	5
116	187	1	r-	kap-	?	rondstempel BOZ op wand; geheel loodglazuur	2	1798	1900	rand/wand	bereiding	335
116	187	1	r-	kmf-	2	Ø ca. 17 / h. 10,6 cm; loodglazuur uitwendig en op rand; inwendig asaanslag; pootjes gesleten	9	1700	1875	profiel compleet	verwarming	551
116	187	2	r-	kmf-	?	uitwendig loodglazuur; nokoren	4	1650	1800	wand/bodem /oor	verwarming	220
116	187	1	r-	kmf-	?	Ø 25,5; groot model komfoor; loodglazuur uitwendig en op rand; inwendig sterke asaanslag; pootjes sterk gesleten	5	1675	1750	rand/bodem	verwarming	88
116	187	1	r-	kmf-	?	loodglazuur uitwendig en op rand	2	1675	1800	rand/bodem	verwarming	333
116	187	2	r-	kmf-	?	uitwendig loodglazuur; inwendig lichte asaanslag	5	1675	1800	rand/wand/bodem	verwarming	403
116	187	1	r-	kmf-	?	loodglazuur uitwendig en op rand; inwendig asaanslag	3	1750	1875	rand/wand	verwarming	350
116	187	1	r-	kmf-	?	inwendig loodglazuur; inwendig asaanslag	8	1750	1875	bodem	verwarming	487
116	187	1	r-	kom-	10	Ø 22,0 / h. 10,5 cm; inwendig witte engobe; geheel loodglazuur; secundair gebruikt als metselkuip (inwendig plak uitgeharde mortel)	9	1800	1875	archeologisch compleet	tafelgerei	552
116	187	1	r-	kom-	?	vermoedelijk (melk)teil; loodglazuur bovenzijde en op rand.	3	1675	1750	rand/oor	bereiding	354
116	187	1	r-	kom-	?	bovenzijde rode/witte engobe in doorlooptechniek; geheel loodglazuur	7	1675	1750	rand/wand	tafelgerei	258
116	187	6	r-	kom-	?	waarschijnlijk r-kom-1; inwendig rode/witte slib in doorlooptechniek	2	1675	1800	rand/wand/bodem	tafelgerei	328
116	187	1	r-	kop-	2	bovenzijde loodglazuur; 1 horizontaal worstoor; Ø 13,0 / h. 6,5 cm	7	1525	1600	profiel compleet	tafelgerei	259
116	187	1	r-	kop-	4	witte engobe in marmerdecor op bodem; ringeloorversiering op buitenzijde rand; 1 horizontaal worstoor (ontbreekt); geheel loodglazuur m.u.v. bodem; Ø ca. 12 / 8,2 cm	4	1675	1750	profiel compleet	tafelgerei	122
116	187	1	r-	kop-	4	geheel loodglazuur; inwendig rode/witte slib in doorlooptechniek; uitwendig ringeloor op rand	5	1675	1750	archeologisch compleet	tafelgerei	87
116	187	1	r-	kop-	4	geheel loodglazuur; uitwendig ringeloordecoratie op rand	7	1750	1875	rand/wand	tafelgerei	260
116	187	1	r-	kop-	11	inwendig ringeloordecor: onherkenbaar; gedateerd: 1632; Ø ca. 12 / h. 6,3 cm	5	1632	1632	profiel compleet	tafelgerei	408b
116	187	1	r-	kop-	26	Ø ca. 11 / h. 4,8; inwendig witte slib op bodem; geheel loodglazuur	6	1675	1750	profiel compleet	tafelgerei	413
116	187	1	r-	kop-	?	vermoedelijk r-kop-4; inwendig rode en witte engobe in doorlooptechniek; geheel loodglazuur	3	1675	1750	rand/wand/oor	tafelgerei	153
116	187	1	r-	kop-	?	vermoedelijk r-kop-4; inwendig rode en witte engobe in doorlooptechniek; geheel loodglazuur	6	1675	1750	rand	tafelgerei	423
116	187	1	r-	kop-	?	vermoedelijk r-kop-4; inwendig rode en witte engobe in doorlooptechniek; geheel loodglazuur	5	1675	1800	rand	tafelgerei	409a
116	187	1	r-	kop-	?	vermoedelijk r-kop-4; uitwendig ringeloor op rand	8	1750	1875	rand/oor	tafelgerei	482
116	187	1	r-	lek-	1	geheel loodglazuur (slecht gehecht)	8	1675	1800	profiel compleet	bereiding	484

spoor	vondst	MAE	kera-miek-groep	hoofd vorm	nr	beschrijving	vak	begin	eind	fragmentatie	functiegroep	id.
116	187	1	r-	lek-	?	geheel loodglazuur	5	1675	1750	rand	bereiding	89
116	187	1	r-	lek-	?	geheel loodglazuur	5	1700	1800	rand	bereiding	406
116	187	1	r-	lek-	?	geheel loodglazuur	2	1750	1875	rand/wand	bereiding	330
116	187	1	r-	lek-	?	vermoedelijk r-lek-1; geheel loodglazuur met spikkels ijzeroxide; Friesland?	3	1750	1875	rand/oor	bereiding	353
116	187	1	r-	lek-	?	geheel loodglazuur	6	1750	1875	bodem	bereiding	426
116	187	1	r-	min-	?	miniatuur r-gra-51; Ø 7,2 / h, ca. 4,0; pootjes ontbreken	5	1750	1875	profiel compleet	overig	411
116	187	1	r-	oli-	2	geheel loodglazuur	8	1675	1750	voet ontbreekt	verlichting	485
116	187	1	r-	oli-	?	--	6	1550	1600	wand/stam	verlichting	424
116	187	1	r-	pis-	?	uitwendig ringeloorversiering	2	1675	1750	rand/wand/oor	sanitair	327
116	187	1	r-	pis-	?	uitwendig ringeloorversiering; geheel loodglazuur	8	1675	1800	rand	sanitair	489
116	187	2	r-	pis-	?	--	6	1675	1875	rand/wand	sanitair	475
116	187	10	r-	pot-	?	kleine tot middelgrote opdien- en/of bereidingspotten	6	1750	1875	rand/wand/bodem/oor	bereiding	473
116	187	1	r-	stk-	2	inwendig loodglazuur; onderzijde beroet	8	1625	1675	rand/wand/steel	bereiding	2
116	187	1	r-	stk-	3	geheel loodglazuur	8	1675	1750	rand/wand/steel	bereiding	3
116	187	3	r-	stk-	?	--	6	1675	1750	rand	bereiding	431
116	187	1	r-	stk-	?	vermoedelijk r-stk-3; geheel loodglazuur	5	1675	1800	rand	bereiding	405
116	187	1	r-	tes-	1	loodglazuur met donkerbruine-zwarte vlekken; Friesland?	1	1675	1750	profiel compleet	verwarming	238
116	187	1	r-	tes-	2	geheel loodglazuur	8	1675	1800	profiel compleet	verwarming	486
116	187	4	r-	tes-	2	geheel loodglazuur (rood met zwarte spikkels); Friesland?	2	1675	1850	profiel compleet	verwarming	331
116	187	1	r-	tes-	2	geheel loodglazuur; pootjes sterk gesleten	9	1750	1875	rand/bodem	verwarming	553
116	187	1	r-	tes-	12	geheel loodglazuur	2	1750	1875	oor en groot deel van rand ontbreken	verwarming	332
116	187	3	r-	tes-	?	ongeglazuurd; inwendig asaanslag	6	1500	1600	rand/wand/bodem	verwarming	433
116	187	2	r-	tes-	?	geheel ongeglazuurd	6	1550	1650	rand/steel	verwarming	66
116	187	2	r-	tes-	?	--	4	1550	1675	rand/wand	verwarming	221
116	187	7	r-	tes-	?	geheel loodglazuur; inwendig asaanslag	6	1600	1800	rand/wand/bodem/oor	verwarming	434
116	187	1	r-	tes-	?	vermoedelijk r-tes-3; geheel loodglazuur	6	1675	1750	rand	verwarming	65

spoor	vondst	MAE	kera-miek-groep	hoofd vorm	nr	beschrijving	vak	begin	eind	fragmentatie	functiegroep	id.
116	187	1	r-	tes-	?	vermoedelijk r-tes-3; geheel loodglazuur	6	1675	1750	rand/wand	verwarming	106
116	187	1	r-	tes-	?	geheel loodglazuur	5	1675	1800	rand	verwarming	404
116	187	3	r-	tes-	?	vermoedelijk r-tes-2; geheel loodglazuur	3	1750	1875	rand/wand/oor	verwarming	154
116	187	2	r-	ver-	?	standring; doorboringen in wand; diepe vorm	6	1675	1800	bodem	bereiding	425
116	187	1	s2-	?-	?	Keulen/Frechen	4	1650	1700	bodem/wand	indet.	213
116	187	1	s2-	?-	?	Westerwald; uitwendig kobatoxide; geheel zoutglazuur	3	1675	1750	rand	indet.	363
116	187	1	s2-	?-	?	Westerwald	5	1700	1800	rand	indet.	83
116	187	2	s2-	?-	?	--	6	1700	1800	wand	indet.	69
116	187	3	s2-	?-	?	--	6	1700	1850	wand/rand	indet.	416
116	187	1	s2-	?-	?	grote (inmaak)pot; Keulen/Frechen; uitwendig zoutglazuur met ijzeroxide (bruin)	6	1700	1850	bodem	indet.	102
116	187	2	s2-	?-	?	Westerwald, Duitsland	9	1700	1875	bodem/rand	indet.	521
116	187	1	s2-	?-	?	--	2	1800	1900	bodem	indet.	315
116	187	1	s2-	?-	?	Westerwald; kobaltoxide: eenvoudige bloemen en ranken uitwendig	7	1800	1900	bodem/wand	indet.	254
116	187	1	s2-	?-	?	--	7	--	--	wand	indet.	255
116	187	1	s2-	?-	?	--	8	--	--	oor	indet.	492
116	187	1	s2-	fle-	4	uitwendig geheel zoutglazuur (oranje-bruin); voorzijde rondschrift in medaillon: "FACHINGEN", in het middenveld een naar links klauwende leeuw.; achterzijde stempel: Hs NUM 31	6	1806	1866	compleet	tafelgerei	101
116	187	1	s2-	fle-	?	mineraalwaterfles	2	1800	1850	rand/oor	tafelgerei	318
116	187	2	s2-	fle-	?	--	4	1800	1850	bodem/wand	tafelgerei	212
116	187	1	s2-	fle-	?	mineraalwaterfles; uitwendig zoutglazuur (lichtbruin)	5	1800	1850	bodem	tafelgerei	82
116	187	1	s2-	fle-	?	mineraalwaterflesje	7	1800	1850	rand/wand/oor	tafelgerei	253
116	187	1	s2-	fle-	?	mineraalwaterfles	9	1800	1850	wand	tafelgerei	522
116	187	3	s2-	fle-	?	vermoedelijk s2-fle-1; inktfles?; geheel zoutglazuur (wit-lichtgrijs baksel); klein en middelgroot formaat	2	1850	1900	bodem/wand	tafelgerei	314
116	187	1	s2-	fle-	?	voorzijde rondstempel FACHING(ER MIN.WASSER	4	1850	1900	wand	tafelgerei	116
116	187	2	s2-	kan-	?	Westerwald; standvlak; 1 exemplaar met appliqués: medaillon dubbel hart, geflankeerd door leeuwen; appliqués omlijnd met kobaltoxide (blauw); 1 exemplaar slechts randfragment met mangaanoxidestrepen (paars)	5	1650	1700	bodem/wand	tafelgerei	383
116	187	2	s2-	kni-	1	steengoed knikkers	4	1600	1900	profiel compleet	overig	133
116	187	1	s2-	kni-	1	Ø 4 cm	2	--	--	fragment	overig	320
116	187	1	s2-	kni-	?	Ø 1 cm	4	--	--	compleet	overig	235

spoor	vondst	MAE	kera-miek-groep	hoofd vorm	nr	beschrijving	vak	begin	eind	fragmentatie	functiegroep	id.
116	187	1	s2-	min-	?	Ø 5,3 / h. 4,1 cm; miniatuur-potje; (2?) horizontale worstoren; kobaltoxide (blauw): vlekken en band op bovenzijde; geheel zoutglazuur; Westerwald	9	1750	1875	profiel compleet	overig	520
116	187	1	s2-	zal-	6	Ø 5,0 / h. 7,0; Westerwald; geheel zoutglazuur	6	1700	1850	compleet	lichamelijke verzorging	414
116	187	1	s3-	?-	?	malgevormd; uitwendig zoutglazuur (lichtbruin-bruin)	8	1725	1775	bodem	indet.	493
116	187	1	s3-	?-	?	mogelijk s3-blo-?; geheel zoutglazuur m.u.v. onderzijde	8	1850	1900	bodem	indet.	1
116	187	2	s3-	bor-	1	geheel lichtgrijs zoutglazuur; schoteltje; Engeland	2	1725	1775	profiel compleet	tafelgerei	316
116	187	1	s3-	bor-	1	'scratch blue stoneware'; dubbele accolade onder rand; daarbinnen bloemen	2	1745	1775	profiel compleet	tafelgerei	317
116	187	1	s3-	bor-	2	geheel zoutglazuur (wit); schoteltje; Ostkamp et al 1998	4	1725	1775	profiel compleet	tafelgerei	233
116	187	1	s3-	dek-	900	Ø 5,7/h. 1,9; gestempelde versieringen bovenzijde; streepjes boven rand; tak en bloem naast greepje; geheel wit loodglazuur	5	1725	1750	greep ontbreekt	tafelgerei	97
116	187	1	s3-	fle-	809	Ø 6,0 / h. 11,2 cm; gelig grijs baksel; (inkt?)flesje; zoutglazuur m.u.v. onderzijde	3	1880	1960	compleet	overig	364
116	187	1	s3-	fle-	?	industrieel geproduceerde mineraalwater- of jeneverkruik	6	1850	1950	wand/bodem	tafelgerei	415
116	187	3	w-	?-	?	--	4	1575	1650	bodem/wand	indet.	125
116	187	3	w-	?-	?	geheel loodglazuur met koperoxide (groen)	1	1575	1675	bodem/rand/wand	indet.	243
116	187	3	w-	?-	?	--	6	1600	1675	rand/wand/bodem/oor	indet.	68
116	187	5	w-	?-	?	--	5	1600	1875	wand/bodem	indet.	91
116	187	5	w-	?-	?	--	5	1650	1875	rand/wand/bodem/oor	indet.	390
116	187	1	w-	?-	?	geheel loodglazuur; uitwendig met ijzeroxide-vlekken	1	1675	1750	rand/wand	indet.	245
116	187	1	w-	?-	?	geheel loodglazuur met koperoxide (groen)	8	1675	1750	wand	indet.	8
116	187	5	w-	?-	?	--	4	1675	1850	rand/wand/bodem	indet.	224
116	187	1	w-	?-	?	uitwendig strepen ijzeroxide; geheel loodglazuur	6	1700	1800	bodem/rand	indet.	110
116	187	1	w-	?-	?	geheel loodglazuur; vlekken ijzeroxide	7	1750	1850	steel	indet.	263
116	187	1	w-	?-	?	geheel loodglazuur met koperoxide (groen)	1	1750	1875	bodem/wand	indet.	244
116	187	1	w-	?-	?	geheel loodglazuur; uitwendig met vlekken ijzeroxide	2	1750	1875	rand/wand	indet.	323
116	187	16	w-	?-	?	--	2	1750	1875	rand/wand/bodem/oor	indet.	325
116	187	5	w-	?-	?	--	3	1750	1875	rand	indet.	156
116	187	22	w-	?-	?	--	6	1750	1875	rand/wand/bodem/steel/oor	indet.	462

spoor	vondst	MAE	kera-miek-groep	hoofd vorm	nr	beschrijving	vak	begin	eind	fragmentatie	functiegroep	id.
116	187	1	w-	?-	?	vermoedelijk w-lek-?; rode aanbaksels; geheel loodglazuur met koperoxide (groen)	8	1750	1875	rand/oor	indet.	7
116	187	8	w-	?-	?	--	8	1750	1875	rand/wand/bodem/oor	indet.	505
116	187	8	w-	?-	?	inwendig loodglazuur; uitwendig loodglazuur met koperoxide (groen)	9	1750	1875	bodem/wand/rand/oor	indet.	536
116	187	1	w-	bak-	?	loodglazuur met koperoxide op bovenzijde en op rand; onderzijde beroet	6	1650	1700	rand/wand	bereiding	109
116	187	1	w-	bla-	?	geheel loodglazuur	5	1550	1650	rand/wand	verlichting	388
116	187	1	w-	dek-	8	bovenzijde loodglazuur met koperoxide; onderzijde loodglazuur; Ø 10,1 / h. 3,3 cm	6	1750	1875	compleet	bereiding	456
116	187	1	w-	dek-	?	loodglazuur met koperoxide (groene vlekken); knop ontbreekt	2	1750	1875	knop ontbreekt	bereiding	321
116	187	1	w-	dek-	?	bovenzijde loodglazuur met koperoxide; onderzijde loodglazuur	6	1750	1875	rand	bereiding	457
116	187	1	w-	gra-	?	wijd model; inwendig loodglazuur met koperoxide; uitwendig beroet; Friesland?	4	1675	1750	rand/wand/oor	bereiding	223
116	187	2	w-	gra-	?	wijde grapen met hoge, rechte wand	6	1750	1875	rand	bereiding	461
116	187	1	w-	kap-	1	Frankfurter waar; inwendig loodglazuur	8	1750	1875	rand	bereiding	504
116	187	1	w-	kap-	2	geheel loodglazuur met ijzeroxide (donkerbruin)	9	1850	1900	profiel compleet	bereiding	545
116	187	1	w-	kap-	?	inwendig loodglazuur; uitwendig beroet; 'Frankfurter Waar'	3	1750	1875	bodem	bereiding	382
116	187	3	w-	kmf-	?	--	2	1750	1875	rand	verwarming	322
116	187	1	w-	kmf-	?	inwendig loodglazuur; uitwendig loodglazuur met koperoxide (groen)	9	1750	1875	bodem/wand	verwarming	535
116	187	1	w-	kop-	16	uitwendig ijzeroxidevlekken op wand; geheel loodglazuur	9	1750	1800	profiel compleet	tafelgerei	532
116	187	1	w-	kop-	16	uitwendig ijzeroxidevlekken op wand; geheel loodglazuur	9	1750	1800	profiel compleet	tafelgerei	533
116	187	1	w-	kop-	24	Ø 15,0 / h. 7,8 cm; inwendig loodglazuur; uitwendig loodglazuur met koperoxide (groen); 1 verticaal worstoor en 1 horizontaal worstoor	9	1750	1875	archeologisch compleet	tafelgerei	534
116	187	1	w-	kop-	?	uitwendig vlekken ijzeroxide; geheel loodglazuur	8	1750	1800	rand/wand/bodem	tafelgerei	503
116	187	1	w-	lek-	?	geheel loodglazuur met koperoxide (groen)	5	1550	1650	bodem	bereiding	389
116	187	1	w-	lek-	?	geheel loodglazuur met koperoxide (groen)	3	1750	1875	rand/oor	bereiding	381
116	187	1	w-	lek-	?	geheel loodglazuur met koperoxide (groen)	6	1750	1875	rand/wand	bereiding	459
116	187	1	w-	min-	?	vermoedelijk miniatuurversie w-gra-2; geheel loodglazuur (uitwendig met koperoxide)	4	1575	1650	rand/wand/oor	overig	124
116	187	1	w-	ond-	?	geheel loodglazuur met koperoxide (groen)	6	1750	1875	wand	sanitair	458
116	187	1	w-	pis-	?	inwendig loodglazuur; uitwendig loodglazuur met koperoxide	3	1750	1875	rand/wand	sanitair	380
116	187	2	w-	pis-	?	--	6	1750	1875	rand	sanitair	460

spoor	vondst	MAE	kera-miek-groep	hoofd vorm	nr	beschrijving	vak	begin	eind	fragmentatie	functiegroep	id.
116	187	1	w-	pis-	?	inwendig loodglazuur; uitwendig loodglazuur met koperoxide	7	1750	1875	rand/wand/oor	sanitair	262
116	187	1	w-	stk-	8	Ø ca. 16 / h. 6,5 cm; geheel loodglazuur; uitwendig met vlekken koperoxide; horizontale, massieve steel; onderzijde licht beroet; pootje gesleten; duimindrukken onder steel	2	1750	1800	profiel compleet	bereiding	324
116	187	1	w-	zal-	1	inwendig loodglazuur	8	1600	1850	profiel compleet	lichamelijke verzorging	6
116	199	6	r-	?-	?	--	--	1675	1800	rand/wand/bodem/oor	indet.	1442
116	199	1	r-	bor-	?	Nederrijnse waar	--	1675	1750	rand	tafelgerei	1440
116	199	1	r-	bor-	?	bovenzijde rode en witte engobe met vlekken loodglazuur in doorlooptechniek; bovenzijde loodglazuur	--	1675	1750	wand	tafelgerei	1441
116	199	1	s7-	?-	?	uitwendig zoutglazuur met ijzeroxide (donkerbruin)	--	1700	1800	wand	indet.	1439
116	199	1	w-	?-	?	--	--	1675	1800	rand	indet.	1443
116	200	1	f-	bor-	5	geheel wit tinglazuur	--	1675	1750	profiel compleet	tafelgerei	1449
116	200	1	f-	bor-	?	blauw op wit: imitaties van Chinese symbolen	--	1700	1750	rand	tafelgerei	1450
116	200	3	r-	?-	?	--	--	1600	1800	rand/bodem	indet.	1447
116	200	1	r-	?-	?	loodglazuur bovenzijde en op rand; onderzijde beroet	--	1675	1750	rand	indet.	1446
116	200	1	r-	oli-	?	geheel loodglazuur; onderste schaal	--	1650	1800	bodem	verlichting	1444
116	200	1	r-	stk-	3	geheel loodglazuur	--	1675	1750	profiel compleet	bereiding	1445
116	200	1	w-	?-	?	geheel loodglazuur; uitwendig vegen ijzeroxide	--	1750	1875	rand/wand/oor	indet.	1448
116	202	1	f-	bor-	?	blauwe bies op vlag	--	1700	1750	rand/wand	tafelgerei	1456
116	202	1	m-	bor-	?	bovenzijde wit tinglazuur	--	1675	1750	rand	tafelgerei	1455
116	202	1	r-	?-	?	--	--	1750	1875	rand	indet.	1454
116	202	1	r-	bak-	6	loodglazuur bovenzijde en op rand	--	1750	1875	rand/steel	bereiding	1453
116	202	1	r-	bor-	10	Nederrijnse waar	--	1700	1800	profiel compleet	tafelgerei	1451
116	202	1	r-	bor-	?	Nederrijnse waar	--	1700	1800	rand	tafelgerei	1452
116	202	3	w-	?-	?	--	--	1750	1875	rand/wand/bodem	indet.	1457
116	203	1	m-	bor-	5	bovenzijde blauw op wit: vermoedelijk (fantasie)wapen	--	1700	1800	profiel compleet	tafelgerei	1459
116	203	4	r-	?-	?	--	--	1675	1875	wand/bodem/rand	indet.	1461
116	203	1	r-	?-	?	Nederrijnse waar	--	1700	1800	bodem/wand	indet.	1458
116	203	1	r-	bak-	6	loodglazuur bovenzijde en op rand; onderzijde beroet	--	1750	1875	profiel compleet	bereiding	1460

spoor	vondst	MAE	kera-miek-groep	hoofd vorm	nr	beschrijving	vak	begin	eind	fragmentatie	functiegroep	id.
116	203	2	w-	?-	?	--	--	1750	1875	wand	indet.	1462
116	211	1	f-	bor-	5	blauw op wit: centrale rozet (gedetailleerde schildering); bloemranken op vlag	--	1675	1750	profiel compleet	tafelgerei	1533
116	211	1	f-	bor-	5	blauw op wit: ranken met gele bloemen	--	1700	1750	profiel compleet	tafelgerei	1534
116	211	1	f-	bor-	5	paars op wit: concentrische cirkels, waarbinnen gestileerde bloemen op vlag; vermoedelijk met centrale rozet op spiegel (niet aanwezig)	--	1750	1800	profiel compleet	tafelgerei	1532
116	211	1	f-	bor-	7	blauw op wit: veren (vermoedelijk van pauwenstaart); vakken met imitatie van Boeddhistische symbolen op vlag	--	1700	1750	profiel compleet	tafelgerei	1535
116	211	1	f-	bor-	11	geheel wit tinglazuur	--	1675	1750	profiel compleet	tafelgerei	1536
116	211	3	f-	bor-	?	--	--	1650	1750	rand/bodem	tafelgerei	1537
116	211	1	f-	the-	3	Ø 8,5 / h. 13.2 cm; blauw op wit: bloemen en vlinders; 07VEN2 (let op: mogelijk ook gebruikt als schenkkannetje voor olie, azijn of soja).	--	1700	1750	archeologisch compleet	tafelgerei	1680
116	211	1	ir-	?-	?	geheel loodglazuur	--	1700	1750	bodem	indet.	1542
116	211	1	ir-	dek-	?	witte engobe op rand; geheel loodglazuur	--	1750	1800	knop ontbreekt	tafelgerei	1541
116	211	1	iw-	?-	?	geheel blauw m.u.v. zone op buik met geblokt blauw/wit patroon	--	1850	1900	wand	indet.	1540
116	211	1	iw-	?-	?	onderzijde dubbel ovaal met tekst: “P. REGOUT & Co MAASTRICHT” en “Ao 1836”, Polling 2006, 29 (beeldmerk 60b)	--	1878	1886	bodem	indet.	1538
116	211	1	iw-	?-	?	onderzijde beeldmerk Sphinx, waaronder tekst: “PETRUS REGOUT & Co MAASTRICHT”, tevens blindmerk: “10”; Polling 2006, 36 (beeldmerk 80a)	--	1890	1893	bodem	indet.	1539
116	211	1	m-	bor-	?	onherkenbaare tekening door bodemzuren	--	1600	1650	bodem	tafelgerei	1531
116	211	1	m-	bor-	?	geheel wit tinglazuur op bovenzijde	--	1675	1750	bodem	tafelgerei	1530
116	211	2	m-	bor-	?	polychroom: putto (zeer grof geschilderd)	--	1700	1750	bodem/wand	tafelgerei	1529
116	211	6	m-	bor-	?	blauw op wit: Hollandse landschapjes	--	1700	1800	bodem/wand	tafelgerei	1528
116	211	1	p-	bor-	1	kapucijnerwaar; bovenzijde blauw op wit: tuin, bies met netwerk onder rand	--	1700	1750	profiel compleet	tafelgerei	1527
116	211	9	r-	?-	?	--	--	1750	1875	rand/wand/bodem/oor	indet.	1526
116	211	1	r-	blo-	?	ongeglazuurd	--	1700	1900	rand	overig	1515
116	211	1	r-	bor-	4	geheel loodglazuur; standring licht gesleten	--	1750	1875	profiel compleet	tafelgerei	1516
116	211	2	r-	bor-	7	Nederrijnse waar	--	1700	1800	profiel compleet	tafelgerei	1517
116	211	1	r-	bor-	?	bovenzijde rode en witte engobe in doorlooptechniek; bovenzijde loodglazuur	--	1675	1750	rand	tafelgerei	1518
116	211	1	r-	gra-	?	geheel loodglazuur; onberoet	--	1675	1750	bodem/wand	bereiding	1520
116	211	2	r-	kmf-	?	uitwendig loodglazuur; inwendig asaanslag	--	1675	1800	bodem/wand	verwarming	1523
116	211	1	r-	kop-	4	bovenzijde rode en witte engobe in doorlooptechniek op bodem; ringeloor op buitenzijde wand; geheel loodglazuur	--	1750	1875	profiel compleet	tafelgerei	1519

spoor	vondst	MAE	kera-miek-groep	hoofd vorm	nr	beschrijving	vak	begin	eind	fragmentatie	functiegroep	id.
116	211	1	r-	kop-	26	Ø 10,0 / h. 3,6 cm; inwendig witte engobe op bodem; loodglazuur inwendig en op rand; Ostkamp et al 1998	--	1675	1750	compleet	tafelgerei	1675
116	211	1	r-	lek-	?	geheel loodglazuur	--	1750	1875	wand	bereiding	1524
116	211	1	r-	oli-	?	geheel loodglazuur	--	1675	1750	bodem/stam	verlichting	1522
116	211	1	r-	spa-	?	uitwendig loodglazuur (groene waas)	--	1650	1750	bodem/wand	overig	1525
116	211	1	r-	tes-	3	l. 13,5 / b. 13,5 / h. 7,5 cm; ongeglazuurd; inwendig asaanslag	--	1625	1750	archeologisch compleet	verwarming	1521
116	211	1	s2-	?-	?	Westerwald, Duitsland; appliqués op buik: leeuwen flankeren ovaal (met wapen?)	--	1625	1675	wand	indet.	1514
116	211	1	s2-	fle-	4	Ø 8,5 / h. 29,5 cm; geheel zoutglazuur met ijzeroxide (oranje-bruin); rondstempel met centrale 'N' (=Nassau), daaromheen tekstfries: “EMSER KRAENCHESWASSER”, onder oor: “B” en “Num. 20”.	--	1866	1880	bodem ontbreekt	tafelgerei	1511
116	211	1	s2-	fle-	4	Ø 8,8 / h. 30,0 cm; geheel zoutglazuur met ijzeroxide (oranje-bruin); rondstempel met tekstfries: “APOLLINARIS BRUINNEN-M-W”, daaronder horizontale tekst: “GEORG KREUZBERG AHRWEILER RHEINPREUSSEN”; voor meer info zie: de.wikipedia.org/wiki/Apollinaris_(Mineralwasser) en http://www.flickr.com/photos/john_wiersma/6802709008/	--	1879	1900	compleet	tafelgerei	1510
116	211	1	s2-	kan-	?	Keulen/Frechen, Duitsland; uitwendig zoutglazuur met ijzeroxide; eenvoudige baardman op voorzijde buik	--	1700	1750	rand/oor/wand	tafelgerei	1512
116	211	1	s2-	kan-	?	Keulen/Frechen, Duitsland; uitwendig zoutglazuur met ijzeroxide	--	1700	1750	rand/oor/wand	tafelgerei	1513
116	212	1	f-	bor-	2	witte vlag; blauwe bloemen op spiegel (binnen concentrische cirkel)	--	1675	1750	profiel compleet	tafelgerei	1552
116	212	1	f-	bor-	7	blauw op wit: achtkantig fries op spiegel, waarbinnen bloemenvaas; blauwe bies op rand, met krullen in spaartechniek	--	1675	1750	profiel compleet	tafelgerei	1553
116	212	1	f-	bor-	?	glazuur zeer sterk verontreinigd door bodemzuren	--	1675	1750	bodem/wand	tafelgerei	1554
116	212	1	iw-	the-	1	geheel loodglazuur; onderzijde beeldmerk Sphinx, waaronder tekst: “P. REGOUT & Co MAASTRICHT”, Polling 2006, 14 (beeldmerk 70).	--	1884	1884	oor ontbreekt	tafelgerei	1556
116	212	1	m-	bor-	?	blauw op wit: bloemen op spiegel	--	1700	1800	bodem	tafelgerei	1550
116	212	1	p-	bor-	?	onderglazuur blauw: meertje met watervogel; eilandje met huis op achtergrond	--	1700	1750	bodem	tafelgerei	1555
116	212	2	r-	?-	?	loodglazuur	--	1750	1875	rand	indet.	1549
116	212	1	r-	bak-	6	loodglazuur bovenzijde en op rand; onderzijde beroet; pootje gesleten	--	1750	1875	profiel compleet	bereiding	1544
116	212	1	r-	bor-	?	Frechen, Duitsland; onleesbaar tekstfragment op rand	--	1800	1850	rand	tafelgerei	1546
116	212	1	r-	kmf-	?	uitwendig loodglazuur; inwendig asaanslag	--	1750	1875	rand	verwarming	1545
116	212	1	r-	oli-	?	geheel loodglazuur	--	1675	1750	bodem/stam	verlichting	1547
116	212	1	r-	vst-	?	uitwendig loodglazuur	--	1575	1650	rand	verwarming	1548
116	212	1	s2-	kan-	?	Keulen/Frechen (Duitsland); uitwendig zoutglazuur	--	1700	1750	rand/wand	tafelgerei	1543
116	212	1	w-	gra-	23	Ø 13,5 / h. 12,0 cm; geheel loodglazuur met koperoxide (groen); pootjes sterk gesleten; Bitter et al 1997	--	1575	1650	profiel compleet	bereiding	1551

spoor	vondst	MAE	kera-miek-groep	hoofd vorm	nr	beschrijving	vak	begin	eind	fragmentatie	functiegroep	id.
116	213	1	f-	bor-	?	geheel wit tinglazuur	--	1675	1750	rand	tafelgerei	1571
116	213	1	m-	bor-	?	blauw fond; imitatie van Italiaanse faïence	--	1625	1650	bodem	tafelgerei	1570
116	213	1	m-	bor-	?	blauw op wit: putto met spiegel? (of katapult?)	--	1650	1700	bodem	tafelgerei	1560
116	213	2	m-	bor-	?	geheel wit tinglazuur	--	1675	1750	bodem/rand	tafelgerei	1569
116	213	2	r-	bor-	7	Nederrijnse waar	--	1700	1800	rand/wand/bodem	tafelgerei	1557
116	213	1	r-	bor-	10	Nederrijnse waar	--	1675	1750	profiel compleet	tafelgerei	1558
116	213	1	r-	bor-	?	vermoedelijk r-bor-3; bovenzijde rode en witte engobe met vlekken koperoxide in doorlooptechniek; bovenzijde loodglazuur	--	1675	1750	rand/wand	tafelgerei	1559
116	213	1	r-	pot-	?	inwendig loodglazuur; groot formaat (voorraad)pot	--	1675	1875	bodem	bereiding	1566
116	213	1	r-	stk-	3	geheel loodglazuur; pootje gesleten	--	1700	1800	profiel compleet	bereiding	1562
116	213	1	r-	tes-	2	geheel loodglazuur; pootje gesleten	--	1675	1750	profiel compleet	verwarming	1563
116	213	1	r-	tes-	?	geheel loodglazuur	--	1750	1875	rand/oor	verwarming	1564
116	213	1	r-	twe-	?	tweelingbakje	--	1675	1750	1 bakje ontbreekt	bereiding	1565
116	213	2	s2-	?-	?	--	--	1750	1900	rand/bodem	indet.	1561
116	213	2	w-	?-	?	--	--	1675	1800	bodem/wand/rand	indet.	1568
116	213	1	w-	bla-	?	bodemfragment met greepje; geheel loodglazuur	--	1675	1750	bodem	verlichting	1567
116	214	1	f-	bor-	1	--	--	1675	1750	profiel compleet	tafelgerei	1579
116	214	1	f-	kdl-	?	geheel wit tinglazuur	--	1675	1750	rand	verlichting	1580
116	214	1	iw-	zal-	1	geheel wit loodglazuur; onderzijde beeldmerk: Leeuw met daaromheen tekst: “SOCIÉTÉ CÉRAMIQUE MAESTRICHT MADE IN HOLLAND”; Polling 2006, 98 (beeldmerk 550)	--	1900	1957	compleet	lichamelijke verzorging	1581
116	214	1	m-	bor-	?	verhoogde ziel; blauw op wit: imitatie van Chinese voorstelling: vogel in rotstuin, omzoomd door cirkels en ranken; rossig baksel	--	1600	1650	bodem	tafelgerei	1578
116	214	2	r-	bor-	10	Nederrijnse waar	--	1700	1800	profiel compleet	tafelgerei	1573
116	214	2	r-	pis-	?	engobeversiering (1 exemplaar met onleesbaar tekstfragment)	--	1675	1875	rand/oor	sanitair	1574
116	214	1	s2-	kan-	23	Keulen/Frechen, Duitsland; uitwendig zoutglazuur met ijzeroxide; eenvoudige baardman op voorzijde buik	--	1700	1750	rand/wand/bodem	tafelgerei	1572
116	214	2	w-	?-	?	--	--	1750	1875	wand	indet.	1577
116	214	1	w-	pis-	?	inwendig loodglazuur; uitwendig loodglazuur met koperoxide (groen)	--	1750	1875	rand/oor	sanitair	1575
116	214	1	w-	zal-	1	Ø 6,7 / h. 4,8 cm; inwendig loodglazuur	--	1600	1850	compleet	lichamelijke verzorging	1576

spoor	vondst	MAE	kera-miek-groep	hoofd vorm	nr	beschrijving	vak	begin	eind	fragmentatie	functiegroep	id.
116	215	1	f-	bor-	2	blauw op wit: lauwerkrans op spiegel met onleesbaar tekstfragment daarbinnen	--	1700	1750	profiel compleet	tafelgerei	1590
116	215	1	f-	bor-	5	centrale blauwe rozet	--	1700	1750	rand/bodem	tafelgerei	1591
116	215	1	iw-	?-	?	--	--	1850	1900	wand	indet.	1592
116	215	1	m-	bor-	?	blauw op wit (onherkenbaar)	--	1700	1800	bodem/rand	tafelgerei	1589
116	215	2	r-	?-	?	--	--	1675	1750	rand/oor/bodem	indet.	1586
116	215	1	r-	dek-	16	loodglazuur bovenzijde; Bartels (red.) 1999	--	1675	1750	profiel compleet	bereiding	1584
116	215	1	r-	kop-	?	--	--	1750	1875	rand/wand	tafelgerei	1583
116	215	1	r-	tes-	1	geheel loodglazuur	--	1700	1800	rand/wand/bodem	verwarming	1585
116	215	1	s2-	fle-	?	kobaltoxide (blauw): 'P' op buik	--	1675	1750	wand	tafelgerei	1582
116	215	3	w-	?-	?	--	--	1600	1850	bodem	indet.	1588
116	215	1	w-	gra-	22	Ø 12,5 / h. 11,5 cm; geheel loodglazuur met spatjes ijzeroxide; 1 horizontaal worstoor; pootjes licht gesleten; Bitter et al 1997	--	1675	1750	profiel compleet	bereiding	1587
116	217	2	f-	?-	?	--	--	1675	1725	rand	indet.	1610
116	217	1	f-	bor-	3	--	--	1700	1800	profiel compleet	tafelgerei	1604
116	217	4	f-	bor-	5	--	--	1700	1750	profiel compleet	tafelgerei	1603
116	217	2	f-	bor-	7	--	--	1675	1725	profiel compleet	tafelgerei	1605
116	217	1	f-	bor-	10	blauw op wit: strooibloemen op vlag	--	1675	1725	profiel compleet	tafelgerei	1606
116	217	1	f-	bor-	10	blauw op wit: vakverdeling met bloem op vlag	--	1675	1725	profiel compleet	tafelgerei	1607
116	217	1	f-	bor-	10	glazuur te sterk verkleurd door bodemzuren	--	1675	1725	profiel compleet	tafelgerei	1608
116	217	6	f-	bor-	?	--	--	1675	1725	rand/bodem	tafelgerei	1609
116	217	1	ir-	the-	?	geheel loodglazuur	--	1850	1900	wand/rand	tafelgerei	1601
116	217	1	iw-	kop-	?	--	--	1850	1900	bodem	tafelgerei	1600
116	217	3	m-	bor-	?	--	--	1700	1800	bodem/rand	tafelgerei	1602
116	217	1	p-	bor-	1	schoteltje; onderglazuur blauw: bamboe en bloemen	--	1700	1750	profiel compleet	tafelgerei	1599
116	217	1	r-	?-	?	geheel loodglazuur	--	1750	1875	rand	indet.	1596
116	217	2	r-	bor-	10	Nederrijnse waar	--	1700	1800	profiel compleet	tafelgerei	1594
116	217	1	r-	bor-	?	vermoedelijk r-bor-7; Nederrijnse waar	--	1700	1800	rand/wand	tafelgerei	1593

spoor	vondst	MAE	kera-miek-groep	hoofd vorm	nr	beschrijving	vak	begin	eind	fragmentatie	functiegroep	id.
116	217	1	r-	kmf-	?	loodglazuur uitwendig en op rand; inwendig asaanslag	--	1750	1875	rand	verwarming	1595
116	217	1	r-	tes-	?	geheel loodglazuur	--	1750	1875	rand/wand	verwarming	1597
116	217	1	s2-	pot-	?	Westerwald, Duitsland	--	1750	1875	rand	tafelgerei	1598
116	218	1	f-	bor-	5	geheel wit tinglazuur	--	1675	1750	profiel compleet	tafelgerei	1612
116	218	2	f-	bor-	5	blauw op wit: eenvoudige gestileerde florale motieven	--	1700	1750	profiel compleet	tafelgerei	1611
116	218	1	f-	bor-	10	vakverdeling op vlag	--	1650	1700	profiel compleet	tafelgerei	1617
116	218	1	f-	pis-	?	geheel wit tinglazuur; diagonale rillen op buik	--	1675	1750	rand/wand	sanitair	1618
116	218	1	f-	pis-	?	geheel wit tinglazuur	--	1675	1750	bodem/wand	sanitair	1619
116	218	2	m-	bor-	?	--	--	1700	1800	bodem/rand	tafelgerei	1622
116	218	2	p-	bor-	1	schoteltjes; onderglazuur blauw: florale motieven; 1 ex. onderzijde bruin (kapucijnerwaar)	--	1700	1750	profiel compleet	tafelgerei	1621
116	218	1	r-	bor-	?	bovenzijde rode en witte engobe in doorlooptechniek	--	1675	1750	rand	tafelgerei	1615
116	218	1	r-	tes-	?	ongeglazuurd	--	1500	1650	rand	verwarming	1616
116	218	1	s2-	kan-	?	Keulen/Frechen, Duitsland; uitwendig zoutglazuur met ijzeroxide; eenvoudige baardman op voorzijde buik	--	1700	1750	rand/wand	tafelgerei	1613
116	218	2	s2-	kan-	?	--	--	1700	1750	bodem	tafelgerei	1614
116	218	2	w-	?-	?	loodglazuur met koperoxide (groen)	--	1650	1700	rand/bodem/oor	indet.	1620
116	219	2	f-	bor-	7	blauw op wit: florale motieven	--	1700	1750	profiel compleet	tafelgerei	1630
116	219	1	iw-	kom-	4	geheel loodglazuur; onderzijde dubbel ovaal met tekst: “P. REGOUT & Co MAASTRICHT” en “Ao 1836”, Polling 2006, 29 (beeldmerk 60b)	--	1890	1893	profiel compleet	tafelgerei	1633
116	219	3	m-	bor-	?	--	--	1700	1800	bodem/rand	tafelgerei	1631
116	219	1	p-	kop-	1	onderglazuur baluw: uitwendig bloempje	--	1700	1750	profiel compleet	tafelgerei	1632
116	219	1	r-	?-	?	--	--	1750	1875	wand	indet.	1624
116	219	1	r-	bor-	?	bovenzijde rode en witte engobe in doorlooptechniek; loodglazuur bovenzijde	--	1675	1750	rand	tafelgerei	1623
116	219	1	r-	kmf-	19	loodglazuur uitwendig en op rand; inwendig asaanslag	--	1750	1875	profiel compleet	verwarming	1625
116	219	2	s2-	?-	?	--	--	1700	1800	bodem/wand	indet.	1628
116	219	1	s2-	fle-	4	rondstempel met tekstfries: “APOLLINARIS BRUINNEN-M-W”, daaronder horizontale tekst: “GEORG KREUZBERG AHRWEILER RHEINHESSEN”; voor meer info zie: de.wikipedia.org/wiki/Apollinaris_(Mineralwasser)	--	1852	1873	rand/wand	tafelgerei	1626
116	219	1	s2-	fle-	?	Westerwald, Duitsland; P-kruik	--	1675	1750	rand	tafelgerei	1627
116	219	2	w-	?-	?	--	--	1750	1875	rand/wand/oor	indet.	1629

spoor	vondst	MAE	kera-miek-groep	hoofd vorm	nr	beschrijving	vak	begin	eind	fragmentatie	functiegroep	id.
116	220	1	f-	?-	?	--	--	1700	1750	rand	indet.	1636
116	220	3	r-	?-	?	--	--	1600	1750	rand/wand/bodem	indet.	1634
116	220	1	w-	?-	?	loodglazuur bovenzijde en op rand; onderzijde beroet	--	1675	1750	rand	indet.	1635
116	221	1	f-	bor-	?	--	--	1700	1800	bodem	tafelgerei	1641
116	221	1	iw-	bor-	?	schoteltje; transferprint	--	1850	1900	bodem	tafelgerei	1642
116	221	1	iw-	the-	10	Ø 11,0 / h. 11,0 cm; geheel loodglazuur; onderzijde beeldmerk Sphinx, waaronder tekst: “PETRUS REGOUT & Co MAASTRICHT MADE IN HOLLAND”, Polling 2006, 36 (beeldmerk 80b).	--	1890	1893	compleet	tafelgerei	1643
116	221	1	m-	bor-	?	--	--	1700	1800	bodem	tafelgerei	1640
116	221	3	r-	?-	?	--	--	1675	1875	rand/wand/bodem	indet.	1639
116	221	1	s2-	fle-	?	mineraalwaterfles	--	1800	1850	bodem/wand	tafelgerei	1637
116	221	1	s2-	kan-	?	Keulen/Frechen, Duitsland; uitwendig zoutglazuur met ijzeroxide; eenvoudige baardman op voorzijde buik	--	1700	1750	rand/wand	tafelgerei	1638
117	34	2	f-	?-	?	--	--	1700	1800	bodem/wand	indet.	167
117	34	1	m-	?-	?	bovenzijde geheel wit tinglazuur	--	1675	1750	rand	indet.	166
117	34	4	r-	?-	?	--	--	1750	1875	rand/wand/bodem	indet.	163
117	34	1	s3-	fle-	?	mineraalwaterfles; uit gietmal	--	1850	1950	wand	tafelgerei	165
117	34	2	w-	?-	?	--	--	1750	1875	wand/bodem	indet.	164
117	143	1	f-	bor-	3	blauw op wit: centrale bloem binnen cirkel op spiegel; gestileerde bloemen op vlag	--	1750	1800	profiel compleet	tafelgerei	1235
117	143	1	f-	bor-	8	glazuur geheel zwart geworden door inwerking bodemzuren; schoteltje	--	1700	1800	profiel compleet	tafelgerei	1237
117	143	1	f-	bor-	?	blauw op wit: tuin; vervlechtende lijnen op vlag	--	1675	1725	rand	tafelgerei	1238
117	143	1	f-	bor-	?	blauw op wit: centrale bloem binnen cirkel op spiegel; gestileerde bloemen op vlag	--	1750	1800	bodem	tafelgerei	1236
117	143	1	m-	?-	?	--	--	1700	1800	wand	indet.	1234
117	143	1	p-	kop-	1	uitwendig onderglazuur bruin (kapucijnerwaar); inwendig vogels op bodem, guirlandes onder rand (onderglazuur blauw)	--	1700	1750	profiel compleet	tafelgerei	1233
117	143	5	r-	?-	?	--	--	1675	1875	rand/wand	indet.	1231
117	143	1	r-	bak-	?	model met geheel platte bodem en lage wand	--	1750	1875	rand/steel	bereiding	1227
117	143	1	r-	pis-	?	vermoedelijk r-pis-16; uitwendig ringeloorversiering in witte engobe: arceringen op buik; geheel loodglazuur	--	1675	1750	rand	sanitair	1229
117	143	2	r-	tes-	?	vermoedelijk r-tes-2; geheel loodglazuur	--	1675	1850	rand	verwarming	1230

spoor	vondst	MAE	kera-miek-groep	hoofd vorm	nr	beschrijving	vak	begin	eind	fragmentatie	functiegroep	id.
117	143	1	s2-	?-	?	Westerwald, Duitsland; vermoedelijk s2-kan-?; appliqué (onherkenbare afbeelding), waaromheen tekstband: “1632. ICH.BRINS.DE...”; mogelijk herinnering aan stadhouder Frederik Hendrik, Prins van Oranje. De prins roept in 1632, als leidinggevende figuur van de Staten Generaal van de Republiek der Zeven Verenigde Nederlanden, op tot een opstand in het zuiden tegen “het zware en ondraaglijke juk van de Spanjaarden”, zoals het werd verwoord in een manifest van de Staten Generaal. Dat jaar veroverde hij verschillende steden in Limburg op de Spanjaarden. Vermoedelijk is dit voorwerp pas na afloop van de 80-jarige oorlog (1648) vervaardigd, gezien het steeds wisselende succes van beide strijdende partijen.	--	1650	1675	wand	indet.	1228
117	143	2	w-	?-	?	inwendig loodglazuur; uitwendig loodglazuur met koperoxide (groen)	--	1750	1875	rand/bodem	indet.	1232
119	39	1	r-	dek-	?	geheel loodglazuur	--	1700	1800	knop	bereiding	883
155	45	1	f-	?-	?	--	--	1675	1750	rand	indet.	652
155	45	1	f-	bor-	?	blauw op wit: landschap met sponswerk op spiegel/vlag	--	1750	1800	rand	tafelgerei	651
155	45	1	p-	bor-	?	--	--	1700	1750	profiel compleet	tafelgerei	650
155	45	1	p-	kop-	9	Ø 6,3 / h. 3,4 cm; onderglazuur blauw: uitwendig panelen met dansende 'zotjes' in tuin; inwendig 'zotje' op bodem; vergelijk Bitter et al 1997	--	1700	1725	profiel compleet	tafelgerei	649
155	45	1	r-	?-	?	geheel dik loodglazuur	--	1750	1875	rand	indet.	648
167	55	2	f-	?-	?	--	--	1650	1750	rand/wand	indet.	703
167	55	1	f-	bor-	10	Ø 16,1 / h. 2,6 cm; donkerblauw op wit: watervogel in tuin op spiegel; ranken en netwerkmotieven op vlag	--	1650	1675	archeologisch compleet	tafelgerei	702
167	55	2	f-	bor-	?	--	--	1700	1775	rand/bodem	tafelgerei	699
167	55	1	f-	kom-	9	geheel wit tinglazuur; datering op basis van geassocieerd vondstmateriaal (w.o. veel goed gedateerde kleipijpen)	--	1675	1750	profiel compleet	tafelgerei	700
167	55	1	f-	kop-	1	Ø 7,5 / h. 3,7 cm; blauw/roood/groen/geel op wit: bloementuin op buitenzijde wand; inwendig bloem op bodem en schakelpatroon (rood) op rand	--	1700	1750	profiel compleet	tafelgerei	701
167	55	1	m-	bor-	?	blauw op wit: vermoedelijk (fantasie)wapen	--	1675	1800	wand	tafelgerei	698
167	55	7	r-	?-	?	--	--	1500	1800	rand/wand/oor/bodem	indet.	696
167	55	1	r-	bak-	?	loodglazuur op bovenzijde en op rand; onderzijde beroet	--	1675	1750	rand/wand	bereiding	694
167	55	1	r-	gra-	87	inwendig witte engobe op bodem; geheel loodglazuur; pootjes gesleten; Ostkamp et al, 2001	--	1675	1725	rand/wand/bodem/oor	bereiding	690
167	55	1	r-	tes-	2	Ø 13,0 / h. 7,6 cm; geheel loodglazuur; inwendig asaanslag; pootjes gesleten; 1 verticaal worstoor op hoek	--	1675	1750	profiel compleet	verwarming	691
167	55	3	r-	tes-	2	geheel loodglazuur	--	1675	1750	profiel compleet	verwarming	692
167	55	2	r-	tes-	?	--	--	1600	1750	rand/wand/oor	verwarming	693
167	55	1	r-	zal-	3	inwendig (spaarzaam) loodglazuur	--	1500	1800	rand	lichamelijke verzorging	695
167	55	1	w-	?-	?	--	--	1550	1650	rand	indet.	697

spoor	vondst	MAE	kera-miek-groep	hoofd vorm	nr	beschrijving	vak	begin	eind	fragmentatie	functiegroep	id.
167	57	1	r-	?-	?	geheel loodglazuur	--	1675	1750	rand/wand	indet.	172
180	68	1	r-	?-	?	vermoedelijk grote (voorraad)pot; inwendig loodglazuur	--	1700	1875	rand/oor	indet.	765
180	68	1	w-	min-	?	vermoedelijk miniatuur-grape; inwendig loodglazuur met koperoxide; uitwendig deels loodglazuur met koperoxide	--	1550	1650	bodem ontbreekt	overig	766
191	62	3	r-	?-	?	zeer waarschijnlijk grapen	--	1500	1600	rand/wand/oor	indet.	715
191	62	3	r-	?-	?	--	--	1500	1600	wand/rand	indet.	720
191	62	1	r-	asl-	?	ongeglazuurd; pootje(s) gesleten; Bitter 1995	--	1550	1650	rand/wand/bodem	verwarming	712
191	62	2	r-	bak-	?	bovenzijde loodglazuur; onderzijde beroet	--	1500	1600	rand	bereiding	716
191	62	1	r-	bor-	6	lobvoeten; bovenzijde witte engobe (deels met koperoxide; Noord-Holland slibware (decoratie onherkenbaar)	--	1550	1625	rand/wand/bodem	tafelgerei	713
191	62	1	r-	gra-	34	bodem ontbreekt; inwendig loodglazuur met ijzeroxide (donkerbruin, vlekkerig); uitwendig beroet	--	1525	1600	bodem ontbreekt	bereiding	714
191	62	1	r-	kop-	?	vermoedelijk r-kop-17; inwendig loodglazuur	--	1500	1600	rand/wand	tafelgerei	718
191	62	1	r-	kop-	?	vermoedelijk r-kop-2; inwendig loodglazuur; 1 horizontaal worstoor	--	1525	1650	rand/wand/oor	tafelgerei	717
191	62	1	r-	oli-	4	loodglazuur op bovenzijde en deels op stam	--	1500	1600	voet ontbreekt	verlichting	719
191	62	1	s2-	kan-	?	plomp, buikig model	--	1650	1700	rand	tafelgerei	721
191	62	1	w-	?-	?	bovenzijde loodglazuur met koperoxide (groen)	--	1550	1650	rand	indet.	723
191	62	2	w-	bak-	5	bovenzijde loodglazuur met koperoxide (groen); onderzijde beroet	--	1550	1625	rand/wand	bereiding	722
191	81	3	r-	?-	?	vermoedelijk grape of pot; inwendig loodglazuur; uitwendig deels loodglazuur	--	1450	1650	rand/wand/oor/bodem	indet.	857
191	81	2	r-	?-	?	--	--	1500	1650	bodem/oor	indet.	858
191	81	1	r-	tes-	?	ongeglazuurd; inwendig asaanslag	--	1500	1600	rand	verwarming	859
191	81	1	s2-	kan-	?	Raeren/Aken, België/Duitsland; standring	--	1500	1600	bodem	tafelgerei	856
191	81	1	w-	bak-	3	bovenzijde loodglazuur met koperoxide (geel/groen/donkergroen gevlekt); onderzijde beroet	--	1525	1650	profiel compleet	bereiding	860
191	82	3	r-	?-	?	inwendig loodglazuur	--	1500	1650	bodem/rand/wand	indet.	861
191	84	1	r-	?-	?	bovenzijde witte engobe ; geheel dik (slecht gehecht) loodglazuur; onderspit?	--	1700	1875	wand	indet.	863
191	84	1	r-	gra-	?	inwendig deels loodglazuur met vervuiling van koperoxide (groene waas)	--	1475	1525	rand	bereiding	862
191	85	1	ha-	?-	?	lintoor	--	1500	1650	oor	indet.	868
191	85	4	r-	?-	?	--	--	1500	1650	rand/wand/bodem	indet.	867
191	85	1	r-	gra-	?	inwendig loodglazuur met ijzeroxide (donkerbruin)	--	1500	1600	oor/wand	bereiding	865
191	85	1	r-	gra-	?	inwwendig loodglazuur met ijzeroxide (bruin); uitwendig vlekken loodglazuur; onderzijde beroet	--	1525	1600	rand/oor	bereiding	864

spoor	vondst	MAE	kera-miek-groep	hoofd vorm	nr	beschrijving	vak	begin	eind	fragmentatie	functiegroep	id.
191	85	1	r-	kom-	?	bovenzijde witte engobe met koperoxide (groen) op bodem; loodglazuur bovenzijde en op rand	--	1500	1600	rand/oor	tafelgerei	866
191	85	1	r-	oli-	?	--	--	1500	1600	bodem	verlichting	869
191	85	1	w-	?-	?	inwendig loodglazuur met koperoxide; standring	--	1500	1600	bodem	indet.	871
191	85	1	w-	gra-	?	inwendig loodglazuur; uitwendig loodglazuur met koperoxide (groen); onderzijde beroet	--	1550	1650	bodem	bereiding	870
191	86	1	r-	?-	?	inwendig loodglazuur met ijzeroxide (donkerbruin)	--	1500	1600	wand	indet.	873
191	86	1	r-	bor-	6	bovenzijde loodglazuur	--	1525	1675	rand/wand	tafelgerei	872
191	88	4	r-	?-	?	vermoedelijk grapen	--	1450	1600	rand/wand/oor/bodem	indet.	877
191	88	1	r-	?-	?	vermoedelijk bakpan (r-bak-2)	--	1500	1650	rand	indet.	874
191	88	3	r-	?-	?	--	--	1500	1650	wand/rand	indet.	879
191	88	1	r-	bor-	?	vermoedelijk r-bor-1; slibboogjes op vlag; bovenzijde loodglazuur	--	1450	1550	rand	tafelgerei	875
191	88	1	r-	bor-	?	ringeloor op spiegel (onherkenbare decoratie)	--	1450	1550	wand	tafelgerei	876
191	88	1	r-	tes-	5	spatjes loodglazuur; inwendig asaanslag; klinkend hard baksel	--	1500	1600	profiel compleet	verwarming	878
191	89	11	r-	?-	?	miniatuur-bordje; geel fond; gele stippen op vlag	--	1500	1600	rand	indet.	882
191	89	3	r-	gra-	?	inwendig loodglazuur; uitwendig deels loodglazuur	--	1500	1650	rand/wand/oor	bereiding	880
191	89	1	r-	tes-	?	ronde bak; ongeglazuurd; inwendig asaanslag	--	1500	1600	rand	verwarming	881
191	90	3	r-	?-	?	vermoedelijk grapen	--	1450	1600	rand/wand	indet.	884
191	90	1	r-	?-	?	spaarzaam loodglazuur	--	1450	1600	wand	indet.	885
191	97	1	m-	bor-	?	polychroom; onherkenbaar	--	1575	1650	rand	tafelgerei	938
191	97	1	r-	gra-	?	inwendig loodglazuur; uitwendig vlekken loodglazuur; onderzijde beroet	--	1500	1650	bodem/wand	bereiding	937
191	98	1	r-	?-	?	inwendig loodglazuur; onderzijde beroet; vermoedelijk grape	--	1500	1650	wand	indet.	941
191	99	1	r-	?-	?	inwendig loodglazuur; onderzijde beroet; vermoedelijk grape	--	1500	1650	bodem	indet.	940
191	99	1	r-	gra-	?	inwendig loodglazuur met ijzeroxide (donkerbruin); onderzijde beroet	--	1450	1550	bodem	bereiding	939
191	104	1	r-	?-	?	mogelijk r-bor-?; bovenzijde witte engobe en loodglazuur met koperoxide (groen)	--	1500	1600	bodem	indet.	944
191	104	1	r-	?-	?	vermoedelijk r-tes-?; ongeglazuurd; inwendig asaanslag	--	1500	1650	bodem	indet.	943
191	104	2	r-	gra-	?	loodglazuur inwendig en op rand/schouder; onderzijde beroet; 1 exemplaar inwendig witte engobe met koperoxide	--	1500	1650	rand/wand	bereiding	942
191	107	1	r-	?-	?	vermoedelijk r-kop-1; inwendig loodglazuur met ijzeroxide (donkerbruin)	--	1500	1600	rand	indet.	947
191	107	1	r-	bak-	?	bovenzijde loodglazuur; onderzijde beroet	--	1500	1650	bodem	bereiding	945
191	107	1	r-	gra-	?	loodglazuur inwendig; uitwendig beroet	--	1450	1600	rand/oor/bodem	bereiding	946

spoor	vondst	MAE	kera-miek-groep	hoofd vorm	nr	beschrijving	vak	begin	eind	fragmentatie	functiegroep	id.
191	107	1	w-	gra-	?	inwendig loodglazuur met koperoxide (groen); uitwendig spatten loodglazuur met koperoxide; hoog model grape	--	1500	1600	rand	bereiding	948
191	109	1	r-	?-	?	--	--	1500	1650	oor	indet.	950
191	109	1	r-	gra-	34	inwendig loodglazuur met ijzeroxide (donkerbruin-zwart); idem vlekken op schouder/rand; onderzijde beroet	--	1525	1600	rand/wand/oor/bodem	bereiding	949
191	113	1	r-	?-	?	bruin tot donkerbruin loodglazuur met vlekken ijzeroxide (zwart)	--	1500	1600	rand	indet.	171
191	113	1	r-	tes-	?	spatjes loodglazuur	--	1500	1600	rand/steel	verwarming	170
191	114	1	iw-	bor-	?	creamware; onderspit?	--	1760	1800	rand/wand/bodem	tafelgerei	959
191	114	1	r-	?-	?	vermoedelijk grape; loodglazuur (donkerbruin-bruin) inwendig en op schouder/rand	--	1500	1600	rand/wand	indet.	955
191	114	1	r-	?-	?	vermoedelijk bakpan; bovenzijde loodglazuur; onderzijde beroet	--	1500	1650	bodem	indet.	956
191	114	1	r-	gra-	34	Ø 24,0 / h. ca. 21,0 cm; loodglazuur (donkerbruin-bruin) inwendig en op schouder/rand; onderzijde beroet; pootjes licht gesleten	--	1525	1600	profiel compleet	bereiding	954
191	114	1	s2-	?-	?	grote pot of kan	--	1500	1650	wand	indet.	958
191	114	1	w-	bak-	4	bovenzijde loodglazuur met koperoxide (groen); onderzijde beroet	--	1550	1650	rand/wand	bereiding	957
191	115	2	r-	?-	?	vermoedelijk grapen; inwendig loodglazuur (donkerbruin); uitwendig beroet	--	1500	1600	rand/wand/oor/bodem	indet.	960
191	116	1	s2-	?-	?	vermoedelijk kan; Westerwald, Duitsland; stempels en appliqués op buitenzijde (onherkenbaar)	--	1600	1650	bodem	indet.	961
191	117	2	r-	?-	?	vermoedelijk grapen; loodglazuur (donkerbruin/bruin) inwendig; onderzijde beroet	--	1500	1600	rand/wand	indet.	962
191	117	2	r-	?-	?	inwendig witte engobe met loodglazuur (geel)	--	1550	1650	bodem/rand	indet.	963
191	118	1	r-	?-	?	vermoedelijk r-bor-1; loodglazuur bovenzijde	--	1450	1550	rand	indet.	965
191	118	2	r-	?-	?	--	--	1450	1550	wand	indet.	966
191	118	1	r-	?-	?	vermoedelijk bakpan; bovenzijde loodglazuur; onderzijde beroet	--	1500	1650	rand/wand	indet.	964
206	61	1	r-	?-	?	spatjes loodglazuur (zeer spaarzaam); randvorm doet denken aan r-vst-11; scherf secundair verbrand	--	1450	1550	rand	indet.	711
206	65	1	ep-	?-	?	bovenglazuur goud: bies onder binnenzijde rand	--	1800	1900	rand	indet.	738
206	65	1	ik-	the-	?	tuitfragment; geheel loodglazuur; (zwart)	--	1750	1800	tuit	tafelgerei	736
206	65	3	iw-	bor-	?	schoteltjes; creamware	--	1760	1800	profiel compleet	tafelgerei	737
206	65	1	m-	?-	?	--	--	1700	1800	rand	indet.	735
206	65	3	r-	?-	?	--	--	1675	1800	rand/wand/bodem	indet.	734
206	65	1	r-	bak-	6	loodglazuur op bovenzijde en op rand; onderzijde beroet	--	1750	1875	profiel compleet	bereiding	730
206	65	1	r-	bor-	4	geheel loodglazuur; bovenzijde krassen; standring en rand gesleten	--	1700	1800	profiel compleet	tafelgerei	731

spoor	vondst	MAE	kera-miek-groep	hoofd vorm	nr	beschrijving	vak	begin	eind	fragmentatie	functiegroep	id.
206	65	1	r-	bor-	4	geheel loodglazuur; bovenzijde krassen; standring en rand gesleten	--	1700	1800	profiel compleet	tafelgerei	732
206	65	1	r-	tes-	?	waarschijnlijk r-tes-2; geheel loodglazuur	--	1675	1750	rand/bodem	verwarming	733
206	66	3	f-	bor-	5	blauw op wit: florale motieven (fijne streek)	--	1700	1750	profiel compleet	tafelgerei	754
206	66	1	f-	bor-	5	blauw op wit: centraal landschapje; vlag: 'ossenkoppen' en netwerkmotief	--	1700	1750	profiel compleet	tafelgerei	755
206	66	1	f-	bor-	5	paars op wit: centrale rozet; golflijn op rand	--	1700	1750	profiel compleet	tafelgerei	756
206	66	3	f-	bor-	8	schoteltjes; diverse dessins	--	1700	1750	profiel compleet	tafelgerei	760
206	66	1	f-	bor-	10	paars op wit: centrale rozet binnen dubbele cirkel; daaromheen vakken met gestileerde bloemen	--	1700	1750	profiel compleet	tafelgerei	753
206	66	1	f-	bor-	10	blauw op wit: ranken op vlag	--	1700	1800	profiel compleet	tafelgerei	759
206	66	7	f-	bor-	?	blauw op wit: florale motieven	--	1700	1750	rand/wand/bodem	tafelgerei	757
206	66	1	f-	bor-	?	paars op wit: florale motieven	--	1700	1750	rand/wand/bodem	tafelgerei	758
206	66	2	f-	bor-	?	schoteltjes	--	1700	1750	rand/bodem	tafelgerei	761
206	66	1	f-	the-	?	cilindrisch model; bovenzijde blauw op wit: bloemen	--	1700	1750	rand/oor	tafelgerei	762
206	66	1	f-	zal-	3	geheel wit tinglazuur	--	1600	1800	profiel compleet	lichamelijke verzorging	763
206	66	1	ir-	?-	?	geheel loodglazuur	--	1700	1750	oor	indet.	764
206	66	3	iw-	bor-	1	creamware; zeer gefragmenteerd; geheel loodglazuur	--	1760	1800	profiel compleet	tafelgerei	750
206	66	2	iw-	kop-	1	creamware; zeer gefragmenteerd; geheel loodglazuur	--	1760	1800	profiel compleet	tafelgerei	751
206	66	1	iw-	the-	?	geheel loodglazuur; tuitje	--	1775	1800	tuit	tafelgerei	752
206	66	2	p-	bor-	?	--	--	1700	1750	bodem/rand	tafelgerei	743
206	66	3	r-	?-	?	--	--	1675	1875	rand/wand	indet.	746
206	66	1	r-	bor-	10	bovenzijde witte engobe (concentrische cirkels) op spiegel; witte engobe op rand; Nederrijnse waar	--	1700	1800	profiel compleet	tafelgerei	739
206	66	1	r-	kop-	4	inwendig witte engobe op bodem; geheel loodglazuur;uitwendig slibboogjes op rand	--	1675	1750	profiel compleet	tafelgerei	745
206	66	2	r-	pis-	?	slibversiering op buik/schouder; geheel loodglazuur	--	1675	1800	rand/wand	sanitair	740
206	66	2	r-	tes-	2	geheel loodglazuur	--	1675	1750	rand/wand/bodem/oor	verwarming	744
206	66	1	s2-	?-	?	Westerwald, Duitsland	--	1700	1850	bodem/wand	indet.	741
206	66	1	s3-	bor-	?	schoteltje; geheel zoutglazuur	--	1700	1750	profiel compleet	tafelgerei	742

spoor	vondst	MAE	kera-miek-groep	hoofd vorm	nr	beschrijving	vak	begin	eind	fragmentatie	functiegroep	id.
206	66	2	w-	?-	?	uitwendig loodglazuur met koperoxide; inwendig loodglazuur	--	1700	1800	rand/wand/oor/bodem	indet.	749
206	66	1	w-	dek-	16	Ø 4,7 / h. 2,7 cm; geheel loodglazuur (bovenzijde met vlekken koperoxide)	--	1750	1875	compleet	tafelgerei	748
206	66	1	w-	stk-	8	inwendig loodglazuur; uitwendig loodglazuur met vlekken ijzeroxide (bruin); pootjes gesleten; Bitter et al 1997	--	1675	1750	profiel compleet	bereiding	747
207	64	1	m-	bor-	?	donkerblauw/geel/oranje op blauw fond: bloemen op vlag; onherkenbare voorstelling binnen concentrische cirkel op spiegel; Korf 1981, 216-222	--	1600	1650	rand/bodem	tafelgerei	729
207	64	1	r-	bor-	6	bovenzijde witte engobe (deels met koperoxide): Noord-Holland slibware	--	1550	1625	profiel compleet	tafelgerei	726
207	64	1	r-	bor-	?	bovenzijde witte engobe met loodglazuur	--	1550	1625	bodem	tafelgerei	727
207	64	1	w-	bak-	?	bovenzijde loodglazuur met koperoxide (groen); holle steel	--	1550	1625	rand/steel	bereiding	728
208	69	1	r-	bor-	?	Noord-Holland slibware; standlob	--	1550	1625	bodem	tafelgerei	768
208	69	1	r-	gra-	34	inwendig loodglazuur met ijzeroxide (bruin/donkerbruin vlekkerig); uitwendig deel loodglazuur (roodbruin); deels beroet	--	1525	1550	rand/wand/bodem/oor	bereiding	767
208	69	1	s2-	?-	?	Raeren/Aken, België/Duitsland	--	1500	1600	wand	indet.	769
217	110	1	r-	?-	?	vermoedelijk grape of pot; geheel loodglazuur	--	1500	1650	rand	indet.	952
217	110	1	r-	bor-	?	vermoedelijk r-bor-6; loodglazuur op bovenzijde en op rand; onderzijde beroet	--	1525	1675	rand	tafelgerei	951
218	111	1	r-	?-	?	vermoedelijk grape of pot; loodglazuur met ijzeroxide (donkerbruin) inwendig en op rand; onderzijde beroet	--	1450	1550	rand/wand	indet.	953
220	120	1	f-	?-	?	geheel wit tinglazuur	--	1675	1725	rand	indet.	986
220	120	1	f-	bor-	7	blauw op wit: bloemen op bodem; vlechtdraad op vlag	--	1700	1750	profiel compleet	tafelgerei	981
220	120	5	f-	bor-	?	--	--	1675	1750	rand/wand/bodem	tafelgerei	982
220	120	1	ha-	?-	?	uitwendig loodglazuur met koperoxide; inwendig ongeglazuurd; mogelijk spaarvarken	--	1500	1600	wand	indet.	987
220	120	1	ir-	?-	?	geheel zoutglazuur	--	1750	1800	bodem	indet.	979
220	120	1	iw-	?-	?	mogelijk terrine; creamware	--	1760	1800	oor	indet.	983
220	120	1	iw-	?-	?	creamware; wolkjes mangaanoxide onder loodglazuur	--	1760	1800	bodem	indet.	984
220	120	1	iw-	?-	?	--	--	1760	1850	rand	indet.	985
220	120	1	iw-	bor-	1	creamware	--	1760	1800	profiel compleet	tafelgerei	980
220	120	3	m-	bor-	?	--	--	1700	1800	rand/wand	tafelgerei	993
220	120	1	m-	bor-	?	blauw op wit (spreuk): 'Eet met smaak en ook met [m]ate'	--	1800	1900	bodem	tafelgerei	992
220	120	1	r-	?-	?	vermoedelijk vuurstolp; ongeglazuurd; inwendig en uitwendig asaanslag	--	1400	1650	rand	indet.	972
220	120	12	r-	?-	?	--	--	1700	1875	rand/wand/bodem/oor	indet.	975
220	120	1	r-	?-	?	vermoedelijk r-gra-12 (bodem ontbreekt); geheel met koperoxide vervuild loodglazuur; relatief zacht gebakken; dikke scherf; horizontaal nokoor	--	1750	1875	rand/wand/oor	indet.	973

spoor	vondst	MAE	kera-miek-groep	hoofd vorm	nr	beschrijving	vak	begin	eind	fragmentatie	functiegroep	id.
220	120	1	r-	?-	?	vermoedelijk r-stk-3; geheel met koperoxide vervuild loodglazuur; relatief zacht gebakken, dikke scherf	--	1750	1875	rand	indet.	974
220	120	1	r-	?-	?	geheel loodglazuur met mangaanoxide (donkerpaars-zwart)	--	1750	1875	oor	indet.	976
220	120	3	r-	bak-	6	loodglazuur bovenzijde en op rand; onderzijde beroet	--	1750	1875	profiel compleet	bereiding	968
220	120	1	r-	bor-	?	Nederrijnse waar	--	1700	1800	bodem	tafelgerei	967
220	120	2	r-	gra-	51	loodglazuur bovenzijde en op rand; onderzijde en wand beroet	--	1750	1875	profiel compleet	bereiding	969
220	120	1	r-	kap-	?	Frankfurter waar; bovenzijde loodglazuur; onderzijde beroet	--	1750	1875	rand/bodem	bereiding	970
220	120	1	r-	lek-	2	Ø ca. 45 / h. 8,0 cm; geheel loodglazuur (zeer zacht baksel en dik, slecht gehecht glazuur); pootjes licht gesleten	--	1750	1875	profiel compleet	bereiding	977
220	120	2	r-	tes-	1	geheel loodglazuur (dik en slecht gehecht)	--	1750	1875	rand/wand/bodem	verwarming	971
220	120	1	s2-	?-	?	grote vorm met grote, platte bodem	--	1700	1850	bodem	indet.	978a
220	120	1	s3-	?-	?	geheel zoutglazuur (wit)	--	1725	1775	bodem	indet.	978b
220	120	12	w-	?-	?	--	--	1750	1875	rand/wand/bodem/steel/oor	indet.	991
220	120	1	w-	gra-	?	mogelijk w-gra-36; loodglazuur bovenzijde; wand en bodem beroet; kromme steel op overgang bodem/wand	--	1625	1750	rand/wand	bereiding	988
220	120	1	w-	kmf-	?	inwendig loodglazuur; uitwendig loodglazuur met vlekken ijzeroxide (bruin)	--	1750	1875	wand/bodem	verwarming	990
220	120	1	w-	ver-	?	geheel loodglazuur met koperoxide (groen)	--	1700	1875	wand	bereiding	989
220	131	2	f-	?-	?	--	--	1650	1800	rand/bodem	indet.	1090
220	131	2	f-	?-	?	vermoedelijk f-pis-?; geheel wit tinglazuur	--	1675	1750	bodem/wand	indet.	1081
220	131	1	f-	?-	?	blauwig wit tinglazuur	--	1700	1800	bodem	indet.	36
220	131	3	f-	?-	?	--	--	1700	1800	rand/wand	indet.	57
220	131	1	f-	bor-	1	blauw op wit: druk decor met strooibloemen en vogels	--	1675	1750	profiel compleet	tafelgerei	1082
220	131	1	f-	bor-	1	blauw op wit: grof geschilderde asters en bladerranken	--	1750	1800	profiel compleet	tafelgerei	34
220	131	1	f-	bor-	3	geheel wit tinglazuur	--	1675	1750	profiel compleet	tafelgerei	1083
220	131	1	f-	bor-	3	blauw op wit: netwerkmotieven met stippen op spiegel en rand	--	1700	1750	profiel compleet	tafelgerei	33
220	131	2	f-	bor-	3	blauw op wit: eenvoudige guirlande van accolades; 1 exemplaar centrale rozet met eenvoudige florale motieven op vlag	--	1700	1800	profiel compleet	tafelgerei	55
220	131	1	f-	bor-	3	paars op wit: diagonale strepen op vlag	--	1700	1800	profiel compleet	tafelgerei	56
220	131	4	f-	bor-	3	blauw op wit: gestileerde, eenvoudige bloemen op spiegel en vlag	--	1700	1800	profiel compleet	tafelgerei	1084 b

spoor	vondst	MAE	kera-miek-groep	hoofd vorm	nr	beschrijving	vak	begin	eind	fragmentatie	functiegroep	id.
220	131	1	f-	bor-	3	polychroom: bloem op spiegel; gearceerd patroon van diagonale strepen op vlag	--	1700	1800	profiel compleet	tafelgerei	1085
220	131	1	f-	bor-	3	blauw op wit: eenvoudige gestileerde bloemen	--	1750	1800	profiel compleet	tafelgerei	32
220	131	1	f-	bor-	10	blauw op wit: gestileerde bloemen op spiegel; kabelpatroon binnen dubbele lijnen op vlag; standring gesleten	--	1700	1800	profiel compleet	tafelgerei	1086
220	131	1	f-	bor-	10	polychroom: gestileerde bloemen op spiegel en vlag	--	1700	1800	profiel compleet	tafelgerei	1087
220	131	1	f-	bor-	?	vermoedelijk f-bor-5; geheel wit tinglazuur	--	1675	1750	rand	tafelgerei	1084 a
220	131	35	f-	bor-	?	--	--	1675	1800	rand/wand/bodem	tafelgerei	1088
220	131	1	f-	bor-	?	platte bodem; geheel wit tinglazuur	--	1700	1800	bodem	tafelgerei	35
220	131	3	f-	bor-	?	--	--	1750	1800	wand/rand	tafelgerei	1034
220	131	1	f-	dek-	815	Delft: 'Grieksche A'; Ø 5,7 / h. 2,5 cm; deksel zonder knop; met twee sluitnokjes (bajonet-sluiting); geheel tinglazuur; blauw op wit: dubbele cirkel om letter A; daaromheen ranken en vlinder; voor merk 'Grieksche A', zie: http://www.delftsaardewerk.nl/keys/view/a_1/1	--	1768	1796	archeologisch compleet	tafelgerei	1080
220	131	1	f-	zal-	?	vermoedelijk f-zal-3; geheel wit tinglazuur	--	1600	1850	rand	lichamelijke verzorging	1089
220	131	2	ir-	?-	?	--	--	1750	1800	bodem/wand	indet.	1118
220	131	1	ir-	dek-	?	geheel loodglazuur; wit lijntje engobe langs rand; vermoedelijk ooit setje met id. 1035 (ir-the-?)	--	1750	1800	knop ontbreekt	tafelgerei	1036
220	131	1	ir-	dek-	?	geheel loodglazuur	--	1750	1800	rand/wand	indet.	1119
220	131	1	ir-	kop-	1	Ø 6,2 / h. 3,4 cm; geheel loodglazuur; 1 verticaal lintoortje (ontbreekt grotendeels)	--	1750	1800	profiel compleet	tafelgerei	1116
220	131	1	ir-	kop-	?	roodbakkend; dubbele zwarte band onder rand; geheel loodglazuur; theekopje?	--	1825	1900	rand	tafelgerei	40
220	131	1	ir-	the-	?	geheel loodglazuur; vermoedelijk ooit setje met id. 1036 (ir-dek-?)	--	1750	1800	tuit	tafelgerei	1035
220	131	1	ir-	the-	?	geheel loodglazuur met mangaanoxide (donkerpaars-donkerbruin)	--	1750	1800	wand/tuit	tafelgerei	1117
220	131	1	iw-	?-	?	geheel loodglazuur	--	1800	1850	rand	indet.	1110
220	131	1	iw-	?-	?	transferprint blauw op wit: klaproos op buik	--	1850	1900	wand	indet.	1108
220	131	1	iw-	bor-	3	blauw op wit:imitatie van oosters landschapje of tuin (grove streek); gestileerde guirlandes onder rand	--	1775	1825	profiel compleet	tafelgerei	1104
220	131	1	iw-	bor-	3	centraal huizengroepje of dorpje; bies met kruisjes onder rand	--	1775	1825	profiel compleet	tafelgerei	1105
220	131	1	iw-	bor-	4	Donkerblauw-zwart uitgedropen lijntje kobaltoxide op rand; geheel loodglazuur	--	1850	1900	profiel compleet	tafelgerei	1106
220	131	2	iw-	bor-	5	geheel loodglazuur	--	1800	1900	profiel compleet	tafelgerei	37
220	131	7	iw-	bor-	?	--	--	1760	1900	rand/wand/bodem	tafelgerei	1107

spoor	vondst	MAE	kera-miek-groep	hoofd vorm	nr	beschrijving	vak	begin	eind	fragmentatie	functiegroep	id.
220	131	2	iw-	bor-	?	geheel loodglazuur	--	1800	1900	rand/bodem	tafelgerei	38
220	131	1	iw-	kop-	1	paars op wit: ranken op buik; dun lijntje onder binnenzijde rand	--	1800	1850	profiel compleet	tafelgerei	1099
220	131	1	iw-	kop-	1	blauw op wit: vakken met gestileerde bloemen uitwendig; gestileerd bloempje op bovenzijde bodem	--	1800	1950	profiel compleet	tafelgerei	1097
220	131	1	iw-	kop-	1	transferprint blauw op wit: landschapje met vogel (spreeuw?) uitwendig; fries met geschakelde ringen op binnenzijde rand; vogel op tak op bovenzijde bodem	--	1850	1900	profiel compleet	tafelgerei	1098
220	131	1	iw-	kop-	1	blauw/bruin op wit: boerenbont-achtige decoratie uitwendig en op bovenzijde bodem	--	1850	1950	profiel compleet	tafelgerei	1100
220	131	1	iw-	kop-	2	transferprint polychroom: imitatie van oosters tafereel aan het water; inwendig bloemenranken onder rand	--	1850	1900	profiel compleet	tafelgerei	1101
220	131	1	iw-	kop-	2	groen/rood/blauw/zwart op wit: bladerranken uitwendig; inwendig blauw/rood op wit: rozet	--	1850	1900	profiel compleet	tafelgerei	58
220	131	2	iw-	kop-	17	1 exemplaar geheel loodglazuur; 1 exemplaar polychroom: boerenbont-achtige beschildering	--	1850	1950	profiel compleet	tafelgerei	1102
220	131	6	iw-	kop-	?	--	--	1800	1950	rand/wand/bodem/oor	tafelgerei	1103
220	131	1	iw-	kop-	?	geheel loodglazuur; uitwendig met koperoxide (groen)	--	1900	1950	bodem	tafelgerei	39
220	131	1	iw-	min-	?	miniatuur-flesje?; onderglazuur blauw: eenvoudige gestileerde bloemen op buik en hals	--	1760	1800	rand/buik	overig	1096
220	131	1	iw-	zal-	?	geheel loodglazuur	--	1760	1850	rand/bodem	lichamelijke verzorging	1111
220	131	1	iz-	?-	?	grillig oor; loodglazuur	--	1775	1800	oor	indet.	1037
220	131	1	iz-	the-	?	'black glazed ware'; donkerbruin-zwart baksel; geheel loodglazuur; “leeuwenpootje”	--	1750	1800	bodem- en tuit	tafelgerei	1684
220	131	2	m-	?-	?	waarschijnlijk m-bor-?; eenvoudige blauwe versiering op grotendeels wit fond	--	1750	1800	rand	indet.	31
220	131	1	m-	bor-	3	Ø ca. 29 / h. 6,3 cm; bovenzijde donkerblauw op wit: imitatie van wandtegel, compleet met tegeltjes-wijsheid: “... gaat de wijsheid uit” (vermoedelijk waarschuwende spreuk tegen gevolgen van overdadig drankgebruik)	--	1800	1900	profiel compleet	tafelgerei	1091
220	131	1	m-	bor-	?	blauw op wit: strooibloemen	--	1700	1800	bodem/wand	tafelgerei	53
220	131	1	m-	bor-	?	blauw op wit: 4 concentrische cirkels op overgang spiegel/vlag	--	1700	1800	rand	tafelgerei	54
220	131	1	m-	bor-	?	eenvoudige beschilderingen	--	1700	1800	rand/wand/bodem	tafelgerei	1092
220	131	1	m-	bor-	?	blauw op wit: stadslandschapje	--	1750	1800	bodem	tafelgerei	139
220	131	1	p-	?-	?	blauw op wit: eenvoudige bloemstukjes	--	1725	1800	bodem/rand	tafelgerei	30
220	131	1	p-	bor-	1	--	--	1700	1750	profiel compleet	tafelgerei	1094
220	131	1	p-	bor-	9	onderglazuur blauw: man in Chinese tuin; vakverdeling met bloemen daaromheen; bies met geometrische motiven op rand; schoteltje	--	1700	1750	profiel compleet	tafelgerei	1093
220	131	2	p-	kop-	?	--	--	1700	1750	rand	tafelgerei	1095

spoor	vondst	MAE	kera-miek-groep	hoofd vorm	nr	beschrijving	vak	begin	eind	fragmentatie	functiegroep	id.
220	131	5	r-	?-	?	--	--	1550	1875	rand/wand	indet.	1063
220	131	3	r-	?-	?	vermoedelijk r-stk-?; geheel loodglazuur	--	1700	1800	rand/wand	indet.	1064
220	131	8	r-	?-	?	vermoedelijk r-pot-?; middelgrote en grote vormen; vermoedelijk (voorraad)potten	--	1700	1875	rand/wand/bodem/oor	indet.	1065
220	131	19	r-	?-	?	--	--	1750	1875	rand/wand/bodem/oor	indet.	26
220	131	7	r-	?-	?	--	--	1750	1875	rand/wand/oor	indet.	49
220	131	1	r-	?-	?	geheel loodglazuur; inwendig witte slib op bodem	--	1750	1875	rand	indet.	137
220	131	1	r-	?-	?	--	--	1750	1875	wand/oor	indet.	1032
220	131	3	r-	bak-	6	bovenzijde loodglazuur; onderzijde beroet	--	1750	1875	rand	bereiding	21
220	131	1	r-	bak-	6	inwendig loodglazuur; uitwendig onberoet	--	1750	1875	profiel compleet	bereiding	42
220	131	3	r-	bak-	6	loodglazuur bovenzijde en op rand; onderzijde beroet; 1 exemplaar met rondstempel BOZ	--	1750	1875	profiel compleet	bereiding	1042
220	131	1	r-	bor-	10	Nederrijnse waar; loodglazuur bovenzijde; gele stippen op spiegel	--	1700	1800	profiel compleet	tafelgerei	1044
220	131	1	r-	bor-	13	Ø ca. 15 / h. 3,5 cm; Frechen, Duitsland; bovenzijde witte engobe; concentrische band op overgang spiegel/vlag (ijzeroxide: rood); slinger (koperoxide: groen) op vlag	--	1800	1850	profiel compleet	tafelgerei	1045
220	131	1	r-	bor-	17	loodglazuur op bovenzijde m.u.v. rand; witte slib op rand; witte stippen op vlag; drie slingerbanden op overgang spiegel/vlag (middelste met koperoxide, groen); stralenpatroon op spiegel; Nederrijnse waar	--	1675	1750	profiel compleet	tafelgerei	23
220	131	1	r-	bor-	?	vermoedelijk r-bor-6; loodglazuur bovenzijde	--	1525	1675	rand	tafelgerei	1049
220	131	2	r-	bor-	?	Nederrijnse waar	--	1675	1800	wand	tafelgerei	24
220	131	2	r-	bor-	?	Nederrijnse waar	--	1700	1800	rand	tafelgerei	43
220	131	5	r-	bor-	?	Nederrijnse waar	--	1700	1800	rand/bodem	tafelgerei	1046
220	131	2	r-	bor-	?	rode en witte engobe in doorlooptechniek; onderzijde loodglazuur	--	1750	1875	rand/wand	tafelgerei	1048
220	131	4	r-	bor-	?	Frechen, Duitsland; bovenzijde witte engobe; concentrische band op overgang spiegel/vlag (ijzeroxide: rood); slinger (koperoxide: groen) op vlag	--	1800	1850	rand/wand	tafelgerei	1047
220	131	2	r-	dek-	5	geheel loodglazuur	--	1750	1875	profiel compleet	bereiding	1051
220	131	1	r-	dek-	6	geheel loodglazuur; Thijsen (red.) 1991	--	1800	1900	profiel compleet	bereiding	1053
220	131	1	r-	dek-	27	geheel loodglazuur; schijfvormige, op drie plaatsen ingeknepen knop; Groothedde 2000 (afval pottenbakker 1836-1872)	--	1825	1875	profiel compleet	bereiding	1050
220	131	3	r-	dek-	?	geheel loodglazuur	--	1750	1875	rand/wand	bereiding	1052
220	131	1	r-	gra-	51	'BOZ'-rand; 2 verticale worstoren; loodglazuur m.u.v. onderzijde; onderzijde beroet; pootjes gesleten; breed en hoog model	--	1750	1875	profiel compleet	bereiding	22
220	131	2	r-	gra-	?	vermoedelijk r-gra-51; inwendig loodglazuur; uitwendig beroet	--	1750	1875	bodem/wand/steel	bereiding	44

spoor	vondst	MAE	kera-miek-groep	hoofd vorm	nr	beschrijving	vak	begin	eind	fragmentatie	functiegroep	id.
220	131	7	r-	gra-	?	vermoedelijk r-gra-51; loodglazuur op bovenzijde en op rand; onderzijde beroet	--	1750	1875	rand/wand/bodem/steel	bereiding	1043
220	131	7	r-	kap-	2	geheel loodglazuur met uitzondering van standvlak; onderzijde beroet	--	1750	1875	rand/wand/bodem/oor	bereiding	1041
220	131	1	r-	kap-	2	Ø 11,0 / h. 7,4 cm; geheel loodglazuur met uitzondering van standvlak; onderzijde beroet	--	1750	1875	profiel compleet	bereiding	1039
220	131	1	r-	kap-	?	vermoedelijk r-kap-2; geheel loodglazuur met uitzondering van standvlak; onderzijde beroet	--	1750	1875	rand/wand/bodem	bereiding	1040
220	131	1	r-	kmf-	?	geheel loodglazuur	--	1750	1875	bodem/rand	verwarming	45
220	131	5	r-	kmf-	?	--	--	1750	1875	rand/wand/bodem	verwarming	1058
220	131	1	r-	kmf-	?	cilindrisch model met driehoekige nokjes als pootjes	--	1850	1950	bodem/wand	verwarming	1057
220	131	1	r-	kom-	?	uitwendig slibboogjes op rand; geheel loodglazuur	--	1750	1875	rand	tafelgerei	46
220	131	1	r-	kom-	?	inwendig rode en witte engobe in doorloop-techniek	--	1750	1875	rand/wand	tafelgerei	1061
220	131	1	r-	kop-	4	inwendig witte engobe op bodem; uitwendig ringeloor op rand; geheel loodglazuur (sterk verweerd); standring licht gesleten	--	1750	1875	profiel compleet	tafelgerei	1055
220	131	1	r-	lek-	?	geheel loodglazuur	--	1750	1875	bodem/wand	bereiding	1062
220	131	1	r-	pis-	?	uitwendig ringeloorversiering (parallel Bitter en Ostkamp (red.) 1998)	--	1750	1875	wand/rand	sanitair	1056
220	131	1	r-	pot-	9	Ø 26,0 / h. 21,5 cm; loodglazuur inwendig en op rand; uitwendig vlekken loodglazuur; onderzijde beroet; 2 verticale worstoren (1 aanwezig); Bitter 1995	--	1575	1625	archeologisch compleet	bereiding	1054
220	131	2	r-	pot-	?	inwendig loodglazuur; relatief zacht baksel; grote (inmaak)potten	--	1750	1875	rand/bodem	bereiding	47
220	131	1	r-	tes-	3	geheel loodglazuur	--	1750	1875	rand/wand/steel	verwarming	48
220	131	1	r-	tes-	?	ongeglazuurd; inwendig asaanslag	--	1500	1650	rand/wand/bodem	verwarming	1060
220	131	2	r-	tes-	?	vermoedelijk r-tes-3; geheel loodglazuur	--	1750	1875	rand/wand/bodem	verwarming	25
220	131	7	r-	tes-	?	vermoedelijk r-tes-2; geheel loodglazuur	--	1750	1875	rand/wand/oor/bodem	verwarming	1059
220	131	2	s2-	?-	?	--	--	1700	1800	wand	indet.	41
220	131	1	s2-	?-	?	vermoedelijk s2-pot-?; wandfragment van brede, cilindrische vorm; sgrafitto-versiering met blauw ingevulde velden op wand	--	1750	1850	wand	indet.	1114
220	131	3	s2-	?-	?	--	--	1750	1850	bodem/wand	indet.	1115
220	131	1	s2-	?-	?	uitwendig zoutglazuur	--	--	--	wand	indet.	20
220	131	3	s2-	fle-	?	vermoedelijk mineraalwaterflessen	--	1800	1900	rand/wand	tafelgerei	1112
220	131	3	s2-	fle-	?	vermoedelijk mineraalwaterflessen	--	1800	1900	bodem/wand	tafelgerei	1113
220	131	2	s2-	kni-	1	Ø 1,0 en 1,4 cm; ongeglazuurd	--	1750	1800	compleet	overig	1038
220	131	2	w-	?-	?	buitenzijde ijzerengobe (strepen); geheel loodglazuur	--	1700	1800	rand/oor	indet.	52

spoor	vondst	MAE	kera-miek-groep	hoofd vorm	nr	beschrijving	vak	begin	eind	fragmentatie	functiegroep	id.
220	131	1	w-	?-	?	uitwendig vlekken ijzeroxide (bruin); geheel loodglazuur	--	1750	1800	wand	indet.	138
220	131	3	w-	?-	?	geheel loodglazuur; 1 exemplaar met vlekken ijzeroxide (bruin); 1 exemplaar inwendig loodglazuur/uitwendig met koperoxide (groen)	--	1750	1875	rand/oor	indet.	28
220	131	1	w-	?-	?	inwendig loodglazuur (geel); uitwendig loodglazuur met koperoxide (groen) en gestempelde florale motieven (lijkt op Fries Kerbschnittaardewerk uit de 19de eeuw)	--	1750	1875	wand	indet.	29
220	131	3	w-	?-	?	--	--	1750	1875	wand/rand	indet.	1033
220	131	8	w-	?-	?	geheel loodglazuur, uitwendig met koperoxide (groen)	--	1750	1875	rand/wand/oor	indet.	1075
220	131	3	w-	?-	?	geheel loodglazuur, uitwendig met vlekken ijzeroxide (bruin)	--	1750	1875	rand/wand/oor	indet.	1076
220	131	2	w-	?-	?	inwendig loodglazuur met koperoxide (groen); uitwendig beroet	--	1750	1875	rand	indet.	1077
220	131	1	w-	?-	?	geheel loodglazuur	--	1750	1875	rand	indet.	1078
220	131	1	w-	bor-	?	Nederrijnse waar	--	1750	1875	rand	tafelgerei	50
220	131	1	w-	bor-	?	Frechen, Duitsland; bovenzijde ijzeroxide (ringeloorversiering); jaartal (1819) en onleesbare spreuk op rand	--	1819	1819	rand	tafelgerei	1067
220	131	1	w-	dek-	16	geheel loodglazuur met koperoxide (groen); roodbakkend aanbaksel	--	1750	1875	profiel compleet	bereiding	1069
220	131	1	w-	dek-	?	geheel loodglazuur met koperoxide (groen)	--	1750	1875	rand	bereiding	1074
220	131	2	w-	kap-	?	Frankfurter waar; 1 exemplaar sterk verweerd glazuur	--	1750	1875	bodem	bereiding	27
220	131	1	w-	kap-	?	Frankfurter waar	--	1750	1875	bodem	bereiding	51
220	131	1	w-	kap-	?	Frankfurter waar; bovenzijde loodglazuur; onderzijde beroet	--	1750	1875	rand/oor	bereiding	1070
220	131	3	w-	kmf-	?	geheel loodglazuur; 1 exemplaar uitwendig met koperoxide (groen); 2 exemplaren uitwendig met vlekken ijzeroxide (bruin)	--	1750	1875	rand/wand	verwarming	1066
220	131	2	w-	lek-	?	--	--	1750	1875	wand	bereiding	1068
220	131	2	w-	pot-	?	vermoedelijk w-pot-5; geheel loodglazuur; uitwendig met koperoxide (groen)	--	1750	1875	rand/tuit	bereiding	1071
220	131	1	w-	tes-	?	geheel loodglazuur	--	1675	1750	rand	verwarming	1072
220	131	1	w-	the-	?	geheel loodglazuur, uitwendig met koperoxide (groen)	--	1750	1875	tuit/wand	tafelgerei	1073
220	131	1	we-	?-	?	Wesergebied, Duitsland	--	1575	1625	rand	indet.	1079
220	132	1	r-	kap-	2	Ø 14,5 / h. 9,0 cm; 1 verticaal lintoor; schenksneb op 90º t.o.v. oor; geheel loodglazuur; onderzijde beroet	--	1750	1875	compleet	bereiding	1679
220	142	3	f-	?-	?	--	--	1675	1725	rand/wand/oor	indet.	1226
220	142	1	f-	bor-	1	blauw op wit: centrale bloem; bloemranken op vlag	--	1675	1725	profiel compleet	tafelgerei	1220
220	142	1	f-	bor-	1	bruine rand, druk floraal decor op vlag (blauw)	--	1675	1725	profiel compleet	tafelgerei	1221
220	142	1	f-	bor-	5	blauw op wit: eenvoudige gestileerde rozet	--	1700	1800	profiel compleet	tafelgerei	1222

spoor	vondst	MAE	kera-miek-groep	hoofd vorm	nr	beschrijving	vak	begin	eind	fragmentatie	functiegroep	id.
220	142	1	f-	bor-	5	blauw op wit: stippen en pijlen op vlag	--	1700	1800	rand/wand	tafelgerei	1223
220	142	1	f-	bor-	?	geheel wit tinglazuur	--	1675	1725	rand	tafelgerei	1225
220	142	5	f-	bor-	?	--	--	1675	1750	rand/wand	tafelgerei	1224
220	142	2	ir-	?-	?	--	--	1700	1750	wand/oor	indet.	1212
220	142	4	iw-	bor-	?	--	--	1800	1950	rand	tafelgerei	1215
220	142	3	iw-	kop-	?	transferprint: romantische thema's	--	1850	1900	bodem/rand/wand	tafelgerei	1214
220	142	1	iw-	kop-	?	polychroom: boerenbont	--	1850	1950	bodem/wand	tafelgerei	1213
220	142	1	m-	?-	?	sterk verweerd glazuur	--	1700	1800	bodem	indet.	1219
220	142	1	p-	?-	?	onderglazuur blauw: onherkenbaar	--	1600	1650	rand	indet.	1218
220	142	1	p-	kom-	1	onderglazuur blauw: bloem in tuin	--	1700	1750	profiel compleet	tafelgerei	1217
220	142	1	p-	kop-	1	uitwendig onderglazuur bruin (kapucijnerwaar); inwendig bloemetjes (onderglazuur blauw)	--	1700	1750	profiel compleet	tafelgerei	1216
220	142	2	r-	?-	?	vermoedelijk r-pis-?; waarvan 1 exemplaar met ringeloor-versiering: arcering op buik	--	1700	1875	rand	indet.	1200
220	142	14	r-	?-	?	--	--	1700	1875	rand/wand/bodem/oor	indet.	1201
220	142	1	r-	?-	?	bovenzijde witte engobe; rode lijn op overgang spiegel/vlag; groene golflijn op vlag	--	1800	1850	rand	indet.	1205
220	142	2	r-	bor-	?	Nederrijnse waar	--	1700	1800	bodem	tafelgerei	1204
220	142	2	r-	kap-	?	bovenzijde loodglazuur; onderzijde beroet	--	1750	1875	bodem	bereiding	1202
220	142	1	r-	tes-	1	geheel loodglazuur	--	1675	1875	profiel compleet	verwarming	1203
220	142	1	s2-	?-	?	Westerwald, Duitsland	--	1675	1750	wand	indet.	1198
220	142	1	s2-	fle-	?	mineraalwaterfles	--	1800	1900	bodem/wand	tafelgerei	1197
220	142	1	s2-	kan-	?	Keulen/Frechen, Duitsland; late baardman-kruik	--	1650	1750	rand	tafelgerei	1196
220	142	1	s3-	bor-	?	schoteltje; geheel zoutglazuur	--	1725	1750	bodem	tafelgerei	1199
220	142	8	w-	?-	?	--	--	1700	1875	rand/bodem/wand	indet.	1211
220	142	1	w-	?-	?	geheel loodglazuur met koperoxide (groen)	--	1750	1875	tuit	indet.	1210
220	142	2	w-	bor-	?	Frechen, Duitsland	--	1800	1850	rand	tafelgerei	1206
220	142	1	w-	dek-	?	geheel loodglazuur; bovenzijde met koperoxide (groen)	--	1750	1875	rand/wand	bereiding	1207
220	142	1	w-	kap-	?	bovenzijde loodglazuur	--	1750	1875	rand	bereiding	1208
220	142	1	w-	kmf-	?	inwendig loodglazuur; uitwendig met koperoxide (groen); rood aanbaksel	--	1750	1875	bodem/wand	verwarming	1209
221	122/141	1	f-	?-	?	--	--	1700	1800	rand	indet.	1193

spoor	vondst	MAE	kera-miek-groep	hoofd vorm	nr	beschrijving	vak	begin	eind	fragmentatie	functiegroep	id.
221	122/141	1	f-	bor-	5	Ø 23,1 / h. 3,0 cm; blauw op wit: centrale rozet; streep op vlag	--	1700	1800	archeologisch compleet	tafelgerei	1179
221	122/141	1	f-	bor-	5	centraal rozet; streep op vlag (blauw op wit)	--	1700	1800	rand/bodem	tafelgerei	1194
221	122/141	1	f-	kop-	1	Ø 7,0 / h. 3,9 cm; donkerblauw op lichtblauw; vakken met grof getekende voorstelling met oosterse personen; afgewisseld door bloemen	--	1700	1750	archeologisch compleet	tafelgerei	1181
221	122/141	1	m-	bor-	5	Ø 30,0 / h. 8,4 cm; blauw op wit: landschap met drie torens (grove, doch goed getroffen streek)	--	1700	1800	archeologisch compleet	tafelgerei	1180
221	122/141	1	m-	bor-	?	vermoedelijk m-bor-5; blauw op wit: dorpsgezichtje	--	1700	1800	rand/bodem/wand	tafelgerei	1195
221	122/141	7	r-	?-	?	--	--	1500	1875	wand/rand/oor	indet.	1189
221	122/141	1	r-	?-	?	vermoedelijk r-kan-(5); inwendig witte engobe op bodem; geheel loodglazuur; 1 verticaal worstoor	--	1700	1800	bodem ontbreekt	indet.	1187
221	122/141	1	r-	bak-	6	loodglazuur bovenzijde en op rand; onderzijde sterk beroet; inwendig krassen; pootjes gesleten	--	1750	1875	profiel compleet	bereiding	1188
221	122/141	1	r-	blo-	?	geheel ongeglazuurd	--	1650	1875	rand/wand	overig	1185
221	122/141	1	r-	bor-	?	bovenzijde rode en witte engobe in doorlooptechniek; geheel loodglazuur	--	1675	1750	rand	tafelgerei	1183
221	122/141	1	r-	dek-	38	Ø 21,0 / h. 4,5 cm; bovenzijde loodglazuur; onderzijde strepen loodglazuur	--	1750	1875	archeologisch compleet	bereiding	1175
221	122/141	1	r-	gra-	53	Ø 23,5 / h. 14,5 cm; inwendig witte engobe met loodglazuur en koperoxide (groen); onderzijde sterk beroet; pootjes gesleten; 1 massieve steel (deel ontbreekt); Bitter en Dijkstra (red.) 1997.	--	1750	1875	archeologisch compleet	bereiding	1176
221	122/141	1	r-	oli-	?	geheel loodglazuur	--	1675	1800	rand/stam	verlichting	1186
221	122/141	1	r-	tes-	1	geheel loodglazuur; pootjes gesleten	--	1675	1800	profiel compleet	verwarming	1184
221	122/141	1	r-	tes-	2	l. 14,0 / b. 14,5 / h. 9,0 cm; geheel loodglazuur met spikkels ijzeroxide; pootjes gesleten; 1 verticaal worstoor	--	1675	1750	archeologisch compleet	verwarming	1177
221	122/141	2	w-	?-	?	--	--	1700	1875	rand	indet.	1192
221	122/141	1	w-	kan-	818?	Ø 6,5 / h. 5,8 cm; 1 verticaal lintoor (bovenzijde samengeknepen); standvlak; uitwendig vlekken ijzeroxide; schenksneb op 180º ten opzichte van oor	--	1750	1875	archeologisch compleet	tafelgerei	1182
221	122/141	1	w-	min-	?	--	--	1700	1800	oor/wand	overig	1191
221	122/141	1	w-	oli-	2	geheel loodglazuur met koperoxide (groen)	--	1575	1700	profiel compleet	verlichting	1178
221	122/141	1	w-	ond-	816	Ø 26,5 / h. 10,5 cm; geheel loodglazuur; uitwendig met spetten ijzeroxide; standvlak; scherpe knik buik/wand; 1 verticaal worstoor met vingerindrukken; 1 horizontaal worstoor	--	1750	1875	archeologisch compleet	bereiding	1172
221	122/141	1	w-	pis-	7	Ø 21,5 / h. 14,2 cm; geheel loodglazuur; uitwendig met vlekken ijzeroxide	--	1750	1875	archeologisch compleet	sanitair	1173

spoor	vondst	MAE	kera-miek-groep	hoofd vorm	nr	beschrijving	vak	begin	eind	fragmentatie	functiegroep	id.
221	122/14 1	1	w-	pis-	7	Ø 21,5 / h. 14,8 cm; geheel loodglazuur; uitwendig met vlekken ijzeroxide	--	1750	1875	archeologisch compleet	sanitair	1174
221	122/14 1	1	w-	pis-	?	geheel loodglazuur	--	1675	1875	rand/wand	sanitair	1190
222	124	1	r-	pot-	?	geheel loodglazuur m.u.v. standring	--	1600	1700	bodem/wand	bereiding	1020
224	126	1	r-	bor-	?	groene spiegel; engobe-versiering op vlag	--	1550	1625	rand	tafelgerei	1021
225	128	1	m-	?-	?	geheel wit tinglazuur op bovenzijde; vermoedelijk bord	--	1675	1725	rand	indet.	1029
225	128	4	r-	?-	?	--	--	1500	1650	rand/wand/bodem	indet.	1028
226	127	1	r-	?-	?	vermoedelijk bakpan; bovenzijde loodglazuur; onderzijde beroet	--	1450	1650	bodem	indet.	1022
226	127	1	r-	?-	?	inwendig loodglazuur met ijzeroxide (donkerbruin); klein voorwerp	--	1500	1600	wand	indet.	1023
226	127	1	r-	?-	?	ongeglazuurd	--	1500	1650	bodem	indet.	1025
226	127	3	r-	?-	?	1 exemplaar inwendig witte engobe op bodem (geheel loodglazuur)	--	1675	1750	wand	indet.	1024
226	127	1	w-	?-	?	loodglazuur met koperoxide (groen)	--	1575	1700	oor	indet.	1027
226	127	1	w-	bak-	?	vermoedelijk w-bak-4; bovenzijde loodglazuur met koperoxide; onderzijde beroet	--	1550	1625	rand	bereiding	1026
246	161	1	f-	?-	?	--	--	1700	1800	wand	indet.	1289
246	161	1	w-	?-	?	inwendig loodglazuur; uitwendig loodglazuur met koperoxide (groen)	--	1750	1875	wand/oor	indet.	1290
247	156	1	f-	bor-	16	blauw op wit: gestileerde bloemen	--	1700	1800	profiel compleet	tafelgerei	1278
247	156	4	r-	?-	?	--	--	1650	1850	wand	indet.	1276
247	156	1	w-	?-	?	geheel loodglazuur met koperoxide (groen)	--	1700	1875	wand	indet.	1277
248	162	1	w-	?-	?	inwendig loodglazuur; uitwendig loodglazuur met koperoxide (groen)	--	1750	1875	wand	indet.	1291
249	163	1	r-	?-	?	inwendig loodglazuur; uitwendig spaarzaam loodglazuur	--	1550	1700	wand	indet.	1292
250	166	1	f-	bor-	7	bovenzijde polychroom op wit: gestileerde bloem (paars) op spiegel; gestileerde ranken en bloemen (blauw/groen) op vlag	--	1750	1800	profiel compleet	tafelgerei	1293
255	169	1	r-	?-	?	vermoedelijk grape of pot; inwendig loodglazuur (donkerbruin)	--	1500	1550	rand	indet.	1294
255	170	1	ep-	bor-	?	geheel vedspaatglazuur; schoteltje	--	1850	1950	bodem	tafelgerei	1297
255	170	1	r-	?-	?	vermoedelijk r-bor-?; bovenzijde loodglazuur	--	1500	1650	rand	indet.	1295
255	170	1	r-	?-	?	vermoedelijk grape of pot (hoog model); inwendig loodglazuur	--	1550	1650	rand/oor	indet.	1296
256	172	1	f-	bor-	?	geheel wit tinglazuur	--	1675	1750	rand	tafelgerei	1301
256	172	1	m-	bor-	?	kabelrand; blauw op wit: gestileerde florale motieven	--	1600	1650	rand/wand	tafelgerei	1300
256	172	3	r-	?-	?	--	--	1500	1650	wand/oor	indet.	1298
256	172	1	r-	?-	?	spatten ijzeroxide; geheel loodglazuur	--	1675	1750	wand	indet.	1299
257	176	2	r-	?-	?	inwendig loodglazuur	--	1600	1750	bodem/wand	indet.	1305

spoor	vondst	MAE	kera-miek-groep	hoofd vorm	nr	beschrijving	vak	begin	eind	fragmentatie	functiegroep	id.
257	176	1	s2-	?-	?	samengestelde rozetten van stempels en koperoxide (blauw) op buik	--	1750	1850	wand	indet.	1304
258	174	1	r-	?-	?	geheel loodglazuur	--	1600	1800	wand	indet.	1302
258	175	1	r-	?-	?	geheel loodglazuur	--	1675	1875	wand	indet.	1303
259	181	3	f-	?-	?	--	--	1675	1800	rand/bodem	indet.	1382
259	181	6	f-	bor-	?	--	--	1650	1800	rand/bodem	tafelgerei	1379
259	181	3	f-	bor-	?	blauw op wit: twee lijntjes op vlag	--	1750	1800	rand	tafelgerei	1378
259	181	1	f-	zal-	3	geheel wit tinglazuur; glazuur vrijwel geheel losgelaten	--	1600	1850	profiel compleet	lichamelijke verzorging	1381
259	181	2	iw-	?-	?	--	--	1850	1900	rand	indet.	1390
259	181	1	iw-	?-	?	transferprint groen: pergola's met druiven; doorkijkje op tuin met kasteel en vogel	--	1850	1900	rand	indet.	1391
259	181	1	iw-	bor-	1	geheel loodglazuur	--	1850	1900	profiel compleet	tafelgerei	1386
259	181	1	iw-	bor-	3	transferprint blauw op wit: deftig heerschap aan de thee in park/tuin; daaromheen: rozenranken op vlag; schoteltje	--	1850	1900	profiel compleet	tafelgerei	1387
259	181	1	iw-	bor-	4	geheel loodglazuur	--	1850	1900	profiel compleet	tafelgerei	1384
259	181	2	iw-	bor-	6	geheel loodglazuur	--	1850	1900	profiel compleet	tafelgerei	1383
259	181	2	iw-	bor-	?	iw-bor-4 of iw-bor-6; geheel loodglazuur	--	1850	1900	rand	tafelgerei	1385
259	181	1	iw-	bor-	?	transferprint blauw op wit: (onherkenbaar)	--	1850	1900	rand/bodem	tafelgerei	1389
259	181	1	iw-	kom-	6	geheel loodglazuur; blindmerk: '4'	--	1850	1900	profiel compleet	tafelgerei	1388
259	181	1	iw-	kop-	1	transferprint bruin op wit: medaillons met dame (maakt haar toilet aan kaptafel)	--	1850	1900	profiel compleet	tafelgerei	1395
259	181	2	iw-	kop-	2	geheel loodglazuur	--	1850	1900	profiel compleet	tafelgerei	1392
259	181	1	iw-	kop-	2	geheel loodglazuur; polychroom: gestileerde bloempjes	--	1850	1900	profiel compleet	tafelgerei	1393
259	181	1	iw-	kop-	17	geheel loodglazuur; transferprint blauw op wit: bloemen en vogels	--	1850	1900	profiel compleet	tafelgerei	1394
259	181	9	iw-	kop-	?	--	--	1850	1900	rand/wand/bodem/oor	tafelgerei	1396
259	181	1	m-	bor-	?	bovenzijde geheel wit tinglazuur	--	1675	1750	rand	tafelgerei	1380
259	181	1	p-	kop-	?	kapucijnerwaar	--	1700	1750	rand	tafelgerei	1397
259	181	15	r-	?-	?	--	--	1600	1900	rand/wand/bodem/oor	indet.	1371
259	181	1	r-	?-	?	vermoedelijk r-kom-?; geheel loodglazuur; inwendig witte engobe op bodem	--	1700	1875	rand	indet.	1370
259	181	4	r-	?-	?	vermoedelijk miniatuur-voorwerp	--	1750	1875	bodem/wand/oor	indet.	1366

spoor	vondst	MAE	kera-miek-groep	hoofd vorm	nr	beschrijving	vak	begin	eind	fragmentatie	functiegroep	id.
259	181	1	r-	?-	?	vermoedelijk grape; cilindrisch opgebouwd model	--	1750	1875	bodem	indet.	1368
259	181	1	r-	bak-	?	bovenzijde loodglazuur; onderzijde beroet	--	1675	1750	rand/wand	bereiding	1367
259	181	1	r-	bak-	?	vermoedelijk r-bak-6; loodglazuur bovenzijde en op rand; onderzijde beroet	--	1750	1875	rand/bodem	bereiding	1355
259	181	1	r-	blo-	?	ongeglazuurd	--	1800	1900	bodem	overig	1364
259	181	1	r-	bor-	12	Frechen, Duitsland	--	1800	1850	profiel compleet	tafelgerei	1361
259	181	3	r-	bor-	?	Frechen, Duitsland	--	1800	1850	rand	tafelgerei	1362
259	181	2	r-	dek-	6	geheel loodglazuur	--	1800	1900	1 ex. profiel compleet; 1 ex. rand/wand	bereiding	1356
259	181	3	r-	dek-	?	geheel loodglazuur	--	1750	1900	rand/wand/knop	bereiding	1357
259	181	4	r-	kap-	?	bovenzijde loodglazuur; onderzijde beroet; Frankfurter Waar	--	1750	1875	rand/bodem	bereiding	1363
259	181	1	r-	kop-	?	vermoedelijk r-kop-4; geheel loodglazuur; ringeloor (witte engobe); op buitenzijde rand	--	1700	1875	rand	tafelgerei	1369
259	181	1	r-	min-	?	Ø 7,2 / h. 4,7 cm; miniatuur r-kap-1; bovenzijde loodglazuur; onberoet	--	1750	1875	profiel compleet	overig	1365
259	181	2	r-	tes-	2	geheel loodglazuur	--	1675	1750	profiel compleet	verwarming	1358
259	181	1	r-	tes-	?	ongeglazuurd; opspit?	--	1500	1650	steel/wand	verwarming	1360
259	181	4	r-	tes-	?	geheel loodglazuur	--	1675	1750	rand/wand	verwarming	1359
259	181	1	r-	zal-	3	Ø 3,6 / h. 2,9 cm; loodglazuur inwendig en op rand	--	1500	1850	compleet	lichamelijke verzorging	1682
259	181	2	s2-	?-	?	Westerwald, Duitsland	--	1800	1900	wand/oor	indet.	1353
259	181	1	s2-	pot-	?	Westerwald, Duitsland	--	1800	1900	rand/wand/bodem	tafelgerei	1352
259	181	1	s3-	dek-	2	Ø 9,5 / h. 3,7 cm; geheel zoutglazuur met ijzeroxide; Bartels 1999 (cat. 317)	--	1850	1900	archeologisch compleet	tafelgerei	1354
259	181	14	w-	?-	?	--	--	1750	1875	rand/wand/oor/bodem	indet.	1377
259	181	1	w-	bor-	?	Frechen, Duitsland	--	1800	1850	rand	tafelgerei	1372
259	181	2	w-	dek-	?	--	--	1750	1875	rand	bereiding	1373
259	181	1	w-	kmf-	?	geheel loodglazuur met koperoxide (groen)	--	1750	1875	rand/bodem	verwarming	1375
259	181	2	w-	kom-	?	inwendig loodglazuur; uitwendig loodglazuur met koperoxide (groen)	--	1750	1875	rand/oor	tafelgerei	1374
259	181	1	w-	tes-	?	bovenzijde loodglazuur; onderzijde loodglazuur met koperoxide (groen)	--	1750	1875	rand/oor	verwarming	1376
260	183	1	r-	?-	?	inwendig loodglazuur; onderzijde beroet	--	1500	1650	wand	indet.	1399
260	183	1	w-	?-	?	inwendig loodglazuur met koperoxide (groen); uitwendig beroet	--	1550	1650	wand	indet.	1400

spoor	vondst	MAE	kera-miek-groep	hoofd vorm	nr	beschrijving	vak	begin	eind	fragmentatie	functiegroep	id.
260	239	1	kp-	?-	?	vermoedelijk kogelpot-aardewerk; grijsbakkend; sterk verweerd (vorstschade?)	--	1000	1325	wand	indet.	1667
260	239	2	r-	?-	?	vermoedelijk miniatuur-voorwerp (grape?); inwendig loodglazuur (donkerbruin en bruin)	--	1500	1650	rand/oor	indet.	1668
261	185	1	r-	?-	?	vermoedelijk r-bor-?; bovenzijde witte engobe met loodglazuur (geel)	--	1550	1675	wand	indet.	1401
264	188	1	f-	bor-	5	geheel wit tinglazuur	--	1675	1750	profiel compleet	tafelgerei	1423
264	188	1	f-	bor-	8	blauw op wit: gestileerde florale motieven	--	1700	1750	profiel compleet	tafelgerei	1424
264	188	5	f-	bor-	?	--	--	1675	1750	rand/wand/bodem	tafelgerei	1425
264	188	1	f-	bor-	?	geheel wit tinglazuur	--	1700	1750	rand	tafelgerei	1422
264	188	1	f-	kop-	1	blauw op wit: uitwendig een aster	--	1700	1750	profiel compleet	tafelgerei	1426
264	188	1	f-	kop-	?	--	--	1700	1750	bodem	tafelgerei	1427
264	188	1	i-	?-	?	--	--	1600	1650	wand	indet.	1421
264	188	1	m-	bor-	11	paars/geel op wit: bloemenvaas (grove streek); afbeelding doet denken aan Chinese bloemenvazen; afbeelding sterk verweerd	--	1700	1750	profiel compleet	tafelgerei	1418
264	188	5	m-	bor-	?	--	--	1675	1800	rand/bodem	tafelgerei	1420
264	188	1	p-	kom-	8	onderglazuur blauw/bovenglazuur rood/goud (Imari-porselein): bloemen op rotsen	--	1700	1750	profiel compleet	tafelgerei	1417
264	188	1	p-	kop-	?	--	--	1700	1750	rand	tafelgerei	1419
264	188	1	r-	?-	?	inwendig loodglazuur (donkerbruin); uitwendig gedeeltelijk loodglazuur (donkerbruin); uitwendig beroet	--	1500	1600	rand/wand/bodem	indet.	1413
264	188	1	r-	?-	?	loodglazuur bovenzijde en op rand; onberoet; 3 pootjes (gesleten)	--	1625	1700	steel ontbreekt	indet.	1409
264	188	11	r-	?-	?	--	--	1650	1800	rand/wand/bodem	indet.	1415
264	188	2	r-	bak-	6	loodglazuur bovenzijde en op rand; onderzijde beroet	--	1750	1875	profiel compleet	bereiding	1402
264	188	1	r-	bor-	3	loodglazuur bovenzijde en op rand; bovenzijde rode en witte engobe in doorlooptechniek	--	1675	1750	profiel compleet	tafelgerei	1404
264	188	1	r-	bor-	?	bovenzijde loodglazuur	--	1575	1700	rand	tafelgerei	1407
264	188	2	r-	bor-	?	loodglazuur bovenzijde en op rand; bovenzijde rode en witte engobe in doorlooptechniek	--	1675	1750	rand	tafelgerei	1405
264	188	2	r-	bor-	?	Nederrijnse waar	--	1700	1800	rand/wand	tafelgerei	1406
264	188	2	r-	gra-	51	loodglazuur bovenzijde en op rand; onderzijde beroet	--	1750	1875	profiel compleet	bereiding	1403
264	188	3	r-	kmf-	?	inwendig ongeglazuurd; uitwendig loodglazuur	--	1675	1800	bodem/wand/rand	verwarming	1412
264	188	1	r-	pis-	?	geheel loodglazuur met spikkels ijzeroxide; 1 verticaal lintoor met vingerindrukken	--	1750	1800	rand/wand/oor	sanitair	1414

spoor	vondst	MAE	kera-miek-groep	hoofd vorm	nr	beschrijving	vak	begin	eind	fragmentatie	functiegroep	id.
264	188	1	r-	tes-	?	ongeglazuurd	--	1500	1650	bodem	verwarming	1411
264	188	4	r-	tes-	?	geheel loodglazuur	--	1675	1750	rand/wand/bodem	verwarming	1410
264	188	4	w-	?-	?	--	--	1650	1800	rand/wand/bodem	indet.	1416
264	188	1	we-	?-	?	opspit?	--	1575	1625	wand	indet.	1408
264	189	3	f-	bor-	1	--	--	1675	1750	rand/wand/bodem	tafelgerei	1434
264	189	2	f-	bor-	5	geheel wit tinglazuur	--	1675	1750	profiel compleet	tafelgerei	1433
264	189	1	m-	bor-	?	polychroom op wit: paard? in landschap (grove streek), sponswerk bomen	--	1700	1800	profiel compleet	tafelgerei	1436
264	189	1	m-	bor-	?	blauw op wit: landschapje met drinkende man op voorgrond	--	1700	1800	bodem	tafelgerei	1437
264	189	1	m-	bor-	?	blauw op wit: man in landschap, sponswerk bomen	--	1700	1800	bodem	tafelgerei	1438
264	189	1	p-	bor-	5	blauw op wit: fries met netwerkmotief op buitenzijde onder rand; bruin biesje op rand; schoteltje	--	1700	1750	profiel compleet	tafelgerei	1435
264	189	2	r-	?-	?	--	--	1500	1650	rand/oor	indet.	1430
264	189	8	r-	?-	?	--	--	1675	1750	rand/wand/bodem	indet.	1429
264	189	1	r-	bor-	?	bovenzijde rode/witte engobe in doorlooptechniek met vlekken koperoxide (groen); bovenzijde loodglazuur	--	1675	1750	rand	tafelgerei	1428
264	189	1	w-	?-	?	geheel loodglazuur met vlekken ijzeroxide	--	1750	1800	rand	indet.	1432
264	189	1	w-	kdl-	?	geheel loodglazuur	--	1650	1750	rand	verlichting	1431
264	204	1	iw-	?-	?	rood glazuur met uitgespaarde bloemen; Jugendstil/art deco	--	1900	1925	wand	indet.	1468
264	204	1	iw-	kop-	?	blauw op wit; rietlandschapjes (grove streek)	--	1800	1850	bodem/wand	tafelgerei	1467
264	204	1	r-	?-	?	--	--	1750	1875	bodem/wand	indet.	1466
264	204	1	r-	bak-	6	loodglazuur bovenzijde en op rand; onderzijde beroet	--	1750	1875	profiel compleet	bereiding	1465
264	204	1	r-	stk-	?	geheel loodglazuur	--	1675	1750	rand/steel	bereiding	1463
264	204	1	s2-	fle-	?	mineraalwaterfles	--	1800	1850	wand	tafelgerei	1464
266	197	1	r-	kmf-	?	uitwendig loodglazuur; inwendig asaanslag	--	1675	1750	bodem	verwarming	81
267	205	2	f-	?-	?	--	--	1675	1750	rand/bodem	indet.	1477
267	205	1	m-	bor-	?	paars op wit: fragment te klein om afbeelding te kunnen herkennen	--	1700	1800	wand	tafelgerei	1475
267	205	11	r-	?-	?	--	--	1500	1875	rand/wand/bodem/oor	indet.	1473
267	205	2	r-	bak-	6	loodglazuur bovenzijde en op rand; onderzijde beroet	--	1750	1875	profiel compleet	bereiding	1469
267	205	2	r-	bor-	?	bovenzijde rode en witte engobe in doorlooptechniek; bovenzijde loodglazuur	--	1675	1750	rand/wand	tafelgerei	1470

spoor	vondst	MAE	kera-miek-groep	hoofd vorm	nr	beschrijving	vak	begin	eind	fragmentatie	functiegroep	id.
267	205	1	r-	gra-	?	loodglazuur bovenzijde en op rand; onderzijde beroet; sluitpan	--	1750	1875	rand/wand	bereiding	1471
267	205	1	r-	lek-	?	loodglazuur bovenzijde	--	1550	1700	wand	bereiding	1472
267	205	2	w-	?-	?	loodglazuur	--	1600	1700	wand/bodem	indet.	1476
267	205	1	w-	bak-	?	loodglazuur met koperoxide (groen) bovenzijde en op rand; onderzijde beroet; sluitpan	--	1675	1750	rand/wand	bereiding	1474
267	210	3	f-	bor-	?	geheel wit tinglazuur	--	1675	1750	rand/wand	tafelgerei	1507
267	210	1	iw-	?-	?	creamware	--	1760	1800	rand	indet.	1509
267	210	1	m-	bor-	?	--	--	1700	1800	wand	tafelgerei	1506
267	210	1	p-	bor-	?	schoteltje	--	1700	1750	rand	tafelgerei	1508
267	210	4	r-	?-	?	--	--	1675	1875	rand/oor	indet.	1504
267	210	1	r-	bak-	6	loodglazuur bovenzijde en op rand; onderzijde beroet	--	1750	1875	profiel compleet	bereiding	1503
267	210	3	w-	?-	?	--	--	1650	1800	wand	indet.	1505
268	208	1	f-	bor-	?	vlakke bodem; geheel wit tinglazuur	--	1675	1750	bodem	tafelgerei	1491
268	208	1	r-	?-	?	uitwendig rozet-appliqués; geheel loodglazuur (uitwendig met streep koperoxide)	--	1675	1750	wand	indet.	1490
268	208	1	r-	kmf-	?	loodglazuur uitwendig; inwendig asaanslag	--	1675	1750	bodem/wand /oor	verwarming	1489
269	209	1	f-	bor-	?	f-bor-3 of f-bor-5; geheel wit tinglazuur	--	1675	1750	bodem/wand	tafelgerei	1501
269	209	2	f-	bor-	?	--	--	1675	1750	wand/rand	tafelgerei	1502
269	209	1	m-	bor-	?	blauw op wit: tafereeltje met zeilschepen	--	1700	1800	bodem	tafelgerei	1500
269	209	16	r-	?-	?	--	--	1650	1750	rand/wand	indet.	1497
269	209	1	r-	bor-	?	bovenzijde rode en witte engobe in doorlooptechniek; bovenzijde loodglazuur	--	1675	1750	rand	tafelgerei	1492
269	209	1	r-	bor-	?	Nederrijnse waar	--	1700	1800	bodem	tafelgerei	1493
269	209	1	r-	dek-	?	loodglazuur bovenzijde	--	1700	1875	rand	bereiding	1494
269	209	1	r-	kmf-	?	loodglazuur uitwendig; inwendig asaanslag	--	1750	1875	bodem/wand	verwarming	1495
269	209	1	r-	stk-	?	geheel loodglazuur (groene waas)	--	1675	1750	rand/wand	bereiding	1496
269	209	1	s2-	?-	?	Raeren/Aken (Duitsland)	--	1500	1600	wand	indet.	1498
269	209	3	w-	?-	?	--	--	1650	1750	rand/wand/st eel	indet.	1499
270	207	1	f-	bor-	2	blauw op wit: eenvoudig landschapje op spiegel; witte vlag	--	1675	1750	profiel compleet	tafelgerei	1487
270	207	2	f-	bor-	?	--	--	1700	1750	bodem	tafelgerei	1488
270	207	2	m-	bor-	?	blauw op wit (onherkenbaar door inwerking bodemzuren)	--	1700	1800	rand/wand	tafelgerei	1486
270	207	1	r-	?-	?	vermoedelijk r-gra-34; loodglazuur inwendig en op bovenzijde rand/wand; onderzijde beroet; donkerbruin loodglazuur	--	1525	1650	rand/wand/b odem	indet.	1481

spoor	vondst	MAE	kera-miek-groep	hoofd vorm	nr	beschrijving	vak	begin	eind	fragmentatie	functiegroep	id.
270	207	13	r-	?-	?	--	--	1600	1750	rand/wand/bodem/oor	indet.	1483
270	207	1	r-	bor-	?	bovenzijde rode en witte engobe in doorlooptechniek; bovenzijde loodglazuur	--	1675	1750	rand	tafelgerei	1478
270	207	1	r-	lek-	?	loodglazuur bovenzijde; onderzijde spaarzaam loodglazuur	--	1600	1700	rand	bereiding	1480
270	207	2	r-	pis-	?	--	--	1500	1750	rand	sanitair	1479
270	207	1	r-	stk-	?	geheel loodglazuur	--	1675	1750	rand	bereiding	1482
270	207	2	w-	?-	?	--	--	1750	1875	rand/wand/bodem	indet.	1485
270	207	1	w-	kdl-	?	geheel loodglazuur	--	1675	1750	rand	verlichting	1484
274	224	1	r-	?-	?	--	--	1500	1650	wand	indet.	1648
274	224	1	s2-	?-	?	Raeren/Aken (Duitsland/België); randfragment met appliqué medaillon met buste (onherkenbaar persoon) en draak	--	1575	1600	rand	indet.	1647
274	228	1	iw-	bor-	?	--	--	1850	1950	rand	tafelgerei	1645
274	228	10	r-	?-	?	--	--	1750	1875	rand/wand/bodem	indet.	1646
274	228	1	r-	bor-	?	Nederrijnse waar	--	1700	1800	bodem	tafelgerei	1644
275	229	1	r-	?-	?	vermoedelijk r-pot-2; groot model; verticale worstoren met drie duimindrukken op aanhechting onderzijde; inwendig loodglazuur; donkere spikkels in glazuur; Friesland?	--	1700	1800	rand/wand/oor	indet.	141
275	229	1	r-	kop-	?	vermoedelijk r-kop-4; ringeloor-patroon SSS op buitenzijde rand; geheel loodglazuur	--	1675	1750	rand/wand/oor	tafelgerei	140
275	230	1	m-	?-	?	--	--	1700	1800	wand	indet.	1650
275	230	1	r-	?-	?	--	--	1675	1750	wand	indet.	1649
277	234	1	f-	bor-	6	blauw op wit: tuin of landschap op spiegel; bloemen op vlag	--	1700	1750	profiel compleet	tafelgerei	1663
277	234	1	f-	bor-	7	Ø 31,5 / h. 3,9 cm; blauw/rood/geel/groen op wit: landschap met pauw op voorgrond op spiegel; repeterende vakken met asters en imitatie-Chinese symbolen op vlag	--	1700	1725	profiel compleet	tafelgerei	1653
277	234	1	iw-	the-	?	geheel wit loodglazuur	--	1850	1900	tuit	tafelgerei	1664
277	234	4	r-	?-	?	--	--	1675	1875	bodem/wand/rand	indet.	1661
277	234	1	r-	bak-	6	loodglazuur bovenzijde en op rand; onderzijde beroet	--	1750	1875	profiel compleet	bereiding	1658
277	234	1	r-	bor-	12	Ø 29,5 / h. 7,5 cm; Frechen, Duitsland; witte engobe bovenzijde en op rand; lijntje koperoxide (groen) op rand en overgang spiegel/vlag; golflijntje ijzeroxide (rood) op vlag; bovenzijde loodglazuur; onderzijde beroet.	--	1800	1850	archeologisch compleet	tafelgerei	1654
277	234	1	r-	bor-	12	Frechen, Duitsland; witte engobe bovenzijde en op rand; lijntjes ijzeroxide (roodbruin) op rand en overgang spiegel/vlag; golflijntje ijzeroxide (rood) op vlag; bovenzijde loodglazuur; onderzijde beroet; zeer sterk verweerd (afgevroren?) glazuur	--	1800	1850	profiel compleet	tafelgerei	1656
277	234	1	r-	bor-	?	Nederrijnse waar	--	1700	1800	rand	tafelgerei	1655

spoor	vondst	MAE	kera-miek-groep	hoofd vorm	nr	beschrijving	vak	begin	eind	fragmentatie	functiegroep	id.
277	234	1	r-	tes-	2	geheel loodglazuur; standring gesleten	--	1675	1750	profiel compleet	verwarming	1659
277	234	1	r-	tes-	?	geheel loodglazuur	--	1750	1875	wand/bodem	verwarming	1660
277	234	3	s2-	fle-	?	mineraalwaterflessen	--	1800	1900	wand	tafelgerei	1657
277	234	3	w-	?-	?	loodglazuur inwendig; loodglazuur met koperoxide (groen) uitwendig	--	1750	1875	wand/rand/bodem	indet.	1662
279	233	1	s2-	?-	?	--	--	1650	1700	wand	indet.	1652
279	233	1	w-	?-	?	--	--	1650	1800	wand	indet.	1651
282	236	1	r-	?-	?	inwendig loodglazuur	--	1600	1700	bodem	indet.	1665
282	236	1	r-	?-	?	geheel loodglazuur; zacht, diep-oranje baksel; dik, slecht gehecht glazuur	--	1750	1875	wand	indet.	1666
282	240	1	w-	?-	?	inwendig loodglazuur met koperoxide (groen)	--	1550	1650	rand	indet.	1669
284	241	1	r-	?-	?	r-gra-34 of r-pot-9; loodglazuur inwendig en op rand	--	1525	1650	rand/oor	indet.	1670
285	242	1	p-	?-	?	--	--	1700	1750	wand	indet.	1673
285	242	2	r-	?-	?	geheel loodglazuur; oranje, dikke scherf; dik, slecht gehecht glazuur	--	1750	1875	rand/bodem	indet.	1671
285	242	1	s2-	?-	?	Westerwald, Duitsland	--	1750	1850	bodem/wand	indet.	1672
--	178	2	f-	?-	?	--	--	1700	1800	bodem	indet.	1330
--	178	2	iw-	bor-	?	--	--	1800	1900	bodem/rand	tafelgerei	1331
--	178	1	r-	?-	?	--	--	1675	1875	rand/oor	indet.	1328
--	178	1	w-	?-	?	geheel loodglazuur met koperoxide (groen)	--	1750	1875	oor	indet.	1329

TOTAAL MAE 2966

Bijlage 2: Determinatielijst kleipijpen Krommenie Heiligeweg/Dekamarktterein 2011 (OMN: 48421)															
spoor	vondst	MAE	ketelvorm	hielmerk	reliëfmerk	bijmerk	kwaliteit	gerookt?	begin	eind	context	vak	literatuur	extra beschrijving	id.
116	52	9	biconisch (gedrongen)	--	--	--	grof	matig	1620	1650	sloot	1	Duco 1987, 33-38	--	43
116	52	3	biconisch (langgerekt)	--	--	--	grof	licht	1650	1680	sloot	1	Duco 1987, 33-38	--	45a
116	52	4	biconisch (langgerekt)	--	--	--	grof	matig	1650	1680	sloot	1	Duco 1987, 33-38	--	45b
116	52	1	biconisch (langgerekt)	--	--	--	grof	sterk	1650	1680	sloot	1	Duco 1987, 33-38	--	45c
116	52	2	biconisch (massief gedrongen)	--	puntroos op 1 zijde	--	grof	licht	1640	1660	sloot	1	Duco 1987, 33-38	--	44a
116	52	4	biconisch (massief gedrongen)	--	puntroos op 1 zijde	--	grof	sterk	1640	1660	sloot	1	Duco 1987, 33-38	--	44b
116	52	1	ovoïde	29 gekroond	--	Gouda + S	grof	licht	1740	1775	sloot	1	Duco 2003, 190 (967)	--	55
116	52	1	ovoïde	brandemmer	--	Gouda + S	grof	sterk	1740	1762	sloot	1	Duco 2003, 140 (220)	--	49
116	52	1	ovoïde	enkelkruis gekroond	--	--	fijn	sterk	1730	1739	sloot	1	Duco 2003, 149 (345)	--	50
116	52	1	ovoïde	IVB	--	Gouda	fijn	licht	1739	1800	sloot	1	--	--	53
116	52	1	ovoïde	IZ gekroond	--	Gouda + S	grof	licht	1740	1800	sloot	1	--	--	54
116	52	1	ovoïde	VB gekroond	--	Gouda + S	grof	licht	1740	1800	sloot	1	--	--	52
116	52	1	ovoïde	VH gekroond	--	--	fijn-porceleijn	sterk	1736	1739	sloot	1	--	--	51
116	52	1	ovoïde	Wapen van Gouda	--	Gouda + S	grof	sterk	1740	1800	sloot	1	Duco 2003, 124 (15)	--	48
116	52	2	trechter	--	--	--	grof	licht	1670	1739	sloot	1	Duco 1987, 44	--	46a
116	52	6	trechter	--	--	--	grof	sterk	1670	1739	sloot	1	Duco 1987, 44	--	46b
116	52	2	trechter	--	--	--	grof	licht	1670	1739	sloot	1	Duco 1987, 44	puntroos op beide zijden ketel	47a
116	52	4	trechter	--	--	--	grof	sterk	1670	1739	sloot	1	Duco 1987, 44	puntroos op beide zijden ketel	47b
116	187	1	ovoïde	54 gekroond	--	Gouda	fijn-porceleijn	sterk	1739	1800	sloot	1	--	--	70
116	187	1	ovoïde	onleesbaar	--	Gouda + S	grof	sterk	1740	1800	sloot	1	--	--	71
116	187	2	trechter	--	--	--	grof	licht	1670	1739	sloot	1	--	--	69
116	187	1	ovoïde	--	onleesbaar	--	grof	licht	1730	1739	sloot	2	--		96
116	187	1	ovoïde	12 gekroond	--	--	grof	sterk	1730	1739	sloot	2	Duco 2003, 188 (948)	--	89
116	187	1	ovoïde	84 gekroond	--	Gouda + S	grof	licht	1740	1800	sloot	2	Duco 2003, 196 (1026)	--	90
116	187	1	ovoïde	afgebroken	--	--	?	licht	1730	1800	sloot	2	--	--	103

spoor	vondst	MAE	ketelvorm	hielmerk	reliëfmerk	bijmerk	kwaliteit	gerookt?	begin	eind	context	vak	literatuur	extra beschrijving	id.
116	187	1	ovoïde	GML	--	Gouda + S	grof	licht	1769	1800	sloot	2	Duco 2003, 177 (761)	--	91
116	187	2	ovoïde	K ongekroond	--	Gouda	fijn-porceleijn	licht	1759	1800	sloot	2	Duco 2003, 152 (384)	--	92
116	187	1	ovoïde	molen	--	--	fijn-porceleijn	licht	1730	1739	sloot	2	Duco 2003, 147 (311)	--	99
116	187	1	ovoïde	P gekroond	--	--	fijn-porceleijn	licht	1730	1739	sloot	2	Duco 2003, 153 (390)	--	94
116	187	1	ovoïde	PIB	--	Gouda	fijn-porceleijn	licht	1739	1800	sloot	2	Duco 2003, 172 (676)	--	97
116	187	1	ovoïde	speelman	--	Gouda + S	grof	sterk	1740	1800	sloot	2	Duco 2003, 134 (145)	--	102
116	187	1	ovoïde	theetafel	--	Gouda + S	grof	licht	1740	1800	sloot	2	Duco 2003, 141 (236)	--	100
116	187	1	ovoïde	twee schoppen gekroond	--	Gouda + S	grof	sterk	1740	1755	sloot	2	Duco 2003, 142 (251)	--	101
116	187	1	ovoïde	VH gekroond	--	--	fijn-porceleijn	licht	1736	1739	sloot	2	Duco 2003, 160 (496)	--	95
116	187	1	ovoïde	VP gekroond	---	onleesbaar	grof	sterk	1739	1800	sloot	2	--	lijkt imitatie van Gouds merk (WP gekroond); zie Duco 2003, 164 (568)	98
116	187	1	ovoïde	W gekroond	--	Gouda + S	grof	licht	1740	1800	sloot	2	Duco 2003, 153 (396)	--	93
116	187	1	trechter	--	--	--	grof	licht	1670	1720	sloot	2	--	puntroos op beide zijden ketel	88
116	187	2	trechter	--	---	--	fijn	sterk	1670	1739	sloot	2	--	--	85a
116	187	3	trechter	--	---	--	grof	sterk	1670	1739	sloot	2	--	--	85b
116	187	1	trechter	--	meermin	Gouda	grof	licht	1720	1739	sloot	2	Duco 2003, 137 (183)	--	87
116	187	1	trechter	?	?	Gouda + S	grof	licht	1740	1760	sloot	2	--	geen makersmerk (of onherkenbaar)	86
116	187	1	ovoïde	onbekend	--	Gouda + S	grof	sterk	1740	1800	sloot	3	--	--	111
116	187	1	ovoïde	onleesbaar	--	Gouda	fijn-porceleijn	sterk	1739	1800	sloot	3	--	--	109
116	187	1	ovoïde	onleesbaar	--	Gouda + S	grof	sterk	1740	1800	sloot	3	--	--	108
116	187	1	ovoïde	PIB	--	Gouda	fijn-porceleijn	licht	1739	1800	sloot	3	Duco 2003, 172 (676)	--	112
116	187	1	ovoïde	prins en prinses	--	--	fijn-porceleijn	sterk	1730	1739	sloot	3	Duco 2003, 136 (178)	--	110
116	187	1	trechter	--	IM gekroond	--	grof	matig	1670	1715	sloot	3	Duco 2003, 162 (540)	merk slecht leesbaar	105
116	187	1	trechter	--	twee schermmeesters	--	grof	sterk	1705	1739	sloot	3	Duco 2003, 136 (172)	--	106
116	187	1	trechter	--	vogel op tak	--	grof	sterk	1670	1739	sloot	3	--	merk niet in Duco 2003	107
116	187	2	?	--	--	--	?	?	1700	1900	sloot	4	--	--	67
116	187	1	biconisch (gedrongen)	--	--	--	grof	sterk	1620	1640	sloot	4	--	puntroos van 4 puntjes op zijkant; rand gevild	61

spoor	vondst	MAE	ketelvorm	hielmerk	reliëfmerk	bijmerk	kwaliteit	gerookt?	begin	eind	context	vak	literatuur	extra beschrijving	id.
116	187	1	biconisch (gedrongen)	--	--	--	grof	licht	1620	1640	sloot	4	--	--	62
116	187	1	biconisch (gedrongen)	--	--	--	grof	sterk	1620	1650	sloot	4	--	--	18
116	187	1	biconisch (langgerekt)	IW met ster	--	--	grof	licht	1674	1680	sloot	4	--	Pijpmaker Jacob Evertse Witsius (Goudse pijpmaker tussen 1674 en 1707)	60
116	187	2	biconisch (massief gedrongen)	--	--	--	grof	sterk	1640	1660	sloot	4	Duco 1987, 33-38 (afb. 63)	--	59
116	187	1	kromkop	--	24 gekroond	--	grof	sterk	1731	1739	sloot	4	Duco 2003, 189 (962)	Pijpmaker waarschijnlijk Huijbert Lorjier (Goudse pijpmaker tussen 1731 en 1766)	66
116	187	1	ovoïde	--	18 gekroond	Gouda + S	grof	sterk	1740	1772	sloot	4	--	--	22
116	187	1	ovoïde	66 gekroond	--	Gouda	fijn	sterk	1800	1851	sloot	4	--	--	23
116	187	1	ovoïde	drie ruiten gekroond	--	Gouda + S	grof	sterk	1739	1839	sloot	4	--	--	27
116	187	1	ovoïde	onleesbaar	--	--	fijn	sterk	1730	1739	sloot	4	--	--	24
116	187	1	ovoïde	TI gekroond	--	Gouda + S	grof	sterk	1739	1800	sloot	4	Duco 2003, 161 (511)	--	26
116	187	1	ovoïde	W gekroond	--	Gouda + S	grof	sterk	1800	1925	sloot	4	Duco 2003, 153 (396)	groot formaat ketel	25
116	187	1	ovoïde	zespuntige ster	--	--	fijn-porceleijn	licht	1730	1739	sloot	4	Duco 2003, 149 (336)	--	65
116	187	1	trechter	--	--	--	grof	sterk	1670	1739	sloot	4	--	--	16
116	187	1	trechter	--	--	--	grof	matig	1670	1739	sloot	4	--	--	19
116	187	1	trechter	--	--	--	grof	sterk	1670	1739	sloot	4	--	--	20
116	187	1	trechter	--	Moriaanshoofd	Gouda + S	grof	licht	1740	1750	sloot	4	Duco 2003, 137 (189)	--	21
116	187	1	trechter	PVH	--	--	fijn-porceleijn	sterk	1696	1739	sloot	4	Duco 2003, 175 (730)	--	63
116	187	1	trechter	theetafel	--	--	fijn	sterk	1700	1739	sloot	4	Duco 2003, 141 (236)	--	64
116	187	1	biconisch (massief gedrongen)	--	--	--	grof	sterk	1640	1660	sloot	5	Duco 1987, 33-38	--	113
116	187	1	ovoïde	222	--	Gouda + S	grof	licht	1749	1812	sloot	5	Duco 2003, 198 (1043)	--	117
116	187	1	ovoïde	12 gekroond	--	Gouda + S	grof	licht	1739	1773	sloot	5	Duco 2003, 188 (948)	--	116
116	187	1	ovoïde	ABC	--	--	fijn-porceleijn	sterk	1717	1739	sloot	5	--	--	119
116	187	2	ovoïde	onbekend	--	--	fijn-porceleijn	sterk	1730	1739	sloot	5	--	--	120a
116	187	2	ovoïde	onbekend	--	--	fijn-porceleijn	matig	1730	1739	sloot	5	--	--	120b
116	187	1	ovoïde	P gekroond	--	Gouda + S	grof	licht	1740	1819	sloot	5	Duco 2003, 153 (390)	--	118

spoor	vondst	MAE	ketelvorm	hielmerk	reliëfmerk	bijmerk	kwaliteit	gerookt?	begin	eind	context	vak	literatuur	extra beschrijving	id.
116	187	1	trechter	--	--	--	fijn	licht	1670	1740	sloot	5	--	--	114
116	187	1	trechter	HKH	--	--	grof	sterk	1723	1739	sloot	5	Duco 2003, 174 (720)	--	115
116	73	1	biconisch (gedrongen)	--	--	--	grof	sterk	1610	1630	sloot	6	--	zeer klein formaat, rand gevild, roosje aan beide zijden ketel	234
116	73	3	biconisch (langgerekt)	--	--	--	grof	sterk	1650	1680	sloot	6	--	--	236
116	73	3	biconisch (massief gedrongen)	--	--	--	grof	licht	1640	1660	sloot	6	--	1 exemplaar onleesbaar hielmerk en rand geradeerd; 1 ex puntroos beide zijden	235
116	73	1	ovoïde	--	--	--	?	sterk	1800	1900	sloot	6	--	korte ovoïde pijp, welke diende te worden verlengd met meerschuimen of rieten steeltje	246
116	73	1	ovoïde	55 gekroond	--	Gouda	fijn-porceleijn	licht	1762	1817	sloot	6	Duco 2003, 193 (996)	--	243
116	73	1	ovoïde	AB gekroond	--	Gouda	fijn-porceleijn	licht	1825	1875	sloot	6	Duco 2003, 155 (414)	--	241
116	73	1	ovoïde	IWI	--	--	fijn	sterk	1730	1739	sloot	6	Duco 2003, 175 (736)	--	245
116	73	1	ovoïde	MW met bloem	--	Gouda	fijn-porceleijn	licht	1813	1832	sloot	6	Duco 2003, 169 (636)	--	242
116	73	1	ovoïde	onleesbaar	--	Gouda	fijn	sterk	1739	1800	sloot	6	--	--	244
116	73	1	trechter	--	--	--	grof	sterk	1670	1739	sloot	6	--	puntroos op zijkant ketel	239
116	73	1	trechter	--	--	--	grof	licht	1670	1739	sloot	6	--	--	240
116	73	1	trechter	--	Moriaanshoofd	--	grof	sterk	1692	1739	sloot	6	Duco 2003, 137 (189)	Moriaanshoofd binnen krans van puntjes	237
116	73	1	trechter	Moriaanshoofd	--	--	grof	sterk	1692	1739	sloot	6	Duco 2003, 137 (189)	Moriaanshoofd binnen krans van puntjes	238
116	74	1	biconisch (gedrongen)	--	--	--	grof	sterk	1620	1650	sloot	6	--	--	247
116	74	3	biconisch (langgerekt)	--	--	--	grof	licht	1650	1680	sloot	6	--	--	249
116	74	2	biconisch (massief gedrongen)	--	--	--	grof	licht	1640	1660	sloot	6	--	--	248
116	74	1	kromkop	scheepje	--	--	fijn	licht	1730	1739	sloot	6	Duco 2003, 147 (318)	--	251
116	74	1	ovoïde	14 gekroond	--	Gouda + S	grof	matig	1740	1782	sloot	6	Duco 2003, 188 (950)	--	250
116	187	1	kromkop	?	--	--	?	?	1800	1900	sloot	6	secundair verbrand	--	145a
116	187	1	ovoïde	222	--	Gouda + S	grof	licht	1749	1812	sloot	6	Duco 2003, 198 (1043)	--	139
116	187	1	ovoïde	12 gekroond	--	Gouda + S	grof	sterk	1814	1870	sloot	6	Duco 2003, 188 (948)	groot formaat ketel	137

spoor	vondst	MAE	ketelvorm	hielmerk	reliëfmerk	bijmerk	kwaliteit	gerookt?	begin	eind	context	vak	literatuur	extra beschrijving	id.
116	187	1	ovoïde	26 gekroond	--	Gouda + S	grof	sterk	1800	1850	sloot	6	Duco 2003, 190 (964)	groot formaat ketel	138
116	187	1	ovoïde	D ongekroond	--	--	fijn-porceleijn	licht	1730	1739	sloot	6	Duco 2003, 151 (375)	--	130
116	187	1	ovoïde	enkelkruis gekroond	--	--	fijn	matig	1730	1739	sloot	6	Duco 2003, 149 (345)	--	131
116	187	1	ovoïde	GML	--	Gouda + S	grof	licht	1769	1800	sloot	6	Duco 2003, 177 (761)	--	136
116	187	1	ovoïde	Leeuw in de Hollandse tuin	--	Gouda + S	grof	sterk	1740	1800	sloot	6	Duco 2003, 123 (5)	--	141
116	187	5	ovoïde	onleesbaar	--	--	?	sterk	1730	1739	sloot	6	--	--	143
116	187	3	ovoïde	onleesbaar	--	--	?	licht	1730	1739	sloot	6	--	--	144
116	187	1	ovoïde	PLK	--	Gouda + S	grof	sterk	1739	1800	sloot	6	Duco 2003, 176 (754)	--	133
116	187	1	ovoïde	scheepje	--	Gouda	fijn-porceleijn	matig	1739	1760	sloot	6	--	--	142
116	187	1	ovoïde	TI gekroond	--	Gouda	fijn-porceleijn	sterk	1739	1800	sloot	6	Duco 2003, 161 (511)	--	134
116	187	1	ovoïde	Wapen van Batavia	--	Gouda	fijn	sterk	1745	1800	sloot	6	Duco 2003, 125 (24)	--	140
116	187	4	trechter	--	--	--	grof	licht	1670	1739	sloot	6	--	Algemeen kan worden vastgesteld dat de kleipijpen van vak 6 relatief veelvuldig secundair verbrand zijn. Ze kunnen bijvoorbeeld als afval eerst in de haard terecht zijn gekomen	123
116	187	3	trechter	--	--	--	grof	matig	1670	1739	sloot	6	--	--	124
116	187	8	trechter	--	--	--	grof	sterk	1670	1739	sloot	6	--	--	125
116	187	1	trechter	--	--	--	grof	licht	1670	1739	sloot	6	--	reliëfpijp: beide zijden duif binnen bladranken	132
116	187	1	trechter	--	31 gekroond	--	grof	licht	1729	1739	sloot	6	Duco 2003, 190 (969)	--	128
116	187	1	trechter	--	Moriaanshoofd	--	grof	licht	1692	1739	sloot	6	Duco 2003, 137 (189)	Moriaanshoofd met puntrozet	129
116	187	1	trechter	onbekend	--	--	grof	licht	1670	1739	sloot	6		wapen? gekroond, waarboven GVD	127
116	187	1	trechter	onleesbaar	--	--	fijn	matig	1720	1739	sloot	6	--	overgang biconisch trechtervormig naar ovoïde	126
116	187	7	kromkop	--	--	--	fijn	licht	1800	1900	sloot	7	--	uitwendig glazuur met kobaltoxide (blauw)	76
116	187	7	trechter	PvB	--	--	fijn-porceleijn	sterk	1718	1739	sloot	7	Duco 2003, 172 (677)	--	75
116	187	1	rondbodem	CVR	--	?	grof	sterk	1800	1900	sloot	8	--	--	157
116	187	1	ovoïde	19 gekroond	--	Gouda + S	grof	sterk	1740	1806	sloot	8	Duco 2003, 189 (957)	--	150

spoor	vondst	MAE	ketelvorm	hielmerk	reliëfmerk	bijmerk	kwaliteit	gerookt?	begin	eind	context	vak	literatuur	extra beschrijving	id.
116	187	1	ovoïde	29 gekroond	--	Gouda + S	grof	matig	1740	1775	sloot	8	Duco 2003, 190 (967)	--	151
116	187	1	ovoïde	55 gekroond	--	Gouda + S	grof	licht	1740	1800	sloot	8	Duco 2003, 193 (996)	--	152
116	187	1	ovoïde	DP ongekroond	--	Gouda + S	grof	sterk	1749	1790	sloot	8	Duco 2003, 164 (555)	--	148
116	187	1	ovoïde	haan	--	Gouda + S	grof	licht	1740	1800	sloot	8	Duco 2003, 132 (117)	--	156
116	187	1	ovoïde	kruisdegens	--	Gouda + S	grof	sterk	1740	1768	sloot	8	Duco 2003, 144 (282)	--	154
116	187	1	ovoïde	molen	--	Gouda + S	grof	licht	1740	1800	sloot	8	Duco 2003, 147 (311)	--	153
116	187	2	ovoïde	onleesbaar	--	Gouda + S	grof	sterk	1740	1800	sloot	8	--	--	147
116	187	1	ovoïde	sabel	--	--	?	licht	1730	1739	sloot	8	Duco 2003, 144 (280)	--	155
116	187	1	ovoïde	VH gekroond	--	Gouda	fijn-porceleijn	sterk	1739	1775	sloot	8	Duco 2003, 160 (496)	--	149
116	187	1	rondbodem	onleesbaar	--	?	grof	sterk	1850	1900	sloot	8	--	groot formaat ketel	158
116	187	1	trechter	onleesbaar	--	--	fijn	sterk	1670	1739	sloot	8	--	--	145b
116	187	1	trechter	sabel gekroond	--	--	fijn	sterk	1720	1739	sloot	8	Duco 2003, 144 (280)	--	146
116	38	1	biconisch (gedrongen)	--	--	--	grof	matig	1620	1650	sloot	9	--	voorzijde rand gevild	188
116	38	1	ovoïde	26 gekroond	--	Gouda + S	grof	sterk	1800	1850	sloot	9	Duco 2003, 190 (964)	--	191
116	38	1	ovoïde	afgebroken	--	?	?	?	1800	1850	sloot	9	--	--	194
116	38	1	ovoïde	GN gekroond	--	Gouda + S	grof	sterk	1768	1803	sloot	9	Duco 2003, 163 (547)	--	190
116	38	1	ovoïde	Leeuw in de Hollandse tuin	--	Gouda + S	grof	matig	1800	1850	sloot	9	Duco 2003, 123 (5)	--	192
116	38	1	ovoïde	onleesbaar	--	Gouda + S	grof	matig	1800	1850	sloot	9	--	--	193
116	38	1	trechter	--	51 gekroond	--	grof	licht	1733	1739	sloot	9	Duco 2003, 193 (992)	--	189
116	93	1	ovoïde	WS gekroond	--	--	porceleijn	sterk	1730	1739	sloot	9	Duco 2003, 167 (605)	--	254
116	93	1	trechter	ruit gekroond	--	--	fijn-porceleijn	sterk	1725	1739	sloot	9	Duco 2003, 150 (360)	--	253
116	187	1	ovoïde	PV gekroond	--	Gouda	fijn	sterk	1739	1779	sloot	9	Duco 2003, 168 (622)	--	160
116	94	1	ovoïde	31 gekroond	--	Gouda	fijn-porceleijn	licht	1800	1881	sloot	10	Duco 2003, 190 (969)	--	256
116	94	1	trechter	onleesbaar	--	Gouda	fijn-porceleijn	sterk	1720	1739	sloot	10	--	--	255
116	95	1	ovoïde	komfoor gekroond	--	Gouda + S	grof	matig	1740	1800	sloot	10	Duco 2003, 139 (213)	onderste laag in sloot	260
116	133	1	biconisch (gedrongen)	--	--	--	grof	sterk	1620	1650	sloot	11	--	puntroos op beide zijden ketel	306

spoor	vondst	MAE	ketelvorm	hielmerk	reliëfmerk	bijmerk	kwaliteit	gerookt?	begin	eind	context	vak	literatuur	extra beschrijving	id.
116	133	1	biconisch (massief gedrongen)	--	--	--	grof	sterk	1640	1660	sloot	11	--	puntroos op beide zijden ketel, rand gevild	307
116	134	1	ovoïde	84 gekroond	--	Gouda + S	grof	licht	1800	1873	sloot	12	Duco 2003, 196 (1026)	groot formaat ketel	309
116	134	2	ovoïde	Wapen van Batavia	--	Gouda	fijn	sterk	1745	1800	sloot	12	Duco 2003, 125 (24)	groot formaat ketel	308
116	135	1	trechter	--	--	--	grof	sterk	1700	1739	sloot	13	--	--	310
116	135	1	trechter	enkelkruis gekroond	--	--	fijn	licht	1674	1739	sloot	13	Duco 2003, 149 (345)	--	311
1	4	1	ovoïde	onleesbaar	--	Gouda + S	grof	sterk	1740	1800	rondom S 100 (bij aanleg)	--	--	--	161
35	10	1	ovoïde	GN gekroond	--	Gouda + S	grof	sterk	1768	1788	--	--	Duco 2003, 163 (547)	elegante vorm en maatvoering ketel	166
71	15	1	ovoïde	83 gekroond	--	Gouda + S	grof	sterk	1814	1904	sloot	--	Duco 2003, 196 (1025)	--	167
71	53	1	ovoïde	onleesbaar	--	--	fijn-porceleijn	sterk	1730	1739	laag 1 (bovenste laag)	--	--	kleine, vroege vorm van ovoïde ketel	205
93	19	1	ovoïde	onleesbaar	--	Gouda + S	grof	sterk	1740	1800	--	--	--	--	171
116	35	1	ovoïde	84 gekroond	--	Gouda + S	grof	sterk	1740	1800	sloot	--	Duco 2003, 196 (1026)	--	180
116	35	1	ovoïde	onleesbaar	--	Gouda	fijn-porceleijn	matig	1739	1775	sloot	--	--	elegante vorm en maatvoering ketel	181
116	36	1	biconisch (gedrongen)	--	--	--	grof	licht	1620	1650	sloot	--	--	rand gevild	182
116	36	3	biconisch (langgerekt)	--	--	--	grof	sterk	1650	1680	sloot	--	--	1 exemplaar puntroos op beide zijden, rand gevild	184a
116	36	3	biconisch (langgerekt)	--	--	--	grof	licht	1650	1680	sloot	--	--	--	184b
116	36	2	biconisch (massief gedrongen)	--	--	--	grof	sterk	1640	1660	sloot	--	--	--	183
116	36	1	kromkop	VH gekroond	--	Gouda	fijn-porceleijn	matig	1739	1775	sloot	--	Duco 2003, 160 (496)	--	185
116	36	1	ovoïde	WS gekroond	--	Gouda + S	grof	sterk	1740	1800	sloot	--	Duco 2003, 167 (605)	--	186
116	47	1	ovoïde	Wapen van Batavia	--	Gouda	fijn	licht	1745	1800	--	--	Duco 2003, 125 (24)	--	201
116	51	1	biconisch (massief gedrongen)	0	--	--	grof	sterk	1640	1660	coupe 1	--	--	rand gevild	203
116	51	1	trechter	--	--	--	grof	sterk	1670	1680	coupe 1	--	--	overgang biconisch langgerekt naar trechtervormig	204
116	121	1	biconisch (gedrongen)	--	--	--	grof	sterk	1620	1650	sloot	--	--	rand gevild, voorzijde geradeerd	268
116	121	1	ovoïde	theetafel	--	Gouda + S	grof	sterk	1740	1799	--	--	Duco 2003, 141 (236)	--	272

spoor	vondst	MAE	ketelvorm	hielmerk	reliëfmerk	bijmerk	kwaliteit	gerookt?	begin	eind	context	vak	literatuur	extra beschrijving	id.
116	121	1	trechter	--	--	--	?	sterk	1670	1739	sloot	--	--	--	270
116	121	1	trechter	--	--	--	?	licht	1670	1739	sloot	--	--	--	271
116	121	1	trechter	onleesbaar	--	--	?	sterk	1720	1739	sloot	--	--	overgangsvorm van trechtervormige naar ovoïde ketel	269
116	144	1	biconisch (langgerekt)	--	--	--	grof	?	1650	1680	sloot	--	--	secundair verbrand	340
116	144	1	ovoïde	brandemmer	--	Gouda + S	grof	sterk	1740	1762	sloot	--	Duco 2003, 140 (220)	--	344
116	144	2	trechter	--	--	--	grof	licht	1670	1739	sloot	--	--	--	343
116	144	1	trechter	--	Moriaanshoofd	--	grof	licht	1692	1739	sloot	--	Duco 2003, 137 (189)	--	341
116	144	1	trechter	--	Moriaanshoofd	Gouda + S	grof	licht	1740	1764	sloot	--	Duco 2003, 137 (189)	--	342
116	155	1	ovoïde	82 gekroond	--	Gouda + S	grof	sterk	1740	1800	sloot	--	Duco 2003, 196 (1024)	--	345
116	159	1	trechter	IVA	--	--	grof	sterk	1710	1720	sloot	--	Duco 2003, 170 (641)	--	346
116	159	2	trechter	onleesbaar	--	--	grof	sterk	1670	1739	sloot	--	--	--	347
116	177	1	biconisch (gedrongen)	--	--	--	grof	licht	1620	1650	sloot	--	--	--	32
116	177	1	ovoïde	Wapen van Batavia	--	Gouda	grof	licht	1745	1800	sloot	--	Duco 2003, 125 (24)	--	33
116	180	1	biconisch (massief gedrongen)	--	--	--	grof	matig	1640	1660	sloot	--	--	puntroos op beide zijden ketel	357
116	180	4	trechter	--	--	--	grof	sterk	1670	1739	sloot	--	--	--	358
116	180	1	trechter	Wapen van Zeeland	--	--	grof	sterk	1668	1739	sloot	--	Duco 2003, 123 (9)	--	359
116	187	1	ovoïde	DP gekroond	--	Gouda + S	grof	licht	1740	1800	sloot	--	Duco 2003, 163 (554)	--	135
116	187	1	trechter	afgebroken	--	--	grof	sterk	1670	1739	--	--	--	--	1
116	199	2	biconisch (langgerekt)	--	--	--	?	?	1650	1680	sloot	--	--	stelen en delen van de ketels van minimaal 2 kleipijpen	385
116	200	1	trechter	enkelkruis gekroond	--	--	fijn	licht	1674	1739	sloot	--	Duco 2003, 149 (345)	--	387
116	200	1	trechter	onleesbaar	--	--	fijn	sterk	1670	1739	sloot	--	--	--	386
116	202	1	trechter	tulp	--	--	fijn	matig	1682	1739	sloot	--	Duco 2003, 128 (61)	--	388
116	211	2	biconisch (langgerekt)	--	--	--	?	licht	1650	1680	sloot	--	--	--	400
116	211	1	biconisch (langgerekt)	--	--	--	?	sterk	1650	1680	sloot	--	--	--	401
116	211	1	kromkop	turfmand gekroond	--	Gouda	fijn	sterk	1739	1770	sloot	--	Duco 2003, 140 (221)	--	412
116	211	1	ovoïde	DP gekroond	--	Gouda + S	grof	sterk	1796	1835	sloot	--	Duco 2003, 163 (554)	--	408

spoor	vondst	MAE	ketelvorm	hielmerk	reliëfmerk	bijmerk	kwaliteit	gerookt?	begin	eind	context	vak	literatuur	extra beschrijving	id.
116	211	2	ovoïde	E ongekroond	--	Gouda	fijn	matig	1745	1760	sloot	--	Duco 2003, 152 (377)	--	406
116	211	1	ovoïde	IWI	--	--	fijn	sterk	1725	1739	sloot	--	Duco 2003, 175 (736)	--	409
116	211	1	ovoïde	Kind de de wieg gekroond	--	Gouda + S	grof	licht	1739	1773	sloot	--	Duco 2003, 138 (196)	--	411
116	211	1	ovoïde	M gekroond	--	Gouda + S	grof	matig	1740	1810	sloot	--	Duco 2003, 153 (387)	--	407
116	211	3	ovoïde	onleesbaar	--	Gouda + S	grof	licht	1739	1850	sloot	--	--	--	413
116	211	1	ovoïde	Twee kronen	--	--	fijn	matig	1725	1739	sloot	--	--	--	410
116	211	1	rondbodem	--	--	--	fijn	matig	1800	1900	sloot	--	--	--	414
116	211	2	trechter	--	--	--	?	sterk	1670	1740	sloot	--	--	--	405a
116	211	2	trechter	--	--	--	?	matig	1670	1740	sloot	--	--	--	405b
116	211	1	trechter	--	Kruisdegens gekroond	--	grof	sterk	1685	1739	sloot	--	Duco 2003, 144 (282)	--	403
116	211	1	trechter	--	Moriaanshoofd	--	grof	licht	1692	1739	sloot	--	Duco 2003, 137 (189)	--	404
116	211	1	trechter	--	PVN gekroond	--	grof	licht	1725	1739	sloot	--	Duco 2003, 179 (973)	--	402
116	212	1	ovoïde	AB gekroond	--	Gouda	fijn-porceleijn	sterk	1825	1875	sloot (werkput 8, vlak 2)	--	Duco 2003, 155 (414)	bijmerk zeer sterk gesleten	418
116	212	1	ovoïde	DI gekroond	--	Gouda + S	?	sterk	1739	1751	sloot (werkput 8, vlak 2)	--	Duco 2003, 160 (500)	--	419
116	212	1	ovoïde	IWK	--	--	?	sterk	1725	1726	sloot (werkput 3, vlak 2)	--	Duco 2003, 176 (750)	kleine, vroege vorm van ovoïde ketel	420
116	212	1	trechter	--	--	--	grof	sterk	1670	1739	sloot (werkput 8, vlak 2)	--	--	--	416
116	212	1	trechter	afgebroken	--	--	?	licht	1670	1739	sloot (werkput 8, vlak 2)	--	--	--	417
116	212	1	trechter	enkelkruis gekroond	--	--	fijn	licht	1674	1739	sloot (werkput 8, vlak 2)	--	Duco 2003, 149 (345)	--	415
116	213	1	ovoïde	IWK	--	--	?	sterk	1725	1726	sloot (werkput 3, vlak 2)	--	Duco 2003, 176 (750)	kleine, vroege vorm van ovoïde ketel	425
116	213	1	ovoïde	onleesbaar	--	--	?	sterk	1725	1739	sloot (werkput 3, vlak 2)	--	--	--	426
116	213	3	trechter	--	--	--	grof	matig	1670	trechter	1739	--	--	--	423
116	213	1	trechter	--	bel (met puntroos aan beide zijden)	--	grof	sterk	1677	1739	sloot (werkput 3, vlak 2)	--	Duco 2003, 141 (229)	--	422

spoor	vondst	MAE	ketelvorm	hielmerk	reliëfmerk	bijmerk	kwaliteit	gerookt?	begin	eind	context	vak	literatuur	extra beschrijving	id.
116	213	2	trechter	enkelkruis gekroond	--	--	fijn	matig	1674	1739	sloot (werkput 3, vlak 2)	--	Duco 2003, 149 (345)	--	421
116	213	1	trechter	onleesbaar	--	--	grof	matig	1670	1739	sloot (werkput 3, vlak 2)	--	--	--	424
116	215	1	ovoïde	--	--	--	grof	sterk	1725	1740	sloot (werkput 6, vlak 2)	--	--	kleine, vroege vorm van ovoïde ketel	427
116	215	1	ovoïde	onleesbaar	--	Gouda + S	grof	sterk	1740	1850	sloot (werkput 6, vlak 2)	--	--	vrij groot formaat ketel	428
116	215	1	ovoïde	turfmand gekroond	--	Gouda	fijn	sterk	1739	1800	sloot (werkput 6, vlak 2)	--	Duco 2003, 140 (221)	--	429
116	217	1	trechter	--	Moriaanshoofd	--	grof	sterk	1692	1739	sloot (werkput 4, vlak 2)	--	Duco 2003, 137 (189)	--	430
116	218	1	ovoïde	--	--	--	?	sterk	1775	1850	sloot (werkput 4, vlak 2)	--	--	--	437
116	218	4	trechter	--	--	--	?	licht	1670	1739	sloot (werkput 4, vlak 2)	--	--	--	434
116	218	12	trechter	--	--	--	?	matig	1670	1739	sloot (werkput 4, vlak 2)	--	--	--	435
116	218	39	trechter	--	--	--	?	sterk	1670	1739	sloot (werkput 4, vlak 2)	--	--	--	436
116	218	1	trechter	--	bel	--	grof	sterk	1677	1739	sloot (werkput 4, vlak 2)	--	Duco 2003, 141 (229)	--	432
116	218	1	trechter	--	Moriaanshoofd	--	grof	licht	1692	1739	sloot (werkput 4, vlak 2)	--	Duco 2003, 137 (189)	--	431
116	218	1	trechter	Bloempot	--	--	grof	sterk	1714	1739	sloot	--	--	getordeerde steel	440b
116	218	4	trechter	onleesbaar	--	--	?	sterk	1670	1739	sloot (werkput 4, vlak 2)	--	--	--	433
116	219	2	trechter	onleesbaar	--	--	?	sterk	1670	1739	sloot (werkput 3, vlak 2)	--	--	--	440a
116	219	1	trechter	W gekroond	--	--	?	sterk	1670	1732	sloot (werkput 3, vlak 2)	--	Duco 2003, 153 (396)	--	439
116	220	3	trechter	--	Moriaanshoofd	--	grof	licht	1692	1739	sloot (werkput 8, insteek beschoeiing)	--	Duco 2003, 137 (189)	--	441
117	34	1	?	onleesbaar	--	Gouda	?	?	1739	1800	sloot	--	--	hielfragment	35

spoor	vondst	MAE	ketelvorm	hielmerk	reliëfmerk	bijmerk	kwaliteit	gerookt?	begin	eind	context	vak	literatuur	extra beschrijving	id.
117	34	1	ovoïde	haan	--	Gouda	fijn	sterk	1740	1800	sloot	--	Duco 2003, 132 (117)	--	34
117	143	1	ovoïde	onleesbaar	--	Gouda + S	grof	sterk	1740	1750	--	--	--	--	334
117	143	2	ovoïde	onleesbaar	--	--	grof	licht	1740	1800	--	--	--	--	337
117	143	1	ovoïde	Pelikaan?	--	Gouda + S	grof	sterk	1740	1755	--	--	Duco 2003, 132 (116)	merk slecht leesbaar	335
117	143	1	ovoïde	TD gekroond	--	Gouda + S	grof	sterk	1800	1910	--	--	Duco 2003, 158 (458)	vrij groot formaat ketel	333
117	143	1	ovoïde	theetafel	--	Gouda + S	grof	sterk	1740	1799	--	--	Duco 2003, 141 (236)	--	336
118	37	1	ovoïde	--	20 gekroond	Gouda + S	grof	matig	1740	1785	tegen poer (in coupe)	--	--	--	187
155	45	2	ovoïde	onleesbaar	--	Gouda + S	grof	sterk	1740	1800	--	--	--	--	199
167	55	1	ovoïde	onleesbaar	--	--	fijn-porceleijn	sterk	1730	1739	coupe 1	--	--	kleine, vroege vorm van ovoïde ketel	223
167	55	1	ovoïde	PDH	--	--	porceleijn	sterk	1736	1739	coupe 1	--	Duco 2003, 175 (728)	kleine, vroege vorm van ovoïde ketel	222
167	55	2	ovoïde	PWK	--	--	porceleijn	sterk	1730	1739	coupe 1	--	Duco 2003, 176 (756)	kleine, vroege vorm van ovoïde ketel	221
167	55	6	trechter	--	--	--	grof	sterk	1670	1739	coupe 1	--	--	--	211
167	55	5	trechter	--	--	--	grof	sterk	1670	1739	coupe 1	--	--	puntroos op zijkant ketel	213
167	55	8	trechter	--	--	--	grof	sterk	1700	1739	coupe 1	--	--	--	209
167	55	2	trechter	--	--	--	grof	licht	1700	1739	coupe 1	--	--	--	210
167	55	1	trechter	--	HWV monogram	--	grof	sterk	1709	1739	coupe 1	--	Duco 2003, 184 (898)	--	216
167	55	1	trechter	--	molenaar en molen met PvR	--	grof	sterk	1700	1739	coupe 1	--	Duco 1987, 100-104 (afb. 540)	--	208
167	55	16	trechter	--	Moriaanshoofd	--	grof	sterk	1692	1739	coupe 1	--	Duco 2003, 137 (189)	--	206
167	55	1	trechter	--	Wapen van Amsterdam gekroond	--	grof	sterk	1691	1739	coupe 1	--	Duco 2003, 124 (11)	--	220
167	55	1	trechter	enkelkruis gekroond	--	--	fijn	sterk	1674	1739	coupe 1	--	Duco 2003, 149 (345)	--	215
167	55	1	trechter	Fortuin	--	--	grof	licht	1671	1739	coupe 1	--	Duco 2003, 137 (184)	--	207
167	55	1	trechter	H gekroond	--	--	fijn-porceleijn	sterk	1670	1739	coupe 1	--	Duco 2003, 152 (382)	--	217
167	55	1	trechter	IVS	--	--	fijn-porceleijn	matig	1696	1739	coupe 1	--	Duco 2003, 182(854)	--	214
167	55	1	trechter	O gekroond	--	--	fijn-porceleijn	matig	1670	1721	coupe 1	--	Duco 2003, 153 (389)	--	219
167	55	4	trechter	onleesbaar	--	--	grof	sterk	1670	1739	coupe 1	--	--	--	212
167	55	1	trechter	T gekroond	--	--	fijn	sterk	1726	1739	coupe 1	--	Duco 2003, 153 (394)	--	218
167	57	1	?	PK gekroond	--	--	?	?	1700	1739	--	--	--	--	39

spoor	vondst	MAE	ketelvorm	hielmerk	reliëfmerk	bijmerk	kwaliteit	gerookt?	begin	eind	context	vak	literatuur	extra beschrijving	id.
167	57	1	ovoïde	IV gekroond	--	--	grof	sterk	1722	1739	--	--	--	kleine, vroege vorm van ovoïde ketel	40
167	57	1	trechter	--	--	--	grof	sterk	1670	1739	--	--	--	--	41
167	57	2	trechter	--	Moriaanshoofd	--	grof	sterk	1692	1739	--	--	Duco 2003, 137 (189)	--	38
206	66	1	ovoïde	--	VH gekroond	Gouda	fijn-porceleijn	sterk	1739	1750	--	--	Duco 2003, 160 (496)	--	230
206	66	1	ovoïde	13 gekroond	--	Gouda + S	grof	sterk	1740	1800	--	--	Duco 2003, 188 (949)	--	227
206	66	1	ovoïde	AP monogram gekroond	--	Gouda	fijn-porceleijn	matig	1744	1800	--	--	Duco 2003, 163 (551)	--	226
206	66	1	ovoïde	DP ongekroond	--	Gouda + S	grof	sterk	1749	1790	--	--	Duco 2003, 164 (555)	--	225
206	66	2	ovoïde	onleesbaar	--	Gouda	fijn-porceleijn	sterk	1739	1750	--	--	--	kleine, vroege vorm van ovoïde ketel	229
206	66	1	ovoïde	onleesbaar	--	Gouda + S	grof	matig	1740	1800	--	--	--	--	224
206	66	1	ovoïde	Wapen van Gouda	--	Gouda + S	grof	sterk	1740	1800	--	--	Duco 2003, 124 (15)	--	228
219	123	1	trechter	--	--	--	fijn	licht	1675	1739	uit puinlaag op S219	--	--	--	273
220	120	1	biconisch (langgerekt)	---	--	--	grof	sterk	1650	1680	--	--	--	rand gevild	266
220	120	1	biconisch (massief gedrongen)	--	--	--	grof	licht	1640	1660	--	--	--	rand gevild	265
220	120	1	ovoïde	PVP	--	Gouda + S	grof	sterk	1745	1810	--	--	Duco 2003, 180 (813)	--	267
220	131	1	?	--	--	--	?	?	1700	1850	--	--	--	steelfragment	7
220	131	1	biconisch (gedrongen)	--	--	--	grof	matig	1620	1650	--	--	--	datering checken	8
220	131	1	biconisch (gedrongen)	--	--	--	grof	matig	1620	1650	oostelijk deel	--	--	--	280
220	131	1	kromkop	onleesbaar	--	Gouda	fijn-porceleijn	sterk	1739	1800	oostelijk deel	--	--	klein formaat ketel	304
220	131	1	kromkop	VH gekroond	--	Gouda + S	grof	licht	1740	1775	oostelijk deel	--	Duco 2003, 160 (496)	--	290
220	131	1	ovoïde	12 gekroond	--	Gouda + S	grof	licht	1814	1870	oostelijk deel	--	Duco 1987, 113-117; Duco 2003, 188 (948)	reliëfpijp, gewijd aan de opbloeiende 19de-eeuwse handel: Mercurius gezeten op troon, met zeilschip op achtergrond	277
220	131	1	ovoïde	24 gekroond	--	Gouda + S	grof	sterk	1739	1800	--	--	Duco 2003, 189 (962)	--	3
220	131	1	ovoïde	26 gekroond	--	Gouda	fijn-porceleijn	licht	1800	1900	oostelijk deel	--	Duco 2003, 190 (964)	groot – zeer groot formaat ketel	293
220	131	1	ovoïde	27 gekroond	--	Gouda	fijn-porceleijn	matig	1775	1850	westelijk deel	--	Duco 2003, 190 (965)	--	294
220	131	1	ovoïde	29 gekroond	--	Gouda	fijn-porceleijn	licht	1739	1775	oostelijk deel	--	Duco 2003, 190 (967)	--	295

spoor	vondst	MAE	ketelvorm	hielmerk	reliëfmerk	bijmerk	kwaliteit	gerookt?	begin	eind	context	vak	literatuur	extra beschrijving	id.
220	131	1	ovoïde	37 gekroond	--	Gouda + S	grof	sterk	1800	1881	oostelijk deel	--	Duco 2003, 197 (1037)	--	296
220	131	1	ovoïde	94 gekroond	--	Gouda + S	grof	sterk	1789	1897	oostelijk deel	--	Duco 2003, 197 (1037)	--	297
220	131	7	ovoïde	afgebroken	--	?	?	?	1750	1900	oostelijk deel	--	--	--	303
220	131	3	ovoïde	BOW	--	Gouda + S	grof	matig	1775	1850	oostelijk deel	--	Duco 2003, 184 (895)	vrij groot formaat ketel	287
220	131	1	ovoïde	dubbel kruis	--	Gouda	fijn-porceleijn	licht	1778	1855	oostelijk deel	--	Duco 2003, 149 (347)	groot formaat ketel	291
220	131	1	ovoïde	Fortuin	--	Gouda + S	grof	sterk	1775	1850	oostelijk deel	--	Duco 2003, 137 (184)	vrij groot formaat ketel	298
220	131	1	ovoïde	IH gekroond	--	Gouda	fijn-porceleijn	licht	1739	1753	oostelijk deel	--	Duco 2003, 159 (490)	--	292
220	131	1	ovoïde	molen	--	Gouda + S	grof	sterk	1800	1902	oostelijk deel	--	Duco 2003, 147 (311)	vrij groot formaat ketel	301
220	131	6	ovoïde	onleesbaar	--	Gouda + S	?	?	1740	1850	oostelijk deel	--	--	--	302b
220	131	1	ovoïde	PIB	--	Gouda + S	grof	sterk	1775	1850	oostelijk deel	--	Duco 2003, 172 (676)	vrij groot formaat ketel	286
220	131	1	ovoïde	PVA	--	Gouda + S	grof	sterk	1797	1827	oostelijk deel	--	Duco 2003, 170 (642)	--	289
220	131	1	ovoïde	S gekroond	--	Gouda	fijn-porceleijn	licht	1739	1800	oostelijk deel	--	Duco 2003, 153 (393)	--	285
220	131	1	ovoïde	scheepje	--	--	fijn	licht	1720	1739	oostelijk deel	--	Duco 2003, 147 (318)	kleine, vroege vorm van ovoïde ketel	302a
220	131	4	ovoïde	Wapen van Batavia	--	Gouda	fijn	sterk	1775	1864	oostelijk deel	--	Duco 2003, 125 (24)	vrij groot formaat ketel	299
220	131	3	ovoïde	Wapen van Batavia	--	Gouda	fijn	licht	1775	1864	oostelijk deel	--	Duco 2003, 125 (24)	vrij groot formaat ketel	300
220	131	1	ovoïde	WS gekroond	--	--	porceleijn	licht	1730	1739	oostelijk deel	--	Duco 2003, 167 (605)	--	288
220	131	1	trechter	--	--	--	grof	matig	1670	1739	--	--	--	datering checken	9
220	131	1	trechter	--	Fortuin	--	grof	matig	1671	1739	oostelijk deel	--	Duco 2003, 137 (184)	--	283
220	131	3	trechter	--	Moriaanshoofd	--	grof	licht	1692	1739	sloot	--	Duco 2003, 137 (189)	--	281
220	131	1	trechter	--	Moriaanshoofd	Gouda + S	grof	licht	1740	1764	sloot	--	Duco 2003, 137 (189)	--	282
220	131	1	trechter	--	trekzaag gekroond	--	grof	matig	1713	1739	oostelijk deel	--	Duco 2003, 143 (265)	--	284
220	142	1	biconisch (massief gedrongen)		--	--	grof	sterk	1640	1660	westelijk deel	--	--	puntroos op beide zijden ketel	327
220	142	1	ovoïde	25 gekroond	--	Gouda + S	grof	sterk	1800	1860	westelijk deel	--	Duco 2003, 189 (963)	groot formaat ketel	317
220	142	1	ovoïde	27 gekroond	--	Gouda	fijn-porceleijn	sterk	1775	1850	westelijk deel	--	Duco 2003, 190 (965)	groot formaat ketel	318

spoor	vondst	MAE	ketelvorm	hielmerk	reliëfmerk	bijmerk	kwaliteit	gerookt?	begin	eind	context	vak	literatuur	extra beschrijving	id.
220	142	1	ovoïde	34 gekroond	--	Gouda + S	grof	sterk	1739	1800	westelijk deel	--	Duco 2003, 191 (972)	--	321
220	142	1	ovoïde	39 gekroond	--	Gouda	fijn-porceleijn	sterk	1775	1850	westelijk deel	--	Duco 2003, 191 (978)	groot formaat ketel	319
220	142	4	ovoïde	afgebroken	--	--	grof	sterk	1740	1800	westelijk deel	--	--	--	325
220	142	4	ovoïde	afgebroken	--	--	grof	sterk	1800	1900	westelijk deel	--	--	groot formaat ketel	326
220	142	2	ovoïde	dubbel kruis	--	Gouda	fijn-porceleijn	licht	1800	1855	westelijk deel	--	Duco 2003, 149 (347)	--	324
220	142	1	ovoïde	GN gekroond	--	Gouda + S	grof	licht	1814	1902	westelijk deel	--	Duco 2003, 163 (547)	--	320
220	142	1	ovoïde	M gekroond	--	Gouda + S	grof	matig	1740	1810	sloot	--	Duco 2003, 153 (387)	--	316
220	142	2	ovoïde	Wapen van Batavia	--	Gouda	fijn	sterk	1800	1864	westelijk deel	--	Duco 2003, 125 (24)	--	322
220	142	1	ovoïde	Wapen van Batavia	--	Gouda + S	grof	sterk	1800	1864	westelijk deel	--	Duco 2003, 125 (24)	--	323
221	141	1	?	--	--	--	?	?	1650	1900	put met vlechtwerkwand	--	--	steelfragmenten	315
250	166	1	ovoïde	BOW	--	Gouda + S	grof	sterk	1800	1854	--	--	Duco 2003, 184 (895)	groot formaat ketel	348
255	169	1	?	--	--	--	?	?	1650	1900	--	--	--	steelfragment	349
259	181	1	kromkop	onleesbaar	--	Gouda	fijn	sterk	1775	1850	sekreetkuil	--	--	--	378
259	181	1	ovoïde	222	--	Gouda + S	grof	licht	1749	1812	sekreetkuil	--	Duco 2003, 198 (1043)	--	369
259	181	1	ovoïde	--	Job op de mesthoop	Gouda + S	grof	matig	1740	1793	sekreetkuil	--	Duco 2003, 136 (176)	--	376
259	181	1	ovoïde	30 gekroond	--	Gouda	fijn-porceleijn	sterk	1850	1881	sekreetkuil	--	Duco 2003, 190 (968)	--	365
259	181	1	ovoïde	82 gekroond	--	Gouda + S	grof	licht	1740	1800	sekreetkuil	--	Duco 2003, 196 (1024)	--	366
259	181	1	ovoïde	84 gekroond	--	Gouda + S	grof	sterk	1800	1873	sekreetkuil	--	Duco 2003, 196 (1026)	--	367
259	181	1	ovoïde	86 gekroond	--	Gouda	fijn	licht	1834	1877	sekreetkuil	--	Duco 2003, 197 (1028)	--	368
259	181	3	ovoïde	afgebroken	--	--	?	sterk	1750	1900	sekreetkuil	--	--	--	377
259	181	2	ovoïde	DS gekroond	--	Gouda	fijn-porceleijn	sterk	1789	1873	sekreetkuil	--	Duco 2003, 165 (584)	--	362
259	181	2	ovoïde	dubbel kruis	--	Gouda	fijn	sterk	1800	1855	sekreetkuil	--	Duco 2003, 149 (347)	--	373
259	181	1	ovoïde	GDH	--	Gouda	fijn-porceleijn	sterk	1797	1847	sekreetkuil	--	Duco 2003, 174 (717)	groot formaat ketel	364
259	181	2	ovoïde	onleesbaar	--	Gouda	fijn	sterk	1739	1750	sekreetkuil	--	--	kleine, vroege vorm van ovoïde ketel	374
259	181	1	ovoïde	onleesbaar	--	Gouda + S	grof	sterk	1740	1775	sekreetkuil	--	--	elegante vorm en maatvoering ketel	375

spoor	vondst	MAE	ketelvorm	hielmerk	reliëfmerk	bijmerk	kwaliteit	gerookt?	begin	eind	context	vak	literatuur	extra beschrijving	id.
259	181	1	ovoïde	TI gekroond	--	Gouda	fijn-porceleijn	sterk	1739	1800	sekreetkuil	--	Duco 2003, 161 (511)	--	363
259	181	1	ovoïde	TM gekroond	--	Gouda + S	grof	sterk	1780	1850	sekreetkuil	--	Duco 2003, 163 (545)	--	361
259	181	1	ovoïde	Wapen van Batavia	--	Gouda + S	grof	sterk	1775	1825	sekreetkuil	--	Duco 2003, 125 (24)	relatief klein, elegant formaat	372
259	181	2	ovoïde	Wapen van Batavia	--	Gouda + S	grof	sterk	1800	1864	sekreetkuil	--	Duco 2003, 125 (24)	--	370
259	181	1	ovoïde	Wapen van Batavia	--	Gouda + S	grof	licht	1800	1864	sekreetkuil	--	Duco 2003, 125 (24)	--	371
259	181	1	trechter	HKH	--	--	grof	licht	1723	1739	sekreetkuil	--	Duco 2003, 174 (720)	--	360
264	188	1	trechter	--	--	--	grof	licht	1670	1739	sloot	--	--	--	382
264	188	1	trechter	91 gekroond	--	--	grof	sterk	1724	1739	sloot	--	Duco 2003, 197 (1033)	--	381
264	188	1	trechter	enkelkruis gekroond	--	--	fijn					--			379
264	188	1	trechter	onleesbaar	--	Gouda + S	grof	matig	1740	1750	sloot	--	--	--	380
264	189	1	ovoïde	onleesbaar	--	--	fijn	sterk	1730	1739	sloot	--	--	--	383
264	204	1	trechter	enkelkruis gekroond	--	--	fijn	licht	1674	1739	--	--	Duco 2003, 149 (345)	--	389
266	197	1	?	--	--	--	?	?	1700	1850	--	--	--	steelfragment	14
267	210	1	ovoïde	afgebroken	--	--	fijn	licht	1800	1900	--	--	--	--	399
267	210	1	trechter	--	Moriaanshoofd	--	grof	licht	1692	1739	--	--	Duco 2003, 137 (189)	--	397
267	210	3	trechter	afgebroken	--	--	?	sterk	1670	1739	--	--	--	--	398
269	209	1	?	--	Moriaanshoofd	--	grof	matig	1692	1739	--	--	Duco 2003, 137 (189)	--	396
269	209	1	ovoïde	onleesbaar	--	--	fijn	sterk	1720	1739	--	--	--	--	393
269	209	1	ovoïde	scheepje	--	--	fijn	licht	1730	1739	--	--	Duco 2003, 147 (318)	--	394
269	209	1	trechter	Moriaanshoofd	--	--	fijn	sterk	1692	1739	--	--	Duco 2003, 137 (189)	--	395
270	207	1	trechter	--	--	--	grof	matig	1680	1739	--	--	--	puntroos op beide zijden ketel	391
270	207	1	trechter	--	Moriaanshoofd	--	grof	matig	1692	1739	--	--	Duco 2003, 137 (189)	--	392
270	207	2	trechter	enkelkruis gekroond	--	--	fijn	sterk	1674	1739	--	--	Duco 2003, 149 (345)	--	390
275	229	1	trechter	--	--	--	grof	sterk	1670	1739	--	--	--	--	29
TOTAAL		**591**													

Bijlage 3: Determinatielijst overige vondstgroepen deelrapport 2 Krommenie Heiligeweg/Dekamarktterein 2011 (OMN: 48421)									
spoor	vondst	vak	N (fragm)	determinatie	beschrijving	begin	eind	fragmentatie	id
1	4	--	1	bouwkeramiek, wandtegel	'kwadraattegel'; polychroom: drietulp; hoekvulling: grote lelies; rossig baksel	1625	1675	fragment	162
1	4	--	1	bouwkeramiek, wandtegel	'medaillontegel'; blauw op wit: Bijbelse(?) voorstelling (fragment te klein om zekerheid over voorstelling te verkrijgen)	1700	1850	fragment	163
4	5	--	1	bouwkeramiek, plavuis/estrik	grijsbakkend; ongeglazuurd; formaat: 23x23x3,1 cm; onderzijde schelpkalkmortel en gele en rode baksteenresten	--	--	compleet	11
45	6	--	1	bouwkeramiek, baksteen	rossig, klinkend hard baksel; formaat: 18x9x4,5 cm; trasmortel	--	--	compleet	164
45	6	--	1	bouwkeramiek, baksteen	rossig, klinkend hard baksel; formaat: 17x8x4 cm; trasmortel	--	--	compleet	165
71	15	--	1	bouwkeramiek, wandtegel	blauw op wit: 'kwadraattegel' met leeuw (afbeelding beschadigd); formaat: 13x13x1,1 cm; rossig baksel	1625	1675	fragment	168
92	18	--	1	bouwkeramiek, wandtegel	blauw op wit: 'medaillontegel' (voorstelling onherkenbaar); hoekvulling: gestileerde lelies; formaat: ..x..x0,7 cm; gelig baksel	1700	1850	fragment	169
93	19	--	1	bouwkeramiek, wandtegel	blauw op wit: 'medaillontegel' (voorstelling onherkenbaar); hoekvulling: gestileerde lelies; formaat: ..x..x0,7 cm; gelig baksel	1700	1850	fragment	170
93	19	--	1	natuursteen	Namens hardsteen, functie niet bekend	--	--	fragment	172
104	23	--	1	bouwkeramiek, wandtegel	brokje; blauw op wit: landschapje	1675	1750	fragment	37
107	26	--	3	bouwkeramiek, wandtegel	'medaillontegel'; blauw op wit: 2 ex. onherkenbaar; 1 ex. bijbels thema; hoekvulling: gestileerde lelies; formaat: ..x..x0,7 cm; gelig baksel	1700	1850	fragment	173
107	26	--	1	bouwkeramiek, wandtegel	ornamentaal, floraal motief over gehele tegel; formaat: ..x..x0,7 cm; gelig baksel	1675	1750	fragment	174
107	26	--	1	bouwkeramiek, plavuis/estrik	haardplavuis met gat voor opening aspot; roodbakkend; loodglazuur op bovenzijde en op rand; ca. 21xca 21x2,5 cm	--	--	fragment	175
116	35	--	1	bouwkeramiek, wandtegel	polychroom: bloemenvaas; hoekvulling: Bourgondische lelie; formaat: 12,8x12,8x1,2 cm; rossig baksel; achterzijde schelpkalkmortel	1600	1650	archeologisch compleet	176
116	35	--	1	bouwkeramiek, wandtegel	blauw op wit: soldaatje; hoekvulling: Bourgondische lelie; formaat: ..x..x1,0 cm; gelig baksel	1625	1675	fragment	177
116	35	--	1	bouwkeramiek, wandtegel	blauw op wit: 'medaillontegel' met man in landschapje; formaat: ..x..x0,7 cm; gelig baksel	1700	1800	fragment	178
116	35	--	1	bouwkeramiek, wandtegel	blauw op wit: gestileerd landschapje; 'spinnekophoek'; formaat: ..x..x0,6 cm; gelig baksel	1700	1800	fragment	179
116	38	--	1	bouwkeramiek, wandtegel	blauw op wit: 'medaillon' met landschapje; hoekvulling: Bourgondische lelie	1700	1800	fragment	195
116	38	--	1	natuursteen	plavuis/estrik; kalkzandsteen (13,7x13,7x2,5 cm)	--	--	compleet	196
116	52	--	7	bouwkeramiek, wandtegel	2 ex. geheel wit; 3 ex. paars op wit; 2 ex. blauw op wit; kleine fragmentjes	1750	1850	fragmenten	56
116	52	--	1	keramiek, kraal	roodbakkend, diameter 0,9 cm; ongeglazuurd (of geheel afgesleten)	--	--	compleet	58
116	70	3	1	bouwkeramiek, wandtegel	blauw op wit: 'medaillon' met (bijbelse?) voorstelling	1700	1850	fragment	233
116	77	6	1	natuursteen	tefriet maalsteenfragment; ronde maalsteen; diameter ca. 80 cm; h. 4,5 cm; rond spilgat (diameter ca. 20 cm)	--	--	fragment	252
116	95	10	1	pijpaarden beeldje	vermoedelijk zeemeermin; vergelijkbare schildering op tegels	1650	1800	kopje ontbreekt	257
116	95	10	1	bouwkeramiek, wandtegel	polychroom: hoekvulling: Bourgondische lelie; formaat: ..x..x1,2 cm; rossig-rood baksel	1600	1650	fragment	261
116	95	10	1	bouwkeramiek, wandtegel	blauw op wit: hoekvulling 'spinnekop'; formaat: ..x..x0,7 cm; gelig baksel	1700	1800	fragment	262
116	121	--	1	bouwkeramiek, wandtegel	blauw op wit: marskraamster met gevlochten mand op rug; hoekversiering: 'ossekop'; formaat: 13,3x[13,3]x1,3 cm; rossig baksel	1650	1700	archeologisch compleet	278
116	130	--	1	glas, kraal	glazen kraal, diameter: 2,2 cm; donker(blauw) glas	--	--	compleet	28
116	144	--	2	bouwkeramiek, wandtegel	donkerblauw op wit: vogel in loof (spaartechniek); formaat: 13,2x13,2x0,7 cm	1650	1700	fragment	338
116	144	--	4	bouwkeramiek, wandtegel	blauw op wit: landschapje, putto, vosje en onherkenbaar	1700	1850	fragment	339

spoor	vondst	vak	N (fragm)	determinatie	beschrijving	begin	eind	fragmentatie	id
116	177	--	1	bouwkeramiek, plavuis/estrik	bovenzijde witte engobe met loodglazuur en koperoxide (groen); onderzijde schelpkalkmortel; formaat: 17,3x17,3x2,5 cm)	--	--	compleet	30
116	177	--	1	bouwkeramiek, wandtegel	blauw op wit: medaillon met landschapje; tegel is secundair 'bijgeknipt' tot een vierkantje van 5x5 cm; oorspronkelijk formaat: ..x..x0,7 cm	1700	1750	fragment	31
116	177	--	2	bouwkeramiek, wandtegel	brokken...	1675	1900	fragmenten	36
116	177	--	2	bouwkeramiek, wandtegel	blauw op wit: o.a. kievitsbloem en ranken	1675	1750	fragment	351
116	177	--	1	bouwkeramiek, wandtegel	paars op wit: medaillon met man (herder?) in landschap; hoekvulling: spinnekop; formaat: 12,7x..x0,7 cm	1750	1850	fragment	352
116	180	--	1	bouwkeramiek, wandtegel	blauw op wit: 'kwadraattegel' met éénhoorn (steigerend) binnen 'WanLi-omlijsting', formaat: 12,3x12,3x1,5 cm; rossig/geel gemengd baksel	1600	1650	fragment	353
116	180	--	1	bouwkeramiek, wandtegel	blauw op wit: 'kwadraattegel' met drietulp in vaas binnen 'WanLi-omlijsting; formaat: 13,1x..x1,3 cm; rossig baksel	1600	1650	fragment	354
116	180	--	1	bouwkeramiek, wandtegel	blauw op wit: violist; hoekvulling: spinnekop; formaat: 13,2x13,2x1,0 cm; gelig baksel	1650	1700	fragment	355
116	180	--	1	bouwkeramiek, wandtegel	geheel wit; formaat: ..x..x0,6 cm	1800	1900	fragment	356
116	187	--	2	bouwkeramiek, wandtegel	blauw op wit (onherkenbaar); dikte 0,6 cm	1675	1750	fragment	2
116	187	--	1	bouwkeramiek, wandtegel	blauw/geel/oranje op wit: “kwadraattegel”, voorstelling onherkenbaar; formaat: ..x..x1,5 cm	1600	1650	fragment	10
116	187	--	1	bouwkeramiek, wandtegel	blauw op wit: 'accoladerand', waarbinnen 'drietulp'; formaat: ..x12,6x0,8 cm; geel baksel; vergelijk: http://collectie.museumrotterdam.nl/objecten/924	1675	1750	fragment	15
116	187	4	1	pijpaarden beeldje	vogel (duif?) op sokkeltje; vermoedelijk symbool van de Heilige Geest	--	--	kopje ontbreekt	17
116	187	1	1	keramiek, tegelplaat	faïence 'schilderij'; blauw op wit: landschapje met zittende man en vrouw met mand op het hoofd (grove streek van schilderen); geheel tinglazuur (ook de achterzijde); formaat: ..x..x1,7 cm	1750	1850	fragment	68
116	187	1	1	bouwkeramiek, plavuis/estrik	roodbakkend; bovenzijde loodglazuur (bruin); formaat 11,5x11,5x2,2 cm	--	--	compleet	72
116	187	1	1	bouwkeramiek, wandtegel	geheel wit; formaat: ..x..x0,7 cm	1800	1900	hoekfragment	73
116	187	7	1	gips, namaakei	namaak-ei ter bevordering van nestelgedrag legkippen; diamheter 4,3 cm/h. 6,0 cm; gietnaad, geglaasd	1900	1960	archeologisch compleet	74
116	187	2	1	bouwkeramiek, wandtegel	blauw op wit: landschapje met versterkte hoeve; formaat: ..x12,9x0,7 cm; 'spinnekophoek'; geel baksel	1700	1800	fragment	77
116	187	2	1	bouwkeramiek, wandtegel	blauw op wit: dorpsgezichtje met kerk; formaat: ..x..x0,7 cm; geel baksel	1700	1800	fragment	78
116	187	2	1	bouwkeramiek, wandtegel	blauw op wit: cupido met boog; geen hoekvulling; formaat: ..x12,6x0,9 cm; rossig baksel	1650	1700	fragment	79
116	187	2	1	bouwkeramiek, wandtegel	paars op wit: medaillon met (bijbelse?) voorstelling; formaat: ..x..x0,6 cm; geel baksel	1700	1800	fragment	80
116	187	2	1	bouwkeramiek, wandtegel	polychroom: 'vierpastegel'; formaat: ..x..x1,5 cm; geel baksel	1600	1650	fragment	81
116	187	2	2	bouwkeramiek, plavuis/estrik	roodbakkend; bovenzijde witte engobe met loodglazuur en koperoxide (groen); bij 1 ex. glazuur bijna geheel weggesleten; formaat: 19x19x2,5 cm	--	--	fragment	82
116	187	2	1	bouwkeramiek, plavuis/estrik	roodbakkend; bovenzijde witte engobe met loodglazuur en koperoxide (groen); bij 1 ex. glazuur bijna geheel weggesleten; formaat: 15,5x15,5x2,5 cm	--	--	compleet	83
116	187	2	1	bouwkeramiek, plavuis/estrik	roodbakkend; bovenzijde loodglazuur; formaat: ..x..x2,0 cm	--	--	compleet	84
116	187	5	2	natuursteen, daklei	--	--	--	compleet	121
116	187	5	1	bouwkeramiek, wandtegel	blauw op wit: (boeren?)landschapje	1700	1800	fragment	122
116	187	8	1	bouwkeramiek, wandtegel	blauw op wit: bladerloof	1650	1700	fragment	159
116	218	--	1	natuursteen	zwarte, hardstenen stamper/vijzel?	--	--	fragment	438

spoor	vondst	vak	N (fragm)	determinatie	beschrijving	begin	eind	fragmentatie	id
117	143	--	1	bouwkeramiek, wandtegel	geheel wit; achterzijde trasmortel; formaat: 13x13x0,8 cm	1700	1850	compleet	329
117	143	--	1	bouwkeramiek, wandtegel	'plinttegel'/omlijsting; paars op wit: kievitsbloem; achterzijde trasmortel; formaat: ..x6,5x0,7 cm	1700	1850	fragment	330
117	143	--	1	natuursteen	leistenen plavuis?	--	--	fragment	331
117	143	--	2	bouwkeramiek, plavuis/estrik	1 ex. loodglazuur met mangaanoxide (donkerpaars tot donkerbruin oppervlak); 1 ex. bovenzijde witte engobe met loodglazuur (geel); formaat: ..x..x2,5 cm	--	--	fragment	332
134	42	--	1	bouwkeramiek, wandtegel	blauw op wit: 'medaillon' met vermoedelijk bijbelse voorstelling; hoekvulling: spinnekop; formaat: ..x..x0,8 cm); gelig baksel	1700	1800	fragment	197
134	42	--	2	bouwkeramiek, wandtegel	blauw op wit: landschapjes; formaat: ..x..x0,8 cm; gelig baksel	1700	1800	fragment	198
155	45	--	1	bouwkeramiek, wandtegel	paars sponswerk met uitgespaarde ranken met blauwe nerven; formaat: ..x..x0,7 cm; gelig baksel	1700	1750	fragment	200
203	66	--	1	pijpaarden beeldje	vogeltje (zwaan?); geen verfresten; l. 4,2/b. 1,9/h. -- cm	1700	1800	kopje ontbreekt	232
206	66	--	1	natuursteen	vuursteenknol	--	--	compleet	231
212	96	--	2	bouwkeramiek, wandtegel	blauw op wit: 'kwadraattegel' met centrale drietulp in vaas; hoekvulling: Bourgondische lelie; glazuur sterk verweerd; formaat: 13x13x1,1 cm; rossig baksel; schelpkalkmortel	1625	1675	1 ex. compleet	263
212	96	--	1	bouwkeramiek, wandtegel	blauw op wit: soldaatje; hoekvulling: spinnekop; glazuur sterk verweerd; formaat: 12,7x12,7x1,1 cm; rossig baksel; schelpkalkmortel	1650	1700	fragment	264
219	123	--	1	bouwkeramiek, wandtegel	blauw op wit: molen (grove streek van schilderen); formaat: ..x..x0,7 cm; gelig baksel	1750	1850	fragment	274
220	131	--	1	bouwkeramiek, wandtegel	blauw op wit: medaillon met boerderij en hooischelf; 'spinnekophoek'; formaat: ..x..x0,5 cm	1750	1850	fragment	4
220	131	--	3	bouwkeramiek, dakpan	roodbakkend, ongeglazuurd	--	--	fragment	5
220	131	--	1	pijpaarden beeldje	liggende leeuw; kopje beschadigd; mogelijk orangistisch symbool; formaat: 4,7x3,5x2 cm	1700	1850	archeologisch compleet	276
220	131	--	4	bouwkeramiek, wandtegel	kleine fragmenten met diverse versieringen	1650	1750	fragmenten	279
220	131	--	1	pijpaarden beeldje	onderzijde van (heiligen?)beeldje	--	--	fragment	305
221	141	--	1	bouwkeramiek, wandtegel	blauw op wit: vogel op tak; hoekvulling: ossekop?; 12,4x12,4x1,0 cm; gelig baksel	1625	1675	archeologisch compleet	313
221	141	--	1	bouwkeramiek, wandtegel	blauw op wit: paard; hoekvulling: spinnekop; formaat: ..x..x1,0 cm	1650	1700	fragment	314
223	125	--	1	bouwkeramiek, wandtegel	blauw op wit: o.a. fries met knorren (randdeel van grotere voorstelling op tableau?); formaat: 13x7x13,7x1,5 cm	1600	1650	fragment	275
264	189	--	2	bouwkeramiek, wandtegel	paars op wit: 1 ex. ornamentale decoratie; 1 ex. 'medaillon' met landschapje	1700	1850	fragment	384
266	197	--	1	bouwkeramiek, plavuis/estrik	roodbakkend; loodglazuur op bovenzijde en zijkanten (bovenzijde geheel weggesleten); formaat: ..x..x2,1 cm	--	--	fragment	12
266	197	--	1	bouwkeramiek, wandtegel	blauw op wit: 'spinnekophoek'; formaat: ..x..x0,8 cm	1700	1850	fragment	13
--	235	--	1	bouwkeramiek, wandtegel	blauw op wit: 2 mannen met kegelspel; formaat: 12,5x12,5x0,9 cm	1700	1850	compleet	439
TOTAAL			**109**						

Archeologische opgravingen aan de Heiligeweg te Krommenie, gemeente Zaanstad

Argo 21, deel 3: glas en metaal

ARCHEOLOGENBUREAU

ARGO

Opdrachtgever:	Dreef Beheer B.V.
Bevoegd gezag:	Gemeente Zaanstad
Gemeente:	Zaanstad
Plaats:	Krommenie
Toponiem:	Heiligeweg
Onderzoeksmeldingsnr.:	46359
Coördinaten:	112.964/501.575 112.975/501.615 112.842/501.670 112.828/501.642
Titel:	Archeologische opgravingen aan de Heiligeweg te Krommenie, gemeente Zaanstad
Rapportnr.:	Argo 21, deel 3: glas en metaal
Auteur(s):	Berg, G.T.C. van den & Vaars, J.P.L.
Met bijdragen van:	Kleij, P., Scheffer-Mud, C.
Illustraties:	J.P.L. Vaars (tenzij anders vermeld)
Fotografie:	J.P.L. Vaars (tenzij anders vermeld)
Opmaak:	J.P.L. Vaars
Dataverwerking:	J.P.L. Vaars
Datum uitgave:	Oktober 2014
Versienummer:	1 (concept)
Autorisatie:	J.P.L. Vaars (Archeologenbureau Argo)
ISSN:	1879-7091

Eventuele vragen over dit rapport kunnen aan de auteur worden gesteld via onderstaand mailadres:
info@archeologenbureauargo.nl

Disclaimer:
Archeologenbureau Argo en de samensteller(s) van dit rapport kunnen niet aansprakelijk worden gesteld voor eventuele schade (direct of indirect danwel gevolgschade) voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.
Archeologenbureau Argo betracht de grootste zorgvuldigheid bij het uitvoeren van al haar onderzoeken. De aard van archeologisch onderzoek en in het bijzonder de steekproefsgewijze benadering die inherent is aan archeologisch vooronderzoek maakt het echter onmogelijk garanties te geven ten aanzien van de resultaten van dergelijk onderzoek.

© Archeologenbureau Argo

Postadres:	Bezoekadres:	Telefoon:
Postbus 1259	Studio 34	075-6314418
1500AG	Parkstraat 68-70	info@archeologenbureauargo.nl
Zaandam	Zaandam	www.archeologenbureauargo.nl

Inhoudsopgave

1. Inleiding.....4

2. Glas (C. Scheffer-Mud).....5

3. Metaal (G.T.C van den Berg, J.P.L. Vaars, m.m.v. P. Kleij).....9

4. Conclusie.....30

5. Literatuur.....31

Bijlagen
1. Determinatielijst glas
2. Tellist glas
3. Determinatielijst metaal

1. Inleiding

In dit deel van "Archeologische opgravingen aan de Heiligeweg te Krommenie" worden het glas en metaal behandeld. De sporen en structuren worden besproken in deel 1. Deel 2 gaat over de aangetroffen (bouw)keramiek en kleipijpen en deel 4 behandelt het organische vondstmateriaal.

Het glas wordt beschreven door mevrouw C. Scheffer-Mud van de gemeente Zaanstad, het metaal wordt behandeld door G. van den Berg, P. Kleij en J. Vaars.
Zowel van het glas als van het metaal is het merendeel afkomstig uit een grote sloot; spoor 116. Een deel van deze sloot is in vakken opgegraven, deze vakken hebben echter relatief weinig metaal en glas opgeleverd en veel vakken kunnen niet aan bewoning worden gekoppeld (zie deel 2). In het onderstaande worden daarom de glas- en metaalvondsten in catalogusvorm gepresenteerd.

2. Glas (C. Scheffer-Mud)

Het merendeel van het gevonden glas is afkomstig uit sloot spoor 116. De glasfragmenten kunnen worden teruggebracht tot 786 MAE (minimum aantal exemplaren) (bijlage 1 en 2).
De vroegste fragmenten worden gevormd door V133-gl081 (afbeelding 1) en V213-gl134 (beiden uit spoor 116). Deze fragmenten behoren toe aan een roodbruine schenkkan (gl-kan-7) en bestaan uit een glasdraadvoet met bodemgedeelte en een versieringgedeelte met twee over het onderste deel van de buik lopende gekerfde banden die zigzaggend verbonden zijn. Kannen in afwijkende kleuren zoals roodbruin duiden op een bovenmodaal inkomen van de bezitter. De kan wordt gedateerd in de periode 1550-1625.

Afbeelding 1. Een bodemfragment uit 1550-1625 (V133-gl081). Foto: C. Scheffer-Mud, Gemeente Zaanstad.

Afbeelding 2. Een fragment van een knobbelbeker uit 1625-1675 (V85-gl179). Foto: C. Scheffer-Mud, Gemeente Zaanstad.

Vermeldenswaardige vroege vondsten zijn verder:
V187-gl008, een netwerkbeker (gl-bek-10) uit de periode 1650-1700.
V187-gl046, V131-gl079, V135-gl084, V209-gl119 en V211-gl125, fragmenten van groene fijne wafelbekers (gl-bek-19a) die dateren tussen 1575 en 1675.
V85-gl179, een knobbelbeker (gl-bek-12) uit 1625-1675 (afbeelding 2).
V73/74-gl175, een ijsglasbeker (gl-bek-4) uit 1575-1650. Het ijsglaseffect werd verkregen door het hete glas te rollen in glassplinters.
V187-gl068, een buisfragment van een buizenfles of kutrolf (gl-fle-129) uit de periode 1600-1700.
V215-gl137, een schachtfragment van een roemer met braamnoppen uit 1625-1725.

Afbeelding 3. Wijnflessen uit 1700-1800 (V219-gl194). Foto: C. Scheffer-Mud, Gemeente Zaanstad.

Het overgrote deel van het gevonden glas uit de periode 1700-1800 bestaat uit uivormige wijnflessen (afbeelding 3), kleurloze Boheemse bekers en kelkglazen . Een bijzonder mooie vondst is de 18e eeuwse

kleurloze beker V187-gl059, gl-bek-6, met emailleversiering die bestaat uit een fort met zeetafereel, schepen, vogel in geel, rood en zwart (afbeelding 4 en 5). Volgens Jaap Kottman (mondelinge mededeling) komen deze bekers vaker voor in Duitsland en Engeland en worden ze slechts sporadisch in Nederland gevonden. De datering kan in de gehele 18e eeuw vallen.

Afbeelding 4. Een Boheemse beker uit de 18e eeuw (V187-gl059). Foto: C. Scheffer-Mud, Gemeente Zaanstad.

Afbeelding 5. De andere zijde van de Boheemse beker uit de 18e eeuw (V187-gl059). Foto: C. Scheffer-Mud, Gemeente Zaanstad.

De 19e eeuwse en 20e eeuwse vondsten bestaan vooral uit medicijnflesjes en potjes, petroleumflessen, bierflessen etc. (afbeelding 6).

Afbeelding 6. Flessen daterend rond 1900 (V211-gl132, V187-gl019, gl066, glo6, gl064 en gl065). Foto: C. Scheffer-Mud, Gemeente Zaanstad.

Opvallend zijn de grote hoeveelheden vensterglasfragmenten (430 stuks) die vooral in spoor 116 zijn gevonden (afbeelding 7). Tussen het vensterglas bevinden zich vier "koeienogen" (afbeelding 8). Een "koeienoog" is het litteken dat wordt achtergelaten door het pontilijzer die aan de hete klomp glas vastzat om die vervolgens uit te slingeren tot een grote ronde schijf waar vensterruitjes uit gesneden werden. Het koeienoog is het dikste gedeelte van de glasschijf.

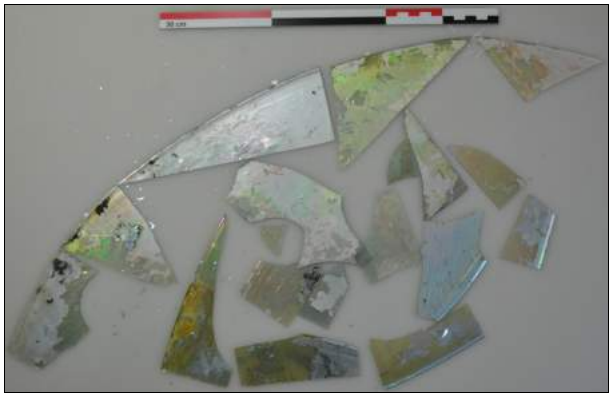

Afbeelding 7. Fragmenten vensterglas. Foto: C. Scheffer-Mud, Gemeente Zaanstad.

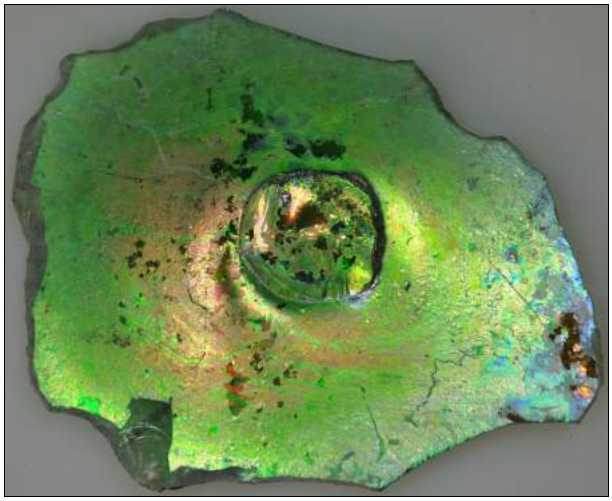

Afbeelding 8. Een zogenaamd "koeienoog" (V187-gl006). Foto: C. Scheffer-Mud, Gemeente Zaanstad.

Behalve de vier koeienogen zijn er vele complete ruitjes gevonden van verschillende afmetingen en vormen en randfragmenten van zowel één of meer glasschijven als van één of meer glascilinders.

Glasschijven en glascilinders zijn de grote glazen die in glasblazerijen gemaakt werden en van daar uit naar glaszetters werden vervoerd. De glaszetters knipten uit de schijven en cilinders vervolgens kleine ruiten op maat. Een glasschijf is een grote glazen pannenkoek, een glascilinder een grote glazen bol die werd open geknipt en uitgerold tot een rechthoekig stuk vlakglas (zie Bogtman, 1947 pp. 12 en 13). Bij een randfragment van de glasschijf loopt de verdikte rand rond, bij de cilindermethode loopt de verdikte rand recht.

Verder zijn er grote hoeveelheden dunne reepjes vensterglas gevonden, het betreft hier stukjes restafval die overblijven na het op maat snijden van het vensterruitje. Afwijkend van de normale groenige kleur van 17e en 18e eeuws vensterglas zijn de fragmenten met een lichtblauwe kleur. Hieronder bevindt zich een druppelvormig gesneden ruitje. Het is mogelijk dat er op het eind van de 17e of in het begin van de 18e eeuw een glaszetter ter plekke bezig is geweest vele gesneuvelde vensters te vervangen. Een andere optie is dat er een werkplaatsje van een glaszetter gevestigd was aan het Mad. De glasschijven zouden dan per schip aangevoerd kunnen zijn uit bijvoorbeeld Amsterdam, waar de meest glasblazerijen gevestigd waren.

3. Metaal (G. van den Berg & J.P.L. Vaars, m.m.v. P. Kleij)

Bij het onderzoek aan de Heiligeweg zijn in totaal 184 behoudenswaardige metalen artefacten gevonden (zie ook bijlage 3). Hiervan zijn 142 stuks (77%) afkomstig uit sloot spoor 116.
Wanneer we de metaalvondsten uit spoor 220, een dwarsslootje van spoor 116, meetellen dan ligt dit aantal zelfs op 158 stuks (86%). Dit zeer hoge percentage kan verklaard worden door het feit dat de sloot jarenlang is gebruikt door de aangrenzende huishoudens om de vaat in te wassen, waarbij met name bestek verloren is gegaan. Daarnaast is de sloot tot in de jaren '60 van de vorige eeuw gebruikt als beerput. Problematisch is dat een stratigrafie zo goed als ontbrak in de slootvulling doordat herhaaldelijk is gebaggerd. Hierdoor zijn niet alleen veel van de oorspronkelijk aanwezige vondsten verdwenen, maar werden ook vondsten uit verschillende perioden door elkaar "gehusseld", waardoor vaak zeventiende eeuwse vondsten tezamen met recente rommel aangetroffen werden.
In het onderstaande worden de bij de opgraving gevonden metalen voorwerpen in alfabetische volgorde behandeld.

Asbakken
De enige asbak is een rechthoekig exemplaar dat is voorzien van de afbeelding van een wijnfles (afbeelding 9). De datering ligt in de jaren '60 of '70 van de vorige eeuw.

Afbeelding 9. Een asbak (ID 69f) met in "haut relief" de afbeelding van een wijnfles. Lengte: 12,3 cm.

Balansschaaltjes
Balansschaaltjes werden gebruikt bij het wegen op een weegschaal. Er is één balansschaaltje van latoenkoper aangetroffen (afbeelding 10). Een tweede schaaltje is zwaarder uitgevoerd en heeft aan de onderzijde drie bevestigingsgaatjes (afbeelding 11).

Afbeelding 10. Een balansschaaltje van latoenkoper (ID 11a). Doorsnede: 6,8 cm.

Afbeelding 11. Een messing balansschaaltje (ID 64d). Doorsnede: 11 cm.

Bandeliersluitingen
Bandeliersluitingen vormen een onderdeel van smalle, vaak laaghangende gordels op de wambuis. Een complete sluiting bestaat uit twee (geornamenteerde) beslagplaatjes die, d.m.v. platte klemplaatjes en stiftjes aan het uiteinde van de gordel worden bevestigd. Het middenornament waaraan beide beslagplaatjes gehaakt worden, komt in een aantal variaties voor. Soms betreft het een driepas, al dan niet voorzien van een lelie, of een s-vormig slangetje. Bandeliersluitingen in deze vorm komen in ieder geval vanaf het laatste kwart van de 16e eeuw voor en blijven tot ver in de 17e eeuw in gebruik (bron: http://members.casema.nl/jan.rink/Artifacts.html). Een fraai en compleet exemplaar wordt getoond op afbeelding 12. Een tweede exemplaar (ID 86b) is incompleet, hiervan is alleen één van de twee beslagstukjes aangetroffen (afbeelding 13).

Afbeelding 12. Een koperen bandeliersluiting (ID 37f). Lengte beslagplaatjes: 3,3 cm.

Afbeelding 13. Een beslagplaatje van een bandeliersluiting (ID 68b). Hoogte: 4,0 cm.

Bekers
De twee gevonden bekers zijn beiden van tin. Het eerste exemplaar (afbeelding 14) heeft ter versiering twee horizontale lijnen. Blijkens twee bevestigingsgaten was deze beker ooit voorzien van een handvat. De tweede beker (afbeelding 15) heeft vlak onder de rand en vlak boven de onderkant een horizontale lijn en op de onderzijde een ruitmotief en een tinmerk met het wapen van Alkmaar met de letter T (afbeelding 16). Welke tingieter dit merk gebruikte is helaas onbekend.

Afbeelding 14. Een beker van tin (ID 20). Hoogte: 6,0 cm.

Afbeelding 15. Een tinnen beker (ID 82). Hoogte: 7,8 cm.

Afbeelding 16. De onderzijde van de tinnen beker uit afbeelding 15 (ID 82). Het tinmerk is het wapen van Alkmaar met de letter T. Doorsnede: 5,2 cm.

Bellen

Er worden twee hoofdtypen bellen onderscheiden. Het eerste type is het gesloten bolvormige type, ook wel kogelbel genoemd. In de kogelbel bevindt zich een kogeltje. Het tweede type is het (half)open type. Dit type is voorzien van een klepeltje.

Afbeelding 17. Een bronzen bel (ID 49a). Doorsnede: 4,0 cm.

Er zijn vier bellen aangetroffen. Twee kogelbellen hebben een zelfde rond model en zijn respectievelijk 4,0 en 2,9 cm in diameter (afbeelding 17 en 18). Vermoedelijk waren deze bevestigd aan paardentuig. De derde bel is een tafelbelletje van tin (afbeelding 19). Het laatste belletje is een klein tinnen kogelbelletje.

Afbeelding 18. Een koperen bel (ID 64b). Doorsnede: 2,9 cm.

Afbeelding 19. Een tinnen tafelbel (ID 69a). Hoogte: 6,5 cm.

Beslagstukjes
Er zijn twee koperen beslagstukjes aangetroffen (ID 36c en 47b) deze zijn echter te klein om er een nadere functie aan toe te kennen.

Bestek
Deze groep bestaat uit (delen van) één vork, acht messen, 32 lepels en één suikerschepje en is grotendeels aangetroffen in sloot spoor 116. Onder de lepels bevinden zich vier theelepels en één zilveren eetlepel. Het grote aantal lepels kan waarschijnlijk verklaard worden doordat tot ver in de achttiende eeuw de lepel het voornaamste bestekonderdeel vormde en ieder zijn eigen lepel had. Het hier gevonden bestek zal merendeels verloren zijn gegaan tijdens het doen van de vaat in de sloot. Eén lepel verdient een aparte vermelding; een huwelijkslepel uit ca. 1700 (afbeelding 20, 21 en 22), gevonden in sloot spoor 116. De beschrijving van deze lepel is naar Kleij (2011).
De lepel heeft een rechte steel en een druppelvormige bak. De lengte van de steel bedraagt 11,6 cm, die van de bak 6,2 cm, zodat de totale lengte uitkomt op 17,8 cm. De grootste breedte van de bak is 5,4 cm. Het onderste deel van de steel is aan de voorzijde, direct boven de bak, versierd met ornamenten. Aan de achterzijde is op dit deel van de steel een bloemrank aangebracht. Het middendeel van de steel is recht en in doorsnede ruitvormig met een afgeplatte punt aan de voorzijde. Het uiteinde van de lepel is versierd met een officier in 17eeuwse kledij (afbeelding 22). De officier heeft een brede band rond zijn middel, een sjerp of bandelier met musketmaten over zijn borst, rond zijn nek hangt een kraag of ketting en op zijn hoofd staat een hoed. In zijn rechterhand houdt hij een soort commandeursstaf vast, links draagt hij een sabel waarvan alleen het handvat en de punt zichtbaar zijn. Aan de achterzijde van de officier is merkwaardigerwijs een boom met daarin twee vogels aangebracht. Deze versieringen zijn in één keer met de lepel meegegoten en er niet later op aangebracht. Nadat de lepel klaar was, heeft de tinnegieter zijn merk aan de voorkant in de bak geslagen, tegen de steel aan. Het tinmerk bestaat uit een cirkel met daarin het wapen van Amsterdam met links daarvan een onleesbare letter en rechts de letter K. Boven het wapen staan de letters PA. Dit is het merk van een tinnegieter die rond 1700 in Amsterdam werkzaam was. Op een gegeven moment is de voorzijde van de bak van de lepel voorzien van een gravering van een grondje waarop links een vrouw staat en rechts een man. De vrouw heeft een lange rok en een kraag met twee lange punten. Op haar hoofd draagt ze een kapje. De man heeft een kuitbroek, een wijde jas en lang haar (een pruik?). De man en de vrouw houden samen een groot hart vast waar twee pijlen

doorheen zijn geschoten en waaruit vlammen komen. Zowel boven de man als boven de vrouw zweeft een grote tak, boven het hart zweeft een kroon. Tussen het grondje en het merk zijn de letters M I gegraveerd. Langs de rand van de bak loopt ten slotte een graveerlijn.

Afbeelding 20. Voorzijde van de huwelijkslepel (ID 78). Lengte: 17,8 cm. Foto: W. Jong, gemeentearchief Zaanstad.

Afbeelding 21. Achterzijde van de huwelijkslepel (ID 78). Lengte: 17,8 cm. Foto: W. Jong, gemeentearchief Zaanstad.

De graveringen zijn waarschijnlijk aangebracht met een rad of wieltje met punten, want de graveerlijnen bestaan eigenlijk uit rijen kleine putjes. Zoals gezegd, is het merk van een tinnegieter die rond 1700 in Amsterdam werkzaam was. De vorm van de lepel (rechte steel, druppelvormige bak) is ook gangbaar in deze periode. De kleding van zowel de man als de vrouw is kenmerkend voor de late 17e en de eerste helft van de 18e eeuw. Al met al lijkt het er dus op dat de lepel uit de periode rond 1700 of uit de eerste helft van de 18e eeuw dateert en dat de gravering er ook in die periode op is aangebracht. De versierde lepel van het Mad is geen gewone eetlepel. De gravering maakt duidelijk wat voor lepel dit is: een huwelijkslepel. Dergelijke lepels werden aan de bruid en bruidegom gegeven ter gelegenheid van hun huwelijk. De man en de vrouw houden een hart vast dat brandt van de liefde en om de liefde nog eens te benadrukken heeft het liefdesgodje Cupido of Amor er voor alle zekerheid ook nog twee pijlen doorheen geschoten. De vrouw heeft een dracht die veel in Noord-Holland voorkwam. Vooral de lange punten van haar kraag zijn kenmerkend. Dit wijst erop dat de gravering voor een echtpaar in Noord-Holland is aangebracht, gezien de vindplaats vermoedelijk voor een echtpaar in Krommenie. De initialen op het grondje, M en I, zijn vermoedelijk de beginletters van de voor- of achternaam van de man en de vrouw. De gewoonte om een huwelijkslepel cadeau te doen komt in de betere kringen op in de 17e eeuw en gaat de gehele 18e eeuw door. Zelfs in de 20e eeuw worden er nog huwelijkslepels vervaardigd. Omdat het geschenken waren van de rijkere bovenlaag zijn de meeste van dit soort lepels gemaakt van zilver. Tinnen huwelijkslepels komen zelden voor. Wanneer tin echter goed gepoetst wordt, glimt het als zilver. Van een afstandje zal het verschil tussen een tinnen en een zilveren huwelijkslepel niet te zien zijn geweest.

Afbeelding 22. Detail van de huwelijkslepel (ID 78). Duidelijk te zien is dat de officier een sjerp of bandelier voor musketmaten en een sabel draagt. Foto: W. Jong, gemeentearchief Zaanstad.

De afbeeldingen 23 t/m 26 tonen een kleine selectie van de overige gevonden lepels. Het vroegste exemplaar kan worden geplaatst in de periode 1550-1600 (afbeelding 23). Vermeldenswaard zijn ook een lepel met een zogenaamde hondenneus (afbeelding 24) en een zilveren lepel (afbeelding 25) uit de 20e eeuw, één van de latere exemplaren. De lepel is vervaardigd van Potosi-zilver. Potosi werd in april 1545 gesticht onder de naam "Villa Imperial de Carlos V" door Juan de Villarroel. Overigens is zeer waarschijnlijk een groot deel van het zilver van de "Zilvervloot", die Piet Hein op de Spanjaarden buitmaakte, uit Potosi afkomstig.

Afbeelding 23. Tinnen lepel (ID 29). Tinmerk: gekroonde rozet. Datering: 1550-1600. Lengte: 18 cm.

Afbeelding 24. Tinnen lepel (ID 19). Tinmerk op steel: wapen van Amsterdam met er boven de letters TTA? Datering: 1650-1725. Lengte: 18,3 cm.

Afbeelding 25. Tinnen lepel (ID 9b). Tinmerk: wapen van Amsterdam met aan weerszijden de letters KK (klein keur) en er boven de letters LL. Datering: 1700-1750? Lengte: 17,2 cm.

Afbeelding 26. Zilveren lepel (ID 28). Opschrift: SPSR POTOSI SILVER. Datering: 1900-1960. Lengte: 20,5 cm.

Blakers
Er is één blaker gevonden (afbeelding 27). Blakers werden voor de intrede van elektriciteit gebruikt als eenvoudige lamp of zaklamp. Het opstaande randje diende om te voorkomen dat gesmolten kaarsvet er af liep.

Afbeelding 27. Een tinnen blaker (ID 9c). Lente: 14,4 cm.

Boeksluitingen
Om kostbare boeken te beschermen werden deze voorzien van boekbanden, waarmee ook de boeksluiting en het boekbeslag hun intrede deden. Boekbeslag diende ter bescherming van de hoeken van de boekbanden. De sluiting werd gebruikt om het vormen van stofconcentraties tussen de pagina's zo veel mogelijk te vermijden. De boeksluitingen en beslagstukken die zijn gemaakt van koper of messing dateren vanaf ca. 1450 maar zijn pas vanaf ca. 1500 algemeen gangbaar. De versiering bestaat over het algemeen uit eenvoudige motieven als lijnen, cirkels, ruitjes etc.
Er zijn twee boeksluitingen gevonden. Eén exemplaar is vervaardigd uit messing (ID 37e) (afbeelding 28), de andere (ID 45b) uit brons (afbeelding 29). Beide exemplaren dateren in de 17e eeuw.

Afbeelding 28. Messing boeksluiting met lineaire versiering (ID 37e). Lengte: 3,7 cm.

Afbeelding 29. Bronzen boeksluiting (ID 45b). Hoogte: 2,7 cm.

Afbeelding 30. Een cup van latoenkoper (ID 50). Hoogte: 4,6 cm.

Cups
Het enige exemplaar is gemaakt van zeer licht latoenkoper (afbeelding 30). Aan de bovenzijde bevindt zich een versierde baan. Aan één zijde bevinden zich boven elkaar twee gaatjes. Tegenover het bovenste gaatje bevindt zich een tegenhanger. Vermoedelijk heeft alleen in het onderste gaatje een nageltje gezeten om de koperrreep waaruit de cup is vervaardigd op zijn plaats te houden en waren de bovenste gaatjes om de cup op te hangen aan een weegschaal.

Doosjes
Er kunnen verschillende soorten doosjes worden onderscheiden: tabaksdoosjes, snuifdoosjes en pillendoosjes, al is het verschil niet altijd even duidelijk. De afbeeldingen 31 en 32 tonen een fraai versierde tabaksdoos uit de 19e eeuw, het enige gevonden exemplaar. Het tinnen snuifdoosje (afbeelding 33) is voorzien van twee scharniertjes en versierd met diagonale banen met een versiering van bloemmotieven en ranken. Het deksel ontbreekt. Van een tweede snuifdoosje is alleen het ovale deksel teruggevonden (afbeelding 34). Het laatste doosje wordt gevormd door het deksel van een rond pillen-doosje (afbeelding 35).

Afbeelding 31. Een koperen tabaksdoos versierd met Franse lelies (ID 64a). Lengte: 10,5 cm.

Afbeelding 32. Dezelfde tabaksdoos als in afbeelding 31, nu opengeklapt.

Afbeelding 33. Een tinnen snuifdoosje (ID 66). Hoogte: 2,2 cm.

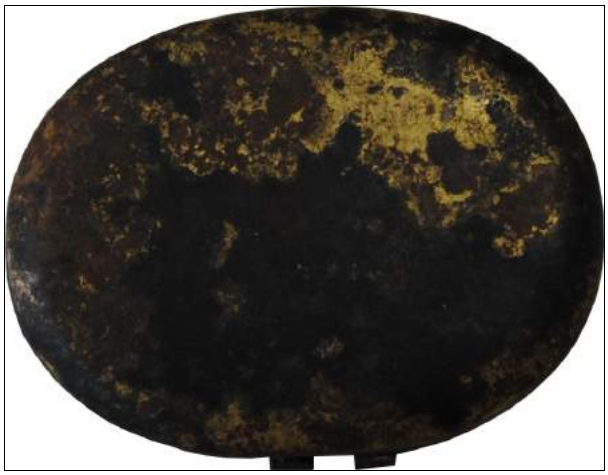

Afbeelding 34. Het deksel van een messing snuifdoos (ID 52b). Breedte: 6,5 cm.

Afbeelding 35. Het deksel van een messing pillendoosje (ID 12). Breedte: 6 cm.

Flessluitingen
Er zijn twee tinnen flessluitingen met schroefdraad aangetroffen (ID 43d en 64c) en één flessluiting met een dubbelscharnier en twee kersen (ID 15) waarvan het aardewerken oor nog aanwezig is (Frechen steengoed).

Gehengen en scharnieren
Het geheng is het scharnierende smeedwerk op een deur, luik of raam zodat dit kan draaien. De term is afgeleid van hangen. Onderdeel van een geheng is de scharniervleugel (of blad); een langwerpig stuk metaal dat aan de draaibare deur vastzit.
Er zijn zeven gehengen en een scharnier aangetroffen. Het scharnier (ID 43e) is machinaal vervaardigd

en dus van recente datum. De gehengen zijn allen handgesmeed. Afbeelding 36 toont een voorbeeld van een geheng.

Gespen
Het aantal gespen bedraagt elf stuks. Sommige exemplaren, zoals de D-vormige gespen, kwamen al in de Romeinse tijd voor en zijn ook nu nog gangbaar waardoor het dateren lastig kan zijn. Eén gesp (ID 11c) is gezien de verdiepte vorm afomstig van paardentuig. Een zelfde model wordt ook nu nog gebruikt. Twee rechthoekige tinnen gespen zijn versierd, één met bloemranken (ID 83) en één met een opengewerkte versiering van halve boogjes en rondjes (ID 69d, afbeelding 37). Het merendeel van de gespen kan in de 18e eeuw worden geplaatst.

Afbeelding 37. Een tinnen gesp met een fraaie opengewerkte versiering (ID 69d). Breedte: 4 cm.

Gewichten/verzwaringen
Er zijn acht loden gewichten of verzwaringen gevonden. De drie kleinste en ronde exemplaren wegen 15 gram en zijn hol, wat een functie als (net)verzwaring doet vermoeden. Ook een rond exemplaar van 35 gram is doorboord en zal een dergelijke functie hebben gehad. Eén gewichtje is langwerpig en doorboord en weegt 25 gram. De functie zal vergelijkbaar zijn geweest. Drie blokgewichten wegen respectievelijk 0,5, 2,0 en 10,0 kilogram en zullen dienst hebben gedaan op een weegschaal. Het grootste exemplaar is afgebeeld (afbeelding 38). Dit gewicht is aan de bovenzijde voorzien van vier kerfjes, een ingekrast kruis en een P. Mogelijk gaat het hier om ijktekens. De andere gewichten hebben geen merktekens. Het gewicht is aan de onderzijde hol. De gewichten kunnen niet nader gedateerd worden dan in de periode 1600-1900.

Afbeelding 38. Een loden gewicht met aan de bovenzijde het restant van een ijzeren oog (ID 73). Gewicht: 10 kilogram. Hoogte: 11 cm.

Handvatten/messen
Er is één metalen handvat of heft van een mes aangetroffen (ID 16). Dit betreft een koperen handvat in de vorm van een afbeelding van Maria met kind. De datering ligt waarschijnlijk in de periode 1850-1900. Daarnaast zijn ook twee houten mesheften en een ivoren mesheft met een metalen heftband aangetroffen, deze worden bij de hout- en botvondsten behandeld. Het enige complete mes, een tafelmes zoals ook nu nog wordt gebruikt, is vervaardigd van staal en dateert in de periode 1900-1950 (ID 75a). Het laatste mes (ID 58) is flink aangetast, ook ontbreekt het handvat. De datering ligt in de 17e of 18e

eeuw.

Hoepels
Er zijn twee delen van waarschijnlijk dezelfde ijzeren hoepel van een ton gevonden (ID 7a en 7b) in spoor 275, een tonputje uit de 18e eeuw.

Kaarsendovers
Er is één kaarsendover van koper gevonden, het handvat ontbreekt (afbeelding 39).

Afbeelding 39. Kaarsendover (ID 48). Hoogte: 3,0 cm.

Kaarsenhouders
De enige kaarsenhouder is een latoenkoperen exemplaar uit de periode 1750-1850 (afbeelding 40). Aan de onderzijde bevinden zich drie bevestigingsgaatjes.

Afbeelding 40. Koperen kaarsenhouder (ID 36a). Hoogte: 3,0 cm.

Katrollen
De enige katrol heeft een doorsnede van 3,0 cm en is vervaardigd van koper (ID 69g). De datering ligt waarschijnlijk in de periode 1750-1900.

Kledinghaken/Haken en ogen
Haak en oog vormen een van de eenvoudigste systemen voor het sluiten van kleding en worden vervaardigd uit koperdraad. Volgens Baart et al (1977) zijn haken en ogen al vanaf de 15e eeuw in gebruik als kledingsluiting. Het gebruik was voornamelijk voor het dichtmaken van kragen en manchetten. Het enige gevonden oogje (ID 47a) kan in de 17e eeuw worden gedateerd. Er is één klein oogje van een kledingsluiting van koper of messing gevonden dat vermoedelijk tussen 1800 en 1930 kan worden gedateerd (ID 47a).

Knopen
Het aantal gevonden knopen bedraagt negen stuks. Hiervan zijn vier exemplaren van tin (ID 74h en 87d) en vijf stuks van koper. De koperen exemplaren zijn groter en jonger, 19e-20e eeuws. Eén knoop (ID 54c) is voorzien van de letters "JO". Waar dit voor staat is onbekend. Een andere knoop is een Canadese militaire knoop, waarschijnlijk uit 1945 (afbeelding 41).

Afbeelding 41. Een Canadese knoop (ID 27b). Op de knoop staat het kenmerkende ahornblad. Diameter: 2,5 cm.

Knoppen
De enige knop is gemaakt van messing (ID 79) en diende waarschijnlijk om een deurtje of lade te openen/sluiten.

Kogels/patronen
Er zijn vier loden musketkogels gevonden waarvan één nog een gietrest had (ID 24). Daarnaast zijn er twee kanonskogels (ID 72a en b) met een doorsnede van 9 en 7,5 cm (afbeelding 42 en 43). Ondanks het verschil in grootte is het gewichtsverschil gering; de grootste kogel weegt 2,9 kilogram en de kleinste 2,7 kilogram. Waarschijnlijk wordt dit geringe gewichtsverschil veroorzaakt door de slechte conservering van de grootste kogel waardoor veel van het (zware) ijzer is verdwenen. De kleinste (en beter bewaarde kogel) zal afkomstig zijn van een zesponder. Dergelijke kogels zijn in de periode 1500-1850 onveranderd in gebruik gebleven en kunnen dus niet nader worden gedateerd. ID 87b is een verbogen maar nog scherpe geweerpatroon uit 1914.

Afbeelding 42. Een kanonskogel (ID 72a). Doorsnede: 9 cm. Datering: 1500-1850.

Afbeelding 43. Een kanonskogel (ID 72b). Doorsnede: 7,5 cm. Datering: 1500-1850.

Koppelpassanten
Om het riemeinde strak tegen de gordel te houden maakte men gebruik van koppelpassanten. De vorm van deze koppelpassanten loopt sterk uiteen en kan variëren van een eenvoudig rechthoekig gebogen plaatje metaal tot een gespvormige beugel met aanhechtingsoog. De koppelpassant kan eenvoudig op de

gordel worden geschoven en is, ook na bevestiging, vrij over de gordel te verschuiven. Het aanhechtingsoog dient voor de bevestiging van allerlei zaken, zoals bijvoorbeeld dolken en degens. Voor de bevestiging van beugeltassen, sleutelhangers etc. werden soms ook speciale riemhangers gebruikt. Deze werden om de broekriem geschoven met het grote oog naar beneden, hier kon men een musketonhaak in haken met bijvoorbeeld een sleutelbos, zo kon men de haak weer gemakkelijk los maken, als er een slot geopend moest worden. Er zijn twee koppelpassanten gevonden (ID 13b en ID 14a). Beide exemplaren zijn van messing en kunnen worden gedateerd in de 17e eeuw.

Kurkentrekkers
De enige gevonden kurkentrekker (ID 36b) is vervaardigd uit gegoten messing en bestaat uit een rond oog op een conische pen. Aan het uiteinde bevindt zich een weinig geprononceerde haak en op de overgang van de pen naar het oog zijn twee profielribbels aanwezig. Deze kurkentrekker kan worden gedateerd in de periode 1600-1700.

Loden
De bekendste en meest gevonden loden zijn de lakenloden of textielloden. In Nederland ontstond op het eind van de 13e eeuw een levendige lakenindustrie. De stedelijke overheden voerden strenge controles uit op de kwaliteit van de te verhandelen stoffen. De keuringen vonden op verschillende momenten van de productie plaats (deelbewerking). Als bewijs van deze keuringen werden er loden aan de stof bevestigd. Op deelbewerkersloden staat vaak een symbool dat te maken had met de bewerking met op de andere zijde een huismerk of de naam van de bewerker. Als een stof geweven was werd deze naar het zegelhuis of de looihal gebracht waar de keurmeester of Waardijn de stof keurde en zegelde met een lood. Dergelijke loden waren vaak voorzien van het stadswapen. Op het lood werden met losse kloppen extra opmerkingen aangegeven zoals de letters D, DD en DDD wanneer het laken te dun was geweven. De letters O, OO en OOO werden aangebracht wanneer het laken te oneffen was (Baart et al, 1977). Ook werd vaak de lengte van het laken vermeld. Nadat het product was voltooid volgde nog een eindkeuring. Omdat elke keur zijn eigen lood had kon een eindproduct voorzien zijn van wel vijf of meer loden, bijvoorbeeld voor het aantal draden, de lengte, de breedte, de plaats van fabricage, het verfprocedé etc. Textieloden waren in heel West-Europa gangbaar, in Nederland worden dan ook regelmatig buitenlandse exemplaren gevonden, met name uit Engeland, Duitsland en Frankrijk voor respectievelijk wollen lakens, linnen en zijde. Naast de laken- of textielloden bestaan er nog vele andere soorten loodjes, bijvoorbeeld armenloodjes, belasting- of accijnsloodjes, bakenloodjes, gasloodjes etc. In het onderstaande worden alleen de bij het onderhavige onderzoek aangetroffen soorten loodjes behandeld.

-Pijploodjes zijn pijpvormige loden voorwerpen (vaak platgedrukt). Pijploden hadden een functie als deelbewerkerslood en werden aan een aantal samengevoegde draden van de stof geklemd. Vaak staat op de loden een huismerk of telmerk. Het aangetroffen pijplood (ID 74e) heeft aan beide zijden een onleesbare voorstelling binnen een cirkel.

-Bakenloodjes zijn een bewijs van betaling en werden gebruikt in de scheepvaart. Havenloodjes, vuurloodjes en tonnenloodjes vallen in deze categorie. Deze loodjes waren een vorm van belasting voor de instandhouding van o.a. vuurtorens, betonning en kustverlichting of een vorm van tol voor sluizen, bruggen en andere doorvaarten welke gebruikt werden door de scheepvaart (bron: www.loodjes.nl).
Het exemplaar op afbeelding 44 vertoont op de voorzijde de letter "M", het jaartal 1827 en de waarde; "12 S" ofwel 12 stuivers. Vanaf 1832 wordt de waarde weergegeven in "C", van centen. De keerzijde vertoont een naar rechts kijkende eenhoorn, al lijkt het hier meer op een paard of ezel. Mogelijk was dit lood een betaalbewijs voor de tol die geheven werd op de Vlissingse Straatweg bij Middelburg, vandaar de "M" (Bingen, 1973).

Afbeelding 44a en b (voorzijde en keerzijde4). Een bakenloodje van vermoedelijk Middelburg ter waarde van twaalf stuivers (ID 72b). Links; de voorzijde met het jaartal, de waarde en de letter "M", rechts: de keerzijde met een eenhoorn, paard of ezel. Doorsnede: 2,5 cm.

Het op afbeelding 45 afgebeelde bakenlood stamt uit 1678. De letters "RL" duiden er op dat het een lood betreft van het Hoogheemraadschap Rijnland voor het vuur van Rijnland, bij het sluizencomplex van

Spaarndam. Wellicht werd het lood aan de mast gespijkerd, gezien de centrale doorboring.

Afbeelding 45. Een bakenloodje van het Hoogheemraadschap Rijnland uit 1678 (ID 77f). Breedte: 2,4 cm.

-Betaalloden werden gebruikt als een soort tegoedbon. Ze werden verstrekt aan arbeiders die bepaalde hoeveelheden goederen produceerden en deze inleverden bij een koopman of fabrikant. Als afleverings-bewijs kregen ze een van een letter of getal voorzien loodje. Aan het eind van de maand of na afloop van het werk konden de loodjes worden ingewisseld voor geld. Het loodje op afbeelding 46 heeft een ingeslagen letter "B", wellicht stond deze letter voor een bepaald product.

Afbeelding 46. Rechthoekig loodje met ingeslagen letter "B". Hoogte: 1,9 cm.

-Meelloden werden vooral gebruikt voor het verzegelen van zakken meel en zijn eenvoudig te herkennen omdat ze meestal zijn voorzien van de cijfers 000, 00, 0, 1, 2, 3 etc. Deze cijfers staan voor de kwaliteit van het meel, dit gebruik neemt echter in de loop van de 20e eeuw af.

Afbeelding 47 a en b. Meelloodje (ID 21c) van meelfabriek Ceres, voor- en achterzijde. Doorsnede ca. 1,2 cm.

De loodjes zijn normaliter voorzien van de naam van een meelfabriek. Er zijn vier meelloodjes gevonden, allen in dezelfde kuil; spoor 259. Eén meellood (ID 21d) is afkomstig van "De Korenschoof". Dit was een brood- en meelfabriek in de stad Utrecht. De fabriek opende begin 19e eeuw langs de rivier de Vecht aan de Kaatstraat. Zij werd gevestigd op het terrein van Zijdebalen, waarbij gebruik werd gemaakt van de

oude textielindustrie die hier kort daarvoor gesloten was. In 1885 werd "De Korenschoof" tevens een brood- en banketbakkerij met meerdere bakkerswinkels, later Lubr0-winkels in Utrecht. In 1938 sloot de broodfabriek, de meelfabriek sloot in 1970. Een tweede meellood (ID 21e) is afkomstig van de Stoommeelfabriek Nicola Koechlin uit Voorburg. Deze fabriek werd opgericht in 1856. Twee loodjes (ID 21 c en d) zijn afkomstig van stoommeel- en broodfabriek "Ceres" aan de Prinsengracht 41 te Amsterdam (afbeelding 47). Deze fabriek werd in 1858 overgenomen door A. en L. Nering Bögel en in 1860 verbouwd tot een mechanische broodfabriek.

-Lakenloden of textielloden werden zoals de naam al aangeeft gebruikt in de laken- of textielindustrie. Eén loodje (ID 52c) vertoont binnen een ovaal en in een driehoeksvorm geplaatst het opschrift "T 1 M " met twee kruislings geplaatste dorsvlegels(?). Dit betreft een huismerk. De andere zijde van het loodje is helaas onleesbaar. De datering ligt vermoedelijk in de 18e eeuw. Een tweede lakenlood (ID 43) heeft op de voorzijde de letters ".....DAM" en de drie kruizen van het stadswapen van Amsterdam met aan weerszijden twee klimmende leeuwen, en een Maximiliaanse kroon. Op de keerzijde staat het telmerk "18" met daaronder drie puntjes of stippen, dit betreft vermoedelijk de lengte van het staal; 18 el. De datering ligt in de 17e eeuw. Het grootste lakenlood (afbeelding 48, ID 53) vertoont op een zijde de afbeelding van twee kronen boven elkaar met het omschrift "duble cron rash". De andere zijde is geheel glad. Vermoedelijk is het een Engels lakenlood uit de 17e eeuw. De laatste twee lakenloden (ID 10a en 10b) zijn niet leesbaar.

Afbeelding 48. Engels lakenlood uit de 17e eeuw. (ID 53). Hoogte: 5,2 cm.

Lood overig
Afbeelding 49 toont een loden plaatje met daarop de letters "INRI". Tussen de eerste en de laatste twee letters bevindt zich een spijkergaatje. "INRI" is is een afkorting van "Iezus Nazarenus Rex Iudaeorum" (Jezus van Nazareth, koning der Joden). Deze tekst werd boven het hoofd van Jezus gespijkerd toen hij werd gekruisigd. Het plaatje is afkomstig van een kruisbeeld, door middel van een spijkertje was het plaatje er aan bevestigd.
ID 11d is een onregelmatig gevormde loden plak met aan de ene zijde ranken en aan de andere zijde een bloem. De functie is onbekend. Tenslotte zijn er nog een loden schijf met een diameter van ca. vijf cm (ID 77a) en een massief loden staafje met een lengte van 3,0 en een dikte van 0,3 cm aangetroffen (ID 74g). Van beide objecten is de functie onbekend.

Afbeelding 49. Loden plaatje met de letters "INRI"(ID 18). Breedte: 2,7 cm.

Merkplaten
Er is één koperen merkplaat gevonden (afbeelding 50). Het opschrift luidt: Noord-Hollandsche

machinehandel Wormerveer. Vermoedelijk was de plaat bevestigd op een elektromotor. "Op de Noorddijk in Wormerveer, op een steenworp afstand van de huidige locatie, is in 1919 de Noord Hollandsche Machinehandel gestart. De "Noord-Hollandsche", zoals het bedrijf in de volksmond genoemd werd, was in het begin actief in de verkoop en reparatie van elektromotoren. Omdat machines in die tijd nog werden aangedreven door een centrale elektromotor met een platte riemaandrijving en veel van deze machines door de "Noord-Hollandsche" werden omgebouwd en voorzien van elektromotoren volgden al snel de machinebouw en handel in machines. Doordat de Zaanstreek rijk was aan hout-bewerkende bedrijven specialiseerde de "Noord Hollandsche" zich in houtbewerkingsmachines. In 1954 is het bedrijf verhuisd naar de Antillenstraat in Wormerveer. Omdat er toen landelijk en internationaal werd gewerkt is de bedrijfsnaam aangepast in NOHOMA, de afkorting van Noord Hollandsche Machinehandel. In de periode van 1954 tot 1990 heeft NOHOMA vele machinevertegenwoordigingen gehad uit landen als Italië, Duitsland, Engeland en het Verre Oosten. In 1990 is er een samenwerking gesloten met SCM Group S.P.A. uit Rimini, één van 's werelds grootste fabrikanten op het gebied van houtbewerkingsmachines. In 2001 heeft de SCM Group alle overige aandelen overgenomen en is de naam veranderd in SCM Group Nederland BV." (Bron: http://www.scmgroup.nl/nl/bedrijf_geschiedenis).

Afbeelding 50. Koperen merkplaat van de Noord-Hollandsche machinehandel Wormerveer (ID 30). Datering: 1919-1954. Lengte: 11 cm.

Miniaturen
De miniaturen zullen vooral als kinderspeelgoed hebben gefungeerd. De groep bestaat uit twee tinnen bordjes (afbeelding 51 en 52), een tinnen papkom (afbeelding 53), een driepoot (afbeelding 54) en twee mogelijke minaturen: een haardplaatje? (afbeelding 55) en een hoedje of wellicht een dopje (afbeelding 56).

Afbeelding 51. Een tinnen miniatuur bord (ID 27c). Doorsnede: 9,5 cm.

Afbeelding 52. Een miniatuur bordje van tin, helaas geplet. (ID 8b). Doorsnede: 3,8 cm.

Het grootste bord heeft een tinmerk: het wapen van Amsterdam en de letters "IC", welke maker dit betreft is helaas niet bekend. Op het veronderstelde haardplaatje staat een vogel (een duif?) afgebeeld met de kop omhoog en iets in de snavel. Wellicht is het een verwijzing naar de duif uit het verhaal van Noach.

Afbeelding 53. Een miniatuur papkom met rozet en knorren (ID 54e). Breedte: 4,6 cm.

Afbeelding 54. Een miniatuur driepoot (ID 69e).

Afbeelding 55. Een miniatuur haardplaat? (ID 81). De vogel (een duif?) heeft de kop omhoog gericht en houdt iets in de snavel. Hoogte: 3,0 cm.

Afbeelding 56. Een miniatuur hoedje? of dopje (ID36c). Doorsnede: 3,2 cm.

Munten
Deze groep bestaat uit vier indetermineerbare duiten, een duit van de Stad Groningen uit 17.. (onleesbaar), een duit van Hollandia uit 1720, een ruiterschelling van Nijmegen uit 1695? en een halve cent uit 18.. (onleesbaar).

Muurankers
Een muuranker of balkanker wordt gebruikt om bij (oude) huizen, boerderijen en andere gebouwen de balken van de verdiepingsbalklaag aan de gevel te verbinden. Zo wordt de gevel beschermd tegen uitknikken. Ook bij andere stenen constructies worden muurankers wel toegepast. Er is één handgesmeed ijzeren muuranker gevonden (ID 7c).

Nagels
Nagels werden en worden gebruikt voor diverse bevestigingsdoeleinden en komen vooral voor in ijzer en koper. De oudste bekende nagels in Nederland dateren uit de Bronstijd. Losse nagels zijn moeilijk dateerbaar. Er zijn twee koperen nagels aangetroffen (ID 37d en ID 67). Het laatste exemplaar bevindt zich nog in een stukje leer.

Nestels
Nestels zijn metalen of tegenwoordig meestal kunststoffen ringetjes of buisjes aan het eind van een veter om rafelen tegen te gaan. Er is één koperen nesteltje gevonden (ID 74c) die waarschijnlijk in de 18e of 19e eeuw geplaatst kan worden.

Omlijstingen
Er is één ovale koperen omlijsting gevonden met afmetingen van 3,3 bij 2,5 cm (ID 21a). Wellicht heeft de omlijsting ooit om een zakspiegeltje gezeten.

Pennen
Er is één ijzeren pen met een lengte van 22 cm en een dikte van 2,1 cm gevonden (ID 3). De pen is aangepunt. De functie is onbekend. Mogelijk betreft het een onderdeel van een geheng.

Punten/priemen
Een 8,6 cm lang aangepunt koperen staafje (ID 40) is geïnterpreteerd als punt of priem. Het heeft drie afgerond rechthoekige zijden en een rechthoekige zijde. De punt is licht verbogen. Op het einde bevindt zich een ovale versmalling waarmee het ergens in bevestigd is geweest. Het lijkt gezien de onregelmatige zijden en slechte afwerking te gaan om een stukje huisvlijt.

Rekenpenningen
Rekenpenningen werden gebruikt om met behulp van een rekenbord (of rekendoek) te kunnen rekenen. De penning nam een waarde aan afhankelijk van het vak waar hij op geplaatst was. Het rekenbord was een veelgebruikt rekenhulpmiddel voor de boekhouding. Voor rekenpenning wordt ook vaak het Franse woord jeton of het Engelse woord token gebruikt, hoewel met jeton of token tegenwoordig meer soorten penningen worden bedoeld dan alleen rekenpenningen. De enige gevonden rekenpenning (ID 74i, afbeelding 57) is gemaakt van verzilverd koper door Wolf Lauffer II.

Afbeelding 57 a en b. Een verzilverde koperen rekenpenning van Wolf Lauffer II, vervaardigd tussen 1612 en 1651 (ID 74i). Doorsnede: 3,0 cm.

Wolf Lauffer II was meester van 1612 tot 1651. Zijn vader, Wolf Lauffer I, meester van 1554 tot 1601, signeerde zijn rekenpenningen met WVLF; Wolf Lauffer II zelf met WOLF en zijn zoon, Wolf Lauffer III, meester van 1650 tot 1670, met WOLFF. Op de voorzijde van de penning staat een vrouw met een hoorn des overvloeds. Zij steekt militaire trofeeën aan met een toorts. Het omschrift luidt: EX PACE UBERTAS/ WOLF LAVE. De keerzijde toont een uit een wolk komende hand die een dolfijn kroont. Het omschrift hier luidt: A DELPHINO INCOLUMITAS. Aangenomen wordt dat de penning de geboorte van de 18e Dauphin (Louis XIII) in 1601 verbeeldt.
De vroege Neurenbergse rekenpenningen hebben vaak een fictief omschrift. Vanaf medio 1550 werden de naam of initialen van de maker op de penningen geplaatst en vanaf het begin van de 17e eeuw komt ook het woord "rechenpfennig" of een afkorting daarvan op de penningen voor. Overigens is ook in Akersloot

een rekenpenning van de familie Lauffer aangetroffen, nu van ene Cornelis Lauffer (Kleij, 2007).

Rijwielbelastingplaatjes
Rijwielbelasting was in Nederland van kracht in de jaren 1896 t/m 1919 en van 1924 t/m 1941. De rijwielbelastingplaatjes of fietsplaatjes deden hun intrede op 1 augustus 1924. Sommige rijwielbelasting-plaatjes zijn voorzien van een gat. Deze werden kosteloos verstrekt aan werklozen die de rijwielbelasting niet konden voldoen. Tot 1934 moest het plaatje op de fiets zijn aangebracht. Vanaf oktober 1934 mocht het plaatje vanwege de vele diefstallen op de kleding gedragen worden en wel op de linkerborsthelft. Het fietsplaatje werd door de Duitsers op 1 mei 1941 afgeschaft. Het enige gevonden exemplaar (ID 27a) dateert uit 1933-1934 en is niet voorzien van een gat.

Ringen
Er is één koperen ring gevonden (ID 77b). Gezien de binnenmaat van 1,5 cm betreft het hier een kinderringetje.

Sierplaatjes
Afbeelding 58 toont een rond plaatje met een Zaanse voorstelling van een huisje met een omheind tuintje en een molen. Boven het huisje vliegen enkele vogels. Wellicht was het plaatje ooit bevestigd op een Zaans souvenir. De datering ligt waarschijnlijk rond 1960.

Afbeelding 58. Een koperen sierplaatje met een Zaanse voorstelling (ID 41e). Doorsnede: 2,9 cm.

Spelden
Metalen spelden werden tot in de 19e eeuw met de hand vervaardigd. Al naar gelang de functie konden metaalsoort, lengte, dikte en knop variëren. Bij de bekendste methode voor het vervaardigen van metalen spelden wordt de metaaldraad in de gewenste dikte getrokken en in stukjes geknipt waarna de uit twee of drie windingen opgerold koperdraad bestaande knop aan de pen wordt gehecht. In de loop van de 18e eeuw wordt de speld met ronde knop vervangen door de nu nog steeds gebruikte speld met platte knop. Er zijn, in spoor 220, een sloot, vier spelden aangetroffen, allen met platte knop. Het grootste exemplaar heeft een lengte van 3,1 cm. De spelden dateren in de 18e eeuw.

Spijkers
De vier gevonden spijkers zijn allen handgesmeed en dateren uit de periode 1600-1900.

Strijkbouten
Een strijkijzer of strijkbout is een huishoudelijk gereedschap dat gebruikt wordt om textiel door middel van warmte en eventueel stoom glad te strijken na het drogen. Het strijken heeft niet alleen een functie voor het mooi maken van textiel, maar het bevordert ook de hygiëne, doordat bacteriën door de hitte gedood worden. Dit is bijvoorbeeld zinvol voor zakdoeken, theedoeken en handdoeken. De eerste strijkijzers bestonden uit massieve ijzerblokken die op een kachel verhit konden worden, of gietijzeren bakjes die met gloeiende kolen gevuld werden. Begin 20e eeuw kwamen er door elektriciteit verwarmde exemplaren (bron: Wikipedia). Er is één strijkbout aangetroffen (afbeelding 59). Deze kan gedateerd worden in de periode 1850-1900. Strijkglazen, de voorlopers van strijkijzers, werden overigens in Nederland en met name in Marken, nog tot in de 20e eeuw gebruikt (Baart et al, 1977).

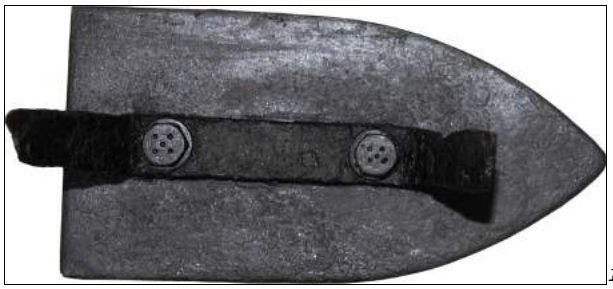

Afbeelding 59. Een gietijzeren strijkbout (ID 6). Lengte: 12,3 cm.

Vingerhoeden
Er bestaan twee typen vingerhoeden; het gesloten type en het open type. Het gesloten type wordt gebruikt bij het handwerken, het open type (ook wel duimring of naairing genoemd) wordt bijvoorbeeld door schoenmakers gebruikt. Er bestaan gehamerde en gegoten vingerhoeden. De putjes kunnen handmatig worden aangebracht of door middel van een rad (Hasselt et al., 1993). Bij het onderhavige onderzoek zijn drie machinaal vervaardigde naairingen (ID 43, 46 en 77i) uit de 18e eeuw gevonden en een vingerhoed waarvan de bovenzijde ontbreekt waardoor nog slechts twee rijen putjes resteren. Dit exemplaar lijkt handmatig geput en van het gesloten type te zijn (ID 45). De datering ligt waarschijnlijk in de 17e eeuw.

Afbeelding 60. Het handmatig vervaardigen van vingerhoeden. Bron: Eygentliche Beschreibung aller Stände auff Erden, hoher und nidriger, geistlicher und weltlicher, aller Künsten, Handwercken und Händeln ..." door Jost Amman en Hans Sachs, Frankfurt am Main, 1568. Uit: www.digitalis.unikoeln.de.

Vishaken
Er is één vishaak aangetroffen (ID 77h). De vishaak heeft een lengte van 4,0 cm en een weerhaakje ontbreekt. Wel is aan het einde een rond gebogen lus aanwezig ter bevestiging van de lijn. De datering ligt in de 18e eeuw.

4. Conclusie

De glas- en metaalvondsten van het Mad roepen het beeld op van een eenvoudige, wellicht wat armoedige, gemeenschap van ambachtslieden en arbeiders. Eén van deze ambachtslieden was op het eind van de 17e of in het begin van de 18e eeuw mogelijk een glaszetter. Uit het leeronderzoek (zie de bijdrage van M. Barwasser in deel 4) komt met de aanwezigheid van een schoenhersteller ofwel een schoenlapper die oude schoenen oplapte een vergelijkbaar beeld naar voren.
Twee bakenloden, één uit 1678 uit het Rijnland en één uit 1827 uit Middelburg (?) kunnen een aanwijzing zijn voor een op het Mad woonachtig schippertje of varensgezel. Andere aanwijzingen voor contacten met verderweg gelegen regio's worden gevormd door een Engels lakenlood uit de 17e eeuw en een eveneens 17e eeuwse rekenpenning uit Neurenberg.
Het merendeel van het vondstmateriaal bestaat echter uit huis- tuin- en keukengerei zoals bestek dat kwijt is geraakt bij het wassen van de vaat in de sloot, kinderspeelgoed en persoonlijke bezittingen als tabaks- of snuifdozen, knopen en gespen die zijn verloren.
Opvallend is verder dat er slechts één zilveren munt is aangetroffen, een 17e eeuwse ruiterschelling uit Nijmegen, al is het aantal munten met acht stuks sowieso laag te noemen.
De (goedkopere) tinnen huwelijkslepel past goed in het beeld dat van het Mad gevormd werd naar aanleiding van het archeologische onderzoek: een buurt niet voor de rijkste Krommeniërs, maar meer voor middengroepen (ambachtslieden) en armen (arbeiders). De rijkversierde tinnen huwelijkslepel van het Mad kan dus niet gezien worden als een teken van onverwachte rijkdom aan het Mad, maar eerder als het tegendeel: de mensen aan het Mad hadden niet genoeg geld om een zilveren huwelijkslepel te kopen, maar wilden wel de gewoonten van de rijkere Krommeniërs overnemen, was het niet in zilver, dan maar in tin.

5. Literatuur

Baart, J., Krook, W., Lagerwij, A., Ockers, N., Regteren Altena, H. van, Stam, T., Stoepker, H., Stouthart, G., & Zwan, M. van der., 1977. *Opgravingen in Amsterdam. Twintig jaar stadskernonderzoek*. Amsterdam/Haarlem.

Bingen, F.J., 1973. *Old Toll Road and Bridge Toll Tokens of The Netherlands.*

Bogtman, W., 1947. *De Nederlandsche glasschilder.*

Bottelier, T., 2003. Een glasvondst afkomstig uit de NV glasfabriek Albert in het stadsdeel Schalkwijk (eertijds gemeente Haarlemmerliede). In: Jong, J. de., Numan, A.M., Poldermans, J.M. & Zon, T. van der (red.). *Haarlems Bodemonderzoek* 37.

Dijkstra, J., Duco, D. & Roedema, R., 1997. Het vondstmateriaal: keramiek, glas en kleipijpen. In: Bitter, P., Dijkstra, J., Roedema, R. & Wilgen, R. van (red.). Wonen op niveau. Archeologie, bouwhistorie en historie van twee percelen aan de Langestraat. *Rapporten over de Alkmaarse Monumentenzorg en Archeologie* 5.

Hasselt, H., Lenting, J.J. & Westing, H. van., 1993. Metalen gebruiksvoorwerpen. In: Lenting, J.J., Gangelen, H. van & Westing, H. van, 1993. *Schans op de grens. Bourtanger bodemvondsten 1580-1850*. Stichting Vesting Bourtange. Sellinge.

Henkes, H.E., 1994. Glas zonder glans. Vijf eeuwen gebruiksglas uit de bodem van de Lage Landen 1300-1800. *Rotterdam Papers* 9. Rotterdam.

Kleij, P, 2007. *Archeologie van het platteland. Zeventiende- en achttiende-eeuwse vondsten van de Buurtweg te Akersloot*. Zwolle.

Kleij, P., 2011. Zaanstad-Krommenie / Heiligeweg. In: *De archeologische kroniek van Noord-Holland* 2011.

Kottman, J., 1999. Glas. In: Bartels, M., (red.) *Steden in scherven. Vondsten uit beerputten in Deventer, Dordrecht, Nijmegen en Tiel (1250-1900)*.

Ritsema Van Eck, P.C. & Zijlstra-Zweens, H.M., 1993. *Glass in the Rijksmuseum volume 1*. Amsterdam.

Scheffer-Mud, C., 2007. Glas. In: Kleij, P., (red.) Archeologie van het platteland. *Zeventiende- en achttiende-eeuwse vondsten van de Buurtweg te Akersloot*. Zwolle.

Soetens, J. 2001. *In glas verpakt. Kunst, kitsch en koopmanschap*. Amsterdam.

Bijlage 1. Determinatielijst glas

Vondst-nummer	Sub-nummer	Spoor-nummer	MAE	Baksel	Hoofd-vorm	Type	Beschrijving	Begin	Eind
187	gls001	116	4	gl	gle		1 halsfragm. en 2 wandfragm. van 2 groene uivormige flessen. donkergroen wandfragm. van cilindrische fles	1690	1740
187	gls002	116	1	gl	fle		1 bodemfragm.+ div. bijbehorende kleine wandfragm. van toilet/ medicijnflesje van kleurloos loodglas	1740	1800
187	gls003	116	1	gl			2 wandfragm. van 1 kleurloze beker of fles met verticale ribbels in mal geblazen.	1700	1800
187	gls004	116	1	gl	rui	1	3 groene vensterglasfragm. Op 1 fragm. Is de afdruk te zien van de loodstrip van het glas in lood raam.	1600	1800
187	gls005	116	2	gl	kel	38	twee holle stamfragm. van kleurloze kelkglazen met omgeslagen voetrand	1675	1750
187	gls006	116	6	gl	rui	1	zes fragmenten vensterglas waaronder koeienoog	1600	1800
187	gls007	116	1	gl	fle	4	bodemfragm. van groene vormgeblazen achtkantige fles	1720	1760
187	gls008	116	1	gl	bek	10	bodemfragm. van kleurloze netwerkbeker, de bodem is opgestoken en heeft een gladde voetring.	1650	1700
187	gls009	116	2	gl	fle/bek		2 wandfragm. 1 groen van uivormige wijnfles, 1 kleurloos fragm. van fles of beker	1690	1800
187	gls010	116	1	gl	fle	6?	2 fragm. van vermoedelijk 1 groene uivormige fles mogelijk type 6. Kurk nog aanwezig, bodem is opgestoken met pontilmerk. glasdraadversteviging rond mondrand	1675	1725
187	gls011	116	1	gl	fle		1 compleet kleurloos vierkant flesje met opdruk in relief: Dr Nanning's kinadruppels Den haag Holland. Tegen malaria, spierpijn en slechte eetlust	1910	1940
187	gls012	116	1	gl	fle		1 bodemfragm. van een groene uivormige fles, opgestoken bodem met pontilmerk, Wijnfles	1690	1740
187	gls013	116	2	gl	fle	22?	2 halsfragm. van groene uivormige wijnflessen, glasdraad versteviging rond de mond. I halsfragm. heeft de recht gebogen schouder van een vermoedelijk type 22	1700	1750
187	gls014	116	3	gl	rui	1	4 vensterglasfragm. groen	1600	1800
187	gls015	116	1	gl	fle	11	1 compleet groen cilindrisch flesje met halsje en uitstaande lip.	1700	1800
187	gls016	116	1	gl	fle		1 wandfr. van uivormige fles? lichtgroen	1700	1800
187	gls017	116	1	gl	fle		1 bodemfragm. van groene uivormige wijnfles, pontilmerk haast niet zichtbaar, opgestoken bodem.	1690	1740
187	gls018	116	1	gl	fle		1kleurloos eau de toilet flesje omgekeerd hartvormig, rechthoekig standvlak, geribd. machinaal vervaardigde contactnaden	1900	1950
187	gls019	116	1	gl	fle	92?	1 kleurloos met groene zweem complete cilindrische fles. slank uiterlijk met lange dunne hals. mondrand iets verdikt. Vormgeblazen	1800	1900
187	gls020	116	1	gl	fle	6?	1 groene uivormige fles, hals ontbreekt, vermoedelijke type 6. Diameter bodem 14,9 cm	1675	1725

187	gls021	116					hals van een groene uivormige wijnfles, afgeplatte mondrand vermoedelijk type 6	1690	1740
187	gls022	116	1	gl	bek	6b	Bodemfragm. van vormgeblazen kleurloze beker met relief om en om in ruit en verticale ribbel. Weggeslepen pontilmerk.	1725	1800
187	gls023	116	1	gl	fle		Bodemfragm. van groene cilindrische fles. Opgestoken bodem met pontilmerk	1750	1850
187	gls024	116	2	gl	fle		2 bodemfragm. van groene uivormige flessen	1690	1740
187	gls025	116	1	gl	kel		stam-, voetfragm. van kelkglas met rechte stam en omgeslagen rand om voet met pontilmerk	1700	1750
187	gls026	116	1	gl	fle		2 fragm. van vermoedelijk 1 groene uivormige fles. kurk nog aanwezig, bodem opgestoken met pontilmerk, glasdraadversteviging rond mondrand	1690	1740
187	gls027	116	1	gl			1 kleurloos modern schaaltje met metalen ring om bovenrand , voor pot-pouri of iets dergelijks	1900	1960
187	gls028	116	2	gl	fle		2 halsfragm. van uivormige wijnflessen	1690	1740
187	gls029	116	1	gl	fle	8	1 halsfragm. van groen geoord uivormig flesje	1650	1740
187	gls030	116	1	gl	fle		1 bodemfragm. van groene fles , onbekend of fles cilindrisch of uivormig is	1690	1800
187	gls031	116	1	gl	fle		1 bodemfragm. van groene uivormige fles, bodem is opgestoken met pontilmerk	1690	1740
187	gls032	116	1	gl	fle	11	1 compleet groen cilindrisch medicijn/toiletflesje, opgestoken bodem met pontilmerk	1600	1800
187	gls033	116	1	gl			1 kleurloos kelk-of halsfragm.	1700	1800
187	gls034	116	1	gl	fle		1 kleurloos met groene zweem flesje, geen standvlak, aan een zijde hol, andere zijde bol. Vermoedelijk een zakflacon	1850	1900
187	gls035	116	1	gl	fle		1 halsfragm. van uivormige groene wijnfles	1690	1740
187	gls036	116	2	gl	rui	1	2 groene vensterglasfragm.	1600	1800
187	gls037	116	1	gl	bek	6c	1 achtzijdige kleurloze boheemse beker met radgravures, streepjes gegraveerd op de achterzijde	1700	1800
187	gls038	116	2	gl	rui		2 vensterglasfragm. groen	1600	1800
187	gls039	116	1	gl	fle	9 of 10	Wandfragm. van groen bolvormig medicijn/voorraadflesje	1600	1800
187	gls040	116	1	gl	fle	19	1 complete uivormige groene wijnfles nog afgesloten met kurk. De bodem is opgestoken met pontilmerk	1700	1740
187	gls041	116	1	gl	fle		1 halsfragm. van uivormige groene wijnfles	1690	1740
187	gls042	116	1	gl	rui	1	1 groen vensterglasfragm.	1600	1800
187	gls043	116	1	gl	kel	1	1 massief recht stamfragm. van kleurloos kelkglas	1700	1735
187	gls044	116	1	gl	bek	6	1 wandfragm. van kleurloze beker	1700	1800
187	gls045	116	6	gl	rui	1	6 vensterglasfragm. groen	1600	1800
187	gls046	116	1	gl	bek	19a	2 wandfragm. van 1 fijne groene wafelbeker	1575	1675
187	gls047	116	1	gl	fle		1 wandfragm. van uivormige groene wijnfles	1690	1740

187	gls048	116	3	gl	fle		3 fragm. van vermoedelijk 3 groene uivormige wijnflessen; 2 bodemfragm. en 1 halsfragm.	1690	1740
187	gls049	116	1	gl	fle	11	1 bodemfragm. van cilindrisch groen medicijn/voorraadflesje	1700	1750
187	gls050	116	2	gl	fle		2 fragm. van 2 uivormige groene wijnflessen	1690	1740
187	gls051	116	1	gl	rui		1 kleurloos vensterglasfragm. 2mm dik	1775	1900
187	gls052	116	1	gl	kel		1 kelkglaasje met rechte stam en kleine kelk. Het kelkglas heeft geen pontilmerk	1800	1900
187	gls053	116	1	gl	bek/fle ?		2 fragm. van 1 kleurloze beker of flesje? Met verticale getordeerde ribbels, dunwandig glas. 1 wandfragm, 1 bodemfragm. Geen pontilmerk zichtbaar	1775	1900
187	gls054	116	1	gl	fle		1 flink halsfragm. van wat groter type uivormige groene wijnfles	1690	1740
187	gls055	116	1	gl	fle		1 bodemfragm. van groene uivormige fles, bodem is opgestoken	1690	1740
187	gls056	116	1	gl	fle	14	1 compleet kleurloos medicijnflesje met groene zweem voor luizenwater. JBIJLOOS ALKMAAR. Cilindrische vorm	1920	
187	gls057	116	1	gl	fle	14	1 compleet kleurloos medicijnflesje met groene zweem. Cilindrische vorm	1880	1930
187	gls058	116	1	gl	fle	7	Halsfragm. met tinnen mondrand voor tinnen dop van groene kelderfles	1650	1740
187	gls059	116	1	gl	bek	6	1 complete kleurloze beker met emaille versiering van fort met zee , schepen, vogels in geel, rood, zwart en bruin. Pontilmerk aanwezig	1700	1800
187	gls060	116	1	gl	fle	6?	3 fragm. van minimaal 2 uivormige groene wijnflessen, 1 fles is bijna compleet, deze is van het type 6, verder hals/ en bodemfragm.	1675	1725
187	gls061	116	1	gl	fle	52	1 complete groene cilindrische fles vormgeblazen met opgebolde bodem	1840	1860
187	gls062	116	1	gl	Fle	14	1 kleurloos inktflesje, inktresten nog aanwezig. machinaal vervaardigd met contactnaden. Onder op de opgebolde bodem staat T85	1850	1900
187	gls063	116	1	gl	fle	16	1 vierkant kleurloos flesje van Kraepelien en Holm, Zeist. hofleveranciers van farmaceutische producten o.a. kinawijn wijn en astmasigaretten en hoestpastilles	1880	1920
187	gls064	116	1	gl	fle	28?	1 grote groene cilindrische wijn of champagnefles, hoge ziel zonder pontilmerk, glasdraadversteviging rond mondrand	1800	1920
187	gls065	116	1	gl	fle		1 grote donkergroene beugelfles, vlakke bodem met een B. Op de fles zelf staat Petroleum, Purfina Amsterdam	1900	1950
187	gls066	116	1	gl	fle		1 zeegroene bierfles, cilindrisch met kroonkurksluiting 30 cl	1900	2000
187	gls067	116	1	gl	fle	4	1 wandfragm. van achtzijdig groen flesje	1650	1750
187	gls068	116	1	gl	fle	129	1 buisfragment van een kuttrolf of buizenfles	1600	1700
187	gls069	116	2	gl	fle		13 fragm. van minimaal 2 uivormige wijnflessen. 2 bodemfragm. hebben opgestoken bodem met pontilmerk, 1 halsfragm. bodemfragm.	1690	1740

187	gls070	116	1	gl			2 fragm. van 1 melkglazen schaaltje? wit	1800	1900
187	gls071	116	1	gl	kel	6	1 stamfragm. van kelkglas met silezische zeszijdige stam, kleurloos	1700	1740
187	gls072	116	1	gl	fle	56	1 cilindrisch kleurloos medicijnflesje	1880	1900
188	gls073	264	2	gl	fle		5 fragm. van minimaal 2 wijnflessen, 1 bodemfragm. van zeer grote wijnfles, diameter 16 cm, halsfragm. heeft scherpe glasdraadversteviging rond mond	1690	1740
131	gls074	220	45	gl	rui	1	45 vensterglasfragm. in verschillende tinten groen, variërend in dikte: 1,0 mm, 1,5 mm, 2,0 mm. Enkele zijn met het gruizelijzer geknipt ander gesneden met diamant of hete snijpun.	1600	1800
131	gls075	220	2	gl	fle		16 fragm. van groene uivormige wijnflessen. 2 a 3 exemplaren, 2 bodemfragm. zijn opgestoken en hebben pontilmerk	1690	1740
131	gls076	220	1	gl	fle		4 fragm. van lichtgroen cilindrisch flesje	1600	1800
131	gls077	220	1	gl	fle		1 bodemfragm. van groen bolvormig flesje, bodem opgestoken met pontilmerk	1600	1800
131	gls078	220	2	gl	fle/rui		2 kleurloze fragm. 1 vensterglasfragm. 1 halsfragm. van flesje?	1700	1900
131	gls079	220	1	gl	bek	19a	3 fragm. van vermoedelijk 1 fijne groene wafelbeker	1575	1675
133	gls080	116	1	gl	fle		1 halsfragm. van groene zware fles met beugelsluiting	1895	1950
133	gls081	116	1	gl	kan	7	1 glasdraadvoet met bodemgedeelte, roodbruin van kleur, mogelijk van schenkkan met oor	1550	1625
133	gls082	116	1	gl	fle		1 wandfragm. van groene uivormige wijnfles	1690	1740
133	gls083	116	1	gl	fle	6?	1 halsfragm. van groene uivormige wijnfles. mondrand is platgedrukt vermoedelijk daardoor type 6	1675	1725
133	gls084	116	1	gl	bek	19a	wand/bodemfragm. van groene fijne wafelbeker met geribde voetring	1575	1675
133	gls085	116	1	gl	rui	1	1 vensterglasfragm. groen	1600	1800
133	gls086	116	1	gl	fle	10	1 bodemfragm. van groen bolvormig flesje, bodem opgestoken met pontilmerk	1600	1800
141	gls087	221	1	gl	rui	1	7 vensterglasfragm. Groen. 1,2 mm. Sommige zijn geknipt met gruizelijzer en rond in puntvorm gesneden	1600	1800
142	gls088	220	1	gl	fle		3 fragm. van vermoedelijk 1 uivormige groene wijnfles	1690	1740
142	gls089	220	7	gl	rui	1	7 fragm. van vensterglas, groen/licht groen/kleurloos. Met variërende diktes: 1 mm, 1,2 mm	1600	1800
143	gls090	220	1	gl	fle		1 halsfragm. van uivormige groene wijnfles	1690	1740
144	gls091	116	1	gl	lamp		1 kleurloos voetje van olielamp	1800	1920
144	gls092	116	1	gl	rui	1	1 vensterglasfragm. groen, 1,2 mm dik	1600	1800
144	gls093	116	1	gl	fle		3 fragm. van 1 a 2 uivormige groene wijnflessen	1690	1740
144	gls094	116	1	gl	fle		2 fragm. van bolvormig licht groen medicijn-/voorraadflesje	1600	1800
144	gls095	116	1	gl	fle	14	1 bodemfragm. van kleurloos met	1875	1900

							groene zweem, cilindrisch medicijnflesje. Onder op de bodem de1875 maateenheid 200		
144	gls096	116	1	gl	kel		Stamfragm. van kelkglas met meervoudig geprofileerde stam, Loodglas	1700	1800
144	gls097	116	1	gl	bek	10?	1 bodemfragm. van kleurloze grote beker met geribde voetring. De opgestoken bodem heeft ribben die naar pontilmerk lopen. vermoedelijk netwerkbeker	1650	1700
145	gls098	116	1	gl	fle/pot		grote kleurloze conserven-/voorraadpot. compleet . Met contactnaden. Onder op de bodem tekst: Ned. Fabr.	1950	2000
145	gls099	116	1	gl	inkt	3	kleurloze inktpot. compleet	1920	1970
155	gls100	116	1	gl	fle		1 plat zeszijdig kleurloos medicijn-/toiletflesje met schroefdraad. compleet	1900	2000
177	gls101	116	1	gl	fle	14	1 compleet cilindrisch kleurloos medicijnflesje. Op de bodem maat eenheid 150	1875	1900
177	gls102	116	1	gl	vaas		1 bodemfragm. van mangaankleurige vaas met metaaloxide aan de buitenzijde	1900	1930
177	gls103	116	2	gl	fle		2 bodemfragm. van groene uivormige flessen, 1 bodem is flink opgestoken, beiden met pontilmerk	1690	1740
178	gls104	116	1	gl	fle	56	1 compleet kleurloos cilindrisch flesje met schenkmond. Op de bodem maateenheid 30	1888	1903
181	gls105	116	1	gl	kel	6	1 kelkglasfragm. Met silezische stam en omgeslagen voetrand	1725	1750
181	gls106	116	4	gl	rui	1	4 vensterglasfragm., groen , 1 mm dikte	1600	1800
181	gls107	116	3	gl	fle		3 flesfragm., groen, cilindrisch en uivormig	1600	1800
182	gls108	116	1	gl	rui	1	7 fragm. groen vensterglas. 1 mm dik	1600	1800
188	gls109	264	1	gl	fle		3 fragm. van vermoedelijk 1 uivormige groene wijnfles	1690	1740
189	gls110	264	1	gl	fle		1 fragm. van groene uivormige wijnfles	1690	1740
189	gls111	264	1	gl	rui	1	1 vensterglasfragm. groen, 1 mm dik	1600	1800
197	gls112	266	3	gl	rui	1	3 vensterglasfragm. Groen, 1 mm dik. 1 fragm. is de buitenrand van de uitgerolde cilinder of glasschijf	1600	1800
199	gls113	116	3	gl	rui	1	3 vensterglasfragm. groen, 1 mm, 2,0 mm dik	1600	1800
201	gls114	116		gl	rui	1	174 groen/blauwige vensterglasfragm. complete ruitjes, afsnijdsels, randen van de glasschijf en randen van de cilindermethode.	1600	1800
205	gls115	267	1	gl	fle		1 wandfragm. van uivormige wijnfles, groen	1690	1740
205	gls116	267	1	gl	rui	1	1 groen vensterglasfragm.	1600	1800
208	gls117	269	1	gl	fle	17	1 wand/hoekfragm. van een groene vierkante kelderfles	1650	1740
208	gls118	269	1	gl	rui	1	1 dik vensterglasfragm. groen, 2,4 mm	1500	1625
208	gls119	269	1	gl	bek	19a	2 wand/bodemfragm. van fijne licht groene wafelbeker met gladde voetring	1575	1675
208	gls120	269	2	gl	rui/bek		2 fragm. van een stukje vensterglas en een kleurloze beker?	1700	1800

210	gls121	260	1	gl	fle		1 wandfragm. van olijfgroene cilindrische fles	1775	1875
211	gls122	116	2	gl	fle	8	3 fragm. van 2 geoorde uivormige groene flessen, slanke hals met glasdraadomwikkeling net onder de iets uitstaande mondrand	1650	1740
211	gls123	116	1	gl	gle	6	1 uivormige groene wijnfles, hals ontbreekt. Opgestoken bodem met pontilmerk	1675	1725
211	gls124	116	1	gl	fle	22	1 groene uivormige fles, hals ontbreekt, sterk geschouderde fles, breedste punt ligt bij de bodem, deze is opgestoken met pontilmerk	1700	1735
211	gls125	116	1	gl	bek	19a	1 wand/randfragm. van een fijn licht grove wafelbeker	1575	1675
211	gls126	116	1	gl	fle		1 halsfragm. van ui-/bolvormige fles	1690	1740
211	gls127	116	1	gl	fle	11	1 bodemfragm. van groen cilindrisch medicijnflesje	1600	1800
211	gls128	116	1	gl	kel	6	1 kelkglas met zeszijdige Silezische stam	1700	1740
211	gls129	116	1	gl	pot	3	2 complete kleurloze potjes met schroefdraad, voor zalf, lijm etc. 2 complete kleurloze potjes met schroefdraad, voor zalf, lijm etc. 2 complete kleurloze potjes met schroefdraad, voor zalf, lijm etc.	1920	2000
211	gls130	116	1	gl			1 glazen rondruitje van oliestel omringd door ijzeren randje	1900	2000
211	gls131	116	1	gl	fle	14	2 complete kleurloze med-/voorraad flesjes, 1 nog met een kurkje en inhoud	1880	1920
211	gls132	116	1	gl	fle		1 complete groene beugelfles	1895	1950
211	gls133	116	1	gl	fle		1 kleurloze machinaal vervaardigde zuigfles	1920	2000
213	gls134	116	1	gl	kan	7	1 roodbruin versieringsfragment behorende bij roodbruine schenkkan 133-gl081. versiering liep zigzaggend naar gekerfde glasband die over buik schenkkan liep	1550	1600
214	gls135	116	1	gl	fle	22	1 complete uivormige groene wijnfles. bodem opgestoken met pontilmerk	1700	1735
215	gls136	116	1	gl	fle	6	1 groene uivormige wijnfles, hals ontbreekt. Bodem opgestoken met pontilmerk	1675	1725
215	gls137	116	1	gl	roe		1 schachtfragm. van roemer met platte braamnoppen	1625	1725
215	gls138	116	1	gl	kel	39	Kelkglasfragm. met stam met verdikking	1725	1775
215	gls139	116	1	gl	fle		1 compleet olijfgroen cilindrisch flesje. 18 cm hoog	1875	1950
217	gls140	116	2	gl	fle	7	2 halsfragm. van groene kelderflessen (vierkant) met tinnen dop. Mogelijk hals van kuttrolf	1650	1750
221	gls141	116	1	gl	fle	59	kleurloze medicijnfles met tekst: UITWENDIG GEBRUIK. Kurk nog aanwezig in fles	1920	2000
221	gls142	116	1	gl	kel	6	kelkglas met zeskantige holle Silezische stam	1700	1740
221	gls143	116	1	gl	fle		1 halsfragm. van groene uivormige wijnfles. De mondrand heeft een scherpe glasdraadversteviging	1690	1740
243	gls144	277	1	gl	fle		1 cilindrische olijfgroene wijnfles met pontilmerk	1750	1850
1	gls145	1	1	gl	fle		1 groen halsfragm. van grote	1690	1740

							vermoedelijk uivormige fles. Met platgedrukte glasdraadversteviging1690 rond de mondrand		
36	gls146	116	1	gl	fle		2 fragm. van waarschijnlijk 1 groene uivormige fles. 1 halsfragm. en 1 bodemfragm.	1690	1740
36	gls147	116	2	gl	rui	1	2 vensterglasfragm. groen	1600	1700
38	gls148	116	3	gl	rui	1	3 vensterglasfragm. groen. 2 randfragm. van de glasschijf of cilinder, 11 fragm. van cilindrische olijfgroene wijnfles met pontilmerk 1 fragm. met halfronde uitsnijding	1600	1800
38	gls149	116	2	gl	fle		2 fragm. van 2 flessen, 1 kleurloos en 1 groen	1690	1900
44	gls150	117	1	gl	fle	7	1 halsfragm. van groene vierkante kelderfles met tinnen dop	1650	1750
47	gls151	116-1	35	gl	rui	1	35 vensterglasfragm. groen, diverse afsnijdsels	1600	1800
47	gls152	116-1	1	gl	kel	6	Stamfragm. van kleurloos kelkglas met zeskantige Silezisch stam	1700	1740
49	gls153	116-1	1	gl	rui	1	1 vensterglasfragm. groen, 1 mm dik	1600	1800
52	gls154	116	4	gl	rui	1	4 middelste fragm. van 4 glasschijven voor vensterglas, het zgn. koeienoog, pontilmerk is zichtbaar	1600	1800
52	gls155	116	430	gl	rui	1	ca 430 vensterglasfragm. bestaande uit afsnijdsels, randfragm. van de glasschijf en oude vensterglasfragm. waar de afdruk van de loodstrip nog zichtbaar op is	1600	1800
53	gls156	71	1	gl	rui	1	1 groen vensterglasfragm. randfragm. van de glasschijf	1600	1800
62	gls157	191	1	gl	fle		1 bodemfragm. van groene uivormige wijnfles, bodem is opgestoken met pontilmerk	1690	1740
64	gls158	207	1	gl	bek	19a	1 groen bodemfragm. van fijne wafelbeker. Diameter bodem 7,5 cm	1575	1675
65	gls159	206	1	gl	fle		3 bodemfragm. van 1 groene uivormige wijnfles. Opgestoken bodem met zand pontil	1690	1740
65	gls160	206	1	gl	kel		2 kleurloze fragm. van vermoedelijk 1 kelkglas: 1 stamfragm. 1 kelkfragm.	1700	1800
72	gls161	116	1	gl	fle	104?	1 kleurloos bodemfragm. van een bolvormige karaf met 18 ribben, bodem licht opgestoken met pontilmerk	1650	1725
72	gls162	116	1	gl	fle	6	5 fragm. van 1 groene uivormige wijnfles, platgedrukte mondrand	1675	1725
72	gls163	116	2	gl	fle		2 fragm. van 2 cilindrische groene flessen, 1 compleet en 1 wandfragm.	1800	1900
72	gls164	116	2	gl	fle/rui		3 fragm. van 1 a 2 uivormige groene wijnfles(sen) en 1 vensterglasfragm.	1600	1800
66	gls165	206	1	gl	fle		3 fragm. van groene uivormige wijnfles, 2 bodemfragm. 1 mondrand	1690	1740
66	gls166	206	1	gl	fle	15	1 bodemfragm. van uivormig groen medicijn-/toiletflesje op standvoet	1700	1750
66	gls167	206	1	gl	kel	1	1 kleurloos fragm. van 1 kelk, trompetvormig. Stam en voet ontbreken	1740	1790
66	gls168	206	1	gl	kel	2	1 kleurloos fragm. van kelkglas, rechte stam met langgerekte luchtbel	1744	1785
66	gls169	206	9	gl	rui	1	9 vensterglasfragm. groen en kleurloos	1600	1850
66	gls170	206	3	gl	fle/kel		8 kleurloze fragm. van 1 bolvormig flesje met opgestoken bodem en	1700	1800

							pontilmerk?, 1 fragm. van de kelk van kelkglas, 1 bodemfragm. van flesje?		
73	gls171	116	1	gl	fle	7	1 bodemfragm. van groene vierkante kelderfles, bodem licht opgestoken en heeft pontilmerk	1690	1740
73	gls172	116	3	gl	fle	22	3 uivormige groene wijnflessen Het breedste punt ligt bij de bodem. De bodems zijn opgestoken en hebben een pontilmerk	1700	1735
73	gls173	116	3	gl	fle		3 bodemfragm. van 3 uivormige wijnflessen, 1 vermoedelijk gl-fle-6; 1675-1725	1690	1740
73	gls174	116	3	gl	rui	1	3 fragm. van kleurloos vensterglas, geïriseerd, 2 mm dik	1800	1900
73/74	gls175	116	1	gl	bek	4	2 fragm. van 1 ijsglasbeker met uitstaande lip en opgebolde bodem met geribde voetring	1575	1650
73/74	gls176	116	2	gl	bek	35	8 fragm. van 2 verschill. vertro a fili bekers met witte glasdraden. Het type 35 heeft opgelegde draden; 1550-1600 , de andere heeft ingewalste draden; 1575-1675	1550	1600
73/74	gls177	116	1	gl	kel	6	2 fragm. van kleurloos kelkglas met een zeszijdige silezische stam met diamantpunten. Zwart uitgeslagen loodglas	1715	1735
73/74	gls178	116	3	gl	rui/bek /roe		3 verschillende glasfragm: 1 blauwig vensterglasfragm, 1 randfragm. van groene beker met veel luchtbelletjes, 1 wandfragm. cuppa van roemer?	1600	1800
85	gls179	116	1	gl	bek	12	1 bodemfragm. van kleurloze knobbelbeker met gladde voetring, opgestoken bodem en pontilmerk	1625	1675
85	gls180	116	1	gl	fle		2 bodemfragm. van 1 bolvormig groen medijcijn-/toiletflesje met opgestoken bodem en pontilmerk	1650	1750
85	gls181	116	1	gl	fle	11	1 bodemfragm. van een cilindrisch groen flesje	1600	1800
95	gls182	116	1	gl	bek	6	1 wandfragm. van een kleurloze Boheemse beker met radgravures, floraal/golflijn	1700	1775
95	gls183	116	1	gl	rui	1	4 vensterglasfragm. met lichtgroene kleur, 1 mm dik	1700	1800
121	gls184	116	1	gl	fle		1 halsfragm. van vermoedelijk grotere groene uivormige wijnfles	1690	1740
121	gls185	116	1	gl	fle		1 compleet olijfgroen cilindrisch flesje. 18 cm hoog	1880	1920
121	gls186	116	1	gl	fle		1 halsfragm. met sierlijk oor van bolvormig licht blauwe karaf	1650	1725
122	gls187	221	1	gl	fle	9	1 halsfragm. en div. wandfragm. van een bolvormig flesje met omgeslagen lip	1600	1800
127	gls188	226	1	gl	rui	1	280 vensterglasfragm. groen. Ook aanwezig enkele randfragm. van cilinder of glasschijf	1600	1800
128	gls189	225	1	gl	rui	1	1 vensterglasfragm. groen, randfragm. van cilinder of glasschijf. 1,5 mm dik	1600	1800
130	gls190	116	1	gl	fle	6	1 complete uivormige groene wijnfles, opgestoken bodem met zandpontil?	1675	1725
213	gls191	116	2	gl	fle	7	2 halsfragm. met tinnen dop van groene vierkante kelderfles	1650	1750
218	gls192	116	1	gl	fle	11	1 cilindrisch groen medijcijn-/toiletflesje	1600	1800
218	gls193	116	1	gl			1 mangaan gekleurde schaal of vaas	1900	2000

							op voet		
219	gls194	116	3	gl	fle	21/22	3 complete uivormige wijnflessen, groen	1700	1750

Bijlage 2. Tellijst glas

Type	MAE
gl-?-?:	6
gl-bek-4:	1
gl-bek-6:	3
gl-bek-6b:	1
gl-bek-6c:	1
gl-bek-10:	1
gl-bek-10?:	1
gl-bek-12:	1
gl-bek-19a:	6
gl-bek-35:	2
gl-bek/fle-?:	1
gl-fl-?:	86
gl-fle-4:	2
gl-fle-6:	4
gl-fle-6?:	4
gl-fle-7:	9
gl-fle-8:	3
gl-fle-9:	1
gl-fle-9/10:	1
gl-fle-10:	1
gl-fle-11:	6
gl-fle-14:	3
gl-fle-15:	1
gl-fle-16:	1
gl-fle-19:	1
gl-fle-21/22:	3
gl-fle-22:	5
gl-fle-22?:	2
gl-fle-28?:	1
gl-fle-52:	1
gl-fle-56:	2
gl-fle-59:	1
gl-fle-92?:	1
gl-fle-104?:	1
gl-fle-129:	1
gl-fle/bek:	2
gl-fle/kel:	3
gl-fle/pot:	1
gl-fle/rui:	4
gl-inkt-3:	1
gl-kan-7:	2
gl-kel-?:	4
gl-kel-1:	2
gl-kel-2:	1
gl-kel-6:	6
gl-kel-38:	2
gl-kel-39:	1
gl-lamp-?:	1
gl-pot-3:	1
gl-roe-?:	1
gl-rui-?:	1
gl-rui-1:	582
gl-rui/bek-?:	2
gl-rui/bek/roe:	3
gl-vaas-?:	1
Totaal:	786

Bijlage 3. Determinatielijst metaal

ID-num-mer	vondst-nummer	spoor-nummer	vak	object	metaal-soort	datering	opmerkingen
1	121	116		geheng	ijzer	1600-1900	duimgeheng, handgesmeed
2	187	116	6	geheng	ijzer	1600-1900	plaatduimgeheng, handgesmeed
3	131	220		pen	ijzer	1600-1930	handgesmeed
4	212	116		geheng	ijzer	1600-1900	duimgeheng, handgesmeed
5	187	116	5	geheng	ijzer	1600-1900	plaatduimgeheng, handgesmeed
6	187	116	5	strijkijzer	ijzer	1850-1900	handvat ontbreekt
7a	230	275		hoepel	ijzer	1600-1900	van ton, fragment
7b	230	275		hoepel	ijzer	1600-1900	van ton, fragment
7c	230	275		muuranker	ijzer	1600-1900	handgesmeed
8a	137	116	12	lepel	tin	1600-1675	merk: roos met de letters WP er boven
8b	137	116	12	miniatuur	tin	1600-1700	bordje, platgedrukt
9a	144	116		lepelsteel	koper-legering	1750-1800	bak ontbreekt, merk: anker en ZINNSTAHL
9b	144	116		lepel	tin	1700-1750?	merk: wapen van Amsterdam en KK aan weerszijden, er boven: LL onbekende maker
9c	144	116		blaker	tin	1580-1700	
10a	205	267		textiellood	lood	1600-1850	sterk aangetast, onleesbaar
10b	205	267		textiellood	lood	1600-1850	met doorboring
11a	187	116	1	balansschaaltje	koper	1800-1930	latoenkoper
11b	187	116	1	gewicht/ verzwaring	lood	1600-1900	met doorboring, 15 gram
11c	187	116	1	gesp	messing	1700-1850	D-vorm, verdiept, paardentuig?
11d	187	116	1	loden plak	lood	1600-1900	onregelmatige vorm, vz: bloem, kz: ranken
12	217	116		pillendoosje	messing	1850-1930	rond
13a	151	223		munt	koper	1600-1800	duit, indet
13b	151	223		koppelpassant	messing	1600-1700	
14a	226	276		koppelpassant	messing	1600-1700	
14b	226	276		kogelbel	tin	1600-	klein, ingedrukt

						1700	
15	80	116		flessluiting	tin	1600-1675	van kan, aardewerken oor nog aanwezig (Frechen steengoed), dubbelscharnier met twee kersen
16	218	116		handvat mes	koper	1850-1900	Maria met kind
17	138	116	13	lepel	tin	1600-1675	merk: gekroonde rozet
18	196	265		loden plaatje van kruisbeeld	lood	1800-1930	opschrift: "INRI" (Iesus Nazarenus, Rex Iudaeorum)
19	150	116		lepel	tin	1650-1725	merk op steel: wapen van Amsterdam, er boven: TTA? hondeneus
20	219	116		beker	tin	1750-1850	twee doorboringen van oor en twee horizontale lijnen
21a	186	259		omlijsting	koper	1750-1900	ovaal, van zakspiegeltje? aan weerszijden een bevestigingspuntje
21b	186	259		meellood	lood	1858-1930	vz: "NO 1" met daaromheen "meelfabriek Ceres" kz: in het midden "NO 1" met daaromheen een korenschoof en de letters "A & L Nering Bögel"
21c	186	259		meellood	lood	1858-1930	vz: "NO 1" met daaromheen "meelfabriek Ceres" kz: in het midden "NO 1" met daaromheen een korenschoof en de letters "A & L Nering Bögel"
21d	186	259		meellood	lood	1850-1930	vz: "Korenschoof Kaatstr." met daarbinnen: "Utrecht" kz: een korenschoof
21e	186	259		meellood	lood	1856-1930	Vz: "1" met aan weerszijden een kleine korenschoof Kz: Nicola Ko.....
22	213	116		gesp	koper	1700-1800	
23	195	262		munt	koper	1600-1800	duit, indet.
24	171	256		kogel	lood	1500-1850	musketkogel, met gietrest
25	193	264		knoop	koper	1700-1800	
26	194	264		flessluiting	tin	1700-1900	
27a	153	116		rijwielbelasting-plaatje	koper	1933-1934	
27b	153	116		knoop	koper	1945	Canada
27c	153	116		miniatuur	tin	1650-1750	bord, miniatuur, merk: wapen van Amsterdam, "IC"

28	187	116		lepel	zilver	1900-1930	opschrift: SPSR POTOSI SILVER
29	121	116		lepel	tin	1550-1600	gekroonde rozet
30	130	116		merkplaat	koper	1919-1954	opschrift: Noord-Hollandsche machinehandel Wormerveer
31	112	218		munt	zilver	1695?	ruiterschelling van Nijmegen, laatste cijfer onleesbaar
32	119	191		beslagstukje	koper	1600-1800	
33	52	116		bak van lepel	tin	1600-1750	met centrale doorboring
34	87	116		munt	koper	17..	duit van de Stad Groningen, laatste twee cijfers onleesbaar
35	75	116	7	gewicht/ verzwaring	lood	1600-1900	met doorboring, 15 gram
36a	78	116	6	kaarsenhouder	koper	1750-1850	
36b	78	116	6	kurkentrekker	messing	1600-1700	rond oog op een conische pen, aan het uiteinde een minieme schuine haak, op de overgang van pen naar oog twee profielribbels
36c	78	116	6	miniatuur	latoen-koper	1700-1800	poppehoedje? of dopje?
37a	131	220		4 spijkers	ijzer	1600-1900	handgevormd
37b	131	220		4 spelden	koper	1700-1800	grootste exemplaar 3,1 cm, kleinste 2,4 cm
37c	131	220		knoop	tin	1600-1700	met bloemmotiefje
37d	131	220		nagel	koper	1600-1800	
37e	131	220		boeksluiting	messing	1600-1700	
37f	131	220		bandeliersluiting	koper	1600-1700	compleet, lengte beslagplaatje: 3,3 cm
38	244	stort		lepel	tin	1750-1800	merk: engel in rechthoek
39	139	116	11	gesp	messing	1600-1700	ovaal met afgeronde hoeken
40	147	116		punt/priem	koper	1850-1950	3 afgerond rechthoekige zijden, 1 rechthoekige zijde, punt licht verbogen, op het uiteinde bevindt zich een ovale versmalling waarmee het voorwerp ergens in bevestigd is geweest (handvat?) 8,6 cm lang
41a	145	116		lepel	tin	1750-1800	
41b	145	116		bak van lepel	messing	1875-1950	halve bak

41c	145	116		bak van lepel	messing	1875-1950	halve bak
41d	145	116		theelepel	messing	1875-1950	steel afgebroken
41e	145	116		sierplaatje	koper	1950-1970	rond, met Zaanse voorstelling
42a	142	220	10	gesp	messing	1700-1800	D-vorm
42b	142	220	10	knoop	messing	1700-1800	half hol bolletje
43a	147	116		munt	koper	1600-1800	duit, indet.
43b	147	116		textiellood	lood	1600-1700	opschrift vz: wapen van Amsterdam en de letters "DAM" (rest onleesbaar) kz: telmerk 18
43c	147	116		naairing	koper/ messing	1700-1800	machinaal geput
43d	147	116		flessluiting	tin	1650-1800	
43e	147	116		scharnier	ijzer	1900-1950	
43f	147	116		lepel	tin	1650-1675	roosmerk, initialen in kroon: LB onbekende maker
43g	147	116		bel	koper/messing	1700-1800	of kaarsendover?
43h	147	116		knop	koper /brons	1600-1750	van lade of deurtje
44	129	227		kogel	lood	1500-1850	van musket
45a	108	191		vingerhoed	messing	1600-1700	bovenzijde afgebroken, versierd met twee horizontale banden, opgevuld met verticale streepjes, tussen de horizontale banden cirkeltjes met gestileerde fleur de lis. Lijkt handmatig geput, gesloten type?
45b	108	191		boeksluiting	brons	1600-1700	
46	211	116		naairing	koper/ messing	1700-1800	machinaal geput
47a	103	191		oogje	koper	1800-1930	van kledingsluiting
47b	103	191		beslagstukje	koper	1850-1930	
48	83	193		kaarsendover	brons	1700-1800	steel ontbreekt
49a	187	116	7	bel	brons	1750-1850	
49b	187	116	7	lepel	tin	1600-1750	Wapen van Amsterdam met aan weerszijden KK, er boven H?
50	140	116		cup	koper	1750-1900	latoenkoper

51	40	116		gewicht	lood	1550-1800	aan bovenzijde 4 kerfjes, een P en een ingekrast kruis gewicht 2,0 kg
52a	187	116	6	gesp	messing	1750-1800	
52b	187	116	6	snuifdoosje	messing	1750-1850	ovaal, latoenkoper, bovenkant van snuifdoos
52c	187	116	6	textiellood	lood	1600-1800	huismerk: in een ovaal de in een driehoeksvorm geplaatste letters "T 1 M" met daartussen twee kruislings geplaatste dorsvlegels? andere zijde glad, onleesbaar
53	148	116		textiellood	lood	1600-1700	twee kroontjes boven elkaar, opschrift: DUBLE CRON RASH
54a	31	116		gesp	koper	1850-1930	rechthoekig
54b	31	116		lepel	tin	1650-1725	bak half afgebroken, merk: wapen van Amsterdam, KK (klein keur), CVM? Grote hondeneus
54c	31	116		knoop	koper	1875-1950	opschrift: JO
54d	31	116		bakenlood	lood	1827	vz: M1827 12S, kz: paard
54e	31	116		miniatuur	tin	1575-1650	papkom, rozet met knorren
55a	187	116	6	vork	messing	1900-1950	
55b	187	116	6	theelepel	messing	1900-1950	"BME"
55c	187	116	6	lepel	messing	1900-1950	opschrift : "METAL FEARK?
56	211	116		lepel	tin	1675-1750	merk: wapen met aan weerszijden KK (klein keur), in het kroontje: IVK? ingekrast: 34?
57a	211	116		geheng	ijzer	1600-1900	deurgeheng, handgesmeed
57b	211	116		geheng	ijzer	1600-1900	handgesmeed
57c	211	116		lepel	tin	1750-1800	bak beschadigd, merk: onleesbaar KK (klein keur)
58	173	256		mes	ijzer	1600-1800	
60	187	116	3	lepel	tin	1750-1800	merk: wapen van Amsterdam
61	32	-		munt	koper	18..?	halve cent, jaartal onleesbaar
62a	41	116		munt	koper	1600-1800	duit, indet.
62b	41	116		gewicht/ verzwaring	lood	1600-1930	met doorboring, 35 gram
62c	41	116		suikerschepje	tin	1850-1930	merk: C & C, gekroond

63	136	116	11	gewicht	lood	1550-1850	blokgewicht, 460 gram
64a	187	116	8	tabaksdoos	messing	1800-1900	ingekraste franse lelies
64b	187	116	8	kogelbel	koper	1700-1800	twee klankgaten boven, de twee onder zijn d.m.v. een sleufje verbonden
64c	187	116	8	flessluiting	tin	1650-1800	met schroefdraad
64d	187	116	8	balansschaaltje	koper	1800-1900	rond, 3 bevestigings-gaten aan onderzijde
65a	179	116		knoop	tin	1600-1700	met oogje
65b	179	116		gesp	messing	1700-1800	rechthoekig, afgeronde hoeken, schoengesp
65c	179	116		gesp	messing	1700-1800	ovaal, schoengesp
66	232	271		snuifdoosje	tin	1700-1800	diagonale banen met bloemversiering, onderzijde bloemen en ranken, deksel ontbreekt
67	105	116		nagel	koper	1900-1930	in stukje leer
68a	2	100		munt	koper	1720	duit van Hollandia
68b	2	100		bandeliersluiting	koper	1600-1700	een van de twee beslagplaatjes, of gordelsluiting, 4 cm hoog
69a	187	116	4	bel	tin	1700-1800	(half)open bel, tafelbel
69b	187	116	4	lepel	tin	1750-1800	spitsovaal, afgeronde top
69c	187	116	4	bak van lepel	tin	1750-1850	spitsovaal
69d	187	116	4	gesp	tin	1750-1800	rechthoekig, met opengewerkte versiering van puntjes en boogjes
69e	187	116	4	miniatuur	messing	1700-1800	driepoot
69f	187	116	4	asbak	messing	1960-1980	met afbeelding wijnfles
69g	187	116	4	katrol	koper	1600-1900	3,0 cm diameter
70a	187	116	2	gewicht/ verzwaring	lood	1600-1900	met doorboring, 15 gram
70b	187	116	2	bak van lepel	tin	1750-1850	
70c	187	116	2	lepel	tin	1550-1600	gekroonde rozet, in kroon: IS?
71	187	116	2	geheng	ijzer	1600-1900	staartgeheng
72a	76	116		kogel	ijzer	1500-1850	kanonskogel, diameter 7,5 cm gewicht 2,7 kg
72b	76	116		kogel	ijzer	1500-1850	kanonskogel, diameter 9 cm gwicht 2,9 kg
73	187	116	2	gewicht	lood	1600-1900	van waag, gewicht 10 kg

74a	213	116		lepel	tin	1800-1930	theelepel
74c	213	116		nestel	koper	1700-1900	taps toelopend
74d	213	116		naairing	koper		
74e	213	116		pijplood	lood	1600-1800	rechthoekig, aan beide zijden onduidelijke voorstelling in een cirkel, aan een zijde lijkt o.a. de letter H te staan
74f	213	116		kogel	lood	1500-1850	musketkogel
74g	213	116		staafje	lood	1600-1930	massief
74h	213	116		3 knoopjes	tin	1600-1700	1 maal oogje nog aanwezig
74i	213	116		rekenpenning	koper	1612-1651	verzilverd koper
75a	131	229		mes	staal	1900-1950	
75b	131	229		lepelsteel	tin	1850-1930	theelepel
76	187	116	3	duim- of peilstok	messing	1900-1960	afgebroken, 5 lijnen ingekrast op 5,5-6 cm afstand, bij de tweede lijn is een X ingekrast, bij de vierde lijn XX
77a	52	116		schijf	lood	1600-1930	ca. 5 cm in doorsnede
77b	52	116		ring	koper	1600-1930	kinderringetje
77c	52	116		gewicht/ verzwaring	lood	1600-1930	langwerpig, met doorboring, 25 gram
77d	52	116		duit	koper	1600-1800	indet
77e	52	116		bak van lepel	tin	1750-1850	
77f	52	116		bakenlood	lood	1678	1678 RL, centrale doorboring, afgeschuinde hoeken. Lood van het Hoogheemraadschap Rijnland voor het vuur van Rijnland, bij het sluizencompex van Spaarndam.
77g	52	116		gesp	koper/ messing	1850-1930	miniatuur
77h	52	116		vishaak	messing	1700-1800	geen weerhaakje, wel oogje i.p.v. palet. Lengte 4,0 cm
77i	52	116		naairing	koper/ messing	1700-1800	machinaal geput
77j	52	116		lepel	tin	1600-1750	
78	187	116		lepel	tin	1700	huwelijkslepel, uitbundig versierd o.a. voorstelling echtpaar met hart, merk: wapen van Amsterdam,

							KK, er boven PA (onbekende maker), einde steel: soldaat met degen en bandelier met musketmaten
79	259	259		knopje	messing	1700-1850	
80	191	191		betaallood	lood	1850-1930	ingeslagen B rechthoekig gevouwen loodstripje
81	225	116		miniatuur	tin	1600-1700	haardplaat, voorstelling omhooggerichte vogel (duif?) met iets in de snavel
82	146	116		beker	tin	1700 1800	merk: gekroond wapen van Alkmaar en T, onderzijde rechthoekjesmotief
83	206	206		gesp	tin	1700-1750	versierd met ranken
84	121	116		lepel	tin	1600-1675	gekroonde rozet met WL in kroon
87a	217	116		kogel	lood	1500-1850	musketkogel
87b	217	116		geweerpatroon	koper	1914	verbogen maar nog scherp
87c	217	116		lepelsteel	tin	1750-1850	
87d	217	116		knoop	tin	1600-1700	met oogje

Archeologische opgravingen aan de Heiligeweg te Krommenie, gemeente Zaanstad

Argo 21, deel 4: Het organische vondstmateriaal

ARCHEOLOGENBUREAU

ARGO

Opdrachtgever:	Dreef Beheer B.V.
Bevoegd gezag:	Gemeente Zaanstad
Gemeente:	Zaanstad
Plaats:	Krommenie
Toponiem:	Heiligeweg
Onderzoeksmeldingsnr.:	46359
Coördinaten:	112.964/501.575 112.975/501.615 112.842/501.670 112.828/501.642
Titel:	Archeologische opgravingen aan de Heiligeweg te Krommenie, gemeente Zaanstad
Rapportnr.:	Argo 21, deel 4: Het organische vondstmateriaal
Redactie:	J.P.L. Vaars
Met bijdragen van:	Barwasser, M., Exaltus, R., Lange, S., Médard, A., Verbaas, A.
Illustraties:	J.P.L. Vaars (tenzij anders vermeld)
Fotografie:	J.P.L. Vaars (tenzij anders vermeld)
Opmaak:	J.P.L. Vaars
Dataverwerking:	J.P.L. Vaars
Datum uitgave:	Mei 2015
Versienummer:	2
Autorisatie:	J.P.L. Vaars (Archeologenbureau Argo)
ISSN:	1879-7091

Eventuele vragen over dit rapport kunnen aan de auteur worden gesteld via onderstaand mailadres:
info@archeologenbureauargo.nl

Disclaimer:
Archeologenbureau Argo en de samensteller(s) van dit rapport kunnen niet aansprakelijk worden gesteld voor eventuele schade (direct of indirect danwel gevolgschade) voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.
Archeologenbureau Argo betracht de grootste zorgvuldigheid bij het uitvoeren van al haar onderzoeken. De aard van archeologisch onderzoek en in het bijzonder de steekproefsgewijze benadering die inherent is aan archeologisch vooronderzoek maakt het echter onmogelijk garanties te geven ten aanzien van de resultaten van dergelijk onderzoek.

© Archeologenbureau Argo

Postadres:	Bezoekadres:	Telefoon:
Postbus 1259	Studio 34	075-6314418
1500AG	Parkstraat 68-70	info@archeologenbureauargo.nl
Zaandam	Zaandam	www.archeologenbureauargo.nl

Inhoudsopgave

1. Inleiding.....4
2. Hout en zaden.....5
   2.1 Houtsoortbepaling en dendrochronologie (S. Lange).....5
   2.2 Houten artefacten en overige houtvondsten (A. Médard & J.P.L. Vaars).....7
3. Leer (M. Barwasser).....9
4. Bewerkt bot en andere harde dierlijke materialen (A. Médard).....20
5. Gebruikssporenanalyse "robbotten" (A. Verbaas).....25
6. Bodemmicromorfologisch onderzoek (R. Exaltus).....30
7. Literatuur.....32

Bijlagen
1. Determinatielijst hout en zaden
2. Determinatielijst leer
3. Determinatielijst bot

1. Inleiding

In dit deel van "Archeologische opgravingen aan de Heiligeweg te Krommenie, gemeente Zaanstad" worden de organische vondsten besproken. Houtsoortbepaling, bewerkingssporen en dendrochronologie van drie planken worden behandeld door S. Lange. De overige houtvondsten, allen artefacten, worden samen met enkele uit zaden vervaardigde knopen besproken door A. Médard en J. P. L. Vaars. Het leer wordt behandeld door M. Barwasser en het dierlijk botmateriaal door A. Médard. Op een aantal benen artefacten is gebruikssporenanalyse verricht, dit wordt besproken in de bijdrage van A. Verbaas. De resultaten van het bodemmicromorfologische onderzoek worden behandeld door R. Exaltus.
De in dit deel genoemde sporen zijn terug te vinden in deel 1 van deze rapportage.

2. Hout en zaden

2.1 Houtsoortbepaling en dendrochronologie (S. Lange)

Inleiding

Tijdens het onderzoek zijn drie stuks hout geborgen die in aanmerking kwamen voor dendrochronologisch onderzoek. Twee planken zijn afkomstig van de fundering van haarden, een derde plank komt uit een kelder. Het hout is reeds in het veld verzaagd. De houtfragmenten zijn overgedragen aan Biax Consult in Zaandam voor nader onderzoek. Doel was de bepaling van de houtsoort en een eventuele ouderdomsbepaling met behulp van dendrochronologisch onderzoek.

Materiaal en methode

Een overzicht van de geanalyseerde houtmonsters met hun contextgegevens wordt in tabel 1 gegeven.

Vondstnummer	Spoornummer	Context
30	63	haard
46	141	haard
58	173	kelder

Tabel 1. Vindplaats Krommenie-Heiligeweg, overzicht van geanalyseerde monsters.

De houtsoortbepaling is op het laboratorium verricht met behulp van een doorvallend-lichtmicroscoop en vergrotingen tot 250 x. De gebruikte determinatiesleutel is die van Schweingruber (1988). Bewerkings- en gebruikssporen zijn gedocumenteerd en beschreven.

Resultaten

De conservering van het hout was goed. Op het hout bleken bewerkingssporen nog duidelijk herkenbaar. Het houtoppervlak vertoonde deuken en scheuren, waarschijnlijk ontstaan tijdens het gebruik van de planken.

Houtsoortenspectrum

De twee planken van de fundering van haarden zijn van eikenhout (*Quercus sp.*), de plank uit de kelder is van den (*Pinus sylvestris*). De dendrochronologische resultaten zijn vergeleken met bestaande referentiecurven om de herkomst van het hout te kunnen bepalen. Er zijn overeenkomsten met een referentiecurve uit het Duitse gebied en het blijkt dat het eikenhout moet zijn geïmporteerd uit Midden- en Zuid-Duitsland. Vondstnummer 30 komt qua groeipatroon sterk overeen met eikenhout uit het Weserbergland, een streek aan de rivier de Wezer tussen Hannoversch Münden en Porta Westfalica. Vondstnummer 46 blijkt uit meer zuidelijke streken afkomstig. Het herkomstgebied van de plank van den (vnr. 58) kon niet worden achterhaald.

Bewerking

Vondstnummers 30 en 46 zijn afkomstig van de fundering van haarden, vondstnummer 58 komt van een kelder. De breedte van vondstnummer 30 is 58 cm, bij een dikte van 2 cm en een oorspronkelijke lengte van 80 cm. Vondstnummer 46 is 50 cm breed, 2,2 cm dik en oorspronkelijk eveneens 80 cm lang. Vondstnummer 58 had een resterende lengte van 74 cm, een breedte van 18 cm en een dikte van 4,5 cm. De drie planken zijn dosse gezaagd (afbeelding 1). Het dosse zagen is de meest eenvoudige manier om planken te zagen. Bij het dosse zagen wordt de stam in de lengterichting gezaagd. De zijkanten blijven vaak onbehouwen, zoals het geval is bij vondstnummer 30. Op het houtoppervlak zijn relatief fijne, regelmatig horizontale zaagsporen te herkennen die over de hele breedte van de planken verlopen. Op grond van de minimale breedte van de zaaglijnen en het regelmatige patroon, zullen de planken in een zaagmolen zijn gezaagd. Op plaatsen waar kwasten in het hout hebben gezeten, zijn ronde stukjes hout gedreven (zie afbeelding 4).

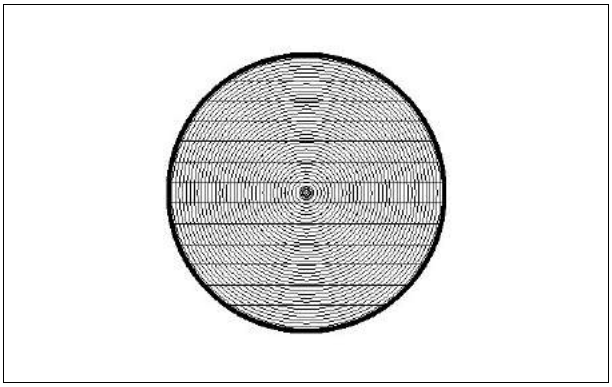

Afbeelding 1. Schema van dosse-zagen (©www.zaagmolen.nl).

Afbeelding 2. Eiken planken, vondstnummer 30 (rechts) en 46 (links) (Foto: Biax Consult).

Afbeelding 3. Plank van eik met zaagsporen, vondstnummer 30 (Foto: Biax Consult).

Datering

De eiken planken zijn middels dendrochronologisch onderzoek gedateerd. Vondstnummer 50, de plank van den, heeft geen datering opgeleverd, ondanks voldoende jaarringen. De dendrochronologische meetgegevens konden niet aan een referentiecurve worden gelinkt. De resultaten van het dendrochronologische onderzoek staan vermeld in tabel 2. Op een eiken plank (vnr. 46) en de plank van den was de laatst gevormde jaarring (de wankant) aanwezig. Dit maakt het mogelijk het kapjaar te bepalen. Indien de laatst gevormde jaarring niet aanwezig is, wordt een schatting gemaakt van het ontbrekende aantal ringen (schatting van het kapinterval).

Afbeelding 4. Plank van den met opgevulde kwasten, vondstnummer 50 (Foto: Biax Consult).

Vondstnummer	Houtsoort	Wankant	Meting	Datering	Kapinterval
30	eik	nee	SZ0013	1752	na 1758
46	eik	ja	SZ0014	1830	1830/1831
58	den	ja	SZ0015		

Tabel 2. Resultaten van het dendrochronologische onderzoek.

Conclusies
Voor de fundering van de haarden is eikenhout gebruikt, afkomstig uit Midden- en Zuid-Duitsland. Uit de kelder werd een plank van den geborgen, waarvan de herkomst en ouderdom niet kon worden achterhaald. Vondstnummer 30 is gedateerd in het begin van de tweede helft van de 18e eeuw en vondstnummer 46 is gedateerd in de winter van 1830/1831. De twee eiken planken zijn dosse gezaagd. waarschijnlijk zijn de stammen voor de planken gezaagd in een zaagmolen, gezien de regelmatige zaaglijnen, de dichtheid en de breedte ervan.

2.2 Houten artefacten en overige houtvondsten (A. Médard & J.P.L. Vaars)
In totaal zijn bij het onderzoek 28 (delen van) artefacten van hout of zaden/noten aangetroffen (bijlage 1). De vondsten worden in het onderstaande per spoor behandeld.

Spoor 220
Spoor 220 is een kleine, op sloot spoor 116 aansluitende sloot. In het spoor werden een ovale borstel, een rechthoekige borstel (afbeelding 5) en zeven walnootfragmenten aangetroffen. Deze laatste groep zal consumptieafval betreffen. Daarnaast werden ook twee uit waarschijnlijk exotische zaden vervaardigde knopen geborgen (zie hiervoor ook spoor 116). De datering van de vondsten uit dit spoor ligt waarschijnlijk in de 18e eeuw.

Afbeelding 5. Een rechthoekige houten borstel (V131). Lengte: 15,5 cm.

Spoor 116
Uit spoor 116, een grote sloot, zijn een ovale borstel, een tap van een vat (afbeelding 6), een houten tandrad (afbeelding 7), drie mesheften, een fragment van een kokosnoot en drie knopen afkomstig. De borstel en de tap stammen vermoedelijk uit de 18e of 19e eeuw, het tandrad vermoedelijk uit de 19e of vroege 20e eeuw. Om het rad is een ijzeren band bevestigd. In het midden bevindt zich een vierkante uitsparing van ca. 10 cm en er zijn 23 gaten voor houten raderen aangebracht waarvan er nog negen aanwezig waren. Mogelijk betreft het een molenonderdeel. Hoe oud het kokosnootfragment is kan niet worden vastgesteld. Dit kan ook recent zijn.

Afbeelding 6. Een houten tap (V52). Lengte: 7 cm.

Bij het houten mesheft (afbeelding 8) uit spoor 116 is nog de koperen heftband aanwezig. Het handvat heeft een versiering van radstempels, golflijnen en rechte lijnen. De datering ligt in de 18e eeuw (zie ook Baart et al., 1977 p. 336). Daarnaast zijn nog twee andere, onversierde houten mesheften gevonden (vondstnummers 52 en 131), waarvan één met een tinnen heftband.

In totaal zijn er vijf uit harde zaden vervaardigde knopen aangetroffen, drie stuks in sloot spoor 116 en twee stuks in sloot spoor 220. Deze knopen zouden heel goed van "ivoornoot" (*Phytelephas sp.*) kunnen zijn gemaakt. Het is in feite de harde kern van de vrucht van een palmboom. Het wordt zo hard dat het ivoornoot of plantaardig ivoor wordt genoemd. Het komt voor in Zuid Amerika, maar ook in Midden Afrika en Azië. Heel soms spoelt het aan op Nederlandse stranden. Het is bekend dat het vaak werd gebruikt om knopen van te maken, in Veendam was bijvoorbeeld een knopenfabriek gevestigd waar o.a. ivoornoot werd verwerkt. Ten bate van o.a. deze fabriek werd het ook geïmporteerd.

Afbeelding 7. Een houten tandrad met er omheen een ijzeren band (V223). Doorsnede: 35 cm.

Afbeelding 8. Een houten mesheft met links op de foto nog een koperen heftband. De versiering bestaat uit rechte lijnen, radstempels en golflijnen. Lengte: 10,5 cm.

Spoor 259

Ook uit spoor 259, een sekreetkuil, is een houten borstel afkomstig (afbeelding 9). Deze kan op basis van de overige vondsten in dit spoor gedateerd worden in de periode 1750-1817.

Afbeelding 9. Een ovale houten borstel. (V181). Lengte: 17 cm.

3. Leer (M. Barwasser)

Inleiding

Tijdens de opgraving zijn ongeveer 280 fragmenten leer gevonden. Het blijken allemaal delen van schoenen te zijn. Zowel delen van schoenen van volwassenen als kinderschoenen maken deel uit van het vondstcomplex. Naast zolen en hakken zijn er delen van bovenleer gevonden, waardoor een aantal schoentypen onderscheiden kan worden. De vondsten en de staat waarin ze gevonden zijn wijzen erop dat er in de 18e eeuw iemand in het buurtje Het Mad woonde die schoenen repareerde en zo tweedehands schoenen weer bruikbaar maakte. Of dat alleen voor gebruik binnen de eigen familie was of dat deze schoenen ook weer werden doorverkocht is niet meer te achterhalen. Het vondstmateriaal laat wel zien wat deze persoon met de gebruikte schoenen deed. De voorbladen werden van de schoenen gesneden of gescheurd, zolen werden losgemaakt en hakken werden verwijderd. De losse zolen werden weer gebruikt om nieuwe zolen van te snijden. Wat niet meer bruikbaar was werd in de sloot achter het huis weggegooid.

Welke schoenen de schoenmaker gebruikte blijkt uit het vondstmateriaal. Tussen de weggegooide stukken leer is bovenleer gevonden van knoopbandschoenen, gespbandschoenen, muilen en een instapschoen (de typen zijn geïdentificeerd aan hand van de sluiting (afbeelding 10). Bovenleer zonder sluiting kan niet tot een bepaald type herleid worden).

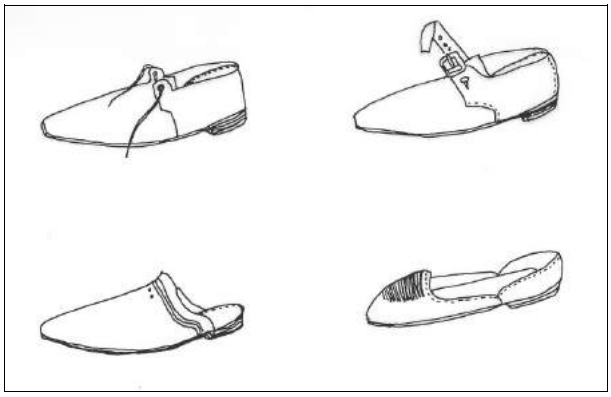

Afbeelding 10. Schoentypen waarvan fragmenten in het vondstmateriaal van de Heiligeweg aanwezig zijn (afbeelding niet op schaal).

Resultaten

De knoopbandschoen

Van dit type zijn zeker drie, maar waarschijnlijk zeven exemplaren gevonden. Er zijn voorbladen en hielkwartieren met vetergaten gevonden waar een veter, striklint of rozet gezeten heeft. Er zijn ook voorbladen zonder vetergaten gevonden, maar met naaigaatjes van een mogelijke tong waar de gaatjes voor sluiting gezeten kunnen hebben. Versiering bij dit type is er alleen in de vorm van een heel fijn ingeperst streeppatroon op een voorblad (afbeelding 11).

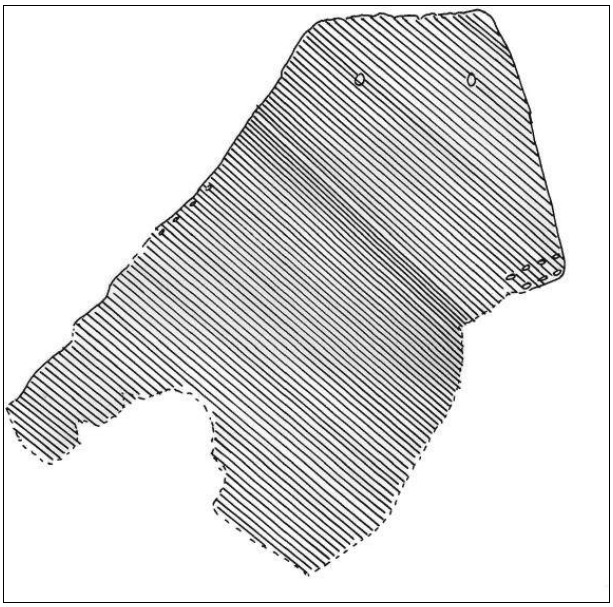

Afbeelding 11. Deel van het voorblad van een knoopbandschoen met een ingeperst fijn streeppatroon (8-2-220 V131) (afbeelding niet op schaal).

Bij twee hielkwartieren zijn naast de naaigaatjes van de verschillende naden, ook de naaigaatjes en indrukken van een verstevigingstouwtje te zien. Dit touwtje liep langs de bovenkant en een stukje langs het deel van het hielkwartier dat aansluit aan het voorblad, maar ook langs het vetergat. Ook bij deze hielkwartieren ontbreekt de zoolnaad (afbeelding 12 en 13).
Van dit type schoen zijn alleen schoenen voor volwassen personen herkend in het vondstmateriaal. Knoopbandschoenen komen in de mode vanaf de tweede helft van de 16e eeuw en worden in de 17e en 18e eeuw gedragen door mannen, vrouwen en kinderen. Bij het onderzoek van het Heveskesklooster in de gemeente Delfzijl zijn exemplaren van knoopbandschoenen gevonden die vergelijkbaar zijn met de onderhavige exemplaren.

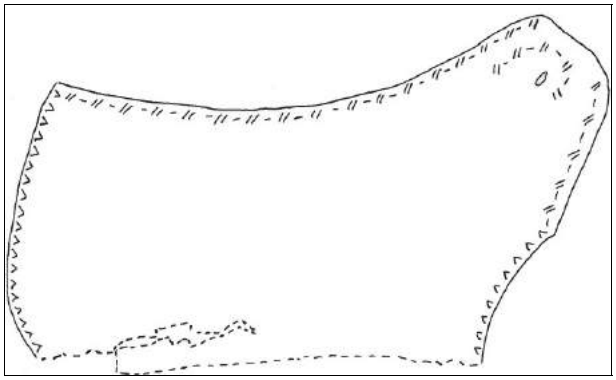

Afbeelding 12. Een hielkwartier van een knoopbandschoen (.-.S167 V55) (afbeelding niet op schaal).

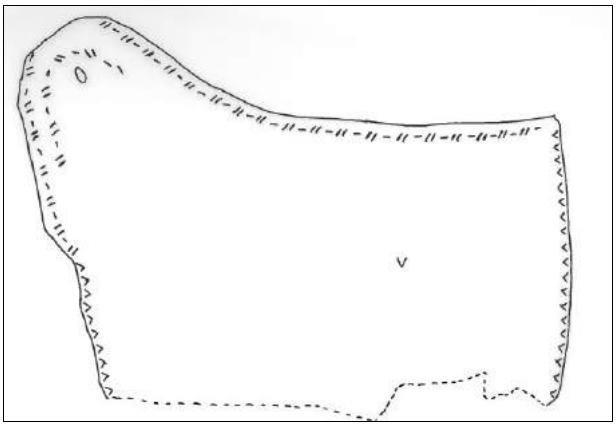

Afbeelding 13. Een hielkwartier van een knoopbandschoen (.-.S167 V55) (afbeelding niet op schaal).

De gespbandschoen
Van de gespbandschoen is niet alleen een vrijwel compleet exemplaar gevonden, maar ook twee voorbladen en vier hielkwartieren die zeker tot dit type behoren. Het complete exemplaar is een linkerschoen van een volwassen persoon. De schoen met drie zolen heeft een hak die opgebouwd is uit laagjes leer, bij elkaar gehouden door kleine houten pennetjes. Het bovenleer is gemaakt van leer met een patroon van heel fijne ingeperste strepen. Twee voorbladen en een hielkwartier horen bij een paar kinderschoenen. Beide voorbladen hebben een versleten neus en naaigaatjes geven aan dat beide schoenen opgelapt zijn geweest met een stukje leer (afbeelding 14, 15 en 16).
De schoenen hebben een siernaad op de plaats waar in het verleden de hielkwartieren aan elkaar genaaid waren. Eenzelfde siernaad verbond de hielkwartieren met het voorblad. Uit de beide gaten in het hielkwartier blijkt dat de schoenen een verwisselbare gesp met knopbeslag hadden (afbeelding 17). Dit is ook bij een hielkwartier van een schoen voor een volwassen persoon waarschijnlijk het geval geweest, alleen is hier het hielkwartier afgescheurd bij de sluiting (afbeelding 18). Van een andere gespschoen is een hielkwartier gevonden met een rij gaatjes die de angel van de gesp gemaakt heeft. Deze schoen werd met de vleeskant van het leer naar buiten gedragen, zodat er een suède–achtige buitenkant ontstond (afbeelding 19). Van dit type schoen zijn zowel schoenen voor volwassenen als kinderen gevonden. Bandschoenen met een verwisselbare gesp komen voor vanaf het laatste kwart van de 17e eeuw. De gesp met knopbeslag komt voor tot circa 1725. Dit type schoen is ook gevonden bij het onderzoek van het Heveskesklooster.

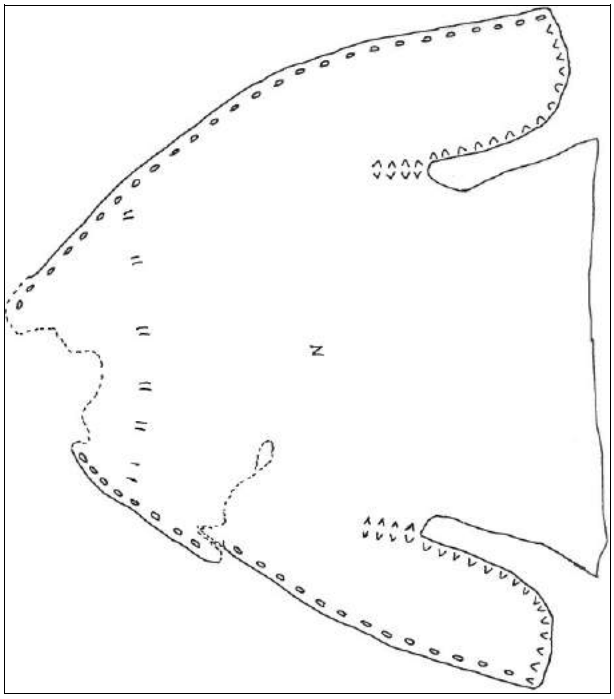

Afbeelding 14. Het voorblad van een gespbandschoen van een kind (1-1-S167 V55) (afbeelding niet op schaal).

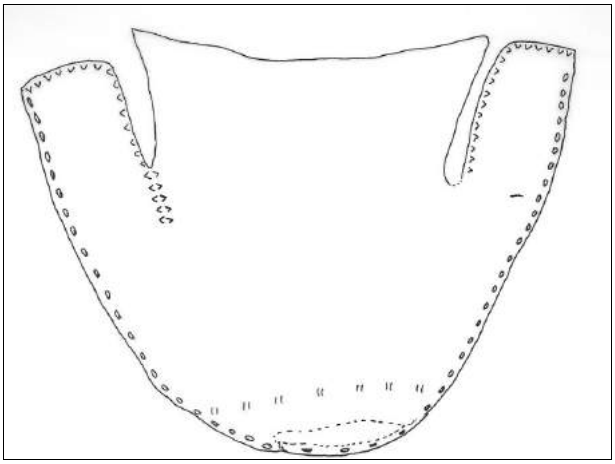

Afbeelding 15. Het voorblad van een gespbandschoen van een kind met naaigaatjes van een reparatie (1-1-S167 V55) (afbeelding niet op schaal).

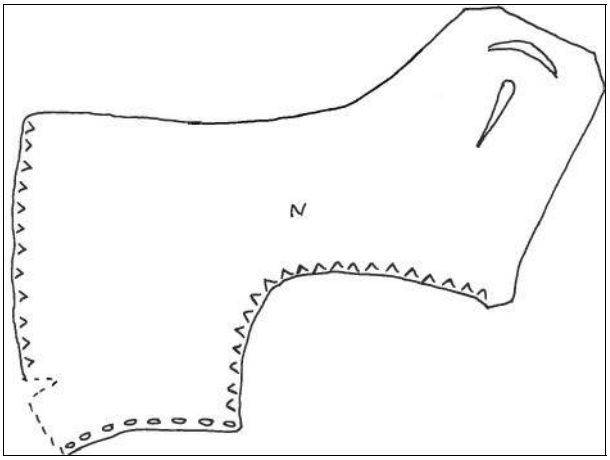

Afbeelding 16. Het hielkwartier van een gespbandschoen van een kind (1-1-S167 V55) (afbeelding niet op schaal).

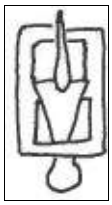

Afbeelding 17. Verwisselbare gesp met knopbeslag (afbeelding niet op schaal).

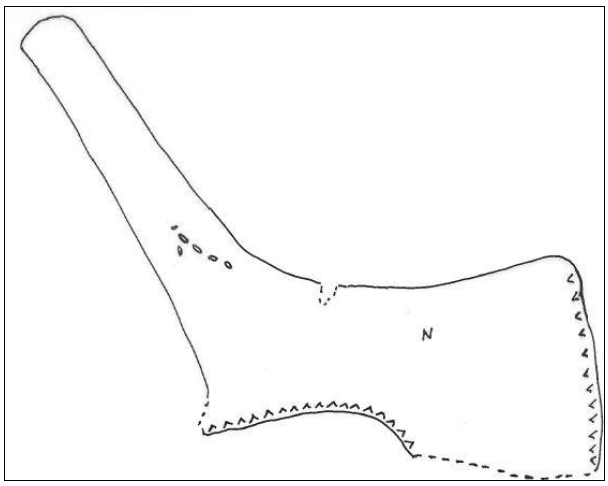

Afbeelding 18. Hielkwartier van een gespbandschoen met siernaden (.-.-S167 V55) (afbeelding niet op schaal).

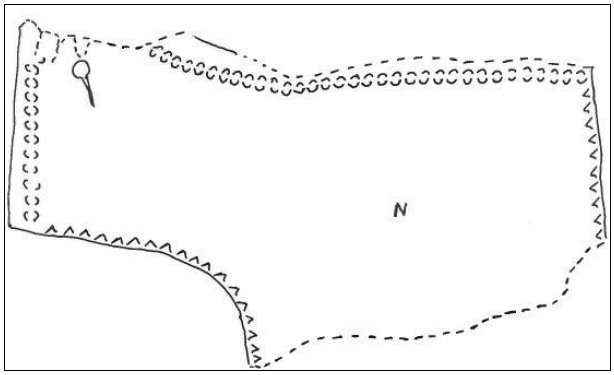

Afbeelding 19. Hielkwartier van een gespbandschoen met gaatjes van de gesp (1-1-S167 V57) (afbeelding niet op schaal).

De muil

Van dit type zijn acht exemplaren gevonden. Opvallend is dat bijna alle kappen afgesneden zijn van hun zolen. Slechts in één geval is de zoolnaad nog aanwezig. Op de kappen van dit schoentype komt de meeste versiering voor. Het is meestal een eenvoudige versiering van ingekraste lijnen, al dan niet in combinatie met kleine gestoken gaatjes. In één geval zijn er drie groepen van twee, drie en vier ingekraste lijnen (afbeelding 20).

In een ander geval zijn er twee groepen van drie ingekraste lijnen gecombineerd met vijf gestoken gaatjes (afbeelding 21). Bij een paar kappen zijn er drie groepen van drie ingekraste lijnen met een rijtje van vijf ingestoken gaatjes en een rijtje van drie ingestoken gaatjes (afbeelding 22).

Opvallend binnen de groep is verder een kap met twee ingekraste lijnen als versiering en een aantal krassen die vermoedelijk ontstaan zijn bij het dragen van de muil (afbeelding 23).

Alle kappen zijn van muilen voor volwassen personen. Muilen komen voor vanaf het eind van de 14e eeuw. In het begin werd de muil gedragen als een soort overschoen zoals een trip, maar vanaf de 17e eeuw ontwikkelde de muil zich enerzijds tot een elegante damesslipper met een hakje en een versierd of met stof bekleed voorblad of anderzijds tot een veel gebruikte werkschoen. Ze worden ook nu nog gedragen. Op schilderijen uit de 17e en 18e eeuw worden ze afgebeeld en exemplaren worden regelmatig teruggevonden tijdens opgravingen in binnensteden in Nederland.

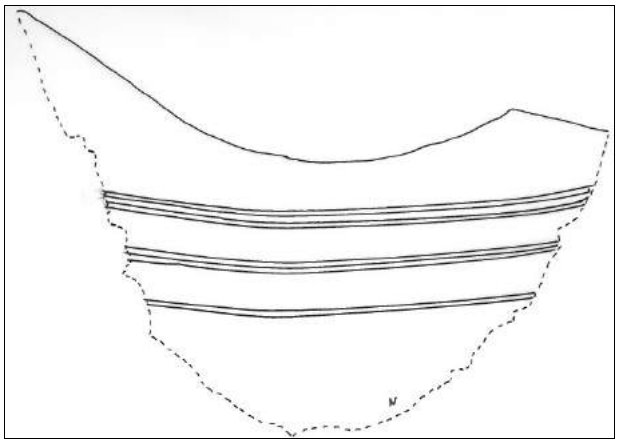

Afbeelding 20. Versierde kap van een muil (1-1 S167-V57) (afbeelding niet op schaal).

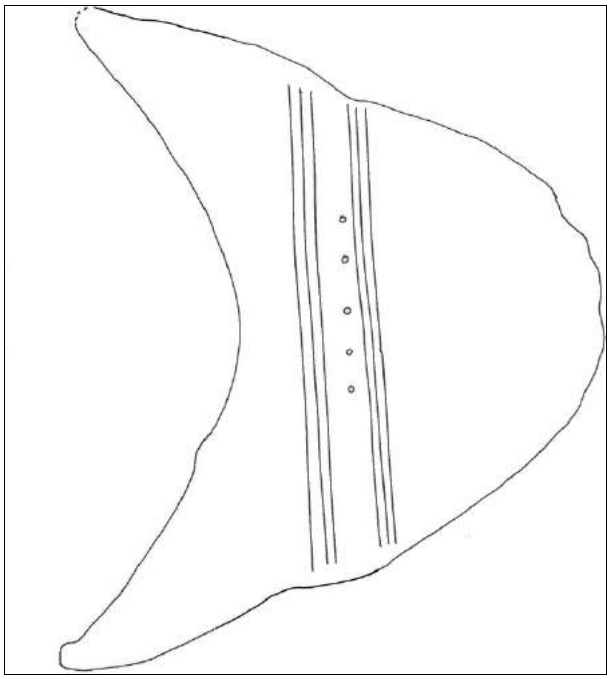

Afbeelding 21. Versierde kap van een muil (2/3-187 S116) (afbeelding niet op schaal).

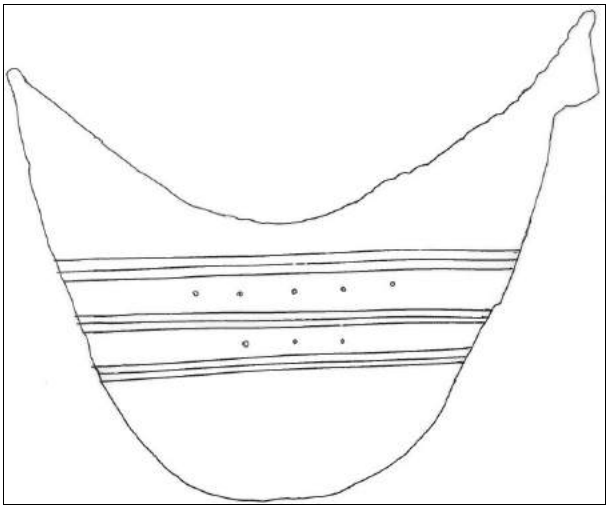

Afbeelding 22. Versierde kap van een muil (9-2-S221 V141) (afbeelding niet op schaal).

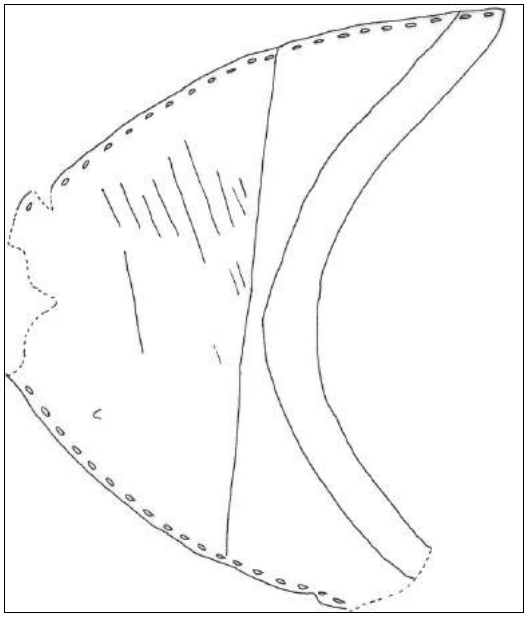

Afbeelding 23. Versierde kap van een muil (8-2-S116 V121) (afbeelding niet op schaal).

De instapschoen
Van dit type is één exemplaar in het vondstmateriaal aanwezig. Het is een vrouwenschoen met een ingeperste lijnversiering op het voorblad. Rondom de instapopening is een dubbele rij fijne naaigaatjes te zien. Mogelijk is dit sierstiksel geweest, maar het is ook mogelijk dat hier een band als versiering opgenaaid is geweest. In het hielpand van de schoen is stof verwerkt. Deze schoen is ook gerepareerd. De nieuwe loopzool is gespijkerd met kleine metalen spijkertjes. Deze worden pas vanaf laat in de 18e eeuw gebruikt. Van dit type instapschoenen is geen vergelijkbaar exemplaar gevonden in de geraadpleegde publicaties.

Versieringen op de schoenen
De versiering op het schoeisel is over het algemeen eenvoudig. De genoemde fijne ingeperste lijnen komen op meer onderdelen van schoenen voor, zoals het voorblad van een schoen waarvan het type niet meer te bepalen is. Wel is te zien dat het fijne streeppatroon doorloopt tot in de zoolnaad. De lijnen moeten dus al in het leer aanwezig zijn geweest voordat het verwerkt werd in de schoen.
Bijzonder is een afgesneden deel van een voorblad met een schulprand met hele fijne karteltjes en ingestoken gaatjes. Deze versiering is zo fijn dat het met gereedschap, zoals bijvoorbeeld een slagpijpje, ingeslagen moet zijn (afbeelding 24).

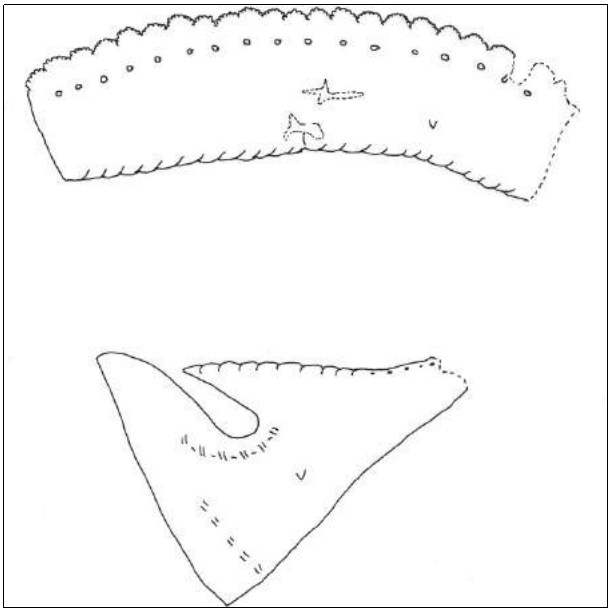

Afbeelding 24. Versierd voorblad van een schoen (1-1-167 V57) (afbeelding niet op schaal).

Op het voorblad van een kinderschoen komt een versiering van vijf fijne ingekraste lijnen voor. De neus van de schoen is versleten, maar hier zijn geen sporen van een poging om de schoen te repareren te zien (afbeelding 25). Op één van de hielkwartieren van een gespbandschoen komt sierstiksel voor (afbeelding 18).
Tenslotte heeft een compleet afgesneden voorblad van een schoen of muil een versiering van twee paren insnijdingen. Alleen op het leer tussen de insnijdingen is nog de nerfkant van het leer te zien; op de rest van het voorblad is die weggesleten. Tussen de paren insnijdingen is het leer vol met kreukeltjes alsof het bij elkaar getrokken is geweest. Mogelijk is de nerfkant tussen de insnijdingen afgedekt geweest (afbeelding 26).

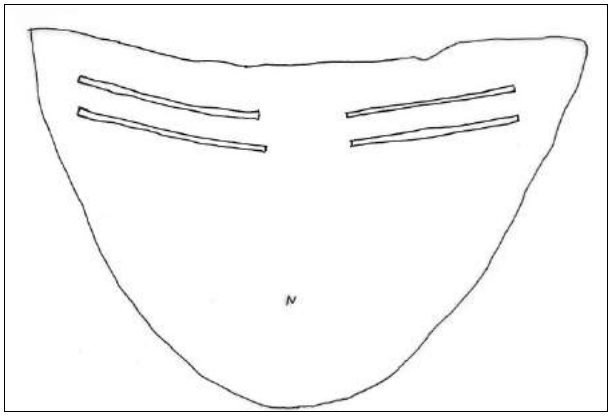

Afbeelding 25. Voorblad van een kinderschoen met lijnversiering (4-116 V94) (afbeelding niet op schaal).

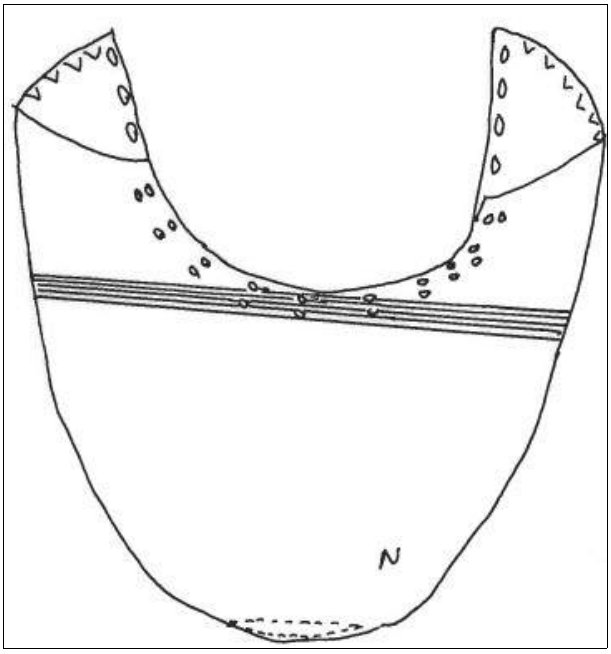

Afbeelding 26. Afgesneden voorblad van een schoen of de kap van een muil met ingesneden versiering (8-2-S220 V131) (afbeelding niet op schaal).

De zolen
Onder het vondstmateriaal bevinden zich ruim 120 zolen. Dat is niet zo verwonderlijk omdat de schoenen in de 18e eeuw twee of drie zolen hadden. Helaas zijn veel zolen losgeraakt van elkaar, omdat het garen waarmee ze genaaid waren vergaan is. Omdat ook de rand waarmee de zolen genaaid waren vaak niet meer aanwezig is, is het niet meer mogelijk om de zolen die bij elkaar gehoord hebben weer aan elkaar te koppelen. Ongeveer een derde van de 120 zolen zijn binnenzolen of delen daarvan. Loopzolen (of delen daarvan) zijn met iets minder dan een derde vertegenwoordigd. Van de tussenzolen konden slechts 11 exemplaren worden gedetermineerd (de overige zolen konden niet onderverdeeld worden, omdat het niet herkenbare fragmenten betreft). Heel opvallend is de slijtage die bij de zolen te zien is. Er zijn loopzolen met gaten en afgesleten zijkanten. Verder is er één houten hak in het materiaal en 16 delen van hakken die opgebouwd zijn uit laagjes leer. Uit de gaatjes en indrukken van houten pennetjes in de zolen valt op te maken dat alle schoenen hakken gehad hebben. De hakken kunnen uit twee laagjes leer zijn gemaakt, maar ook uit zes lagen. Deze laagjes werden met de houten pennetjes aan elkaar vastgezet en door het lopen veroorzaakten de houten pennetjes gaatjes of indrukken in de zolen. Niet alle zolen waren nog zo

compleet dat ze gemeten konden worden maar de meeste zolen zijn van schoenen van volwassenen (het leer was geconserveerd voordat het getekend werd, dit heeft invloed op de afmetingen van de fragmenten). De grootste lengte van een binnenzool binnen deze groep is 27,7 cm (tegenwoordig maat 43). De kleinste binnenzool is slechts 12,5 cm (tegenwoordig maat 20) en behoort tot een groep van 9 zolen van kinder-/jeugdschoenen.
Een aantal zolen bestaat uit twee delen. Of dit het resultaat is van reparaties of dat er schoenen verkocht werden met loopzolen in twee delen is onbekend. Wel zijn er in het vondstmateriaal voorbeelden van zolen die gerepareerd zijn door er een nieuw stuk leer aan te naaien of vast te maken met houten pennetjes (afbeelding 27).

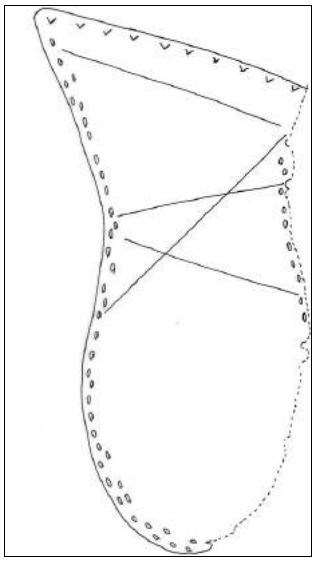

Afbeelding 27. Afgesneden zool met indrukken van spandraden, gaatjes van houten pennetjes en grovere naaigaatjes van een reparatie (1-1-S167 V55 8/6) (afbeelding niet op schaal).

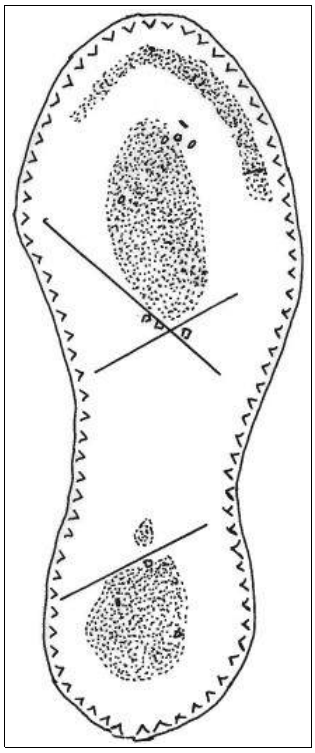

Afbeelding 28. Binnenzool van een kinderschoentje met de indrukken van spandraden, gaatjes van de houten pennetjes en sporen van slijtage (6-2-S116 V144) (afbeelding niet op schaal).

Tenslotte is er een groep afgesneden zolen en zolen met snijsporen. Of die laatste sporen te maken hebben met het verwijderen van de hakken (de sporen komen namelijk voor onder het midden van de loopzool) is niet helemaal duidelijk. Het zou mogelijk kunnen zijn dat het snijsporen zijn van het

schoonmaken van een huid en dat de sporen bewaard zijn omdat ze onder dat deel van de zool zitten dat niet verslijt omdat de hak er voor zorgt dat de zool hier omhoog loopt. Een andere mogelijkheid zou zijn dat deze sporen bij het maken van de schoenen in de zool gemaakt zijn, bijvoorbeeld om de plaats van de hak aan te geven.
Aan losse zolen zijn er kenmerken waardoor er iets over de oorspronkelijke constructie gezegd kan worden. Bij de binnenzool van een kinderschoen zijn naast de naaigaatjes indrukken van spandraden te zien aan de onderkant van de zool. Deze spandraden zijn gebruikt om met de rand de verschillende zolen aan het bovenleer vast te naaien (afbeelding 28). Deze constructie met spandraden is bij meer zolen aangetroffen.

Twee andere zolen, een loopzool en een binnenzool, zijn gebruikt om andere schoenen op te lappen. Uit beide zolen is een groot stuk gesneden (afbeelding 29 en 30).

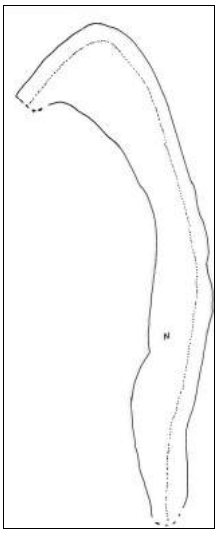

Afbeelding 29. Een versneden zool (8-2-S220 V131) (afbeelding niet op schaal).

Schoenen verzolen was gemakkelijk; de schoenen in deze periode hadden meerdere zolen en een versleten loopzool was gemakkelijk te vervangen. Kleinere delen van een zool konden gebruikt worden om hakken te repareren. Afgetrapte leren hakken konden gemakkelijk gerepareerd worden door er extra laagjes leer aan toe te voegen. Ook zijn er kleinere stukken leer gevonden die afval zijn van het bijsnijden van zolen (afbeelding 31).

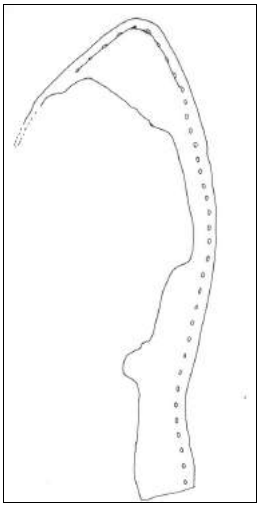

Afbeelding 30. Een versneden zool (8-2-S220 V131) (afbeelding niet op schaal).

Van de voorbladen en kappen van de weggegooide schoenen en muilen zijn er exemplaren met reparaties aan het bovenleer. Het zijn vooral reparaties aan de neus van de schoenen. Eén voorbeeld is een jeugdschoen waarvan het type niet meer te bepalen is, maar waar de naaigaatjes op het voorblad en het reparatiestukje voor de neus bewaard zijn gebleven (afbeelding 32). Het reparatiestukje is met een overhandse steek op de neus vastgezet. Dit is een methode die vaker geconstateerd is bij het materiaal. Bij het voorblad van een andere schoen is het reparatiestuk aan de binnenzijde van het voorblad vastgezet en zowel met de zoolnaad als met het stiksel op het voorblad mee genaaid (afbeelding 33).

In één geval is het voorblad van een schoen dubbelgevouwen en zijn er gaten in gestoken. Kennelijk was dit voorblad niet meer geschikt om andere schoenen mee te repareren en is er uit baloriheid wat ingestoken voordat het definitief weggegooid werd (afbeelding 34).

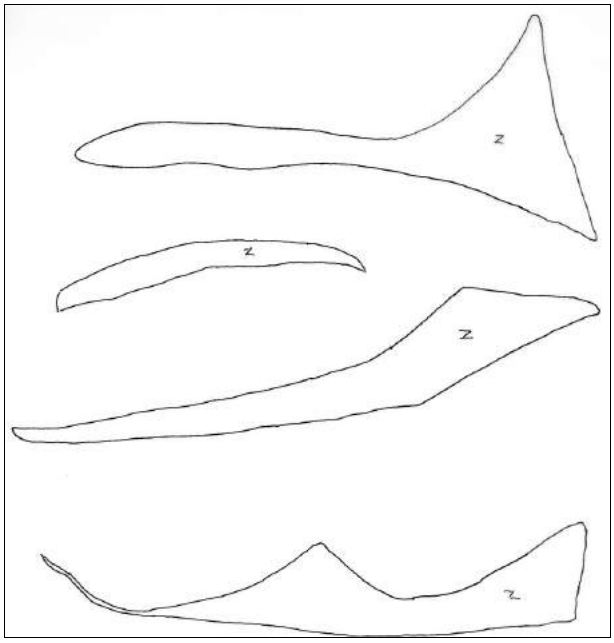

Afbeelding 31. Afsnijdsels (8-2-S220 V131) (afbeelding niet op schaal).

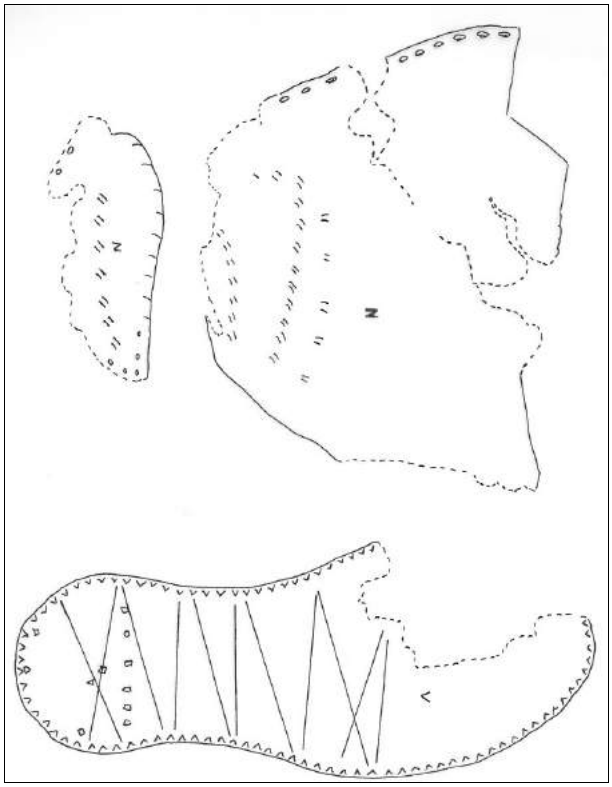

Afbeelding 32. Zool en bovenleer met reparatiestukje voor de versleten neus van een kinderschoen (1-2-S206 V57) (afbeelding niet op schaal).

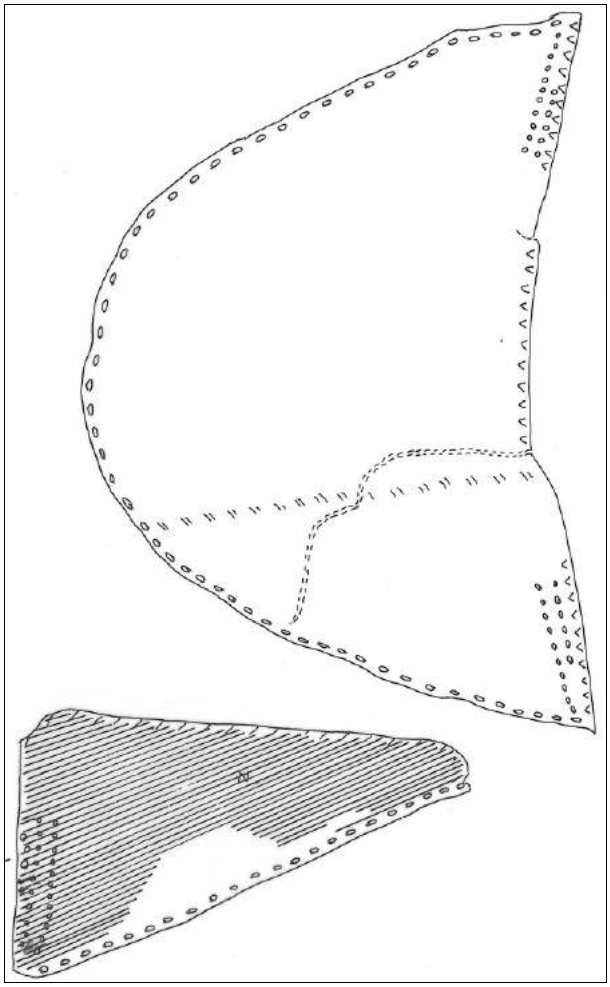

Afbeelding 33. Het voorblad van een schoen met ingeperste fijne lijnen (10-2-S259 V181) (afbeelding niet op schaal).

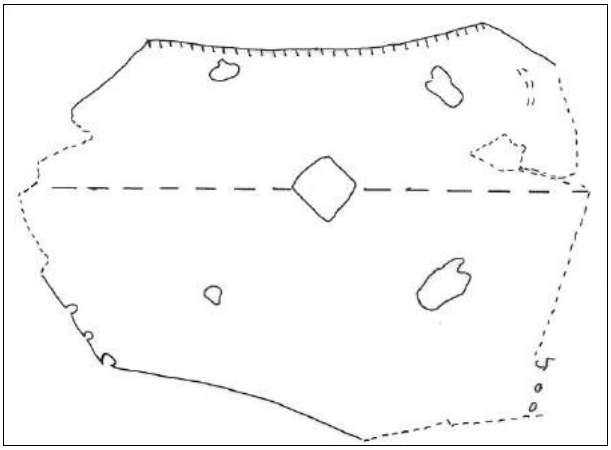

Afbeelding 34. Het versneden voorblad van een schoen (8-2-S220 V131) (afbeelding niet op schaal).

Conclusies

Samenvattend kan gesteld worden dat het gevonden leer voornamelijk dateert in de 18e eeuw en afkomstig is van goedkopere typen schoenen die daarbij, gezien de vele reparaties, helemaal afgedragen zijn. De reparaties zijn mogelijk door een ter plekke gevestigde schoenlapper verricht. Het beeld dat naar voren komt is dat van een eenvoudige gemeenschap van arbeiders en ambachtslieden, zoals ook blijkt uit het keramiekonderzoek (zie deel 2) en het glas- en metaalonderzoek (zie deel 3).

4. Bewerkt bot en andere harde dierlijke materialen (A. Médard)

Dit deelrapport heeft betrekking op het zoöarcheologische materiaal dat tijdens de opgraving aan de Heiligeweg te Krommenie is geborgen. Het onbewerkte dierlijk botmateriaal kwam, conform de eisen van het bevoegd gezag zoals geformuleerd in het Programma van Eisen (Kleij, 2010), niet in aanmerking voor selectie en onderzoek aangezien het in niet goed dateerbare sporen werd aangetroffen. De artefacten, in totaal 16 stuks, zijn wel onderzocht en worden hieronder besproken (bijlage 3). Het merendeel van dit materiaal is aangetroffen in spoor 116 en spoor 220, een lange sloot en een dwarsslootje hiervan. Het aardewerk uit sloot S116 dateert uit de periode 1600 tot 1960; dwarssloot S220 is korter in gebruik geweest en dateert vermoedelijk uit de 18e eeuw. Eén fragment komt uit spoor S264, een vullingslaag van sloot S116. Verder komt één fragment uit S167, een gemetselde waterput uit ca. 1675-1750.
Bot (en andere dierlijke materialen) was van oudsher tot aan het einde van de 19e eeuw een veel gebruikte grondstof voor het vervaardigen van allerlei voorwerpen. Niet alleen de eigenschappen van bot maar ook de doorgaans goede verkrijgbaarheid ervan zullen hierbij een rol hebben gespeeld. De artefacten worden hieronder ingedeeld in een aantal categorieën, gebaseerd op de functie.

-Knopen
De meeste voorwerpen van harde dierlijke materialen die tijdens deze opgraving zijn aangetroffen zijn knopen. Hierin kunnen meerdere types worden onderscheiden. Drie exemplaren (vondstnummers 131-1, 131-2 en 131-3) zijn gemaakt van stukjes ribben van middelgrote of grote zoogdieren. De structuur van de binnenkant van ribben (spongiosa) is nog goed zichtbaar op de achterzijde van deze knopen (afbeelding 34). Dit zijn eenvoudige exemplaren, met slechts één gat en zonder versiering. Mogelijk zijn deze drie exemplaren knoopkernen, waaromheen draad gevlochten kon worden. Deze kopen zijn afkomstig uit spoor 220, een slootje. De datering van deze knopen ligt, gezien het overige vondstmateriaal in deze sloot, in de 18e eeuw.

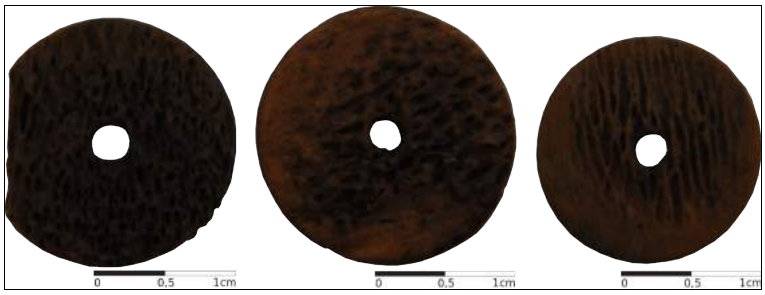

Afbeelding 34. De achterzijde van uit ribben vervaardigde knopen (van links naar rechts: V131-1, V132-2 en V131-3).

Een ander exemplaar (vondstnummer 187-2), een benen knoop met vier gaten en een bolle achterzijde, is aan beide kanten gepolijst en heeft een cirkelversiering op de voorkant (afbeelding 35); vermoedelijk is deze op een draaibank bewerkt. De knoop is afkomstig uit spoor 116, een sloot met vondsten uit de 17e t/m 20e eeuw. De knoop dateert in de tweede helft van de 19e eeuw.

Afbeelding 35. De voorzijde van een knoop met cirkelversiering (V187-2).

Vondstnummer 52-1 lijkt hier veel op, met als voornaamste verschil de aanwezigheid van een vijfde gat in het midden (afbeelding 36). Ook deze knoop is afkomstig uit sloot spoor 116. De datering ligt in de tweede helft van de 19e eeuw. Vondstnummer 95-1 uit spoor 116 is niet van bot maar van parelmoer gemaakt en heeft twee gaten (afbeelding 37). De andere drie knopen (vondstnummers 95-2 (spoor 116), 47-1 (spoor 116) en 131-4 (spoor 220)) zijn van een andere type en werden door middel van een bevestigingsoog op de achterzijde aan de kleding vastgemaakt (afbeelding 38). De eerste twee zijn erg vergelijkbaar en hebben een platte voorzijde. De laatste is tolvormig / kegelvormig en is aan beide kanten gepolijst (afbeelding 39). Verder zijn ook knopen aangetroffen die van plantaardige materialen zijn gemaakt. Deze worden besproken in hoofdstuk 2.

Afbeelding 36. De voorzijde van een benen knoop met vijf gaten (V52-1).

Afbeelding 37. De voorzijde van een parelmoeren knoop met twee gaten (V95-1).

Afbeelding 38.De achterkant van knoop V47-1.

Afbeelding 39 (vorige bladzijde). De voorkant van knoop V131-4.

-Speelgoed

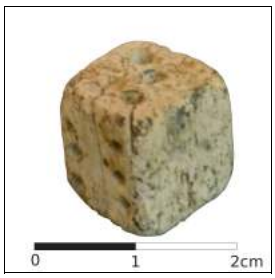

Afbeelding 40. Een dobbelsteen van gecalcineerd bot (V142-1).

In dwarsslootje spoor 220 is een dobbelsteentje aangetroffen van gecalcineerd bot (vondstnummer 142-1, afbeelding 40). Omdat het een klein exemplaar betreft kon het uit een massief botfragment worden gemaakt en hoefde geen holte opgevuld te worden. De positie van de getallen is gelijk aan de weergave op de huidige dobbelstenen, met de getallen 1-6, 2-5 en 3-4 tegenover elkaar. Naast de ogen die de getallen aangeven zijn er geen versieringen. De datering ligt in de 18e eeuw.
Een ander populair spel was het kootspel, waarvoor meestal koten van runderen maar soms ook van varkens of schapen werden gebruikt. Bij de meest gebruikelijke variant moest men met een (doorgaans met lood gevulde) werpkoot andere rechtopstaande koten omver gooien. De werpkoot was vaak onversierd, op de andere koten werden vaak tekens ingekerfd om het aantal punten aan te geven. Vondstnummer 217-1 uit sloot spoor 116, betreft een dergelijke met lood opgevulde werpkoot (afbeelding 41). Deze koot dateert waarschijnlijk in de 17e of 18e eeuw.

Afbeelding 41. Een met lood gevulde werpkoot (V217-1).

-Verzorging
Om het probleem van luizenplagen onder controle te krijgen gebruikte men (onder andere) luizen-kammen. Ivoren exemplaren zoals vondstnummer 187-1 (afbeelding 42) werden veel gebruikt in de 17e en 18e eeuw en worden dan ook met regelmaat aangetroffen.

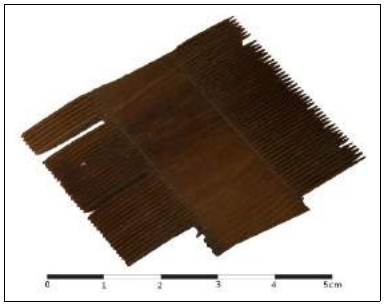

Afbeelding 42. Een ivoren luizenkam (V187-1).

In Amsterdam zijn halffabricaten gevonden uit deze periode die wijzen op de productie van dergelijke kammen (Rijkelijkhuizen, 2008). Het gebruik van ivoor duidt overigens niet op een bepaalde mate van welvaart. Ivoor was in de Nieuwe Tijd goed verkrijgbaar en bleek zeer geschikt voor het maken van dergelijke voorwerpen, in tegenstelling tot bot, dat sneller breekt. Om welke soort ivoor het gaat is helaas niet te zeggen. Zulke exemplaren zijn echter bijna altijd gemaakt van olifantenivoor. De meest belangrijke kenmerk om olifanten- (of mammoet-)ivoor met zekerheid als zodanig te determineren is de aan-wezigheid van de "Schreger-lijnen". Deze zijn op de aangetroffen kam echter niet te zien onder de microscoop. Aangezien de Schreger-lijnen niet altijd even goed zichtbaar zijn hoeft dit overigens niet te betekenen dat het hier niet om olifantenivoor gaat. Aanwijzingen voor een andere soort ivoor (bijvoorbeeld walrusivoor) zijn er ook niet. Walrusivoor kan bijvoorbeeld worden herkend door de aanwezigheid van primaire en secundaire dentine. In dit geval is er alleen primaire dentine; dit pleit meer voor olifantenivoor maar hoeft ook niet te betekenen dat het geen walrusivoor is. Een en ander is namelijk ook afhankelijk van de wijze waarop ivoor is gesneden. Op primaire dentine van walrus is meestal geen structuur te zien. Op de aangetroffen luizenkam zijn wel parallelle lijnen te zien waardoor walrus minder waarschijnlijk is. Het meest voor de hand liggend is dat het om olifantenivoor gaat, al kan dat niet worden bewezen.

-Bestek
Vondstnummer 52-2 is een mesheft (afbeelding 43) uit sloot spoor 116. Het heft is compleet en heeft een fraaie ruitvormige versiering over de gehele oppervlakte, het metalen mes zelf is niet bewaard gebleven. Onder de microscoop ontbreekt het kenmerkende botpatroon van groeven en putjes, het gaat hier dan ook om ivoor. De ingekerfde ruitvormige versiering bemoeilijkt de determinatie waardoor niet kan worden bepaald om welke ivoorsoort het gaat. Het heft dateert waarschijnlijk in de 17e eeuw.

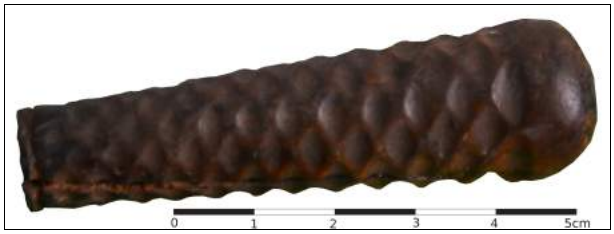

Afbeelding 43. Een ivoren mesheft (V52-2).

-Gereedschap

Afbeelding 44. een benen werktuig (ventraal en dorsaal aanzicht) (V55-1). Type 2 volgens Verbaas (zie hoofdstuk 5).

Vondstnummers 55-1 (afbeelding 44) en 188-1 (afbeelding 45) zijn metapodia van runderen met een opvallende, vergaande slijtage: het oppervlak is grotendeels glad gepolijst. In eerste instantie werd gedacht dat het om zogenaamde 'robbotten' ging, botten die gebruikt werden bij het robben, het gladwrijven van naden en plooien in zeildoek. Om het gebruik van robbotten uit te leggen wordt hieronder kort ingegaan op de zeildoekindustrie die tot aan het einde van de 18e eeuw voor grote welvaart heeft gezorgd in Krommenie (naar Médard, 2013; Kleij, 2005).
Het vervaardigen van zeilen voor de scheepsbouw is een opeenvolging van verschillende bewerkings-processen met daarbij behorend vakmanschap. De belangrijkste grondstof werd gevormd door de hennepstengels, vaak afkomstig uit Zuid-Holland. Deze stengels werden gebeukt in hennepkloppers-molens. De geplette hennepstengels werden daarna door de hekelaars gekaard en gekamd om ze geschikt te maken voor het spinnen van fijne garens. Het spinnen vond plaats in spinhuizen of bij arbeiders thuis. Vervolgens werden de garens in ziedhuizen gebleekt, gebundeld en in de buitenlucht aan stokken gedroogd. De wevers konden op dat moment het doek weven, veelal op een weefgetouw thuis. De wevers dienden het doek in rollen van vijftig ellen (ca. 34 meter) te leveren. Het was echter niet mogelijk een aaneengesloten baan van deze lengte te weven (al kunnen er weefgetouwen hebben bestaan waarop dit wel mogelijk was, mededeling P. Kleij). Om de benodigde lengte te bereiken werden losse lappen aan elkaar genaaid. De rechtopstaande naairanden en eventuele plooien in het doek werden vervolgens met behulp van speciaal gereedschap gladgestreken zoals een strijkhout (een V-vormig stuk hout aan een steel), of een wrijfbot of robbot. De onafhankelijke rollemeters controleerden uiteindelijk de lengte van de rollen zeildoek. De rolreders, of fabriqueurs, moesten al deze processen coördineren en voor een afzetmarkt voor hun product zorgen.

Afbeelding 45. Een benen werktuig (ventraal en dorsaal aanzicht) (V188-1). Type 2 volgens Verbaas (zie hoofdstuk 5).

Vermeldenswaardig is het feit dat V55-1 (afbeelding 44) is aangetroffen in spoor S167, een waterput die op perceel 134 is gelegen op de Kadastrale Minuutplan uit 1817 (zie deelrapport 2). Hoewel het vondstmateriaal uit deze waterput uit 1675-1750 dateert (zie deelrapport 2 blz. 16-21) is het interessant dat dit perceel in 1817 eigendom was van Klaas Hekelaar, lid van een familie van zeildoekfabriqueurs. De naam Hekelaar verwijst ook naar een van de (lagere) beroepen die aan de zeildoekindustrie verbonden waren; mogelijk was dit het beroep van een van de voorouders van Klaas Hekelaar. Botartefacten als beide hier beschreven fragmenten worden vaker in de Zaanstreek gevonden en in het bijzonder in Krommenie.
De vondst van deze twee exemplaren was de aanleiding om nader onderzoek te laten uitvoeren door een gebruikssporenspecialist, waarbij ook eerder aangetroffen robbotten zijn onderzocht. In totaal zijn acht robbotten bekeken door A. Verbaas (zie hoofdstuk 5). Ook heeft zij experimenten uitgevoerd met verschillende contactmaterialen om het gebruik na te bootsen en de hierdoor ontstane sporen microscopisch te vergelijken.
Het gebruik als robbot zoals hierboven beschreven kon echter slechts voor twee exemplaren worden bevestigd (type 1, zie afbeelding 50). Voor de overige zes artefacten, waaronder V55-1 en V188-1, was dit niet het geval. Wat de functie van deze werktuigen dan wel is geweest is onbekend gebleven. Omdat buiten de Zaanstreek vooralsnog geen vergelijkbare artefacten zijn aangetroffen blijft het aannemelijk dat dit specifiek gereedschap betreft dat bij een lokaal ambacht werd gebruikt, waardoor men toch al gauw denkt aan de zeildoekindustrie en de hennepklopperij. Overigens is in waterput S167, waarin V55-1 is aangetroffen, ook vrij veel leer gevonden, waaronder fragmenten die wijzen op latere reparatie of herstelwerk van bijvoorbeeld schoenen (zie hoofdstuk 3). Misschien dat de functie van deze artefacten ook gezocht kan worden in het bewerken van leer.

Overig
De functie van vondstnummer 52-3 (afbeelding 46) is niet duidelijk. Het is aangetroffen in sloot spoor 116 en gemaakt van de gepolijste diafyse van een zoogdierbot en rondom versierd met cirkels en snijwerk. Het betreft een fragment van een object dat oorspronkelijk ringvormig/buisvormig was maar dat in de lengte is afgebroken. Beide uiteinden zijn daarentegen niet later afgebroken maar bij het vervaardigen van het object gezaagd; dit betekent dat de lengte de oorspronkelijke lengte is en dat dit niet een afgebroken fragment van een mesheft o.i.d. betreft. Ook voor een naaldenkoker is het niet lang genoeg. Het is echter ook mogelijk dat dit één onderdeel is van een object dat uit meerdere onderdelen bestond. De datering kan niet nader bepaald worden dan in de 17e of 18e eeuw.

Afbeelding 46. Benen Artefact V52-3.

5. Gebruikssporenanalyse "robbotten" (A. Verbaas)

Inleiding
In de de gemeente Zaanstad worden sporadisch benen werktuigen gevonden van een bepaald type, de zogenaamde robbotten. Zij hebben deze naam gekregen omdat het vermoeden bestaat dat ze werden gebruikt om mee te robben; dit is het gladstrijken van de naden in aan elkaar genaaide stukken zeildoek. Op verzoek van Archeologenbureau Argo en dhr. Piet Kleij, gemeentelijk archeoloog van Zaanstad, zijn acht van deze voorwerpen onderzocht op sporen van gebruik. Twee van de onderzochte veronderstelde robbotten (V55-1 en V188-1) zijn door Archeologenbureau Argo aangetroffen bij de opgraving aan de Heiligeweg. De overige zes exemplaren zijn door de AWN, afdeling Zaanstreek gevonden. Eén exemplaar hiervan is bij rioleringswerkzaamheden ook bij de Heiligeweg aangetroffen.

Methoden
Alle acht de objecten en de uitgevoerde experimenten zijn onderzocht met een Leica stereomicroscoop (vergrotingen 7,5-60x), een Wild M3Z stereomicroscoop (vergrotingen 26-160x) en een Leica DM 2700 metaalmicroscoop met vrije arm (vergrotingen 100-300x). Foto's zijn gemaakt met een Leica MC120HD digitale camera. Met de stereomicroscoop is een goed beeld te krijgen van de eventuele productiesporen, de mate van slijtage van de verschillende delen van het bot en de aard en verspreiding van deze sporen. Daarnaast kunnen hiermee gebruikte zones die met het blote oog niet geïdentificeerd zijn worden herkend. Vervolgens is de metaalmicroscoop gebruikt voor het bestuderen van de aard van de glans en verspreiding hiervan over het oppervlak. Hiermee is het mogelijk een contactmateriaal en de uitgevoerde beweging aan de sporen van gebruik te koppelen. De methodische aspecten van gebruikssporenanalyse zijn elders uiteengezet (Van Gijn, 1990).

Experimenten
Helaas waren de sporen van gebruik niet eenduidig en was een experimenteel gebruikt robbot niet aanwezig in de referentiecollectie van het Laboratorium voor Materiële Cultuur Studies. Daarom is een vijftal experimenten uitgevoerd om te proberen de sporen op de archeologische stukken experimenteel na te maken en hiermee het gebruik van de werktuigen te achterhalen.

Experiment 1 en 2:
Er is gebruik gemaakt van een metapodium van een koe, waarvan de distale epifyse is gebruikt (afbeelding 47.1). Bij de archeologische stukken was deze epifyse nagenoeg volledig weggesleten. Om bij het experiment het oppervlak van de epyfyse waarop zich sporen kunnen ontwikkelen te vergroten is deze gedeeltelijk geslepen op een slijpsteen van zandsteen. Vervolgens zijn de beide zijden van de epifyse gebruikt voor het in leer werken van een mengsel van ricinus- of wonderolie en een pigment, om het verven van leer na te bootsen (afbeelding 47.3). De ene zijde is gebruikt in combinatie met pannenrood, een pigment dat verkregen wordt door rode oudhollandse dakpannen te vermalen en dat in de 17e eeuw onder andere werd gebruikt om de zeilen van molens te verven. De andere zijde is gebruikt in combinatie met groene omber, een pigment dat afkomstig is uit het middellandse zeegebied en verkregen wordt door aarde te branden (afbeelding 48.1 en 48.2).

Experiment 3:
Voor dit experiment is een metapodium van een hert schuin doormidden gezaagd (afbeelding 47.1) en is de zaagsnede vervolgens geslepen op een slijpsteen van zandsteen (afbeelding 47.2). Het werktuig is gebruikt voor het gladstrijken van een naad in een stuk canvas van hennep. Voor dit experiment is een zwaar hennep canvas gebruikt omdat dit bij benadering overeenkomt met de stof die in de 17e en 18e eeuw gebruikt werd voor de scheeps- en molenzeilen (afbeelding 47.4 en 48.3).

Experiment 4:
Voor dit experiment is eveneens een metapodium van een hert gebruik, in dit geval de distale epifyse, die vooraf is geslepen op een slijpsteen. Het werktuig is gebruikt voor het inwerken van groene omber zonder toevoeging van olie in een stuk canvas van hennep (afbeelding 47.5).

Experiment 5:
Voor dit experiment is een vergelijkbaar bot gebruik als voor experiment 4. Hier is het bot gebruikt voor het inwerken van een mengsel van ricinusolie en pannenrood in een stuk canvas van hennep (afbeelding 47.6 en 48.4).

Resultaten
Typologisch zijn er in de acht onderzochte stukken twee groepen te onderscheiden, hier type 1 en type 2 genoemd. Het blijkt dat ook de gebruikssporen op deze beide typen werktuigen van elkaar verschillen (zie ook afbeelding 44, 45 en 50 voor deze twee typen).

Type 1
Het bot afkomstig van de opgraving Krommenie-Heiligeweg en het werktuig dat gevonden is door de AWN in Krommenie zijn beiden schuin afgezaagd en in het holle deel van het bot is een stuk hout geplaatst waarmee het gat volledig is opgevuld en afgedicht. Dit stuk hout is vervolgens op dezelfde wijze gesleten als de afgezaagde en gebruikte schuine kant van het bot. Van de beide botten zijn de afgevlakte uiteinden door gebruik volledig glad gesleten. De sporen hierop komen overeen met de sporen op experiment 3, het gebruik als robbot.

Afbeelding 47. 1) De botten gebruikt voor experimenten 1, 2 en 3. 2) Het slijpen van experiment 3 op een slijpsteen van zandsteen. 3) Het verven van leer met ricinusolie en groene omber. 4) Het gladstrijken van een naad in een stuk hennepcanvas. 5) Het in een stuk hennepcanvas inwerken van groene omber. 6) Het in hennepcanvas inwerken van ricinusolie en pannenrood. Foto's: A. Verbaas.

Er is een vlakke, heldere glans zichtbaar met hele fijne, ondiepe maar lange parallelle krassen in de lengterichting van het bot (afbeelding 49.1 sporen op werktuig). Deze twee werktuigen zijn dan ook zeer waarschijnlijk gebruikt om te robben. Het stuk hout werd in het bot gestopt om te voorkomen dat de scherpe randen aan de binnenzijde van het bot het zeildoek zouden beschadigen.
Ook op de diafyse van de botten zijn sporen te zien. In het geval van het door de AWN gevonden bot zijn dit sporen van het vasthouden van het werktuig. De sporen op het andere bot zijn anders. Naast vasthoudsporen zijn hier over de hele lengte van de diafyse met het blote oog krassen te zien dwars op de lengterichting van het bot. Door langdurig gebruik zijn twee lange dellen in het bot ontstaan. De slijtage en de verspreiding van de sporen komt overeen met sporen die zijn beschreven door Semenov (Semenov, 1964; objecten gedateerd 11e-13e eeuw) en die zijn gezien op een voorwerp afkomstig van de opgraving Leidsche Rijn 75 (Verbaas 2014; datering 1e eeuw na Chr.). Deze beide objecten hebben overigens wel een heel andere datering dan de hier onderzochte voorwerpen. Het voorwerp dat door Semenov is be-

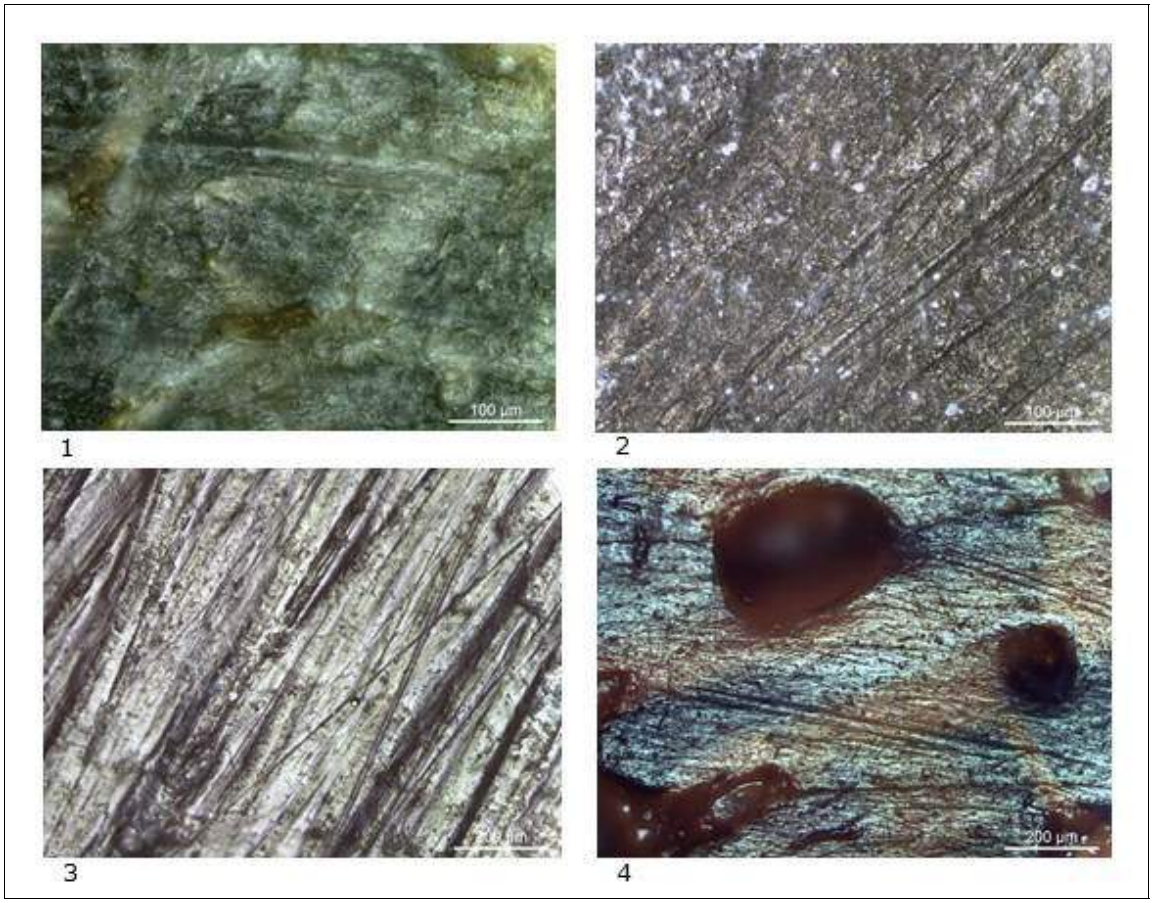

Afbeelding 48. 1) De sporen van het verven van leer met ricinusolie en groene omber op experiment 2 (oorspronkelijke vergroting 200x). 2) Slijpsporen op experiment 3 voor gebruik (oorspronkelijke vergroting 200x). 3) De sporen van het gladstrijken van een naad in hennep canvas op experiment 3 (oorspronkelijke vergroting 100x). 4) Sporen van het in-werken van pannenrood en ricinusolie in een stuk hennep canvas op experiment 5 (oorspronkelijke vergroting 100x). Foto's: A. Verbaas.

schreven is gebruikt voor het soepel maken van leren banden terwijl het voorwerp van de Leidsche Rijn diende als katrol in combinatie met een touw van plantaardig materiaal. Op deze voorwerpen is ook op de diafyse van de botten een slijtage te zien met een duidelijke richting dwars op de lengterichting van het bot. Ook bij deze voorwerpen is een groot deel van het bot weggesleten. Bij het voorwerp uit Krommenie komen de sporen in karakter overeen met die zoals we die kennen van experimenten met hennepvezels en -weefsel. Waarschijnlijk is dit bot, naast een functie als robbot, gebruikt bij het voorbewerken van de hennepvezels voor het weven waarbij de vezels over het object werden getrokken om deze bijvoorbeeld soepeler te maken.

Type 2
De zes botten van het type 2 zijn op een andere manier gebruikt dan de werktuigen van het type 1. Bij al deze botten is de gewrichtskop gebruikt; in vier gevallen de distale gewrichtskop, van de andere twee de proximale. Doordat alle voorwerpen in dit onderzoek gebroken zijn is niet te zeggen of altijd maar één of ook wel beide koppen werden gebruikt. Twee objecten wijken iets af van de andere vier; in het geval van vondst ASSD 9705 is het gat dat van nature in het bot aanwezig is, verder uitgeboord. Dit gat is ook iets afgesleten, wat erop wijst dat er mogelijk iets in heeft gezeten. Doordat het niet mogelijk is om met de microscoop in het gat te kijken is echter onduidelijk wat dit is geweest. In het geval van vondst ASSD 97 heeft men een stuk metaal in het van nature aanwezige gat in het bot gezet. Waarschijnlijk had het materiaal dat in het gat werd geplaatst in beide gevallen dezelfde functie en houdt het verband met het gebruik. Er werd bijvoorbeeld iets ingezet om meer grip op het bot te hebben, of misschien heeft het een relatie met het gebruik van het bot.
De werktuigen zijn lang gebruikt: de gewrichtskoppen zijn ver afgesleten en de sporen zijn uitzonderlijk goed ontwikkeld. Door deze slijtage zijn eventuele fabricagesporen op de gewrichtskoppen verdwenen, maar het lijkt er niet op dat deze werden vormgegeven voor gebruik. De sporen op alle gewrichtskoppen zijn vergelijkbaar, hoewel er wel kleine verschillen te zien zijn. De sporen hebben duidelijke kenmerken van contact met een plantaardig materiaal in combinatie met een mineraal materiaal. Hierbij is bij drie van de voorwerpen eveneens een vettig aspect in de glans te zien (afbeelding 49.2). De plekken glans zijn licht gewelfd, wat overeenkomt met een contact met plantaardig materiaal. Er is geen eenduidige richting te zien. De verspreiding van de sporen op zowel de hoge als de lage delen van het voorwerp duidt

erop dat er een zacht en plooibaar materiaal bewerkt is, maar wel met licht schurende eigenschappen. De botten lijken dus gebruikt voor het wrijven over een zacht plooibaar materiaal van waarschijnlijk plantaardige oorsprong met toevoeging van een mineraal materiaal en mogelijk een vettige of olieachtige substantie. Een andere mogelijkheid leek het bewerken van leer met toevoeging van mineraal materiaal. Omdat deze botten traditioneel in verband gebracht worden met de Zaanse zeilindustrie is in de eerste plaats gezocht naar een mogelijke functie in die richting. Om meer inzicht te krijgen in het proces van zeilen maken en conserveren is contact opgenomen met diverse specialisten op het gebied van traditionele methoden van zeilmaken (Louie Bartos, Willem Bosma, Aemile Lalk, Menno Leenstra en Des Pawson). Helaas kon ook met hulp van deze specialisten geen goede hypothese worden opgesteld. Vooral de aard van de minerale toevoeging en olie of vettige aspect van het gebruik van deze botten bleef onverklaarbaar. Uiteindelijk zijn de hierboven beschreven experimenten uitgevoerd. Helaas komen de sporen op geen van de experimentele stukken overeen met wat gezien is op de archeologische stukken. Hierdoor blijft het nog altijd onduidelijk op welk materiaal deze voorwerpen precies zijn gebruikt.

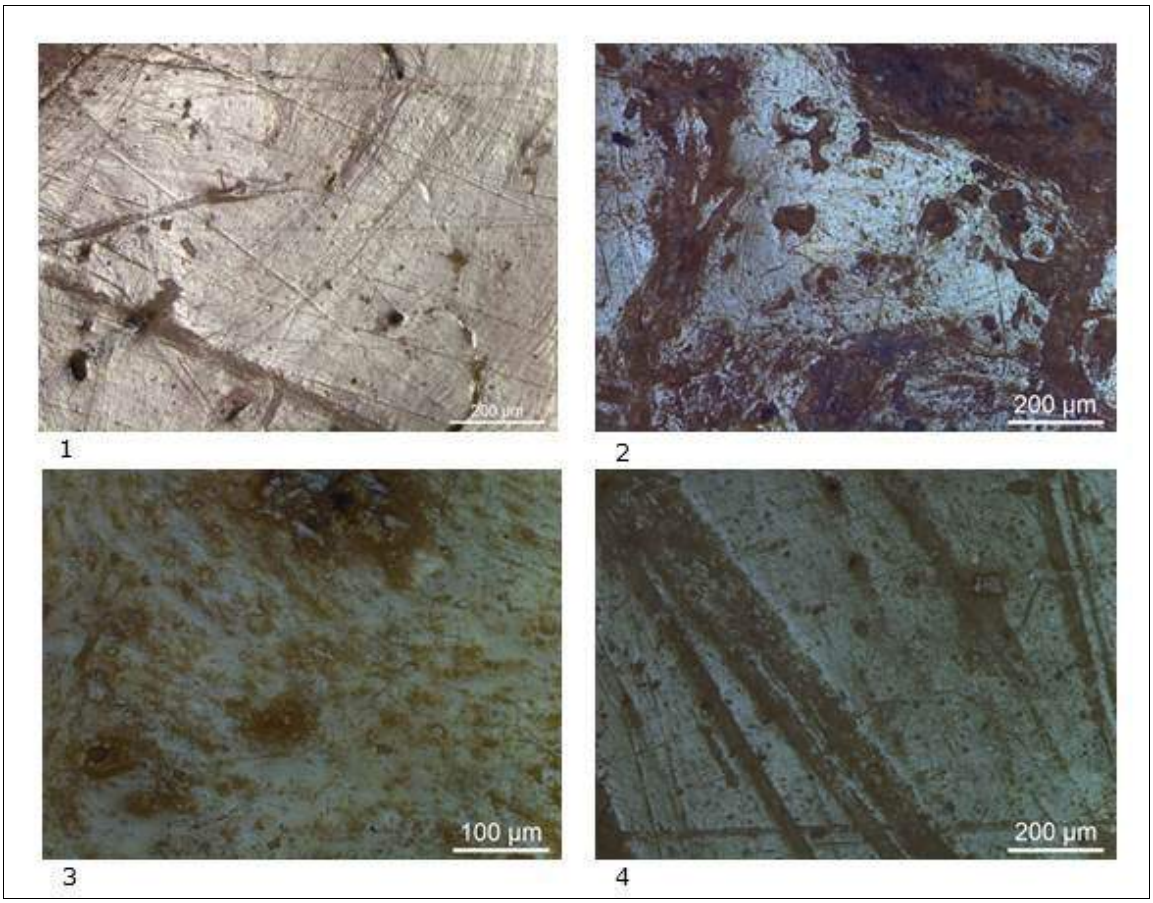

Afbeelding 49. 1) De sporen geïnterpreteerd als die van een gebruik als robbot op het aan de Heiligeweg gevonden werktuig (oorspronkelijke vergroting 100x). 2) De sporen van het bewerken van een onbekend materiaal op de gewrichtskop van Vnr 188 (oorspronkelijke vergroting 100x). 3) Sporen geïnterpreteerd als die van langdurig vasthouden met vieze handen op de diafyse van Vnr 9705 (oorspronkelijke vergroting 200x). 4). Door gebruik verweerde krassen op de diafyse van Vnr 97 (oorspronkelijke vergroting 100x). Foto's: A. Verbaas.

Ook van deze type 2 voorwerpen zijn de diafysen helemaal glad gesleten door gebruik. Bij een aantal van de voorwerpen zijn ondiepe parallelle krassen te zien. Deze krassen zijn echter door gebruik afgesleten en zijn waarschijnlijk ontstaan tijdens het schoonmaken van de botten; zij hebben derhalve geen relatie met het gebruik (afbeelding 49.3). De sporen op de diafyse zijn die van het vasthouden van het werktuig tijdens gebruik (afbeelding 49.4). Deze sporen zijn anders dan die op de diafyse van de type 1 werktuigen. De botten van type 2 zijn namelijk vastgehouden met vieze handen. De sporen zijn een duidelijke combinatie van de sporen zoals we die kennen van mensenhanden, maar gecombineerd met de sporen zoals die ook op de gebruikte uiteinden te zien zijn, dus een combinatie van vasthoudsporen met de kenmerkende putjes met een meer vettige glans waarin ook een minerale toevoeging te herkennen is.

Afbeelding 50. Benen werktuig van het type 1, een zogenaamd robbot.

Conclusie

Er zijn in dit onderzoek twee typen voorwerpen onderzocht, die overigens wel veel op elkaar lijken. Na de gebruikssporenanalyse is helaas nog altijd onbekend hoe de werktuigen van het type 2 gebruikt werden. Wel is het duidelijk dat ze langdurig gebruikt werden, dat er een plantaardig materiaal mee is bewerkt in een, vermoedelijk, ronddraaiende of telkens van richting wisselende beweging. Het materiaal dat bewerkt is, of de toevoeging die daarbij werd gebruikt, was van een dusdanige aard dat deze ook de handen en vingers vies maakte. Mogelijk werd er nog een object in het gat in het bot geplaatst, maar of dit onderdeel was van de uit te voeren activiteit of mogelijk extra houvast moest geven aan de gebruiker van het bot is niet duidelijk. Bovendien zijn sporen hiervan maar op twee van de zes onderzochte werktuigen gezien. Mogelijk zal toekomstig onderzoek nog meer informatie opleveren over het gebruik van deze werktuigen of herkent een specialist op een ander gebied deze combinatie van materialen en kan hier een gebruik aan koppelen, dat dan door experimenten geverifieerd kan worden.

Het gebruik van het andere type werktuig is wel duidelijk geworden. Beide voorwerpen zijn gebruikt als robbot: om de naden en plooien in zeildoek, waarschijnlijk van hennep, mee glad te strijken. Eén van de voorwerpen is ook nog voor een andere activiteit gebruikt, vermoedelijk houdt deze activiteit verband met het voorbereiden van de vezels of het gesponnen garen voor het spinnen of weven.

6. Bodemmicromorfologisch onderzoek (R. Exaltus)

Inleiding

EGM heeft van archeologenbureau Argo een bodemmonster ontvangen ten behoeve van bodem-micromorfologisch onderzoek (V165). Het monster is afkomstig uit een langgerekt spoor met een breedte van circa vier meter en een diepte van ongeveer één meter (spoor 180). Het spoor ligt voor een 17e eeuwse bewoningsas in Krommenie. Doordat er geen vondstmateriaal in is aangetroffen, is de functie onduidelijk.

Bemonstering en verwerking

De vraagstelling was gericht op een 15 cm dikke laag. Deze is bemonsterd in twee slijpplaten van elk vijftien centimeter hoogte. Op deze manier is de te onderzoeken laag bemonsterd samen met de overgangen naar de boven- en onderliggende lagen. De beide delen van het monster zijn naast elkaar tot één slijpplaat verwerkt. Hiertoe zijn de monsters klimaats-gedroogd en vervolgens geïmpregneerd met een kleurloze onverzadigde polyesteroplossing. Na verdamping van het grootste gedeelte van de aceton uit deze oplossing is het monster verhard. De slijpplaat van 15 x 8 cm met een dikte van 25 is gemaakt uit de kern van het verharde blok, om verstoringen zoveel mogelijk uit te sluiten. De preparatiemethode is beschreven in Jongerius en Heintzberger (1975).

Analyse

De analyse is uitgevoerd door R. Exaltus, bodemmicromorfoloog bij EGM en heeft plaatsgevonden in mei 2012. De slijpplaat is geanalyseerd met een polarisatie lichtmicroscoop met vergrotingen tot 200 maal. Bij de analyse is gebruik gemaakt van de hiervoor gangbare handboeken (Bullock et al, 1985, Courty et al, 1989).

Leeswijzer

In de analyseresultaten is het monster schematisch weergegeven. De onderscheiden trajecten zijn voorzien van een beschrijving. Vervolgens zijn de aangetroffen verschijnselen geïnterpreteerd.

Analyseresultaten

Beschrijving

0-4 cm: Zwak venige klei. De klei bestaat behalve uit lutum met slechts een enkele zand- en siltkorrel. De venigheid wordt veroorzaakt door de aanwezigheid van talrijke homogeen door de klei verspreide deeltjes van matig tot sterk veraarde plantenresten. Horizontale deeltjes liggen overwegend horizontaal. Graafgangen ontbreken volledig, evenals artefacten.

4 cm: Langgerekt brok matig veraarde plantenresten van 1 à 2 mm dikte.

4-14 cm: Matig venige klei. De klei bestaat behalve uit lutum, uit slechts een enkele zand- en siltkorrel. De venigheid wordt veroorzaakt door de aanwezigheid van talrijke plantendeeltjes die in alle stadia van veraarding verkeren. Tevens zijn talrijke brokjes kleiig veen aanwezig. Deze hebben een diameter van enkele milimeters en zijn in verschillende mate kleiig. Langgerekte plantendeeltjes liggen in alle denkbare richtingen. Hierdoor, en door de aanwezigheid van brokjes veen, vormt het geheel een rommelige massa. Op 10 cm ligt een langgerekt brok zwak venige lutum. In de lutum ligt slechts een enkele siltkorrel en een enkel minuscuul veraard plantendeeltje. Bovenop dit lutumlaagje ligt een enkel verkoold plantendeeltje van enkele tienden van milimeters in lengte. Graafgangen ontbreken.

14-30 cm: Sterk venige klei. Het veen bestaat uit plantendeeltjes die in alle stadia van veraarding verkeren en uit talrijke brokjes kleiig veen. Deze hebben een diameter van enkele milimeters en zijn, in verschillende mate, kleiig. Langgerekte plantendeeltjes liggen in alle denkbare richtingen. Hierdoor, en door de brokkelige opbouw, vormt het geheel een rommelige massa. Naar beneden toe neemt de venigheid enigszins toe. Op 25 cm is een brok veen aanwezig van ongeveer twee centimeter lengte en één centimeter breedte waarin volstrekt geen lutum voorkomt. Helemaal onderin het bemonsterde materiaal is een fragmentje van een visschub aangetroffen van een halve milimeter lengte en een tiende milimeter dikte. Ongeveer twee centimeter hierboven ligt een minuscuul verkoold plantendeeltje. Een dergelijk deeltje is ook op 18 centimeter aangetroffen.

Interpretatie en conclusies

Op basis van de aangetroffen verschijnselen kunnen de volgende zaken geconcludeerd worden:
-In het (bemonsterde deel van het) spoor komen dermate weinig verkoolde deeltjes voor dat hierin niet gestookt kan zijn.
-De aangetroffen verkoolde deeltjes zijn dermate schaars, klein en licht dat deze gemakkelijk door wind of water van elders kunnen zijn aangevoerd.
-In het spoor is alleen helemaal bovenin de monsters een niet verrommeld natuurlijk afzettingsniveau aangetroffen. Dit niveau bestaat overwegend uit lutum.
-De onderliggende lagen zijn sterk verrommeld en bevatten een grote hoeveelheid lutum.
-De verrommeling kan niet door mensen veroorzaakt zijn. Hiervoor zijn de brokjes venig materiaal te klein en te homogeen verspreid.
-Eerder lijkt de verrommeling veroorzaakt te zijn door voedselzoekende dieren zoals eenden of vissen. Hiervoor pleit de aanwezigheid van een visschub onderin het bemonsterde materiaal.
-Uit de aanwezigheid van talrijke goed geconserveerde plantenresten in de vulling van het spoor, alsmede uit het ontbreken van graafgangen hierin, blijkt dat het spoor vrijwel continu watervoerend moet zijn

geweest.
Het spoor is ingegraven in ophogingslagen bestaande uit kleiig veen. De in het monster aangetroffen lutum is waarschijnlijk uit de wanden van het spoor afkomstig. Het is gemakkelijk denkbaar dat de vulling ontstaan is onder invloed van voedselzoekende eenden en/of vissen. Deze hebben brokjes veen, venige klei en kleiig veen, losgewoeld waarna deze zijn bezonken in lutumhoudend water. Dit lutum kan uit de wanden van het spoor afkomstig zijn of van elders zijn aangevoerd. Voor dit laatste pleit de aanwezigheid van een vrijwel volledig uit lutum bestaande laag bovenin het bemonsterde materiaal. Samenvattend kan gesteld worden dat het waarschijnlijk een dichtgeslibde sloot betreft. Opvallend is het volledig ontbreken van archeologisch vondstmateriaal. Dit kan er op wijzen dat de sloot vrij snel na het graven is dichtgeraakt en vervolgens is vervangen door de juist buiten het opgravingsterrein gelegen sloot naast de Heiligeweg.

7. Literatuur

Baart, J., Krook, W., Lagerwij, A., Ockers, N., Regteren Altena H. van., Stam. T., Stoepker, H., Stouthart. G., Zwan, M. van der., 1977. *Opgravingen in Amsterdam. 20 jaar Stadskernonderzoek*.

Berg, G.T.C. van den, 2013. Archeologische opgravingen aan de Heiligeweg te Krommenie, gemeente Zaanstad. *Argo 21 deel 2*: Keramiek, kleipijpen en pijpaarden beeldjes van het verdwenen buurtje 't Mad te Krommenie.

Bullock, P., N. Federoff, A. Jongerius, G.J. Stoops & T. Turstina, 1985. *Handbook for thin section description*. Wolverhampton.

Courty, M.A., P. Goldberg & R. Macphail, 1989. *Soils and micromorphology in archaeology*. Cambridge university press, Cambridge.

Daalen, S. van, 2012. *Krommenie Heiligeweg Dekamarkt. Dendrochronologisch onderzoek*. (BAAC-project D-12.0212). Deventer.

Gijn, A.L van 1990. *The wear and tear of flint. Principles of functional analysis applied to Dutch Neolithic assemblages*, Leiden.

Goubitz, O., Driel-Murray, C. van & Groenman-van Waateringe, W., 2001. *Stepping through Time, Archaeological Footwear from Prehistoric Times until 1800*. Zwolle.

Gregor, A. Mac, 1985. *Bone antler Ivory and Horn. The Technology of Skeletal Materials Since the Roman Period*. Croom Helm, London.

Jongerius, A. and Heintzberger, G., 1975. Methods in soil micromorphology; a technique for the preparation of large thin sections. *Soil survey papers* 10., Soil Survey Institute, Wageningen, The Netherlands.

Kleij, P., 2005. Rijkdom en armoede aan Heiligeweg. Een wrijfbot uit Krommenie. In: *Zaans Erfgoed nr. 15*. Stichting Uitgeverij Zaans Erfgoed.

Kleij, P., 2010. *Programma van Eisen – aangepast aan milieusanering – voor het Definitief Archeologisch Onderzoek in het plangebied Heiligeweg in Krommenie, gemeente Zaanstad (Noord-Holland).*

Lootsma, S., 1929. *De zeildoekweverij te Krommenie*. Zaanse Stoomdrukkerij Smit, Koog aan de Zaan.

Médard, A., 2013. *Poster "De zeildoekweverij in Krommenie. Artefacten van dierlijk bot en hout"*. Archeologenbureau Argo, Zaandam.

Rijkelijkhuizen, M., 2008. *Handleiding voor de determinatie van harde dierlijke materialen*. Amsterdam University Press, Amsterdam.

Schweingruber, F.H., 1988. *Mikroskopische Holzanatomie. Anatomie der europäischen Holzarten*. Birmensdorf.

Semenov, S.A. 1964. *Prehistoric technology an experimental study of the oldest tools and artefacts from traces of manufacture and wear.* London Moonraker Press.

Vaars, J.P.L., 2014. Archeologische opgravingen aan de Heiligeweg te Krommenie, gemeente Zaanstad. *Argo 21 deel 3*: Glas en metaal.

Verbaas, A 2014. Een opmerkelijk voorwerp gevonden te Leidsche Rijn 75. *LAB Rapport 34.*

Woudt, K., 1987. *Van canefas tot coral. De geschiedenis van een Krommenieër familie-onderneming*. Tufton, Krommenie.

BIJLAGE 1. Determinatielijst hout en zaden

vondst-nummer	spoor-nummer	voorwerp	materiaal	aantal	opmerkingen
30	63	plank	eik	1	
46	141	plank	eik	1	
52	116	onderdeel kraan	hout	1	kraan/tap van wijnvat
52	116	mesheft	hout	1	mesheft
52	116	knoop	zaad	3	waarschijnlijk exotische zaden
55	167	plankje	hout	1	ca. 10x5x0,5 cm
55	167	balletje	hout	1	geplet
57	206	touw	touw	1	ca. 40 cm lang
58	173	plank	den	1	
177	116	kokosnoot	hout	1	half exemplaar, gat in onderzijde geboord
131	220	borstel	hout	1	rechthoekig model
131	220	borstel	hout	1	ovaal model, in drieën gebroken
131	220	walnoten	walnoten	7	fragmenten
131	220	knoop	zaad	2	waarschijnlijk exotische zaden
131	220	mesheft	hout	1	met tinnen heftband
135	116	borstel	hout	1	ovaal model, gebroken
181	259	borstel	hout	1	ovaal model, compleet
187	116	mesheft	hout +koper	1	versiering van radstempels, golflijnen en rechte lijnen, koperen heftband
223	116	tandwiel	hout	1	35 cm doorsnede, ijzeren band omheen, houten tandjes deels bewaard gebleven, vierkant gat in het midden

BIJLAGE 2. Determinatielijst leer

Waar mogelijk is bepaald of het een linker-of rechterschoen is. Dat is niet altijd te bepalen door de vorm van de zool. Er is betrekkelijk weinig bovenleer bewaard gebleven.
De maten die tussen " " staan zijn genomen van zolen met enige slijtage aan de hiel of aan de teen.
De in het onderstaande genoemde T-nummers verwijzen naar de tekeningnummers in het archeologisch depot van de gemeente Zaanstad.

Losse vondst. KNHDK 11. 46359.
1 x schoen. Volwassen. Gespbandschoen (type 135). Linkerschoen. Lengte zool: "27,5" cm. (De hak is erg versleten.) Aanwezig zijn het voorblad dat versleten is op de neus. Twee hielkwartieren en de hiel-versteviging rechts. Eénmaal de versteviging van het gespgat. De binnenzool. De rand. Vulstukken van de hak met houten pennetjes. Bij de hielkwartieren heeft het linker kwartier de gaatjes waar de gesp gezeten heeft; het rechterkwartier heeft 5 gaatjes waar de angel van de gesp door kan. Aan deze kant is ook de versteviging van dit stuk hielkwartier er nog. De achterkant van de hielkwartieren is grotendeels weggesleten. Wel is hielversteviging rechts er nog. De binnenzool is er nog en ook delen van de loopzool die helemaal versleten is. De schoen heeft een hak gehad die opgebouwd was uit laagjes leer die met houten pennetjes bij elkaar gehouden werd. De hak is nog aanwezig, maar helemaal afgetrapt een de achterkant. De schoen is gemaakt van leer met een fijn streeppatroon dat ingeperst is in het leer. Zelfs de verstevigingen in de schoen hebben dit streeppatroon. De schoen is met grove steken genaaid.

16-.-.V87.
1 x binnenzool. Incompleet. Jeugdschoen.
1 x 2 zolen die bij elkaar horen. Eén binnenzool met aan de onderkant (=nerfzijde) de indrukken van spandraden. Verder pengaatjes in het hakdeel van de zool en enkele gaatjes van pennetjes in het voorste deel van zool. De bijbehorende tussenzool is 23,2 cm lang, maar is bij de hak afgesleten. De nerfzijde is de bovenkant van deze zool en hier zijn de indrukken van de spandraden weer te zien. Linkerschoen. Volwassen.

1-S116-. V187. 21/6 uit vak 1.
1 x afgesneden stuk voorblad van een knoopbandschoen (type 130). Heeft twee vetergaten.
1 x indet. Stuk van een riempje. Lengte: "6,3"cm. Het zou van een sluiting van een gespbandschoen kunnen zijn.
1 x mogelijk reparatiestuk voor een schoen. Het heeft een zoolnaad en heeft ergens opgenaaid gezeten, maar is te laag voor een hielversteviging.
1 x binnenzool. Nerf kant is bovenzijde. Volwassen. Lengte: 26,3 cm.
1 x fragment van een zool.
1 x fragment van een binnenzool. Volwassen.
1 x deel van een loopzool. Deel midden onder de voet met aan de kant van de voorkant van de voet naaigaatjes. Aan de hakzijde pengaatjes.
1 x fragment van een loopzool met stuk rand. Deel van de zool bij de tenen.

1-S11. V87. Uit vak jv1 21/6.
1 x binnenzool. Volwassen. Lengte: 24,5 cm. Linkerschoen.
1 x deel van een loopzool met hak. Het is van een samengestelde zool. De hak is met grove houten pennen vastgezet.
1 x fragment van een zool. Volwassen.
1 x fragment van een zool. Volwassen.
1 x voorblad van een schoen. Volwassen. Is in het verleden gerepareerd met een stuk leer over de versleten teen en de zijkant van het voorblad. Het is vermoedelijk van een rechterschoen geweest gelet op de slijtage van de schoen. De schoen is verder ook gerepareerd aan de naad naar het hielpand/kwartier toe. (Niet getekend; kan het voorblad niet platleggen.)

.-.-.V188 22-1 sloot.
1 x loopzool. Linkerschoen. Jeugdschoen. Heel erg versleten; heeft hakje gehad, want er zijn pengaatjes te zien en de zool is hier minder versleten. Lengte 18 cm.

.-.-S21 V249.
4 x deel van zolen met gaatjes van houten pennetjes. (Binnenzoolfragment.)

.-.-S57.V245.
1 x zool, bestaande uit de loopzool, de tussenzool en de hak(bestaat uit laagjes leer) en een klein stukje rand. In de zool pengaatjes met enkele houten pennetjes die nog bewaard zijn. De pennetjes zitten zowel voor onder de voet als de hak. Rechterschoen. Volwassen. Lengte: 25,1 cm.
1 x knoopbandschoen (type 130). Aanwezig het voorblad, de rand en een zool (niet de loopzool of de binnenzool) en een aantal laagjes leer van de hak. Incompleet.

V118 Sloot.
1 x binnenzool. Links versleten onder de dikke teen en aan de rand onder de hiel. Onder de hiel de vage indruk van een spandraad. Lengte: "18"cm. Houten pennetjes onder de hiel.

1-1-S167. V55. 8/6.
1 x deel van een loopzool afgesneden. (Deel voor onder de voet.)
1 x fragment van een loopzool met houten pennetje.
1 x fragment van een binnenzool en stukje rand. (Deel voor onder de voet.)
1 x stuk zool met snijsporen.
1 x laagje van een hak met houten pennetjes.

1-1-S167. V55. 8/6.
1 x fragment van een loopzool. Versleten onder de tenen en de hak. Volwassen. Incompleet.
1 x fragment van een loopzool. Afgesneden. Alleen deel midden onder de voet. Heeft hak gehad (pengaatjes). Volwassen. Met grove naaigaatjes.
1 x fragment van een loopzool. Versleten onder de tenen. De schoen heeft een hak gehad met pennetjes. Tussen het deel van de loopzool waar de hak heeft gezeten en de rest van de zool snijsporen. Kleine maat, vermoedelijk een jeugdschoen.
1 x fragment van een loopzool. Volwassen. Heeft een hak gehad.
1 x fragment van een loopzool. Deel dat voor onder de voet heeft gezeten. Met rand en extra vulstukje dat voor onder de teen heeft gezeten. Met houten pennetjes en naaigaatjes in de dwarskant. Versleten (gat in de zool). Volwassen.
1 x loopzool. Versleten voor onder de bal van de voet. Volwassen. Lengte: 24,8 cm. Linker?
1 x versleten stuk van een loopzool. Afgesneden.
1 x fragment van een loopzool. Afgesneden aan alle kanten.
1 x zool versleten. Volwassen. Rechter? De zool heeft bij een schoen met een hak gehoord, daar loopt ook een snijspoor.
1 x fragment van een zool. Waarschijnlijk een tussenzool. Volwassen. Komt van een schoen met een hak; hier zijn pengaatjes in de zool.
1 x fragment van een loopzool. De schoen heeft een hak gehad; er zijn pengaatjes te zien. Bij de overgang van de hak naar het overige deel van de zool zijn snijsporen te zien. Volwassen.
1 x fragment van een tussenzool. De schoen heeft een hak gehad (maar dat deel van de zool is verdwenen). Fijne naaigaatjes, maar ook een aantal grove. Mogelijk is ook deze schoen gerepareerd geweest. Indrukken van spandraden. Volwassen.
1 x fragment van een binnenzool. Slecht gelooid-leer splijt.
1 x binnenzool. Versleten. Incompleet. Volwassen.
1 x loopzool. Van een opvallend smalle schoen geweest. De zool heeft uit twee delen bestaan; het gedeelte onder de hak is verdwenen.
1 x zool. Bestaande uit twee bij elkaar horende zolen en een deel van de rand. De binnenzool en de loopzool. Volwassen. De binnenzool is voor onder de voet versleten. De loopzool is schuin afgesneden voor onder de voet. Hier zijn weer naaigaatjes te zien waar een ander stuk leer aan vast heeft gezeten. Ooit gedaan voor een reparatie? (T.12.)
1 x fragment bovenleer van een schoen. Drie zijden zijn afgesneden en aan één kant zijn nog naaigaatjes te zien.
1 x voorblad van een schoen. Slecht bewaard gebleven. Jeugdschoen.
1 x afgesneden deel van het bovenleer van een schoen. Met aan een kant naaigaatjes. Kan een tong geweest zijn.
1 x voorblad van een schoen. De neus is versleten en gerepareerd. Met een siernaad tussen het voorblad en het hielkwartier. Het voorblad is waarschijnlijk van een gespbandschoen geweest. Van een jeugd. (T. 4.)
4 x stukken rand.
1 x vulstuk zool.
1 x vulstuk hak.

1-1-S167. V55.
1 x afsnijdsel. Lengte: 42 cm. Aan een kant afgescheurd; de andere zijden hebben snijkanten.
1 x fragment van een binnenzool. Afgescheurd; het deel voor onder de voet is weg. Volwassen.
1 x fragment van een binnenzool. Afgescheurd: het deel voor onder de voet is weg. Volwassen.
1 x binnenzool. Volwassen. Lengte: 25,1 cm. De zool is bekleed geweest met stof. De indrukken zijn nog te zien. Mogelijk is dit de zool geweest van een muil.
1 x zool. Tussenzool met de indruk van spandraden en onder de hak gaatjes van houten pennetjes. Volwassen. Lengte: "26,1" cm. Rechterschoen. Het deel onder de tenen is versleten.
1 x zool. Bewaard is de tussenzool, de binnenzool en een stuk rand. Rechterzool. Lengte binnenzool: 25,5 cm. Lengte tussenzool: 27,2 cm. Met gaatjes van houten pennetjes in de hak.
1 x afgesneden deel van een zool. Volwassen. Deel onder de hak.
2 x laagje leer van een hak met een groot gat in het midden.
2 x zolen van een paar kinderschoenen. De linker zool bestaat uit een loopzool , de tussenzool en de binnenzool. De lengte van de binnenzool: 16,2 cm. De lengte van de loopzool: "16,8"cm. De hak bestaat uit laagjes leer met grove houten pennen vastgezet. Ook hier weer snijsporen op de loopzool op het deel tussen de hak en de rest van de zool. Van de rechterschoen zijn de binnenzool, lengte 16,1 cm en de tussenzool lengte 17,1 cm bewaard. 5 x stukken rand.
1 x laag leer van een hak met een gat in het midden. Volwassen. (Past niet bij bovengenoemde laagjes leer met gat!)
1 x kap of voorblad. Gescheurd. Volwassen.

1 x afgesneden kap of voorblad. Volwassen.
1 x gescheurde kap van een muil (type 105) met versiering van ingekraste lijnen. (T.8a.)
1 x afgescheurd voorblad met snijsporen. Volwassen. Met vetergaten op het blad. Deel van het bovenleer van een knoopbandschoen (type 130).
1 x voorblad. Met een versleten neus en de sporen van reparatie. Met siernaad tussen het voorblad en het hielpand Jeugdschoen. Hier hoort 1 x hielpand van een gespbandschoen (type 135) bij. Met een siernaad. Jeugdschoen.(T.4.) Vormt een paar met een voorblad uit 1-1-S167.V55.8/6
1 x afgesneden neus van een schoen of muil.
2 x fragment bovenleer met naaigaatjes.
1 x reparatiestukje voor de neus van een schoen.

.-.-S167.V55.
1 x zool bestaande uit de binnenzool, de tussenzool en een deel van de rand. Volwassen. Linkerschoen. De lengte van de binnenzool: 26,9 cm. De tussenzool heeft een lengte van 29,9 cm. Hoort bij 1 x afgescheurd deel bovenleer met naaigaatjes van de zoolnaad.
1 x fragment van een loopzool. Van een schoen met hak; met snijsporen aan de onderkant.
1 x fragment van een loopzool. Met snijsporen op de overgang naar de hak.
8 x fragmenten van zolen.
1 x laagje leer van een hak. Volwassen.
1 x laagje leer van een hak. Volwassen.
1 x laagje leer van een hak. Volwassen.
2 x hielkwartier van een knoopbandschoen (Type 130). Met verstevigingstouwtje langs de instapopening en rond het vetergat. Afgescheurd bij de zoolnaad (gaatjes zijn vaag nog te zien).
Volwassen.(T.3.)
1 x hielkwartier van een gespbandschoen (type 135). De vleeszijde was de buitenzijde van de schoen. Afgescheurd boven de zoolnaad. Rechterschoen. Klein formaat, jeugd schoen? (T.6.)
1 x hielkwartier van een schoen. Met een heel groot gat voor de sluiting. Met een verstevigingstouwtje langs de instapopening.
1 x afgesneden stuk leer. Waarschijnlijk van een voorblad of kap.
7 x stukken rand; één heeft bij de hiel gezeten.

1-1-167 V57.
1 x fragment van een loopzool. Afgesneden.
1 x fragment van een zool. Afgesneden.
1 x fragment van een loopzool. Afgesneden.
1 x fragment van een loopzool. Afgesneden.
2 x fragment zool.
1 x versierd stuk leer met een golfrand met heel fijne karteltjes. Moet ingeslagen zijn geweest. Aan één kant naaigaatjes. Hier hoort 1 x afgesneden stuk bovenleer van het voorblad van een schoen bij. De soort sluiting is niet meer te bepalen, dus kan ook het schoentype niet bepaald worden. (T.9.)
1 x fragment leer. “12,5” x “8,5”cm. Aan alle kanten afgesneden. Geen naaigaatjes aan de randen. Qua formaat een voorblad van een schoen.
1x hielkwartier van een gespbandschoen (Type 135). Afgesneden van de zoolnaad. Aan de bovenzijde en bij de zijnaad (naar het voorblad) is sierstiksel geweest. Met een gat waar verwisselbare gesp heeft gezeten. Met naaigaatjes van de hielversteviging aan de binnenzijde. (T.7.)

1-2-S206.V57.
1 x muil (Type 105). Aanwezig zijn de kap en de binnenzool. Rechterschoen. Volwassen. Lengte: 25,5 cm.
1 x muil (Type 105). Alleen de kap is er nog. Volwassen. Het randje langs de instap is naar binnen gevouwen en vastgezet met een overhandse steek. Waarschijnlijk hoort een stuk zool (deel voor onder de voet) bestaande uit drie lagen bij deze kap. Dat is niet meer te bewijzen, omdat de rand ontbreekt. Maar de kap en de zolen hebben dezelfde grove naaigaatjes. De kap is versleten op de teen.
1 x voorblad en zool van een kinderschoen. Alleen de binnenzool is er en heeft een lengte van 17,7 cm. Aan de onderkant van de zool zijn de indrukken van spandraden te zien. Verder zijn er gaatjes van houten pennetjes te zien. Dit vooral onder de hiel. Het voorblad van de schoen is gerepareerd geweest met een stuk leer over de neus. Er zijn meerdere rijen naaigaatjes te zien. Het reparatiestukje is ook bewaard gebleven. Verder is er een deel van de rand. (T.16.)
2 x fragmenten zool heel dun.
3 x fragment leer zonder naaigaatjes.

1-2-S206.V65.
1 x fragment van een binnenzool. Waarschijnlijk recent door midden gestoken. Voorste deel van de binnenzool. Volwassen. Indruk van spandraden aan de onderkant.

1-2-206.V65.
1 x fragment van een zool. Deel onder de hiel.
1 x hielversteviging van een schoen voor een volwassen persoon.

1-2-206.V66.
1 x zool. Bestaande uit de loopzool, de houten hak, de enveloppe van de hak en de binnenzool. Lengte binnenzool:21,8 cm. (De loopzool is niet meer compleet, daarom binnenzool gemeten.) Volwassen.

Waarschijnlijk van een linkerschoen. Aan de bovenkant van de zool is de indruk van textiel te zien. Het is vooral nog goed te zien in de deel van de zool waar het holle deel van de voet zit.
1 x fragment van een binnenzool incompleet.
1 x indet.

.-2-S116.V144.
1 x binnenzool van een kinderschoentje. Lengte 12,7 cm.

2/3-187-S116.
1 x versierd voorblad. De versiering bestaat uit twee groepen van drie ingekraste lijnen met daartussen vijf gaatjes. De rand van het voorblad heeft langs de instap een zoom. De bovenrand is omgeslagen en vastgenaaid. Afgesneden, geen zoolnaad meer. Vermoedelijk van een muil van een volwassen persoon. (T.8b.)
1 x voorblad van een schoen van een volwassen persoon. Incompleet en kapot. Er is een stukje van de zijnaad te zien.

4-vak 10-S116 V94 10/6.
1 x afgesneden voorblad met twee paren van insnijdingen. De nerfkant is zo versleten dat alleen op de ingesneden delen nog een nerf te zien is. Mogelijk is dit afgedekt geweest. Tussen de twee paren insnijdingen is het leer vol met kreukels alsof het bij elkaar getrokken geweest is. (T.11.)

4-1-S191 V106 aanleg.
1 x versleten zool. Lengte 26, 8 cm. Volwassen persoon. Een vulstuk voor de hak zit nog vast aan de zool.
1 x vulstuk voor onder de voorkant van de voet. Vastgezet met vijf houten pennetjes.

S 116. V187. 22/6/11.
1 x damesschoen uit de laat 18e/19e eeuw. Instapschoen (Type 90). Mist één hielkwartier en de hak; de rest van de schoen is wel aanwezig. Het voorblad is versierd met ingeperste lijnen. (Deze lijnen zijn glad.) Rondom de instapopening is dubbele rij fijne gaatjes te zien waar sierstiksel heeft gezeten als versiering. Mogelijk is ook dat er sierband opgenaaid is geweest. Tussen het hielkwartier en de hielversteviging zit stof. De zool voor onder de voet is gerepareerd. De nieuwe loopzool is gespijkerd.

4-1-S116 V95 10-6-2011.
1 x zool. Twee zolen. De laatste loopzool is niet compleet. De zool die erboven heeft gezeten heeft een lengte van 21,6 cm. Een zool van een rechterschoen van een volwassen persoon. De loopzool is versleten onder de voorzijde van de voet en is toen opnieuw verzoold.
1 x hielkwartier van een gespbandschoen. Van een rechterschoen.

4-2-191 V106. Aanleg 10/6.
1 x zool rechts. Lengte: 27 cm. Met een lapstuk. Een zool die naderhand weer is opgelapt. Er is een dubbele rij naaigaten in de zool. Onder de voorzijde van de voet is een stukje opgezet met naaigaten en houten pennetjes. Rechterschoen. Volwassen.

5-2-116 V19 onderste laag sloot 22/6.
1 x fragment van een binnenzool van een schoen voor een volwassene. Voorste deel van de zool met de indrukken van spandraden. In twee stukken gescheurd. Linkerschoen.

5-2-116. Onderste laag? sloot (tekening 7).
1 x fragment van een binnenzool. Deel voor onder de voet. Linkerschoen. Schoen voor een volwassene.

6-2-S116 V144 15/6/2011.
1 x zool van een kinderschoen. Binnenzool. Linkerschoen. Lengte 12,5 cm. Met pengaatje in de hiel. De nerfkant is de onderkant van de binnenzool. Op twee plekken zijn de indrukken van spandraden te zien. Daarnaast zijn er onder de hiel, de voorvoet en langs de rand van de zool aan de voorkant sporen van slijtage te zien. De nerfkant is hier wat ruwer dan de rest van de zool. (T.13.)

8-1-S116 V135.
1 x binnenzool en tussenzool van een schoen voor een volwassen persoon. Linkerschoen. Lengte binnenzool: 25 cm. De nerfzijde is de bovenzijde van de zool. Hier is slijtage te zien op het voorste gedeelte van de zool en op drie zones onder de holte van de voet. De naad om de zool aan de voorzijde vast te naaien aan het bovenleer en andere zolen verschilt van de naad van de hiel/hak.

Waarschijnlijk hebben we te maken met de zool van een muil. Waarschijnlijk is het een linkerschoen vanwege de slijtage aan de linkerkant van de hiel van de zool. Tussenzool: 27 cm.

8-1-116 V35 15/6. Sanering achter sloot.
1 x zool. Binnenzool met sporen van slijtage op het voorste deel van de zool. Lengte: 26,4 cm. Volwassen.

8-2-S116 V121 14/6. Uit achtersloot.
1 x binnenzool. Draadindrukken van de spandraden aan de onderkant. Rechterschoen. Volwassen. Lengte: 26 cm.

8-2-S116 V121 uit achtersloot S116.
1 x zool. Van deze zool is de loopzool en de binnenzool aanwezig. Op de loopzool is te zien dat er een hak geweest is. Nu zijn er alleen de indruk en gaatjes van de pennetjes te zien. Loopzool: 24,7 cm. Binnenzool: 23,9 cm. De binnenzool is gedragen met de vleeskant naar boven. Dat is waarschijnlijk stroever bij het lopen. Vermoedelijk is het de zool van een muil. In de nerfkant zijn de indrukken te zien van de spandraden en de gaatjes van houten pennetjes. De muil (?) heeft een hak gehad. Onder de hiel zijn nog pengaatjes te zien waarmee de hak heeft vastgezeten.
1 x kap van een muil (Type 105) De kap van de muil is met de vleeskant naar buiten gedragen. De kap is versleten (kapot op de neus).De kap heeft een afbiesrand gehad. Er lopen ingekraste lijnen op de bovenkant van de kap. Is dit een vorm van versiering geweest? Daarnaast zijn er krassen op het voorblad. Waarschijnlijk zijn deze ontstaan bij het dragen van de muil. (T.8d.) De kap heeft een afbiesrand gehad; aan de nerfzijde zijn nog de naaigaatjes te zien.
De zolen en de kap van de muil horen waarschijnlijk bij elkaar. Voor zover na te gaan komen de naaigaatjes overeen.

8-2-220.V131.
1 x binnenzool en voorblad van een schoen. Volwassen. Linker schoen. De lengte van de binnenzool: 27,8 cm. Het voorblad is aan beide zijden versterkt met een extra stuk leer. Hiervan is er maar één bewaard gebleven. Het voorblad is versierd met ingeperste fijne parallelle lijnen. Deze lopen door tot in de zoolnaad, dus het leer heeft dit streeppatroon al gehad voordat het verwerkt werd tot schoen. Geen type te bepalen, want de sluiting mist.
1 x binnenzool en voorblad van een schoen. Volwassen. Lengte: ”27,7 “cm. Hier hoort ook een stuk rand bij met een lengte van “25”cm. Het zeer versleten voorblad (w van een knoopbandschoen type 130) heeft aan beide zijden van het voorblad een versteviging.

8-2-S220. V131.
5 x afsnijdsels van dikker leer. Mogelijk voor zolen. (T.15.)
6 x afsnijdsels van dunner leer. Mogelijk van bovenleer of reparaties daaraan. (T.15.)
1 x hielversteviging. Versleten. Heel fijne naaigaatjes.
1 x fragment van een voorblad van een schoen. Het stuk is afgesneden en zelfs geschalmd. Het is gebruikt als vulstuk in een zool en heeft 7 pengaatjes. Verder zijn er twee vetergaatjes en naaigaatjes aan de bovenrand en naast de vetergaatjes te zien.
1 x voorblad van een muil (Type 105). Dun leer; het leer is grotendeels gespleten en de vleeszijde is weg. Volwassen. Het voorblad is gescheurd en een deel ontbreekt. De neus is versleten; hier is geen zoolnaad meer. Het voorblad is versierd met een patroon van dunne ingeperste lijnen. Het patroon loopt door in de zoolnaad. Langs de instap is de rand omgenaaid en met een overhandse steek vastgezet. Linker of rechterschoen is niet duidelijk. (T.2.)
1 x voorblad van een kinderschoen. Versleten op de neus. Versierd met heel fijne ingeperste lijnen. Deze zijn nog maar deels zichtbaar, omdat het voorblad versleten is. De lijntjes zijn zichtbaar tussen de naaigaatjes van de zoolnaad. Ze zijn ook te zien tussen de naaigaatjes langs de instap. Het voorblad was niet meer plat te leggen om te tekenen. (T.10.)
1 x indet. Vermoedelijk voorblad van een schoen geweest. Geen zoolnaad maar wel een ronding met tunnelsteek.
1 x stuk van een voorblad. Heeft nog een stukje zoolnaad, maar geen andere kenmerken. Wel schoen van een volwassen persoon geweest.
1 x fragment van een hielpand? Zoolnaad wel aanwezig, maar de bovenrand is afgescheurd.
1 x fragment van een hielpand. Eigenlijk alleen de zoolnaad met een klein stukje afgescheurd bovenleer. Weer met de teruglopende zijnaad.
1 x hielpand. Incompleet, afgescheurd. Tussen de dubbele rij naaigaatjes zijn draadindrukken te zien. Is het een vorm van sierstiksel?
1 x fragment van een hielkwartier. De naad middenachter en de zoolnaad zijn er nog. Ook naaigaatjes aan de bovenrand van een afbiesrand? Dit leer splijt.
1 x hielpand. Het is versierd met een patroon van dunnen ingeperste lijnen. Op de hiel is het patroon weggesleten; hier is het leer weer glad.
1 x indet. Bovenleer? Met patroon van ingeperste lijnen. Nauwelijks nog zichtbaar, maar wel in de zoolnaad nog. Heeft rondom paren zeer fijne naaigaatjes. Heeft vermoedelijk ergens opgenaaid gezeten. Niet getekend, omdat ik het niet meer plat kon leggen.
1 x fragment indet met naaigaatjes en patroon van ingeperste lijnen aan de nerfzijde. De lijnen lopen door tussen de naaigaatjes. Waarschijnlijk van een schoen, maar welk onderdeel?
1 x indet. Aan alle kanten afgescheurd. Maximaal “13,5” x “7,5”cm.
1x indet met haren. Waarschijnlijk een afsnijdsel, maar heel dun.
2 x indet. Fragment met naaigaatjes.
1 x indet, met één naaigaatje.
1 x indet zonder naaigaatjes, maar met een ingeperst patroon van lijnen. Dit zijn bredere lijnen dan bij de andere vondsten. (2,5 x 4 cm.)
1 x indet zonder naaigaatjes. Eén afgeronde zijde; de rest niet aanwezig.
1 x indet.
1 x indet. Waarschijnlijk bovenleer. Er zijn maar drie naaigaatjes en daarom indet.
1 x indet. Afgescheurd met aan een zijde naaigaatjes; waarschijnlijk een zijnaad.
1 x indet met mogelijk een klein stukje zijnaad.
1 x indet. Gesplitst; geen nerfkant te zien.

1 x indet. Aan beide zijden rijen van kleine naaigaatjes en één zijnaad. Boven en onderkant zijn afgesneden.
1 x fragment bovenleer. Het is een deel van het voorblad met twee vetergaatjes. Dit blad is versierd met hele fijne ingeperste lijntjes. De lijnen zijn niet meer overal te zien door slijtage. Vermoedelijk het voorblad van een knoopbandschoen (Type 130).
1 x voorblad van een schoen met veters. Dun leer. Versleten langs de zoolnaad bij de neus. Van een volwassen persoon. Linker of rechter? Gedragen met de vleeskant naar buiten. Vermoedelijke een knoopbandschoen (Type 130).
1 x fragment bovenleer met zoolnaad. Verder indet.
1 x voorblad van een schoen. Bij de zoolnaad versleten en deels afgesneden. Het is dubbelgevouwen en er zijn toen drie gaten in gesneden. Als je het weer uitvouwt zijn er vijf gaten. (T.18.)
4 x hielversteviging. Alle vier aan één stuk. Eén exemplaar van een strook leer met zoolnaad, rechte naden een naad in het midden. Overhands vastgezet geweest in de hielkwartieren. Mee genaaid in de zijnaden. Eén exemplaar met afgeronde hoeken met een snede in het midden(kan geen naaigaten zien). Overhands vastgezet, maar niet mee genaaid met de zijnaden. Eén exemplaar met afgeronde hoeken. Heel erg versleten en afgetrapt. Eén exemplaar met hele fijne naaigaatjes.
1 x zool samengesteld. Het is een zeer versleten loopzool. Het gedeelte onder de hak is compleet weggesleten.
1 x zool samengesteld. De loopzool. Erg versleten. Een aantal lagen van de hak en een rand van de hak zijn bewaard. Er is 35 cm rand bewaard gebleven.
1 x binnenzool. Waarschijnlijk rechter. Lengte "22,6" cm.
1 x binnenzool. Waarschijnlijk rechter. Lengte "22,7" cm.
1 x binnenzool. Linker. Lengte "26,6" cm.
1 x binnenzool. Linker. Lengte 24,8 cm.
1 x binnenzool. Rechter? Lengte 25,5 cm. Niet helemaal plat te leggen. Er zijn een aantal pengaatjes in de hiel en onder het midden van de voet.
1 x binnenzool. Versleten aan de hiel; hier zijn de naaigaatjes verdwenen. Lengte " 23,5" cm. Langs de naaigaatjes een groef aan de binnenzijde. Of het een rechter of linkerzool is is niet duidelijk. (Kan duiden op een datering in de 18e eeuw. O.G.)
6 x fragment zool.
1 x fragment rand. Lengte 1 cm.
1 x binnenzool. Versleten en met gaten. Onder het middendeel van de voet en hak indrukken van de spandraden. Lengte "25,5 "cm.
1 x deel van een binnenzool. Afgescheurd onder het midden van de voet. De nerfkant is de onderzijde. Vermoedelijk van een muil geweest. De naaigaatjes zitten aan de nerfkant. Linker.
1 x versleten en afgestoken (opgraving?) binnenzool. Niet compleet, dus niet gemeten. Met tunnelsteken. Linker of rechter onduidelijk. (Kan duiden op een datering in de 18e eeuw.
1 x loopzool. Slank model. Heel erg versleten. De hiel is helemaal afgetrapt. Dwars over de zool vijf pengaatjes. Linker of rechter is onduidelijk. (Idem.)
1 x deel van een zool. Twee verschillende constructies. Geen maat, want de hiel is erg versleten. Linker of rechter onduidelijk.
1 x loopzool met laagjes van een leren hak. De hak is erg afgesleten. De zool is niet compleet. Linker. Lengte "25" cm. De hak is vastgezet met houten pennetjes.
1 x deel van een binnenzool.
5 x hak bestaande uit laagjes leer. Aan elkaar gezet met houten pennetjes. Niet meer te combineren met de zolen door het ontbreken van randen.
3 x stuk rand dat hoort bij een hieldeel. Twee zijn afgescheurd; het derde heeft aan beide kanten de snijkant nog! (d.w.z. niet afgescheurd.)
1 x fragment van een loopzool van een schoen van een volwassen persoon. Heeft een hak gehad die met pennetjes vastgezeten heeft. Incompleet; hak en voorvoet zijn afgestoken.
8 x stuk zool divers= stukken hak en loopzool.
1 x fragment van een samengestelde zool. Dit is de loopzool. Onduidelijk of het een linker of rechterschoen is.
1 x fragment van een loopzool.
6 x vulstukken van zolen.
1 x zool. Binnenzool. Grotendeels versneden om te gebruiken bij het lappen van schoenen of het opbouwen van hakken. (T.14.)
1 x loopzool. Grotendeels versneden om andere schoenen te repareren of hakken op te bouwen. (T.14.)
1 x fragment rand 17 cm.
1 x fragment leer van alle kanten afgesneden. Geen naaigaatjes. Indet. (10 x 7,5 cm.)
1 x fragment leer van alle kanten afgesneden. Er is nog een naaigaatje te zien. Indet.
1 x fragment indet.
1 x afgesneden stuk leer met een gaatje. Indet. (4 x 4 cm.)
8 x smalle reepjes leer. 4 Daarvan zijn afsnijdsels; drie fragmenten rand en 1 fragment met naaigaatjes maar verder indet.

8-2-S220 V142 Westelijk deel.
1 x hakdeel van een loopzool. Er zijn drie vulstukjes en een gedeelte van de rand. Heeft met pennetjes vastgezeten en is erg versleten.
1 x loopzool. Het gedeelte van voor onder de voet van een samengestelde zool. Héél erg versleten met grote gaten. Lengte 15,5 cm.

1 x fragment van een loopzool. Het gedeelte onder het holle deel van de voet. Meerdere laagjes; versleten; houten pennetje.
1 x fragment van een loopzool. Versleten en incompleet.
1 x fragment van een loopzool. Deel onder het holle deel van de voet.
1 x fragment van een loopzool.
1 x fragment van een binnenzool. Incompleet met pengaatjes. Deel van de hak en midden onder de voet.
1 x fragment leer. Deel met stukje naad en naaigaatjes van een versteviging? Opvallend dun leer. Indet.
2 x fragment bovenleer met stukje zoolnaad en naaigaatjes.
1 x fragment bovenleer. Mogelijk een hieldeel. Afgesneden.

8-9-S264 V3 V118 uit sloot.
2 x fragment van een samengestelde loopzool. Het deel van de hak met verschillende laagjes leer en houten pennetjes. De hak is helemaal versleten. (Niet gemeten is incompleet, wel van een volwassene.)

9-2-221 V141 leer uit tonput.
2 x afgesneden kap van muil (Type 105.) Een van de kappen heeft de afbiesrand nog. De kappen zijn versierd met drie groepen van drie ingesneden lijnen met daartussen 1 x 3 gaatjes en 1 x 5 gaatjes. (T.8c.)
1 x zool. Het hakgedeelte is er nog; het deel voor onder de voet is verdwenen. De zool hoort in ieder geval bij een schoen. De aanzet van het hieldeel (vermoedelijk de hielversteviging) is nog aanwezig met een klein stukje van de zijnaad naar het voorblad. Er is een stuk binnenzool en een stuk rand. Volwassen.
1 x deel van een kap of voorblad. Een stukje naad en de naaigaatjes van het afbiesrandje zijn nog te zien.

10-2-S259 V181 leer uit sekreetkuil.
1 x 2 delen van een versleten loopzool van een samengestelde zool. Het deel onder de voorvoet en het midden.
1 x delen van een samengestelde zool met een hakje. Het hakje bestaat uit verschillende laagjes leer die met houten pennetjes aan elkaar gemaakt zijn geweest. Volwassen. Versleten vooral aan de buitenkant. Vermoedelijk rechterschoen.
1 x afgesneden fragment van een voorblad bandschoen met vetergaten. Gebruikt om een zool op te vullen. Er zitten namelijk ook 7 pengaatjes in. Verder zijn er twee vetergaatjes en naaigaatjes naast de vetergaatjes te zien. Verder een indruk van een ander stuk van de zool.
1 x voorblad van een schoen met reparatie en een fragment van de binnenzool met rand. Het reparatiestuk heeft een fijn ingeperst streeppatroon en is waarschijnlijk van een andere schoen. Hergebruikt om schoen te repareren. (T.17.) De zool is gespleten en zeer dun.
1 x rand. 35 cm lang.

BIJLAGE 3. Determinatielijst bot

vondst-nummer	sub-nummer	spoor-nummer	soort artefact	opmerkingen
47	1	116	benen knoop, platte voorzijde, met bevestigingsoog op achterzijde	compleet; zelfde type knoop als 95-2
52	1	116	benen knoop met 5 gaten (doorboord)	compleet; aan beide kanten gepolijst; bolle achterkant; cirkelversieringen op voorkant
52	2	116	ivoren mesheft, opgevuld met ijzer	compleet; met ingekerfde ruitvormige versiering; onder de microscoop ontbreekt kenmerkend botpatroon met groeven en putjes, zeer waarschijnlijk ivoor; echter niet met zekerheid te zeggen wegens bewerking
52	3	116	fragment van een ringvormig / buisvormig object	van een diafyse gemaakt; niet compleet, in lengte afgebroken; versierd met cirkels rondom (d.m.v. draaibank) en snijwerk; gepolijst
55	1	167	werktuig	niet compleet, distale epifyse metatarsus rund; versleten en gepolijst door gebruik
95	1	116	knoop van parelmoer met 2 gaten (doorboord)	bijna compleet
95	2	116	benen knoop, platte voorzijde, met (afgebroken) bevestigingsoog op achterzijde	bijna compleet, op afgebroken bevestigingsoog na; zelfde type knoop als 47-1
131	1	220	benen knoop met 1 gat (doorboord)	bijna compleet; van stukje rib gemaakt (structuur binnenkant rib aan de achterkant van de knoop te zien); zelfde type knoop als 131-2 en 131-3
131	2	220	benen knoop met 1 gat (doorboord)	compleet; van stukje rib gemaakt (structuur binnenkant rib aan de achterkant van de knoop te zien); zelfde type knoop als 131-1 en 131-3
131	3	220	benen knoop met 1 gat (doorboord)	compleet; van stukje rib gemaakt (structuur binnenkant rib aan de achterkant van de knoop te zien); zelfde type knoop als 131-1 en 131-2
131	4	220	benen knoop, tolvormig / kegelvormig, met bevestigingsoog op achterzijde	compleet; aan beide kanten gepolijst
142	1	220	dobbelsteen van gecalcineerd bot	bijna compleet op 1 hoekje na; verweerd; op iedere zijde is als getal het betreffende aantal punten eruit gesneden, zonder andere versieringen
187	1	116	ivoren kam	niet compleet, ca. de helft van oorspronkelijk voorwerp
187	2	116	benen knoop met 4 gaten (doorboord)	compleet; aan beide kanten gepolijst; bolle achterkant; cirkelversiering op voorkant
188	1	264	werktuig	niet compleet, proximale epifyse metacarpus rund (tamelijk jong beest want septum nog aanwezig in holte); versleten en gepolijst door gebruik
217	1	116	werpkoot, opgevuld met lood	compleet; van eerste phalanx rund; proximale epifyse doorboord om lood erin te gieten; geen versiering zichtbaar